

T.C
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

DOST DERGİSİNİN SİSTEMATİK TAHLİLİ
(1964-1973)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

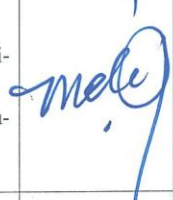

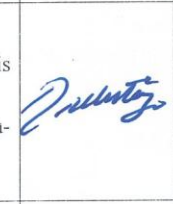

Hazırlayan
HACİ İBRAHİM GÜNEY

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. R.MELİH ERZEN

Ağustos-2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

Hacı İbrahim GÜNEY tarafından hazırlanan "Dost Dergisinin Sistemik Tahlili (1964-1973)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

<p>Danışman: Doç. Dr. R. Melih ERZEN Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi. Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.</p>	
<p>Başkan: Prof. Dr. Zeki TAŞTAN Türk Dili ve Edebiyatı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.</p>	
<p>Üye: Doç. Dr. Nurullah ULUTAŞ Eğitim Fakültesi, Sos. Bil. ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Bitlis Eren Üniversitesi. Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.</p>	
<p>Üye: Doç. Dr. Seyit Battal Uğurlu Türk Dili ve Edebiyatı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum.</p>	
Tez Savunma Tarihi:	
<p>Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.</p> <p>16/08/2019 Doç. Dr. Bekir KOÇEALP Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü</p> 	

ETİK BEYAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

**bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullen-
diğimi beyan ederim. 22/07/2019**

Hacı İbrahim GÜNEY

Yüksek Lisans Tezi

Haci İbrahim GÜNEY

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Ağustos,2019

DOST DERGİSİ'NİN SİSTEMATİK TAHLİLİ

(1964-1973)

ÖZET

Dost Dergisi, Salim Şengil tarafından 1964-1973 yılları arasında ara vermeden yayımlanan aylık sanat ve edebiyat dergisidir. Dergi, hem sanat ve edebiyat, hem de siyasi ve sosyal yazılarıyla ön plâna çıkmıştır.

Derginin, Türk edebiyatı açısından en önemli yanı genç öykücüleri sanat ve edebiyat dünyasına tanıtması olmuştur. Bununla birlikte politik ve güncel yazıları da köşesine taşımış olması derginin çok yönlülüğünü göstermektedir.

Dost Dergisi, Türk şiirinin yanı sıra Türk öyküsü, resmi, plastik sanatları ve tiyatrosuna sağladığı yeni görüşlerle de önemli bir mesafe kat etmiştir. 1960-1970 yılları arasında Türkiye’de gelişen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeler, Dost Dergisi sayfalarından rahatlıkla takip edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Salim Şengil, Dost Dergisi, Türk Edebiyatı, Türk Öyküsü, Türk Şiiri.

Sayfa Adedi : 725

Tez Danışmanı : Doç. Dr. R. Melih Erzen

Master's Thesis

Haci İbrahim GÜNEY

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSTY

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENSES

August,2019

DOST MAGAZINE'S SISTEMATIC ANALYSES

(1964-1973)

ABSTRACT

Dost Journal is a monthly art and literature journal published by Salim Şengil between the dates of 1964-1973 without any interval. The journal has come to the forefront both with art and literature as well as political and social writings.

The most important aspect of the journal, in terms of Turkish literature, was to introduce young storytellers to the world of art and literature. However, the fact that it has brought political and current writings to its columns shows the versatility of the journal.

In addition to Turkish poetry, Dost Journal has made significant progress with new opinions in Turkish story, painting, plastic arts and theater. The evolving political, social and economic developments in Turkey between the years of 1960-1970 can be followed on the pages of Dost Journal.

Key Words: Salim Şengil, Dost Journal, Turkish Literature, Turkish Story, Turkish Poetry

Quantity of Page : 725

Scientific Director : Doç. Dr. R. Melih ERZEN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÖN SÖZ.....	x
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	9
1. <i>Dost Dergisi</i> 'nin İncelenmesi.....	9
1.1. <i>Dost Dergisi</i> 'nin Tarihçesi	9
1.2. <i>Dost Dergisi</i> 'nin Yüzlem Düzeninin Özellikleri.....	11
1.3. Kronolojik Dizin	15
2. TÜRLERE GÖRE DİZİN	105
2.1. Şiir	105
2.2. Eleştiri	234
2.3. Makale	306
2.4. Deneme.....	309
2.5. Tartışma.....	353
2.6. Soruşturma	358
2.7. Röportaj	416
2.8. Öykü	437
2.9. İnceleme-Değerlendirme	483
2.10. Anı	542
2.11. Güncel Yazı.....	573

2.12. Haber	608
2.13. Sohbet- Konuşma	650
2.14. Biyografi-Otobiyografi.....	654
2.15. Derleme	665
2.16. Fıkra	668
2.17. Mektup	669
2.18. Günlük.....	677
2.19. Takdim	680
2.20. Açık Oturum.....	682
2.21. Bildiri	683
2.22. Nekroloji.....	686
2.23. Tiyatro oyunu	692
2.24. Mizah.....	692
2.25. Fabl.....	694
2.26. Masal	695
2.27. Eser Tanıtımı	697
2.28. Muhtelif Yazılar	709
2.29. Antoloji.....	714
2.30. Manzume	717
2.31. Gezi	718
SONUÇ.....	721
KAYNAKLAR	725

KISALTMALAR

AA	: Anadolu Ajansı
ABD	: Amerika Birlesik Devletleri
AP	: Adalet Partisi
a. g. e.	: Adı gecen eser
a. g. m.	: Adı gecen makale
Ank.,	: Ankara
AST	: Ankara Sanat Tiyatrosu
a.o.	: Açık Oturum
AU	: Ankara Üniversitesi
AUTB	: Ankara Üniversitesi Talebe Birliği
bibl.	: Bibliyografya
bldr.	: Bildiri
BM	: Birlesmis Milletler
byg.	: Biyografi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CIA	: Central Intelligent Agency
cm	: Santimetre
Çev.	: Çeviren
d.	: Deneme
DP	: Demokrat Parti
DT	: Devlet Tiyatrosu
DTCF	: Dil-Tarih ve Coğrafya Fakóltesi
e.	: Eleştiri
g. y.	: Güncel Yazı

hbr.	: Haber
İETT	: İstanbul Elektrik Tünel ve Tramvay İşletmeleri
İnc.	: İnceleme
İst.	: İstanbul
İTU	: İstanbul Teknik Üniversitesi
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
m.	: Makale
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
mktp.	: Mektup
MTTB	: Milli Türk Talebe Birliği
mzh.	: Mizah
NATO	: North Atlantic Treaty Organisation
nek.	: Nekroloji
otobyg.	: Otobiyografi
öyk.	: Öykü
rom.	: Roman
röp.	: Röportaj
SBF	: Siyasal Bilgiler Fakültesi
Soh.	: Sohbet
sor.	: Soruşturma
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
ş.	: Şiir
T. A.	: Taner Aşkın
T. A. Ş.	: Türkiye Anonim Şirketi

Tan.	: Tanıtın
tart.	: Tartışma
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TTK	: Türk Tarih Kurumu
USA	: United States of America
USSR	: United States of Soviet Republic
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve saire
yay.	: Yayınları
YKY	: Yapı Kredi Yayınları

ÖN SÖZ

Genç yazarların ortaya çıkmasında, sanat ve edebiyat ortamının gelişmesinde dergilerin rolü çok büyüktür. Tanzimat döneminden günümüze kadar Türk edebiyatının tarihsel seyri içerisinde edebiyat dergileri hem edebi hareketlerin ortaya çıkmasında hem de zamana tanıklık edip kültüre ışık tutmaları noktasında önemli bir görevi üstlenmişlerdir.

Milli Mücadele döneminden sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde yapılması gereken önemli konulardan biri de kültürel alanda hayata geçirilecek devrimlerdir. Yapılacak devrimlerin halka iletilmesi, aydınlara benimsetilmesi görevi basına büyük bir sorumluluk alanını açmıştır. Şiirde ortaya konan yeniliklerde, genç hikâyecilerin ortaya çıkmasında büyük oranda dönemin süreli yayımlarının etkisi oldukça fazladır.

Aylık olarak çıkartılan *Dost Dergisi*, devrimci-Atatürkçü çizgide, aydın çevrelerin bulunduğu, yenilikçi, Cumhuriyet değerlerine bağlı, sanat ve edebiyata duyarlı bir dergi olarak yayın hayatını sürdürmüştür. Cumhuriyet kültürüyle yetişmiş olan genç neslin yazar kadrosunda bulunduğu bir dergi olarak *Dost Dergisi*'nin incelenmesinin kültür, sanat ve edebiyat tarihimize ışık tutacağını düşünmekteyiz.

Tek partili dönemi görmüş, daha sonra çok partili döneme geçişin sancısını içinde hissetmiş genç neslin hem bu süreci hem de Cumhuriyet kültürünü sonraki kuşaklara aktarmasındaki adreslerinden birisi de *Dost Dergisi* olmuştur. Garip ve İkinci Yeni hareketine damga vurmuş sanatçıların yanında tamamen yeni akımlar doğrultusunda eser veren sanatçıların duraklarından biri olan *Dost Dergisi* Ankara'da ortaya çıkmıştır. *Garip ve Pazar Postası* gibi *Dost Dergisi*'nin Ankara'da ortaya çıkması ve sanata yeni bir bakış kazandırması, Cumhuriyet değerlerinin artık eski değerlerle yer değiştirmeye başladığının ilk kanıtları olarak görülür.

Sanat ve edebiyat dergileri dağınık konuları keşmekeşlikten kurtardığı için arşivleme işi gazetelere göre daha kolaydır. Dergiler, yazıldıkları dönem içerisinde zamanın tarihine tuttukları ışık açısından da çok önemli bir yere sahiptirler. Bu bağlamda *Dost Dergisi*, yayımlandığı 1964-1973 yıllarında sanat ve edebiyat ortamına hareketlilik getirmiştir. *Dost Dergisi*, genel anlamda siyasal ya da estetik eğilimler açısından Marksist yönü ağır basan yazar ve şairlere sayfalarını açmıştır.

Dost Dergisi, Türk edebiyatına iki önemli öykücü kazandırmıştır. Bunlardan biri Nezihe Meriç, bir diğeri ise Tarık Dursun K.'dır. Bu iki yazarın tanınmasında, ortaya çıkmasında ve okunmasında derginin rolü bir hayli fazladır. Türk şiirinde önemli bir kavşak noktası olan İkinci Yeni hareketine mensup olan şairlerin şiirlerine yer verildiği gibi; 1960 sonrası Marksist şiirin öncülerinin de şiirleri *Dost Dergisi*'nin sayfalarında yer almıştır.

Derginin yayımlandığı Kasım 1964'ten Nisan 1973'e kadar ele alınan dönem, Türkiye'de siyasal, toplumsal ve sanatsal alanlarda önemli değişimlerin cereyan ettiği bir zaman dilimini içine almaktadır. Derginin, yayım hayatı boyunca bu değişimlerin dışında kalmaması, bize dönemin sanatsal ortamıyla birlikte toplumsal ve siyasal ortamını da inceleme fırsatı sunmuştur.

Dost Dergisi'nin Türk edebiyatına farklı bir bakış açısı getirdiği inancını taşıyoruz. Bu amaçla, "*Dost Dergisi*'nin Sistematik Tahlili (1964-1973)" adlı çalışmamızı ortaya koyduk.

Yaptığımız çalışmada, *Dost Dergisi*'nin Kasım 1964- Nisan 1973 yılları arasında yayımlanan 102 adet sayısı ele alınmıştır. Çalışmamızda, duyuru niteliğinde birkaç hatırlatma yazısı dışında bütün yazılar incelenmiştir. Ayrıca sanatsal ve edebi niteliği olmayan bir adet tutanak, bir adet rapor, bir adet karar ve bir tane de forum türündeki yazı inceleme dışında bırakılmıştır. Değerlendirmeye tabi tutulan yazılar, ilk önce kronolojik olarak tasnif edilmiştir. Daha sonra içerik tasnifinde bütün yazılar temsil ettikleri türün altında değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Dost Dergisi'nin incelenmesinde edebi yönü ağır basan yazılara daha fazla ağırlık verilmiştir. İkinci Yeni hareketine mensup şairlerden çok fazla şiir olmasına rağmen dergide İkinci Yeni tartışmasının hiç olmaması dikkatlerden kaçmamaktadır. Sanat-edebiyat ortamına etkisi olduğu düşünülen yazılar daha ayrıntılı şekilde ele alınmıştır. İncelenen şiirlerde ilk iki dize alınmış ve şiirler hakkında genel değerlendirmelerde bulunulmuştur. Dergiden yapılan alıntılar aslı bozulmadan özgün imlâsına bağlı kalınarak verilmiştir.

Birinci bölümde, *Dost Dergisi*'nin monografik özellikleri analiz edilmiş; tarihçesi ve yüzlem düzeni ele alınmıştır. Ayrıca derginin sahibi, yazı işleri müdürü, fiyatı, yazar kadrosu gibi konularda ele alınmıştır. Birinci bölümde daha sonra *Dost Dergisi*'nin sistematik dizinine yer verilmiştir. Sistematik dizin içinde, *Dost Dergi-*

si'nde yayımlanan tüm yazıların yazar adı, başlığı, yayım tarihi ve türüyle birlikte sınıflandırması yapılmıştır. Birinci bölümde son olarak türlere göre dizin yapılmış ve *Dost Dergisi'*nde yayımlanan tüm şiir ve yazıların kısaca içerik bilgileri verilmiştir. Şiirlerin ilk iki mısrası alıntı olarak sunularak tematik incelenmesi yapılmıştır. Yazılar ise, türe göre dizin içinde kronolojik olarak dizilmiş; şiir, eleştiri, makale, deneme, tartışma, soruşturma, röportaj, öykü, inceleme-değerlendirme, anı, güncel yazı, haber, derleme, fıkra, mektup, günlük, sohbet-konuşma, takdim, açık oturum, bildiri, biyografi-otobiyografi, nekroloji, tiyatro oyunu, mizah, fabl, eser tanıtımı, masal, muhtelif yazılar, manzume, gezi ve antoloji adları altında sınıflandırılmıştır. Her yazı için verilen içerik bilgileri bazı alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Adet olarak çok az olan türler dışında kalan bütün türlerin sonunda o türün *Dost Dergisi'*ndeki bütün yazıları ele alınarak genel bir değerlendirme de yapılmıştır.

İkinci bölümde ise *Dost Dergisi'*nin Türk edebiyatındaki yeri ve önemi değerlendirilmiş; öykü, resim, müzik, sinema, tiyatro sanatları açısından önemi üzerinde de durulmuştur.

Sonuç kısmında ise tezde yapılmaya çalışılanlar derlenip toparlanmış ve derginin Türk edebiyatı ve sanatı açısından önemi vurgulanmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında ve yapılmasında emeği geçen ve beni motive eden danışman hocam Doç. Dr. Ramazan Melih Erzen'e; çalışmanın başlangıcında hayatta olup şimdi aramızda olmayan sevgili babama; her türlü desteğini sunmaktan geri durmayan eşime ve anneme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

GİRİŞ

1960-1970 Yılları Arasında Siyasi ve Sosyal Ortam

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti yeni bir yönetim modeliyle ayakları üstüne durmaya çalışmıştır. Yeni kurulan laik demokratik sistemde sivil kesimin oluşturduğu siyasi güçle birlikte her zaman gücünü hissettiren ordu yönetim rolüne zaman zaman soyunmaya çalışmıştır. Bu iki güç Türk siyasetinde yer yer karşı karşıya gelmiş ve Türkiye Cumhuriyeti'nin politik ve sosyal silüetinin oluşmasında başrol oynamışlardır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin siyaset yaşamını iki evrede incelemek uygun olacaktır. 1920'lerin ortasından İkinci Dünya Savaşı bitimine kadar süren ve yönetici seçkinlerin örgütü durumundaki Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) egemenliğinde yaşanan tek parti iktidarı ilk evreyi; esas olarak 1946'da başlatıldığı halde, 1950 seçimlerinde Demokrat Parti (DP)'nin yönetime gelmesiyle anlam kazanan ve kesintilerle (1960-61, 1971-73, 1980-83) sürdürülebilen çok partili dönem ikinci evreyi oluşturmaktadır (Mete, Cemil, Hikmet, Korkut, Selahattin, Murat, Ayla, 2000: 227).

Türkiye'de siyasetin olağandışı gücü Ordu ise 1960 darbesi ile sahnede yerini alırken rejimin kilit noktalarını (1961, 1966, 1973, 1980, cumhurbaşkanlığı seçimlerinde görüldüğü gibi...) elinde tutmanın hep bir yolunu aramış, generaller çoğu zaman yurt savunma görevi dışında, siyaset dünyasında yaşamışlardır. Bu bakımdan 1960 sonrası Türkiye'nin belirleyici özelliklerinden birisi askerlerin yoğun şekilde siyaset yapmasıdır (Tuncay vd., 2000: 227).

Bu durum ülkede özlenen istikrar ve huzur ortamının gelişmesine hep engel teşkil etmiştir. Ordu gittikçe güçlenen bir ivmeyle Türk siyasasında başat bir rol oynamaya başlamıştır.

Latin Amerika ülkelerinde hüküm süren diktatörlükler gibi 1960-1980 Türkiye'si'ne, 'Atatürk Dönemi', 'Milli Şef Dönemi', 'DP Dönemi'... vs. gibi adlar verilecekse buna '1961 Demokrasisi' denebilir (Tuncay vd., 2000: 228).

Ordu sadece yurt savunması görevini değil, aynı zamanda ülkede gelişen sosyal olaylar konusunda da kendisinde müdahale etme yetkisini bulmuş ve sivil otoritenin güç alanına girmiştir.

“1960 yılının başlarından itibaren hız kazanan üniversite gösterileri ve öğrenci olaylarından sonra ordu, 27 Mayıs 1960’ta yönetime el koymuştur” (Cumhuriyet Ansiklopedisi, 2003: 338).

27 Mayıs 1960 darbesi ve 1961 anayasası bazı kesimlerce darbe olarak görülmemiştir.

İşte 27 Mayıs ve getirdikleri bunlardır. Bu bir devrimdir ve bir dönemin başlangıcıdır. Bu dönem tamamlanınca, Kemalist devrimlerin çağ değiştirme dönemi de amacına erişecektir. Türk toplumunun mutlu yarınlarına 1961 anayasasının açtığı devrimci yoldan ulaşılabacaktır. Bu mutlu yarınlara kavuşulduğu zaman 27 Mayıs’a bugün darbe diyenler utanacaklar ve çocukları tarafından siyasi ve ahlaki reddi mirasa konu olacaklardır (Karaman, 1968: 15).

1961-1965 yılları Türkiye siyasetinde geçiş süreci sorunlarının yaşandığı dönem olarak göze çarpmaktadır. Yeni açılan partiler, darbeden önce veya sonra kapatılmış partilerin durumları düzenlenmeye çalışılmıştır.

Yeni anayasayı hazırlamakla görevlendirilen kurucu meclis, Ocak 1961’de, genelkurmay eski başkanlarından emekli orgeneral Rauf Orbay (1887-1964)’ın başkanlığında çalışmaya başladıktan yaklaşık bir ay sonra siyasi parti faaliyetlerine izin verilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP), Cumhuriyet Köylü Millet Partisi (CKMP)’nin yanında çok sayıda yeni parti kurulur. Bunlar arasında siyasi yaşamda ciddi dalgalanmalar yaratacak olan partiler vardır. 11 Şubat 1961’de kurulan Adalet Partisi (AP) ve 13 Şubat 1961’deki Türkiye İşçi Partisi (TİP) gibi (Tuncay vd., 2000: 241)

Geçiş süreci yıllarında 20 Kasım 1961- 1 Haziran 1962 arasında ilk koalisyon hükümeti döneminde, CHP ile AP arasındaki çekişmeler ve çözüm bekleyen ekonomik, sosyal sorunlar iki partinin ortaklığı bozmasına sebep olmuştur (Tuncay vd., 2000: 244).

25 Haziran 1962-2 Aralık 1963 arasında 2. İnönü koalisyonu kurulmuştur. İsmet İnönü’nün 3. Koalisyon döneminde önemli bir olay yaşanmıştır. ABD Başkanı Johnson’un Türkiye’nin garantör devlet olarak Kıbrıs’a müdahale edemeyeceğini

bildiren ünlü mektubu İsmet Paşa'ya üçüncü koalisyon döneminde yollanmıştır (Tuncay vd., 2000: 245).

“Atatürk döneminin ihtiyaçlar sonucu yürütülen Devletçi politikaları, İkinci Dünya Savaşı'nın etkisiyle İnönü döneminde sürdürülse de 1950'den sonra terk edilmeye başlanmış ve batılı ülkelerle yakınlaşma sonucunda Kapitalist ekonomik model benimsenmiştir” (Karaca, 2005: 80).

“Tarımda makineleşme, kırsal kesimlerde iş gücü fazlalığına sebep olmuştur. Ayrıca kentlerde dış kredilerle sağlanan imkânlarla artan istihdam olanakları köyden kente göçü hızlandırmıştır (Karpaz, 1996: 331)

1965-1971 yılları Adalet Partisi iktidarının ve partinin yükselişinin yılları olmuştur. 1 Ekim 1965 seçimlerinde AP, büyük bir oy oranıyla tek başına iktidar olmuştur.

“ 10 Ekim 1965 günü yapılan genel seçimlerde Süleyman Demirel liderliğindeki AP, oyların yaklaşık yüzde 53'ünü (240) sandalye toplayarak tek başına iktidar olma başarısını gösterirken CHP'nin oyları yüzde 29'un (28,7) altına (134 sandalye) düştü (Tuncay vd., 2000: 250).

Bu dönemlerde Türkiye İşçi Partisi (TİP), 1970'li yıllara kadar mecliste etkinliğini sürdürmüştür.

1968 seçimlerine öğrenci olayları ve yurt genelinde çıkan olaylar sonucunda ölen 19 vatandaş damgasını vurmuştur. Böylece 1969 milletvekili seçimlerine güven ve huzurun sekteye uğradığı bir ortamda girilmiştir. Seçimlerden sonra hükümeti AP lideri Süleyman Demirel kurmuştur (Turan, 2002: 145).

1960-1975 yılları arasında oluşan dengesiz kalkınma, beraberinde birtakım sorunları da getirmiştir.

“Altmışların ekonomik dönüşümü, bazı önemli toplumsal, ekonomik ve siyasi sorunlar yaratmadan gerçekleşmedi. Bu sorunların ana nedeni, hükümetin, özel sektörü başıboş bırakarak, ekonomi üzerindeki sınırlamaların birçoğundan fiilen vazgeçmesiydi... (Ahmad, 2007: 348)”.

... 1964'ün sonlarına gelindiğinde ekonomi çukurdan çıkmış, istikrar ve denge koşulları tekrar sağlanmıştı (Üstünel, 1966: 100)

Ekim 1965'te iktidara gelen birinci Demirel hükümeti, enflasyonlu kalkınmayı tercih etti. Bu politika, ücretlilerin yükünü arttırmakla birlikte işadamlarından yandı ve aynı zamanda dengesiz de olsa daha hızlı bir büyüme sağlıyordu. Sosyal adalet feda edilirken toplumsal barış zedelendi. Bu nedenle, bu dönemin yüksek ücret talebiyle işçi grevlerinin artmasıyla damgalanması şaşırtıcı değildir (Dereli, Turkish Trade Unionism'den aktaran Ahmad, 2007: 349).

1960-1980 yıllarının en önemli Türk dış politikasının Kıbrıs sorunu olduğu bilinmektedir.

Son yirmi yıllık Türk dış politikasının esas mihrini bir tek mesele teşkil etmiştir: Kıbrıs meselesi. Türk dış politikasının aktivitesi Kıbrıs sorunu etrafında dönmüş ve diğer alanlardaki faaliyetlerimiz bu meselenin dalları olarak gelişmiştir dersek, herhalde gerçeği ifade etmiş oluruz. Türk dış politikasının Kıbrıs meselesinden fıskıran veya bu meselenin tesirinde gelişen ana faaliyet dalları, Amerika, Sovyet Rusya, Yunanistan ve Ortadoğu ile münasebetlerimizdir (Armaoğlu, 2012: 933). Armaoğlu, Türk dış ilişkilerde yaşanan ikinci sorunun "Türk dış politikasının ikinci mühim unsuru, Birleşik Amerika ile olan münasebetlerimizdir... (Armaoğlu, 2012: 933) olduğunu söylemektedir.

Yine son yirmi yıl içinde Türkiye, Amerika ile olan ittifak bağlarına rağmen, ikinci süper-devlet olarak Sovyet Rusya ile münasebetlerinde bir istikrarın mevcut olmasına ve bu büyük kuzey komşumuz ile gereksiz yere anlaşmazlık veya çatışma çıkarmamaya daima ehemmiyet vermiştir (Armaoğlu, 2012: 934).

Türkiye'nin Yunanistan'la münasebetleri, yaklaşık otuz yıldan beri çalkantılarla devam etmektedir. Zira bu çalkantılar Kıbrıs meselesiyle başlamış ve 1974 Kıbrıs buhranından sonra buna bir de Ege meselesi eklenmiştir (Armaoğlu, 2012: 934). Ortadoğu ile münasebetlerimiz, tabiatıyla Kıbrıs meselesinden en az müteessir olmuş bir dış politika faaliyet alanımızdır... (Armaoğlu, 2012: 934).

Yukarıda verilen bilgilerden hareketle 1960-80 yıllarında Türk dış politikasının en önemli meselesinin Kıbrıs sorunu olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 12 Mart muhtırası, gittikçe artan köyden kente göç, toplumsal ve ekonomik bunalımlar, Sovyetlere karşı Amerika'nın yanında saf tutma ve tüm bunların 1980 darbesine hazırladığı ortam, Türkiye'nin son yarım asrının panoramasını oluşturmuştur.

1960-1970 Yılları Arasında Sanat-Edebiyat Ortamı

Giriş kısmının ilk bölümünde özetlemeye çalıştığımız sosyal ve siyasal ortamın etkileri, 1960-1970 yılları arasında cereyan eden sanatsal olaylara ve edebiyata yansımıştır. Ordu'nun sürekli yönetime müdahale etmesi, ülkenin dış politikada yüz yüze kaldığı sorunlar, içerde patlak veren sosyal problemler, halkı derinden etkileyen ekonomik problemler gibi olgulardan edebiyat ve sanat dünyası da nasibini almıştır. Garip'in şiirde ihmal ettiği her unsur II. Yeni'de baş tacı edilir. II. Yeni'den bunalan 60 kuşağı şairleri bu kez politik şiiri tekrar gündeme taşırlar. 70 kuşağı bunun restorasyonu ile uğraşırken 80 kuşağı Yenibütün bildirisini yayımlayarak kapitalizmin sıkıştırdığı ve hayat hakkı tanımadığı bireye Marksist bir açılımla özgürlük vermenin yolunu arar (Kolcu, 2013: 18).

Bu dönem şiirinde artık yeni arayışların başladığı ve eski şiir hareketlerine bir tavır takınıldığı göze çarpmaktadır.

Uzun zaman şiir deyince nazım, yani vezinli kafiyeli söz hatıra gelmiş. Şiir üzerinde ayrıca düşünmemişler; nazım neveleri, nazım şekilleri, nazım sanatları demişler. Böylece GARİP, şiirde yeniliğin, daha doğrusu şiire yönelmenin ilk adımı sayıldı. Garip'in üç şairini izleyenler çoğaldı, hatta bu garip bütünlemenin dışında pek şiir yazılmaz oldu (Güney, 1965: 7).

Şiir alanında genel anlamda bunlar olurken öykü ve roman türleri de dönemin dinamiklerinden fazlasıyla etkilenmişlerdir.

“1960 sonrası Türk öyküsünde bir çeşitlilik göze çarpar. Savaş sonrasında yol açtığı düşünsel zenginlik kısa zamanda sanat eserlerine de yansımaya başlar. Bu devrede varoluşçu, feminist, toplumcu gerçekçi, bireyci, İslamcı ve memleketçi eğilimde kalemler eserler vermeye başlar” (Kolcu, 2015: 14).

“Cumhuriyet devri Türk romanının ana karakteristiği daha çok muhalif oluşudur. İslamcılardan Marksistlere, bireycilerden feministlere kadar her yelpazeden yazarlar kendi sanat anlayışlarını ülkeye ve hayata egemen rejime karşı geliştirmişlerdir” (Kolcu, 2015: 18).

Halen devam etmekte olan sanayileşme sorunu ve savaşın zihinlerde bıraktığı çağrışımlar, feminizm, Marksizm, varoluşçuluk gibi akımlar 1960'lı yılların edebiyatına yansımış ve edebiyat dünyamızdaki yerlerini almışlardır.

“Yabancılaşma/yalnızlaşma Peyami Safa’nın Yalnızız romanıyla başlayıp Yusuf Atılgan’ın Aylak Adam ve Anayurt Otel’ne, Oğuz Atay’ın Tutunamayanları’ndan Tehlikeli Oyunları’na, Adalet Ağaoğlu’nun Ölmeye Yamak’ından Bir Düşün Gecesi’ne kadar kimi kez kahramanların derin psikolojik tahlillerine varan bir dikkatle ele alınır” (Kolcu, 2013: 165).

Bu dönem açısından Türk Tiyatrosu’nun da bir arayış içinde olduğu görülmektedir. Günlük sorunların, siyasal görüşlerin yer aldığı bir Türk Tiyatrosu ortaya çıkmıştır.

“Son yıllarda Türk sanat hayatının bütün dallarında, özellikle de tiyatrolarımızda ve oyun yazarlarımızda yeni ve olumlu bir arayış ve çaba var. Günümüze gelmeye çalışıyorlar. Günümüze gelmek, günümüz gerçeklerini dile getirmek, bunları tartışmak ve bu gerçeklerden toplum yararına sonuçlar çıkartmak...” (Soysal, 1969: 3).

“... İşte bunun için diyoruz ki, son beş-on yıldır Türk tiyatrosu ve oyun yazarı birden yeni bir çağa girdi, ayakları yere değdi. Günün olayları, günün sorunları ve bunlarla birlikte de siyasal ve sosyal görüşler lök gibi gelip Türk tiyatrosuna yerleşti.” (Soysal, 1969: 3).

Türk resim sanatının gelişimi noktasında Adnan Turani dergideki bir yazısında şu satırlara yer vermektedir:

“ Bu anlatımlarımla açıklanması istenen şey şudur: Dinin devlet üzerine hâkim olduğu bir devrin arkaizmi, klasizmi, barok ve rokokosu olduğu gibi, krallık düzeninin hâkim olduğu devirlerinde aynen bir arkaizmi, klasizmi, baroku olmaktadır. Buna göre yeni parlementer, bilimsel teknoloji çağının da bir arkaizmi, klasizmi ve barok-rokokosu olacaktır” (Turani, 1967: 13).

Bizim sanatımız Osmanlı İmparatorluğu’nun Bursa sanatı ile Selçuk sanatının mimari unsurlarından da yararlanarak arkaik anlamda başlamıştır... 1700 tarihinden sonra bilhassa Paris elçimiz 28 Mehmet Çelebi’nin Fransa’dan yazdığı mektuplar bizde Fransız barokunun etkilerinin görülmesine sebep olmuştur...

İşte bu yabancı etkisi bizim sanatımız bir türlü batı üslup çemberinin dışına çıkamamıştır (Turani, 1967: 13).

Bu gelişmelerden hareketle Turani “Görülüyor ki, ülkemiz sanatının yaşama noktası, ortamı belirmemiştir” (Turani, 1967: 15) yorumunu yapmaktadır.

1960-1970 yıllarında, Türk sanatı ve edebiyatında işlenen yabancılaşma, yalnızlaşma, şiir ve öyküde yeni arayışlar, romanda bireyin psikolojik çözülüşü, baskı ve sansür gibi temaların esas kaynağını sadece dönemin iktidarına bağlamamak gerekir. Gerek DP'nin ilk yıllarında gerekse İnönü döneminde de sanatçılar baskı rejimine rağmen toplumsal konuları işlemeyi sürdürmüşlerdir.

“İnönü döneminde siyasal anlamda ülkenin kalkınma probleminin ön planda tutulduğu resmi ideolojiden kaynaklı olarak sanat ve edebiyat eserlerine yansıtılan toplum sorunları, kalkınma problemleri gibi toplumsal konular tek yönlü ve tek tipçi olarak kalmış ve eserlerde tekrarlanmıştır. Bu anlamda, sanatçıların işlediği temaların bireysel olmasında, yaşanan değer çatışmasının etkili olduğu savunulabilir” (Korkmaz, 2007: 8)

Tanzimattan bu yana edebiyatımızda batı sanatı etkisinin 1960-1970 yıllarında da devam ettiğini unutmamak gerekir. Tanzimat'la birlikte başlayan çeviri eser çalışmaları Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığı döneminde de devam etmiştir. Batı etkisinden kurtulup özgünlüğe ulaşıldığı an batının içinde olunacağı bu dönemin en önemli konularından biri olarak durmaktadır.

Türkiye, büyük bir uyanış çağı yaşıyor. Ekonomik, siyasal, kültürel bağımsızlığını herşeyin üstünde tutmak istiyor. Herşeyden önce de kendisi olmak istiyor. Sanatıyla da bu özlemi duymaktadır. Yani özgün bir sanat istemektedir. Kısaca, batı etkisinin dışına çıkmak, Batı Edebiyatı Tesirindeki Türk Edebiyatı gibi bir başlığı görmek istemiyor edebiyatı, sanatı üzerinde. Kendi kubbesinin sanatını istiyor, bunu yaptığı zaman, batının içinde yer alacağını biliyor” (Dost, 1965: 1).

1960'lı yıllar itibariyle Türkiye'de batıya bakış sorunun ortaya çıktığı görülür. Batı uygarlığıyla ilintili kapitalizm gibi kavramların yanlış anlaşıldığı hissedilmektedir.

Birbirine karıştırdığımız bir şey var: Antiemperyalizm ve antikapitalizmi <antioccidentalisme> sanıyoruz. Oysa birbirinden ayrı şeylerdir bunlar. Elbette antiemperyalist ve antikapitalistiz; ama bu, Batı uygarlığının fetihlerini görmemize, kendi şartlarımız içinde onlardan yararlanmamıza engel olmamalı. Olursa, bunun sonu varsa varsa şoven bir bağnazlığa varır, ileri ve özgür düşünceye değil, ileri ve özgür bir topluma değil (Naci, 1967: 2).

“Batıda İkinci Dünya Savaşı’nın yarattığı yıkımlar sonucunda inaçsızlık, güvensizlik, karamsarlık, bunalım gibi temalar sanattaki ifadesini bulmuştur” (Boisdeffre, 1958’den aktaran Korkmaz, 2007, s.9).

Bizde, şiir, öykü, tiyatro, resim ve romana yansıyan varoluşçu felsefe söz konusudur. Sartre, Ionesco, Picasso, Beckett, Schaeffer vb’in etkilerinden söz etmek mümkündür.

1960’lı yılların başından 1960’lı yılların sonlarına kadar Türk sanat ve edebiyatında hâkim anlayışın Marksist çizgide gelişen toplumcu gerçekçilik olduğu görülmektedir. Bununla birlikte yazar ve şairlerin daha çok sosyal ve güncel politikayı konu edindikleri farkedilir.

“Türk edebiyatı, geçirdiği dil ve kültür buhranlarına rağmen memleket ve dünya görüşü bakımından daha anlayışlı bir bilgi ve zihniyetle gelişmiş, bilhassa milli kültür ve milli san’at anlayışı yönünden dar ve müteassıp bir çerçevede kalmayarak; durulup, olgunlaşmış, ümit ve istikbal dolu, vaadkâr bir manzara almıştır” (Banarlı, 2004: 1266).

1960-1970 yılları arasındaki sanat ve edebiyatımız her yönüyle değerlendirildiğinde, dönemin sanat eserlerinin biçimini ve özünü etkileyen faktörlerin; dönemin baskıcı yönetimi, marksizmin şairler tarafından benimsenmeye başlaması, varoluşçuluk felsefesinin döneme hâkim felsefe olmaya başlaması, modernleşme sürecinde toplumsal, siyasi ve ekonomik olgularla birlikte batı sanatının etkilerinin başat unsurlar olduğu anlaşılır.

I. BÖLÜM

1. DOST DERGİSİ'NİN İNCELENMESİ

1.1. DOST DERGİSİ'NİN TARİHÇESİ

Dost Dergisi, ilk defa Salim Şengil tarafından Kasım 1964 tarihinde aylık bir dergi olarak yayımlanmaya başlamıştır. *Dost Dergisi*, yayın hayatı boyunca kesintiye uğramadan her ay çıkartılmıştır. Sayıların yayın tarihlerinde gün belirtilmediği için tam olarak ayın hangi günlerinde çıkartıldığı belli değildir.

Aylık çıkan dergide sanat ve edebiyat yazılarının yanında günlük siyasi ve politik yazıların çokluğu dikkat çekmektedir. Bu yazılar genelde *Geçen Ayın İçinden* başlığıyla ilk ya da ikinci sayfa haberleri olarak çıkartılmıştır.

Dost Dergisi, ikinci hamur saman kâğıdına basılmıştır. Derginin şablon ölçüleri 20,3x28 cm ebatlarındadır. *Dost Dergisi'nin* yayın hayatına başlaması basında da geniş yankı uyandırmıştır.

“NE İYİ, *Dost Dergisi* yeniden çıkmaya başladı. Şengil'in yirmi yıldır süren çabasının son ürünü bu. *Seçilmiş Hikâyeler* yayınları ve *Dost...* Birkaç aydır yayımlanmıyordu. Çoğumuz umudumuzu kesmiştik *Dost*'un çıkmasından. Ama *Dost* bu en umulmadık anda çıkıp gelir, yeniden sizi avutur. Şengil'in *Dost*'unu da aramızda yeniden bulunca sevindim doğrusu” (Akbal, 1965: 29).

Dergilerin ilk sayılarında genelde derginin çıkartılış amacını, vizyonunu anlatan tanıtım yazısı *Dost Dergisi*'nde yer almamıştır. *Dost Dergisi'nin* ilk sayısının Kasım 1964 tarihinde çıkması münasebetiyle Atatürk'e ayrıldığı görülmektedir.

“*Dost*'un yeniden çıkışı beni başka konulara sürükledi. Oysa ben *Dost*'a yeniden kavuşmanın sevincinden bahsedeceğim. Bu sayısı Atatürk'e ayrılmış. Neden mi? Ayrılmış işte. Her sayıyı, her fikramızı Atatürk'e ayırsak az. *Dost* da yeniden çıkarken Atatürk demiş saygı duruşuna geçmiş!” (Akbal, 1965: 29).

Dost Dergisi'nin çıkışıyla ilgili Salim Şengil'in, Rauf Mutluay'la yaptığı konuşma bazı ipuçlarını barındırır.

“MUTLUAY: Bir türlü şeklini de, ölçüsünü de, zamanını da ayarlayamamış bir eski dergi *Dost*.

ŞENGİL: Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'ni sayarsak yirmi bir yıl. Şeklini de ölçüsünü de derken ne demek istediğini anlamadım. *Dost* onbir yıldır yayımlanır. Ölçüsünü ve biçimini birkez değiştirdi. Bizde yaşlı olarak saydığın hangi dergi değiştirmede ki?..” (Mutluay, 1967'den aktaran Şengil, 1967, s.4).

Yayım hayatına bazı aksaklıklardan dolayı bir süre ara veren *Dost Dergisi* 1964 Kasım sayısı ile okurla buluşmuştur. Biz de bu tarihten itibaren çıkan 102 sayılık tam takım arşivi incelemiş bulunmaktayız.

Dost Dergisi'nin yazar kadrosuna ve dünya görüşüne dair bazı ipuçları yukarıda verdiğimiz Mutluay-Şengil konuşmasının devamında dile getirilmiştir.

“MUTLUAY: ... bunun için gerekli tutum ve kadro birliğini sağlamaya çalışacağını sanırım.

ŞENGİL: Bence her derginin bir dünya görüşü vardır. Önemli olan da budur. Bunun çevresinde de kendiliğinden bir kadrolaşma olur... Böyle bir kadrolaşma Seçilmiş Hikâyeler'den bu yana sürer gelir. Sen hiç *Hisar* dergisinin yazarlarını *Dost*'ta gördün mü, *Dost*'un yazarları *Hisar*'da olmadığı gibi.” (Mutluay, 1967'den aktaran Şengil, 1967, s.5).

Milli Kütüphane, Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi'nde yaptığımız araştırmalar sonucunda *Dost Dergisi*'nin sayılarına ulaşabildik. Atatürk Üniversitesi arşivinde derginin sayılarının eksik olduğunu gördük. Milli Kütüphanede ise derginin tam takım sayılarına ulaşabildik. Yayım tarihi açısından çok geç yılları içine almadığı için *Dost Dergisi*'nin orijinal sayılarına Nadir Kitap'tan ulaşabildik. Bu elimizdeki tam takım serinin ilk iki sayısı fotokopi, diğer sayıları ise orijinal baskı şeklindedir.

Dost Dergisi'nin Kasım 1964'ten Nisan 1973 yılına kadar toplam 102 sayısı yayımlanmıştır. İlk yayım tarihinden son yayım tarihine kadar dergi ara vermeden çıkmıştır. Ancak Salim Şengil'in önce Seçilmiş Hikâyeler ardından *Dost Dergisi* olarak çıkartmaya devam ettiği derginin bir müddet yayım hayatına ara verdiği bi-

linmektedir. Bizim incelemeye tabi tuttuğumuz seri Kasım 1964 tarihi itibarıyla son sayısına kadar ara vermeden çıkmıştır.

1.2. *DOST DERGİSİ'NİN YÜZLEM DÜZENİNİN ÖZELLİKLERİ*

Dost Dergisi, Kasım 1964'te çıkmaya başlamış, Nisan 1973'te çıkan son sayıyla yayın hayatına son vermiştir. *Dost Dergisi*'nin yayınlanan tüm sayıları 20,3x28 cm ebatlarında basılmıştır.

Dost Dergisi'nin ilk yayımlandığı Kasım 1964'ten son yayın tarihi olan Nisan 1973 yılına kadar çıkan tüm sayıları 31 sayfa olarak çıkmıştır. *Dost Dergisi*'nin ilk 36 sayısında derginin künyesi iç kapağa basılmıştır. Birleştirilmiş 37-38. Sayıdan son sayıya kadar derginin künyesi hem kapağın sağ üst köşesine hem de iç sayfanın sol altına işlenmiştir. Aynı zamanda derginin sol üst köşesinde bulunan, birbirine yatay ve dikey bir şekilde konumlandırılmış olan *Dost* logosu; 37-38. Sayıdan itibaren tek ve daha büyük puntolarla yazılan *Dost* logosuyla değiştirilmiştir. Derginin, ilk 36 sayısındaki logoda yer alan en üstteki *Dost* yazısı lacivert veya bazı sayılarda siyah zemin üzerine küçük harflerle yazılmıştır. İlk 36 sayıda logonun altına sade yazıyla, ondan sonraki diğer sayılarda ise logonun altına çekilen şeridin içine; "Sanatsız kalan bir ulusun hayat damarlarından biri kopmuş demektir- Atatürk" ibaresi yazılmıştır.

Dost Dergisi'nin ilk olarak sanat ve edebiyat dergisi olarak çıktığını daha önce belirtmiştik. Ancak derginin hemen hemen bütün sayılarında yer verdiği Geçen Ayın İçinden başlıklı köşesindeki yazıların o ay içinde yaşanan günlük siyasi ve toplumsal olayları içine aldığı görülmektedir. Dönemin hâkim iktidarının baskıcı politikalarının ve yurt içinde hortlatılmaya çalışılan şeriatçiliğin karşısında yazılar olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle *Dost Dergisi*'ni çıkaranlar, dergide önemli bir muhalefet etkinliğini de sanat ve edebiyat etkinliği kadar önemli görmüşlerdir.

Dost Dergisi'nin ilk sayıdaki künye bilgilerine göre sahibi Salim Şengil'dir. Kuruluş tarihi 1947 olarak bütün sayılarda künye bilgilerinde yer almaktadır. *Dost Dergisi*'nin yazı işleri sorumlusu zaman zaman değişmiştir. İlk sayıdan yirmi ikinci sayıya kadar derginin yazı işleri sorumluluğunu Nezihe Şengil, yirmi üçüncü sayıdan yirmi sekizinci sayıya kadar Hasan Hüseyin Korkmazgil, yirmi sekizinci sayıdan yüzbirinci sayıya kadar Nezihe Şengil ve son sayı olan yüzikinci sayıda ise Metin

Altıok yürütmüştür. Derginin başlık yazılarını Ferit Apa ve Nezih Danyal yazmıştır. Derginin idare yeri, başka bir deyişle adresi ise sürekli değişmiştir. İlk adres “Mithatpaşa cad. 21/A Yenişehir-Ankara” olarak belirtilmiştir. Diğer adresler ise; “Necatibey cad. 22/3 Yenişehir-Ankara”, “Menekşe sok. 16/13 Yenişehir-Ankara”, “İzmir cad. 22/9 Yenişehir-Ankara” ve son olarak “Ahmet Rasim sok. 15/5 Çankaya-Ankara” olarak belirtilmiştir. İlk üç sayısının basıldığı yer “Kardeş Matbaası-Ankara” olarak verilmiştir. Üçüncü sayıdan onbeşinci sayıya kadar “Mars Matbaası-Ankara” da basılmıştır. Onaltıncı sayıdan otuzdördüncü sayıya kadar “Başnur Matbaası-Ankara”, otuzbeşinci sayı “Nüve Matbaası”, otuzaltıncı sayı “Doğuş Matbaası”, otuzaltıncı sayıdan ellinci sayıya kadar “Töyko Matbaası”, ellinci sayıdan yüzbirinci sayıya kadar “Doğuş Matbaası” ve derginin son sayısının basım yeri ise “Metin Matbaası-Ankara” olarak görülmektedir.

Dost Dergisi'nin Kasım 1964 tarihindeki ilk sayısının fiyatı 1 lira olarak belirlenmiş ve son sayıya kadar değişen ekonomik şartlar sonucunda 5 liraya kadar çıkmıştır.

Dost Dergisi'nin sayfalarında belli başlı köşelerin olduğu dikkatlerden kaçmamaktadır. Derginin, Aralık 1964 tarihli 2.sayısından itibaren başlayıp hemen hemen bütün sayılarda yerini alan *Geçen Ayın İçinden* başlıklı köşesinde siyasi, politik ve sosyal olaylara yer ayrılmıştır. Bu başlık altında yazılan yazılarda genel olarak; İlhan Selçuk, Çetin Altan, Nâdir Nâdi, Abdi İpekçi, Şakir Altay, Prof. Dr. H. N. Kubalı, Baha Arıkan, Prof. Dr. Muammer Aksoy, Cihad Baban, Oktay Akbal, Prof. Dr. H. V. Velidedeoğlu, Hasan Pulur, Oktay Sönmez, Rauf Mutluay, Rüksan Güneysu, Fakir Baykurt, Recep Bilgineri, Prof. Dr. Faruk Erem, İsmail Cem, Orhan Apaydın, Bülent Ecevit, Necati Cumalı ve dergi imzalı yazılar vardır. Dergide dikkat çeken bir diğer köşe ise *Kürdün Meyhanesi* başlıklı ikinci yazı dizisidir. Derginin Şubat 1965 tarihli 4.sayısından itibaren çıkan bu köşede ise Kürdün Meyhanesi'nin müdavimi olan ve *Dost Dergisi*'nde de yazıları yayımlanan yazar, şair, romancılara dair anılara yer verilmiştir. Bazı sayılarda yer verilmeyen köşe, Mart 1968 tarihli 41.sayıda son yerini almıştır. Sanata ve edebiyata son derece hassas olan *Dost Dergisi*, *Sanat-Sanatçılar* başlıklı köşesinde de sanatçılarımızın hem yurt içinde hem de yurt içinde sanatsal faaliyetlerini takip etmiş; bu sanatçılarla alakalı güncel bilgileri okurlarla

paylaşmıştır. *Sanat-Sanatçılar* başlıklı köşe, Haziran 1966 20.sayıyla başlamış ve Şubat 1971 76.sayıyla sona ermiştir.

Dost Dergisi'nde yayımlanan özel sayılar da yazın hayatı için önemli bir yer tutmuştur. *Dost Dergisi*'nin Kasım 1964'te çıkan ilk sayısı Atatürk'e ayrılmıştır. Bu sayının haricinde dergide çıkartılan özel sayılar şöyledir:

Şubat 1965 4.sayı *Sanatçıların Anıları Özel Sayısı*, Nisan 1965 6.sayı *Karma Özel Sayısı*, Mart 1965 5.sayı *Soruşturma Özel Sayısı*, Haziran 1965 8.sayı *Hikâye Özel Sayısı*, Kasım-Aralık 1967 37-38.birleştirilmiş sayıyla başlayıp Mart 1968 41.sayıyla biten *Devlet Ana Özel Sayısı*, Aralık 1968 50.sayıyla başlayıp Şubat-Mart 1969 52-53.birleştirilmiş sayıyla son bulan Aziz Nesin için çıkartılan *53 Yaş 53 Kitap Özel Sayısı*, Haziran 1971 80.sayı *Halikarnas Balıkcısı Özel Sayısı*, Aralık 1970 74.sayı *Bulgar Sanatı Özel Sayısı*, Orhan Kemal'in anısına çıkartılan Temmuz 1970 tarihli 69.sayı *Orhan Kemal Özel Sayısı*, Nisan 1970 66.sayı ise *Fethi Giray Özel Sayısı* olarak çıkartılmıştır.

Dost Dergisi'nin bazı sayılarının kapak kısımlarında *Bu Sayı İçin* başlığı altında kimin yazılarının olduğu belirtilmiştir. Bazı sayılarda ise dergide yer alan yazıların bazılarının başlığına yer verilmiştir. Kapakta yer alan yazı başlıkları kalın puntolarla ve farklı dizgilerle yerleştirilmiştir.

Dost Dergisi, yapılan dizgi hatalarını da bir sonraki sayıda düzeltme notuyla okuruyla paylaşmıştır. Yapılan hatadan dolayı da eserin imza sahibinden özür dilenmiştir.

Dost Dergisi'ndeki yazılar içeriğine bakılmaksızın karışık olarak verilmiştir. İlk sayısını Atatürk'e ayıran dergide; Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Suat Taşer, Aziz Nesin, Bülent Ecevit, Falih Rıfkı Atay, Fazıl Hüsni Dağlarca, Dr. Reşit Galip, Ceyhun Atuf Kansu, Sait A. Terzioğlu, Ziya Müezzinoğlu, Prof. Dr. Yavuz Abadan, Sami N. Özerdim, Âşık Veysel ve Âşık Hasan imzaları yer almıştır.

Dost Dergisi, Mart 1965 tarihli 5.sayısı olan *Soruşturma Özel Sayısı*'nda düşünür, yazar, icracı ve işleyici toplam 215 kişiye 4 sorudan oluşan bir soruşturma açmıştır. Bu soruşturmaya dergi;

“Dost, bu sayısını Tanzimattan başlayarak bugüne kadar gelen sanatımızı eleştirmeye ayırmıştır (Dost, 1965: 1) ifadelerine yer vermektedir.”

Dost Dergisi'nde Nurer Uğurlu'nun “Orhan Kemal'in İkbâl Kahvesi” (Uğurlu, 1971: 8-10) başlıklı anı dizisi önemli bir yazı olarak göze çarpmaktadır. İlki Ağustos 1971 82.sayıda çıkan yazı Temmuz 1972 93.sayıya kadar devam etmiştir. Dergide, Aziz Nesin için yapılan ve uzun sayılar boyunca devam eden değerlendirme yazılarında; Aziz Nesin'in eserleri incelenmiş, yazar hakkında anısı olanlar anı yazıları kaleme almış, Aziz Nesin'in Türk edebiyatındaki önemi üzerinde durulmuştur.

Dost Dergisi'nin yayım hayatı boyunca çıkan bir diğer önemli yazılar ise haber başlığı altında toplanan hem yurttan hem de dünyadan tiyatro oyunları ile alakalı yapılan duyurulardır. Dergi, Türkiye'deki tiyatro faaliyetlerine çok önem vermiş, oynan ve oynanacak olan oyunlardan bilgiler paylaşmıştır. Dergide, Kaya Özsezgin imzalı çıkan eleştiri yazılarında ise; Türkiye'de resim ve plastik sanatlar hakkında geniş değerlendirmelere yer verilmiştir. Dönemler, ressamlar ve resimleri hakkında bilgilendirici yazılar kaleme alınmıştır.

Dost Dergisi'nde yerli ve yabancı yazarlara ait pek çok öykü yayımlanmıştır. 1960'ların başı ve 70'lerin ortalarına kadar dergide birçok öykü yazarının hikâyeleri yerini bulmuştur. *Dost Dergisi*'nde en az bir öyküsü yayımlanan Türk yazarlar şunlardır: Sevgi Nutku, Ferit Edgü, Nevin İşlek, Cemal Aykın, Öner Ünalın, Muzaffer Erdost, Fikret Ürgüp, Fikret Tartan, Ayla Ebeoğlu, Hilmi Özgen, Nursen Karas, Celile Cem, Şahap Sıtkı, Turan Erol, Dudu Körücekli, Feyyaz Kayacan, Mübeccel İzmirli, Salim Şengil, Tarık Dursun K., Sevgi Sabuncu, Erten Üçer, Leylâ Erbil, Orhan Kemal, Beyhan Güley, Bilge Karasu, Talip Apaydın, Ferit Edgü, M. Ertuğrul Şener, T. Mualla Genez, Üstün Akmen, Aziz Nesin, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Cavit Kürnek, Mert Başat, Bekir Yıldız, Bilgin Adalı, Oya Aker, Mutlu Parkan, Cevdet Onursal, İsmet Tokgöz, Halikarnas Balıkcısı, Demirtaş Ceyhun, Önay Sözer, Güngör Öcal, Behzat Ay, Mehmet Seyda, Nezihe Meriç, Emine Gence, Havva Pınar Kür, Bedii Demirseren, Yıldız İncesu, Tomris Uyar.

Dost Dergisi'nde yabancı yazarların da öykülerine yer verilmiştir. Dergide, en az bir öyküsü bulunan yabancı yazarlar ise şunlardır: William Faulkner, Erskine Caldwell, Jaroslav Hašek, Juan Rulfo, Cleve Cärtmill, Heinrich Boll, Izak Babel, Richard Wright, Marquerite Duras, Franz Kafka, Yuri Olyeşa, Mark Twain, Max

Frisch, Samuel Beckett, Veijo Meri, Lermontof, Siegfried Lenz, Yordan Yavkov, Elin Pelin, Angel Karaliçef, Stefania Grodzienska, Somerset Maugham, James Thurber.

Dost Dergisi'nde yayımlanan öykülerde aşk temasıyla birlikte yalnızlık, ölüm, kendinden kaçış, yabancılaşma, ötekileşme, batıl inanç gibi bireysel konuların yanında toplumsal konulara da yer verildiğini görmekteyiz. Özellikle Anadolu insanının saflığı, temizliği, gelenek ve göreneklere bağlılığının yanında köylerde çekilen türlü sıkıntılar ve ağalığın getirdiği sıkıntılar üzerinde durulmaktadır. Varoluşçuluk akımının etkisiyle yazılmış birkaç öykü de dikkatlerden kaçmamaktadır. *Dost Dergisi*'nde yayımlanan öykülerde dikkatleri çeken bir diğer husus ise klâsik öykücülük anlayışının değişmeye başlamasıdır. Kentleşmenin birey hayatında bıraktığı derin izler, bireyin kendinden ve toplumdaki kaçışı, yabancılaşma, bilinçaltının dışa vurumu öykülerde işlenmeye başlamıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında yayımlanan karamsarlık, yabancılaşma gibi fikirler Türk öykücülüğünü de etkilemiştir.

Dost Dergisi, muhteva bakımından son derece zengin bir dergi olmuştur. Yayım hayatı boyunca *Dost Dergisi*'nin sayfalarında, Türk edebiyatında fikirleri ve sanatlarıyla ön plâna çıkmış pek çok sanatçıya ait şiir, öykü ve yazı yer almıştır.

1.3. KRONOLOJİK DİZİN

Dost Dergisi, Yıl: 1, Cilt: 15, Sayı: 1, Kasım 1964

Taşer, Suat, “Atatürk’ü Kim Sever”, (d.)

Nesin, Aziz, “Atatürk’e Mektup” , (ş.)

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, “Atatürk’ün Seziş Kudreti” , (d.)

Ecevit, Bülent, “Atatürk ve Doktrin” , (d.)

Atay, Falih Rıfki, “Bir Çuval” , (g. y.)

Dağlarca, Fazıl Hüsni, “Mustafa Kemal’in Kağnısı” , (ş.)

İnönü, İsmet, “Atatürk’ün Rüyası” , Aktaran: Galip Reşit Dr., (anı)

Kansu, Ceyhan Atuf, “Atatürk’ün Yaşama Sevinci” , (g. y.)

Terzioğlu, Sait A., “Sabiha Gökçen Atatürk’ü Anlatıyor” , (anı)

Müezzinoğlu, Ziya, “Atatürk ve Plan” , (m.)

Abadan, Yavuz, Prof. Dr., “Atatürk ve İlkeleri” , (m.)

Özerdim, Sami N., “Dünyanın Atatürk İçin Söyledikleri” , (derleme)

Veysel, Âşık, “Ağıt” , (ş.)

Hasan, Âşık, “Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümü” , (ş.)

Atay, Falih Rıfki, “Atatürk’ten Anılar” , (anı)

Atay, Falih Rıfki, “Atatürk’e Hakaret Eden Köylü” (nakl: Hikmet Feridun Es)
, (fikra)

Dost Dergisi, Yıl: 1, Cilt: 15 Sayı: 2, Aralık 1964

Püsküllüoğlu, Ali, “Sıcak Ölü Temmuz” , (ş.)

Alangu, Tahir, “Çağımızın Şartları İçinde bir Şair” , (d.)

Nutku, Özdemir, “Müzik ve Sahne Danışma Kurulu Toplantıları” , (g. y.)

Baranus, Osman Numan, “Linol Oyma” , (ş.)

Baranus, Osman Numan “Asıl Kent” , (ş.)

Burkay, Kemal, “Yaşamının Serseriliği” , (ş.)

Oktay, Ahmet, “Bir Soruyu Duymak” , (ş.)

Erişenler, Sâti, “Hüseyin Rahmi’yi Okurken” , (m.)

Önal, Uğur, “Duraksız” , (ş.)

Nutku, Sevgi, “Bırakın Yoksulları Düşünsünler, Gelir Yoksul Oyunlar Akıllarına” , (öyk.)

Cranston, Maurice, “Sartre ve Gündümlü Edebiyat” , (Çev. A. Bilgi) , (d.)

Edgü, Ferit, “Kanca” , (öyk.)

Dempster, Ronald T., “Bir Afrikalının Savunusu” , (Çev. Coşkun Zengin) , (ş.)

Yüce, Kâmrân, “Yakınlar” , (ş.)

Ziyalan, Nihat, “Gülenav” , (ş.)

Uçkan, Nevzat, “Biter O Aşk Kelimesi de” , (ş.)

Nefes, Abdullah, “Bir Ölü Unutulmuş” , (ş.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Adanır, Fırat, “Taşdevri Bir Eskifoçalısı” , (ş.)

Hakkı, Ruşen, “Gezi” , (ş.)

Dalyancı, Bülent, “Asılır Karanlığa” , (ş.)

Süreya, Cemal, “Dalga” , (ş.)

Süreya, Cemal, “San” , (ş.)

Süreya, Cemal, “Aslan Heykelleri” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 15 Sayı: 3, Ocak 1965

Güney, Oben, “İlhan Berk’in Şiir Serüveni” , (d.)

Stevens, Wallece, “Döküntü” , (Çev. Talât Sait Halman) , (ş.)

- Berk, İlhan, “Suut Kemal Yetkin’e Cevap”, (e.)
- Hüseyin, Hasan, “Kirlileri Yıkamak”, (ş.)
- Çumralı, Celal, “Şiirde Devinim”, (d.)
- Passeron, René, “Resme Nasıl Bakmalı”, (Çev. Yüksel Sonku), (d.)
- Erişeler, Satı, “Hüseyin Rahmi’yi Okurken”, (m.)
- Semercioğlu, Ünal, “13. Toz”, (ş.)
- Faulkner, William, “Wash”, (Çev. Orhan Duru), (öyk.)
- Kırdar, Ayhan, “Şafak Yeleli Gecelerden”, (ş.)
- Dost, “Sartre Nobeli Niye Reddetti”, (hbr.)
- Dost, “Cemil Eren’le Konuşma”, (röp.)
- Üren, Eşref, “Cemil Eren ve Sergisi”, (hbr.)
- Dost, “Siyah Kalem”, (röp.)
- Dürrenmatt, “İhtiyar Kadının Ziyareti Üzerine Dürrenmatt’dan Birkaç Not”, (Çev. Vural Ülkü), (d.)
- Dost, “Basında Yankımız: Dost Dost Diye”, (Vatan: 19.02.1965, Oktay Akbal), (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 15 Sayı: 4, Şubat 1965

- Nutku, Sevgi, “Türkiye’de Yabancı Kültür Derneklerinin Tutumu”, (g.y.)
- Dost, “Geçen Ayın İçinden”, (g. y.)
- Şengil, Salim, “Kürdün Meyhanesi: Atlatmaca”, (anı)
- Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi”, (anı)
- Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Yitikler Galerisinin Unutamıyacağım Yontuşlarından Biri”, (anı)
- Akın, Gülten, “Bir Kadına Ağıt”, (ş.)
- Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Ali Nizami Bey”, (anı)

İnce, Özdemir, “Testi” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Aslanlar da Bağırıldılar” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Bir Şak Gece” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Türküsüz Çağ” , (ş.)

Berk, İlhan, “Yazışmalar” , (mktp.)

Menemencioğlu, Nermin, “Yazışmalar” , (mktp.)

Nutku, Özdemir, “Horoz Tutucuların Ayakları Bacakları Balıkları Falanları Filanları” , (e.)

Başağa, Nermin, “Türk Balesi Üzerine” , (e.)

Püsküllüoğlu, Ali, “İner Bir Gece Oraya” , (ş.)

Dost, “Mustafa Aslıer İle Konuşma” , (röp.)

Beauvoir, Simone De, “Simone De Beauvoir’in Bir Günlüğü” , (Çev. Yüksel Sonku) , (günlük)

Aksoy, Fahir, “Yüksel Koptagel’le Karşı Karşıya” , (röp.)

Semercioğlu, Ünal, “Uzak Yollar Yağmuru” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 15 Sayı: 5, Mart 1965

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Dost, “Soruşturmamız” , (sor.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 15 Sayı: 6, Nisan 1965

Erdost, Muzaffer, “Batı Edebiyatı Tek ve Son Edebiyat Değildir” , (d.)

Brecht, Bertolt, “Zavallı Bertolt Brecht’den” , (Çev. Ahmet Arpad, Ahmet E. Işık) , (ş.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Alangu, Tahir, “Esendal’ın Toplu Eserleri Üzerine Birkaç Söz” , (inc.)

Uyar, Turgut, “Atları Seven Bir Çocuk” , (ş.)

Altıntaş, Günel, “ “ , (ş.)

İnce, Özdemir, “Erteleme” , (ş.)

Dost, “Orhan Peker’le Konuşma” , (röp.)

Onaran, Mustafa Şerif, “Güzel Türkçe” , (e.)

İsimsiz, “Duerrenmant Amansız Gözlemci” , (Çev. Ulya Yalçın) , (soh.)

Çumralı, Celal, “Aşmak ve Kişilik” , (d.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Ressam Ömer’in Bıyıkları” , (anı)

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Gene O Galeri” , (anı)

Turan, Güven, “Çorak Su” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Hafiyeler” , (anı)

Şengil, Salim, “Kürdün Meyhanesi: Çizmeliler” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 16 Sayı: 7, Mayıs 1965

Erdost, Muzaffer, “Ümmet Çağından Montaj Edebiyatına” , (d.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Dost, “Soruşturmamız” , (sor.)

Dost, “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Eserlerini Oyunlaştırma Yarışması” ,
(hbr.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Turan Yolu” , (e.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Almanya’da Milliyetçi Sosyalizm” , (e.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Göçebe” , (e.)

Dost, “Dergi: Dergilerde” , (e.)

Cobos, Juan, “Orson Welles’le Kafka’nın Davası Üstüne Bir Konuşma” ,
(Çev. Yüksel Sonku) , (röp.)

Brecht, Bertolt, “ ”, (Çev. Ahmed Arpad, Ahmet E. Işık) , (ş.)

Hüseyin, Hasan, “Dekoratif” , (ş.)

Erdost, Muzaffer, “Marş” , (ş.)

Dost, “Balaban’ın 4. Resim Sergisinde” , (röp.)

Esslin, Martin, “Max Frisch İnsan ve Yapıtları” , (Çev. Ulya Yalçın) , (e.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 16 Sayı: 8, Haziran 1965

Dost, “Sopaya Karşı Hikâye” , (takdim)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

İşlek, Nevin, “Kırmızı Sardunyalılar” , (öyk.)

Aykın, Cemal, “Altıncı Sokak” , (öyk.)

Ülkü, Tamer, Hikâyede Yeni bir Ad: Öner Ünalın” , (röp.)

Ünalın, Öner, “Hey Gidi Yayın Balığı” , (öyk.)

Caldweel, Erskine, “Kaçış” , (Çev. Can Güler) , (öyk.)

Erdost, Muzaffer, “Atın Yeri Dar” , (öyk.)

Hašek, Jaroslav, “Domuz Böbreği” , (Çev. A. Bilgi) , (öyk.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Virgülün Başından Geçenler” , (e.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Batıcılık Ulusçuluk ve Toplumsal Devrimler” ,
(e.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Az Gelişmiş Ülkeler ve Sosyalizm” , (e.)

İsimsiz, Yazışmalar: “Henry Miller İle Lawrence Durrell Arasında” , (mktp.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 16 Sayı: 9, Temmuz 1965

Erdost, Muzaffer, “Edebiyatımızın Kompradorları” , (d.)

Duru, Orhan, “Bilinen Şeyler” , (d.)

Karakoç, Sezai, “Tan” , (ş.)

Sir Read, Herbert, “Zora Karşı Sanat” , (Çev. A. Bilgi) , (d.)

İnce, Özdemir, “Biriken” , (ş.)

Dost, “Soruşturmamız” , (sor.)

Alberti, Rafael, “Bir Tramvayın Üstündeki Armaya Şiir” , (Çev. Ülkü Tamer) , (ş.)

Alberti, Rafael, “Canlı Manzaralar İçinde Aşk Anıları” , (Çev. Ülkü Tamer) , (ş.)

Alberti, Rafael, “Monte De El Pardo” , (Çev. Ülkü Tamer) , (ş.)

Uyar, Turgut, “Kadırga” , (ş.)

Güney, Oben, “Toplum-Suz Düşünceler ya da Ahmet Oktay” , (e.)

Celeç'h, Guy, “William Saroyan İle Bir Konuşma” , (Çev. Yüksel Sonku) , (röp.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Hiroşima” , (e.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Dünyanın Lanetlileri” , (e.)

Erdost, M., “Yayın Dünyası: Petrol Tröstleri Türkiye'ye Nasıl Girdiler” , (e.)

Einstein, Albert, “Zenci Sorunu” , (Çev. Can Güler) , (d.)

Irgat, Cahit, “Taban” , (ş.)

Irgat, Cahit, “Tren Sesi” , (ş.)

Irgat, Cahit, “Ters” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 16 Sayı: 10, Ağustos 1965

Dost, “Kitap Okuma Çağı” , (d.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Kemal, Mehmed, “Pervane” , (ş.)

- Kemal, Mehmed, “Dişlenen Elma” , (ş.)
- Jarry, Alfred, “Alfred Jarry ve Übü Kral” , (Çev. Ferit Edgü) , (e.)
- Başçillar, Seyfettin, “Bir İpsizin Türküsü” , (ş.)
- Aker, Haluk, “Hüzün” , (ş.)
- Erdost, Muzaffer, “Teknik Yanlışlar” , (tart.)
- İsimsiz, “Ferit Edgü İle Konuşma” , (röp.)
- Rulfo, Juan, “Toprak Verdiler Bize” , (Çev. A. Bilgi) , (öyk.)
- Kansu, Ceyhun Atuf, “Satılmış Oğlu Satılmış” , (ş.)
- Dost, “Soruşturmamız” , (sor.)
- Erdost, M., “Yayın Dünyası: Sömürücülerle Savaş” , (e.)
- Erdost, M., “Yayın Dünyası: Sevmek Diye Birşey” , (e.)
- Erdost, M., “Yayın Dünyası: Kocagöz’ün Bir Yazısı” , (e.)
- Atmaca, Cevdet, “Ağıt” , (ş.)
- Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Doktor Bülent Akyol” , (anı)
- Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi” , (anı)
- Dost, “Onuncu Uluslararası Kültür Şenlikleri” , (e.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 16 Sayı: 11, Eylül 1965

Char, Rene, “Rene Char’dan Beş Şiir: “İrmağa Sığınmak” , “Şafak” , “Sepet-
çinin Sevgilisi” , “Yalıt” , “Asılı Ebos” , (ş.)

Dost, “Türk Dil Kurumu Üyeliğine Kabul Edilmeyen Yazara Türk Dili Ödülü
Verildi” , (hbr.)

Erdost, Muzaffer, “Edebiyat ve Politika” , (d.)

Uğurlu, Nurer, “Uzaktan” , (ş.)

Dost, “Turgut Uyar İle Konuşma” , (röp.)

Kott, Jan, “Çağdaş Hamlet” , (Çev. A. Bilgi) , (e.)
Neruda, Pablo, “Doğa” , (Çev. Can Güner) , (ş.)
Dost, “Ulusal Edebiyat İçin Açık Oturum” , (a. o.)
Grosjean, Jean, “İlahi Betiği” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 16 Sayı: 12, Ekim 1965

Kansu, Ceyhun Atuf, “Gemerek Ağdı” , (ş.)
Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)
Dino, Abidin, “Bir Garipseme” , (d.)
Edgü, Ferit, “Yüksel Arslan’a Üç Mektup” , (mktp.)
Brecht, Bertolt, “Gerçeği Yazmanın Beş Zorluğu” (Çev. Erdoğan Başar) , (d.)
Brecht, Bertolt, “Korsan Kız” , (Çev. Ülkün Tansel) , (ş.)
Neruda, Pablo, “Ağıt” , (Çev. Can Güner) , (ş.)
Çumralı, Celal, “Gerçeklerin Yaşanması” , (d.)
Ulanova, Galina, “Ferhat İle Şirin” , (Çev. Nermin Başağa) , (e.)
Aykın, Cemal, “Meryem” , (öyk.)
Dost, “Soruşturmamız” , (sor.)
Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Yiğit Bir Şair: Suphi Taşan” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 17 Sayı: 13, Kasım 1965

Einstein, Albert, “Aydınlara Bir Bildiri” , (bldr.)
Brecht, Bertolt, “Ulm’da 1592” , (Çev. Can Güner) , (ş.)
Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)
Güney, Oben, “Boşluğa Karşı Direniş” , (d.)
Meriç, Nezihe, “Ferhat İle Şirin Oyunu Üzerine” , (e.)

İsimsiz, “1965 Edebiyat Armağanını Mikhail Cholokhov Kazandı” , (Çev. Yüksel Sonku) , (hbr.)

İnce, Özdemir, “Sanal Sayılar” , (ş.)

Dost, “Soruşturmamız” , (sor.)

Başağa, Nermin, “Leningrad Akademik Devlet Balesi” , (e.)

Erbil, Leylâ, “Hizmetçiler ve Başarıları” , (e.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Burunsuz Galip” , (anı)

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Korkunç Olan Hayal Edilmiyendir” , (anı)

Ürgüp, Fikret, “Yolculuk” , (öyk.)

Ürgüp, Fikret, “Formül” , (öyk.)

Dost Dergisi, Yıl: 2, Cilt: 17 Sayı: 14, Aralık 1965

Dost, “Tek Yönlü Görüşten Kurtuluş” , (d.)

Dost, “Geçen Yılın İçinden” , (g. y.)

Ünalın, Öner, “Kırık Arpacık” , (öyk.)

Ziyalan, Nihat, “Gülenkeş” , (ş.)

Tartan, Fikret, “Yitik Kişi” , (öyk.)

Esslin, Martin, “Yanlış Rol Dağıtımı” , (Çev. Ulya Yalçın) , (e.)

Nutku, Sevgi, “Bonne Nuit Molla Bey” , (öyk.)

İşlek, Nevin, “Köprü” , (öyk.)

Hüseyin, Hasan, “Şapka” , (ş.)

Ebeoğlu, Aylâ, “Sinemaya Gider Gibi İstiyordu” , (öyk.)

Özgen, Hilmi, “Sarı İsmail’in Bunalımı” , (öyk.)

And, Metin, “Minakyan ve Tiyatrolarının Oyun Dağarcığı” , (inc.)

Cärtmill, Cleve, “Yeşil Kedi” , (Çev. Orhan Duru) , (öyk.)

Weiss, Peter, “Auschwitz Kampı” , (Çev. Alaattin Bilgi) , (gezi)

Sıtkı, Şahap, “Bir Kitap” , (e.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Meğer Ben Bir Poh Bilmezmişim!” , (anı)

Dost, “Hikmet Erhan Bener’in Romanı Fransada Ödül Kazandı” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 17 Sayı: 15, Ocak 1966

Dost, “Kültür Müsteşarlığı ve Hortlatılmak İstenen Sansür” , (g. y.)

Yücel, Can, “İlân-ı Aşk” , (ş.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Dost, “Temeldeki Çatlak” , (g. y.)

İsimsiz, “Malest Corfinici Tuo Catollo” , (Çev. O. Duru , F. Edgü) , (ş.)

Şengil, Salim, “Adalet Ağaoğlu’na Beş Soru” , (röp.)

Brecht, Bertolt, “Marie A.yı Düşünürken” , (Çev. Ülkün Tansel) , (ş.)

Savcı, Bahri, Prof. Dr., “Kültüre Saldırı” , (d.)

Dost, “Nereye Geldik” , (e.)

Mert, Özkan, “1965” , (ş.)

Öngören, Veysel, “Panayır” , (d.)

Edgü, Ferit, “Yargıç Karak” , (d.)

Atmaca, Cevdet, “Beyaz Gecede Üçlükler” , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Türküler” , (ş.)

Çumralı, Celal, “Toplumsal Öz” , (d.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Ressam Öner” , (anı)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: İki Paşazade” , (anı)

Grosjean, Jean, “İlâhi Betiği” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 17 Sayı: 16, Şubat 1966

Hikmet, Nâzım, “2. Dünya Savaşı Destanı” , (ş.)

Yücel, Can, “Sevgili Gençlik” , (ş.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

İnce, Özdemir, “Soluk Soluğa” , (ş.)

İnce, Özdemir, “Ülke” , (ş.)

Caldwell, Erskine, “Gözümüz Sende Agnes” , (Çev. Can Güner) , (öyk.)

Akmen, Üstün, “İonesco Üstüne” , (e.)

Erbil, Leyla, “Rıfat Ilgaz’la Bir Konuşma” , (röp.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Karmakarışık Bir Gece” , (anı)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Polisin Şairi” , (anı)

Nutku, Özdemir, “Türk Tiyatrosu Bir Yakınıni Yitirdi” , (nek.)

Ortaylı, İlber, “Çehov’un Vanya Dayısı” , (e.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 17 Sayı: 17, Mart 1966

Dost, “Sanata Saldırı” , (g. y.)

İhsani, Âşık, “Yakındır” , (ş.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Tuncel, Bedrettin, Prof. Dr., “Yücel ve Dünya Edebiyatından Tercümeleler” ,
(bldr.)

Atmaca, Cevdet, “Görünümler” , (ş.)

Ziyalan, Nihat, “Vuruşkan Kan” , (ş.)

Ziyalan, Nihat, “Esmerliğin Başladı Kanımda” , (ş.)

Ziyalan, Nihat, “Varamam Sana İstanbul” , (ş.)

Oktay, Ahmet, “Bir Eleştirme Dolayisiyle” , (tart.)

Eren, Cemil, “Tülay Tura” , (e.)

Brecht, Bertolt, “Kardeşim Uçmandı” , (Çev. Can Güner) , (ş.)

Börtecene, Eray, “Cemil Eren’e Yanıt” , (tart.)

Ebeoğlu, Ayla, “Kukla Oyunu” , (öyk.)

Başağa, Nermin, “Başkente Bir Bale Şöleni” , (e.)

İsimsiz, “Başbakan’a Açık Mektup” , (mktp.)

Kemal, Mehmed, “Bir Bulgar Şairi Georgi Cagarof” , (anı)

Karas, Nursen, “Sevgi-Sizler” , (öyk.)

Akbal, Oktay, “Yalancı Tanık Olmamak” , (d.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Mühendis Galip Bey” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 17 Sayı: 18, Nisan 1966

İsimsiz, “Büstler Kırılırken” , (g. y.)

Yücel, Can, “Ârife Târif” , (ş.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Şengil, Salim, “Oyuna Oyun” , (tiyatro oyunu)

Kansu, Ceyhun Atuf, “Kar Türküsü” ,(ş.)

Baranus, Osman Numan, “Deli Gece” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Odlu Ocak” , (ş.)

Aysun, Güven, “Kırk” , (ş.)

Ağaoğlu, Adalet, “Bay Adnan Ötüken’e” , (mktp.)

Woddis, Jack, “Dünyanın Lanetleri: Esirler Dünyası” , (Çev. Erdoğan Başar)
, (inc.)

Edgü, Ferit, “Lawrce Ferlinghtti: Öfkeli Bir Ozan” , (e.)

Ferlinghtti, Lawrce, “Fidel Castro Üzerine Korku Dolu Bin Sözcük” , (Çev. Orhan Duru , Ferit Edgü) , (ş.)

Cem, Celile, “Karanlık Ev” , (öyk.)

Ozansoy, Haydar, “Süsler” , (ş.)

Ozansoy, Haydar, “Örgü” ,(ş.)

Ozansoy, Haydar, “Git-Gel” , (ş.)

Ebeoğlu, Aylâ, “Beni Ötekinin Kuşlarından Alamadı” , (öyk.)

Nutku, Özdemir, “Tiyatro Çıkmazı” , (d.)

Güney, Oben, “Artık Konuşmanın Zamanıdır Sayın Muhsin Ertuğrul” , (d.)

Aragon, Louis, “Güller Leylaklar” , (Çev. Yüksel Sonku) , (ş.)

Çetinkaya, Orhan, “Cemil Eren’in Sergisinde” , (e.)

Tansel, Oğuz, “Seniye Fenmen Resim Sergisi” , (e.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi” , (anı)

Kıyat, Mehmet, “Yangını Büyüyor Kentin” , (ş.)

İsimsiz, “Bektaşî Dedikleri: Huri, Çoluk Çocuk, Domuz, Hamam” , (Dizileştiren: Metin Eloğlu) , (mzh.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 18 Sayı: 19, Mayıs 1966

İsimsiz, “XXVII nci Devlet Resim Sergisi ve Kültür Müsteşarı” , (g. y.)

Dost, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Onimus, Yean, “Edebiyatın Geleceği” , (Çev. Tahsin Saraç , R. Gül Özkaptan) , (d.)

Lorca, “Kaçış Gazeli: Casela da la Huida” , (Çev. Bilge Karasu) , (ş.)

Sıtkı, Şahap, “Mutlu Günler Arkada Kaldı” , (öyk.)

Baranus, Osman Numan, “Eski Yürük Kurt” , (ş.)

Dost, “İhsan Cemal Karaburcak’la Konuşma” , (röp.)

Ünalın, Ömer, “Memetlerin Yılbaşı” , (öyk.)

Erol, Turan, “Ağlı” , (öyk.)

Michaux, Henri, “Budapeşteli Kız” , (Çev. Yüksel Sonku) , (ş.)

Çakın, Nurettin, “Âşık İhsâni: Aldı Sazını Eline” , (röp.)

Boll, Heinrich, “Solgun Anna” , (Çev. Sezer Duru) , (öyk.)

Dost, “Büyük Türk Yazarlarını Yayın Yoluyla Anma Komisyonu Üstüne” ,
(hbr.)

Habora, Bülent, “Balıkçılar” , (ş.)

Babel, İzak, “İlk Ücretim” , (Çev. Alâattin Bilgi) , (öyk.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 18 Sayı: 20, Haziran 1966

Özek, Çetin, Doç. Dr. “Kimine Evet Kimine Hayır” , (d.)

Dağlarca, Fazıl Hüsnü, “Kargış” , (ş.)

Dost, “Geçen Ayn İçinden” , (g. y.)

Uyar, Turgut, “Birden Düşüverince” , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Bugün Böyle” , (ş.)

İyem, Nuri, “Resim Sanatımızın Bağımsızlığı Üzerine” , (d.)

Batur, Sebahattin, “Helene Tutkusu” , (ş.)

Körücekli, Dudu, “Sana Geliş” , (öyk.)

Göneç, Turgay, “27. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Üzerine” , (e.)

Dost, “Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nde Usulsüzlük Yapıldığı İddia Edildi” , (hbr.)

İyem, Nuri, “Pişirilmiş Toprak” , (e.)

Yücel, Can, “Sarhoşluğun Baharı” , (ş.)

Cem, Celile, “Cinli Tarla” , (öyk.)

Gör, Sıtkı Salih, “Genel Bir Aşk Günü” , (ş.)

Keskin, Turhan, “Üçlü Savaş” , (ş.)

Kayacan, Feyyaz, “İyilik Uzmanları” , (öyk.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Bir Parti Değişmesi” , (anı)

Dost, “Sanat Sanatçılar: İstanbul Tiyatroları Ankarada” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: 1965-1966 Mevsimi Tiyatro Armağanları Sonuçları Belli Oldu” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Türk Edebiyatçılar Birliği Yıllık Kongresi Yapıldı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: T.M.T.F. Kültür-Sanat Yarışması” , (hbr.)

İsimsiz, “Bektaşî Dedikleri: Yılan Öyküsü, Avanak, Bayramlık, Ak Savunma, Kabak Karpuz” , (Dizileştiren: Oğuz Tansel) , (mzh.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 18 Sayı: 21, Temmuz 1966

Erol, Turan, “Kültür Bakanlığı: Bir Hikâyenin Baş ve Sonu” , (g. y.)

Dağlarca, Fazıl Hüsnü, “Acı Türk” , (ş.)

Alangu, Tahir, “Anadolu İhtilâli” , (e.)

Akbal, Oktay, “Duhamel Artık Yok” , (byg.)

Hakkı, Ruşen, “Türkü” , (ş.)

İzmirli, Mübeccel, “Ölü Yargıçlar” , (öyk.)

Ozansoy, Haydar, “Sırayla” , (ş.)

Ozansoy, Haydar, “Kafka” , (ş.)

Lorca, “Karanlık Güvercinler Kasidesi: Casida de las Palomas Oscuras” , (Çev. Bilge Karasu) , (ş.)

Brecht, Bertolt, “Askerin Karısı Ne Aldı” , (Çev. Mehmet Gün) , (ş.)

Dost, “Türk Grafik Sanatı ve Reklamcılık” , (hbr.)

Şengil, Salim, “Gurbet” , (öyk.)

Rimbaud, Arthur, “Kırallık” , (Çev. Yüksel Sonku) , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Uyurgezer” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Kız Betilerine Yır” , (ş.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dil Kurultayı Yapıldı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sait Faik Armağanı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Üniversitelerarası Dünya Tiyatro Ödülleri” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: ‘Camara’ Dergisi Son Sayısını Türk Fotoğraf Sanatına Ayırdı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Avrupa Fotoğraf Yarışmasını Bir Türk Kazandı” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 18 Sayı: 22, Ağustos 1966

Erol, Turan, “Kültür Bakanlığı II: Devlet ve Sanat” , (g. y.)

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Milliyetçiyiz” , (g. y.)

Kemal, Yaşar, “Folklor Üzerine” , (konuşma)

Brodski, Iossip, “John Donne’a Ağıt” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Sıtkı, Şahap, “Kanında Güneş Olan” , (öyk.)

Selçuk, İlhan, “Yayın Dünyası: Allah Hak Olsun” , (e.)

Bektaş, Cengiz, “Kınama” , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Sisipus” , (ş.)

İnce, Özdemir, “Sessiz ve Derin” , (ş.)

Dursun K. , Tarık, “Biz İnsanız” , (öyk.)

Cem, Celile, “Madenci Halit Bey” , (öyk.)

Çumralı, Celal, “Nedir Suçu” , (ş.)

- Çumralı, Celal, “Bu Nasıl Güneş” , (ş.)
- Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Heybetli Hüzün” , (anı)
- Ülkü, Hüseyin, “Eylül” , (ş.)
- Graves, Robert, “Kimse Değil” , (Çev. Feyyaz Kayacan) , (ş.)
- Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Acem Mehmet” , (anı)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Sekizinci Halk Oyunları Bayramı” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Tunç Yalman Milwaukee Tiyatrosu Müdürü Oldu” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Bir Türk Karikatüristi Büyük Ödülü Kazandı” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Yarışmanın Sonuçları Belli Oldu” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Dormen Tiyatrosu Yeni Sezonu 1 Ekimde Açıyor” , (hbr.)
- Brecht, Bertolt, “Pirinç Mavnası Yedekçininin Türküsü” , (Çev. Mehmet Gün) , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 18 Sayı: 23, Eylül 1966

- Nadi, Nadir, “Dil Devrimi Üzerine” , (g. y.)
- Eloğlu, Metin, “Midilli” , (ş.)
- Özek, Çetin, Doç. Dr. “Türk Filmciliğinde Sansür” , (g. y.)
- Dickinson, Emil, “Birtek Kendini Eşdost Bildi Kendine” , (Çev. Feyyaz Kayacan) , (ş.)
- Dickinson, Emil, “Ot” , (Çev. Feyyaz Kayacan) , (ş.)
- Hüseyin, Hasan, “Kızılırmak” , (ş.)
- Sabuncu, Sevgi, “Tozlu Ağıt” , (öyk.)
- Sıtkı, Şahap, “Çile” , (öyk.)

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Pembe Mineli Saat” , (anı)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Armando” , (anı)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Gecelerden Bir Gece İşte!” , (anı)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ayak Bacak Fabrikası Anadolu’yu Dolaşacak” ,
(hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Başkent Tiyatrosu” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 18 Sayı: 24, Ekim 1966

Erduran, Refik, “İşte Denediniz” , (g. y.)

Siqueiros, David Alfaro, “Büyük Sanata Dönüş” , (Çev. Alâattin Bilgi) , (d.)

Uyar, Turgut, “Ferderico Garcia Lorca İçin Üç Şiir: Sessiz Akan Sulara Gazel, Saat Beşte Akşamleyin, Obras Completas” , (ş.)

Velikov, Stefan, “Yaratıcılık ve Etki Üzerine” , (röp.)

Küpçü, Recep, “Kader” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Mariya Netkova Yahut Karakalem Ustası” , (anı)

İyem, Nuri, “Ressamlarımızın Tutum ve Davranışları Üzerine” , (e.)

Peker, Orhan, “Picasso’nun Evinde” , (g.)

Dost, “Hasan Hüseyin ile Hoşbeş” , (soh.)

Lermontof, “Anayurt” , (Çev. Ataol Behramoğlu) , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Gözüm Üstüne Gelmişsin” , (ş.)

Salihoğlu, Mehmet, “Dahası Var” , (ş.)

Ebeoğlu, Ayla, “Geceyle Gelen” , (öyk.)

Hünalp, Ayhan, “Uzak Suları Bırak” , (ş.)

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Korkunç Olan” , (anı)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Kürde Âlimler de Gelirdi” , (anı)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dormen Tiyatrosu Yeni Sezonu 14 Ekimde Açıyor” ,
(hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Altın Kirpi Armağanı” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 19 Sayı: 25, Kasım 1966

Selçuk, İlhan, “Atatürk Gençliği” , (d.)

Hakkı, Ruşen, “Eminönü-Kadıköy” , (ş.)

Gönültaş, Şerif, “Bütün Güzellikler Adına” , (ş.)

Mauroir, Andre, “Brgitte Bardot Efsanesi” , (Çev. Alev Ulvi) , (d.)

Wright, Richart, “Ateş ve Bulut” , (Çev. Alâattin Bilgi) , (öyk.)

Kansu, Ceyhun Atuf, “Zerdeli Ağacının Öyküsü” , (ş.)

Çumralı, Celal, “Suçsuzların Öyküsü” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Aparık Vurgun” , (ş.)

Sandburg, Carl, “Mutluluk” , (Çev. Feyyaz Kayacan) , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Ressam Ferit” , (anı)

Dost, “Sanat Sanatçılar: İlhan İskender Armağanı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Şampiyon Melodi” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 3, Cilt: 19 Sayı: 26, Aralık 1966

Dost, “İlk Adım” , (takdim)

Atmaca, Cevdet, “Bu Başka karga” , (ş.)

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Mazucco, Roberto, “Karakterin Ölümü” , (Çev. Ulya Yalçın) , (inc.)

Kansu, Ceyhun Atuf, “Halk Polikliniği” , (ş.)

Guillen, Nicolas, “West Indies Ltd.” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Rosa At Cambazı Olamadı” , (öyk.)

Sıtıkı, Şahap, “Bir Günün Sonunda Arzu” , (öyk.)

Şengil, Salim, “Mücap Ofluoğlu ile Konuşma” , (röp.)

Baranus, Osman Numan, “Vurulanlar” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: İsmail Safa” , (anı)

Orhon, Mübin, “Ankara’da Hafta Sonları” , (e.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Başkent Tiyatrosunda Üçüncü Tur Oyuncular” ,
(hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Gülriz Sururi” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 27, Ocak 1967

Ran, Nâzım Hikmet, “Havana Röportajı” , (ş.)

Korkmazgil, Hüseyin, “Ağlama Duvarı” , (e.)

Uçkan, Nevzat, “Ağıt” , (ş.)

Uyar, Turgut, “Bilirim Bir Kışa Hazırlanmayı” , (ş.)

İsimsiz, “Yeni Bir Duvar Geçen” , (e.)

Üçer, Erten, “Boyunduruk” , (öyk.)

Tansel, Ülkün, “Yokuş” , (ş.)

Salihoğlu, Mehmet, “Yolculuk” , (ş.)

Sabuncu, Sevgi, “Rahibeler Okulunda” , (öyk.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Keçiören’de İki Puvantör” , (anı)

Habora, Bülent, “Ben Dünya Olmak İstiyorum” , (ş.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Sanat Tiyatrosunun Dördüncü Yılı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Bedrettin Tuncel Unesco Başkanı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: 4,5 Milyonluk Tablo Çöplükte Bulundu” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 28, Şubat 1967

Şengil, Salim, “Behice Boran’a Beş Soru” , (röp.)

Kansu, Ceyhun Atuf, “Kökü Dışarda” , (ş.)

Fischer, Ernst, “Sanat ve Kapitalizm” , (Çev. Alâattin Bilgi) , (m.)

Uyar, Turgut, “Malatyalı Abdo İçin Bir Konuşma” , (ş.)

İsimsiz, “72. Koğuş Üzerine Orhan Kemal Konuşuyor” , (e.)

Çiyiltepe, Asaf, “Orhan Kemal’e Karşıdan Bakıyorum” , (e.)

Başağa, Nermin, “Türk Balesinin Kurucusu Dame Ninette De Valois” , (byg.)

Başağa, Nermin, “Ankara Devlet Balesinde Glasston’nin ‘Syvia’sı” , (e.)

Üstün, Nevzat, “Aşk İçin Bir Şiir” , (ş.)

Hilâv, Selahattin, “Yolcu ve Yalnızlık” , (d.)

Günçe, Ali Ersin, “İsyanlarda Doğurduk” , (ş.)

İsimsiz, “Walt Disney Kendini Anlatıyor” , (byg.)

Cem, Celile, “Hasırcıbaşı Çıkmazının Seher Hanımı” , (öyk.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Dört Mülkiyeli” , (anı)

Gör, Sıtkı Salih, “Karanfil” , (ş.)

Tansel, Ülkün, “Mavi Yolculuk” , (ş.)

Altan, Çetin, “Kürdün Meyhanesi: Ankara Gecesinde” , (anı)

Şengil, Salim, “Kürdün Meyhanesi: Pankart” , (anı)

Bektaş, Cengiz, “Uyuyorlar” , (ş.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Üniversitede Bir Tiyatro Kürsüsü Kuruluyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sergiler” , (hbr.)

Dost, “İlhanTarus’u Yitirdik” , (nek.)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 29, Mart 1967

Şengil, Salim, “Bülent Ecevit’e Beş Soru” , (röp.)

Altan, Çetin, “Geçen Ayın İçinden: Film Ters Takılınca” , (e.)

Fischer, Ernst, “Sanat ve Kapitalizm” , (Çev. Alâattin Bilgi) , (m.)

İsimsiz, “Enzensberger’le Bir Konuşma” , (Çev. Sezer Duru) , (röp.)

Bektaş, Cengiz, “Hans Magnus Enzensberger’i Dinlerken” , (d.)

İsimsiz, “Cesar Vallejo’nun Sesi” , (byg.)

Vallejo, Cesar, “İspanya, Dikkat Et” , (Çev. Yıldırım Dağyeli) , (ş.)

Vallejo, Cesar, “Aktaş Üzerindeki Karataş” , (Çev. Yıldırım Dağyeli) , (ş.)

Vallejo, Cesar, “Yaşamının En Tehlikeli Anı” , (Çev. Yıldırım Dağyeli) , (ş.)

Vallejo, Cesar, “Çokları” , (Çev. Yıldırım Dağyeli) , (ş.)

Vallejo, Cesar, “Gökyüzü ve Toz” , (Çev. Yıldırım Dağyeli) , (ş.)

Ortaylı, İlber, “Yetmişikinci Koğuş Üzerine” , (e.)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Rosa’nın Hayvanları” , (öyk.)

Atmaca, Cevdet, “Görünümler II” , (ş.)

Karas, Nursen, “Kalıpsız Deve” , (öyk.)

Uğurlu, Nurer, “Akdeniz” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Gonca Yürek” , (ş.)

Karas, Nursen, “Ağlayan Nar” , (öyk.)

Karas, Nursen, “Bir İnce Söğüt Dalı” , (öyk.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Nurullah Ataç” , (anı)

Esemenli, Yurdakul, “Bu Avuçlar Çekti Bu Ağları” , (ş.)

Can, Ayhan, “Düşlerinde Ağlayan Çocuk” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Doktor Şair” , (anı)

Dost, “Sanat Sanatçılar” , (hbr.)

Hakkı, Ruşen, “Bir Usta Dülger İnceliğinde” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 30, Nisan 1967

Baran, Paul A. , “Aydının Sorumluluğu” , (Çev. Alâattin Bilgi) , (d.)

Jens, Walter, Prof. Dr. , “Modern Alman Edebiyatında İnsan Portresi” , (Çev. Gürsel Aytaç) , (inc.)

Uyar, Turgut, “Ağıtlar Toplamı” , (ş.)

Saraç, Tahsin, “Kıyakan Hak ve Sevi” , (ş.)

Sabuncu, Sevgi, “Orhan Veli’nin Almanya’da Yayımlanan Kitabı Üzerine” , (inc.)

Baranus, Osman Numan, “Kaygı” , (ş.)

Esemenli, Yurdakul, “Rahat ve Sakin” , (ş.)

Sabuncu, Sevgi, “Aforoz Ediliyor” , (öyk.)

İşlek, Nevin, “Gülşen’in Ölümü” , (öyk.)

Holub, Miroslav, “Kapı” , (Çev. Feyyaz Kayacan) , (ş.)

Holub, Miroslav, “Masal” , (Çev. Feyyaz Kayacan) , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Sinan’ı Algılamak” , (d.)

Karas, Nursen, “Bulduk” , (fabl)

Kansu, Ceyhun Atuf, “Kürdün Meyhanesi: Birinci Kilometre” , (anı)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Bir Avukat” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 31, Mayıs 1967

Kansu, Ceyhun Atuf, “Mekong Deltası” , (ş.)

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Ahmet Vefik Paşa’dan Utanın” , (g.y.)

Hızır, Nusret, “Akılcı Ataç” , (d.)

Şengil, Salim, “Dedim-Dedi” , (tart.)

Holub, Miroslav, “Ölü Bir Dille” , (Çev. Feyyaz Kayacan) , (ş.)

Turani, Adnan, “Plastik Sanatlarda Objenin Parçalanışı ve Yaratma Olayının Oluşu” , (d.)

Sabuncu, Sevgi, “Mezarlıkta Üretici Oluyor” , (öyk.)

K. , Tarık Dursun, “Bir Hikâyecinin Hikâyecilik Serüvenleri” , (anı)

Baranus, Osman Numan, “Hırlı Olmak” , (ş.)

Aksoy, Fahir, “28. Devlet Resim ve Heykel Sergisi ve Milli Eğitim Bakanı ile Bir Dertleşme” , (e.)

Deniz, Sadık, “30:” , (ş.)

Erbil, Leyla, “Gecede” , (öyk.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Böbrek Sote” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 32, Haziran 1967

Selçuk, İlhan, “Aziz’in Yakasını Bırakın” , (g. y.)

Uğurlu, Nurer, “Andaç Türkân” , (ş.)

Uyar, Turgut, “Yanık Tarlalara” , (ş.)

Can, Ayhan, “Geleceğin Şiiri” , (e.)

Guillen, Nicolas, “Varış” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Elibal, Gültekin, “Plâstik Sanatlar” , (e.)

Altınok, İsmail, “Eşref Üren’in Sergisi” , (hbr.)

Ortaylı, İlber, “Yitirdiğimiz Bir Asaf Çiyiltepe Değil” , (nek.)

Sümer, Güner, “Asaf’a Mektup” , (mktp.)

Ankara Sanat Tiyatrosu, “Sonsuz Minnet ve Teşekkürlerimizle” , (g. y.)

Kemal, Orhan, “Hakaret” , (öyk.)

Başağa, Nermin, “Devlet Balesinde Coppelia 2. Kez Sahneye Koydu” , (e.)

Sabuncu, Sevgi, “Bütün Rüzgârlarla Açık” , (öyk.)

Melzig, Herbert, Prof. Dr. , “Alman Edebiyatının Görevi Nedir?” , (g. y.)

İsimsiz, “Söylesem, Tesiri Yok... Sussam, Gönül Razi Değil” , (g. y.)

Gör, Sıtkı Salih, “Simge” , (ş.)

Cem, Celile, “Gavremoğlu Konağı” , (öyk.)

Şengil, Salim, “Sanat Sanatçılar” , (hbr.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Bir Perdelik Curcuna” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 33, Temmuz 1967

Minh, Ho Şi, “Hapishane Günlüğü” , (ş.)

İlhan, Selçuk, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Dost, “Bizim Yazarlarımız: İç Anadolu Efsanesi” , (Tan. Konur Ertop) , (eser tanıtımı)

Uyar, Turgut, “Düzenbozan’a, Şurdan Burdan Hazırlanmaya, Sonsuz Biçime Gazel” , (ş.)

Dost, “Bizim Yazarlarımız: Yusuf İle Menofis” , (Tan. Konur Ertop) , (eser tanıtımı)

H. , G. , “Bir Yarışma Bir Kitap” , (g. y.)

İnce, Özdemir, “Savaş ve Barış” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Yurdumda Örenler” , (d.)

Güley, Beyhan, “Tam Gülerken” , (öyk.)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Rosa” , (öyk.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Bisikletle Kaçan Şair” , (anı)

Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil” , (g. y.)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 34, Ağustos 1967

- Saraç, Tahsin, “Ak Avrupa ya da Isırgan Uygarlık” , (ş.)
- Barışçı, S., “Birey İçin Sorunlar” , (m.)
- Altan, Çetin, “Geçen Ayın İçinden”, (g. y.)
- Tuncel, Bedrettin, “Ahmet Kutsi Tecer” , (nek.)
- Gönenç, Turgay, “Soyut Resim - Soyut Sanatçı” , (d.)
- Deniz, Sadık, “34” , (ş.)
- Can, Ayhan, “Aragon’un Söyledikleri” , (inc.)
- Baranus, Osman Numan, “Özün” , (d.)
- Ortaylı, İlber, “Suriye’de Tiyatro” , (inc.)
- Kemal, Mehmed, “Yolculuk” , (ş.)
- Kemal, Mehmed, “İnsanoğlunu Öğmeye Gelmişim” , (ş.)
- İnce, Özdemir, “Katık” , (ş.)
- Karasu, Bilge, “Boğaziçi Üzerine Bir Ön-Metin” , (öyk.)
- Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil” , (g. y.)
- Apaydın, Talip, “Ak Dut Ağaçları” , (öyk.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar” , (hbr.)
- İsimsiz, “Bektaşî Dedikleri: Ayna, Böcek” , (Dizileştiren. Metin Eloğlu) ,
(mzh.)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 35, Eylül 1967

- Naci, Fethi, “Edebiyat ve Politika” , (e.)
- Nesin, Aziz, “Geçen Ayın İçinden: Otuzbeşinci Yılındayız” , (g. y.)
- Özek, Çetin, Doç. Dr., “Yayınların Toplatılması” , (g. y.)
- Doğan, Mehmet, “Açık Konuşma Gereği” , (e.)
- Oktay, Ahmet, “Bir Bireyin Ölüm Araştırmaları” , (inc.)

Baranus, Osman Numan, “Eleveren Özünler” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Engebe” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Yasak Yarım” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Gece Sonu” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Tamu” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Ağrılar Toprağı” , (ş.)

Baranus, Osman Numan, “Engel” , (ş.)

Ortaylı, İlber, “Suriye’de Tiyatro” , (inc.)

Sıtkı, Şahap, “Acemi” , (öyk.)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza: Yaşamakta Israr Ediyor” , (öyk.)

Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil” , (g. y.)

Ebeoğlu, Ayla, “Bir Gün” , (öyk.)

Gönenç, Turgay, “Bu Yılın Ödülleri” , (hbr.)

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Sakallı Şair” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 19 Sayı: 36, Ekim 1967

Naci, Fethi, “Batı’ya Bakış” , (d.)

Damar, Arif, “Postacı” , (ş.)

Nesin, Aziz, “Nâzım Hikmet İçin Yazılmış Dört Şiir: Pablo Neruda , Y. Yevtuşenko , Boris Slutski , Grigori Obuhov , (ş.)

Can, Ayhan, “Ateş Hattı’nda Bir Ozan” , (e.)

Turani, Adnan, “Türk Resim Sanatının Yaşama Ortamı Üzerine Bir İnceleme” , (inc.)

K., Tarık Dursun, “Orhan Kemal Yayıncı Oldu” , (hbr.)

Ortaylı, İlber, “Deli İbrahim” , (e.)

Ortaylı, İlber, “Akadın Yayı” , (e.)

Peral, Del Carlos, “Goril’in El Kitabı” , (Çev. Özdemir İnce) , (inc.)

Peker, Orhan, “Fahir Aksoy Üzerine” , (g. y.)

Duras, Marguerite, “Yaz Akşamı On Buçuk” , (Çev. Ferit Edgü) , (öyk.)

Nadir, Nâdi, “Geçen Ayın İçinden: Sonsuz Çile” , (g. y.)

Dost Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 20 Sayı: 37-38, Kasım-Aralık 1967

Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Rızı Değil” , (g. y.)

Bozdağ, İsmet, “Kemal Tahir’in Devlet Anası ve Günümüzün Sorunları” ,
(e.)

İnce, Özdemir, “Uzun Hava” , (ş.)

Edgü, Ferit, “Kaza” , (öyk.)

Yevtuşenko, “Ben Bir Tren Misali” , (Çev. Muhtar) , (ş.)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza: I Love You” , (öyk.)

K., Tarık Dursun, “Beyaz Piyano Tuşlarında Kan” , (öyk.)

Cem, Celile, “Manastırda Bir Gece” , (öyk.)

Şener, M. Ertuğrul, “İnsan Taneleri” , (öyk.)

Ortaylı, İlber, “Küçük Burjuvalar” , (e.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 20 Sayı: 39, Ocak 1968

Nadi, Nadir, “Geçen Ayın İçinden: Açık mı, Kapalı mı? , (g. y.)

Körükçü, Muhtar, “Devlet Ana” , (inc.)

Ecevit, Bülent, “Soruşturmaya Karşılık: Devlet Ana” , (sor.)

Hilâv, Selâhattin, “Kemal Tahir’in Felsefî Düşüncesi ve Devlet Ana” , (inc.)

Soysal, İlhami, “Soruşturmaya Karşılık: Devlet Ana” , (sor.)

- Ağaoğlu, Adalet, “Soruşturmaya Karşılık: Devlet Ana” , (sor.)
- Oktay, Ahmet, “Kemal Tahir Üzerine Tezler” , (inc.)
- Bozdağ, İsmet, “İsmet Bozdağ Diyor ki” , (mktp.)
- Sandalcı, Emin Galip, “Soruşturmaya Karşılıklar” , (sor.)
- Şenyapılı, Tansı, “Soruşturmaya Karşılıklar” , (sor.)
- Çalışlar, Aziz, “Soruşturmaya Karşılıklar” , (sor.)
- Dost, “Kemal Tahir İle Konuşma” , (röp.)
- Eloğlu, Metin, “Ayşem Ayşe’den” , (ş.)
- Tükel, Turhan, “Toplumsal Ortamını Bulan Roman Devlet Ana” , (inc.)
- Salihoğlu, Mehmet, “Döne Döne” , (ş.)
- Ortaylı, İlber, “Bir Siyasi Hikâye Olarak Devlet Ana” , (inc.)
- K. , Tarık Dursun, “Fazıl H. Dağlarca” , (inc.)
- Verdone, Mario, “İtalyan Sinemasında Yeni Gerçekçilik” , (Çev. İsimsiz) , (inc.)
- Sabuncu, Sevgi, “Tante Rosa’nın Papağanı” , (öyk.)
- Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Mehmed Kemal Kurşunluoğlu” , (anı)
- Snow, C. P. , “Bilimsel Tarafsızlığı Üzerine” , (Çev. Alaettin Bilgi) , (bldr.)
- Çumralı, Celal, “Yalnızlığımız” , (ş.)
- Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 20 Sayı: 40, Şubat 1968**
- Nadi, Nadir, “Fikret” , (d.)
- Tuncel, Bedrettin, Prof. , “Büyük Bir İnsan” , (d.)
- Selçuk, İlhan, “Tevfik Fikret 100’ üncü Yılında” , (d.)
- Altan, Çetin, “Ağıt” , (Dizileştiren: Salim Şengil) , (ş.)
- Altan, Çetin, “Tevfik Fikret İçin” , (d.)

Özerdem, Sami N. , “Tevfik Fikret” , (d.)

Özek, Çetin, Doç. Dr. , “Gerici Kim” , (m.)

Aksoy, Fahir, “Nuri İyem Üzerine” , (e.)

Nesin, Aziz, “Yesenin’den İki Şiir: Anneme Mektup , Fersî Motifler’den” ,
(Çev. Muhtar) , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Saygımız Var Avımıza” , (ş.)

Kafka, Franz, “Ölülerin Davetlisi” , (Çev. Fikret Ürgüp) , (öyk.)

Olyeşa, Yuri, “Kiraz Çiçekleri” , (Çev. Niyazi Dalyancı) , (öyk.)

Sabuncu, Sevgi, “Grad Düşüş Şu Anda Müştafi” , (öyk.)

Nesin, Aziz, “Muhtar’ın Mektubu” , (mktp.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 20 Sayı: 41, Mart 1968

İpekçi, Abdi, “Geçen Ayın İçinden: Ayıp Ayıp” , (hbr.)

Can, Ayhan, “Malraux Gerçeği” , (e.)

Kıyat, Mehmet, “Ağrı” , (ş.)

Şengil, Salim, “Soruşturma: Devlet Ana” , (sor.)

Akıncı, Gündüz, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Seyda, Mehmet, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Berk, İlhan, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Özön, Nijat, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Kemal, Mehmed, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Kocagöz, Samim, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Gruda, Yılmaz, “Makbet mi Macbeth’ten Makbet’ten mi Macbeth?” , (d.)

Çumralı, Celal, “Halkın Günlüğünden” , (ş.)

Selçuk, Turhan, “Eski Yazarları Okurken” , (d.)

Dost, “Hakkında En Çok Kovuşturma Açılan Yayınevi” , (hbr.)

Taşer, Suat, “Eğitimi Eğitmek” , (d.)

Öngören, Veysel, “Mantık ve Diyalektik” , (inc.)

Bektaş, Cengiz, “Ankara Alman Kütüphanesinde Dünya Fotoğraf Sergisi Üzerine” , (ş.)

Peker, Orhan, “Yetmişlik Delikanlı İhsan Cemal Karaburçak” , (e.)

Atmaca, Cevdet, “Orhan Çetinkaya’nın Sergisi” , (e.)

Sabuncu, Sevgi, “Rosa’nın Düşü” , (öyk.)

Tüzün, Güngör F. , “Barış” , (ş.)

Genez, T. Mualla, “Mesrurâbla” , (öyk.)

Akmen, Üstün, “Kapı” , (öyk.)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Mandıracı Zühtü Bekman” , (anı)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 20 Sayı: 42, Nisan 1968

Altay, Şakir, “Geçen Ayın İçinden: Dil-Din” , (g. y.)

Doğan, Mehmet, “Birey Olarak Sanatçı” , (d.)

Öztelli, Cahit, “Sınavna Kadıoğlu Şeyh Bedreddin Üzerine Yeni Belgeler ve Bilgiler” , (m.)

Dost, “Nâzım Hikmet’ten Üç Masal: Sevdalı Bulut , Hızır , Allem Kallem” , (masal)

Dost, “Erdinç Bakla İle Konuşma” , (röp.)

Menemencioğlu, Nermin, “Kemal Tahir ve 13’üncü Yüzyıl” , (d.)

Karahan, Abdullah N. , “Lastik” , (ş.)

Uyguner, Muzaffer, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

İnce, Özdemir, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Deniz, Sadık, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Sevin, İsmail, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Kansu, Ceyhun A. , “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Atmaca, Cevdet, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Uğurlu, Nurer, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Öngören, Veysel, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Beyazıt, Numan, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Dost, “Yeni Bir Ödül” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 21 Sayı: 43, Mayıs 1968

Dost, “Ast’ın Çiyiltepe Armağanı” , (hbr.)

Karaman, Suphi, “Sahte Milliyetçiler” , (m.)

Dinescu, Viorica, “Romanya’da Türk Edebiyatı” , (d.)

Enzensberger, Hans Magnus, “Herşeye Tıpatıp Uyan ve Herşeyi Çoktan Bilenlerin Şarkısı” , (Çev. Sezer Duru) , (ş.)

Çumralı, Celal, “Ölüler Geçidi” , (ş.)

Yılmaz, Atıf, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Dosdoğru, M. Hulusi, Dr. , “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Akbal, Oktay, “Şengil’e Açık Mektup” , (mktp.)

Şengil, Salim, “Oktay Akbal’a Cevabım” , (mktp.)

Çavdar, Tevfik, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Çumralı, Celal, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Kemal, Sabit, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Salihoğlu, Mehmet, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Bahar, H. İ. , “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Bektaş, Cengiz, “Sinan’ın Ortamı” , (d.)

Özsezgin, Kaya, “Turan Erol İle” , (röp.)

Kıyat, Mehmet, “Kuduz Yaşamak” , (ş.)

Ortaylı, İlber, “Ionesco’nun Amedeé’si ve Biz -Üsküp Türk Tiyatrosu” , (e.)

Dost, “Nâzım Hikmet’ten Masal” , (masal)

Can, Ayhan, “Çarmıha Gerilen Yürek” , (ş.)

Öngören, Veysel, “Karaib Denizine Bir Yolcunuz Varsa” , (ş.)

Başaran, Kamil, “Kaçak” , (ş.)

Sayılgan, Aclan, “Bilimsel Çalışmalarda Asya Üretim Tarzı” , (e.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Çiğiltepe Armağanı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Pulitzer Ödülleri” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 21 Sayı: 44-45, Haziran-Temmuz 1968

Karaman, Suphi, “27 Mayıs ve Getirdikleri” , (g. y.)

Çavdar, Tevfik, “Roman ve Bütünün Evrimi” , (inc.)

Yevtuşenko, Yevgeni, “Zima Kavşağı” , (Çev. Ülker İnce, Özdemir İnce) ,
(e.)

Akmen, Üstün, “Toplumcu Romanlar” , (e.)

Hakkı, Ruşen, “Balkon” , (ş.)

Refik, Halit, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Hünalp, Ayhan, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Turan, Güven, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Rosa’nın Yolculuğu” , (öyk.)

Asilyazıcı, Hayati, “Soruşturma Karşılıkları” , (sor.)

Twain, Mark, “İçler Acısı Bir Yolculuk” , (Çev. Fazlı Keşmir) , (öyk.)

Dost, “Devlet Tiyatrosu 1968-1969 Mevsimi İlk Tur Oyunları” , (hbr.)

Dost, “Opera Bale” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 21 Sayı: 46, Ağustos 1968

Kubalı, H. N. , Prof. Dr. , “Geçen Ayın İçinden: Gençliğin İsyanı” , (g. y.)

Alangu, Tahir, “Nâzım Hikmet’in Masalları” , (inc.)

Can, Ayhan, “Duraklarda Yaşamak” , (ş.)

Hakkı, Ruşen, “Bir Bilene Sormak Gerek” , (ş.)

Dost, “Devlet Ana Soruşturma Özeti” , (değerlendirme)

Tükel, Selma, “Kemal Tahir’le Bir Konuşma” , (soh.)

İnce, Özdemir, “Söyleşi Yerine” , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Kiremitçiden Dudu Kızı Ayşe” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Resim 1967-1968” , (e.)

Ortaylı, İlber, “Osmanlı İmparatorluğu İçinde Sosyalist Hareketler” , (m.)

Halman, Talat Sait, “Aşk Elçisi” , (e.)

Sabuncu, Sevgi, “The End Tante Rosa” , (öyk.)

Kıyat, Mehmet, “Türkçe” , (ş.)

Dost, “Tiyatro” , (hbr.)

İsimsiz, “Bektaşi Dedikleri: Hülle, Yakışanı, Suçlu, Tüzesizler, Yordamsız” ,
(Dizileştiren: Tansel Oğuz) , (mzh.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 21 Sayı: 47-48, Eylül-Ekim 1968

Esen, Bülent Nuri, Prof. , Dr. , “Geçen Ayın İçinden: Kabustan Selamete Çıkacak Yol” , (g. y.)

Can, Ayhan, “Sonbaharı ve Aşk Seven Toplumcu Bir Yazar” , (inc.)

Ortaylı, İlber, “Tanzimat Fermanının İncelenmesi” , (m.)

Özsezgin, Kaya, “Beğeni Cocktail’i Ya da Devlet Galerisinden” , (e.)
Hakkı, Ruşen, “Çatırdar Aklımın Çerçevesi” , (ş.)
Erbil, Leyla, “Ayna” , (öyk.)
Aksoy, Fahir, “Fransız Resminde İzlenimcilik” , (e.)
Sabuncu, Sevgi, “Delikli Nazarlık” , (öyk.)
Şahan, Halil, “Devlet Ana İçin” , (e.)
Kıyat, Mehmet, “İskelet” , (ş.)
İşlek, Nevin, “Recebin Adasında” , (öyk.)
Dost, “Sanat Haberleri: Gazetecilik Başarı Armağanı Sonuçları” , (hbr.)
Dost, “Sanat Haberleri: 1967 Karacan Armağanı Sonuçları” , (hbr.)
İsimsiz, “Bektaşî Dedikleri: Öylesine Yokum, Yanılgı, Haklı Öfke, Kelin Perçemi” , (Dizileştiren: Tansel Oğuz) , (mzh.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 22 Sayı: 49, Kasım 1968

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Atatürkçülüğün Yeri ve Anlamı” , (g. y.)
Savcı, Bahri, Prof. , Dr. , “Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu” , (d.)
Oktay, Ahmet, “Sürgün” , (ş.)
Özsezgin, Kaya, “İhsan Cemal Karaburçak Üstüne Bir İnceleme Denemesi” , (inc.)
Cem, Celile, “Ferruh Abla” , (öyk.)
Dağlarca, Fazıl Hüsnü, “İkili Anlaşma Anıtı” , (ş.)
İsimsiz, “İnka Şiirinden Seçmeler” , (Çev. Halikarnas Balıkcısı, Turgay Gönenç) , (ş.)
Brecht, Bertolt, “Marie A.’ yı Anış” , (Çev. Sezer Duru) , (ş.)
Öngören, Veysel, “Fayton” , (ş.)
Vandova, Lilyana, “St. Kostov ve Eseri Kocamanov” , (e.)

Ebeoğlu, Ayla, “Kaçış Yok” , (öyk.)

Bektaş, Cengiz, “Safranbolu Derken...” , (manzume)

Paveze, Cesare, “Yapıtım Üzerine En Gizli Düşüncelerim” , (Çev. Ülker İnce) , (d.)

İsimsiz, “Bektaşî Dedikleri: İncelik, Püsküllü Belâ, Boşunalık” , (Dizileştiren: Tansel Oğuz) , (mzh.)

Dost Dergisi, Yıl: 5, Cilt: 22 Sayı: 50, Aralık 1968

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Türkiye’ye İlk Amerikan Yardımı” , (g. y.)

Kartal, Numan, “Edebiyat Kitaplarındaki Yanlışlar” , (e.)

Şengil, Salim, “53 Yaş 53 Kitap” , (mktp.)

Jargy, Simon, “Yeni Sudan Şiiri” , (Çev. Özdemir İnce) , (inc.)

K. , Tarık Dursun, “Dünyanın Bin Türlü Hali” , (öyk.)

Frisch, Max, “Isidor’un Öyküsü” , (Çev. Sezer Duru) , (öyk.)

Dost, “Cengiz Bektaş’a Beş Soru” , (röp.)

Kirov, Maksimilyan, “Çağdaş Bulgar Grafik Sanatı” , (inc.)

Rimbaud, Arthur, “Bir Akla” , (Çev. İlhan Berk) , (ş.)

Rimbaud, Arthur, “Tümceler” , (Çev. İlhan Berk) , (ş.)

Rimbaud, Arthur, “Demokrasi” , (Çev. İlhan Berk) , (ş.)

Çetinkaya, Orhan, “Arslan Gündaş’ın Sergisi ve Naif Resim” , (e.)

Aksoy, Fahir, “Tülin Akşin’in Sergisi Üzerine” , (e.)

Faulkner, William, “Emily’ye Bir Gül” , (Çev. Ülker İnce) , (öyk.)

Hakkı, Ruşen, “Kış Bitti” , (ş.)

Çumralı, Celal, “Sürgünler” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 51, Ocak 1969

- Arıkan, Baha, “Geçen Ayın İçinden: Hukuki Yönden Laik Devlet” , (g. y.)
- Ecevit, Bülent, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Hakkında Düşünceler” , (e.)
- Baydar, Mustafa, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Bir Demokrasi Savaşçısı” , (g. y.)
- Ertop, Konur, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin İçin Birkaç Söz” , (e.)
- Kansu, Ceyhan A. , “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin’e Saygı” , (e.)
- Kocagöz, Samim, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Edebiyat Dışı mı?” , (e.)
- Nesin, Aziz, “Bir Anı: Cezaevlerinden Kaçırılan Yazılar” , (anı)
- Voznesensky, Andrev, “Andrev Voznesensky’den Şiirler: Karşı Dünyalar” , (Çev. Ülker İnce) , (ş.)
- Voznesensky, Andrev, “Andrev Voznesensky’den Şiirler: Mimarlık Enstitüsünde Yangın Var” , (Çev. Ülker İnce) , (ş.)
- Voznesensky, Andrev, “Andrev Voznesensky’den Şiirler: Sonbahar” , (Çev. Ülker İnce) , (ş.)
- Dinamo, Hasan İzzettin, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin Üstüne” , (anı)
- Can, Ayhan, “Çocuk Ağızlı Mızıkta” , (ş.)
- Can, Ayhan, “Yaslı Kadın” , (ş.)
- Can, Ayhan, Foto Hüsnü’nün Dalgınlıkları” , (ş.)
- Can, Ayhan, “Bir Yaralı İner Suya” , (ş.)
- Cimcoz, Adalet, “Aziz Nesin İçin Anılar” , (anı)
- Korkmazgil, Hüseyin, “Aziz Nesin İçin Anılar” , (anı)
- Dost, “Aziz Nesin İçin Ne Diyorlar” , (değerlendirme)
- İnce, Özdemir, “Kömür Gözlü” , (ş.)

Nesin, Aziz, “Kazan Töreni” , (öyk.)

Nesin, Aziz, “Fil Hamdi” , (öyk.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 52-53, Şubat-Mart 1969

Altan, Çetin, “Geçen Ayın İçinden: Aşırı Uçlar Edebiyatı” , (d.)

Bozdağ, İsmet, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Edebiyatımızın En Güzel Küçük Öyküsü” , (e.)

Duru, Orhan, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Azizlik” , (değerlendirme)

Gelen, Arif, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Eğitiyor” , (değerlendirme.)

İnönü, İsmet, “İsmet İnönü’nün Aziz Nesin İçin Söyledikleri” , (değerlendirme)

Nutku, Özdemir, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin ve Oyunları” , (m.)

Oktay, Ahmet, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri” , (değerlendirme.)

Otyam, Fikret, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Türk; Öğün, Güven, Çalış” , (değerlendirme)

Baykurt, Fakir, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin’in 53 Yılı” , (anı)

Hünalp, Ayhan, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri” , (değerlendirme)

Kemal, Orhan, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri” , (mktp.)

Kemal, Mehmed, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin’i Tanır mısınız?” , (anı)

Onaran, Mustafa Şerif, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin” , (anı)

Sanlı, Sevgi, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin Üzerine Bir Anı” , (anı)

Dost, “Aziz Nesin İçin Ne Diyorlar” , (değerlendirme)

Nesin, Aziz, “İnsanlar Uyanıyor” , (öyk.)

Nesin, Aziz, “Vatani Vazife” , (öyk.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Halk Oyuncuları Niçin Kuruldu?” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 54, Nisan 1969

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Planlı ve Düzenli Bir Katliam Hareketi” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Türk Romanında Bir Akım” , (e.)

Erem, Faruk, Prof. Dr. , “Fikir Suçları Üzerine” , (rapor)

Hakkı, Ruşen, “Uzun ve Yanık Havalarda” , (ş.)

Sur, Faruk, “İlhan Berk ile Âşıkane Üzerine Bir Konuşma” , (röp.)

Baykurt, Fakir, “Öğretmenlerin Temel İstekleri” , (d.)

Julien, Claude, “Sınırları Olmayan İmparatorluk AMERİKA” , (Çev. Tahsin Saraç, Aysel Gülercan) , (inc.)

Dost, “İsmail Altınok’la Bir Konuşma” , (röp.)

Sabuncu, Sevgi, “Nasıl Öğreteceğim Köpeğe Aportu” , (öyk.)

Çumralı, Celal, “Konuşmacılar” , (ş.)

Dost, “Alman Kitapçılığı Üzerine Yanıt” , (röp.)

Beckett, Samuel, “Atılmış Biri” , (Çev. Sezer Duru) , (öyk.)

Berk, İlhan, “Yabancı Dergiler: İngiliz Dergileri ‘Encounter’ ” , (eser tanıtımı)

Berk, İlhan, “Yabancı Dergiler: İngiliz Dergileri ‘London Magazine’ ” , (eser tanıtımı)

Berk, İlhan, “Yabancı Dergiler: Amerikan Dergileri ‘American Literature’ ” , (eser tanıtımı)

Berk, İlhan, “Yabancı Dergiler: Amerikan Dergileri ‘Poetry’ ” , (eser tanıtımı)

Berk, İlhan, “Yabancı Dergiler: Amerikan Dergileri ‘Modern Drama’ ”

, (eser tanıtımı)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 55, Mayıs 1969

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: 1969’un 31 Mart’ı... Ve Rejimin Geleceği?” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Bin Temel Eser ya da Zübüklük” , (g. y.)

Şengil, Salim, “Özel Sayılar Üzerine” , (muhtelif yazılar)

Ağaoğlu, Adalet, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri” , (mktp.)

Aren, Sadun, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Böyle Gelmiş Böyle Gitmez” , (değerlendirme)

Belli, Şemsi, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin” , (mktp.)

Dosdoğru, M. Hulusi, Dr. , “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri” , (mktp.)

Köklügiller, Ahmet, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Türkçenin Usta Kuyumcusu” , (d.)

Soysal, İlhami, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Üstüne” , (değerlendirme)

Pazarkaya, Yüksel, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri” , (mktp.)

Altan, Çetin, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin” , (anı)

Akbal, Oktay, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin Derken...” , (anı)

İldeniz, Türkan, “Aziz Nesin İçin Anılar” , (anı)

Nadi, Nadir, “Aziz Nesin İçin Anılar: Nesin Üstüne” , (anı)

Şengil, Salim, “Aziz Nesin’le Konuşma” , (röp.)

Köklügiller, Ahmet, “Aziz Nesin Nasıl Yazdığını Anlatıyor” , (röp.)

İşlek, Nevin, “Küçük Kız Nereye Gidiyor” , (öyk.)

K. Tarık Dursun, “Steinbeck İkinci Kez Öldü” , (d.)

Cem, Celile, “Hacatçılar” , (öyk.)

Sabuncu, Sevgi, “Eğitici Radyo Üstüne Konuşmalar” , (d.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 56, Haziran 1969

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Dönüşü Olmayan Nehir” , (d.)

Dost, “Amerika, Nato ve Türkiye’nin Yazarı Ataöv Konuşuyor” , (röp.)

Apaydın, Orhan, “Aziz Nesin İçin: Bir Fikir Savaşçısı” , (değerlendirme)

Çumralı, Celal, “Aziz Nesin İçin” , (mktp.)

Göksel, H. A. , “Aziz Nesin İçin: Aziz Nesin’le Bir Akşam Yemeği” , (anı)

İnanç, Remzi, “Aziz Nesin İçin: Aziz Nesin Deyince” , (anı)

Salihoğlu, Mehmet, “Aziz Nesin İçin: Aziz Nesin İçin” , (değerlendirme)

Sabuncu, Sevgi, “Eğitici Radyo Üstüne Konuşmalar” , (d.)

K. , Tarık Dursun, “Bonnie and Clyde” , (e.)

And, Metin, “Çark” , (e.)

Aktaş, Arsan, “Sait Sökmen: Dans Evrensel Bir Şeydir” , (tart.)

Ortaylı, İlber, “Orhan’ın ‘Eskici Babası’ Tüm Millicilerin Temsilcisidir” , (e.)

Dost, “Eskici Dükkânı Üzerine Güner Sümer’le Bir Konuşma” , (röp.)

Akmen, Üstün, “Yankısı” , (ş.)

Aksoy, Erol, “Otlak Üzerine Bir İki Not” , (değerlendirme.)

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Dedemin Bıyıkları” , (öyk.)

Onaran, Alim, Şerif, “1960-1968 Döneminde Türk Sinemasının Genel Görünümü” , (inc.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Tiyatro Armağanları” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sait Faik Hikâye Ödülü” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Muhsin Ertuğrul’un 60. Sanat Yılı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sanat Tenkitçileri Cemiyeti Resim Yarışması” ,
(hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 57, Temmuz 1969

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Kıyamet Alameti Değil de Nedir?” , (g.
y.)

Soysal, İlhami, “Kültür Bakanlığı” , (g. y.)

Oktay, Ahmet, “Konuşmalar” , (ş.)

Julien, Claude, “Sınırı Olmayan İmparatorluk AMERİKA” , (Çev. T. Saraç,
A. Gülercan) , (inc.)

Dıranas, Münire, “Yabancı” , (ş.)

Şengil, Salim, “Aziz Nesin’le Konuşma” , (röp.)

Bektaş, Cengiz, “Akdeniz” , (ş.)

Erişenler, Satı, “Aziz Nesin İçin” , (anı)

Erdost, Muzaffer, “Bu Dağları Anlatmak İçin Hikâye” , (takdim)

Can, Ayhan, “Yedi Günlük Şarkı” , (ş.)

Çumralı, Celal, “Yeni Şiirin Eleştirisi” , (e.)

Sabuncu, Sevgi, “Eğitici Radyo Üstüne Konuşmalar” , (d.)

Pazarkaya, Yüksel, “Aya İlk İnenlere Koçaklama” , (ş.)

Şahan, Halil, “Kitaplar Arasında” , (e.)

Şahan, Halil, “Türk Şiiri Almanya’da” , (eser tanıtımı)

Onaran, Alim Şerif, “1960-1968 Döneminde Türk Filmleri” , (inc.)

Aşkın, Taner, “Yorgun Olmayana Türkü” , (ş.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: En Büyük Ödülü Aldı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Politikacılar Tiyatro Dersi Almalı” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 58, Ağustos 1969

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Milliyetçiliğin Amentüsü” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Günümüze Gelmek” , (d.)

Berk, Nurullah, “Tehlikede Bir Müze Daha” , (g. y.)

Uysal, Halil, “Yüreğimde Bilenen” , (ş.)

Bugay, Umur, “Pir Sultan Abdal Üzerine” , (inc.)

Hakkı, Ruşen, “Kitaplar Arasında” , (inc.)

Aşkın, Tamer, “Kar Beklerken” , (ş.)

İsimsiz, “Yirminci Yüzyıl Fransız Resmi” , (inc.)

Bektaş, Cengiz, “Toprak” , (ş.)

Oktay, Ahmet, “Zap” , (ş.)

Ortaylı, İlber, “Sular Aydınlanıyordu” , (e.)

Sabuncu, Sevgi, “Eğitici Radyo Üzerine Konuşmalar” , (d.)

Hakkı, Ruşen, “Çıvgın” , (ş.)

Sabuncu, Sevgi, “Kötü Şarkılar” , (öyk.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Orhan Kemal Moskova’da Hastaneye Kaldırıldı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Picasso İspanya Diktatörünün İsteğini Reddetti” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Altın ve Gümüş Baykuş Yarışması Sergisi Açılıyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Genç Sinemacıların Paralı Askerler Filmi Üstüne Bildirisi” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Devlet Opera ve Balesi Sezonu 1 Ekim’de Açılıyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Tiyatro Sezonunu İlk Açan Tiyatro; Onuncu Yılına Giren Ankara Meydan Sahnesi” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 59, Eylül 1969

Soysal, İlhami, “Sorumsuzluk” , (g. y.)

Selçuk, İlhan, “Basında Tunceli Olayları: Pir Sultan Abdal ile Cumhuriyetin Tunceli” , (hbr.)

Orhon, Orhan Seyfi, “Basında Tunceli Olayları: Ocaklı İsyanı” , (hbr.)

Fenik, Advıye, “Basında Tunceli Olayları: Pir Sultan Abdal” , (hbr.)

Yorum, “Basında Tunceli Olayları: Yine Alevi-Sünni Çekişmesi mi?” , (hbr.)

Gençosman, Budak, “Basında Tunceli Olayları: Gericinin Alın Yazısı” , (hbr.)

İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: Devrimci Avukatlar Tunceli’ye Gittiler” , (hbr.)

Dinçer, Mehmet, “Basında Tunceli Olayları: Bu Tiyatro Serkeşliği Önlenmelidir” , (hbr.)

T. D. , “Basında Tunceli Olayları: Komünist Oyunbazlar” , (hbr.)

Asılıyazıcı, Hayati, “Basında Tunceli Olayları: Sanat” , (hbr.)

Erdem, Galip, “Basında Tunceli Olayları: Mezhepçilik Kışkırtması” , (hbr.)

Faik, Bedii, “Basında Tunceli Olayları: Ho!..” , (hbr.)

Kemal, Mehmed, “Basında Tunceli Olayları: Ne Oluyor Vali Bey” , (hbr.)

Kabaklı, Ahmet, “Basında Tunceli Olayları: Doğu’daki Oyun” , (hbr.)

Başyazı, “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Denemesi” , (hbr.)

Soysal, İlhami, “Basında Tunceli Olayları: Gece Gelen Telefon” , (hbr.)

Yüzbaşıgil, Lütfü, “Basında Tunceli Olayları: Durup Düşünelim” , (hbr.)

Fatay, “Basında Tunceli Olayları: Politika” , (hbr.)

- Soysal, İlhami, “Basında Tunceli Olayları: Demirel’e Açık Nağme” , (hbr.)
- Doğan, Güzin, “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Olayları” , (hbr.)
- Özdek, Refik, “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Olayı” , (hbr.)
- Berker, Şinasi N. , “Basında Tunceli Olayları: Giderayak!..” , (hbr.)
- Aysev, Yaşar, “Basında Tunceli Olayları: Dar Boğaz” , (hbr.)
- Altan, Çetin, “Basında Tunceli Olayları: İşte Size Demokrasi Örnekleri” , (hbr.)
- İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: Bu Ne Vahşet” , (hbr.)
- İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: S.B.F. ve Hukuk Öğretim Üyeleri Tutuklu Bulunan Halk Oyuncularına Telgraf Çektiler” , (hbr.)
- Soyuer, Halil, “Basında Tunceli Olayları: Tunceli’nde Yaratılan Vahşet” , (hbr.)
- İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: İsveç Basını Tunceli Olayını Yeriyor” , (hbr.)
- Velidedeoğlu, H. V. , “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Olayı ve Hukuk” , (hbr.)
- Mercan, Mehmet, “Basında Tunceli Olayları: Sorumlu Emniyet Müdürü ve Validir” , (hbr.)
- Mercan, Mehmet, “Basında Tunceli Olayları: Emniyet Müdürü ve Polis Hal-ka Ateş Ediyordu” , (hbr.)
- Mercan, Mehmet, “Basında Tunceli Olayları: Yapılan İşkenceler” , (hbr.)
- İsimsiz, Tunceli Olayları: Halk oyuncuları” , (anı)
- İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: Halk Oyuncularına Çekilen Telgraflardan Bir Kaçı” , (telgraf)
- Dost, Halk Oyuncularına Beş Soru” , (röp.)
- Şengil, Salim, “Basın Basın Diye...” , (hbr.)
- İsimsiz, “T. Hukuk Kurumu Ne Diyor?” , (hbr.)

İsimsiz, “Tunceli Olayları” , (forum)

İsimsiz, “Tunceli Belediye Reisi Süleyman Kırmızıtaş’ın Söyledikleri” ,
(röp.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 60, Ekim 1969

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Reform Yerine Ceza” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Durgun Göl” , (d.)

Pazarkaya, Yüksel, “Çağdaş Şiirin Ölçütü” , (d.)

Can, Ayhan, “Gece Yarısı Savaşçıları” , (ş.)

Can, Ayhan, “Haydin Çocuklar Türkü Söyleyin” , (ş.)

Cumalı, Necati, “ “ , (konuşma)

Uysal, Halil, “Ayak Sesleri” , (ş.)

Otyam, Fikret, “Orhan Kemal’in Ödül Kazanmasının Öyküsüdür” , (anı)

Üstün, Şükrü, “Bundan Böyle” , (ş.)

Karasu, Bilge, “Yağmurlu Kentin Güneşçisi” , (masal)

Karasu, Bilge, “Korkusuz Kirpiye Övgü” , (masal)

Özsezgin, Kaya, “Resim” , (e.)

Salihoğlu, Mehmet, “Kedinin Ettikleri” , (ş.)

Ortaylı, İlber, “Mirza Fethali Ahundzade’nin Yapıtlarında Estetik Yasaların
Biçimlenişi Üzerine” , (m.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Güner Sümer Ast’ın Yeni Dönem Oyunlarını Anlatıyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Yapı Kredi’nin Edirne Filmini İtalyanlar Ayakta Alkışladılar” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Nisa Serezli Ankara’da” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Fotoğraf Sergisi” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: İstanbul Operası Midas’ın Kulakları ile Perdelerini Açıyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Kitap Festivaline 70 Bin Kitap Gönderildi” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: İbn-i Sina Aşk Dersi Veren Bir Kitap Yazmış” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 61, Kasım 1969

Aksoy, Muammer, Prof. Dr. , “Geçen Ayın İçinden: Bir Hukuk Faciası” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Huylunun Huyu” , (d.)

İsimsiz, “Orhan Asena ile Bir Konuşma” , (röp.)

Asena, Orhan, “Simavnalı Şeyh Bedreddin” , (byg.)

Bektaş, Cengiz, “Kısrak II” , (ş.)

Uysal, Halil, “Atatürk’e Tekmil Veriyorum” , (ş.)

Aşkın, Taner, “Kırda Bir Uzun Koşuya Doğru” , (ş.)

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Hüznün Dalgın Kuşlar’ına Değın Ruşen Hak-
kı’nın Şiir Serüveni” , (inc.)

İsimsiz, “Üsküp Manileri (martavalları)” , (Derleyen: Hüseyin Süleyman) , (ş.)

Kürnek, Cavit, “Delikli Dünya Anısı” , (öyk.)

Kılıç, Aziz Yaşar, “Umut Rüzgârı” , (ş.)

Kıyat, Mehmet, “Devrimci” , (ş.)

Batok, Bulut, “Yanlışı” , (ş.)

Meri, Veijo, “Tarak” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (öyk.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Birlik Sahnesi Bildirisi” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Sanat Tiyatrosunun Basın Toplantısı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Devlet Tiyatrolarında Onbir Telif Eser Oynuyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Eskişehir’li Gençler Tiyatro Kurdular” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Malatya Tiyatrosu Perdesini Açıyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: 4 Santim Boyundaki Tablo 6.5 Milyon Liraya Satıldı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Nureyev Kendisine Çarpan Balerini Tokatladı” , (hbr.)

Güresin, Ecevit, “Sertel’in Dramı” , (g. y.)

Dost Dergisi, Yıl: 6, Cilt: 22 Sayı: 62, Aralık 1969

Baban, Cihad, “Geçen Ayın İçinden: Cahit Sıtkı Tarancı” , (g. y.)

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Temelden Yıkmak” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Düzenin Kısır Döngüsü” , (g. y.)

İsimsiz, “Tv’de 10 Kasım ya da Havanda Su Dövmek” , (g. y.)

İnce, Özdemir, “Ozan” , (ş.)

İnce, Özdemir, “Meydandaki Ölüye” , (ş.)

Başat, Mert, “Bir Köşelerdeki Onlar” , (d.)

Başat, Mert, “Görüyorum Sonunu Hınçlı Meydanlarda Dalgaların Kirini Yıkayınca” , (d.)

Bektaş, Cengiz, “Bir Daha” , (ş.)

Dost, “Orhan Peker’e Üç Soru” , (röp.)

Özsezgin, Kaya, “İlk Sergiler” , (e.)

Çelik, Naci, “En Yeni Hikâyemiz” , (inc.)

Uysal, Halil, “Bir İfade” , (ş.)

Baz, İzgan, “Yalnızlık” , (ş.)

Baz, İzgan, “Ha Biri Ha Öbürü” , (ş.)

İnce, Ülker, “Janina Degutyte” , (byg.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Yenişehir Tiyatrosu Açıldı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Yıldırım Önal da Tiyatro Kurdu” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Adana Tiyatrosu Yeniden Açılıyor” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara’da İki Kişilik Gezici Opera Kuruldu” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Bademler Köyü Tiyatroya Kavuştu” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Yapı ve Kredi Bankası’nın Sergisi” , (hbr.)

Hakkı, Ruşen, “Bir Günün Bitiminde” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 63, Ocak 1970

Velidedeoğlu, H. V. , Prof. Dr. , “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Öğretmen Boykotunun Ardından” , (g. y.)

Seyda, Mehmet, “Fethi Naci” , (byg.)

Jozsef, Attila, “Thomas Mann’a Selam” , (Çev. Adalet Cimboz) , (ş.)

Taşer, Suat, “A” , (ş.)

Şahan, Halil, “Ayhan Can ve Haydin Çocuklar Türkü Söyleyin” , (inc.)

Baz, İlhan, “Gün Doğacakken” , (ş.)

Yevtuçenko, Yevgeni, “Tarih Yükselt Yalımlarını” , (Çev. Nili Tlabar) , (ş.)

Başat, Mert, “Adı Konmamış Kent” , (öyk.)

Başat, Mert, “Nöbetçi” , (öyk.)

Çumralı, Celal, “Sığınaksızlar” , (ş.)

Kürnek, Cavit, “Berber Demirci” , (öyk.)

Kılıç, Aziz Yaşar, “Gülerek Bir Bıçak Gibi” , (ş.)

Atay, Duygu, “Sinema ve Seyircisi” , (inc.)

- Dost, “Sanat Sanatçılar: Muhsin Ertuğrul’un 60. Sanat Yıldönümü” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: İlhan İskender Armağanı” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Düşenin Dostu Oyunu Savcılıkca İncelenecek” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Bir Operada 19 Tıbbiyeli” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Fındikkıran Balesi Büyük İlgi Gördü” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Çocuk Resimleri Sergisi” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Praxiteles’in Ünlü Çıplak Venüs Heykelinin Türkiye’de Bulunduğu Sanılıyor” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: 19. Yüzyıl Türk Edebiyatı’nda Türk Kadınları” , (hbr.)
- Dost, “Sanat Sanatçılar: Picasso Dar Gelirliler İçin Sergi Düzenledi” , (hbr.)
- Akbal, Oktay, “Sezgin’in Sevdikleri” , (g. y.)
- Kıyat, Mehmet, “Yakınmasız Bir Gelişim” , (ş.)
- Kıyat, Mehmet, “Düşünmek” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 64, Şubat 1970

- Velidedeoğlu, H. V. , Prof. Dr. , “Sessiz Kahraman Cevat Dursunoğlu” , (anı)
- Soysal, İlhami, “Dursunoğlu Yok Artık” , (nek.)
- Seyda, Mehmet, “Rasih Güran” , (otobyg.)
- Bektaş, Cengiz, “Zeytin” , (ş.)
- Dinamo, Hasan İzzettin, “Gecekondu Sonnet’leri” , (ş.)
- Cimcoz, Adalet, “Amleto Sartorinin Tiyatro Maskları” , (e.)
- İnce, Özdemir, “Pir Sultan” , (ş.)
- Yıldız, Bekir, “Karılarım” , (öyk.)
- Bektaş, Cengiz, “Sayın Salim Şengil’e Betik” , (mktp.)

Avcioğlu, Sevil, “Mayakovski’den Lili Brik’e Mektuplar” , (g. y.)

Şahan, Halil, “Ayhan Can’a Üç Soru ve Bir Şiir” , (röp.)

İsimsiz, “Tarık Dursun K. ile Ayak Üstü” , (röp.)

Sezgin, Kaya, “1970’e Girerken: Resim Sergileri” , (e.)

Aksoy, Fahir, “1970’e Girerken: Necati Öncü ve Resimleri” , (e.)

Bulut, Abdulkadir, “Cunta” , (ş.)

Bulut, Abdulkadir, “Bir Kadın İçin Belge” , (ş.)

İsimsiz, “Bergman’ın Son Filmi: Utanç” , (Çev. Ulya Yalçın) , (inc.)

Uysal, Halil, “Sanat Sanatçılar: İlginç Bir Topluluk Yeni Dünya Oyuncuları” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Muhsin Ertuğrul Halkevlerine İşbirliği Teklifinde Bulundu” , (hbr.)

Aşkın, Taner, “Kuş Sürülerini Dağıtmanın Balladı” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 65, Mart 1970

Pulur, Hasan, “Geçen Ayın İçinden: Hazret-i Hafiyeye Haysiyet Avında” , (hbr.)

Baban, Cihad, “Geçen Ayın İçinden: Hüseyin Rahmi’ye Ağıt” , (hbr.)

Soysal, İlhami, “Yaprak Dökümü” , (nek.)

İnce, Özdemir, “Şiirin Adı-Soyadı” , (inc.)

Başat, Mert, “Yardım Afişinin Önünde Acıkan Çocuk” , (manzume)

Başat, Mert, “Sevgiliye Mektuptan” , (manzume)

Taşkıran, Faruk, “Aptullah Onbir” , (ş.)

Gülcüoğlu, M. Nezih, “My Lai Olayları Üzerine” , (ş.)

Kılıç, Aziz Yaşar, “Birinci Nisan” , (ş.)

Akyol, Sina, “Duyarlamalar” , (ş.)

Berk, İlhan, “Yugoslavya Günlüğü” , (günlük)

Keskinoğlu, “Gibininin Çağları” , (ş.)

Atay, Duygu, “Sinema ve Oyuncu” , (inc.)

Turan, Güven, “Uzaktan” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Resim Sorunlarından Sergilere” , (e.)

Avcıoğlu, Sevil, “Mayakovski’den Lili Brik’e Mektuplar” , (mktp.)

Adalı, Bilgin, “Anıt” , (öyk.)

İnan, Ahmet, “Yayın Dünyası: İki Öykü Kitabı” , (eser tanıtımı)

Turan, Güven, “Yayın Dünyası” , (eser tanıtımı)

Dost, “Yayın Dünyası: Yapı” , (eser tanıtımı)

Dost, “Yayın Dünyası: Kurban” , (eser tanıtımı)

Dost, “Yayın Dünyası: Diğer Öyküler” , (eser tanıtımı)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Saray Halı-Seccadeleri Sergisi” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: İ.T.Ü. Tv’sinde Sait Faik’i Anma Programı Düzenlendi” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Karagöz-Türk Gölge Oyunu ve Modern Tiyatro” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Fellini ‘Sairikon’ da İlhan Mimaroglu’nun Müziğini Kullandı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Newyork’da Yunus Emre Programı Düzenlendi” , (hbr.)

Pazarkaya, Yüksel, “Sevgi Dolayları” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 66, Nisan 1970

Sönmez, Kaptan Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Bir Geminin Doğumu ve Ölümü” , (d.)

- Soysal, İlhami, “Kültür Bakanlığı” , (g. y.)
- Erişenler, Satı, “Acılı Kuşaktan Biri Daha” , (mktp.)
- Oktay, Ahmet, “Hazindir Fasl-ı Hüzzam” , (anı)
- Taşer, Suat, “Ölüm, Sen, Ben” , (nek.)
- Şengil, Salim, “Fethi Giray İçin” , (nek.)
- Şengil, Salim, “Şair Fethi Giray” , (byg.)
- Giray, Fethi, “Fethi Giray’dan Dört Şiir: Gece Yarısı” , (ş.)
- Giray, Fethi, “Fethi Giray’dan Dört Şiir: Bir Daha” , (ş.)
- Giray, Fethi, “Fethi Giray’dan Dört Şiir: İstanbul” , (ş.)
- Giray, Fethi, “Fethi Giray’dan Dört Şiir: Ekmeğe Kaside” , (ş.)
- Bezirci, Asım, “Ataol Behramoğlu” , (inc.)
- Uğurlu, Nurer, “Türküsüdür Bir Kavganın” , (ş.)
- Özger, Arkadaş Z. , “Her şey Tekrardır Biraz” , (ş.)
- Çumralı, Celal, “Sığınaksızlar II” , (ş.)
- Kıyat, Mehmet, “Yeniden” , (ş.)
- Gülcüoğlu, M. Nezihi, “Öncü Şehit Mehetoğlu” , (ş.)
- Berk, İlhan, “Yugoslavya Günlüğü” , (günlük)
- Ceyhun, Demirtaş, “Edebiyatta Soyutlama-Somutlama Üzerine” , (değerlendirme)
- Başat, Mert, “Ankara Birliği Yöneticileri ile Konuşma” , (röp.)
- Can, Ayhan, “Vurulanların Ağıtını Söylüyorum” , (ş.)
- Dinamo, Hasan İzzettin, “Yayın Dünyası: Kiraz Zamanı” , (eser tanıtımı)
- Öngören, Veysel, “Yayın Dünyası: Yattığın Ranza Aşkına” , (eser tanıtımı)
- İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Güncel Edebiyatta Önemli Olan” , (d.)
- Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bakış” , (takdim.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Halkın Dostları” , (eser tanıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Öyküler” , (eser tanıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bir Karşılaştırma” , (eser tanıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Soruşturma Uzmanı” , (e.)

Bektaş, Cengiz, “Kendim” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 67, Mayıs 1970

Baban, Cihad, “Geçen Ayın İçinden: Kelebeğin Kanadı Koptu” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Dil Üstüne” , (g. y.)

Menemencioğlu, Nermin, “İspanya Gençliğimiz” , (gezi)

Berk, İlhan, “Yugoslavya Günlüğü” , (günlük)

Daie, Bernard, “Tanrım Sana Şükürler Olsun” , (Çev. Bülent Nuri Esen) , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Ulusal ve Yerel Türk Resmi Üzerine” , (e.)

Kırdar, Ayhan, “Sürmontil” , (ş.)

İsimsiz, “Bir Yazı Üzerine” , (tart.)

Şengil, Salim, “Dedi-Dedim” , (anı)

Bezirci, Asım, “Hasan Hüseyin” , (byg.)

Eluard, Paul, “Çıplak Dağda” , (Çev. Ö.F. Toprak) , (ş.)

Ceyhun, Demirtaş, “Soru Sormasını Bilmek” , (d.)

Lermontof, “Âşık Garip” , (Çev. İsimsiz) , (öyk.)

Danyal, Nezih, “Sanat Sanatçılar: Grafikçi Mengü ve Sergisi” , (röp.)

Yücel, Erkan, “Sanat Sanatçılar: Ol Mahiler ki Derya İçredir, Deryayı Bilmezler” , (e.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Selmin Başak’ın Fotoğraf Sergisi” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Mobil Resim Yarışması Açtı” , (hbr.)

Hakkı, Ruşen, “Düş” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 68, Haziran 1970

Soysal, İlhami, “Kültürümüzün Kültürsüzlüğü” , (g. y.)

İnam, Ahmet, “Bir Edebiyat Tavrına Doğru” , (inc.)

Nesin, Aziz, “Bir İnsan Başı Üstüne Üç Sesli Üzüncü” , (tiyatro oyunu)

Dinamo, Hasan İzzettin, “Gecekonduların Sonnet’leri” , (ş.)

Özger, Arkadaş Z. , “Merhaba Canım” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Voznessensky, Andrey, “Oza” , (Çev. Ülker İnce) , (ş.)

K. , Tarık Dursun, “Silahlara Veda” , (öyk.)

Apalak, Şevket, “Adıdır Parmağımda” , (ş.)

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Özne Toplumcu Öyküye Doğru ‘Yapı’, ‘Su Ustası Miraç’” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Kıpırdanma mı?” , (hbr.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Öyküde Ne Var?” , (hbr.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Su Ustası Miraç” , (hbr.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Hırsız” , (hbr.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Umutsuzluk Pusuda” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sanat Sevenler Derneği Yılın Oyunlarını ve Sanatçı-
larını Seçti” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 69, Temmuz 1970

Mutluay, Rauf, “Geçen Ayın İçinden: M. Raşit Ögütçü Öldü Ama Orhan Kemal Yaşıyor” , (nek.)

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Orhan Kemal İçin” , (nek.)

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Orhan Kemal’in Ardından Düşünürken”
, (nek.)

Soysal, İlhami, “Ardından” , (nek.)

Çavdar, Tevfik, “Orhan Kemal Üzerine” , (d.)

Akyol, Sina, “Duyarmalar” , (ş.)

Oktay, Ahmet, “Orhan Kemal Üstüne” , (e.)

Otyam, Fikret, “Kınalarını Yaksınlar Gayrı” , (günlük)

Şengil, Salim, “Arkadaşım Orhan Kemal” , (manzume)

Öngören, Veysel, “Tutsak” , (ş.)

Bezirci, Asım, “Şükran Kurdakul” , (e.)

Turan, Güven, “Kavşaklardan Denize” , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Yüreğimle Düşünmek” , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Gün” , (ş.)

Ceyhun, Demirtaş, “Sait Faik Hikâye Armağanı Üzerine” , (değerlendirme)

Poturoğlu, Aykut, “Susak” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Olaylardan Sergilere” , (e.)

Hakkı, Ruşen, “Yaslan Bana” , (ş.)

Nutku, Özdemir, “Julius(Gyula) Hay ve ‘At’ı” , (e.)

İnam, Ahmet, “Küme Araştırmaları İçin Yöntem” , (inc.)

Cem, Celile, “Gece” , (öyk.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Orhan Kemal Öldü” , (hbr.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Kavram Sorunu” , (g. y.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Yazmanın Bilinci” , (g. y.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: 1960 Kuşağı Şairleri” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Tek Sonuca” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Gazetelerde Edebiyat” , (hbr.)

Keskinoğlu, “Öyleyse Çağırıyoruz” , (ş.)

Göldeli, İzzet, “Sana Türkü” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 70, Ağustos 1970

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Sait Faik Denilince” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Fikir Suçu” , (g. y.)

İnam, Ahmed, “Metin Eleştirmesinde Matematiksel Bir Uygulama” , (e.)

Çumralı, Celal, “Sığınaksızlar III” , (ş.)

Pazarkaya, Yüksel, “Manzum Oyun Sorunu” , (inc.)

Uysal, Halil, “Türküsüdür Ozanın” , (ş.)

Bulut, Abdulkadir, “Bir Aşkım Sureti” , (ş.)

Peker, “Hızlıdan da Hızlı” , (ş.)

Yıldırım, Necati, “Yaşamak Hepimizin Olmalı” , (ş.)

K. , Tarık Dursun, “Üç Silahşörler” , (öyk.)

Aker, Oya, “Ölmek” , (öyk.)

Kürnek, Cavit, “İnce Çimene Su” , (öyk.)

Yalçın, Özkan, “Sıla Yitiği” , (ş.)

Éluard, Paul, “Yaşamak” , (Çev. Ö. F. Toprak) , (ş.)

Atay, Duygu, “Sinema ve Yapımcı” , (inc.)

Burkay, Kemal, “Yüzler” , (ş.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Temmuz Dergileri” , (hbr.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bir Masal” , (hbr.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Genel” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bir Ortaçağ Abdalı” , (e.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 71, Eylül 1970

Pulur, Hasan, “Geçen Ayın İçinden: Bilinççiler ‘Ve Dahi’ Piliççiler” , (g. y.)

Başat, İsmail Mert, “Sanat, Devrim ve Kültür Üzerine” , (inc.)

Irgat, Cahit, “Davul ve Tokmak” , (ş.)

Menemencioğlu, Nermin, “Donmuş Nisan” , (e.)

Aşkın, Taner, “Yeni Bir Gün” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Cihat Burak” , (byg.)

Uysal, Halil, “Pusu” , (ş.)

Çavdar, Tefvik, “Asiye Çıkmazı” , (inc.)

Kırdar, Ayhan, “Tutuştum Geniş Kanatlarım Gökyüzüsüz Kaldım” , (ş.)

İnam, Ahmet, “Ruhsal Mantık” , (inc.)

Özer, Arkadaş Z. , “Eksik Bir Gün İçin Şiirler” , (ş.)

Öngören, Veysel, “Ve Sonra” , (ş.)

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Ormanda” , (öyk.)

Aşkın, Taner, “Irak’ta İlerici Bir Ozan” , (byg.)

Bulut, A.Kadir, “Dede” , (ş.)

Lenz, Siegfried, “Oeltzka’ya Yolculuk” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (öyk.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bir Yazı, Bilinç ve Tavır Sorunu” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Eğitim Deyince” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Öyküler” , (eser tanıtımı)

Oral, Zeynep, “Abidin Dino Film Çekmek Üzere Yurda Dönüyor” , (eser tanıtımı)

Salihoğlu, Mehmet, “Ne Zaman Bir Güzel Görsem” , (ş.)

Kılıç, Aziz Yaşar, “Yoksulluk Çarşısı” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 22 Sayı: 72, Ekim 1970

Günaysu, Rüksan, “Geçen Ayın İçinden: Edebiyat Öğretmeninin Sorumluluğu” , (g. y.)

Soysal, İlhami, “Köküne Kibrit Suyu” , (g. y.)

Eloğlu, Metin, “Kopuk” , (ş.)

Mumcu, Uğur, “Basın Özgürlüğü ve Yargıçlar” , (m.)

Irgat, Cahit, “İsmet Paşa Mahallesi” , (ş.)

Oktay, Ahmet, “Bir Değınme” , (d.)

Aşkın, Taner, “Kan Anlatımı” , (ş.)

Gelen, Arif, “Devrim Kuramcısı Hegel” , (d.)

Bektaş, Cengiz, “Merhaba” , (ş.)

Bektaş, Cengiz, “Sonu” , (ş.)

Dinamo, Hasan İzzettin, “Gecekondu Sonnetleri” , (ş.)

Atay, Duygu, “Sinema ve Senaryo” , (inc.)

İsimsiz, “Ante Popovski: Ayçiçeği” , (Çev. Necati Zekeriya) , (byg.)

Yavkov, Yordan, “Beyaz Kırlangıç” , (Çev. Ö. İnce) , (öyk.)

Apalak, Şevket, “Ağlamak Ecesi” , (ş.)

Çumralı, Celal, “Sığınaksızlar IV” , (ş.)

Abacı, M. Tahir, “Kapılar” , (ş.)

Adalı, Bilgin, “Menekşeli Öykü” , (öyk.)

Semirrenski, Christo, “Kömür Kazıcı” , (Çev. Hasan Kaşar) , (ş.)

Uysal, Halil, “Yayın Dünyası: Kendimle Konuşmaların Kenar Boşluklarına Düşürülen Notlar” , (eser tanıtımı)

Can, Ayhan, “Yayın Dünyası: Bir Kadının Topluma Benzetilmesi” , (e.)

Devrim, Murat, “Halkım Diye Yazdığım” , (ş.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dil Bayramı ve Armağanlar” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Çağ Tiyatrosu Kuruldu” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 23 Sayı: 73, Kasım 1970

Nadi, Nadir, “Geçen Ayın İçinden: Cabbar ve Kolera” , (g. y.)

Renyi, Peter-Pandi, Pal, “Sanat Üzerine Gyorgy Lukacs’la Konuşma” , (Çev. Ülker İnce), (röp.)

Voznezenski, Andrey, “Kimiz Biz” , (Çev. Mehmet Doğan, Turgay Gönenç) , (ş.)

Soysal, İlhami, “Havanda Dövülen Su” , (g. y.)

Dinamo, Hasan İzzettin, “Gecekonduların Sonnet’leri” , (ş.)

İnam, Ahmet, “Ruhsal Mantık” , (inc.)

Irgat, Cahit, “Mutsuz Dünya Türküsü” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Yeni Mevsimin İlk Sergileri” , (e.)

Tükel, Selma, “T. Dil Kurumu’nun Oyun Dalında Başarı Ödülünü Alan Aziz Nesin’le Bir Konuşma” , (röp.)

Can, Ayhan, “İspanya Üzerine Yiğitleme” , (ş.)

Savcı, Bahri, “Devlet Tiyatrosundaki Oyunlar” , (e.)

Parkan, Mutlu, “Ölümün Eşiğinde” , (öyk.)

Lenz, Siegfried, “Wszcinsk’de Banyo” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (öyk.)

Yavorov, Peiou, “Vatan” , (Çev. Ö. İnce) , (ş.)

Doğan, Mehmet, “Yayın Dünyası” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Divan Konusu” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Edebiyat Ortamımız” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Halkın Dostlarında Ne Var?” , (e.)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bozkırdaki Çekirdek” , (e.)

Milev, Geo, “Öfke Günü” , (Çev. Ö. İnce) , (ş.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sanat Sevenler Derneği ve Ödülleri” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dünya Tiyatrolar Festivali’ne Dormenler Çağrıldı” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: İki Kemanın Değeri 940 Bin Lira” , (hbr.)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Picasso’nun Yaptığı B.B.’nin Çıplak Tablosu 6,5 Milyona Satıldı” , (hbr.)

Dost Dergisi, Yıl: 7, Cilt: 23 Sayı: 74, Aralık 1970

Dost, “Bu Sayı İçin” , (takdim)

Zarev, Panteley, “Bulgar Rönesans Edebiyatı” , (inc.)

Botef, Hristo, “Kardeşime” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Bagrana, Elisaveta, “Senin Kızım” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Vaptsarof, Nikola Y. , “Ölümden Önce” , “Ayrılık Şiiri” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Levçef, Lüboimir, “Garcia Lorca’ya Ağıt” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Güntekin, Ela, “Günümüz Bulgar Şiiri” , (d.)

Karaslavof, Slav Hristo, “Oğlumla İkinci Konuşma” , (Çev. Ö. İnce) , (ş.)

Başef, Vladimir, “Hava Alanı” , (Çev. Ö. İnce) , (ş.)

Acaroğlu, Türker, “Bulgar Hikâye ve Roman Sanatı” , (inc.)

Dimitrova, Blaga, “Yenilik, Değişim, Kinin” , (Çev. Bilgin Adalı) , (ş.)

İssaef, Mladen, “Ziyaret” , (Çev. Bilgin Adalı) , (ş.)

Pelin, Elin, “Aziz Spiridon’un Gözleri” , (Çev. Bilgin Adalı) , (öyk.)

Yavkof, Yordan, “Serafim” , (Çev. Fikret Arıt) , (öyk.)

Özön, Nijat, “Bulgar Sineması” , (inc.)

Stoyanof, Anastas, “Prolog” , (Çev. Ö. İnce) , (ş.)

Kolarski, V. , “Bulgar Plastik Sanatı” , (inc.)

Şengil Salim, “Komşumuz Bulgaristan: İki Ünlü Ozan İki Ünlü Müze” , (ge-
zi)

İsimsiz, “Dünyaca Tanınmış Bir Opera” , (inc.)

Ralin, Radoy, “İnsandan İnsana” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Vaptsarof, Nicola Y. , “Bahar” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

Groueva, Vessela, “Bulgar Tiyatrosu” , (inc.)

Bagrana, Elisaveta, “Kendinden Geçiş” , (Çev. Özdemir İnce) , (ş.)

İsimsiz, “Bulgar Korosu” , (inc.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 75, Ocak 1971

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Hiç Durmadan Öter Öter” , (g. y.)

İnam, Ahmet, “Türk Edebiyatı Üstüne Düşünmek” , (d.)

Çavdar, Tevfik, “Başar Sabuncu’nun Kişilerinde Bilinçlenme Sorunu” , (inc.)

Baudelaire, Charles, “Akşam Ezgisi” , (Çev. Erdoğan Alkan) , (ş.)

İnce, Özdemir, “Dönüşüm” , (ş.)

Irgat, Cahit, “Kopuk Gün” , (ş.)

Soysal, İlhami, “Neyin Kavgası” , (d.)

Bulut, A. Kadir, “Taydaş” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Resim 1969-1970” , (e.)

Onursal, Cevdet, “Baba-Oğul ve Tren” , (öyk.)

Hünalp, Ayhan, “Sanat Sanatçılar” , (nek.)

Atay, Duygu, “Kara Afrika Sineması” , (inc.)

Burkay, Kemal, “Kötürüm Şehrin Kapıları” , (ş.)

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan” , (gezi)

Lenz, Slegfried, “Okuma Aşkı” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (öyk.)

Karaliçef, Angel, “Yaşlı Bozhil’in Umudu” , (Çev. Ülker İnce) , (öyk.)

Aker, Haluk, “Sanat Sanatçılar: Dergilerde” , (d.)

Aker, Haluk, “Sanat Sanatçılar: Ulvi Uraz Tiyatrosunda ‘Hadi Öldürsene Can-
nikom’ Başarıyla Devam Ediyor” , (hbr.)

Gödeli, İzzet, “Umuttur Her şeyin Adı” , (ş.)

Kırdar, Ayhan, “Çık Hele Anadolu’ya” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 76, Şubat 1971

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Suçlu Yaratmak” , (g. y.)

İnam, Ahmet, “Türk Edebiyat Eleştirmeninin Yazgısı” , (değerlendirme)

Dost, “Kültür Sarayı Yandı” , (bldr.)

Turan, Güven, “Kıpırtısız Bir Sabahtan” , (ş.)

Soysal, İlhami, “Kültürsüzlüğün Kültür Sarayı” , (g. y.)

Pazarkaya, Yüksel, “Manzum Oyun Sorunu” , (inc.)

Dinamo, Hasan İzzettin, “Avrupa Treni” , (ş.)

Hakkı, Ruşen, “Barış Adı Namlulara” , (ş.)

Püsküllüoğlu, Ali, “Memet Fuat 71” , (e.)

Hünalp, Ayhan, “Sanat Sanatçılar: Bülent Erutku Öldü” , (nek.)

Dost, “Cahit Orhan Tütengil’e Üç Soru” , (röp.)

Özsezgin, Kaya, “Sergilerdeki Resimler” , (e.)

Irgat, Cahit, “Göz Göz İçinde” , (ş.)

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan” , (gezi)

Sarıyatı, Ender, “Bir Akın” , (ş.)

Aşkın, Taner, “Cebimdeki Yumruklar” , (ş.)

Parkan, Mutlu, “Bir Öykünün Öyküsü” , (öyk.)

Lieser, Joachim, “Joachim Lieser’den Üç Şiir: Çaba, Devrimsel, Haber” ,
(Çev. Semiramis Aydınlık) , (ş.)

Tokgöz, İsmet, “Dönüş” , (öyk.)

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Yılkı Atı” , (eser tanıtımı)

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Bir Olayın Başlangıcı” , (eser tanıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Dergilerde” , (değerlendirme)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: 71 Yıllıkları” , (eser tanıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Ocak Dergileri” , (eser tanıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Türk Edebiyatı Üstüne Düşünmek” , (eser ta-
nıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Kötü Okuyucu ve Edebiyat” , (eser tanıtımı)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Yeni Bir Dergi” , (eser tanıtımı)

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Kırık Bir Öykü” , (e.)

Akyol, Sina, “Yeniden Güzelim” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 77, Mart 1971

Baykurt, Fakir, “Geçen Ayın İçinden: Kitap Yasakları” , (g. y.)

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Çıkar Kapısı” , (g. y.)

Savcı, Bahri, Prof. , “Öğrenci- Devrim İlişkileri” , (inc.)

Dinamo, Hasan İzzettin, “Gül Bahçesi” , (ş.)

Çavdar, Tefik, “Ekonomik Gelişme ve Eğitim” , (inc.)

Turan, Güven, “Bozgunlarla” , (ş.)

Kemal, Mehmed, “Gerçekler ve Korkular Açısından” , (inc.)

İnam, Ahmed, “Türk Edebiyatı İçin Bir Taslak” , (d.)
Öngören, Veysel, “Dünyamız” , (ş.)
Can, Ayhan, “Bir Gül Ustasıdır Semiha” , (ş.)
Dost, “TRT Ödülleri” , (hbr.)
Emin, İlhami, “Gorki’nin Yeni Bulunan Bir Masalı” , (eser tanıtımı)
Özsezgin, Kaya, “Geçen Ayın Sergileri” , (e.)
Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan” , (gezi)
Sabuncu, Sevgi, “Ayı Boyamak” , (öyk.)
Alkan, Erdoğan, “Sevi ve Memed Ali” , (ş.)
Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Yeni Kuşakların Sorumluluğu” , (e.)
Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Demir Özlü Konuşuyor” , (e.)
Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bizanslı Robinson’da İnanç Kavgası” , (e.)
Peker, “Eşrefpaşa 1970 Yılında” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 78, Nisan 1971

Nadi, Nadir, “Geçen Ayın İçinden: Boşuna Çaba” , (g. y.)
Soysal, Mümtaz, Prof. , “Kavgayı Anlamak” , (inc.)
İnam, Ahmet, “Karasu’nun Dünyasına Doğru I” , (inc.)
Vardar, Celal, “Bıçak” , (ş.)
Can, Ayhan, “Gül Devrimi” , (ş.)
Neruda, Pablo, “Pablo Neruda Diyor ki” , (bldr.)
Öngören, Veysel, “Bir Şeyler Oluyor” , (inc.)
Özsezgin, Kaya, “Bir Yarışmanın Getirdikleri” , (değerlendirme)
Dinamo, Hasan İzzettin, “İkbal Kahvesinde” , (ş.)
Gönenç, Turgay, “Ben Severek Büyürüm” , (ş.)

- Gönenç, Turgay, “Eliydi” , (ş.)
- Çamdoruk, Taylan, “Büyük Sorgu” , (ş.)
- Karakoç, Arif, “Aklınızda Tutun Bizi” , (ş.)
- Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan” , (gezi)
- Akyol, Sina, “Mektuplar” , (ş.)
- Akmen, Üstün, “Hiç bir şey Değil Ama İnsan” , (öyk.)
- İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Yürümek” , (e.)
- İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Parasız Yatılı” , (e.)
- İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: İpek ve Bakır” , (e.)
- Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Edebiyatımızın Asıl Eksiği” , (e.)
- Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Türk Dili Eleştiri Özel Sayısı II” , (e.)
- Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Toplum Yapısında Dilin Yeri” , (e.)
- Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Batıda ve Doğuda Yayın Hayatı” , (eser tanıtımı)
- Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: TRT Ödülleri” , (değerlendirme)
- Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Köylülük Sorunu” , (eser tanıtımı)
- Aker, Oya, “Yayın Dünyası: Bu Ayın Öykü ve Şiirleri” , (eser tanıtımı)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 79, Mayıs 1971

- Bilgineri, Recep, “Geçen Ayın İçinden” , (g. y.)
- Menemencioğlu, Nermin, “Putlar ve İnsanlar” , (inc.)
- Öngören, Veysel, “Bir şeyler Oluyor II” , (inc.)
- Dinamo, Hasan İzzettin, “Metafizik Bahçesi” , (ş.)
- Saraç, Tahsin, “Diriliş” , (ş.)
- Saraç, Tahsin, “Ayrılık ya da Bir Öyle Öykü” , (ş.)

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan” , (gezi)

Alinin Biri, “Çin- Hindi Şiirleri: Song mi, Çin- Hindi, Üçüncü El, Sandman, Ödev” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Nedim Günsür” , (byg.)

Gönenç, Turgay, “Dörtlükler” , (ş.)

Adalı, Bilgin, “Gün Dağların Ardında” , (öyk.)

Bulut, A. Kadir, “Dağ Günlüğü” , (ş.)

Pazarkaya, Yüksel, “Yurttaş” , (ş.)

Cem, Celile, “Yavaşın İsmayıl” , (öyk.)

Yalkut, Aydın, “Umutsuz Turnalar” , (ş.)

Uçarol, Tuncer, “Edebiyatçıların Doğum Yerleri” , (inc.)

Şahan, Halil, “Uzak Bir Anıya Selam Diye” , (ş.)

Boğaç, Barış, “Yayın Dünyası: Bir Şiir ve Düşündürdükleri” , (e.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 80, Haziran 1971

İpekçi, Abdi, “Geçen Ayın İçinden: Yöneticilerin Amacı Uygulayıcıların Saptırması” , (hbr.)

And, Metin, “Geçen Ayın İçinden” , (hbr.)

Doğan, Mehmet, “Bir Soy Şair” , (e.)

Gönenç, Turgay, “Balıkçının Şiirleri” , (e.)

İsimsiz, “Azra Erhat’ın Bodrum’dan Katkısı” , (mktp.)

Kemal, Orhan, “Orhan Kemal Balıkçığı Anlatıyor” , (anı)

Doğan, Mehmet, “Balıkçıyla Bir Gece” , (röp.)

Halikarnas Balıkçısı, “Yılanın Sağlık Şahadetnamesi” , (anı)

Dost, “Balıkçı İçin Demişler ki” , (derleme)

Gökovalı, Şadan, “Türk Turizminde Balıkçı ya da Anadolu’nun Savunması” ,
(byg.)

Halikarnas Balıkçısı, “Kancay” , (öyk.)

Halikarnas Balıkçısı, “Gülen Ada” , (öyk.)

Halikarnas Balıkçısı, “Pazar Yeri” , (öyk.)

Halikarnas Balıkçısı, “Değirmenci Ateşoğlu Nasreddin” , (öyk.)

Dost, “Balıkçı İçin Demişler ki” , (derleme)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 81, Temmuz 1971

Koçoğlu, Sevda, “Sanat ve Toplum” , (inc.)

Otyam, Fikret, “Çok Oldu Görmeyeli Bir Dostu” , (anı)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’den İkbâl Kahvesinden Anılar” , (anı)

İnam, Ahmet, “Karasu’nun Dünyasına Doğru II” , (inc.)

F. , Muzaffer, “Eski” , (ş.)

F. , Muzaffer, “Varmak” , (ş.)

Berk, İlhan, “Ağaç, Kır, Luxembourg Parkı” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Ceyhun, Demirtaş, “Namlu Ağam” , (öyk.)

Sözer, Önay, “Harun İle Tekesi” , (öyk.)

Öngören, Veysel, “Avcılar İz Bağladı” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 82, Ağustos 1971

Erem, Faruk, Prof. , “Geçen Aynın İçinden: Atatürk İlkelerini Tespit” , (g. y.)

Keskinok, Kayıhan, “Ortak Dil” , (inc.)

Menemencioğlu, Nermin, “Hayatımızın Hikâyesi” , (inc.)

Şengil, Salim, “Eğitim Reformu ve Zam Üstüne” , (g. y.)
Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İktal Kahvesi” , (anı)
Adalı, Bilgin, “Bir Romanın Kesiti” , (e.)
Eloğlu, Metin, “Doğurgan” , (ş.)
Irgat, Cahit, “Yamalı” , (ş.)
Özsezgin, Kaya, “Kültür Bakanlığından Mevsimin Son Sergilerine” , (e.)
Dost, “1000 Temel Eser Üzerine Rapor” , (rapor)
Adalı, Bilgin, “Yayın Dünyası: Dergiler” , (eser tanıtımı)
Adalı, Bilgin, “Yayın Dünyası: Yahya Kemal’den İsmet Özel’e 52 Türk Şairi Almanca’da” , (eser tanıtımı)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 83, Eylül 1971

Şengil, Salim, “Sayın Nihat Erim’e Açık Mektubumdur” , (mktp.)
İnam, Ahmet, “Anayasa Değişikliği ve Edebiyatımız” , (d.)
İnam, Ahmet, “Yaşamla Edebiyat Edebiyat ve Kâğıt” , (d.)
İnam, Ahmet, “Eleştiri Yaşama Karşı” , (d.)
Hakkı, Ruşen, “Üç Kollu Irmak” , (ş.)
Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İktal Kahvesi” , (anı)
Özsezgin, Kaya, “Neşet Günal” , (byg.)
Öngören, Veysel, “Teyfo” , (ş.)
Keskinok, Kayıhan, “Siyah Beyaz ve Renkli Resimde Denge” , (inc.)
Kırdar, Ayhan, “Yağmur” , (ş.)
Nesin, Aziz, “Ramazan Aydın” , (öyk.)
Yalkut, Aydın, “Akıncılar Destanı” , (ş.)
Adalı, Bilgin, “Günlerden Biri” , (öyk.)

Demirağ, Fikret, “Ne Asiyim Ne İsa Baylar Siz Kimsiniz” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 23 Sayı: 84, Ekim 1971

Dost, “TRT Ödülleri Üstüne” , (hbr.)

Ağaoğlu, Adalet, “TRT Genel Müdürünün Demeci ve TRT Ödülleri” , (hbr.)

Öngören, Veysel, “Ödüller Yüzünden” , (hbr.)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İktal Kahvesi” , (anı)

Uğurlu, Nurer, “ “ , (mktp.)

Kocagöz, Samim, “Yayın Dünyası: Made in Turkey” , (g. y.)

Irgat, Cahit, “Kuşluk Şiiri, Beraber” , (ş.)

Göksel, H. A. , “Afitabı Temmuz” , (ş.)

İleri, Selim, “Hayatlarının Hikâyesi” , (tart.)

Zaloğlu, Leyla, “Yunus Emre Semineri Üzerine” , (değerlendirme)

İsimsiz, “Bir Mayıs Sabahı Üç Şiir: Santo Domingo Atlıları, Evdokimov, Yurtseverlik Şiirleri” , (ş.)

İnam, Ahmet, “Karasu'nun Dünyasına Doğru III” , (inc.)

Özsezgin, Kaya, “Üslup Konusunda” , (e.)

Nesin, Aziz, “Üç Nöbetçi” , (öyk.)

K. , Tarık Dursun, “Hurşit ile Mah Mihri” , (öyk.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 24 Sayı: 85, Kasım 1971

Kabaş, Özer, “Kültür Erozyonu” , (d.)

İsimsiz, “Büyük Bir Sanat Şöleni” , (hbr.)

İnam, Ahmet, “Eleştiride Etkinlik” , (e.)

Nurer, Uğurlu, “Orhan Kemal'in İktal Kahvesi” , (anı)

- Özsezgin, Kaya, “Resmimizin Dışarıda Temsili Sorunu” , (inc.)
- Dost, “Dökme Sözler” , (derleme)
- Aksoy, Fahir, “Safsata-i Gurgur” , (e.)
- Dost, “Picasso 90 Yaşında” , (hbr.)
- Dost, “Okur İçin Resim Notları” , (muhtelif yazılar)
- Eloğlu, Metin, “Emzik” , (ş.)
- Hakkı, Ruşen, “İnce Su” , (ş.)
- Öngören, Veysel, “Adam” , (ş.)
- Hünalp, Ayhan, “Mesut Özdemir ile Öbürlerinin Ölümü ya da Entelektüel Kıyımı” , (nek.)
- Yalkut, Aydın, “Omuz Omuza Yaşamak İçin” , (ş.)
- Öcal, Güngör, “Soba” , (öyk.)
- Neruda, Pablo, “Lütfen Susunuz” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (ş.)
- Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Yayın Dünyası: James, Cemil Vb. Toplumun Değişik Eleştirisi” , (e.)
- Dost, “Sanatseverlerin Tiyatro Ödülleri Dağıtıldı” , (hbr.)
- Gönenç, Turgay, “Ölüm Son Sözünü Söylemedi Daha” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 8, Cilt: 24 Sayı: 86, Aralık 1971

- Dost, “Tersine Akan Nehir” , (g. y.)
- İsimsiz, “Adalet Partisi Destanı” , (ş.)
- Eloğlu, Metin, “Hınç” , (ş.)
- Cem, İsmail, “Geçen Ayın İçinden: P. Neruda ve Türkiye” , (g. y.)
- İnam, Ahmet, “Edebiyatçının Enayiliği” , (e.)
- Hakkı, Ruşen, “Dağlara, Sürgün” , (ş.)

- Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İktbal Kahvesi” , (anı)
- Göksel, H. A. , “Yağmurlu” , (ş.)
- Dost, “Bela Bartok Türkiye’de” , (hbr.)
- Bongs, Rolf, “Çıplak Ayaklar” , (Çev. Semiramis Aydınlik) , (ş.)
- Gönenç, Turgay, “Faşizm ve Resim” , (hbr.)
- Aksoy, Fahir, “Değirmeler” , (e.)
- Taylan, Orhan, “Estek Köstek Hani Bize Destek” , (muhtelif yazılar)
- Dost, “Dökme Sözler” , (derleme)
- Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)
- Dost, “Haberler: Kültür Bakanlığı Danışma Kurulu” , (hbr.)
- Dost, “Haberler: Gutuso” , (hbr.)
- Dost, “Haberler: Henri Matisse Luis Aragon’un Romanı” , (hbr.)
- Dost, “Haberler: Leger – Gelecek Bir Çağın Primitifi miydi?” , (hbr.)
- Dost, “Haberler: Poliakov” , (hbr.)
- Dost, “Haberler: Gaitis” , (hbr.)
- Dost, “Haberler: Borduas ve Otomatizm” , (hbr.)
- Dost, “Haberler: Muhsin Ertuğrul ile Ninette De Valois’e Devlet Kültür Ödülü Verildi” , (hbr.)
- Kabaş, Özer, “Toplayıcılık, Yayıncılık ve Yaratıcılık” , (inc.)
- Dost, “Okur İçin Resim Notları” , (muhtelif yazılar)
- Şahan, Halil, “Orhan Kemal’in Tipleştirme Yöntemi” , (inc.)
- Kıral, Erden, “Ulusal İlerici Sinema” , (d.)
- Ay, Behzat, “Aynı Evde Ayrı Dünyalar” , (öyk.)
- Grodzienska, Stefania, “Aile Bunalımı” , (Çev. Semiramis Aydınlik) , (öyk.)

Dost, Yayın Dünyası: Ali Püsküllüoğlu'nun Şiirleri İngiltere'de Yayımlanan
'20. Yüzyıl Ozanları' Antolojisine Alındı" , (hbr.)

Irgat, Cahit, "Figüran" , (ş.)

Kıyat, Mehmet, "Senin İçin" , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 87, Ocak 1972

Dost, "Ne Şehittir Ne Gazi" , (g. y.)

Irgat, Cahit, "Boğuk Yaşantı" , (ş.)

Yalkut, Aydın, "Ağulu Sular" , (ş.)

Kabaş, Özer, "Sanat Olayları- Ulaşım Araçları- Kitle" , (inc.)

İnam, Ahmet, "İki Şiir İki Dünya" , (inc.)

Uğurlu, Nurer, "Orhan Kemal'in İkbâl Kahvesi" , (anı)

Tansuğ, Sezer, "İbret Retrospektifi" , (ş.)

Özsezgin, Kaya, "Grafik- Seramik- Fotoğraf" , (e.)

Dost, "Dost'tan Okurlarına Resim Notları" , (muhtelif yazılar)

Gönenç, Turgay, "Japon Modern Baskı Resimleri ve Yeni Amerikan Baskıları Sergileri Üzerine" , (e.)

Aksoy, Fahir, "Değınmeler" , (e.)

Uysal, Halil, "Engel" , (ş.)

Öngören, Mahmut T. , "TV ve Hareket" , (g. y.)

Kıral, Erden, "Sinema Hareketi" , (inc.)

Zekeriya, Necati, "Yasenini Anarken Altı Çıkma" , (e.)

Hakkı, Ruşen, "Çakmaktaşı Kav ve Kıvılcım" , (ş.)

Gökovalı, Şadan, "Yayın Dünyası" , (g. y.)

Can, Ayhan, "Garip Şiirinden Toplumculuğa Doğru" , (e.)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 88, Şubat 1972

Dost, “Bütüne Dokunma Yarımı Bölme” , (g. y.)

Pazarkaya, Yüksel, “Bol Verdi Bu Yıl” , (ş.)

Poturoğlu, Aykut, “Süryani” , (ş.)

Kıral, Erden, “Sanat Üzerine” , (inc.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya II” , (inc.)

Yalkut, Aydın, “Fısıltı” , (ş.)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’im İkbâl Kahvesi” , (anı)

Eloğlu, Metin, “Oy” , (ş.)

Irgat, Cahit, “Ara Sokak” , (ş.)

Evintan, Ahmet, “Ahmet Evintan’ın Anıları” , (anı)

Kırdar, Ayhan, “Kuğu” , (ş.)

Peker, “Anılacak” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “1971’de Plastik Sanatlar” , (e.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Goll, Yvan, “Bugün Büyük Kıyan Şenliği” , (Çev. Yüksel Pazarkaya) , (ş.)

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Şafağın Demircisi” , (eser tanıtımı)

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: Anadolu’nun Sesi” , (eser tanıtımı)

Öngören, Veysel, “Halkım” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 89, Mart 1972

Dost, “1972 Uluslararası Kitap Yılı” , (g. y.)

İsimsiz, “Kitap Yasası” , (bldr.)

Gönenç, Turgay, “Dörtlük” , (ş.)

Kabaş, Özer, “Sanatçı- Üretim ve Endüstri” , (inc.)

Tansel, Oğuz, “Yeni Dünyalı Yerli Halklar” , (ş.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya III” , (inc.)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbâl Kahvesi” , (anı)

Aksoy, Fahir, “İkbâl Kahvesi’ndeki Çatlak Ses” , (e.)

Karaca, Duran, “Sergiler” , (e.)

Aksoy, Fahir, “Plastik Sanatlar Danışma Kurulu’nun Eleştirel Hikâyesi” , (e.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Kıral, Erden, “Güçlü Bir Çıkış” , (d.)

Evintan, Ahmet, “Ahmet Evintan’ın Anıları” , (anı)

Seyda, Mehmet, “İlgisiz” , (öyk.)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 90, Nisan 1972

Dost, “Basın Reformu” , (g. y.)

Bulut, Abdülkadir, “Şarkışla” , (ş.)

Gönenç, Turgay, “İçişleri Bakanı’na Açık Mektup” , (mktp.)

Altıok, Füsün, “Dünya Görüşleri Neler Getiriyor” , (d.)

Eloğlu, Metin, “Elele, Ağırılama” , (ş.)

Menemencioğlu, Nermin, “Sadece İnsan Olmak” , (inc.)

Hakkı, Ruşen, “Çıraklık Günleri” , (ş.)

Ağaoğlu, Adalet, “Tuhaf ve Gerçek” , (e.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya IV” , (inc.)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbâl Kahvesi” , (anı)

Duygulu, Behiç, “Bir Yazarın Çileli Yaşantısı” , (g. y.)

Aksoy, Fahir, “Heykeltıraşlarla Söyleşi” , (d.)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Dost, “Dökme Sözler” , (derleme)
Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)
Kıral, Erden, “Şiddet- Toplum- Sinema” , (d.)
K. , Tarık Dursun, “Seyfûlmülk Hikâyesi” , (öyk.)
Ay, Behzat, “Mektup” , (öyk.)
Irgat, Cahit, “Ekmek Rüzgârı” , (ş.)
Tokgöz, İsmet, “Göl ve Gömlek” , (öyk.)
Tan, Turgut, “Orhan Veli Üstüne Söylentiler” , (anı)
Gökovalı, Şadan, “Yayın Dünyası” , (eser tanıtımı)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 91, Mayıs 1972

Dost, “Durgunluk ya da Ölü Deniz” , (g. y.)
Gönenç, Turgay, “Dörtlük” , (ş.)
Öngören, Veysel, “Sessizlik Bir Güvercin midir?” , (ş.)
Uçarol, Tuncer, “Edebiyatımızın Doğal Çevresi I” , (inc.)
İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya V” , (inc.)
Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbâl Kahvesi” , (anı)
Bulut, Abdulkadir, “Bugünün Diliyle Aşk” , (ş.)
Keskinoğlu, “Yağmur Geliyor” , (ş.)
Altıok, Füsün, “Naif ve Primitif Üzerine” , (inc.)
Dost, “Fahir Aksoy’la Radyoda Bir Konuşma” , (röp.)
Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)
Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)
Öngören, Mahmut Tali, “TV İle Yeni Bir Dünya’ya Ulaşabilir miyiz?” , (d.)
Meriç, Nezihe, “... Dedi, ‘Ölüm Aklımda’” , (öyk.)

Eloğlu, Metin, “İğne” , (ş.)

Irgat, Cahit, “Geceden Sarkan Ses” , (ş.)

Kıyat, Mehmet, “Güle Dönüşmek” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 92, Haziran 1972

Dost, “Kültürümüzün Sarayı Üstüne” , (g. y.)

Eloğlu, Metin, “Savut” , (ş.)

Yalkut, Aydın, “Sevginin Çiçekleri” , (ş.)

Uçarol, Metin, “Edebiyatımızın Doğal Çevresi II” , (inc.)

Altıok, Füsün, “Felsefede Akılcılık ve Deneycilik” , (inc.)

Taşer, Suat, “Hoş geldin Barış” , (ş.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya VI” , (inc.)

Hakkı, Ruşen, “Canım Benim, Mekik” , (ş.)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi” , (anı)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Dost, “Bir Duyuru” , (hbr.)

Dost, “Dökme Sözler” , (derleme)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Kıral, Erden, “Yaşar Yaşar” , (röp.)

Gürcan, Nedret, “Kıtlık” , (ş.)

Pazarkaya, Yüksel, “Açlık Susuzluk ve Yaşam Üzerine” , (ş.)

Kırdar, Ayhan, “Yalnızlığı Kuşanmak” , (ş.)

Poturoğlu, Aykut, “Belki Doğacak Kızıma Şiirler” , (ş.)

Maugham, Somerset, “Öğle Yemeği” , (Çev. Mükerrerem Taşman) , (öyk.)

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Yayın Dünyası: Adana’nın Yolları Taşlık” , (eser tanıtımı)

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Yayın Dünyası: Boynu Bükük Öldüler” , (eser tanıtımı)

Altınay, Aydın, “Bir Değınme” , (g. y.)

Demirağ, Fikret, “Ötme Keklik Ölüüm” , (ş.)

Demirağ, Fikret, “Boşalan Adam Boşalan Kan” , (ş.)

Demirağ, Fikret, “Kıbrıs’ta İç Savaşta” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 93, Temmuz 1972

Dost, “Kültür ve Propaganda” , (g. y.)

Göldeli, İzzet, “ “ , (ş.)

Eloğlu, Metin, “Kovgu” , (ş.)

Altıok, Füsün, “İlimlının Gerçek Yüzü” , (d.)

Bulut, Abdulkadir, “Made in: Aşk” , (ş.)

Bulut, Abdulkadir, “Şiirin Doğuşu” , (ş.)

Dost, “Orhan Kemal Roman Armağanı 1972” , (tutanak)

Otyam, Fikret, “Arkadaşım Orhan Kemal” , (anı)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi” , (anı)

Peker, “Hiçbir şeysiz Ağlama” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Kıyat, Mehmet, “Mayın” , (ş.)

Çavdar, Tevfik, “... Bize Uslu Olmayı Öğrettiler Başta” , (e.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya VII” , (inc.)

Kocagöz, Samim, “Milliyet Yayınları Mahkûm Oldu” , (tutanak)

Sarıyatı, Ender, “Sabahla” , (ş.)

Tuzcu, Enver, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Onsuz Bir An” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Ramo, Şükrü, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Unutmam” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Zekeriya, Necati, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Körebe” , (ş.)

Emin, İlhami, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Balkonlar” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Şaban, Naim, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Hürriyet” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Ülkü, Nusret Dişo, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Varlanmak” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Hafız, Nemetullah, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Özgürlük İçin” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Mercan, Hasan, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Sarı Yusuf” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Müzbeğ, İskender, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Güvercinler” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

İbrahim, Bayram, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Örfler” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Engüllü, Avni, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Sonuç” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Engüllü, Suat, “Yugoslavya Türk Ozanlarından Seçme Şiirler: Impression” , (Der. Necati Zekeriya) , (ş.)

Kaynaradağ, Arslan, “En Eski Kitaplıklar” , (ş.)

Thurber, James, “Macbeth’in Esrarı” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (öyk.)

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: Dost Mektuplar” , (eser tanıtımı)

Pazarkaya, Yüksel, “Sevgi Dolayları Dizisinden 20 Üçlük” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 24 Sayı: 94-95, Ağustos-Eylül 1972

Dost, “Amanın Televizyon Geliyor” , (g. y.)

Özdemir, Seyfettin, “Kahraman Üstü” , (ş.)

Gönenç, Turgay, “Ataç’ ı Okurken” , (d.)

Altıok, Füsün, “Özgürlük Üstüne” , (d.)

Otyam, Fikret, “Arkadaşım Orhan Kemal” , (anı)

Peker, “Adıyla” , (ş.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya VIII” , (inc.)

Hakkı, Ruşen, “Kural Dışı” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Estetik Duygu ve Soyutlama” , (inc.)

Poturoğlu, Aykut, “Belki Doğacak Kızıma Şiirler” , (ş.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Gence, Emine, “Düşman” , (öyk.)

Gence, Emine, “Adres” , (öyk.)

Ada, Ahmet, “Yeraltı Sesleri” , (ş.)

Kür, Havva Pınar, “Aşk Hikâyesi” , (öyk.)

Kür, Havva Pınar, “Dün Gece Yatağında” , (öyk.)

Yalkut, Aydın, “İzmir Çukurunda Bir Gece” , (ş.)

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: İş Dönüşü” , (eser tanıtımı)

Yaşar, İzzet, “Üç Davul Bir Zurna İçin Güpegündüz Bestelenmiş Konçertodur” , (ş.)

Necatigil, Behçet, “Şiirimizin Ustaları: Kır Şarkısı, Ağıt, Barbaros Meydanı I, Barbaros Meydanı II, Travers, Solgun Bir Gül Dokununca, Kuğulu Göl, Gülüşleri, Şimdi Değil Sonra, Dönme Dolap” , (Hazırlayan: Turgay Gönenç) , (antoloji)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 25 Sayı: 96, Ekim 1972

Dost, “Fikir Suçu” , (d.)

Saraç, Tahsin, “Yansımalar” , (ş.)

Apaydın, Orhan, “Geçen Ayın İçinden: Yasak Kitap Sorunu” , (g. y.)

Kabaş, Özer, “Beliren Yeni Tür Sanatçı” , (inc.)

Kıral, Erden, “Sanat Yapıtının Nesnelleşmesi” , (d.)

Altıok, Füsün, “Diyalektik Açısından Mutluluk” , (d.)

Pazarkaya, Yüksel, “Barış İçin Tiyatro” , (inc.)

Taşer, Suat, “Doğa Yazıtları Belki de Yuvarlağın Köşeleri: Gün Kurdu, Eski Hayvanlar, İlk Duvar, Çılgınlık, Gökyüzüne, Böldüm” , (ş.)

Altıok, Metin, “Aslında Balıklar Suda Yüzerler” , (e.)

Yalkut, Aydın, “Gecenin Alın Çatısında: Aldı Yüreğim” , (ş.)

Yalkut, Aydın, “Gecenin Alın Çatısında: Of Aman” , (ş.)

Gödeli, İzzet, “Kanyak Şiirleri” , (ş.)

Gürcan, Nedret, “Tavşan ve Çocuk” , (ş.)

Gürcan, Nedret, “Soyut ve Somut” , (ş.)

Gürcan, Nedret, “İstanbul’a Girerken Anadolu’dan” , (ş.)

Gürcan, Nedret, “İsli ve Paslı” , (ş.)

Gürcan, Nedret, “En Çok” , (ş.)

Özsezgin, Kaya, “Kitap Kapakları Üzerine” , (e.)

Özsezgin, Kaya, “Elderoğlu’na Cevap” , (tart.)

Aksoy, Fahir, “Kaokilerle Muslukçular” , (e.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya IX” , (inc.)

Bulut, Abdulkadir, “Tütün” , (ş.)

Neruda, Pablo, “Yönelmek Öğleden Sonralara” , (Çev. Engin Aşkın) , (ş.)

Kırdar, Ayhan, “Yalnızlığı Kuşanmak” , (ş.)

Demirseren, Bedii, “Marpessa” , (öyk.)

Emre, Hasan, “İnsan” , (ş.)

Dost, “Yayın Dünyası: Behçet Necatigil’in Şiirleri Almandada” , (hbr.)

Dost, “Yayın Dünyası: Haberler” , (hbr.)

Rıfat, Oktay, “Şiirimizin Ustaları: Tomurcuk, Hayranlık, Zafer, Tecelli, Anış, Kuş Dili, İstanbul Türküsü, Uludağ Sokak Satıcıları, Aydınlık, Telefon, Pembe Yalı, Aşık Merdiveni, Değirmi, Gece Gündüz, Her Akşam, Gündüzle Geceye Özlem, Yan Yana Başlarımız, Ovaya Doğru” , (Hazırlayan: Turgay Gönenç) , (antoloji)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 25 Sayı: 97, Kasım 1972

Dost, “Çağı İle Hesaplaşan Yazar: Heinrich Böll” , (hbr.)

Dost, “Ivo Andriç’in 80 inci Doğum Günü Kutlandı” , (hbr.)

Altıok, Füsün, “Çağımızda Hümanizm Ne Değildir?” , (d.)

Kıyat, Mehmet, “Kandönmesi” , (ş.)

Pazarkaya, Yüksel, “Yanar Sesim Sılaya Sılaya” , (ş.)

Tuğcu, Tuncer, “Thales, Budha ya da Bilimsel Bilgi ile Üretim Biçimi Arasındaki İlintiler” , (inc.)

Ecevit, Bülent, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma” , (Hazırlayan: Dost) , (sor.)

Özön, Nijat, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma” , (Hazırlayan: Dost) , (sor.)

Baykurt, Fakir, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma” , (Hazırlayan: Dost) , (sor.)

Mutluay, Rauf, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma” , (Hazırlayan: Dost) , (sor.)

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma” , (Hazırlayan: Dost) , (sor.)

Hünalp, Ayhan, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma” , (Hazırlayan: Dost) , (sor.)

Otyam, Fikret, “Arkadaşım Orhan Kemal” , (anı)

Arısoy, Süleyman, “Yücelti Lo” , (ş.)

Bilen, “Tiyatro Seyirci İkilemi” , (soh.)

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya X” , (inc.)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Aksoy, Fahir, “İnsite: Sanat ve Üç Yazarla Söyleşi” , (e.)

Gödeli, İzzet, “Acıyla Savrulmuştum” , (ş.)

Anday, Melih Cevdet, “Şiirimizin Ustaları: Ağız Mızıkası, Bir Misafirliğe, Rahatı Kaçan Ağaç, Alaturka, Bir İlkbahar Şiirine Başlangıç, Tohum, Düzenli Dünya, Uyuyamayacaksın, Yanyana, Kapı, Anı, Ant, Olsun da Gör, Dördüncü Bölüm, Şiir Yazmak, Sokağa Çıkıyorum, Ses, Sessizlik Taşları, Gelgit, Bakır Çağı” , (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç) , (antoloji)

Dost Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 25 Sayı: 98, Aralık 1972

Dost, “Dost Olarak” , (g. y.)

Velidedeoğlu, H. , V. , Ord. Prof. Dr. , “Geçen Aym İçinden: Bir Efsane Sona Erdi” , (hbr.)

Altrok, Füsün, “Niçin Diyalektik?” , (inc.)

Cömert, Bedrettin, “Geç Kalmış Bir Düzeltme” , (e.)

Gönenç, Turgay, “Chagall” , (ş.)

Öngören, Veysel, “Felsefeye Saygı” , (e.)

Altıok, Metin, “Alafortanfonu” , (e.)

Oktay, Ahmet, “Ekim Şiirleri” , (ş.)

Demirağ, Fikret, “Kuşluk Otobüsü” , (ş.)

Dost, “Jak İhmalyan ile Bir Konuşma” , (soh.)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

İncesu, Yıldız, “Şarkılı Öykü” , (öyk.)

Tokgöz, İsmet, “Deniz Üstünde Beyaz” , (öyk.)

Yalkut, Aydın, “Doludizgin” , (ş.)

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Tırpan” , (e.)

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: Halkın Türküsü” , (e.)

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: Irgat’ın Türküsü” , (e.)

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: ‘Boynu Bükük Öldüler’ Üstüne” , (e.)

Aksal, Sabahattin Kudret, “Şiirimizin Ustaları: Başlamasaydı Bu Masal, Ne Tuhaf, Bir Sabah Uyanmak, Böcek, Aile, Kış Geceleri, Gecedan Gelen Çiçek, Kör Işık, Tomurcuk, Elinle, Adına, Haziranla, Eşik, Ve Gece Uzattı, Kara, Sözcükler, Geceyle Gelen, Bu Sağanakta, Bir Kadın Her Gece, Pencерemde, Ölü” , (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç) , (antoloji)

Dost Dergisi, Yıl: 10, Cilt: 24 Sayı: 99, Ocak 1973

Dost, “1973’e Bakarken” , (takdim)

Saraç, Tahsin, “Sürüngenler Yılıksı” , (ş.)

Ecevit, Bülent, “Geçen Ayın İçinden: Ezra Pound” , (g. y.)

- Altıok, Füsün, “Yüzyılımız Felsefesinde Birkaç Metafizik Anlayışı” , (inc.)
- Şengil, Salim, “Yayınlanmayan Bir Yanıt Üzerine” , (muhtelif yazılar)
- Dost, “İlhan Berk ve Şenlikname” , (röp)
- İnam, Ahmet, “Sorun Kaynağı Yaşamak: Edebiyatın Sütannesı” , (d.)
- Kıvanç, Hüseyin, “Gazete Tiyatrosu ve Bu Kaçınıcı Baskı” , (e.)
- Yalkut, Aydın, “Ölümüne Ölümüne” , (ş.)
- Demirağ, Fikret, “Ağlama Kız” , (ş.)
- Dost, “Resim Üstüne Söyleşi” , (soh.)
- Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)
- Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)
- Tuğcu, Tuncer, “Dil Devrimi ya da Bu Sorunun Geri Kalmış Bir Ülkedeki Sorunu” , (inc.)
- Pazarkaya, Yüksel, “Bitpazarı Şiiri, Aç Bilinç” , (ş.)
- İsimsiz, “Ankara’da Yeni Bir Tiyatro Topluluğu” , (hbr.)
- Bongs, Rolf, “Güvensizlik” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (ş.)
- Biermann, Wolf, “Ah Dostum Ben Gibi Değil misin Sen de?” , (Çev. Semiramis Aydınlık) , (ş.)
- Külebi, Cahit, “Şiirimizin Ustaları: İstanbul, Hasret, Hikâye, Sivas Yollarında, Otobüs, Hürriyet, Yurdumuz, Tabanca, Rüzgar, Cebeci Köprüsü, Bir Yılbaşı Gecesi, Çare, Kadınlar III, Temmuz I, Çocuklar I, Çocuklar II, Zerdali Ağacı I, Zerdali Ağacı II, Dostlara Türkü, Tokat’a Doğru” , (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç), (antoloji)

Dost Dergisi, Yıl: 10, Cilt: 24 Sayı: 100, Şubat 1973

Dost, “Adını Koyalım” , (g. y.)

Oktay, Ahmet, “Sürgün’den” , (ş.)

- Altıok, Füsün, “Dogmatizm Yenilmelidir I” , (inc.)
- İnce, Özdemir, “İlhan Berk Bakıyor” , (e.)
- Garaudy, Roger, “Picasso’nun Guernica’sı Guernica’nın Picasso’su” , (Çev. Mehmet Doğan) , (e.)
- Altıok, Metin, “Sanatsal Duygu ve Sanatın İşlevi” , (inc.)
- Dost, “Ömer Faruk Toprak ‘Orhan Kemal’ Adıyla İlgili Bir Açıklama Yaptı” , (muhtelif yazılar)
- Şimşek, Hikmet, “Türk Sanatçıları Kahire’de” , (değerlendirme)
- İsimsiz, “Sofya Solistlerinin Konseri” , (hbr.)
- Aksoy, Fahir, “Bir Değınme” , (muhtelif yazılar)
- Tkac, Stefan, “Günümüzün Estetik Çalışmaları ve Sorumluluk” , (Çev. Hale Teoman) , (inc.)
- Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)
- Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)
- Kıral, Erden, “Yeni Sinema” , (d.)
- Poturoğlu, Aykut, “Belki Doğacak Kızıma Şiirler” , (ş.)
- Yurttaş, Hüseyin, “Bir Yolculuktayım” , (ş.)
- Uçarol, Tuncer, “Türk Edebiyat Coğrafyası İçin İlk Yasalar” , (inc.)
- Kür, Havva Pınar, “Direniş” , (öyk.)
- İsimsiz, “Oynanan Oyunlar İçin Görüşleri Olan Yazarlara Açık Mektup” , (bldr.)
- İnanç, Remzi, “Yayın Dünyası: Selçuk Baran ‘Haziran’” , (e.)
- Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: Evrenin Düşünde Gezgin” , (e.)
- Bulut, Abdulkadir, “Öfkeye Duran Şiirler” , (ş.)
- Hakkı, Ruşen, “Bir gün Vurursa Bordamıza” , (ş.)

Dost Dergisi, Yıl: 10, Cilt: 24 Sayı: 101, Mart 1973

Dost, “Yarışma Var Yarışma” , (e.)

Göldeli, İzzet, “Bu Şiirde Yalnız Yahya’lar Konuşur” , (ş.)

Altıok, Füsün, “Dogmatizm Yenilmelidir II” , (inc.)

İsimsiz, “Orhan Kemal Roman Armağanına Katılan Romanlar Belli Oldu” ,
(hbr.)

Lec, Stanislaw Jerzy, “Taranmamış Düşünceler” , (Çev. Semiramis Aydınlık)
, (ş.)

Baykurt, Fakir, “Eyüboğlu’nun Ölümü Üzerine” , (nek.)

Tuğcu, Tuncer, “Eyüboğlu’nun Ölümü Üzerine” , (e.)

Adalı, Bilgin, “Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı Üstüne” , (inc.)

Dost, “Leyla Erbil’in Bir Açıklaması” , (muhtelif yazılar)

İnce, Özdemir, “Resim Üzerine Bilim-Kurgu Denemeleri” , (d.)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Uyar, Tomris, “Diz Boyu Papatyalar” , (öyk.)

Kür, Havva Pınar, “Yüz On Yedinci Sayfa” , (öyk.)

Uyar, Turgut, “Şiirimizin Ustaları: Arz-ı Hal, Uzak Kaderler İçin, Göğe
Bakma Durağı, Büyük Kavrulmuş, Çok Üşümeğe, Hemofili, Münacat, Biten Bir
Yaz’a” , (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç) , (antoloji)

Dost Dergisi, Yıl: 10, Cilt: 24 Sayı: 102, Nisan 1973

Dost, “Veysel’den Kalan Saz” , (d.)

Cumalı, Necati, “Geçen Ayın İçinden: Edebiyatımız Kısır mı?” , (d.)

Doğan, Mehmet, “Yaşasın Sanat Dergileri” , (d.)

Dost, “Dost’tan Salah Bırsel’e 9 Soru” , (röp.)

Adalı, Bilgin, “Bir Davranış Biçimi Üzerine” , (değerlendirme)

Şengil, Salim, “Bir Anlık Saltanatın Dedik ve Yazdık” , (anı)

Eloğlu, Metin, “Ninelere Dedelere Şiirler” , (ş.)

Gödeli, İzzet, “Bir Çocuk Kadar Kalabalık” , (ş.)

İnam, Ahmet, “Edebiyatta Türkiyeli Olmak” , (d.)

Dost, “Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar” , (karar)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler” , (e.)

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları” , (muhtelif yazılar)

Bulut, Abdulkadir, “Muska” , (ş.)

Hakkı, Ruşen, “Avcılar İz Bağladı” , (ş.)

Gürcan, Nedret, “Ağılı Gözler” , (ş.)

Yalkut, Aydın, “Ahalinin Üç Hali” , (ş.)

İsimsiz, “Ölüm Dansı” , (hbr.)

İsimsiz, “Petek Oyuncularının Yeni Oyunu Başladı” , (hbr.)

İsimsiz, “Fahir Aksoy’un Davası Danıştay’da Sürüyor” , (hbr.)

Onay, Can, “Ve İşte Yalnızlığım” , (öyk.)

Dağlarca, Fazıl Hüsnü, “Şiirimizin Ustaları: Havaya Çizilen Dünya, Ağır Hasta, Çocuklar Korkunç Allahım, Ninnisiz, Rabbim Bir Gök Verdin ki Bizlere, Kabul, Ölü, Çakırın Destanı’ndan, Mustafa Kemal, Kara Bakırın Dövülüşü, Madımak, Bu Gece, Geçen Şey, Söyle Sevda İçinde Türkümüzü, Sivaslı Karınca, Kavaklar, Bitmez Sessizlik, Ağıt, Oydum Oydum Toprağı, Işıltı, Yürüyen Yeşile Yetişmek” , (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç) , (antoloji)

2. TÜRLERE GÖRE DİZİN

2. 1. Şiir

Nesin, Aziz, “Atatürk’e Mektup”, *Dost Dergisi*, S. 1, C.15, Kasım 1964, s.1, (ş.)

“Atam hala yaşıyorsak:

Edepsizlik sayesinde; (s.1)

Şiirde, Atatürk’ten sonra memleketin düştüğü hazin durum anlatılmaktadır. Şair, Atatürk’ün ölümüyle devrimlerin durduğunu, insanların yobazlaştığını, sanayi-deki geri kalmışlığı, halkçılık, devletçilik gibi ilkelerin hiçe sayıldığını anlatıp kendi nezdinde halkı eleştirmiştir.

Dağlarca, Fazıl Hüsni, “Mustafa Kemal’in Kağnısı”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.8, (ş.)

“Yediyordu Elif kağnısını,

Kara geceden geceden” (s.8)

Şiirde Kurtuluş Savaşı’nda cepheye mühimmat götüren Elif ve onun özverisi anlatılmaktadır. Vatan sevgisi, zorluklar, fedakârlık, azim ve cesaret konuları işlenilmektedir.

Veysel, Âşık, “Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.31, (ş.)

“Ağlayalım Atatürk’e

Bütün dünya kan ağladı” (s.31)

Atatürk’ün ölümünden dolayı duyulan hüznün, çekilen ızdırap anlatılmaktadır. Şiirde aynı zamanda Atatürk sevgisi işlenilmektedir.

Hasan, Âşık, “Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümü”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.32, (ş.)

“Gücüm yetse keşke yazsam bir destan
Okunsa istekle nihayete dek” (s.32)

Şiirde Atatürk’ün her alanda yaptığı yenilikler anlatılarak övülmüştür. Vatan sevgisi, Ata’ya duyulan saygı ve yapılan reformlardan duyulan memnuniyet anlatılmaktadır.

Püsküllüoğlu, Ali, “Sıcak Ölü Temmuz”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.1, (ş.)

“Sessizce uzanırdı yere o
Ayışığı vurunca inceden
Unutulmuşluğun yorgun saatlerinde” (s.1)

Tabiat, temmuz ve yeni yazaya duyulan özlem konularına yer verilmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Linol Oyma”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.4, (ş.)

“Giden var mı yazıklara, bu nasıl gün,
Korku nerde ve hangi” (s.4)

Ölüm, yalnızlık ve meçhul son konuları işlenilmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Asıl Kent”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.4, (ş.)

“Ne var koyun koyuna uyuyorlarsa daha?
Zorbeğenin biri aydınlıktan olunca” (s.4)

Barış, özgürlük ve huzur konularına yer verilmektedir.

Burkay, Kemal, “Yaşamının Serseriliği”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.5, (ş.)

“Oynar çocuk gözleri güneşli bir salıncak

O biten salıncak, o hiç başlamayan” (s.5)

Şiirde yalnızlık, serseri ve boşa geçen bir yaşam, can sıkıntısı, birbirinin aynı tekrar eden günlerden duyulan acı konularına yer verilmektedir.

Oktay, Ahmet, “Bir Soruyu Duymak”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.6-7-8-9, (ş.)

“Ölüyü ve yası geçti

Upuzun ağlayıcılar sırasıyla sırasıyla” (s.6-7-8-9)

Ölüm, sonrasında hissedilen acı ve hüznün konularına yer verilmektedir.

Önal, Uğur, “Duraksız”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.11, (ş.)

“Kornalar çaldı gülüşlerin bir yerinde durdu gece

Kışlaya dönen bir süvari teğmeni gibi” (s.11)

Özlem ve ölüm konusu işlenilmektedir.

Dempster, Ronald T., Çev. Coşkun Zengin, “Bir Afrikalının Savunusu”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.20, (ş.)

“Ben sana benzemem

Sen de ben değilsin ki” (s.20)

Şiirde ırkçılık konusu işlenilmekte ve insanlara saygı duyulması vurgulanmaktadır.

Yüce, Kamran, “Yakınlar” , *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.21, (ş.)

“Uykusunda bol güneşli bir ormanın

Bu gitmekle eksilmeyen hız” (s.21)

Doğa, tabiat ve bunların arasında her an devam eden hayat döngüsünden bahsedilmektedir.

Ziyalan, Nihat, “Gülenav” , *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.22, (ş.)

“Gülen

Şıpıverir gökyüzünün cik cikiyle

Sulak bir saçı var bir bellisiz yerinden” (s.22)

Av ve avcı kavramlarından hareketle sonu ölümle biten avlanma işi anlatılmaktadır.

Uçkan, Nevzat, “Biter O Aşk Kelimesi de” , *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.23, (ş.)

“Bu yağmur ve güz ikindisi

Uyursam ölürüm belki” (s.23)

Şiire, yağmurlu bir sonbahar sabahında biten bir aşk konu edilmektedir.

Nefes, Abdullah, “Bir Ölü Unutulmuş”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.23, (ş.)

“Unutulmuş bir ölü

Dudağı bıçak yaralı biri

Adam, tedirgin adımları.” (s.23)

Ölüm ve bunun karşısındaki boş vermişlik konuları işlenilmektedir.

Adanır, Fikret, “Taş devri Bir Eskifoçalısı”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.27, (ş.)

“Sen ondan umar mısın uzunca

Ve çiğ yemiş geceye dalınca zaman” (s.27)

Şiirde nesnelere bohem bir bakış açısı yansıtılarak özlem ve aşk konularına yer verilmiştir.

Hakkı, Ruşen, “Gezi”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.27, (ş.)

“Uçtu mu güzelim usumun kuşları

Üşümüş parmaklarım benden değil” (s.27)

İç gıcıklayan küçük tensel çağrışımlarla aşk konusu işlenilmektedir.

Dalyancı, Bülent, “Asılır Karanlığa”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.27, (ş.)

“Canımın yangını güzelliğin kanıdır

Islatır mumlarını yoksulluğun” (s.27)

Şiirde aşk konusu işlenilmektedir.

Süreya, Cemal, “Dalga”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.32, (ş.)

“Bulut kestiler bulut üç parça

Kanım yere aktı bulut üç parça” (s.32)

Şiirde söz sanatlarından da yararlanılarak çapkınlık ve aşk anlatılmaktadır. İronik bir anlatım ön plandadır. Şair özellikle beden güzelliğini yüz güzelliği olarak algılamakta ve okuyucuya da böyle aktarmaktadır.

Süreya, Cemal, “San”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.32, (ş.)

“Kırmızı bir kuştur soluğun

Kumral göklerinde saçlarının” (s.32)

Şiirde kırmızı renk kullanılarak biraz da erotik bir tarzda aşk ve tutku konuları işlenilmektedir.

Süreya, Cemal, “Aslan Heykelleri”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.32, (ş.)

“Çoğaltan ellerini seviyorum kaç kişi

Dokundukça dokundukça aslanlara” (s.32)

İkinci yeni şiir anlayışının neredeyse bütün kapalılığını ve imgelem dünyasını içine alan bu şiirde; sevgiliye duyulan özlem –bu özlem acı içine sürüklemiş şairi- ve sevgiliyi kaybetmek korkusu işlenilmektedir.

Stevens, Wallece, “Döküntü”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.1, (ş.)

“O garip çiçek, güneş

Söylediğin şey tıpatıp

Canın ne isterse onu yap” (s.1)

Dünya'nın kötü ve değersiz bir yer, insanların da mutsuz oldukları anlatılmaktadır.

Hüseyin, Hasan, “Kirlileri Yıkamak” , *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.5-6, (ş.)

“Çok ölürsünüz,

Karanlığı az kullanın –çok ölürsünüz” (s.5-6)

Emperyalizm ve sosyalist dünya düzeninin bozukluğuna yer verilmektedir.

Semercioğlu, Ünal, “13. Toz”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.15, (ş.)

“13. durak bizimle hani bir bayram perşembesi

Bulvara doğru balkondan düşen

Tren düdükleri hani çın çın orta kulak zarımda

Örs çekiç üzengi” (s.15)

Umutsuzluk, sıradan varoş yaşantılar ve mekanlar konuları işlenilmektedir.

Kırdar, Ayhan, “Şafak Yeleli Gecelerden”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.17, (ş.)

“Kayaları som altından bu تنها kıyıların

Martılar en uysal gök bekçileri” (s.17)

Doğa ve tabiata olan sevgi, coşkulu bir aşk konusu anlatılmaktadır.

Akın, Gülten, “Bir Kadına Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.5, (ş.)

“Sincap: Canlı kırırtılı kuşkulu

Kadın: Bütün derdi bu sincap” (s.5)

Şiirde imgeler yardımıyla kadın, annelik ve intihar konuları işlenilmektedir.

İnce, Özdemir, “Testi”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.7, (ş.)

“Tansıktır suyun dibinde testi,

Uyanık tutar kendini yargı gecesinde” (s.7)

Zaman konusu ve geçmiş anlatılmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Bir Şak Gece”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.9, (ş.)

“Belli, karanlıklarda bir ıslıksın,

Bölmüşsün iki şak geceyi;” (s.9)

Şiirde aşk konusu işlenilmektedir.

Kemal, Mehmed, “Aslanlar da Bağırıldılar”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.9, (ş.)

“Nasırın ne kutsal ne değerli

Herkesin nasırı gibi” (s.9)

Haksızlığa karşı duruş, hapse düşme konularına yer verilmektedir.

Kemal, Mehmed, “Türküsüz Çağ”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.9, (ş.)

“Boşuna çağırışın

Gecenin ortasında gündüzü,

Karıymış yüzündeki aydınlık

Başka gökyüzü.” (s.9)

Yitirilmiş gençlik ve sükûnet yıllarına duyulan daussıla konuları işlenilmektedir.

Püsküllüoğlu, Ali, “İner Bir Gece Oraya”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.18, (ş.)

“İner bir gece oraya

Üşür yalnızlıkla o, çekilir” (s.18)

Bireyin içinde her an hissettiği, karanlıkla beliren yalnızlık konusu işlenilmektedir.

Semercioğlu, Ünal, “Uzak Yollar Yağmuru”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.27, (ş.)

“Bir Çin kulübesi krallar saray

Kızları düdüğümü çaldılar

Bir gök düzeni bir yer düzeni

-uygun- eller açık tankımı kaçırdılar” (s.27)

İşçilerin, ezilmişlerin ve sosyalizm yanlısı küçük insanların hevesleri yarı imgesellikle konu edilmektedir.

Dost Dergisi, S.5, C.15, Mart 1965

Bu sayıda şiire yer verilmemiştir.

Brecht, Bertolt, Çev. Ahmet Arpat - Ahmet E. Işık, “Zavallı Bertolt Brecht’ten”, *Dost Dergisi, S.6, C.15, Nisan 1965, s.1, (ş.)*

“Ben, Bertolt Brecht, Kara Ormanlar’danım,

Annem beni küçük şehre götürdü” (s.1)

Şairin kendi hayatını anlattığı bu şiirinde maddi hayat ve onun karmaşıklığı konularına yer vermekte, geçip giden dünya hayatını anlatmaktadır.

Uyar, Turgut, “Atlari Seven Bir Çocuk”, *Dost Dergisi, S.6, C.15, Nisan 1965, s.4, (ş.)*

“Bir güneşlenmek yeri!.. Deniz. Uzak anımsamalar!..

Haziran bu yıl da geç gelecek biliyorum.” (s.4)

Şair, şiirde sıradan bir insanın ruhsal bunalımını, tedirginlik ve kaçış arzusunu işlemektedir.

Altıntaş, Günel, “.....”, *Dost Dergisi, S.6, C.15, Nisan 1965, s.6, (ş.)*

“Soyunuyorsun demek ki yaz geldi

Göçmen bir göl olan bağınazlıktan” (s.6)

Şiirde bağınazlık konusu işlenmektedir.

İnce, Özdemir, “Erteleme”, *Dost Dergisi, S.6, C.15, Nisan 1965, s.7, (ş.)*

“Evdır işte, vardır bin bir giziyle

Betiklerde yazar sersemletici adı.” (s.7)

Şiirde kişinin ev ile alakalı his ve düşünceleri işlenmektedir.

Turan, Güven, “Çorak Su”, *Dost Dergisi, S.6, C.15, Nisan 1965, s.24, (ş.)*

“Ufak inatçı boşluğuna

Yandıkça uyanan elleri uzak” (s.24)

Sonsuzluk ve evren konuları işlenmektedir.

Brecht, Bertolt, Çev. Ahmet Arpat – Ahmet E. Işık, “....”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.17, (ş.)

“Eylül’ün maviliği içinde bir gün,

Yavaşça sarılmıştım O’na, genç bir erik ağacı altında,” (s.17)

Aşk ve sevgiliye duyulan özlem konuları işlenmektedir. (Bu şiirin başlığı “Marie A.’nın Anısına” dır. Ancak dergide şiire başlık verilmemiştir.)

Hüseyin, Hasan, “Dekoratif”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.18-19-20-21, (ş.)

“Sarının bu korkak yalnızlığında

Oh bu Cezayir menekşeleri” (s.18-19-20-21)

Şair, imge ve çağrışımlar yardımıyla insanın sömürü düzenindeki konumuna değinmekte ve devrim konusunu işlemektedir. Halkın her kesiminden hayata direnen insanlar anlatılmaktadır.

Erdost, Muzaffer, “Marş”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.22, (ş.)

“Sen mahzun bir ut çaldığın zaman at

Zmtk lmgrrt cvt sblr mllk” (s.22)

Şiirde duygular ve hayal gücü ön plana çıkartılarak ayrılık ve özlem konuları işlenmektedir.

***Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965**

Bu sayıda şiire yer verilmemiştir.

Karakoç, Sezai, “Tan”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.4, (ş.)

“Akşama kalyon kalyon çıkartma yapmış gibi

Toz içinde kırıldı bir güvercin” (s.4)

Şair kapalı bir anlatım ve imge yoluyla şiirini önemli ölçüde derinleştirmiştir. İnsanın çözülüşü, kıyamet diriliş sahnesi anlatılmaktadır.

İnce, Özdemir, “Biriken”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.6, (ş.)

“Karaltıdır yitik yer, zorlar kendini;

Simgesini boyun eğmenin katı geceye” (s.6)

Tabiatın sınırsız gücü ve bu güç karşısında duyulan hayranlık anlatılmaktadır.

Alberti, Rafael, Çev. Ülkü Tamer, “Bir Tramvayın Üstündeki Armaya Şiir”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.15, (ş.)

“Sen ordasın, başkaldıran yılmaz rüzgarın

Kanıma ışık kuleleri diktiği yerde” (s.15)

İmgesel bir anlatımla sürgün konusu işlenmektedir.

Alberti, Rafael, Çev. Ülkü Tamer, “Monte De El Pardo”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.15, (ş.)

“Savaşın üstünde güneş var ışıklar var

Vadilerin, araba yüklerinin üstünde;” (s.15)

Şiirde savaş ve onun insanı yabancılaştırmasına başkaldırı konuları işlenmektedir.

Alberti, Rafael, Çev. Ülkü Tamer, “Canlı Manzaralar İçinde Aşk Anıları”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.15, (ş.)

“Biliyoruz sevgilim, şimdi

Çevremizi saran şu manzaralar

Uymuş gibi, ölmüş gibi;” (s.15)

Aşk, eski günlere duyulan özlem ve sevgili hasreti anlatılmaktadır.

Uyar, Turgut, “Kadırga”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.16-17, (ş.)

“Bir şafak artığı gibi sanki yoktu. Kullanılırdı

İçkisi ve eti kötüydü, Tanrı

Çabuk kocaltırdı kadını...” (s.16-17)

Şiirde aşk, cinsellik, kahramanlık ve dünyadan hoşlanma konuları işlenmektedir.

Irgat, Cahit, “Taban”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.32, (ş.)

“Karanlık pencerede ta uzakta bir ışık

Çılgılık çılgılığa iki gözde ak düşünce” (s.32)

Eskimiş, yıpratılmış aşk ve bundan duyulan hüznün işlenmektedir.

Irgat, Cahit, “Tren Sesi”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.32, (ş.)

“Bir tren sesi ağlatır beni

Boşu boşuna,” (s.32)

Şiirde pişmanlık ve sitem konuları yer almaktadır.

Irgat, Cahit, “Ters”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.32, (ş.)

“Ellerimi verdim yağmura

Sana vermedim” (s.32)

Sevgiliye duyulan sitem ve küskünlük konuları yer almaktadır.

Kemal, Mehmed, “Pervane”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.4, (ş.)

“Seni bir görüp bir yitirmek seni,

Seni bir görüp bir yitirmek” (s.4)

Şiirde sevgiliyi kaybetmek ve akabinde hissedilen yalnızlık konularına yer verilmektedir.

Kemal, Mehmed, “Dişlenen Elma”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.4, (ş.)

“Deliler cümbüşü bu elma,

Dişleyip tabağa koyduğun.” (s.4)

Elma imgesiyle dünyanın insanı kendisine çeken doyulmaz bir fayda yeri olduğu anlatılmaktadır.

Başçılar, Seyfettin, “Bir İpsizin Türküsü”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.6, (ş.)

“Yürek denilen şey gelir en başta,

İyi meze olur şarkıdan başka” (s.6)

İnsanın budalalığı, yüreklilik ve sevgi konuları işlenmektedir.

Aker, Haluk, “Hüzün”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.7, (ş.)

“Otlar ıslak gecede büyür

Onulmazlığıyla kaytan bıyıklarımızın” (s.7)

Acı ve hüznün konularına yer verilmektedir.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Satılmış Oğlu Satılmış”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.16-17, (ş.)

“Babası satılmıştı hem de İngilize

Rum sarraflarına ve Yahudi tefecilere” (s.16-17)

Vatana ihanet konusu işlenmektedir.

Atmaca, Cevdet, “Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.23, (ş.)

“Bir su geçirdi tazeliğin önünden

Yaralı kuşlara o kimsesiz çocuklara” (s.23)

Şiirde ölüm ve ardından duyulan derin hüznün konusu işlenmektedir.

Char, Rene, Çev. Yüksel Sonku, “İrmağa Sığınmak”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.2, (ş.)

“Yönüne rüzgarın, kımıl kımıl kamışların arasına çizdim kentini.

Kocaman geniş şapkalarıyla geldi duvarcılar;

Özenle ne yaptığımı izlemeye başladılar.” (s.2)

Şiirde duru, temiz bir dünya düzeni özlenmektedir.

Char, Rene, Çev. Yüksel Sonku, “Şafak”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.2, (ş.)

“Şafak desin diye bana şafak

Uyandırıyorum, o birtanemi.” (s.2)

Doğa sevgisi ve mutluluğa duyulan özlem anlatılmaktadır.

Char, Rene, Çev. Yüksel Sonku, “Sepetçinin Sevgilisi”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.2, (ş.)

“Seviyorum seni.

Seviyorum fırtınanın yıktığı kaynak olan yüzünü ve öpüşümü sımsıkı saran

Gizini yurtluğumun” (s.2)

Aşk konusu işlenmektedir.

Char, Rene, Çev. Yüksel Sonku, “Yaht”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.2, (ş.)

“Alıp götürdüğü bir kuşun bölük pörçük acılara,

Bıraktığı sonra da bir aşk işi için ormanlara” (s.2)

Tecrit etme konusu işlenmektedir.

Char, Rene, Çev. Yüksel Sonku, “Asılı Eros”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.2, (ş.)

“Yolunun yarısını kaplamıştı gece.

Yığını gökyüzülerinin o an gelip kalıyordu gözümde tüm.” (s.2)

Yoğun bir imge ağıyla örülmüş şiirde geçmiş dönemde yaşayan insanlara duyulan özlem anlatılmaktadır.

Uğurlu, Nurur, “Uzaktan”, *Dost Dergisi*, S.11, C:16, Eylül 1965, s.6, (ş.)

“Şöyle ki: Buraya geldiğin zaman

Bir çiçek bir böcek gibi uzaktan” (s.6)

Şiirde hayat ve karşılaşılacak zorluklar konu edilmektedir.

Neruda, Pablo, Çev. Can Güner, “Doğa”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.15, (ş.)

“Dağlar gibiyim şimdi;
Nehirler, bulutlar gibiyim.” (s.15)

Dünyevi fikirlerden kurtulup doğayla özdeşleşme, tabiatla bir olma konuları işlenmektedir.

Grosjean, Jean, Çev. Özdemir İnce, “İlahi Betiği”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.32, (ş.)

“Tırmanır basamaklarını Mesih
Ölümünün ve benim ağıtımın
Veronik’in silmeye çalıştığı
Yüzüyle çamur içindeki.” (s.32)

Şiirde, Hz. İsa'nın son anları (onlara göre ölümü) Romalılarla ve Musevilerle olan son mücadelesi etrafındaki ölüm konusu işlenmektedir.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Gemerek Ağdı”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.1, (ş.)

“Erzurum postasında bir sabah,
Gemerekten bindi o. Gemerek bir istasyondur.” (s.1)

Halk şiiri geleneğinin ve Anadolu gerçeğinin anlatıldığı bu şiirde, aşk ve döneminin insanının çektiği fakirlik konusu işlenmektedir.

Brecht, Bertolt, Çev. Ülkün Tansel, “Korsan Kız”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.11, (ş.)

“Baylar bugün bardak yıkar görüyorsunuz beni,
Herkesin yatağını düzeltiyorum.” (s.11)

Şiirde intikam konusu işlenilmektedir.

Neruda, Pablo, Çev. Can Güner, “Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.13, (ş.)

“Kan ağlar içim, öldü arkadaşım.

Dülgerdi o da, bencileyin.” (s.13)

Şiirde çok sevilen bir arkadaşın ölümü üzerine duyulan hüznün konusu işlenmektedir. (Şiirin, Paris’te sürgünde ölen Neruda’nın arkadaşı ve akranı olan Cesar Vallejo için yazıldığı bildirilmektedir.)

Brecht, Bertolt, “Ulm’da 1592”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.1, (ş.)

“ ‘Uçarım istesem...’ dedi,

Bir terzi bir gün bir kutsal pedere.” (s.1)

Brecht’in bu baladında Ulm’da bir terzinin kanat takıp uçma denemesi anlatılmaktadır.

İnce, Özdemir, “Sanal Sayılar”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.17, (ş.)

“Bitkiler hayvanlar alacakaranlıklar

Eğreltiler dev ağaçlar sarmaşıklar” (s.17)

Şiirde, doğayı oluşturan bitki ve hayvanların doğa için önemine yer verilmektedir.

İhsani, Aşık, “Yazacağım”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.1, (ş.)

“Yazacağım bu can tende

Duranadek yazacağım.” (s.1)

Şiirde eşitsizlik, ağılık sistemi, sömürgecilik konuları işlenmektedir.

Ziyalan, Nihat, “Gülenkeş”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.4, (ş.)

“Ben seni tık nefes bir elin onardığı

Yüzbinler bir diyardan” (s.4)

Şair, şiirde kendisiyle bir iç hesaplaşmaya girerek vicdan konusunu işlemiştir.

Hüseyin, Hasan, “Şapka”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.11, (ş.)

“Bak işte görüyor musun diyemiyorum

Dilimin ucuna kadar geliyor diyemiyorum” (s.11)

Şiirde kölelik, insanların gerçekler karşısındaki duyarsızlıkları konuları ele alınmaktadır.

Yücel, Can, “İlan-ı Aşk”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.1, (ş.)

“Güler be!

Benim güzel ellerim” (s.1)

Şiirde, şairin karısına duyduğu sonsuz aşk konusu işlenmektedir.

İsimsiz, “Çev. O. Duru-Ferit Edgü, “Malest Corfinici Tuo Catollo”, *Dost Dergisi* S.15, C.17, Ocak 1966, s.5, (ş.)

“Mutluluğum Kerouac, ben senin çılgın Allen’in

En onunda başardı; yeni genç bir kedi buldu” (s.5)

Şiirde, unutulamayan sevgiliyi yeniden görme arzusu ve hasret işlenmektedir.

Brecht, Bertolt, “Marie A.’yı Düşünürken”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.7, (ş.)

“O eylül günü mavi ay ışığında

Kıpırtısız, genç erik ağacı altında” (s.7)

Şiirde artık olmayan sevgiliyi anımsama ve hissetmeye çalışma konusu işlenmektedir.

Mert, Özkan, “1965”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.12, (ş.)

“Hüzün... ve sevgilimin ıslak saçları...

Akşamları otobüslerle taşınan” (s.12)

Şiirde sıradan bir insanın neler düşünüp hissedebileceği ele alınmaktadır.

Atmaca, Cevdet, “Beyaz Gecede Üçlükler”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.17, (ş.)

“Hani hep düşerdi suskun bu kar taneleri

Sen gecenin ağrısız en beyaz bir yerinde” (s.17)

Şiirde, hayat kaynağı olan sevgilinin olmayışı ve kaybedilen mutluluk konuları ele alınmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Türküler”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.19, (ş.)

“Bu türküleri odalarda

Açık kapılarınız” (s.19)

Türkülerin insanların hayatına nasıl dokunduklarına değinilmektedir.

Hikmet, Nâzım, “2. Dünya Savaşı”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.1-18, (ş.)

“Atlantiğin dibinde upuzun yatıyorum efendim

Atlantiğin dibinde dirseğime dayanmış” (s.1-18)

Destan formatında yazılan şiirde, şair savaş konusunu ele almaktadır. Savaşa katılan devlet liderlerinin bir portresini çizerek gözler önüne sermiştir.

Yücel, Can, “Sevgili Gençlik”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.1, (ş.)

“Öyle parçalandım ki ömrümde sevgiyle

Öfke arasında” (s.1)

Sevgi, öfke ve bu ikisi arasında parçalanan konuları işlenmektedir.

İnce, Özdemir, “Soluk Soluğa”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.6, (ş.)

“Ver elini bana yurtsuz arkadaşı

Bir salkıyım ben yaralı günde” (s.6)

Sorunlara çözüm arayan insanın el ele vererek bunları aşabileceği konusuna değinilmektedir.

İnce, Özdemir, “Ülke”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.6, (ş.)

“Ben son kavganın adamıyım, dirdin,

Bir umudum var sıcak demir tadında,” (s.6)

Şiirde umudunu yitiren, mücadeleden vazgeçen insan imajı çizilmektedir.

İhsani, Aşık, “Yakındır”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.1, (ş.)

“Korkuyorlar, korkacaklar, korksunlar

Geliyoruz, geleceğiz, yakındır!” (s.1)

Yenilen haklar, ağılık sistemi, bozuk düzen ele alınıp yönetimin işçi-köylü insanlardan oluşması gerektiği vurgulanmaktadır.

Atmaca, Cevdet, “Görünümler”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.5, (ş.)

“Küçücük sinek kocaman gökte

Kocaman gök kirli suda” (s.5)

Şiirde zıt görünümleri ile hayvan, doğa ve insanın aldıkları konumlar ele alınmaktadır.

Ziyalan, Nihat, “Vuruşkan Kan”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.7, (ş.)

“Kese kağıdında büyütülmüş bir karanfil

Elinin degeceği zamanı bekler” (s.7)

Şiirde beklenen sevgili, aşk ve özlem konuları işlenmektedir.

Ziyalan, Nihat, “Esmerliğin Başladı Kanımda”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.7, (ş.)

“Kurtuluş borazanları çalsın

Beni her gün öldüren kan yaşlandı artık” (s.7)

II. Yeni şiirin yoğun imgeselliği yedeğinde hayata karşı duruş ve anlam arayışı ele alınmaktadır.

Ziyalan, Nihat, “Varamam Sana İstanbul”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.7, (ş.)

“Oğlum büyüyor beni insan yapan sıcaklığını göğüne kucaklatarak

Doğacak günlerde babasını resmeyleyler” (s.7)

İstanbul’a duyulan aşırı sevgi ve özlem konusu işlenmektedir.

Brecht, Bertolt, Çev. Can Güner, “Kardeşim Uçmandı”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.11, (ş.)

“Kardeşim uçmadı

Bir gün askere çağrıldı” (s.11)

Şiirde askerliğin sadece insana ölüm getireceğine değinilmektedir.

Yücel, Can, “Arife Tarif”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.1, (ş.)

“Öyle bir aş olsun ki derim...

Biraz taş biraz hayvan biraz düş” (s.1)

Şiirde aşk ve mutluluk konuları işlenmektedir.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Kar Türküsü”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.4, (ş.)

“Kâr ve kapital, kar ve kapital kâr ve kapital

Aldım eve geliyorum, aldım eve geliyorum” (s.4)

Şiirde mevcut düzen ve gelecek konusu işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Deli Gece”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.5, (ş.)

“Kopmaktan öteye ne güzel kandırmaya gereksinmek

Var olmanın derdine olmak istemem yalan,” (s.5)

Yalnızlaşma ve karmaşa konusu işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Odlu Ocak”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.5, (ş.)

“Söylemedik her güzel kız pırıl pırıl Anelli,

Yok öyle korkan hayır yardım uman arada.” (s.5)

Vazgeçiş ve hiçlik konusu ele alınmaktadır.

Aysun, Güven, “Kırk”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.6, (ş.)

“Çeşmelerdendi işte bu avuç kan

Oluk oluk bu sunduğum” (s.6)

Sıradan yaşamla ölümün aynılığı konusu işlenmektedir.

Ferlinghetti, Lawerc, Çev. O. Duru- Ferit Edgü, “Fidel Castro Üstüne Korku Dolu Bin Sözcük”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966 s.12-15, (ş.)

“Kike’in meyhanesinde çöreklenmiş düşünüp duruyorum

Ne olacak acaba

Castro’suz” (s.12-15)

Şiirde, hızla sanayileşen dünyada toplum-birey uyumsuzluğu ve toplumun uğradığı ahlaki bunalımlarla birlikte Amerikan emperyalizminin korkunç oyununun çeşitli yansımaları ele alınmaktadır.

Ozansoy, Haydar, “Süsler”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.16, (ş.)

“Süsü vazonuza koydunuz

Mavisi gümüşduman

Kenarları olta biçimi” (s.16)

Bitki, çiçek ve simgelerle insanların vurdumduymazlıkları ele alınmaktadır.

Ozansoy, Haydar, “Örgü”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.16, (ş.)

“Seni işliyorum,

Gergefinde güneşin” (s.16)

Şiirde, sevgiliyi doğa ile yüceltme konusu işlenmektedir.

Ozansoy, Haydar, “Git-Gel”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.16, (ş.)

“Ekmeğime gidiyorum

Ellerimde düşlerim” (s.16)

Gerçek ile hayali yaşamı birarada yaşamaya çalışan insan ele alınmaktadır.

Aragon, Louis, Çev. Yüksel Sonku, “Güller Leylaklar”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.22, (ş.)

“Ey o değişmeler ey o çiçeklerin açma ayı

Bulutsuz geçen mayıs bıçaklanmış haziran” (s.22)

Şehirler ve kendilerine özgü atmosferlerinden bahsedilmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Yangını Büyüyor Kentin”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.27, (ş.)

“Akşamın git gide azaldığı

Uzak bir kıyıdan ağzıma vuran” (s.27)

Şiirde, kent ve onun insanda bıraktığı iz konusu işlenmektedir.

Tamarit, Divan Tel, Çev. Bilge Karasu, “Kaçış Gazeli”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.4, (ş.)

“Nice nice yitirdim kendimi denizlerde

Kulaklarım yeni koparılmış çiçeklerle dolu” (s.4)

Karmaşa, kayboluş, gerçeklerden kaçma ve ölümü arama konuları işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Eski Yürük Kurt”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.10, (ş.)

“Mor sen misin, soruyorum, inanmadın mı,

Bilmem ne arıyordun birinin kamburunda” (s.10)

Sevgiliden ayrı yaşayamamak ve aşk konusu işlenmektedir.

Michaux, Henri, Çev. Yüksel Sonku, “Budapeşteli Kız”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.17, (ş.)

“Bir kızın soluğunun ılık pusunda yerimi aldım.

Geriledim ama bırakamadım yerimi.” (s.17)

Şiirde, göz göze olarak hayal edilen bir kıza duyulan aşk anlatılmaktadır.

Habora, Bülent, “Balıkçılar”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.26, (ş.)

“Balıkçının biri güvertesinde geminin

Öteki kayıkta

Uzadır dururlar kancayı denize” (s.26)

Şiirde, iki farklı balıkçının sevdiklerine duydukları özlem işlenmektedir.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü, “Kargış”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.1, (ş.)

“Sanki Dede Korkut’un dediği Tepegözsün

Durmaz yurttaş dediğin” (s.1)

Şiirde, beddua konusu işlenmektedir.

Uyar, Turgut, “Birden Düşüverince”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.5, (ş.)

“Onun sonsuz denilir karla alışverişi

Bir akşam düşüverince poyrazın ortasına” (s.5)

Şiirde, karmaşık kent yaşamı içinde insanın bulunduğu hal konu edilmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Bugün Böyle”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.6-7, (ş.)

“Kapı boşluklarında karanlık kardeşçe

Betiklerde üç beş yasaklara dönüşen

Susulan” (s.6-7)

Şiirde, insanların olması gerektiği gibi davranmadıkları ve yalan söylemek zorunda bırakıldıklarına değinilmektedir.

Batur, Sebahattin, “Helene Tutkusu”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.10, (ş.)

“Senin yokluğundan geliyor bütün bunlar,

Daracak bir kapının ardındaki milyonlar;” (s.10)

Şiirde şair, çekilen sıkıntıları Yunan mitolojisindeki Helen karakterinin eksikliğine bağlayarak şiirini oluşturmuştur.

Yücel, Can, “Sarhoşluğun Baharı”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.15, (ş.)

“Kibrit çakıyorsun karanlıkta

Badem çiçeklerini görmek için” (s.15)

Şiire, aydının verdiği toplum mücadelesi konu olmuştur.

Gör, Sıtkı Salih, “Genel Bir Aşk Günü”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.17, (ş.)

“Şimdi kendimleyim. Alageyikte

Yüksek kaldırıma bakmak gibi ve öğle” (s.17)

Şiirde, kişinin iç hesaplaşması adeta kendisiyle yüzleşmesine değinilmektedir.

Keskin, Turhan, “Üçlü Savaş”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.19, (ş.)

“Yalın soluklu sıvı ışıkları ve giysileriyle

Gitgide siyaha bir gün” (s.19)

Saf şiir anlayışına örnek sayılabilecek bu şiirde, göksel unsurların mücadelesi konu edilmektedir.

Dağlarca, Fazıl Hüsni, “Acı Türk”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.1, (ş.)

“Görmez yıldızları bile, girseler de sularına bir bir

Yeli bilmez, yelkeni bilmez,” (s.1)

Şiirde, bireyin içinde barındırdığı potansiyelleri açığa çıkartarak birçok şeyi başarabileceği konu edilmektedir.

Ülkü, Hüseyin, “Ki”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.4, (ş.)

“Ellerim öylesine büyük ki

Okşamak için nasırlarımızı” (s.4)

Şiirde yardımseverlik ve sevgi konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Türkü”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.6, (ş.)

“Saat beşlerde

Yani en güzelinde saatlerin

Kapılarda olmalıyım” (s.6)

Yaşama sevinci ve hayatla bütünleşme anlatılmaktadır.

Ozansoy, Haydar, “Sırayla”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.12, (ş.)

“Gidiyor,

Güzel bir hava deli bir yağmurla” (s.12)

Şiirde iki doğa unsuru hava ve yağmurun birbirleriyle münasebetlerine yer verilmektedir.

Ozansoy, Haydar, “Kafka”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.12, (ş.)

“Arayan bulamaz

Arayan bulunur” (s.12)

Lorca, Çev. Bilge Karasu, “Karanlık Güvercinler Kasidesi”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.13, (ş.)

“Defnenin dalları arasında

Geziyor iki karanlık güvercin” (s.13)

Şiirde şair güvercin, güneş, ay simgeleriyle biz insanoğlunun bütün sebep sonuçlardan arınmış dünyada özgür ve insanca yaşayabilmesine değinmektedir.

Brecht, Bertolt, Çev. Mehmet Gün, “Askerin Karısı Ne Aldı”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.14, (ş.)

“Ve askerin karısı ne aldı,

Yılların başkenti Prag’dan” (s.14)

Şiirde savaşın kötülüğü ve insanlarda bıraktığı izler ele alınmaktadır.

Rimbaud, Arthur, Çev. Yüksel Sonku, “Kırallık”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.23, (ş.)

“Güzelim bir sabah, sakın bir ulustan

Anlı şanlı bir adamla kadın kentin alanında bağırıyorlardı” (s.23)

Şiirde, şimdi ile gelecek bir araya getirilerek bir düşün gerçek olması dileği konu edilmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Uyurgezer”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.28, (ş.)

“Uslu odur, gün odur birine, sonra iyi bir türkü,

Beklenenlere merhaba, ne betikler okuyorum!” (s.28)

Parçalanmışlık, sonluluk-sonsuzluk ikilemi ve yalnızlık temleri işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Kız Betilerine Yır”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.28, (ş.)

“O iklim, derin gece, kırdan bir dilim sevi,

Körebe oynuyorsun öyle raks tadımında.” (s.28)

Şiirde, resim ve heykel imajı olarak kızların görünüşleri, ölüm, korku konuları ele alınmaktadır.

Brodski, İossip, Çev. Özdemir İnce, “John Donne’a Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.4-9, (ş.)

“John Donne uyudu ve uyuyor ne varsa çevresinde,

Duvarlar uyuyor, döşeme tahtaları, yatak, tablolar,” (s.4-9)

Şiirde, şairin arkadaşının ölümünden dolayı duyduğu hüznün ve ardından yakılan ağıt konusu işlenmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Kınama”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.11, (ş.)

“Elma dolu dallar yere eğilir oğul

Toprak evlerde sızılar yılanın öcü” (s.11)

Şiirde hayırsız evlat ve kınama konusu işlenmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Sisipus”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.11, (ş.)

“Gün ıştır yollarda kargalar

Uykulu söğüdün dibinde su” (s.11)

Şiirde, Anadolu coğrafyası ve onun ifade ettiği anlam ele alınmaktadır.

İnce, Özdemir, “Sessiz ve Derin”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.12-13, (ş.)

“Ben ki varım, diyen, bir yaz sığınağında

Çıplak otların çoğalan kayaların arasında” (s.12-13)

Kadın ve onun erkeğine kattığı anlam konusu işlenmektedir.

Çumralı, Celal, “Nedir Suçu”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.17, (ş.)

“Uzay çağıdır bu

İşte mintan, dizi dizi bit” (s.17)

Şiirde, yaşanan çağın insanda bıraktığı iz ele alınmaktadır.

Çumralı, Celal, “Bu Nasıl Güneş”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.17, (ş.)

“9 Temmuz 1965’te

Taburcu edilmiş... treni bekliyor” (s.17)

Şiirde, doğaya ait unsurların insanda bıraktığı izlere değinilmektedir.

Ülkü, Hüseyin, “Eylül”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.22, (ş.)

“Ağaçlar soyunurken bir kadın düşünürüm

Güz yaprakları gibi başıboş yaşamından” (s.22)

Şiirde, eylül ayı ve onun çağrıştırdığı duygulara yer verilmektedir.

Graves, Robert, Çev. Feyyaz Kayacan, “Kimse Değil”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.23, (ş.)

“Kimse değil, gedikli şeytan, kimse değil

Yitik bir tenle erinçleri durma yıkan.” (s.23)

Şiirde, ürkeklik konusu işlenmektedir.

Brecht, Bertolt, Çev. Mehmet Gün, “Pirinç Mavnası Yedekçisinin Türküsü”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.32, (ş.)

“Şehrin yukarısındaki şehirde

Bizim için bir avuç pirinç var gerçi” (s.32)

Şiirde, faşist sistemin insanlar arasında yarattığı uçurum, sosyal statü farklılıkları ve adaletsiz dünya düzeni konularına yer verilmektedir.

Eloğlu, Metin, “Midilli”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylöl 1966, s.2, (ř.)

“Cimcime hayasında az mora çalan

Kum gibi kısrak çifteleri” (s.2)

Bir at cinsi olan midilli betimlenmektedir.

Dickinson, Emil, Çev. Feyyaz Kayacan, “Bir tek Kendini Eş dost Bildi Kendine”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylöl 1966, s.5, (ř.)

“Bir tek kendini eş dost bildi kendine

Ruh; kalktı kapadı sonra kapısını” (s.5)

Şiirde, ölüm konusu işlenmektedir.

Sandburg, Carl, Çev. Feyyaz Kayacan, “Ot”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylöl 1966, s.5, (ř.)

“Tepeleme yığ Austerlitz Waterloo ölülerini

Kürekle toprak içre tümünü, sonrasını bana bırak” (s.5)

Şiirde, ot ve toprak kavramları kullanılarak ölüm konusu ele alınmaktadır.

Hüseyin, Hasan, “Kızılırmak”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylöl 1966, s.6-28, (ř.)

“Silah ve şarkı

Ben bütün karanlıkları bunlarla yendim” (s.6-28)

Şiirde emperyalizme karşı ayakta kalabilme, dünyayı değiştirme çabasıyla verilen kavga, sömürü dünyasında insanın var olma savaşı ve özgürlük konuları ele alınmaktadır.

Uyar, Turgut, “Sessiz Akan Sulara Gazel”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.6, (ř.)

“Ah işte her şey orda...

Ben severim omuzlarımı bir gün” (s.6)

Şiirde, umut konusu işlenmektedir.

Uyar, Turgut, “Saat Beşte Akşamleyin”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.7, (ş.)

“Ah ellerim ve kalbim

Her şey orada kaldı.” (s.7)

Şiirde, hevesin kursakta kalması ve ölüm imajı ele alınmaktadır.

Uyar, Turgut, “Obras Completas”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.7, (ş.)

“Artık kat’iyen biliyoruz;

Halk adına dökülen kan” (s.7)

Şiirde, halk için dökülen kanın kutsallığına vurgu yapılmaktadır. (Bu üç şiir ‘Federico Garcia Lorca İçin Üç Şiir’ başlığı ile dergide yayımlanmıştır.)

Küpçü, Recep, “Kader”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.9, (ş.)

“Neye yarar bu çağda

Ki, bahçelerde çiçek çayırarda otum?” (s.9)

Şiirde, hayattan umudu kesme ve karamsarlık konuları işlenmektedir.

Lermontof, Çev. Ataol Behramoğlu, “Anayurt”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.20, (ş.)

“Seviyorum yurdumu, fakat garip bir aşkla!

Mantığım yenemiyor bu sevgiyi.” (s.20)

Şiirde tarlasıyla, ovasıyla, ağacıyla, nehirleriyle bütünleşmiş bir yurt sevgisi ele alınmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Gözüm Üstüne Gelmişsin”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.21, (ş.)

“Bebe midir ağlayan uzun bir uzun türkü

Toprak ağlar nasıl ağlar ot ağlar taş” (s.21)

Şiirde, 1960'lı yılların Anadolu insanının kırsal yaşantısı ve yapılaşma konuları işlenmektedir.

Salihoğlu, Mehmet, “Dahası Var”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.23, (ş.)

“Şu sandalye şu odamdaki sandalye

Nice yıllar bana emek veren sandalye...” (s.23)

Şiirde günlük yaşam içerisinde şairin kendi kendine konuşmasına şahit olmaktadır.

Hüenalp, Ayhan, “Uzak Suları Bırak”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.25, (ş.)

“Bırak karanfilleri uzak suları bırak

Yol kavşaklarında su oluklarında” (s.25)

Hayal kırıklığı ve umutsuzluk konuları ele alınmaktadır.

Hakkı, Ruşen, “Eminönü-Karaköy”, *Dost Dergisi*, S:25, C.19, Kasım 1966, s.1, (ş.)

“Gelirlerse evimde kitaplarım

Aşkımı suluyorum arada bir” (s.1)

Şiirde hayatın güvensizliği karşısında evin sıcaklığına sığınma, hayatın ablukası ve savrulma konuları işlenmektedir.

Gönültaş, Şerif, “Bütün Güzellikler Adına”, *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.2, (ş.)

“Bir dağ yolunda, düşlerimi ormanda

Kaçırırlar süresiz gün ışığı baladına” (s.2)

Şiirde yalnızlık ve hüznün konuları işlenmektedir.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Zerdeli Ağacının Öyküsü”, *Dost Dergisi*, S.25, Kasım 1966, C.19, s.11, (ş.)

“Bir çekirdekten ilk önce

Çilli etini yiyip

Bir çocuk düşürdü toprağa” (s.11)

Şiirde, zerdali ağacıyla yeşeren cumhuriyete ve sanayileşmeye, doğanın uyanışıyla da milli var oluşun uyanışına dair bir bağ kurulmuştur.

Çumralı, Celal, “Suçsuzların Sorgusu”, *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.16-17, (ş.)

“Kuş kanatlarında güneş arama bırak

Dilediği gibi çatlasın tohum” (s.16-17)

Şiirde yalnız ve mutsuz insanların durumu ele alınmaktadır.

Baranus, Osman Numan, “Aparık Vurgun”, *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.20, (ş.)

“Ben uslu duruyordum; yıksalar ya yarıyı,

Tepeden mi sevecek bir korkak bugünse o?” (s.20)

Şiirde, sevgiliye dair canlanan anılara yer verilmektedir.

Sandburg, Carl, Çev. Feyyaz Kayacan, “Mutluluk”, *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.21, (ş.)

“Yaşamının anlamını öğreten hocalara gittim sordum,

Mutluluk nedir? dedim.” (s.21)

Şair, şiirde mutluluğun formülünü aramaktadır.

Atmaca, Cevdet, “Bu Başka Karga”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.1, (ş.)

“Tilki bilirsiniz kurnazdır ya

Rastlayınca bir gün gene kargaya” (s.1)

Şiirde, kargayla tilki arasında geçen kurnazlık konusu anlatılmaktadır.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Halk Polikliniği”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.6-7, (ş.)

“Kızartma yok. Kızartmalar yasak

Gözlerinde Rumeli kokusu geyik” (s.6-7)

Şiirde, Anadolu insanının yoksulluğu ve çaresizliği işlenmektedir.

Guillen, Nicolas, Çev. Özdemir İnce, “West Indies LTD.”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.10-17, (ş.)

“West Indies! hindistan cevizi, tütün ve alkol...

İşte mazlum bir ulus ama gülümseyen bir ulus” (s.10-17)

Şiirde, Küba’da kurulan yabancı bir firmanın halkı nasıl sömürüp fakirleştirdiği anlatılmaktadır.(Şiirin başında yazarın hayatına kısaca değinilerek ‘Juan Marinello ve Manuel Navarro Luna’ya’ ithaf edilmiş. Çevirmen şiirin sonuna ‘Bu şiir, Antilli Guillen tarafından bin dokuz yüz otuz dört yılında yazıldı.’ notunu düşmüştür.)

Baranus, Osman Numan, “Vurulanlar”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.24, (ş.)

“Aran kalabalıkta! zoru o dünyaca kadın,

Gerici bir sürgün sanmam konudan anlamasın” (s.24)

Şiirde kadın ve toplumdaki rolü ele alınmaktadır.

Hikmet, Nâzım, “Havana Röportajı”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.1-15, (ş.)

“Pırağ-Havana uçağı Küba bale takımını bekliyor

Sosyalist şehirlerde dans ettiler altı ay” (s.1-15)

Şiirde, devrim sonrası Küba’nın durumu resmedilmektedir.

Uçkan, Nevzat, “Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.3, (ş.)

“Nasıl o uzun yollar

Sönen bir ışığa doğru her sabah” (s.3)

Şiirde, yorgun ve umutsuz insanlar ve onların hayata karşı tutumları konu edilmektedir.

Uyar, Turgut, “Bilirim Bir Kışa Hazırlanmayı”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.4-5, (ş.)

“Sana bir boyun atkısı gerek. Çünkü kış geldi.

Ve sular bir uzun geçmişe hazırlanır. Neredeyse.” (s.4-5)

Şiirde, kış mevsimine hazırlanış ve umut konusu işlenmektedir.

Tansel, Ülkün, “Yokuş”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.19, (ş.)

“Bak alaca düştü

Üzüm seçiyor itler ay ışığında” (s.19)

Şiirde, insanların önceliklerinin ne olduğuna değinilmektedir.

Salihoğlu, Mehmet, “Yolculuk”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.20, (ş.)

“O yerlere... yalnız görmek için olsun.

Dumanı tutttuk, bozuk düzen bir gemiyle” (s.20)

Şiire, kapitalizmin eleştirisi ve insanın özüne dönüş yolculuğu konu edilmiştir.

Habora, Bülent, “Ben Dünya Olmak İstiyorum”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.29, (ş.)

“Gözlerinde en derin kuşların suyu bitip tükenmeyen

Bir kez baktım da sevinemedim insanların bu kadar çok olduğuna” (s.29)

Şehirleşme ve modernleşme karşısında yitirilen değerler ve bunlara duyulan özlem ele alınmaktadır.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Kökü Dışarıda”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.2, (ş.)

“Anladık, kara sakal Marksın kökü dışarıda

Ya aklın? o güneşli dal özgürlüğünde” (s.2)

Şiirde modernliğin ve demokrasinin dışarıda; bunun tam aksine haksızlığın ve adaletsizliğin de ülke içinde olmasından şikâyet edilmektedir.

Uyar, Turgut, “Malatyalı Abdo İçin Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.4-7, (ş.)

“Ve ben ruhçulara göre şaşkın

Zevcelere göre alkoliktim” (s.4-7)

Şiirde, yarım kalan umutlar ve mutlak yalnızlık konuları işlenmektedir.

Üstün, Nevzat, “Aşk İçin Bir Şiir”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.12-13, (ş.)

“Seni seviyorum

Nasıl yoğun nasıl ince” (s.12-13)

Şiirde, bütün olumsuzluklara rağmen aşkın var olması, cinsellik ve savaşa karşı duyulan nefret ele alınmaktadır.

Günçe, Ali Ersin, “İsyanlarda Doğurduk”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.15, (ş.)

“Bir geceydi vurdular beni

Kanı henüz kurumuş bir bıçak” (s.15)

Şiirde adaletsizliğe karşı oluşan isyan konusu işlenmektedir.

Gör, Sıtkı Salih, “Karanfil”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.23, (ş.)

“Oy gözleri kınalı kar uyumu: KIŞ

Sevinin koyunları bir usulca donuyor” (s.23)

Şiirde, emekçinin yoksulluğu ve kış konusu işlenmektedir.

Tansel, Ülkün, “Mavi Yolculuk”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.24, (ş.)

“Yarın ilk horozla uyanalım

Gün ışımadan Göktepe’de olmalıyız” (s.24)

Şiirde, sevgi ve umut konuları işlenmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Uyuyorlar”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.27, (ş.)

“Taşıtlarda kayıyoruz birdenbire duracağız çarpacak

Yürüyoruz düşmek üzerine tutanla bir” (s.27)

Şiire, günlük olayların hayata yansımaları konu edilmektedir.

Atmaca, Cevdet, “Görünümler II”, *Dost Dergisi*, S:29, C.19, Mart 1967, s.15, (ş.)

“Biri oturmuş yağmura karşı

Bıyığı kır yüzü çöpür” (s.15)

Şiirde, farklı insanların gündelik hallerinin betimlemesi yapılmaktadır.

Uğurlu, Nurer, “Akdeniz”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.17, (ş.)

“Benim çocukluğum,

Kıyısında geçti Akdeniz’in” (s.17)

Şiirde, Akdeniz’in ifade ettiği anlama yer verilmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Gonca Yürek”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.18, (ş.)

“Ana baba günü orman. Ne gezer?

Kargılı gövdede damarlar kopuk.” (s.18)

Şiirde, insanın yenilmişliği ve param parça oluşu ele alınmaktadır.

Esemenli, Yurdakul, “Bu Avuçlar Çekti Bu Ağları”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.24, (ş.)

“Bu avuçlar çekti bu ağları

Bu balıklar yıldızlardan düştü sabaha karşı” (s.24)

Şiirde yaşama sevinci, sevgi ve umut konuları işlenmektedir.

Can, Ayhan, “Düşlerinde Ağlayan Çocuk”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.25, (ş.)

“Aşındırmak istiyor zamanı

Soluk bir yüz gibi camlarda” (s.25)

Zamanın hızla tüketilmesi, arayış ve hüznün konuları işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Bir Usta Dülger İnceliğinde”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.29, (ş.)

“Göç

O onulmaz salgın her gün yüzlercesini

Koparır atar kentlere” (s.29)

Şair, köyden kente göçen insanları ve onların şehirdeki yaşamlarını ele almaktadır.

Uyar, Turgut, “Ağıtlar Toplamı”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.4-7, (ş.)

“Bütün öğle vakitleri gelir geçer

Lokmalardan ötürü kanlı kanlı” (s.4-7)

Şair, hayatında yer eden insanlar için hissettiklerini bir ağıt formatında şiirde anlatmaktadır.

Saraç, Tahsin, “Kıyakan Hak ve Sevi”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.9, (ş.)

“Son bir öpüş sıcaklığı gül yaprağı dudaklarda

Dört duvar ardında bir dul ilk yılların ak umudu” (s.9)

Şiirde, özgürlüğü arayan ve mutluluğu yakalamaya çalışan insanın dramı konu edilmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Kaygı”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.11, (ş.)

“Tanır yarınları ellerin, sevsinler,

Bugün orta bir demetle kutlarım sonu,” (s.11)

Şiirde, gelecek hakkında duyulan endişe konu edilmektedir.

Esemenli, Yurdakul, “Rahat ve Sakin”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.11, (ş.)

“Sabırlı bir hali var öğle saatlerinin

Usulca uzanıyor ta içimize engin engin” (s.11)

Şiirde, zaman ve aşk konusu işlenmektedir. Şair zamanın aşkına giden yolda üstlendiği rolü hissettirmeye çalışmıştır.

Holup, Miroslav, Çev. Feyyaz Kayacan “Kapı”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.15, (ş.)

“Git aç kapıyı

Belki bir ağaç bir kuru,

Belki bir bahçe

Ya da sihirli bir kent vardır dışarıda” (s.15)

Şair kapı imgesini kullanarak onun hayata ve güzelliklere açılan bir araç olduğunu anlatmaktadır.

Holup, Miroslav, Çev. Feyyaz Kayacan “Masal”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.15, (ş.)

“Bir ev kurdu kendine,

Temelleri, taşları, duvarları,

Başımı sokacak damı,” (s.15)

Şiirde hayal konusu işlenmektedir. Şair tahayyül ettiği hayatı yaşamaya çalışan insanın hayalini betimlemektedir.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Mekong Deltası”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.1-16, (ş.)

“Şerafettin Bey –Kurtuluş Savaşı emeklisi-

Sardırılmıştı son günlerde Vietnam haberlerine.” (s.1-16)

Şiirde savaş ve yıkım konusu işlenmektedir. Şair Vietnam’daki savaşı Kurtuluş Savaşı gazisi olan Şerafettin Bey’in bakışından anlatmaya çalışmıştır.

Holub, Miroslav, Çev. Feyyaz Kayacan, “Ölü Bir Dille”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.6, (ş.)

“Bu bir kız çocuk,

Bu bir erkek çocuk.” (s.6)

Kız ve erkek çocuğun yaşadığı basit hayattan bir kesit verilmektedir. Yergi ön planda tutulmaya çalışılmıştır.

Baranus, Osman Numan, “Hırlı Olmak”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.19, (ş.)

“Nerde ne kaldı onlardan bugün?

Hırlı olduklarını büyütüyor ölüm.” (s.19)

Şiirde, bir ölüm olayının ardından hatırdaki kalan yaşam kırıntıları anlatılmaktadır.

Deniz, Sadık, “30:”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.21, (ş.)

“Cehennem raksı

Gönüllü kıyamet halinde savruluyorum” (s.21)

Şiirde, ekmek parası için çırpınan insanın hezeyanları ve geçirdiği bunalımlar ele alınmaktadır.

Uğurlu, Nurer, “Andaç Türkan”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.1, (ş.)

“Gelsin esmerliğin: öyle ne güzel

Bir çiçek, bir böcek gibi uzaktan” (s.1)

Şiirde hayata bakış açısı ele alınmaktadır.

Uyar, Turgut, “Yanık Tarlalara”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.2, (ş.)

“Kim koparır bu üzümleri bağkardan

Ah tarlalar tarlalar tarlalar” (s.2)

Şair, şehirden ve yaşamdan duyduğu nefreti ifade etmektedir.

Guillen, Nicolas, Çev. Özdemir İnce, “Varış”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.7, (ş.)

“İşte geldik!

Bir deyiş geliyor ıslak bize ormanlardan” (s.7)

Şiirde, zorlu savaş yıllarından sonra gelen başarı ve mutluluk konusu işlenmektedir.

Gör, Sıtkı Salih, “Simge”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.24, (ş.)

“Evlenmek: şiltede yenik-dingin

Yabanıl bir görüntü yorgan” (s.24)

İmgelerle örülü şiirde evlilik, kaygı ve insanın başkalaşımı konularına yer verilmektedir.

Minh, Ho Şi, Çev. Erman- Bilgi, “Hapishane Günlüğü”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.1-29, (ş.)

“Tukvin caddesinde bir gün,

Çattım ki bir belaya sorma...” (s.1-29)

Şiirde, Vietnam yurtsever temsilcisi olan şairin tutuklanması ve hapiste yaşadıkları konusu işlenmektedir.

Uyar, Turgut, “Düzen Bozan”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.4, (ş.)

“Güneş biterse elbet ertesi kalır

Ya Perşembe kalır ya Pazar kalır” (s.4)

Şiirde, yoğun bir imgesellikle başkaldırı, düzeni bozma konusu işlenmektedir.

Uyar, Turgut, “Şurdan Burdan Hazırlanmaya”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.5, (ş.)

“Sanırım hazırlandık artık yeter

Örneğin her şeylere bir kırmızı gül yeter” (s.5)

Şiirde, kurtuluş için yapılan hazırlıkların ilerletilmesi gerektiği anlatılmaktadır.

Uyar, Turgut, “Sonsuz Biçime Gazel”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.5, (ş.)

“Sarsıldım son uykusunu uyuyunca arabistanın

Her eylem bir hamut gibi yerli yerinde kalınca” (s.5)

Şiirde, umulanı elde edememe, sarsıntı ve insanları bir araya getirme arzusu işlenmektedir.

İnce, Özdemir, “Savaş ve Barış”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.9-23, (ş.)

“Ey kumlar kulak verin ben ne söyleyeceğim

Ey koca çöl kulak ver ben ne söyleyeceğim:” (s.9-23)

Şair adeta geçmişten günümüze Akdeniz ve Orta Doğu’yu oluşturan önemli şehirleri ve coğrafyaları savaş-barış ikilemi içinde ve kendisinde uyandırdığı çağrışımlarla vererek şiirin konusunu oluşturmuştur. Şair ölüme de vurgu yapmaktan kaçınmamıştır.

Saraç, Tahsin, “Ak Avrupa ya da Isırgan Uygarlık”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.1, (ş.)

“Isırgan bir uygarlık ortaçağ kaçkını

Haçlı, tabancalı, birazcık da kininli” (s.1)

Şiirde Avrupa’da zencilere yapılan haksızlıklar, ırkçılık ve baskı konuları işlenmektedir.

Deniz, Sadık, “34”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.9, (ş.)

“Oy memo hoy biraz

Şenlik var mı yo aynı yanık türkü” (s.9)

Şiirde, Anadolu’daki fakirlik ve sömürü konuları işlenmektedir.

Kemal, Mehmed, “Yolculuk”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.16, (ş.)

“Bırak beni ben yolumda gideyim,

Yolum aydınlık, geniş, dümdüz,” (s.16)

Şiirde hümanizm, toplum ve toplumculuk fikirleri ele alınmaktadır.

Kemal, Mehmed, “İnsanoğlunu Öğmeye Gelmişim”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.17, (ş.)

“Ben toprak dam altında doğanların,

Ben bu toprağı kalbur kalbur eleyenlerin,

Ben varım sensin, yoğum sensin ey toprak diyenlerin,” (s.17)

Şair, dünyanın insansız var olamayacağını, insanın hataları da olsa övülmeye değer varlık olduğunu söyleyerek hümanist bir bakış açısı sergilemektedir.

İnce, Özdemir, “Katık”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.17, (ş.)

“Paris’te geçen yıl bir akşamüzeri

Fidan boylum sırma belikli yârim” (s.17)

Şiirde şair, memleketine, eşine ve oğluna duyduğu özlem konularını işlemektedir.

Baranus, Osman Numan, “Eleveren Özünler”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.9, (ş.)

“Yarın her sarsılmada bu duman

Umutsuz bir kurdu anımsatır.” (s.9)

Şiirde, ölümün kaçınılmazlığı bilinci konusu işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Engebe”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.10, (ş.)

“Tümümüzü sürgit bir gam tamam bulur,

Gece sonu bir şekilde körkütük tav,” (s.10)

Şair, şiirde duygulardaki gizli ortaklıklar konusunu işlemektedir.

Baranus, Osman Numan, “Yasak Yarın”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.10, (ş.)

“Yer gece ama her gece gelir yakayı ele vermeden

Koruyu bırakarak kokuşmuş engebelere doğru.” (s.10)

Şiirde yarına ket vurma, yarın için kendini tutma teması işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Gece Sonu”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.10, (ş.)

“Bizim yaptıklarımızda aranan

Hurra gidilen özünden belgitler mi?” (s.10)

Şiirde, acıya rağmen hayata direniş konusu işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Tamu”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.11, (ş.)

“Kurtuldum, bir koku gelse sonra oyalar,

Mermeri gözetiyor Elen kırması Roma,” (s.11)

Şiirde, insanoğlunun varoluşundan beri aşkın aynılığı ve bin yıldır süregelen aşk konusu işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Ağrılar Toprağı”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.11, (ş.)

“Bu büyük yunu gizlice kir kokusudur, bir duysan,

Bu yarışma aynı değil, bir yerleri iyice serer,” (s.11)

Şiirde, ben ve bizde birleşen tarih konusu işlenmektedir.

Baranus, Osman Numan, “Engel”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.11, (ş.)

“Kalabalık üstüne açılan ateş ne harlı vara yoğa!

Binlerce kişi, binlerce yön, kendi adına yalvaran” (s.11)

Şiirde dünyanın yaşadığı karanlık ve bunalım yılları, insanlara çıkan engeller konularına yer verilmektedir.

Damar, Arif, “Postacı”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.1, (ş.)

“Hüzün postacısıyım çoktan

Sürüklesin kasım yeli beni de” (s.1)

Şiirde, hüznün ve insanın çektiği iç sıkıntısı ele alınmaktadır.

Nesin, Aziz, “Nâzım Hikmet İçin Yazılmış Dört Şiir: Güz Çiçeklerinden Nâzım’a Çelenk, Nâzım’ın Yüreği, Nâzım, Nâzım”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.3-5, (ş.)

Niçin öldün Nâzım?

Ne yaparız şimdi biz

Şarkılarından yoksun?(s.4)

Pablo Neruda’nın bu şiirinde Nâzım Hikmet’in ölümünden sonra duyulan yalnızlık ve boşluğa düşme hissi konu edilmektedir.

Usanınca gerçeklerin yalanından

Kaygan, yüzsüz, baskıdan,

Tunç Nâzım'ı anımsarım(s.5)

Yevtuşenko bu şiirinde, Nâzım'ın yüreğindeki manevi ağrıyı konu edinmektedir. Nâzım'ın dünya meselelerine karşı nasıl duyarlı olduğunu dile getirmektedir.

Çocukluktaki gibi şen,

Gençlikteki gibi iyi yürekli

Sanki hapishane çilesi çekmemiş(s.5)

Şiirde, Nâzım'ın değerinden bahsedilmektedir.

Kendisi gibi bir oğul bıraktı Nâzım

Şarkılar bıraktı kendine özgü

Ölümleri geride bıraktı Nâzım

Ve işlenmiş topraklar Anadolu'da(s.5)

Obuhov bu şiirinde, Nâzım'ın geride bıraktıklarından yola çıkarak ne kadar değerli bir sanatçı olduğu konusunu işlemektedir.

Aziz Nesin'in, bu şiirleri bir değerlendirme yazısıyla verdiği görülmektedir. Yazıdan anlaşıldığına göre bu şairlerin hepsi Nâzım'ın arkadaşlarıdır. Nâzım Hikmet'in, Pablo Neruda ve Yevtuşenko ile olan benzerliklerine dikkat çekilmektedir. Neruda'yla olan benzerliğin aynı türden şiirler yazma olduğu dile getirilmektedir. Yevtuşenko'nun da Nâzım'a alanlarda okunabilecek ve orkestral şiirlere sahip olma yönüyle benzediği ifade edilmektedir. Yazının sonunda dört ozanın şiirleri okurla buluşturulmuştur.

İnce, Özdemir, "Uzun Hava", *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.4-7, (ş.)

"Türk şiirinde kendine kıymış ozan yoktur.

Bir kitap var okuyun öğrenirsiniz

Kendine kıymak en yalınca en katkısız

En yufka yürekli çağdaş sanatların” (s.4-7)

Yaşamın hızı karşısında insanın ağır ve sessiz kalışı konusu işlenmektedir. Şair, insanların özgürlük, kardeşlik ve barış için bir arada yaşamalarının gerektiğini savunmaktadır. Hem insanların hem de makam ve mevkilerinin sahte olması eleştirilmektedir.

Yevtuşenko, Çev. Muhtar, “Ben Bir Tren Misali”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.11, (ş.)

“Ben bir tren misali

Bir tren

Nice yıllardır mekik dokuyor

Evetle hayır arasında.” (s.11)

Şair, evet-hayır imgesi ile iki ülkenin varlığından ve bunların olumluluk-olumsuzluk ikilemi oluşturduğundan söz etmektedir. Şiirde iyi ile kötü, olumlu ile olumsuz, değerli ile değersiz kavramlarının bir arada olduğuna ve insanların bunları arama çabasına yer verilmektedir.

Eloğlu, Metin, “AyşemAyşe’den”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.17, (ş.)

“Kıraça daldım çok; kireçe, kerpiçe som buğday ekercesine

Yufkayı un ufak edercesine, ne ki en doyumluk” (s.17)

Şiirde aşk konusu işlenmektedir.

Salihoğlu, Mehmet, “Döne Döne”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.19, (ş.)

“Yürür gider karasapanın ardından

Kan, ter içinde yıllar yılı Hasan” (s.19)

Şiirde, bozuk düzen ve ağalık sistemi eleştirisi yapılmaktadır. (Şiirin üst tarafında Bülent Ecevit’e kaydı vardır.)

Çumralı, Celal, “Yalnızlığımız”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.29, (ş.)

“ Eskidir çok eskidir yalnızlığımız

Serilir ayaklar altına” (s.29)

Şiirde, insanlarda öteden beri gelen yalnızlık konusu işlenmektedir.

Altan, Çetin, Dizileştiren: Salim Şengil, “Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.5-8, (ş.)

“365 kişiydiler

On beşti yaşlarının ortalaması

Ortanca oğlum Mehmet’ten de küçüktüler yani” (s.5-8)

Şiirde, Vietnamlı çocukların yaşadığı dram ve gösterdikleri kahramanlıklar ele alınmaktadır.

Nesin, Aziz, Çev. Muhtar, “Yesenin’den İki Şiir: Anneme Mektup”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.14, (ş.)

“Sağ-esen misin anacığım?

Ben neysem ne, asıl sana sağlık” (s.14)

Şiirde, anne hasreti ve kavuşma arzusu konuları işlenmektedir.

Nesin, Aziz, Çev. Muhtar, “Yesenin’den İki Şiir: Fersî Motifler’den”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.15, (ş.)

“Boğaziçi’ni hiç görmedim

Bana oralarını sorma n’olur” (s.15)

Şiirde, memlekete dönüş zorunluluğu ve özlem konuları işlenmektedir.(Aziz Nesin bu iki şiirin şairi ve Türkçeleştiren için kısa bir tanıtım yazısı yazmıştır.)

Bektaş, Cengiz, “Saygımız Var Avımıza”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.16-19, (ş.)

“Gün doğarken Bodrum’dan ayrıldık,

Dört dalgıç, bir küçük yardımcı,” (s.16-19)

Şiirde, balık avı ve o avda yaşananlar konu edilmektedir. Şair düz yazı formatıyla adeta bir gezi yazısı gibi şiiri kaleme almıştır.

Kıyat, Mehmet, “Ağrı”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.6, (ş.)

“Ey savaşın tutmayan dölü

Ey barış

Ey soylu ve üretken geçinen domuz” (s.6)

Şiirde savaşa, sömürü anlayışına karşı duyulan nefret ve özgürlük konuları işlenmektedir.

Çumralı, Celal, “Halkın Günlüğünden”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.11, (ş.)

“Evleri

Taş yığımdır gördüğün

Evdür ev gördüğün

Tek penceresidir be gördüğün oyuk” (s.11)

Şiirde, fakir Anadolu insanının evlerinin sıradan görüntüleri verilerek çektikleri yoksulluklar ele alınmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Ankara Alman Kütüphanesinde Dünya Fotoğraf Sergisi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.16-19, (ş.)

“Bir yaşlı kadın, elinde oğlunun fotoğrafı, ya da kocasının; savaştan dönen erlere gösteriyor.

Bir gören belki,

Bir bilen belki...” (s.16)

Şiirde, savaş ve onun insanlarda bıraktığı izler konusu ele alınmaktadır.

Tüzün, Güngör F. , “Barış”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.25, (ş.)

“Bizden biriymişsin gibi yanımda

Adını yüzüne karşı söylemek isterdim” (s.25)

Şiirde, barış konusu işlenmektedir. Şair barış temini kişileştirme yoluyla okuyucuya sunmaktadır.

Karahan, Abdullah N. , “Lastik”, *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.23, (ş.)

“Lastik uzun bir dağ

Çektikçe ucundan düzleşir gözleri” (s.23)

Şiirde dünyanın, insanların, çağın hatta mevsimlerin bile lastik gibi esneyip her tarafa çekilmelerinden bahsedilmektedir.

Enzensberger, Hans Magnus, Çev. Sezer Duru, “Herşeye Tıpatıp Uyan ve Herşeyi Çoktan Bilenlerin Şarkısı”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.7, (ş.)

“Birşey yapılması gerektiğini ve de hemen

Çoktan biliyoruz” (s.7)

Şiirde, modern orta sınıf bilincini küçümseme, onunla dalga geçme konuları işlenmektedir.

Çumralı, Celal, “Ölüler Geçidi”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.8, (ş.)

“Atom

Hakkın değildir çalmak

Maviliğini göklerin” (s.8)

Şiirde, dünyanın ve insanların atom bombası yüzünden yaşadığı buhran konusu işlenmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Kuduz Yaşamak”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.21, (ş.)

“Gece sesi tutmuyor

Bir kilim seriliyor sabaha” (s.21)

Şiirde, bütün olumsuzluklara rağmen umut ve yaşama tutkusu konuları ele alınmaktadır.

Can, Ayhan, “Çarmıha Gerilen Yürek”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.25, (ş.)

“Sana şarkılar söylemek isterdim

Üstüne yağmurlar yağın” (s.25)

Şiirde, sevgiliye kavuşamamak ve acı çekmek konuları işlenmektedir.

Öngören, Veysel, “Karaib Denizine Bir Yolcunuz Var”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.26, (ş.)

“Ağırına gidiyor ernesto

Yanışı güneşte kavın” (s.26)

Şair ‘ernesto’ imgesini kullanarak yeni dünya insanını tanıtmaya çalışmaktadır.

Başaran, Kamil, “Kaçak”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.28, (ş.)

“Çocuksu gözlerinde yıllanmış anılar

Ölümcül bir askerdir giysilerinden belli” (s.28)

Şiirde, insanların anıları tarafından kuşatılmasına ve onlardan kaçmaya çalışmasına yer verilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Balkon”, *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.16, (ş.)

“Ağzımdı işleyen

Yaralı bir geyiğe tükrükbezlerinden” (s.16)

Şiirde, çocukluk günlerine ve babaya duyulan özlem konusu işlenmektedir.

Can, Ayhan, “Duraklarda Yaşamak”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.4-6, (ş.)

“Ağaçlar beyaz ve bembeyaz düşler gibi uzuyordu

Gökyüzündeki saydam ışıklarla oyalanıyorduk” (s.4-6)

Şiirde özgürlük, yoksulluğa rağmen insanları sevebilme, iliklere kadar işleyen yalnızlık ve orta sınıf insanının içinde bulunduğu durum ifade edilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Bir Bilene Sormak”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.7, (ş.)

“Şu geçtiğimiz dere midir yol mudur

Giydiğimiz sıkı mıdır bol mudur” (s.7)

Şiirde, kafası karışık insan tipi ele alınmaktadır.

İnce. Özdemir, “Söyleşi Yerine”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.12-13, (ş.)

“Eski aşklar kalmadı diyorlar,

Nerede o eski ozanlar eski yazarlar” (s.12-13)

Birçok farklı konunun işlendiği şiirde; aşk ve cinsellik konuları işlenmekte bunun yanı sıra eski aşkların ve düzenin kaybolup gitmesinden duyulan üzüntü dile getirilmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Kiremitçiden Dudu Kızı Ayşe”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.16-17, (ş.)

“Kimseler uyanmadan serin

Arık suyunda iki avuç

El kol yüzüne Dudu gelinin erken

Toprak gerinir, kavaklar titreşir” (s.16-17)

Şiirde, yetim olarak dünyaya gelen bir kız ve onun annesinin birbirleri için ne ifade ettikleri konusu işlenmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Türkçe”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.29, (ş.)

“Bir güvercin suya eğilir gibi

Bir geyik koşar gibi aydınlığa” (s.29)

Şiirde, Türkçe'nin değeri ve onun yeni Türkiye'nin başlangıcı olduğuna yer verilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Çatırdar Aklımın Çerçevesi”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.17, (ş.)

“İrmaklar mı neden böyle tez

Güzel ve delişmen

Biryerlerin kurtuldukça bezden

Başlıyor aklımın bingüldüsü” (s.17)

Şiirde, insanın dünyayı anlamada yetersiz kalışına değinilmektedir.

Kıyat, Mehmet, “İskelet”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.24, (ş.)

“Cinsel bir dağlı

Dağları dağlara eklerdi” (s.24)

Şiirde, fedakarlık ve ölüm konusu işlenmektedir.

Oktay, Ahmet, “Sürgün”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.4-15, (ş.)

“Karın yabancı tınlaması kesilince

Herkes ölülerini toplar

Depremin, donmuş belleğin ve tarihin kalıntısı altından” (s.4-15)

Şiirde, işçi sınıfı ve onların sınıfsal dramları konu edilmektedir.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü, “İkili Anlaşma Anıtı”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.16, (ş.)

“Mehmetçik, al hela süpürgesini kavak ellerine sen,

Amerikalı silah arkadaşların istediler.” (s.16)

Şiirde, Mehmetçik onuru için yetkin yöneticiler hicvedilmektedir.

İsimsiz, Çev. Halikarnas Balıkcısı-Turgay Gönenç “İnka Şiirinden Seçmeler”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.17, (ş.)

1- “Ne DERDİ anlamadım

Bir göz aralığından”

2- “Tutup elinden anasının

Pazara çeker yumurcak

Doğduğu bir bitkiyi görmeye”

3- “Elini örtüp yüzüne

Parmağını aralar

Kepengi yok ki yüzünün”

4- “Günaşırı gelirim ben

Tek yol üstü rastlaştık”

Başlıksız olarak dergide yer alan bu dört şiirde sırasıyla; bakışlardaki derin anlam, bir çocuğun temel ihtiyacı, utanma duygusu ve sevgiliyi görme arzusu konuları ele alınmaktadır.

Öngören, Veysel, “Fayton”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.19-20, (ş.)

“Onun felaketidir faytonlarda sevişmiş olmak

Oysa sonuna kadar seninle olmak isterdi” (s.19-20)

Şiirde, faytonun insanların cinsellik gibi küçük arzularına şahitliği konusu işlenmektedir.

Rimbaud, Arthur, Çev. İlhan Berk, “Bir Akla”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.20, (ş.)

“Parmağının davula bir vurması

Nice sesler çıkarıyor ve nasıl yeni bir havadır başlıyor.” (s.20)

Şiirde, insanların yeniden sağduyulu hale gelmeleri konusu işlenmektedir.

Rimbaud, Arthur, Çev. İlhan Berk, “Tümceler”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.20-21, (ş.)

“Bu dünya, şaşkın iki çift gözümüz için kara tek bir ormana, -birbirini seven
İki çocuk için bir sahile-, -duru sevgimiz için bir çalgılar evine dönünce, -sizi
o zaman bulacağım.” (s.20-21)

Şiirde, çocukluk özlemi işlenmektedir.

Rimbaud, Arthur, Çev. İlhan Berk, “Demokrasi”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.21, (ş.)

“Bayrak bu pis manzaraya uyuyor ve bizim yerli ağzımız boğuyor davulu
İçerlerde en hayasız fuhuşları besliyeceğiz. En haklı ayaklanmaları kırıp geçi-
receğiz.” (s.21)

Şiirde, kötü düzene karşı var olan demokrasi ele alınmaktadır.

Hakkı, Ruşen, “Kış Bitti”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.25, (ş.)

“Kapısı herkese açık ve işlek

Bir yazaya giriyoruz gelinciklerden.” (s.25)

Şiirde, biten kıştan dolayı hissedilen mutluluk anlatılmaktadır.

Çumralı, Celal, “Sürgünler”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.27, (ş.)

“Karanlık aç

Kupkuru seslere kapalı pencereler” (s.27)

Şiirde, insanoğlunun gerçekleri kendilerine dahi söyleyemedikleri konusu iş-
lenmektedir.

Voznesensky, Andrey, Çev. Ülker İnce, “Karşı Dünyalar”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.12, (ş.)

“Yazman Bukaşkin komşumuz olur.

Tıpkı kurutma kağıdı gibi külrengi yüzü.” (s.12)

Şiirde insan, doğa, makine, fikir gibi unsurların karşıtlıklarıyla anlamlı olacağı vurgulanmaktadır.

Voznesensky, Andrey, Çev. Ülker İnce, “Mimarlar Enstitüsünde Yangın Var”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.13-14, (ş.)

“Mimarlık enstitüsünde yangın var!

Yanıyor bütün odalar, planlar” (s.13-14)

Şiirde, bir binada çıkan yangın konusu işlenmektedir.

Voznesensky, Andrey, Çev. Ülker İnce, “Sonbahar”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.15, (ş.)

“Ördeklerin kanat çırpışları.

Ve parktaki yollarda son örümcek ağlarının ve bisiklet tekerlerinin

Titrek parıltıları.” (s.15)

Şiirde, aşk ve sonbahar konularına yer verilmektedir.

Can, Ayhan, “Makine Çağının Serüvenleri”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.16-19, (ş.)

“Bir makine kemirir çelik aydınlığında zamanı

Küçücük gözlerine koskoca bir çağ saklamış” (s.16-19)

Şiirde çalışan insanın parçalanışı, hayatın bütününden kopan bağı, çoğalan iş bölümünün insan üzerindeki önemini azaltıcı etkisi irdelenmektedir.

İnce, Özdemir, “Kömür Gözlü”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.24, (ş.)

“Resim değil ki o

Mühür!

Mühür... O mühür yapar!

Ne güzel kocayacağız bir gün” (s.24)

Şiirde hayatın akışı ve yaşlanma konusu işlenmektedir. (Şiir Orhan Peker'e ithaf edilmiştir.)

Dost Dergisi, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969

Bu birleştirilmiş sayıda şiire yer verilmemiştir.

Hakkı, Ruşen, “Uzun ve Yanık Havalarda”, Dost Dergisi, S.54, C.22, Nisan 1969, s.6-7, (ş.)

“Kopyacı bir gergedan kısrak çayırlarından

Kovulursa kovulur ama neden Afrika...” (s.6-7)

Şiirde Anadolu insanının çektiği zorluklar, fakirlik ve göç konuları işlenmektedir.

Çumralı, Celal, “Konuşmacılar”, Dost Dergisi, S.54, C.22, Nisan 1969, s.22-23, (ş.)

“Bütün kuşları öldürelim

Düşsüz kalalım en iyisi” (s.22-23)

Şiirde, daha iyi bir dünya düzeni ve mutlu insanların olması dileği konuları işlenmektedir.

Dost Dergisi, S.55, C.22, Mayıs 1969

Bu sayıda şiire yer verilmemiştir.

Akmen, Üstün, “Yankısı”, Dost Dergisi, S.56, C.22, Haziran 1969, s.20-21, (ş.)

“Bir gün daha çizdik duvardan

Kar yağdı dağlara

Eteğinde türküler çağırdık” (s.20-21)

Şiirde, fakirliğe karşı isyan ve mücadele konuları ele alınmaktadır.

Oktay, Ahmet, “Konuşmalar”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.4, (ş.)

“Gördük denizi en sonunda

Yankılanan bir şafağın ardından,” (s.4)

Şiirde, yaşamla ölüm arasında kalan insanın mücadelesi ve umut konusu işlenmektedir.

Dıranas, Münire, “Yabancı”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.7, (ş.)

“Bir yabancı gibiyim geçen günlere şimdi

Ne kırıp geçirmesi fırtınaların ağaçlarımı” (s.7)

Şiirde, insanın dünyaya ve fikirlere karşı yabancılaşması konusu ele alınmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Akdeniz”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.9, (ş.)

“Akdeniz sokağını koşuyorum yalnayak

Gözlerim Akdeniz

-Namus- Akdeniz bundan böyle

Töreleriniz Akdeniz” (s.9)

Şair, Akdeniz’i ve kendisi için ne ifade ettiğini anlatmaktadır.

Can, Ayhan, “Yedi Günlük Bir Şarkı”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.12-17, (ş.)

“Parçalanmış dünyanın umutsuz insanları

Kirletilmiş yapraklar gibi dökülüyordu” (s.12-17)

Yedi bölümden oluşan şiirde orta sınıf işçi insanının makineleşmesi, hüznün, bitmek bilmeyen savaş, insanların duyduğu korku ve endişe konuları ele alınmaktadır.

Pazarkaya, Yüksel, “Aya İlk İnenlere Koçaklama”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.21, (ş.)

“Aya ilk inen çocuklar

Eski yeni bütün çocuklar” (s.21)

Şiirde, dünyadaki kötülüklerin Ay’da işe yaramayacağı konusu ele alınmaktadır.

Aşkın, Taner, “Yorgun Olmayana Türkü”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.29, (ş.)

“Gömleğini giy ve yürü

Şehrin damarlarında atıyorsun şimdi” (s.29)

Şiirde yoksul halkın haklarının savunulması, zorluklarla mücadele ve farkındalık sahibi güçlü insan figürü konuları işlenmektedir.

Uysal, Halil, “Yüreğimde Bilenen”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.6, (ş.)

“Kırlangıçlar gökyüzünü çizerken

Bilsen seni ne çok severdim” (s.6)

Şiirde, zamanın ayrılıkları, savaşları, bütün kötülükleri getirdiğinden şikâyet edilmektedir.

Aşkın, Taner, “Kar Beklerken”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.10-12, (ş.)

“Uzun süredir kuzeyi gözetliyoruz

Toprağı öpüyor gibi çenemiz

Ve ellerimiz gökyüzünde” (s.10-12)

Bektaş, Cengiz, “Toprak”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.15, (ş.)

“Gözlerini açıp kara

Günaydın dedi sarı çiçek

Günaydın dedi güneşe” (s.15)

Şiirde, toprağın tabiattaki her unsur için şefkat ve korunak yeri olduğu konusu ele alınmaktadır.

Oktay, Ahmet, “Zap”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.16-17, (ş.)

“Uğultun sızıyor gecenin mineralinden, safran ve kil sözcükleriyle bir söyleşi taşılısı efsanelere ait, şansız ölümler kumsalı dorukların borasıyla yarışan” (s.16-17)

Şiirde, tarihin Anadolu insanına ve toprağına yaşattığı acılar konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Çıvgın”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.24, (ş.)

“Hasta çocuk yüzüdür

Düşen yaprak korkusu” (s.24)

Şiirde, ateşli yoğun bir savaşım ve çıkmazlarla birlikte kişisel duygulanmalar konuları ele alınmaktadır.

***Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969**

Bu sayıda şiire yer verilmemiştir. Tunceli olaylarına ayrılan özel bir sayı niteliği taşımaktadır.

Can, Ayhan, “Gece Yarısı Savaşçıları”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.6-7, (ş.)

“Ve biz üç kişiydik yalnızlık kaldırımlarında

Tam üç kişi gece yarısı savaşçıları” (s.6-7)

Şiirde şehir insanının tükenmişliği, umutsuzluğu ve var olan durumu kabulleniş konuları ele alınmaktadır.

Can, Ayhan, “Haydin Çocuklar Türkü Söyleyin”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.7-8, (ş.)

“Tutup yıldızları birer birer çivi gibi

Gecenin ürpertili yüreğine çakıyorum” (s.7-8)

Şiirde mutluluk, özgürlük, seveda gibi olguların çocuklarla tekrardan alevleneceği ifade edilmektedir.

Uysal, Halil, “Ayak Sesleri”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.11, (ş.)

“Devrimdir sağır

Bir ağırlık değil taşıdığım kafatasımda” (s.11)

Şiirde, devrim konusu işlenmektedir.

Üstün, Şükrü, “Bundan Böyle”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.13, (ş.)

“Bir anlık yoldur yaşama

Bir kısacık kahkahadır kim bilir.” (s.13)

Şiirde, insanın yaşam karşısında kalem ve silahla direnişi konusu işlenmektedir.

Salihoğlu, Mehmet, “Kedinin Ettikleri”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.25, (ş.)

“Hınzır kedi bütün sevgileri benden

Bilir miydim? aldı gitti bin fare” (s.25)

Şiirde, bir kedinin insanda yarattığı korkuya yer verilmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Kısrak II”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.5, (ş.)

“Kısrığımla dörtnala bozkır sabahına

Kavak dalları çarpıyordu yüreğimize” (s.5)

Şiirde, huzur konusu işlenmektedir.

Uysal, Halil, “Atatürk’e Tekmil Veriyorum”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.7, (ş.)

“Senin ilkelerine inanmak

Bir anlamda yasak

Bize gelince yasaklara uyduk

Uyuyoruz paşam” (s.7)

Şiirde, Atatürk ilkelerinden insanların alıkonulmaları ve buna bir anlamda mecbur bırakılmaları eleştirilmektedir.

Aşkın, Taner, “Kırda Bir Uzun Koşuya Doğru”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.8-10, (ş.)

“Bana kasabayı bir daha anlat

Bezirganları ve namus satıcılarımı” (s.8-10)

Şiirde, kasaba hayatına çekilen özlem ve şehir insanının kötülüğü ele alınmaktadır.

İsimsiz, Derleyen: Hüseyin Süleyman, “Üsküp Manileri”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.13-15, (ş.)

İsimsiz olarak verilen manilerde genel olarak; kara sevda, sıra özlemi, eş bulma arayışı, doğruluk, sabır, aşk, sevgilinin yaramazlığı, ayrılık acısı, sitem, düşün ve evlenme arzusu konuları işlenmektedir. (Manilerin sonunda “Manilerin yazılışı, söyleyiş özelliği esas tutularak olduğu gibi bırakılmıştır” notu düşülmüştür.)

Kılıç, Aziz Yaşar, “Umut Rüzgarı”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.21, (ş.)

“Bu şehrin en kötü sokağında

Ebruli kanadına umutlarımın

Üzgün bir güneş takılıyor” (s.21)

Şehir insanının bunalımı ve bundan kurtulabilme umudu konusu işlenmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Devrimci”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.22, (ş.)

“Yerçekimi evrenin neresinde

Güçlü ve petrol dolu ağzı

Elmanın neresinde” (s.22)

Şiirde, bir devrimci titizliği ile olaylara bakış konusu işlenmektedir.

Batok, Bulut, “Yanlış”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.23, (ş.)

“Bana

Korugan olurdu seni bitiren” (s.23)

Şiirde, yanlış zamanda gelen ve ayrılığa sebep olan ölüm ele alınmaktadır.(
Şiirin üst tarafında Şadi Alkılıç’a kaydı vardır.)

İnce, Özdemir, “Ozan”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.8-10, (ş.)

“Kar yağdı bütün kış. Bir ağır düş.

Kar yağdı bütün kış kederli ülkemize” (s.8-10)

Şiirde, Nâzım Hikmet’in değerinin bilinmediğinden, sürgün edildiğinden ama bunlara rağmen halen etkisini devam ettirdiğinden bahsedilmektedir.

İnce, Özdemir, “Meydandaki Ölüye”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.11-12, (ş.)

“Vaktin hiç kurumaz mürekkebi

Hiç durmadan yazar güzel kalemi” (s.11-12)

Taksim olayları için yazılan şiirde, hem ağıt hem de övgü konuları işlenilmektedir. (Şiirin sonunda -Bu şiir, Vassili Vassilikos’un ‘Ölümsüz Z’ adlı romanından esinlenerek yazıldı.- kaydı bulunmaktadır.)

Bektaş, Cengiz, “Bir Daha”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.16, (ş.)

“Bir erkek eli bir dişi yüzünü çiziyor

Uzanyor dişi sevilere” (s.16)

Şiirde, kadın erkek ilişkisine yer verilmektedir.

Uysal, Halil, “Bir İfade”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.23, (ş.)

“Ben bu ozanı tanımam/yemin ederim

Onun Halil Uysal olduğunu çok sonra öğrendim” (s.23)

Şair, şiirde kendi adını vererek kendisini anlatmaktadır.

Baz, İZgan, “Yalnızlık”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.25, (ş.)

“Sıkıya gelirse

Toplarım pılımı pırtımı” (s.25)

Şiirde yalnızlık konusu işlenmekte ve ondan şikâyet edilmektedir.

Baz, İZgan, “Ha Biri Ha Öbürü”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.25, (ş.)

“Yaprağın üzerinden

Güneş ona sıçradı” (s.25)

Şiirde, hayatın aynılığı konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Bir Günün Bitiminde”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.32, (ş.)

“Üç çocuk

Üç kara kuru çocuk

Topluma sıkılan üç kurşun” (s.32)

Şiirde, sokak çocuklarının yaşadığı dram ve insanların bunlara kayıtsız kalmaları değerlendirilmektedir.

Jozsef, Attila, Çev. Adalet Cimcoz, “Thomas Mann’a Selam”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.8, (ş.)

“Yatağa kıvrılmış uykuyu özleyen çocuklar gibiyiz

Gene de yalvarıyoruz onlar gibi.” (s.8)

Bir dost için kaleme alınan şiirde şair, dostuna karşı duyduğu muhabbeti ve onun adaletin, gerçeğin gür sesi olduğunu vurgulamaktadır. (Şiirin hemen sol tarafında: “Thomas Mann 1937’de yapıtlarını okumak için Peşte’ye çağrılmıştı. Attila Jósef bu şiirini o gece için yazdı, ama Horty Hükümeti yasakladı okunmasını” kaydı vardır.)

Taşer, Suat, “A”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.9, (ş.)

“Omurgalılar, memeliler, sürüngenler

Demek insan korkunun piçleri” (s.9)

Şiirde açlık, ölüm ve beraberinde oluşan umutsuzluk konuları işlenmektedir.

Baz, İzgan, “Gün Doğacakken”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.11, (ş.)

“Nasıl, güneş düşmüyorsa arada bir

Penceremdeki ıtırın üstüne” (s.11)

Şiirde geçmişle yüzleşme ve cinsellik konuları ele alınmaktadır.

Yevtuçenko, Yevgeni, Çev. Nili Tlabar, “Tarih Yükselt Çalınlarını”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.13, (ş.)

“Dua edermişcesine sessiz olun

Sıkıca kapayın dudaklarınızı” (s.13)

Şiirde savaş, ölüm ve bunlardan duyulan rahatsızlık dile getirilmektedir. (Şiirin üst tarafında: “Ozan bu şiiri, Amerikan askerlerinin MAY LAY’de Vietnamlı sivillere karşı giriştikleri kıyımı kınamak için yazmıştır” kaydı vardır.)

Çumralı, Celal, “Sığınaksızlar”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.16, (ş.)

“Zeytin dalında serçe

Uçardı sevincimden” (s.16)

Şiirde yalnızlık, şehir insanının yaşadığı buhran, sevginin yok oluşu konuları ele alınmaktadır.

Kılıç, Aziz Yaşar, “Gülerek Bir Bıçak Gibi”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.19, (ş.)

“Nedendir bilmiyorum

Her nasılsa aldaniyor” (s.19)

Şiirde modern şehir insanının yalnızlaşması, şaşkınlığı ve küskünlüğü konuları ele alınmaktadır.

Kıyat, Mehmet, “Yakınmasız Bir Gelişim”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.32, (ş.)

“Kurtlar gibi burun buruna

Korkulu yaşamak yok” (s.32)

Şiirde, devrim ve geleceğe güvenle bakma konusu işlenmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Düşünmek”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.32, (ş.)

“Yerini iyi seçen bir savaşçı gibi

Artık süngü tak sevgilim” (s.32)

Şiirde, geçip giden günler ve aşk konusu işlenmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Zeytin”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.7, (ş.)

“Akdeniz gelir dibine durur

Tek başına bir zeytin gümüş yaprak” (s.7)

Şiirde, Akdeniz’in bir hediyesi olan zeytin anlatılmaktadır.

Dinamo, Hasan İzzettin, “Gecekondu Sonnetleri”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.8-9, (ş.)

“Dostun ve düşmanının alçaklıklarıyla çevrilmiş

Sevgili yurdumun toplama kampında yaşamaktayım” (s.8-9)

Şair, bu şiirlerinde çekilen sıkıntılardan şikâyet etmektedir. İnsandan kaçış ve tabiatta mutluluğu bulma arzusu konu olarak ön plana çıkmaktadır.

İnce, Özdemir, “Pir Sultan”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.12-13, (ş.)

“Köylü ozan,

Yiğit suların ozanı!

Doğa sevgisinin ince ozanı” (s.12-13)

Şiirde, Pir Sultan ele alınarak onun yanlışları gören ve düzelten toplum bilincine sahip bir halk kişisi olduğu konusu işlenmektedir.

Bulut, Abdulkadir, “Cunta”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.25, (ş.)

“Ağzım sessiz bir cunta

Sarı bir ayvadan derlenmiş” (s.25)

Şiirde, cunta dönemi ve devrimle sarılı insanın ruh hali konusu ele alınmaktadır.

Bulut, Abdulkadir, “Bir Kadın İçin Belge”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.25, (ş.)

“Bir kadın elleriyle maraş

Gecesinden belli çünkü gecesi

Her yorgunluğa ve ayrılığa

Hüzün getirir sabaha doğru” (s.25)

Kadın ve toplumdaki imajından bahsedilmektedir.

Aşkın, Taner, “Kuş Sürülerini Dağıtmanın Baladı”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.32, (ş.)

“İşte kan sarsıyor kalbini

O gençliğini hüznle büyüten kalbini sarsıyor” (s.32)

Şiirde, işçi sınıfının kötü durumu ve güzel günler için harekete geçilmesi konuları işlenmektedir.

Taşkıran, Faruk, “Aptullah Onbir”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.8, (ş.)

“Torosların Akdeniz’i gören tarafında

Kuş uçmaz, kervan geçmez,

Bir yanı dağ başı, bir yanı gökyüzü,

Kep Kenevir köyündeyiz.” (s.8)

Şiirde, köylünün ağılık sistemi altında ezilişi, fakirliği ve tamamen edilgen bir figür oluşu konuları işlenmektedir.

Gülcüoğlu, M. Nezihi, “My Lai Olayları Üzerine”, *Dost Dergisi*, S:65, C.22, Mart 1970, s.8, (ş.)

“Kan döker girdiği ülkede

Tomsunlu uygarlık.” (s.8)

Şiirde savaş, ölüm ve yoksullukla birlikte emperyalizmin getirdiği zulüm ve adaletsizlik konuları ele alınmaktadır.

Kılıç, Aziz Yaşar, “Birinci Nisan”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.9, (ş.)

“Camlara yağmur yağıyor

Küçük bir bebek gibi ölgün

Beyaz bir martı üşüyor” (s.9)

Nisan ayı ve sevgili özleminin yanında insanların sevgisizliğinden duyduğu rahatsızlığı şair dile getirmektedir.

Akyol, Sina, “Duyarlamalar”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.9, (ş.)

“Biz dünyayı yeniden kuracağız barışla!

Ki bu nasıl da boş şeyler söylemek oluyor” (s.9)

Şair, şiirde sevgiliyle geçirilen günleri anımsamakta ve içini çekerek bunları aktarmaktadır.

Keskinöğlu, “Gibinin Çağları”, *Dost Dergisi*, S:65, C.22, Mart 1970, s.12-14, (ş.)

“Esirgeyen ve bağışlayan iyilikler adıyla başlarım

Bu çok sözlü deyişime

Bunca yıldır sustum

İşte artık söylüyorum.” (s.12-14)

Burjuva hayatın insanlarda oluşturduğu sarhoşluk, daha güzel bir dünya umudu konuları işlenmektedir.

Turan, Güven, “Uzaktan”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.18, (ş.)

“Sömüren ıslaklığı sürülmüş tarlaların

Vakitsiz bir samyeliyle geçilir” (s.18)

Şiirde, susuzluk ve kuraklık konuları işlenmektedir.

Pazarkaya, Yüksel, “Sevgi Dolayları”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.32, (ş.)

“Sürmek duyguyu

Doludizgin somut ülkeye

Ve asılmak dizginine zamanın seninle” (s.32)

Şair, kişiöğlunun tarafı davrandığı sevgi anlayışından şikâyet etmektedir.

Giray, Fethi, “Gece Yarısı”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.7, (ş.)

“Gel seni beni affet!

Anam, kardeşim, karım.” (s.7)

Şiirde, olaylar karşısında duyarlı olabilme konusu işlenmektedir.

Giray, Fethi, “Bir Daha”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.8, (ş.)

“Bir daha nasıl doğurur analar beni

Bir daha nasıl sallanır servi boyum rüzgârda” (s.8)

Şiirde, ölüm ve yok olmak korkusu işlenmektedir.

Giray, Fethi, “İstanbul”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.7, (ş.)

“Canım İstanbul;

Sokaklarında, caddelerinde kucak, kucak,

Çiçek satılan şehir.” (s.8)

Şiirde, İstanbul ve onun dertli insanları ele alınmaktadır.

Giray, Fethi, “Ekmeğe Kaside”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.7, (ş.)

“Ben senin kadrini bilenim,

Ey! Kölesi olduğum!...” (s.8)

Şiirde, ekmek ve onun değeri anlatılmaktadır. (Şiirin üst kısmında “Fırıncı Mehmet Ağa’ya” kaydı vardır.)

Uğurlu, Nurer, “Türküdür Bir Kavganın”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.11, (ş.)

“Nefret ediyorum onlardan

Bu kinin, bu hıncın ağırlığını

Anlayamazsın” (s.11)

Şiirde, geçmişte kalmış anılardan ve olaylardan bahsedilmektedir.

Özger, Arkadaş Z., “Her şey Tekrardır Biraz”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.14, (ş.)

“Öperse sakalımı biralanmış bir berber

Aşkımın civcivleri kanatlanmış merhaba” (s.14)

Şiirde hüznün, acı ve bunların ara sıra tekrar etmesi konusu ele alınmaktadır.

Kıyat, Mehmet, “Yeniden”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.15, (ş.)

“Bir çocuk tadında uyanırız

Güneşe ışık tutan bir çocuk tadında” (s.15)

Şiirde, umudun kaybedilmemesi ve güzel günlerin geleceğine inanılması konu edilmektedir.

Gülcüoğlu, M. Nezih, “Öncü Şehit Mehetoğlu”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.15, (ş.)

“Bir ehram gibi...

Yaygın etekleri üstünde

Esneyerek baş kaldırıyor

Çöl sıtmasına tutulan sarık” (s.15)

Şiirde, devrimin bir gölge gibi medeniyetin üstüne çökmesi ve bundan kurtulma umudu anlatılmaktadır.

Can, Ayhan, “Vurulanların Ağıtını Söylüyorum”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.23, (ş.)

“Yürüyor uzun

Kavak boylarıyla delikanlılar” (s.23)

Şiirde, devrim yılları ve devrimci gençlerin öldürülmesi konusu işlenmektedir. (Şiirin üst kısmında “kahpece öldürülen devrimci gençlere” kaydı bulunmaktadır.)

Bektaş, Cengiz, “Kendim”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.32, (ş.)

“Çocukluğumun önündeyim suçlu

Kara önlüklü ak yakalı küçük kız bir betik uzatıyor” (s.32)

Şiirde, şairin çocukluk günlerini hatırlaması konusu işlenmektedir.

Daie, Bernard, Çev. Bülent Nuri Esen, “Tanrım Sana Şükürler Olsun”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.9, (ş.)

“Beni kara yarattığın için şükürler sana Tanrım,

Beni tüm acıların

Çeki hayvanı kıldığın için,” (s.9)

Şiirde, şükür ve Yaratıcıya duyulan minnet konusu işlenmektedir.

Kırdar, Ayhan, “Sürmontil”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.11, (ş.)

“Soyunur taze su

Sokulur koynuna dinlenmiş rakının” (s.11)

Şiirde, sevgiyi ve aşkı ifade etme gayreti konu edilmektedir.

Eluard, Paul, Çev. Toprak, Ö.F., “Çıplak Dağda”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.21, (ş.)

“Otlar ve çiçekler bırakmıyorlar beni

Kokuları geliyor rüzgârın peşinde” (s.21)

Şiirde, tabiatın getirdiği aydınlığa karşın insanın getirdiği karanlık konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Düş”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.32, (ş.)

“Çıvar gider karaselvi

Yel üfürür dal salları” (s.32)

Şiirde mutlu yarınların düşü kurulmaktadır.

Özger, Arkadaş Z., “Merhaba Canım”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.11, (ş.)

“Ben az konuşan çok yorulan biriyim

Şarabı helvayla içmeyi severim” (s.11)

Şiirde, şair kendi dünya görüşünü anlatmaktadır.

Voznessensky, Andrey, Çev. Ülker İnce, “Oza”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.16-23, (ş.)

“Sarı saçlı sevgilim benim, ne yaptım ben?

Acılara mı boğacak seni bu şiirim” (s.16-23)

Şair makineye karşı sevginin, özgür ruhun savunuculuğunu yaparak sırlıklam ve birbirine geçmiş bir aşk konusunu işlemektedir.(Şiirin başında “Dubna’da bir otel odasında, komodinin üzerinde bulunmuş bir defter” kaydı vardır.)

Apalak, Şevket, “Adıdır Parmağında”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.25-26, (ş.)

“Günlerin adıdır odalarda

Günlerin ve gölgelerin adıdır” (s.25-26)

Şiirde aşk konusu işlenmektedir.(Şiirin üst kısmında “Filiz’e” kaydı vardır.)

Akyol, Sina, “Duyarmalar”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.6, (ş.)

“Akşamlar biriktikçe yavuklum,

Kabarıyorum.(s.6)

Adaletsizliğin ve yoksulluğun insanları soktuğu duruma bir başkaldırı ve devrim konusu ele alınmaktadır.

Öngören, Veysel, “Tutsak”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.10, (ş.)

“Yırtık bir etekteydi

Beklerdi

Yağmurun durmasıydı istediği” (s.10)

Şiirde, aşk içinde tutsak kalma konusu işlenmektedir. Şair, sevgiliden kendisini bu tutsaklıktan kurtarmasını beklemektedir.

Turan, Güven, “Kavşaklardan Denize”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.13, (ş.)

“Yel esmeye başlasa

Ardından bozkır

Taşır limanlarına beni” (s.13)

Şiirde, aydınlığa ve rahata kavuşma arzusu vurgulanmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Yüreğimle Düşünmek”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.14, (ş.)

“Yüreğimle düşünürken

Yüreğimle

Yüreğimle

Yüreğimle” (s.14)

Şiirde, akıl ile değil de kalp ile düşünmek gerektiği vurgusu yapılmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Gün”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.14, (ş.)

“İnsanların kıyısında gece

Gölü yaratıyoruz yeniden” (s.14)

Şiirde, yaşamın ve tabiatın güzelliği anlatılmaktadır.

Poturoğlu, Aykut, “Susak”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.17, (ş.)

“Kurşunlanan bir umuttur

O büyüdükçe doğurgan” (s.17)

Şiirde, çocukluğun aniden gelip geçişi konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Yaslan Bana”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.19, (ş.)

“Seni yalnız ve umutsuz komam

Ve de kör bir bıçak gibi ortalarda

Yaslan bana.” (s.19)

Şiirde, dostluk ve güven konusu işlenmektedir.

Keskinöglü, “Öyleyse Çağırıyoruz”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.32, (ş.)

“Elim;

Dokunur yaprağa;

Sonra değiştirir yeryüzünü.” (s.32)

Şiirde sevgi konusu ele alınmaktadır.

Göldeli, İzzet, “Sana Türkü”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.32, (ş.)

“İri bir sözcükle girmeli diyorum şiire

Kin ve öfkeyi gür seslerle besleyen

Bir sözcük bulmalı.” (s.32)

Şiirde, çalışan orta sınıf insanın haksızlıklara karşı koyuşu ve büyüyen öfkesi konuları işlenmektedir.

Uysal, Halil, “Türküsdür Ozanın”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.9, (ş.)

“Bir su bir suyu kovalıyordu

Ben âşıktım (açıkça söylemeliyim)

Âşıktım yani” (s.9)

Şiirde kişisel yaşam ve bunun bir parçası olan devrimsel dönemler konu edilmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Bir Aşkın Sureti”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.11, (ş.)

“Güneş silahlı bir karakol

Gibi hüznler kaçakçıları” (s.11)

Şiirde, doğa ve onun âşıkların üzerindeki etkilerine değinilmektedir.

Peker, “Hızlıdan da Hızlı”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.12-13, (ş.)

“Artık söyleyebileceğim kelimeler ne kadar

Azalıyor yeryüzü. Ve söyleyebiliyorum gene de” (s.12-13)

Şiirde yaşamın getirdiği bıkkınlık, dünyanın karmaşıklığı ve ölüm konusu işlenmektedir.

Yıldırım, Necati, “Yaşamak Hepimizin Olmalı”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.15, (ş.)

“Pamuk zeytin yemiş üzüm ülkesi Ege

Atalan ve Göllüce köylüleri” (s.15)

Şiirde, yaşam ve yaşama tutkusu konusu işlenmektedir.

Öngören, Veysel, “Bir Daha Dünyada Hiç Kimse”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.18-19, (ş.)

“Trensürücüler beni düşünmeksizin ceketlerinin kollarını kıvırdılar

Gözlerimi kapadığımda sütbeyaz Diyarbakır gecesi yükümüz tütün” (s.18-19)

Tren ve at bağlamında değişen yolculuk vasıtaları ve yol izlekleri şiirin ana temini oluşturmaktadır.

Yalçın, Özkan, “Sıla Yitiği”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.20, (ş.)

“Hep yele saplanmış kızgın sarılar

Islak göz pınarları, gözler yarı şiş” (s.20)

Şiirde, sevdiklerinden ayrı düşünüş ve sıla hasreti konuları işlenmektedir.

Eluard, Paul, Çev. Ö. F. Toprak, “Yaşamak”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.23, (ş.)

“Ellerimiz var verecek

Tut elimden götüreyim seni uzaklara” (s.23)

Şiirde, hayatın değerinden ve güzelliğinden bahsedilmektedir.

Burkay, Kemal, “Yüzler”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.27-29, (ş.)

“Bir eski öyküdür bileceksiniz

Masallardan kalmıştır Dersim” (s.27-29)

Şiirde, siyasi olarak yaşanan gerginliklerin sebep olduğu duygulanmalara, öfkelenmelere yer verilmektedir. Güçlünün, güçsüz olanın üstündeki iktidar emeli ve yok olan umut konuları da ele alınmaktadır.

Irgat, Cahit, “Davul ve Toprak”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.5, (ş.)

“Küstüğün başka akşam ben yokum

İnançlardan güzeline gel ara” (s.5)

Şiirde, insanoğlunun aklını kullanmaması ve kölelik konuları işlenmektedir.

Aşkın, Taner, “Yeni Bir Gün”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.9, (ş.)

“Kalbime bir ağrı yükleniyor

İflâh olmaz bir yara” (s.9)

Şiirde, doğan her günün insanda ayrı bir yara, ayrı bir dert açmasından şikâyet edilmektedir.

Uysal, Halil, “Pusu”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.11, (ş.)

“O hiç mi hiç kullanmadı dalgınlığımı

Bırakılmışlığı çağlardan kalma bir oba” (s.11)

Şiirde, doğanın ve doğal oluşun puslanışı ve görünmezliği konusu işlenmektedir.

Kırdar, Ayhan, “Tutuştun Geniş Kanatlarım Gökyüzüs Kaldım”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.14, (ş.)

“Ey mis kokulu kadehlerin pembe dudakları, öpüşlerinize doyum olmuyor bir türlü. Açılın aşka açılan aydınlık kapılar, kalbim bir çingirak gibi boynu bükülü.” (s.14)

Şiirde, kaybolan umut yitirilen güven ve her şeye rağmen yaşamın bitmemesi arzusu konuları ele alınmaktadır.

Özer, Arkadaş Z., “Eksik Bir Gün İçin Şiirler”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.17, (ş.)

“Ve sevinç güzel bir denizle başladı

Ve güneş ipi kalınlaştırıyordu” (s.17)

Şiirde, insanın bir gün içinde yaşadığı sıradan olaylar konu edilmektedir.

Öngören, Veysel, “Ve Sonra”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.18-19, (ş.)

“Yengen ordu yengen alanda durduk

Ordular her zaman değildir biz o gün öyleydik” (s.18-19)

Şiirde, savaş ve mağlup olma konuları işlenmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Dede”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.23, (ş.)

“Dedem hep gurbetler atını

Çankırı’da bir otel odasında” (s.23)

Yolculuk ve gurbet konuları ele alınmaktadır.

Salihoglu, Mehmet, “Ne Zaman Bir Güzel Görsem”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.32, (ş.)

“Ne zaman bir güzel görsem

Bir yaşama sevincidir ayaklanır içimde” (s.32)

Şiirde, ayran gönüllülük ve sevgide aç gözlülük konuları ele alınmaktadır.

Kılı, Aziz Yaşar, “Yoksulluk Çarşısı”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.32, (ş.)

“Bu soğuk ocak akşamında

Karanlık taş duvarlara” (s.32)

Şiirde, insan gibi yaşamak ve sevmek konuları işlenmektedir.

Eloğlu, Metin, “Kopuk”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.4, (ş.)

“Su koptu düşüverdim;

Toprağın kucağına mı? ;

Hayır, göğün başucuna” (s.4)

Şiirde insan ve oluş konusu işlenmektedir.

Irgat, Cahit, “İsmet Paşa Mahallesi”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.6, (ş.)

“Ve ağayı ve ırgatı ayırışım o zaman

Hırsız damgasını vurdukları kocaman” (s.6)

Şiirde, duyarlılık ve uygarlık üstüne bir şeyler koyma çabası konu edilmektedir.

Aşkın, Taner, “Kan Anlatımı”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.8-9, (ş.)

“İlk denizde sezdim

Kendini hazırlayan depremi” (s.8-9)

Şiirde, devrim yıllarında yapılan fedakârlıklar ve devrimin ödetmek istediği bedel konusu işlenmektedir.

Bektaş, Cengiz, “Merhaba”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.11, (ş.)

“Bir kavak kök veremiyor bir kayaya

Kavağın köklerine bir

Saran toprağa bir

Merhaba can merhaba” (s.11)

Şiirde, mutluluğun değerini bilmenin gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Sonu”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.11, (ş.)

“Bölünüyor Akdeniz

Avuçlarınıza

Tuzlu mavi değil” (s.11)

Şiirde, sonun bir başlangıç olduğu konusu işlenmektedir.

Apalak, Şevket, “Ağlamak Ecesi”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.18, (ş.)

“Ağlamak için sebep olmalı

Bir kırlangıç duyumunda seni düşünürken” (s.18)

Şiirde, hüzünlü bir şekilde sevgiliyi hatırlama ve içlenme konusu işlenmektedir.

Abacı, M. Tahir, “Kapılar”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.19, (ş.)

“Düşe yollayayım seni

Bebelerin ıtır diplerinde” (s.19)

Şiirde satılmış insanlar, isyan ve kavga konuları ele alınmaktadır.

Semirnenski, Christo, Çev. Hasan Kaşar, “Kömür Kazıcı”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.20, (ş.)

“Aşağı, aşağı, aşağı

Soğuk çukurlara in,

Orda yarı çıplak gövdeler” (s.20)

Şiirde, madencilerin verdikleri boşuna emek ve çaba konusu işlenmektedir.

Devrim, Murat, “Halkım Diye Yazdığım”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.27, (ş.)

“Her gün

Yeni biçimi sürdürülür

Tek düze yaşamanın” (s.27)

Şiirde, halkın açlık karşısında bin bir zorlukla ayakta kalma çabası dile getirilmektedir.

Voznesenski, Andrey, Çev. Mehmet Doğan-Turgay Gönenç, “Kimiz Biz”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.5, (ş.)

“Kimiz biz? Sıradan mı yüce mi?

Yok öyle şey şair kanı bilgin kanı diye” (s.5)

Şair, şiirde insanın kimliğini açıklamaya ve kimsenin birbirine üstünlüğünün olmadığını anlatmaya çalışmaktadır. Her insanın eşit ve değerli olduğu konusu işlenmektedir.

Irgat, Cahit, “Mutsuz Dünya Türküsü”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.9-13, (ş.)

“İşte öldü, oldu olan

Çıldırıldı cesetleri mahmuzlayan” (s.9-13)

Şiirde, dünyanın aslında mutsuzluklarla, fakirlik ve yıkımlarla örülü sonu ölüme varan bir yer olduğu konusu işlenmektedir.

Can, Ayhan, “İspanya Üzerine Bir Yiğitleme”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.18-19, (ş.)

“Kapkara plaklarda dönüyor

Dünyamızın raylar gibi uzayan yalnızlığı” (s.18-19)

Şiirde, İspanyadaki baskı yönetimine karşı özgürlük hareketi konusu işlenmektedir.(Şiirin başında orijinal İspanyolca olarak yazılan “con los cuarto battalones que a Madrid estan defandiedo va toda la flor de espana la flor mas roja del pueblo” kaydı vardır.)

Yavorov, Peiou, Çev. Ö. İnce, “Vatan”, *Dost Dergisi*, S.73, S.23, Kasım 1970, s.25, (ş.)

“Ah! Sevgilim vatanım benim

Dayanılmaz acılar içindeyim seni düşündükçe” (s.25)

Şiirde, vatan ve vatan sevgisi işlenmektedir.

Milev, Geo, Çev. Ö. İnce, “Öfke Günü”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.29, (ş.)

“Koş koş

Bütün gücünle

İsteme hiçbir şey

Bir ülküsün sen!” (s.29)

Şiirde, aksiyon adamı olma konusu işlenmektedir.

Botef, Hristo, Çev. Özdemir İnce, “Kardeşime”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.8, (ş.)

“Yaşamak çok zordur, kardeşim.

Kimliksiz budalalar arasında.” (s.8)

Şiirde halk sevgisi ile içi dolu olan şairin diğer insanlardan o sevgi ve fedakârlığı görememesi ve buna içerlemesi konu edilmektedir.

Bagrana, Elisaveta, Çev. Özdemir İnce, “Senin Kızın”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.8, (ş.)

“Atalarımın resimleri yok bende

Ne de bir aile defterim,” (s.8)

Şiirde, insanın özüne dönüşü konu edilmektedir.

Vaptsarof, Nikola Y., Çev. Özdemir İnce, “Ölümden Önce”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.9, (ş.)

“Savaş amansızdır, savaş yamandır

Söyledikleri gibi destansı bir yanı var” (s.9)

Şiirde, ölüm konusu işlenmektedir.(Şiirin üst kısmında “Karıma” kaydı vardır.)

Vaptsarof, Nikola Y., Çev. Özdemir İnce, “Ayrılık Şiiri”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.9, (ş.)

“Bazen geleceğim uyurken sen

Beklenmez bir konuk gibi uzaklardan...” (s.9)

Şiirde, aşk ve ayrılık konusu işlenmektedir.(Şairin bu iki şiirinin altında “23 Temmuz 1942, saat 14” ve bir alt tarafta “Ölümünden kısa bir süre önce bu şiirleri

yazan ozan, faşist katiller tarafından ölüme götürülürken bunları arkadaşlarına ver-
meyi başardı” kaydı vardır.)

**Levçef, Lübmör, Çev. Özdemir İnce, “Garcia Lorca’ya Ağıt”, *Dost Der-
gisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.9, (ş.)**

“Nerede kaldı Granada?

Nerede mezarın?

Nasıl öğrensem?” (s.9)

Şiirde öfke, matem ve intikam konuları işlenmektedir.(Şiirin üst kısmında
“Bir gitarla gömün beni öldüğüm zaman” kaydı vardır.)

**Karaslavof, Slav Hristo, Çev. Özdemir İnce, “Oğlumla İkinci Konuşma”,
Dost Dergisi, S.74, C.23, Kasım 1970, s.13, (ş.)**

“Sanma ki çok güçlüdür

Palavracı; geveze

Kocamış çan dilli kişiler.” (s.13)

Şair, bu şiirde oğluna nasihat vermektedir.

**Başef, Vladimir, Çev. Özdemir İnce, “Hava Alanı”, *Dost Dergisi*, S.74,
C.23, Kasım 1970, s.13, (ş.)**

“Uçarken öleceğim havalarda

Beyaz, uğursuz bulutlar arasında” (s.13)

Şiirde, yalnız başına ölüm konusu işlenmektedir.

**Dimitrova, Blaga, Çev. Bilgin Adalı, “Yenilik”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23,
Kasım 1970, s.16, (ş.)**

“Her yerde pirinç tarlaları

İçime ulaşıyor yeşillikleri” (s.16)

Şiirde, doğayla birlikte yenilenme ve sızılıarın ortaya çıkışı konu edilmektedir.

Dimitrova, Blaga, Çev. Bilgin Adalı, “Değişim”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.16, (ş.)

“Kestiler kökünden baltayla

Tepesi güneşli bir ağacı” (s.16)

Şiirde, varlığın özünü bozup değişime uğratmak konusu işlenmektedir.

Dimitrova, Blaga, Çev. Bilgin Adalı, “Kinin”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.16, (ş.)

“Kinin ağacı gibidir büyüüşü kişinin.

Yeni bir halkasıyla her yılın” (s.16)

Şiirde, dünya ve insanların kötülük ve kinle dolu oluşu vurgulanmaktadır.

Issaef, Mladen, Çev. Bilgin Adalı, “Ziyaret”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.16, (ş.)

“Anahtar tıkırdadı içeri girdiler:

Güneş, polis ve çocuk.” (s.16)

Şiirde, ayrılık ve hüznün konusu işlenmektedir.

Stoyanof, Anastas, Çev. Özdemir İnce, “Prolog”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.27, (ş.)

“Gecenin içindeyim dizlerime kadar

Sanki Saint Georges’da buğdaylar arasında” (s.27)

Şiirde, tabiatla bütünleşme ve kimlik arayışı konuları işlenmektedir.

Ralin, Radoy, Çev. Özdemir İnce, “İnsandan İnsana”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.35, (ş.)

“Elimden tutup çekme beni.

Ve sakın sakın suçlama” (s.35)

Şiirde, yalnız insanın durumuna yer verilmektedir.

Vaptsarof, Nicola Y., Çev. Özdemir İnce, “Bahar”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.35, (ş.)

“Sen, bahar, akça baharım benim

Kutlanmamış, yaşanmamış baharım” (s.35)

Şiirde heyecanın, umudun ve özlemin habercisi olan baharın beklentişine yer verilmektedir.

Bagrâna, Elisaveta, Çev. Özdemir İnce, “Kendinden Geçiş”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Kasım 1970, s.37, (ş.)

“Söyle bana, söyle bana, söyle bana

Gözlerim yarı kapalı ve işte dinliyorum

Seni.” (s.37)

Şair, içinde beslediği umudu anlatarak kendinden geçmektedir.

Baudelaire, Charles, Çev. Erdoğan Alkan, “Akşam Ezgisi”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.6, (ş.)

“İşte buldu döküm mevsimi bizi

Her çiçek dalında uçar buğulanır” (s.6)

Şiirde, hüznün ve aşk konusu işlenmektedir.

İnce, Özdemir, “Dönüşüm”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.7, (ş.)

“Türkiye’nin dağları, diyorum.

Eşküyalar ve geyik sürüleri

Sonbaharın batışına bakıyorum.” (s.7)

Şiirde, değişim içindeki Türkiye’nin hayaldeki imajlarına yer verilmektedir.

Irgat, Cahit, “Kopuk Gün”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.7, (ş.)

“Mal’ını kaybetmiş kısrak

Sekişi acı nazlı” (s.7)

Şiirde, günlük hayattan insan manzaralarına yer verilmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Taydaş”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.9, (ş.)

“Sen benim dağa çıkmış sesimsin

Bir kuşu ve bir düşü andıran” (s.9)

Şiirde, devrim ruhu konu edilmektedir.

Burkay, Kemal, “Kötürüm Şehrin Kapıları”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.21, (ş.)

“Sevda gibi taşıdım içimde

Bir tomurcuğun gerilimini” (s.21)

Şiirde, şair şehrin donukluğu karşısındaki şaşkınlığını anlatmaktadır.

Gödeli, İzzet, “Umuttur Her Şeyin Adı”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.32, (ş.)

“İşte yine sarsıldı devran

Derimde çömez bir bahar

Gerçeğe ve bilgiye açım yavrum!” (s.32)

Şiirde devrim, hayatın zorluklarına rağmen umut ve mutlu yarın hayali konuları işlenmektedir.

Kırdar, Ayhan, “Çık Hele Anadolu’ya”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.32, (ş.)

“Bağır bağırabildiğin kadar

Ankara sağır” (s.32)

Şiirde şair, politikacıların halkla ilgilenmediklerini dile getirmekte ve Anadolu’ya çıkıp gezmeleri gerektiğini anlatmaktadır.(Şiirin üst kısmında “Görevini yerine oturtmayan, sözüm ona liderlerimize sesleniştir” kaydı vardır.)

Turan, Güven, “Kıpırtısız Bir Sabah’tan”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.6, (ş.)

“Yorgunluk veren bir mavi

Dingin, ıslak bir tütün mavisi.” (s.6)

Şiirde, dingin ve kederli bir sabahın tasviri yapılmaktadır.

Dinamo, Hasan İzzettin, “Avrupa Treni”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.9, (ş.)

“Geçmekte gecekondumuzun önünden

İstanbul-Avrupa postası” (s.9)

Şiirde, şehrin eski ve yeni yüzü bağlamında zengin-fakir karşılaştırması yapılmaktadır.

Hakkı, Ruşen, “Barış Adı Namlulara”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.11, (ş.)

“Kopar gelir ta Amerika’dan

Düşer Vietnam’a” (s.11)

Şiirde, sözde barış adına yapılan savaş ve sömürü konuları ele alınmaktadır.

Irgat, Cahit, “Göz Göz İçinde”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.19, (ş.)

“Göz göz içinde göz göz

Buldum, kendi gözlerim” (s.19)

Şiirde, halkla bütünleşme ve dert ortağı olma konuları işlenmektedir.

Sarıyatı, Ender, “Bir Akın”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.22, (ş.)

“Bir bomba gibi patlıyorum şehre

Canlıların yattığı mezarlıklardan geçmekteyim” (s.22)

Şiirde, farklı insan manzaraları ile şehir tasviri yapılmaktadır.

Aşkın, Taner, “Cebimdeki Yumruklar”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.23, (ş.)

“Hasreti bil

Yakanda bir tutam menekşe

Ürküten bir ıslaklık halinde” (s.23)

Şiirde, yalnızlık ve hüznle dolu insanın durumu anlatılmaktadır.

Lieser, Joachim, Çev. Semiramis Aydınlik, “Çaba”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.25, (ş.)

“Bütün geceleri zaman öldürmekle

Geçirdik! Yine de sabah oldu” (s.25)

Şiirde, gerçekleşmesi mümkün olmayan bir şeyi değiştirme çabası konu edilmektedir.

Lieser, Joachim, Çev. Semiramis Aydınlik, “Devrimsel”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.25, (ş.)

“Daha iyi bir gelecek için gider;

Bir kaçı bir bayrak, çoğu toprak altına.” (s.25)

Şiirde şair, ölmek yerine yaşamanın bir devrim olduğunu vurgulamaktadır.

Lieser, Joachim, Çev. Semiramis Aydınlik, “Haber”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.25, (ş.)

“Toplantısı varmış bugün dalkavukların

Orada öğrenir insan gerçeği

İnsanlara dair.” (s.25)

Şiirde, dalkavukluk ve insanların gerçek yüzünü öğrenme konusu işlenmektedir.

Akyol, Sina, “Yeniden Güzelim”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.32, (ş.)

“Senin puslu bir duman gibi duran yüzün

Bazı karanlık sularında hüznün” (s.32)

Şiirde, sevgiliyle yeniden dünyayı ve güzellikleri keşfetme konusu işlenmektedir.

Dinamo, Hasan İzzettin, “Gül Bahçesi”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.5, (ş.)

“Ufuk, aç gül bahçeni ondan başka gül bahçemiz yok,

Düşlerimizle ondan başka eğlencemiz yok.” (s.5)

Şiirde, hayatla barışık olma ve umut konusu işlenmektedir.

Turan, Güven, “Bozgunlarla”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.8, (ş.)

“At kestaneleri ve çınarlarla kent

Hep yorgunluklar getiriyor” (s.8)

Şiirde, şehrin insanda bıraktığı olumsuz izlere yer verilmektedir.

Öngören, Veysel, “Dünyamız”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.14, (ş.)

“Bana bir şarkı söyle

İçinde sesin olsun” (s.14)

Şiirde, dünya ve insan arasındaki bağ anlatılmaktadır.

Can, Ayhan, “Bir Gül Ustasıdır Semiha”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.15, (ş.)

“Dışarda serseri bir keman gibiydim

Ansızın modellere yakalandı semiha” (s.15)

Şiirde, aşk konusu işlenmektedir.

Alkan, Erdoğan, “Sevi ve Memed Ali”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.28, (ş.)

“Yoğun bir düşünce içindeyim

Yüzüne karşı düşüyor” (s.28)

Şiirde, daha önce yaşanmış bir anı tekrar yaşama arzusuna yer verilmektedir.

Peker, “Eşrefpaşa 1970 Yılında”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.32, (ş.)

“Devşirilmiş çocukların bir ırmaktan arka arkaya aktığı bir sokak

Devşirilmiş çocukların yünle, küfürle, yokuşlardan boşanarak.” (s.32)

Şiirde, devşirme bir erkek çocuğun çocukluktan yaşlılığa kadar geçirdiği hayat anlatılmaktadır. Cinsellik ve hüznün konuları hakimdir.

Vardar, Celal, “Bıçak”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.7, (ş.)

“Tozum toprağım

Rumeli’de bırakılmış.

Suyum

Ankara’nın Tophanesinde” (s.7)

Şiirde, öfke ve tehdit konularına yer verilmektedir.

Can, Ayhan, “Gül Devrimi”, *Dost Dergisi*, S:78, C.23, Nisan 1971, s.9, (ş.)

“Ey

Ünlü kişilerin pahalı yalnızlıkları

Günde iki kez ölen çok giysili kadınlar” (s.9)

Şiirde, karmaşık duygular ele alınmaktadır. Şair yalnızlık, özlem, devrimci bir ruhla çalışmak ve özgürlük konularını işlemektedir.(Şiirin alt kısmında “Ozanın bu adla TRT şiir başarı ödülünü kazandığı kitabından bir parça” kaydı vardır.)

Dinamo, Hasan İzzettin, “İkbal Kahvesinde”, *Dost Dergisi*, S:78, C.23, Nisan 1971, s.16, (ş.)

“İkbal kahvesinde oturuyorum

Yığın yığın insan içinde yapayalnız.” (s.16)

Şiirde, yalnızlık ve tüm zorluklara rağmen sanatkar insanın sanatına olan düşkünlüğü konusu işlenmektedir.

Göneç, Turgay, “Ben Severek Büyürüm”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.16, (ş.)

“Hırçınım uğrağı yok gövdemin

Yorgun ve yaşlı yerlerimi barındıran” (s.16)

Şiirde, hayata karşı bir silah gibi kuşanılmış sevgi konusu ele alınmaktadır.(Şiirin üst kısmında “İlhan Berk’e” kaydı vardır.)

Göneç, Turgay, “Eliydi”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.16, (ş.)

“Günün bittiği yerden korkunç bir hızla

Atılmışım taşlığına gecenin” (s.16)

Şiirde, hayranlık konusu işlenmektedir.(Şiirin üst kısmında “Mehmet Doğan’a” kaydı vardır.)

Çamdoruk, Taylan, “Büyük Sorgu”, *Dost Dergisi*, S:78, C.23, Nisan 1971, s.17, (ş.)

“En gel yerini savaşır

En gül gülünü yaraşır,” (s.17)

Şiirde, devrimin insanları ele alınmaktadır.

Karakoç, Arif, “Aklınızda Tutun Bizi”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.17, (ş.)

“Bizi tek kurşunluk sandılar

Kurşuna dizerken bile

Çok kurşunu kiskandılar” (s.17)

Şiirde, düşmana gözdağı verme konusu işlenmektedir.

Akyol, Sina, “Mektuplar”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.20-22,

(ş.)

“Umutla bakan yüzüm yavrum

Dünyaya

Her şeye

Ve sevgiye

Umutla bakan yüzün senin” (s.20-22)

Şiirde, Kavga ve zorluklara rağmen sevgi konusu işlenmektedir.

Dinamo, Hasan İzzettin, “Metafizik Bahçesi”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.7, (ş.)

“Gümüş çiçekleri arasında metafizik bahçesinin

Makinanın homurtuları duyuluyor.” (s.7)

Şiirde, dünyanın metafizik bir çerçeveden algılanmaya çalışılmasının yanlışlığı konu edilmektedir.

Saraç, Tahsin, “Diriliş”, *Dost Dergisi*, S:79, C.23, Mayıs 1971, s.9, (ş.)

“Yarıya indirilmiş bir bayrak gönderde

Yürek, ve sevi çağrısı.” (s.9)

Şiirde, uyuşmuş ve yoksunluk çeken insanın dirilişine yer verilmektedir.

Saraç, Tahsin, “Ayrılık ya da Bir Öyle Öykü”, *Dost Dergisi*, S:79, C.23, Mayıs 1971, s.9, (ş.)

“Bitti

Yıldız çakılması geceme gözlerinin

Hoş.” (s.9)

Şiirde, biten bir aşk ve ayrılık konusu işlenmektedir.(Şairin verilen iki şiirinin üst kısmında “Tahsin Saraç, DİRENME adlı yapıtıyla 1970 TRT şiir kitabı büyük ödülünü kazandı. Ozanın bu yapıtından alınan iki şiirini okurlarımıza sunuyoruz” kaydı vardır.)

İsimsiz, Çev. Alinin Biri, “Song Mi”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.12, (ş.)

“Yeşil bereliler

Kopardılar kadının göğsünden

Emzikteki bebeği” (s.12)

Şiirde, Vietnam savaşı ve yapılan zulüm ele alınmaktadır.

İsimsiz, Çev. Alinin Biri, “Çin-Hindi”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.12, (ş.)

“Çin Hindi’nde

Viyetnamlı, Laoslu ve Kamboçlu her çocuk” (s.12)

Şiirde, savaşın yol açtığı açlık ve yetim kalan çocuklar ele alınmaktadır.

İsimsiz, Çev. Alinin Biri, “Üçüncü El”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.12, (ş.)

“Öyle bir el ki uzanan

Vaşingtondan Çin Hindi’ne” (s.12)

Şiirde, Amerikan sömürüsü ve Vietnam’daki sıkıntılar değerlendirilmektedir.

İsimsiz, Çev. Alinin Biri, “Sandman”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.12, (ş.)

“Hey kumdan adam

Minicik uyku meleğim benim” (s.12)

Şiirde, Amerikan zulmü anlatılmaktadır.

İsimsiz, Çev. Alinin Biri, “Ödev”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.13, (ş.)

“Yapı der ki

Sazdan, tahtadan, taştan, betondan

Neden olursam olayım ille yıkılmıyayım” (s.13)

Şiirde emperyalizmin sebep olduğu yıkım konusu işlenilmektedir.

Göneç, Turgay, “Dörtlükler”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.16, (ş.)

“Yeşilin filizi benle gülüm

Mavinin ırmağı benle” (s.16)

Şiirde, hüznü karşı sevginin gücünü kullanma dile getirilmektedir.(Şiirin başında “Balıkçı’ya” kaydı vardır.)

Bulut, A. Kadir, “Dağ Günlüğü”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.19, (ş.)

“Boynu kirli adamları severim

Sevdayı ve Lorca’yı anlatanları” (s.19)

Şiirde, burjuva hayattan köy ve kır yaşantısına kaçış konusu işlenmektedir.

Pazarkaya, Yüksel, “Yurttaş”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.19, (ş.)

“Çipil çipil gözlerim

Bakar göğüm süzen Mustafa Kemal nerde” (s.19)

Şiirde, yurttaş hassasiyeti ve bilinci konu edilmektedir.

Yalkut, Aydın, “Umutsuz Turnalar”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.22, (ş.)

“Güz yağmurları başladı demek ki ötelerde

Denize karışan suda bir tedirginlik var” (s.22)

Şair, şiirde Anadolu'nun değişik görüntülerini anımsayarak hüzünlenmektedir.

Şahan, Halil, “Uzak Bir Anıya Selam Diye”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.27, (ş.)

“Dağlara gölge vurmuyor şu sıra

Soğuk bir imgede o uzak özlem” (s.27)

Şiirde, eski günlere duyulan özlem anlatılmaktadır.

Dost Dergisi, S.80, C.23, Haziran 1971

Bu sayıda şiire yer verilmemiştir.

F., Muzaffer, “Eski”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.15, (ş.)

“Camların altında duran desti

Ellerin ellerimdeydi” (s.15)

Şiirde, her şeyin zamanla eskimesi konusu işlenmektedir.

F., Muzaffer, “Varmak”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.15, (ş.)

“Ben topluyorum bütün dökülenleri

Neler de düşürüyorsunuz

Bir göz, bir mendil.” (s.15)

Şiirde, insanoğlunun er ya da geç varmak istediği noktaya varacağına vurgu yapılmaktadır.

Berk, İlhan, “Ağaç”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.16, (ş.)

“Turan Erol beyazı karıyor. Kendi beyazını. Önünde bir göğün.

Yan gözle bakıyor doğa.” (s.16)

Şiirde, bir ressamın tablosunda yer etmeye çalışan ağaç anlatılmaktadır.

Berk, İlhan, “Kır”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.16, (ş.)

“Bir kayaş kırırım ben. Bir Mart sonu. Bozkır çiçekli.

Dışarda ilkyaz ‘Geldim!’ diyor.” (s.16)

Şiirde, kır ve onun değişik görüntülerine yer verilmektedir.

Berk, İlhan, “Luxembourg Parkı”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.16, (ş.)

“Luxembourg Parkı diye bir siyah-beyaz. Paris’te: Allahın elinde

Gece vardiyasına hazırlanıyor. Birbaşına” (s.16)

Şair şiirde, bir parkı kişileştirerek anlatmaktadır.

Öngören, Veysel, “Avcılar İz Bağladı”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.26, (ş.)

“Üveyik, yaylasından uçtu uçalı

Benim gözüm evden eve yol oldu” (s.26)

Bir kuşun gözünden Anadolu ve insanı anlatılmaktadır.

Eloğlu, Metin, “Doğurgan”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.16, (ş.)

“Ama nisan rahminden bir mayıs doğar

Martların döl başağı” (s.16)

Şiirde, ayların birbirlerinin gelişini hazırlamasına değinilmektedir.

Irgat, Cahit, “Yamalı”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.16, (ş.)

“Bir şair ölen insanca

Büyük veya ortanca” (s.16)

Şiirde, zamanla gerçeklerin gün yüzüne çıkacağı konu edilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Üç Kollu Irmak”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.7, (ş.)

“Odaların didik didikliği

Tırlapsızlığı çocukların

Sen yoksun ya” (s.7)

Şiirde, üç çocuk ve onların halleri konu edilmektedir.

Öngören, Veysel, “Teyfo”, *Dost Dergisi*, S:83, C.23, Eylül 1971, s.20-22, (ş.)

“Yine oradayım yine öyle

Yineliyen bir ağacın altında mevsimleri

İçimde anısı gömülenlerin” (s.20-22)

Şiirde, imgeler yoluyla cumhuriyet, payitaht ve siyasi otorite yüzünden hapis yatan masum insanlar konusu işlenmektedir.

Kırdar, Ayhan, “Yağmur”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.25, (ş.)

“Çatlar saydam çatı şimşeklerle

Sızar su” (s.25)

Şiirde yağmur olayı betimlenmektedir.

Yalkut, Aydın, “Akıncılar Destanı”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.28, (ş.)

“Beşparmak dağlarından gümüş çanak örneği

İner Karaova’ya güneş bir iner ama

Isıtmaz köylülerin içini yaban bürümüş” (s.28)

Şiirde, savaş yıllarında Anadolu halkının çektiği sıkıntılar ele alınmaktadır.

Demirağ, Fikret, “Ne Asiyim Ne İsa Baylar Siz Kimsiniz”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.30, (ş.)

“Baylar, sizden özür dilerim

Yanlış akıyor yüzüme suyunuz” (s.30)

Şiirde, çıkarıcı ve menfaatçi insanlardan uzak durmaya çalışma anlatılmaktadır.

Irgat, Cahit, “Kuşluk Şiiri”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.16, (ş.)

“Ve bana şiir verdi

Büyük şiiri kumluklarda unuttum

Balıklar yedi.” (s.16)

Şiirde, hayatın anlamını unutup daha küçük ve değersiz şeylerle uğraşmak konusu işlenmektedir.

Irgat, Cahit, “Beraber”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.16, (ş.)

“Meydanlarda heykelleri ölümünüzün

Dünden güzel başlıyor gün”

Şiirde, hayatı oluşturan her şeyin insanların ortak malı olduğu ve insanlarla beraber var olabileceği konu edilmektedir.

Göksel, H. A., “Âfitâbı Temmuz”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.16, (ş.)

“Bir yıl öncesi miydi

Yirmi yıl öncesi mi” (s.16)

Şiirde, aşk konusu işlenmektedir.

İsimsiz, “Santa Domingo Atlıları”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.19, (ş.)

“İşte,

Fransisco Villa. Ne var ne yok toplar

Yıkık duvarlarda pıhtılaşmış

Komitacı kanlarını da” (s.19)

Şiirde, farklı insan panoramaları verilmektedir.

İsimsiz, “Evdekimov”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.19, (ş.)

“Bir Mayıs sabahı

Burun delikleri donmuş katırlar

Ve bir rus öykücüsü

Kimseler bilmez.” (s.19)

Şiirde, bir şair ve ölümü anlatılmaktadır.

İsimsiz, “Yurtseverlik Şiirleri”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.20, (ş.)

“Mermer

Bir mezar taşı daha uyanır” (s.20)

Şiirde, vatanseverlik konusu işlenmektedir.(İsimsiz olarak dergide yayımlanan bu üç şiirin üst kısmında “Seçici kurulumuzca beğenilen bu ozanın şiirinin altında adı yoktu. Herhâlde yazmayı unutmuş olacak. Bize bildirirse gelecek sayımızda açıklarız” kaydı vardır.)

Eloğlu, Metin, “Emzik”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.22, (ş.)

“Su dağı emziliyor akça bulut altında

Dağ da suyu a çocuk” (s.22)

Şiirde, doğada kusursuz işleyen ekosistem anlatılmaktadır.

Hakkı, Ruşen, “İnce Su”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.22, (ş.)

“İncecik bir suydu önceleri

Akşamları ufacık böceklerin indiği.” (s.22)

Şiirde, suyun tabiatla olan uyumuna ve ortaklaşa çalışmasına vurgu yapılmaktadır.

Öngören, Veysel, “Adam”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.23, (ş.)

“Oraları çevreliyen dağlar şimdi dumanlandı

Gidenler gelmeyince

Yaşlılar

Sönmüştür dedi ışıkları haber beklenen yerin” (s.23)

Şiirde, ülkesi ve insanı için durmadan yorulmadan çalışan insan tipi anlatılmaktadır.

Yalkut, Aydın, “Omuz Omuza Yaşamak İçin”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.25, (ş.)

“Bir kemirgen yalnızlıktır çöktü bir yerlerime

Sinsi gülümseyişlerle artık geçiyor yıllar” (s.25)

Şiirde, sevgiliyle birlikte yaşama arzusu ve özlemi konuları işlenmektedir.

Neruda, Pablo, Çev. Semiramis Aydınlık, “Lütfen Susunuz ”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.27, (ş.)

“Artık beni rahat bırakın

Ve bensiz bakın başınızın çaresine” (s.27)

Şiirde, insanlardan kaçış ve huzuru bulma çabası konu edilmektedir.(Şiirin yer aldığı sayfada “1971 Nobel Edebiyat Ödülü, Şilili şair ve diplomat Pablo Neruda’ya verilmiştir” kaydı vardır.)

Gönenç, Turgay, “Ölüm Son Sözüünü Söylemedi Daha”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.32, (ş.)

“Doruğunda bile değil;

Eteğinde bir dağın.” (s.32)

Şiirde, ölüm konusu işlenmektedir.(Şiirin üst kısmında “Fethi Naci’ye” kaydı vardır.)

İsimsiz, “Adalet Partisi Destanı”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.1, (ş.)

“İssız yıllar içinde dikenli yollar geçtik

Nice rüzgarlar kestik ne fırtınalar biçtik” (s.1)

Şiirde, dönemin partisinin ülkede yaptığı reformlar ve yapmayı hedefledikleri icraatlar konu edilmektedir.

Eloğlu, Metin, “Hınç”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.1, (ş.)

“Uzunca bir canhavli yürür cançekişmezliğimize

Niyesi de şu diyelim: hınç bize, sevi bize...

Kimsecikler bulamaz ki sakladığım denizi.” (s.1)

Şiirde, insanoğlunun içinde barındırdığı gizli duyguların olduğu ifade edilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Dağlara”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.5, (ş.)

“Kanıtılan bir enseri sesidir

Saran şehri” (s.5)

Şiirde, şehrin gizemi ve insanların sıkıntıları konu edilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Sürgün”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.5, (ş.)

“Benim midir

Tâ ilkçağlardan

Hiç onulmaz yerde sürgün” (s.5)

Şiirde, umut konusu işlenmektedir.

Göksel, H. A., “Yağmurlu”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.11, (ş.)

“Bayram mıydı

Bayramdan da mı öte

Dün akşam rakı kadehinde batmıştı güneş” (s.11)

Şiirde, şehrin ıssızlığı ve garipliği konu edilmektedir.

Bongs, Rolf, Çev. Semiramis Aydınlık, “Çıplak Ayaklar”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.15, (ş.)

“Buffalo’da

Kafeteryanın kapısında

Bir levha asılı, üzerinde:

Burada çıplak ayaklı kızlara servis yapılmaz yazılı.” (s.15)

Şiirde, insanların tuhaf ve anlamsız kurallarına değinilmektedir.

Irgat, Cahit, “Figüran”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.32, (ş.)

“Geceye gömülmüş bir gemi gibi

Donmuş soğuklarda iliği” (s.32)

Şiirde yalnızlık, fakirlik ve sevgisizlik konuları işlenmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Senin İçin”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.32,
(§.)

“Yüzü doğasına dönük

Sesi çağlara yazılı” (s.32)

Şiirde, aşk ve sevgi konusu işlenmektedir.

Irgat, Cahit, “Boğuk Yaşantı”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.1,
(§.)

“Aş kendini kentten

Gökyüzleri ak keten” (s.1)

Şiirde, yaşamın adaletsizliği ve boğuculuğundan dem vurulmaktadır.

Yalkut, Aydın, “Ağulu Sular”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.2,
(§.)

“Üşümek bir ağlama duygusuna dönüşür

Batan günle birlikte” (s.2)

Şiirde, zamanın insanın hayatını hem zehirleyen hem de temizleyen tek unsur olduğu vurgusu yapılmaktadır.

Uysal, Halil, “Engel”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.23, (§.)

“Kalın bir duvarla ördüm seni

Çünkü sen benim nedenim oluyorsun

Ne olursan olmalıydın aslında” (s.23)

Şiirde, engel denen şeyin insan hayatına nasıl mühür vurduğu konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Çakmaktaşı Kav ve Kıvılcım”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.27, (ş.)

“Doğudan ta uçtan

Batıya doğru ağaçlar altından geçtim

Kıyıyı güzelledim” (s.27)

Şiirde, insanın düzenini bozan hayat sürgünü ve yüreğinin kabarıışı konuları işlenmektedir.

Pazarkaya, Yüksel, “Bol Verdi Bu Yıl”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.1, (ş.)

“Bir milyon vermiş bu yıl

Otuz beş milyon bir milyon vermiş

Ekmek te vermiş mi” (s.1)

Şiirde, nitelikli bir lider olmayışından dem vurulmaktadır.

Poturoğlu, Aykut, “Süryani”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.2, (ş.)

“Bir akşam vakti

Basmane açıklarında kınından sıyrılmış

Kasatura biçiminde içime yaslandı sevda” (s.2)

Şiirde, hayattan bıkmaya ve yorgunluk konuları işlenmektedir.

Yalkut, Aydın, “Fısıltı”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.9, (ş.)

“En küskün güz şimdi bu bizim yaşadığımız

Bir yerlerden gele gele ve durmadan azalarak” (s.9)

Şiirde, güzel günlere duyulan hasret ve geleceğine dair beslenen umut konuları işlenmektedir.

Eloğlu, Metin, “Oy”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.16, (ş.)

“Bir kediyi suya bandırdılar ve cumhuriyeti sundular

Ben yoktum üvey bacanağım söyledi

O kez yiten kopuk kopçalı mintanı gitti gider” (s.16)

Şiirde, mizahi bir şekilde cumhuriyet konusu ele alınmaktadır.

Irgat, Cahit, “Ara Sokak”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.17, (ş.)

“Gözlerim kan denizi

Geleceğe sıçırıyor geçmişteki sızı” (s.17)

Şiirde, yaşamının zorluğundan bahsedilmektedir.

Kırdar, Ayhan, “Kuğu”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.22, (ş.)

“Kalbim bir kuğudur geceleri

Kanımın sıcak gölünde aman” (s.22)

Şiirde hüznün, hasret ve yalnızlık konuları işlenmektedir.

Peker, “Anılacak”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.22, (ş.)

“Bir koşuda mektubuna yetiştim

Kavak altında yazıldığından” (s.22)

Şiirde, şair kendini sorgulayıp hayatın anlamını aramaktadır.

Goll, Yvan, Çev. Yüksel Pazarkaya, “Bugün Büyük Kıyan Şenliği”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.27, (ş.)

“Kara sütü sefilliğin

Seni içiyoruz

Kesimevi yolunda

Karanlığın sütü.” (s.27)

İnsanoğlunun içinde bulunduğu sefillik ve karanlığa sapanışı anlatılmaktadır.(Şiirin alt kısmında “İlk basılış: La Voix de France, 1 Février, 1942” kaydı vardır.)

Öngören, Veysel, “Halkım”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.32, (ş.)

“Anıları vardır

Halkından;

Yağışlı günleri düşündüren.” (s.32)

Şiirde, Anadolu insanının genel ve ortak özellikleri anlatılmaktadır.

Gönenç, Turgay, “Dörtlük”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.2, (ş.)

“Bir mühür gibi bastılar bağrıma seni

Ağzı ve gözleri genç ölen

Gövden hırçın bir denize dönüşmüştür şimdi

Bir günle değişip, bir günü değiştiren.” (s.2)

Şiirde, hırçınlık konusu işlenmektedir.

Tansel, Oğuz, “Yeni Dünyalı Yerli Halklar”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.4-5, (ş.)

“İlksizde yeryüzü karanlıktı, katran bulutlu.

Güneş, içleri silme ışık, boyalı kuşlar yarattı.” (s.4-5)

Şiirde insanların yüzyıllar içindeki değişimine, çıkar çatışmalarına değinilmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Şarkışla”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.1, (ş.)

“Gece alını akar bir buzağı

Gibi evleri ve saçakları” (s.1)

Şiirde, gece ve güz imgeleriyle Şarkışla ilçesi anlatılmaktadır.(Şiirin üst kısmında “Hilmi Üstün’e” kaydı vardır.)

Eloğlu, Metin, “Elele”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.4, (ş.)

“Madem ki hürriyetle gökyüzü elele

Barışla ilkbahar da elele” (s.4)

Şiirde, iyi şeylerin birlikteliği ve beraber anıldığı konusu işlenmektedir.

Eloğlu, Metin, “Ağırlama”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.4, (ş.)

“Ayak seslerini duyuyor musun?

Bir gelen var!” (s.4)

Şiirde, mutlu günlerin gelişi ve huzur konusu anlatılmaktadır.

Hakkı, Ruşen, “Çıraklık Günleri”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.6, (ş.)

“Toprak çağrılı ve sıcaksa da

İter kanımın çeliği

Sokup ellerimi cebime yürüyemem” (s.6)

Şiirde, eski günlere hasret çekilmektedir.

Irgat, Cahit, “Ekmek Rüzgarı”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.27, (ş.)

“Kullanılmış bir urba, kirlice

Çeviri sevgilerim Esperanto’dan Türkçe” (s.27)

Şiirde, bir düşten uyanış ve çalışma zorunluluğu konu edilmektedir.

Gönenç, Turgay, “Dörtlük”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.1, (ş.)

“Yalnız bir avcıdır yürek

Dolanan hüznün korularında

Sevincin ölüme dönüştüğünü görerek

Ölümü avlayan bir çiçek açışıyla” (s.1)

Şiirde, hüznün ve ölüm konusu işlenmektedir.

Öngören, Veysel, “Sessizlik Bir Güvercin midir”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.2, (ş.)

“İlkbahar rüzgârı

Dolaş ev içlerini, işitince” (s.2)

Şiirde, vatan sevgisi ve ölüm konuları işlenmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Bugünün Diliyle Aşk”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.11, (ş.)

“Bugünün diliyle aşk/savaş

Ve şiirde duran yumruktur” (s.11)

Şiirde, aşkın değişen anlamı konusu işlenmektedir.

Keskinöglü, “Yağmur Geliyor”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.13, (ş.)

“Düşünüyorum ve çeşme yandan akıyor

Göğsüm avluda

Göğsümden kuşlar uçuşuyor” (s.13)

Şiirde, daha iyi bir dünya umut edilmektedir.

“Eloğlu, Metin, “İğne”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.32, (ş.)

“Uyandırıldığımda ben zaten uyanıktım

Ne kumraldım ne hürdüm gözlerim olmaz maviş” (s.32)

Şiirde, güzel günlere kavuşmak içim çekilen sancı anlatılmaktadır.

Irgat, Cahit, “Gecedен Sarkan Ses”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.32, (ş.)

“Gece yarılarını gösteriyor saat

Meydanlarda,

Küfürler boşalıyor açlığa” (s.32)

Şiirde, bolluğun azlığı ve yokluğun çokluğu anlatılmaktadır.

Kıyat, Mehmet, “Güle Dönüşmek”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.32, (ş.)

“Günleri yeniden kurmaktır işimiz

Dörtnala ve kesintisiz” (s.32)

Şiirde, güzel ve bereketli günlerin gelmesi dilenmektedir.

Eloğlu, Metin, “Savut”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.1, (ş.)

“Yiv çoktan karıncalanmış

Tetik pas

Cascavlak kundağında ağ-örümcek” (s.1)

Şiirde, sağlam ve yıkılmaz duruş konu edilmektedir.

Yalkut, Aydın, “Sevginin Çiçekleri”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.2, (ş.)

“Şimdi oralarda her şey susmuştur

Dağlar birer yumruktur gökyüzüne öfkenin savurduğu” (s.2)

Şiirde yalnızlık ve sevgi konuları işlenmektedir.

Taşer, Suat, “Hoş geldin Barış”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.5, (ş.)

“Bir kadın ki doğumcul

Ölümlle yaşam kıl payı” (s.5)

Şiirde, barış konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Canım Benim”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.9, (ş.)

“Dur. Azıcık dur, n’ olur dur

Gitme. Daha kavganın içindeyim,” (s.9)

Şiirde, hayat mücadelesi ve bu mücadele içinde yaşanmaya çalışılan aşk konusu işlenmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Mekik”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.9, (ş.)

“Artık oturup düşünmenin yeri

Geçmiş bozgunları” (s.9)

Şiirde, insanın kavga yerine düşünme mekanizmasını çalıştırması konusu işlenmektedir.

Gürcan, Nedret, “Kıtlık”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.22, (ş.)

“Çakal uzun soluğuyla uludu
İşledi sesini geceye çan gibi
Dağlardan ovalara yayılan...” (s.22)
Şiirde, kıtlık konusu ele alınmaktadır.

Pazarkaya, Yüksel, “Açlık Susuzluk ve Yaşam Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.22, (ş.)

“Toprakla güneş arası
Havayla insan toprakla güneş arası” (s.22)
Şiirde, açlık susuzluk konuları ele alınmaktadır. Güzelliklerin kaynağı olarak hava ve su ön plana çıkartılmaktadır.

Kırdar, Ayhan, “Yalnızlığı Kuşanmak”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.23, (ş.)

“Kuşandım yalnızlığımı çıktım dağlara
Yüzüm Anadolu’yun yüzü gibi soluk” (s.23)
Şiire, yalnızlık ve efkâr konusu hâkimdir.

Poturoğlu, Aykut, “Belki Doğacak Kızıma Şiirler”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.23, (ş.)

“Çocuğum
Sen bir güne bakarsın” (s.23)
Şiirde şair, daha doğmamış kızı için hayata, sevgiye, iyiye dair öğütler vermektedir. Baharın ancak onunla mümkün olacağını anlatmaktadır.

Demirağ, Fikret, “Ötme Keklik Ölürüm”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.32, (ş.)

“Anam bile bilmez kaç ışık söndü içimde!

Gitme keklik, ölürüm” (s.32)

Şiirde, umudun kaybedilmesi korkusu işlenmektedir.

Demirağ, Fikret, “Boşalan Adam Boşalan Kan”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.32, (ş.)

“Kahvelerden geçilmiyor bulutlardan

Kuşlardan geçilmiyor akşamlardan,” (s.32)

Şiirde yenilgiler, vurgunlar karşısında çözülüş yaşanmaktadır. İnsan sorgulanmaktadır.

Demirağ, Fikret, “Kıbrıs’ta İç Savaşta”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.32, (ş.)

“Fırından sıcak bir ekmek aldım

Sanki bir tavus kuşu taşıyorum” (s.32)

Şiirde, iç savaşın ortasında insan konusu işlenmektedir.

Gödeli, İzzet, “.....”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.2, (ş.)

“Sert adım geçiyor günler

Dostlar bu anılar niye” (s.2)

Şiirde şairin, memleketin derdi ile dertlendiğine ve güzel günler geçirmek istediğine şahit olmaktadır.

Eloğlu, Metin, “Kovgu”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.2, (ş.)

“Gül dikene battı mıydı

Deliresi gelir toprağın” (s.2)

Şiirde, doğanın uyumu karşısında insanların duyarsız yığınlar oluşu konusu işlenmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Made in: Aşk”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.4, (ş.)

“Ey rahmin beyaz hüneri

Eruh’lu Sülo Posof’lu Haco” (s.4)

Şiirde, fakir Anadolu insanı ve onun yaşam alanı konu edilmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Şiirin Doğuşu”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.4, (ş.)

“Şiir ağır bir sesteki eskiden

Bir kemandı Hüsso’dan kalma” (s.4)

Şiirde, değişen şiir algısı anlatılmaktadır.

Peker, “Hiçbir şeysiz Ağlama”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.15, (ş.)

“Şu sivri dağın doruğundan bir kişi düştü

Yuvarlanıp öleceğine bir ırmakta yeniden yeşerdi” (s.15)

Şiirde, Anadolu insanının yaşadığı buhran yenilgi ve mutsuzluk konuları işlenmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Mayın”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.18, (ş.)

“Bir geçit yeridir mayın

Ürkek ve afyonlu” (s.18)

Şiirde, insanın ürkeklik ve korku içinde günlerini geçirerek büyümesi konusu işlenmektedir.

Sarıyatı, Ender, “Sabahla”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.24, (ş.)

“Parçalanan bir ülkeydi yüreğim

Çıktım sabahla yola” (s.24)

Şiirde yürek parçalanışı, çekilen ızdırıp ve hüznün konusu işlenmektedir.

Tuzcu, Enver, Der. Necati Zekeriya, “Onsuz Bir An”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.24, (ş.)

“Karanlıklar yine bastı penceremin dışına,

Gönlüme bir kasvet çöktü akşamın melâlinden” (s.24)

Şiirde, kasvetli ve hüznün dolu bir akşamdan kurtulma umudu anlatılmaktadır.

Ramo, Şükrü, Der. Necati Zekeriya, “Unutmam”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.24, (ş.)

“Sarı yapraklar uçuşurken semada

Rüzgârın kanadına sarıldım” (s.24)

Şiirde, şairin belleğine kazınan anılara yer verilmektedir.

Zekeriya, Necati, “Körebe”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.25, (ş.)

“Sevgi körebe

Sevgi saklambaç

Ben ebe” (s.25)

Şiirde, sevgiyi arayıp bulma çabasına yer verilmektedir.

Emin, İlhami, Der. Necati Zekeriya, “Balkonlar”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.25, (ş.)

“Balkonlar

Karşı balkonlar

Binbir renkli oyuna tutunmuşlar çocuklar” (s.25)

Şiirde, balkonun insanda uyandırdığı çağrışım konusu işlenmektedir.

Şaban, Naim, Der. Necati Zekeriya, “Hürriyet”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.25, (ş.)

“Bir hayal mi bu kuş

Dallar gümüş yapılı” (s.25)

Şiirde, hürriyet konusu işlenmektedir.

Ülkü, Nusret Dişo, Der. Necati Zekeriya, “Varlanmak”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.25, (ş.)

“Bazen yakın bazen uzağız

Bazen uzak bazen sıcağız” (s.25)

Şiirde, insan olabilme konusu işlenmektedir.

Hafız, Nemetullah, Der. Necati Zekeriya, “Özgürlük İçin”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.25, (ş.)

“Bütün yaz uykusuz işler karınca

Bir buğday tanesi için” (s.25)

Şiirde, özgürlük konusu işlenmektedir.

Mercan, Hasan, Der. Necati Zekeriya, “Sarı Yusuf”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.25, (ş.)

“Ya boş verin

Ya düşünün

Sarı Yusuf ahırda değil” (s.25)

Şiirde, insanın değersizliği konusu ele alınmaktadır.

Müzbeğ, İskender, Der. Necati Zekeriya, “Güvercinler”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.26, (ş.)

“Pazar meydanında uçar kuşlar

Güvercinler, göğüsleri şişkin” (s.26)

Şiirde güvercinlerin gözünden; sevinç ve özlem konuları yanında sevgisiz geçen günlerin pişmanlığı konuları ele alınmaktadır.

İbrahim, Bayram, Der. Necati Zekeriya, “Örfler”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.26, (ş.)

“Örfler vardı tarih boyunca

Toprağa insan tabanları basınca” (s.26)

Şiirde, örf ve adetler eleştirilmektedir.

Engüllü, Avni, Der. Necati Zekeriya, “Sonuç”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.26, (ş.)

“Sen dünyayı dört duvar arasından göredür

Yüreğim boşsa içim odunla doludur” (s.26)

Şiirde, sevgisizlik konusu işlenmektedir.

Engüllü, Suat, Der. Necati Zekeriya, “Impression”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.26, (ş.)

“Sen varsın

Dostlar var güneş

Gökyüzü alabildiğince mavi” (s.26)

Şiirde, sevgilinin varlığının ve yokluğunun etkisinin gücü konu edilmektedir.(Bu on iki Yugoslavya şiirlerinin üst kısmında dergi tarafından “Bu sayımızda, okurlarımıza Yugoslavya’da yaşayan ve yaratan Türk asıllı yazarlardan bir şiir demeti sunuyoruz. Şiirlerini okuyacağınız bu yazarların kimi şiir ve düz yazıları, hatta yapıtları da zaman zaman Türkiye’de yayımlanmıştır” kaydı düşülmüştür.)

Kaynarcağ, Aslan, “En Eski Kitaplıklar”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.26, (ş.)

“En eski kitaplıklar benim vatanımda kurulmuş,

Nice kırallar gelmiş, sultanlar gelmiş ve de devlet adamları” (s.26)

Şiirde, kitap ve kitaplığın önemi anlatılmaktadır.

Pazarkaya, Yüksel, “Sevgi Dolayları Dizisinden 20 Üçlük”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.32, (ş.)

“Seversem sevdiğim için

Yaşarsam sevdiğim için

Ölürsem sevdiğim çağım için” (s.32)

Sevgi Dolayları kitabından alınan yirmi üçlükte sırasıyla; sevginin gücü, insanların değerini yitirip hayvanlaşması, bilinç ve insan ilişkisi, çelişkiler ve insan, insanın tek düzeliği, belirsizlik ve korku, zor sevda, doğanın değişmezliği, korku, söz ve önemi, boyun eğme, insanın dünya algısı, tanrı ve insan ilişkisi, çalışmak ve ilerlemek, başkaları ile anlamlı olan insan, sevgi ve düşünce, bilinç ve aklın uyumu, insanlar ve farklı bakış açıları, şiir ve sözün önemi konuları işlenmektedir.

Özdemir, Seyfettin, “Kahramanüstü”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.2, (ş.)

“Yıllardır hastalığımın adı:

İnsan diye biri bir kahramanüstü” (s.2)

Şair, insanların eskisi gibi olmadıklarından şikâyet etmekte ve bunu değiştirmenin zamanının geldiğine vurgu yapmaktadır.

Peker, “Adıyla”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.8, (ş.)

“Şaraptan şaraba girdim

Soğuk suyu hatırlayınca

Yüzümü yıkadım doğru mu diye” (s.8)

Şiirde, çocukluk günleri özlemi konu edilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Kural Dışı”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.12, (ş.)

“Birdenbire patladı fırtına

Birdenbire toprak, su, ağaçlar” (s.12)

Şiirde, tabiatın olması gerekenin dışında hareket etmesi konusu işlenmektedir.

Poturoğlu, Aykut, “Belki Doğacak Kızıma Şiirler II”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.17, (Ő.)

“ooh haziran

Efkâr bastı gönlümü boğuluyorum” (s.17)

Şiirde haziran ayının verdiği efkâr, her Şeye rağmen beslenen umut ve mutlu bir ũlke arzusu ele alınmaktadır.

Ada, Ahmet, “Yeraltı Sesleri”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.22, (Ő.)

“Işık diye gökyüzünü kemirenler vardır

Kapanık havalarda sessizliği biçenler” (s.22)

Şiirde, ölüm ve ölümler anlatılmaktadır.

Yalkut, Aydın, “İzmir Çukurunda Bir Gece”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.27, (Ő.)

“Sonra ben geldim bin yıl uzaktan

Ve ikinci kez yaşıyorum bir Şeyi” (s.27)

Şiirde, Şehir insanının acıyla geçen bir günü tasvir edilmektedir.

Yaşar, İzzet, “Üç Davul Bir Zurna İçin Güpegündüz Bestelenmiş Konçertodur”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.29, (Ő.)

“Ben ölümlerle mümkünüm

Kan resmî olmayan tarihimdir” (s.29)

Şiirde Őairsel bir duyarlılıkla hayatın her anından süzölen hüznü ve hayatı bir yük gibi sırtında taşıyan insan çırpınışlarına yer verilmektedir.

Saraç, Tahsin, “Yansımalar”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.1, (Ő.)

“Bir görkemli yalnızlıkla öyle duvarlandım ki

Acı bile içimde yıldız çiçeği, gül.” (s.1)

Şair, duyumsadığı ve yaşadığı hayattan yansımaları aktarmaktadır.

Taşer, Suat, “Gün Kurdu”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.8, (ş.)

“Gün kurdunu bilirsiniz evreni minik

Bilirsiniz a canım yüreciği delik deşik” (s.8)

Şiirde, sistemin köleleştirdiği ve uyuşturduğu insan tipi konu edilmektedir.

Taşer, Suat, “Eski Hayvanlar”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.8,

(ş.)

“Eski hayvanlar geçiyor aynıyla yeni

Amiplik öfkemi yakıyorum

Işıyor yılğınlar kenti” (s.8)

Şiirde, yılğın insan tipi konusu işlenmektedir.

Taşer, Suat, “İlk Duvar”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.8, (ş.)

“İlk duvar örülende ordaydım

Korku-tanrı bebek orda

Bulutlar geliyordu ben ölümleri saydım” (s.8)

Şiirde, hüküm süren ölüm konusu işlenmektedir.

Taşer, Suat, “Çılgınlık”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.9, (ş.)

“Çılgınlık bir kraldır hep sonsuz

Bakışlarımızın zincirlerinde” (s.9)

Şiirde, hayatın her anına sinmiş olan çılgınlık konusu işlenmektedir.

Taşer, Suat, “Gökyüzüne”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.9, (ş.)

“Gökyüzüne ağar gider acılar

Dumanı yüreklerimizin” (s.9)

Şiirde, insanın yaşadığı acıları gökyüzü ile paylaşmasına yer verilmektedir.

Taşer, Suat, “Böldüm”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.9, (ş.)

“Böldüm ortasından

Acılar yumağı

Vurdum ikiye bire

İhanetler çağı” (s.9)

Şiirde, acılı ve sancılı günler, yarım kalan düşler konusu işlenmektedir.

Yalkut, Aydın, “Aldı Yüreğim”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.11, (ş.)

“Artık bir kahrın kenetinde ellerim

Şu yorgun ağır akan yıllara bakıyorum” (s.11)

Şiirde, yılların biriktirdiği acı ve kahr, insanoğlunun yaşadığı hayatı kabulleniş konuları işlenmektedir.

Yalkut, Aydın, “Of Aman”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.11, (ş.)

“Gecenin alın çatısından

Bir demet karanfil gibi fişkırın

Tan yerinin beslediği ırmaktım” (s.11)

Şiirde, uyanış ve hakkını arama konuları işlenmektedir.

Gödeli, İzzet, “Kanyak Şiirleri I”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.14, (ş.)

“Tökezlenirdi

Sırça sesinde gün boyu

Başını alır güneşe yaslardı” (s.14)

Şair yoksul ve yalnız olan arkadaşını anlatmaktadır.

Gödeli, İzzet, “Kanyak Şiirleri II”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.14-15, (ş.)

“Ustam dokunur mu hırkalar alkolle

Şapkalar, kazaklar, eldivenler,” (s.14-15)

Şiirde, umudunu yitirmiş insan tipi konu edilmektedir.

Göldeli, İzzet, “Kanyak Şiirleri III”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.15, (ş.)

“Kasıklarını gerdi

Ahşap ailelerden biri

Dikmen sırtlarında

Gecenin sütünü sağdı.” (s.15)

Şiirde, istenilen hayatın yaşanamaması ve hayal kırıklığı konuları işlenmektedir.

Gürcan, Nedret, “Tavşan ve Çocuk”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.15, (ş.)

“Beni görünce yumar gözlerini

Bıyığı düşer papyonuna

Lahanaya gelince kıpır kıpır” (s.15)

Şair, kızıyla geçirdiği mutlu bir günü anlatmaktadır.

Gürcan, Nedret, “Soyut ve Somut”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.15, (ş.)

“Geldi sonyaz bulutu, uyur güvercin

Islak yollar, şemsiyeler, ak duman” (s.15)

Şiirde, bazı gerçekleri anlamının tek başına yetersiz kalışından bahsedilmektedir.

Gürcan, Nedret, “İstanbul’a Girerken Anadolu’dan”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.15, (ş.)

“Buğdayları biçtik; bire yüz verdi

Başakta çıvgın kesmedi özünü bu yıl” (s.15)

Şiirde, Anadolu insanı ve onun İstanbul için önemi konusu işlenmektedir.

Gürcan, Nedret, “İsli ve Pahlı”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.15,

(ş.)

“Okşarken elimden kaçırdım Beyoğlu’nu

Ne kadar İstanbul’a geldiysem denedim” (s.15)

İstanbul ve onun insanda bıraktığı kötü izler konu edilmektedir.

Gürcan, Nedret, “En Çok”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.15, (ş.)

“Gerdanı patra kokan İstanbul

Dolmabahçe’den geçtim dün” (s.15)

Şiirde, İstanbul sevgisi anlatılmaktadır.

Bulut, Abdulkadir, “Tütün”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.22,

(ş.)

“Benim sığınağım olur tütün

Dinlencem olur sevdadan bilenim” (s.22)

Hayatın zorluklarına göğüs germe konusu ele alınmaktadır.

Neruda, Pablo, Çev. Engin Aşkın, “Yönelmek Öğledensönlere”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.23, (ş.)

“Üzgülerin ağlarıdır savrulur ellerimde

Yönelirken öğledensönlere” (s.23)

Şiirde, aşk ve özlem konusu işlenmektedir.

Kırdar, Ayhan, “Yalnızlığı Kuşanmak”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.25, (ş.)

“Kuşandım yalnızlığımı çıktım dağlara

Yüzüm Anadolu’mun yüzü gibi soluk” (s.25)

Şiirde efkâr, kin ve yalnızlık konuları işlenmektedir.

Emre, Hasan, “İnsan”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.27, (ş.)

“İçinde yaşadığımız zamanı unutma

Sevdanın kapanmaz yaralarıyla vardık

İnsanın sıcak iklimine sonunda” (s.27)

Şiirde, insanın kendini bulması ve var olma mücadelesi konusu işlenmektedir.

Kıyat, Mehmet, “Kan Dönmesi”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.4, (ş.)

“Bir şiirde toplamak için çocukları

Dağıldık

Uzun bir gecede kuruldu ellerimiz” (s.4)

Şair, barış ve mutluluk simgesi çocukları bir şiirde toplamaya çalışmaktadır.

Pazarkaya, Yüksel, “Yanar Sesim Sılaya Sılaya”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.4, (ş.)

“Kalmaz bu gidişle iş güç

İnce sızılar iğirmek dışında” (s.4)

Şiirde, memleketin kötü durumu karşısında duyulan hüznün dile getirilmektedir.

Arısoy, Süleyman, “Yücelti Lo”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.10, (ş.)

“Bitimsizdeki karalara doğru

Okyanuslar üzerinde.

Uçarak çırpınan kuşlar gibiyim” (s.10)

Şiirde, hem yorucu hem de doyumsuz bir aşktan kurtulma çabası konu edilmektedir.

Gödeli, İzzet, “Acıyla Savrulmuştum”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.29, (ş.)

“Keriz ve puştlarını fırlatıyordu

O canım kent” (s.29)

Şiirde hayattan, dostlarından, insanlardan umduğunu bulamayan insanın çektiği acı konusu işlenmektedir.

Gönenç, Turgay, “Chagall”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.5, (ş.)

“Bilmeden kime nereye koştuğumu

Apansız yoluma çıkan duvar.” (s.5)

Şair umduğu ve hayalini kurduğu dünya portresi çizmeye çalışmaktadır.

Oktay, Ahmet, “Ekim Şiirleri”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Kasım 1972, s.9, (ş.)

“Toplanın, aldırmayın yağmura

Yaşadıklarımızın hesabı tutulacak.” (s.9)

Şiirde, bütün her şeyiyle bir olan ayrı olmayan Anadolu sevgisi ele alınmaktadır.

Demirağ, Fikret, “Kuşluk Otobüsü”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Kasım 1972, s.9, (ş.)

“Şakayıklar arasında patlar yüzünün obüsü

Durur şehir düdük çalar.” (s.9)

Şair, hem ülkesinin hem de dünyanın çektiği sıkıntılar karşısında duyduğu hüznü dile getirmektedir.

Yalkut, Aydın, “Doludizgin”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Kasım 1972, s.24, (ş.)

“Sonra doludizgin koşarlardı

Hiçbir şeyin hiçbir şeye

Ve hiçbir süre ağlamadığı o yerlere” (s.24)

Şiirde, doludizgin yaşama arzusu ve hayat mücadelesi konusu işlenmektedir.

Saraç, Tahsin, “Sürüngenler Yılıksı”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.1, (ş.)

“Yarısı İsa yüzünden

Yarısı tam Yahuda

Otuz dinar ve Roma” (s.1)

Şair, ikiyüzlü, kan emici insanlardan ve kula kulluk etmekten şikâyet etmektedir.

Yalkut, Aydın, “Ölümüne Ölümüne”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.14, (ş.)

“Dal kıpırdamıyordu

Susmuştu gecenin korusu” (s.14)

Şair bu şiirde insanların sebep olduğu kin ve nefretten, devam edecek olan aşktan, yenilgi ve zaferlerin hayatın ayrılmaz birer parçaları olduğundan söz etmektedir.

Demirağ, Fikret, “Ağlama Kız”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.15, (ş.)

“Ağlama kız, eskime kız, eskimo kız!

Hem ağlasak ta kim kime kız?” (s.15)

Şiirde, gafletten uyanma ve insanların içinde besledikleri kin duygusundan söz edilmektedir. Şair, ağlamanın değil de silkinip kalkmanın zamanı olduğunu vurgulamaktadır.

Pazarkaya, Yüksel, “Bitpazarı Şiiri”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.24, (ş.)

“Aktı yaşam

Fanus altındaki boşluğa:

İp cambazı eski resimler

İşi bitmiş sırsız leğen” (s.24)

Stuttgart’ta sergilenen bir kitap sergisi konu edilmektedir. (Şiirin üst kısmında “kent yaşamını canlandırmak için Stuttgart Belediyesi yılda bir bitpazarı kurmayı kararlaştırdı” kaydı vardır.)

Pazarkaya, Yüksel, “Aç Bilinç”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.24, (ş.)

“Açın öçü tarihsel

İlişmiş ilenir dağa taş

Uzar yol boyu tıkanır soluk

Yol tükenmez” (s.24)

Şiirde, bilinç konusu işlenmektedir.

Bongs, Rolf, “Güvensizlik”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.29, (ş.)

“Gül solmakta nereye?

Güven yok ne düne ne yarına.

Yol gösterir kendini, ayaklar onu çiğneyince.

Hava, kanatları altında gülün.” (s.29)

Şiirde, güvensizlik konusuna yer verilmektedir.

Biermann, Wolf, “Ah Dostum, Ben Gibi Değil misin Sen de?”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.29, (ş.)

“Severim ben sadece

İsteyince

Bırakmada özgür olduğum şeyleri.” (s.29)

Şiirde, aslında her insanın özünde aynı huy ve mizaçlara sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Okday, Ahmet, “Sürgün’den”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.1, (ş.)

“Kaçınıcı yaz? Geçti hüznler bırakıp ardında:

İstiridye kabukları ve o serin mavilik” (s.1)

Şiirde, devrim insanının hayatının görsel ve düşünsel olgularına, hissettiklerinin aşırı imgeselliğine yer verilmektedir.

Poturoğlu, Aykut, “Belki Doğacak Kızıma Şiirler III”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.21, (ş.)

“Çocuğum tahta bavulu

Kuşları

Ve gariban tavrıyla

Şehre indi güz” (s.21)

Şiir serisinin bu üçüncüsünde şair, güz mevsiminin gelişini haber vermekle birlikte şehri ve insanı nasıl kasvetli bir havaya soktuğunu anlatmaktadır.

Yurttaş, Hüseyin, “Bir Yolculuktayım”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.21, (ş.)

“Gel dost, elini uzat bir maşrapa su ver

İçim bir yangın yeridir harlı ve dumanlı” (s.21)

Şiirde, sağlam bir dost ve insan hasretine yer verilmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Öfkeye Duran Şiirler”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.32, (ş.)

“Anlatıma duran yağlığımı bir gün

Bir gün oğlanlardan kalan sözleri” (s.32)

Şiirde, baskın bir öfke ele alınmaktadır.

Hakkı, Ruşen, “Bir Gün Vurursa Bordamıza”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.32, (ş.)

“Yüreği pek ne suskunlar gördüm

Çükleri ceryan direği” (s.32)

Şiirde, hayatın içinde insanın verdiği kavga konusu işlenmektedir.

Gödeli, İzzet, “Bu Şiirde Yalnız Yahya’lar Konuşur”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.1-2, (ş.)

“Saçlarına bakarsan

Güç toparlanmış kış

Dirseklerine de yuvalanmamış fareler” (s.1-2)

Şiirde bir dönemin insanının yaşadığı buhran ele alınmaktadır. Şair, ‘Yahya’ imgesini kullanmıştır.

Lec, Stanislaw Jerzy, Çev. Semiramis Aydınlık, “Taranmamış Düşünceler”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.5, (ş.)

“Yalınayak gezmek, yalnızca kundurası olanlara yakışır.

Nüfus artışı, bir insanda birçok insan yaşamasına sebep oldu.” (s.5)

Şiirde, insanlığa dair farklı düşünceler aktarılıp konu edilmektedir.

Eloğlu, Metin, “Ninelere Dedelere Şiirler”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.9, (ş.)

“Yoksa camekândaki kişnişin mis gibi şamatasından mı ürktünüz?

Ayol ne kurşun dökülüyor, ne de Patrona Halil; telve falı bu ayol” (s.9)

Şiirde, basit günlük konuşmalar ve işler anlatılmaktadır.

Gödeli, İzzet, “Bir Çocuk Kadar Kalabalık”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.10-12, (ş.)

“Göçü alıyorum

Kasnakların ayrıldıkça deli bir sevinçle

Sözcüklerin kabardıkça gırtlığında” (s.10-12)

Şiirde, çocukluk yılları özlemi konu edilmektedir.

Bulut, A. Kadir, “Muska”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.18, (ş.)

“Ey benim süren yanlışlığım

Ve göğsüme inen çerçici

Dosta okuntu çıkarmadan

Sevdamı büyüle” (s.18)

Şiirde, bir yanlışın düzeltilmesi temenni edilmektedir.

Hakkı, Ruşen, “Avcılar İz Bağladı”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.19, (ş.)

“Kimin bacakları kuvvetli

Dişleri keskin

Kaçar kurtulur tuzaktan” (s.19)

Şiirde, beklenen misafir için yapılan hazırlık anlatılmaktadır.

Gürcan, Nedret, “Ağılı Gözler”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.19, (ş.)

“Ağılı gözlerin damla damla

Biriken suyu

Durmadan mayalar” (s.19)

Şiirde, zorlu ve mücadele gerektiren bir işi başarmanın ardından duyulan haz ve memnuniyet konusu işlenmektedir.

Yalkut, Aydın, “Ahalinin Üç Hali”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.20, (ş.)

“Bir takım yerlerden çıkıp geldim

Durgun sular bir ağıtı sızıyordu

Geçtiğim yolların belkemiğinden.” (s.20)

Şair, yaşadığı sessizliği ve hüznü sevgilisine anlatmaya çalışmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Çağdaş Türk Edebiyatının en önemli dergileri arasında yer alan Dost Dergisi yayımlandığı (1964-1973) dönemde edebiyatımıza yeni bir soluk getiren şiirler açısından son derece önemlidir. Dergide yayımlanan şiirlerle değişen şiir anlayışının izleri görülmektedir.

Dost Dergisinde yayımlanan şiirlerde genellikle; aşk, hasret, cinsellik, yaşama arzusu, yalnızlık, hüznün gibi bireysel konular ele alınmıştır. Bunun yanında toplumsal içerikli şiirlere de sıkça rastlanılmaktadır. Ele alınan toplumsal konular ise; devrim, özgürlük, ülke insanının uyanışı, ülkenin kalkınması, sömürü, yoksulluk, maki-neleşme ve maki-neleşmenin etkileri, savaş ve barıştır.

1964-73 yılları arasında, Dost Dergisinde 1964 yılında, 21; 1965 yılında, 50; 1966 yılında, 80; 1967 yılında, 52; 1968 yılında, 36; 1969 yılında, 38; 1970 yılında, 93; 1971 yılında, 77; 1972 yılında, 96 ve 1973 yılında, 20 şiir olmak üzere 562 adet şiir yayımlanmıştır. En fazla şiirin 1972 yılında yayımlandığı görülmektedir. İkinci Yeni rüzgârının estiği yıllar olan bu dönemde, şiirdeki hareketlilik derginin sayfalarında hızla belirlemektedir. İkinci Yeni ile birlikte şiirdeki hem anlatım hem de yapı bakımından ortaya çıkan devrimsel değişimi Dost Dergisinde gözlemlemek mümkündür.

Dost Dergisinde yayımlanan ilk yerli şiir, Aziz Nesin'in "Atatürk'e Mektup"(Nesin, 1964: 1) adlı şiiridir. İlk çeviri şiir ise, Roland T. Dempster'in Coşkun Zengin tarafından çevrilen "Bir Afrikalının Savunusu"(Dempster, 1964: 20) adlı şiiridir. Dost Dergisinde en az bir şiiri yayımlanan Türk şairler şunlardır: Aziz Nesin, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Âşık Veysel, Âşık Hasan, Ali Püsküllüoğlu, Osman Numan Baranus, Kemal Burkay, Ahmet Oktay Börtecene, Uğur Önal, Kamran Yüce, Nihat Ziyalan, Nevzat Uçkan, Abdullah Nefes, Fikret Adanır, Ruşen Hakkı, Bülent Dalgıncı, Cemal Süreya, Hasan Hüseyin Korkmazgil, Ünal Semercioğlu, Ayhan Kırdar, Gülten Akın, Özdemir İnce, Mehmed Kemal, Turgut Uyar, Günel Altıntaş, Güven Turan, Muzaffer Erdost, Sezai Karakoç, Cahit Irgat, Seyfettin Başçılar, Haluk Aker, Ceyhun Atuf Kansu, Cevdet Atmaca, Nurer Uğurlu, Âşık İhsâni, Can Yücel, Özkan Mert, Cengiz Bektaş, Nâzım Hikmet, Güven Aysun, Haydar Ozansoy, Mehmet Kıyat, Bülent Habora, Sabahattin Batur, Sıtkı Salih Gör, Turhan Keskin, Hüseyin Ülkü,

Celal Çumralı, Metin Eloğlu, Recep K p u, Mehmet Salihoğlu, Ayhan Hünalp, Şerif Gönültaş,  lk n Tansel, Nevzat  st n, Ali Ersin G n e, Yurdakul Esemenli, Ayhan Can, Ruşen Hakkı, Tahsin Saraç, Sadık Deniz, Arif Damar, Güngör F. Tüzün, Abdullah N. Karahan, Veysel  ng ren, Kamil Başaran,  st n Akmen, Münire Dıranas, Yüksel Pazarkaya, Taner AŐkin, Halil Uysal, Şükrü  st n, Aziz Yaşar Kılıç, Bulut Batok, Özgan Baz, Suat Taşer, Hasan  zzettin Dinamo, Abdulkadir Bulut, Faruk TaŐkırın, M. Nezihi Gülcüoğlu, Sina Akyol, Keskinodđlu, Fethi Giray, Arkadaş Z.  zger, Şevket Apalak, Aykut Poturoğlu,  zzet Göldeli, Peker, Necati Yıldırım,  zkan Yalçın, Kemal Burkay, M. Tahir Abacı, Murat Devrim, Ender Sarıyatı, Erdoğan Alkan, Celal Vardar, Turgay Gönenç, Taylan  amdoruk, Arif Karakoç, Aydın Yalkut, Halil Şahan, Muzaffer F., İlhan Berk, H. A. Göksel, Oğuz Tansel, Nedret Gürcan, Enver Tuzcu, Şükrü Ramo, Necati Zekeriya, İlham, Emin, Naim Şaban, Nusret D. Ülkü, Nemetullah Hafız, Hasan Mercan, İskender M zbağ, İbrahim Bayram, Avni Engüllü, Suat Engüllü, Arslan Kaynardağ, Seyfettin  zdemir, Ahmet Ada,  zzet Yaşar, Hasan Emre, Süleyman Arısoy. Ayrıca Dost Dergisinde isimsiz iki, imzasız dört Şiir bulunmaktadır.

Dost Dergisinde en az bir Şiiri çevrilen yabancı Şairler ise Şunlardır: Ronald T. Dempster, Wallece Stevens, Bertolt Brecht, Rafael Alberti, Rene Char, Pablo Neruda, Jean Grosjean, Lawrence Ferlinghetti, Louis Aragon, Div n Del Tamarit, Henri Michaus, Arthur Rimbaud, I. Brodski, Robert Graves, Emil Dickinson, Carl Sandburg, Mikhail Lermontov, Nicolas Guillen, Miroslav Holub, Ho Şi Minh, Yevgeniy Yevtushenko, Sergei Yesenin, Hans Magnus Enzensberger, Andrey Voznesensky, Attila Jozsef, Bernard Daie, Paul Eluard, Hristo Smirnenski, Peyo Yavorov, Geo Milev, Hristo Botef, Elisaveta Bagriana, Nicola Y. Vaptsarov, Lubomir, Levchev, Slav Hristo Karaslavov, Vladimir Basef, Blaga Dimitrova, Mladen Issaef, Anastas Stoyanov, Radoy Ralin, Charles Baudlaire, Joachim Lieser, Rolf Bongs, Yvan Goll, Stanislav Jerzy Lec. Ayrıca Dost Dergisinde isimsiz olarak çıkan ve Türkçeye Ahmed Arpad -Ahmet E. IŞık tarafından çevrilen bir Bertolt Brecht Şiiri, yine isimsiz ve imzasız olarak çıkan ve Türkçeye Halikarnas Balıkçısı-Turgay Gönenç tarafından çevrilen dört İnka Şiiri ile beş tane Alinin Biri tarafından çevrilen imzasız Çin-Hindi Şiiri bulunmaktadır.

2. 2. Eleştiri

Berk, İlhan, “Suut Kemal Yetkin’e Cevap”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.3-4, (e.)

Yazar, Suut Kemal Yetkin’in ‘Olumsuz Bir Davranış’ adlı yazısında kendisinin ‘Yeni Ufuklar’ ve ‘Varlık’ dergilerinde yayımlanan iki yazısını eleştirmesine karşılık bir cevap olarak bu eleştiri yazısını kaleme almıştır. İlhan Berk öncelikle Yetkin’in eleştirisini üç maddede özetleyerek bu eleştirilere cevap veriyor.

Suut Kemal üç maddede kısaca; İlhan Berk’in ‘Türk Şiirine Bakmak’ adlı yazısıyla, kendisinin 20 yıl önce ‘Ülkü’ dergisindeki ‘Edebiyatta Milli Benliğe Dönüş’ başlıklı yazısında ileri sürdüğü düşünceleri savunduğunu, Tanzimat’tan günümüze şiirimizin Batı etkisinden kurtulamayıp az gelişmiş ülke olmamıza bağladığını ve son olarak kendimize ait şiirimizin olmadığını, Batı geçmişini kendimize geçmiş edinmeye çalıştığımızı söylediğini vurgulamaktadır.

İlhan Berk, bu eleştirilere teker teker cevap vererek Yetkin’i eleştirmektedir. İlk olarak, Yetkin’in de üç dört eleştiri ve deneme kitabının olduğunu ve bunlara özgün birer yapıt olarak bakıp bakamayacağımızı sorgulamakla başlamaktadır. “Yanılmıyorsam S. Suut Kemal’in üç dört eleştiri, deneme kitabı vardır. Acaba bunlara Batı etkisinin dışında bir eleştiri örneği olarak bakabilir miyiz? Türk düşüncesine, duyarlığına özgü bir nitelik bulabilir miyiz onlarda? (...) Yani Batı etkisini kendi yapıtlarından silebilmiş midir?” (s.3)

Yazar, ikinci olarak Tanzimat’tan günümüze şiirimizin Batı etkisinden kurtulamayıp sadece yazınsala bağlamamak gerektiğini söyleyerek gelişmişlik kriterlerinin de göz önünde tutulmasını gerektiğini savunmaktadır. Bunun için yazar, Yahya Kemal, Ahmet Haşim ve Nâzım Hikmet örneğini veriyor. “Yahya Kemal, Ahmet Haşim örneğine (artık buna Nâzım Hikmet’i de katabiliriz), Tanzimat’tan bu yanaki şiirimizde ‘istisna’ gözüyle bakmamız gerekiyor. 1880’lerde Dostoyevski’nin Puşkin olayına, ‘olağanüstü’ gözüyle bakması gibi buna da aynı şekilde bakmak gerekiyor. (...) Dostoyevski ile Gogol’un Puşkin için ben de üç ozanımız için diyorum.” (s.4) Yazar az gelişmişliği kendine örnek almadığını da dile getirmektedir.

Üçüncü olarak Yetkin'in, yazarın özellikle "Öte yandan, 'halkımıza bir geçmiş bulamamışız, Batı'nın geçmişini kendimize geçmiş edinmeğe çalışmışız' sözünün de amaçladığı alanı kestirememesine, buna karşı, yazımın başına aldığım sözünü, tam bir ırkçı gözüyle yanıtlamaya kalkmasına ne demeli?" (s.4) ifadelerini yanlış anladığını vurgulamaktadır. Yazar, amacının Batı ulusu karşısında kendi ulus kavramımızı ortaya koymamız gerektiğini, ancak böyle ulus olabileceğimizi anlatarak eleştirisini bitirmektedir.

Nutku, Özdemir, "Horoz Totocuların Ayakları Bacakları Balıkları Fılları Filanları", *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.12-15, (e.)

Yazar, yöresel renklerle bezenen, seyirciyi güldüren ve güldürürken olumlu yargılamalara götüren bu oyunu yazısında eleştirmektedir. Oyunun eleştirisini yapmadan önce biçim konusu üzerinde durmuştur. "Biçimin özü getirdiği doğru. Ama bu söz yanlış anlaşılmalı. Ortada bir yazarın öz kaygısı yoksa, hangi biçimi denerse denesin bir şey olmaz." (s.12) Daha sonra öz biçim açısından Sermet Çağan'ın bu oyunu başarılı bir şekilde sahneleştirdiğini anlatarak devam etmektedir. "Sermet Çağan'ın 'insanı kapsarken' seçtiği biçim, özü aydınlatmakta ve görevini yerine getirmektedir." (s.12)

Özdemir Nutku kısaca oyunu özetledikten sonra yazar, oyuncu, dekor, oyunun sahneleniş biçimi gibi yönlerden oyunu analiz ederek oyunun zayıf noktalarını şöyle aktarmaktadır: "Her kesimiyle yazarın bilincini, kaygısını, ve kuşkusunu gösteren bu eserin zayıf noktaları, yazarın şairliğe özendiği yerler ve bazen bir espriyi gereksiz yolla uzattığı gevezelikler. (...) Ama bunun karşısında seyredeni doyuran olumlu bir bütün var." (s.14) Eseri ortaya koyan Güner Sümer'i takdir eden yazar, oyuncu ve dekor hakkında da bizlere bilgi veriyor. "Kadını oynayan Serap Tayfur'un daha sonraki oyunlarda duygulu oyunculuğu bırakması karşısında, kızı oynayan Aysan Semercan'ın oyunun üslubuna aykırı olan dozlu oyunu sürdürmesi yanlış. (...) Yazarın istediğine uygun olarak dekoru basamaklarla hazırlayan Yücel Tanyeri'nin dekoru, karatohum reklamları ve perdeye yansıtılan yazılar iyi hazırlanmıştı." (s.15)

Son olarak yazar, oyunu beğendiğini ifade etmekte ve bütün okuyuculara bu tiyatro temsilini salık vermektedir.

Başıa, Nermin, “Türk Balesi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.16-17, (e.)

Yazar, Ferit Tüzün’ün Türk Balesi ‘Çeşme Başı’ oyununu incelemeye tabi tutmaktadır. Oyunun eleştirisine geçmeden önce yazar, Balet içinde folklor ve folklorün yeri hakkında birkaç söz söyleyerek kendi üslubumuzu, kareografimizi vs. bulduğumuz zaman özgün bir Türk Balesine sahip olabileceğimizi vurgulamaktadır.

Oyunu eleştirmeye geçen yazar, Balenin konusunun olmadığını aktarmaktadır. Devamında oyunu özetleyip dekoru ve giysileri eleştirmektedir. Oyunun olumlu yönlerini de aktaran yazar eleştirisini şu cümlelerle bitirmektedir: “Ferit Tüzün’ün başarı ile yönettiği orkestra ve balenin tümü iyi icra edilmesine rağmen bizi hiçbir yönden tatmin etmedi.” (s.17)

Dost Dergisi, S.5, C.15, Mart 1965

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Onaran, Mustafa Şerif, “Güzel Türkçe”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.12-13, (e.)

Yazar, bir bilim adamı olan Selahattin Batu’nun özellikle ‘Türk Dili’ dergisinde çıkan ve Türkçeyi küçümseyen yazısını eleştiren bir yazı kaleme almıştır. Bir bilim adamının duygudan uzak ve bilimin çizdiği sınırlar içinde nesnel kalması gerektiğini “... bilim yolunda çalışmak, belli bir ilkedan giderek, belirki kurallara uyarak, duygusal davranışlara yer vermeyerek olur” (s.12) savunmaktadır. Söze nereden başlayacağını arayan yazar “HİSAR Dergisinde ‘Çirkin Türkçe’ dediği yazıyı okudum da yazıyorum bunları. Bu konuda Batu’nun görüşünden yana değilim. Yazar adı ansa, belge gösterse söyledikleri daha iyi yanıtlanabilir. Nereden başlayayım diyordum yazar adı anmayışından başlayayım.” (s.12) diyerek konuya girmektedir.

Selahattin Batu, yazısında eser adı anmayışı, belge göstermeyişi, uyum bozukluğu gibi noktalardan eleştirilmektedir. Yazarın en fazla yadırgadığı nokta ise Selahattin Batu’nun hem Türk Dil Kurumu üyesi olması hem de Türk Dili Dergisinin yazı kurulunda çalışmasıdır. “Hele Türk Dil Kurumu üyesi olarak, Yönetim Kurulunda, ya da Türk Dil Dergisinin yazı kurulunda çalışarak Türkçeye karşı çıkmak

dürüst bir davranış olmaz.” (s.13) Batu’nun özellikleri göz önüne alındığında bu yanlış tutumundan bir an önce dönmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Turan Yolu”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.10-11, (e.)

Yazıda, Sebahattin Eyüboğlu’nun Andre Malraux’un Alman esir kampında yazdığı ‘Les Noyers de L’Altenburg’ adlı kitabından Turan’la ilgili bölümü dilimize çevirdiği ve ‘Turan Yolu’ adı ile çıkardığı kitabın eleştirisine yer verilmektedir. yazar kitabın giriş kısmında bir alıntı ile içerik hakkında bizlere ipucu vererek “Sebahattin Eyüboğlu’nun da kitabın önsözünde belirttiği gibi, yurdumuzda henüz rafa kaldırılmamış bir ütopyanın, Turancılığın köklerinin araştırıp tartışılması için ‘Turan Yolu’ yeni bir sorun getiriyor. Hele İkinci Dünya Savaş’ından sonra yeniden canlanarak Türk siyasasını ve aktüel hayatını etkilemeye başlayan Turancılığın, yeniden kadrosunu kurup örgütlediğini sezdiğimiz şu günlerde, bu ütopyanın nereden, niçin doğduğunun araştırılıp aydınlatılmasına ‘Turan Yolu’ önemli bir kapı aralıyor.” (s.10)

Kitaptan Alman Elçisi ve Enver Paşa ile ilgili bölümler, özellikle Enver Paşayla özdeşleşen Turancılık fikri ile alakalı bölümler aktarılmaktadır. Yazar daha sonra kitapla ilgili kendi görüşlerine yer verip Sebahattin Eyüboğlu’nu kutlamaktadır. “Turan kandırılmış bir fikirdir, Alman emperyalizminin bir uydurmasıdır. Turan Yolu, bu noktanın aydınlığa ulaşması için, Turan’ı yeni bir açıdan tartışacak ve eleştireceklere basamak olacaktır. Sebahattin Eyüboğlu, Malraux’un kitabının bu bölümüne önem vermiş, yıllarca Malraux ile konuşma fırsatı aramış, bulamamış. Sonra kitabın bu bölümünü çevirmekle yetinmiş. Eyüboğlu’nu bu ısrarından dolayı kutlamak gerekir.” (s.11)

Erdost, Muzaffer, “Almanya’da Milliyetçi Sosyalizm”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.12-13, (e.)

Yazar, ‘Almanya’da Milliyetçi Sosyalizm’ adı ile basılan bir kitabı incelemektedir. Kitabı birkaç konu başlığı altında eleştiriye tabi tutarak ; Alman Nasyonal Sosyalist İşçi Partisinin ve dolayısıyla Hitler’in arkasındaki güçleri, kapitalizmin korkunç oyunlarını kitaptan elde ettiği bilgilerle aktarmaktadır. Kitap hakkındaki son yorumlarını ise şöyle ifade etmektedir: “Sonuç açıktır: Nasyonal Sosyalizm adı ile

korkunç bir kapitalizm yaratılmıştır. Ağır sanayiye ve madenleri elinde tutan kapitalizm, bir ulusu felaketten felakete sürüklemiştir. Kolay okunan bir kitap. Türkçesi temiz. Herkesin okumasını isterim.” (s.13)

Erdost, Muzaffer, “Göçebe”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.13-28, (e.)

Yazar, Cemal Süreya'nın ikinci şiir kitabı olan 'Göçebe'yi' eleştiriye tabi tutmaktadır. Yazara göre şairin şiirlerinin baktığı bir yüz bir taraf vardır. “Cemal Süreya'nın şiiri bir takım imajlara, imajlardan kurulu esprilere dayandırılmış ve dış dünyaya çevrik bir şiirdir.” (s.13) Şiirlerini övmeye devam ederek “Cemal'in fotoğrafları da artistiktir. Bazen de alelade. 'Rozzet gibi göğsüne takmış rezaletini'.” (s.13)

Yazar, şairi şiir kitabındaki birkaç şiirden hareketle derinlik ve temeli olmayışından dolayı eleştirmektedir. “ ‘Biliyorsun ben hangi şehirdeysem-Yalnızlığın başkenti orası’ gibi ilk anda serinletici mısraları sıralayarak bazı övgüler yazmak ve Cemal'i memnun etmek de mümkün. Oysa derinliği ve temel düşünceleri olmayan bir takım küçük buluşların avuntusuyla kendisini aldatmış olması bana acı geldi.” (s.13)

Yazıda bir çok şiirinden dolayı şair, eleştiri oklarının kurbanı olmaktan kurtulamamıştır. “ Cemal'in ikinci kitabı cömert topraklar gibi gür ve cesur olmalıydı. Tropikal topraklar gibi haşin, gür, bilinmeyen zenginliklerle kaynaşmış.” (s.28) Yazar için şair aynı zamanda bir şiir korkusu içindedir.

Yazının son kısmında şairin, 'Arka Güneş' ve 'İşte Tam Bu Saatlerde' şiirlerinin dağınıklığın dışına çıkan şiirler olduğu belirtilmekte ama şairin çekingen sözlerin sahibi olmaması temennisi dile getirilmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Varlık”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.14, (e.)

Yazar, Varlık'ın 1 Haziran sayısında Yaşar Nabi'nin 'Edebiyatı Küçümsemek' adlı yazısında söylediklerine karşı çıktığını bu yazısında dile getirmektedir. Yine Varlık'ın öbür yazıları içinde Osman Türkay'ın 'Genç Ozanlar' yazısı ele alınmaktadır. Yazıda çeşitli ozanlarla yapılan bir konuşmanın özetlendiğinden bahsedilmektedir. Erdost, bu yazının hoşuna gittiğini belirtmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Yeni Dergi”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.14, (e.)

Bu yazıda, Yeni Dergi'nin Haziran sayısının öne çıkan yazılarının mini bir eleştirisi yapılmaktadır. Freud, Marx ve Kierkegaard eleştirisinin ağır bastığı yazıların olduğu dile getirilmektedir. Derginin her sayıda böyle önemli konulara değinmesinin iyi olduğu vurgulanmaktadır. Bu sayının yazar için bir diğer önemi ise telif yazılara yer verilmesidir. Erdost'a göre derginin asıl önemini “Aslında, Yeni Derginin (şimdiye kadarki sayılarını amaçlıyoruz), önemi çevirilerinde, her sayıda bir konuyu alıp onun üzerinde bizi düşündürmesidir, denebilir” (s.14) sözleriyle anlatmaktadır.

Yine aynı dergide şiirde gittikçe huy halini alan yapma dil oluşturma çabası eleştirilmektedir. Özellikle Behçet Necatigil'in bir şiiri verilerek “Necatigil gittikçe bir yapma dil örneği veriyor. Buna yeni bir dil yaratma gözüyle bakamıyoruz, çünkü dizilere eski yeni, şiirimiz de, dilimizde rastlamak olanaksızdır.” (s.14) Necati Cumalı'nın başka bir şiirinin sevildiğini yazar söyleyerek sözlerini şöyle bitirmektedir: “Biz Yeni Derginin bir çeviri dergisi olarak kalmasını çok isterdik. Böyle bir derginin ne zamandır özlemini çekiyorduk. Telif alanına hiç sapmamalı ya da saparsa bambaşka bir yöntemde sapmalı.” (s.14)

Erdost, Muzaffer, “Türk Dili”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.14-15, (e.)

Yazıda, ilk olarak Türk Dili Dergisinin bir ara edindiği aranır olma özelliğini kaybettiği vurgulanmaktadır. İçeriğinde, okuyucuyu tam olarak doyurmayan yazılardan bahsedilerek eleştirilmektedir. Alışlagelmiş birkaç edibin yazılarının da artık dergide yer almadığı bilgisi verilmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Virgülün Başından Geçenler”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.23-24, (e.)

Yazıda, Ülkü Tamer'in dördüncü şiir kitabı ‘Virgülün Başından Geçenler’ ele alınmaktadır. Yazar, yazısına modern dünyada plân ve şemanın günlük hayata girmesiyle espri ve mizahın da derinleşmesine sebep olduğunu vurgulamaktadır. Ülkü Tamer'in değişik bir yöntemle bu espriye yeni bir hava kattığını “Modern mizaçların

çizgilerle yaptıkları bu esprilere Ülkü Tamer değişik bir yenisini katıyor. Aynı tekniği söze ve şiire uyguluyor. Böylece onun kitabında virgül, virgül olarak kullanıldığı ölüm ilanlarından günlük hayat karışan, araya giren ayrılan bir varoluşa kadar, en soyuttan en somuta değişir.” (s.23) sözleriyle dile getirmektedir.

Yazar, Ülkü Tamer’i olumsuz eleştirilere tabi tutmaktan geri durmaz. “Böyle düşününce, insan bütününün, gerçeğinin, şiirin konularını çok daraltarak da olsa, şiirle dışa çevrildiğini söylemiş oluyoruz. Ama bu tekniği beğeniyor muyum? Bu azalan sesi, bu soloyu? Hayır. Bu tekniği Ülkü Tamer başarıya ulaştırmış mı? Genellikle ona da hayır diyeceğim. (...) Belki Ülkü Tamer’in yöntemi veya esprisi göz alıcı olabilir. Fakat ampulün ışığı cılız ve küçük ayrıntıların ışığını saçıyor, insan varlığının büyük dramını bu ayrıntıların arasından sezemiyor.” (s.24) diyerek eleştirisine son vermektedir.

Erdost, Muzaffer, “Batıcılık, Ulusçuluk ve Toplumsal Devrimler”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.24-26, (e.)

Yazar, Niyazi Berkes’in ‘Batıcılık, Ulusçuluk ve Toplumsal Devrimler’ adlı kitabını eleştiriye tabi tutmaktadır. Niyazi Berkes’in bizdeki batılılaşma düşüncesinin ve siyasasının geçirdiği değişiklikleri ustalıkla kitabında işlediği söylenmektedir. Yazar, kitabı birkaç başlık altında analiz ederek bir sonuç kısmı oluşturarak: “Bizim büyük bir halk olarak yanılmamızın sebebi, yanıltılmış olmamızdan başka bir şey değildir. Bizi yanılmalardan ve yanıltanlardan kurtaracak, yurt sorunlarını sağlam ve inandırıcı bir düzene yerleştirecek ve tasnif edecek bu kitabı herkesin okumasını istiyoruz.” (s.26) eleştirisini sonlandırmaktadır.

Erdost, Muzaffer, “Az Gelişmiş Ülkeler ve Sosyalizm”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.26-27, (e.)

Yazıda, Fethi Naci’nin ‘Az Gelişmiş Ülkeler ve Sosyalizm’ adlı kitabı değerlendirilmektedir. Kitapta az gelişmiş ülkeler hakkında, az gelişmiş ülkeler kaleminde bilgiler verildiği anlatılmaktadır. Yazar, kitabın iki bölüm olarak sunulduğunu aktararak: “Ortak meseleler adlı birinci bölümde, az gelişmiş ülkelerin ortak yanları anlatılmakta, ‘Sosyalizm yolundaki az gelişmiş ülkeler’ bölümünde de, adı edilen ülkelerden örnekler verilmektedir.” (s.26) diye devam etmektedir.

Yazının son kısmında yazar, bu kitabın Türk okuyucusu için üçüncü dünyanın varlığının habercisi olarak ona yeni bir kurtuluş yolu gösterdiğini söyleyerek kitabın okunmasını tavsiye etmektedir.

Güney, Oben, “Toplum-suz Düşünceler ya da Ahmet Oktay”, Dost Dergisi, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.18-19, (e.)

Yazar, muhtelif zamanlarda çıkan yazılarını eleştiren yazılara cevap verdiği bir yazı kaleme almıştır. ‘Yanıt 1- İçgüdü’ başlığı altında yazar: toplum olarak hiçbir zaman bilinç konusunda bir dengeyi bulamayışımızdan dem vurmaktadır. ‘Yanıt2- Ölüm-Ölü Konusunda’ başlıklı yazısında ise yazar: ölümün en başta bir imgelem olayı olduğunu ifade etmektedir. Bunun bir insan gerçeği olduğunu aktararak: “Ölüm konusunda bir şeyler çiziktirmenin yani bir hiçliği aramanın biçim olarak yazımıza kazandırdığı zenginlik ve derinlik, ozanı ölüm konusunda duyarlı kılmıştır derse bunun şiirsel gerçeğe aykırı bir yanı yok.” (s.19) diyerek yazıda eleştirilen, yadsınan şiirsel pratik olayının bir anlamının olmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Oysaki durum yazarımıza göre bunun tam tersidir. Yazar herşeyin daha bilimsel olması gerektiğini savunmaktadır. ‘Yanıt 3-Bir Garip Yanılma’ başlıklı yazıda ise, Nisan 1965 Sayı 19 Dönem dergisinde yayımlanan bir yazı eleştirilmektedir. O yazıda geçen “Genellikle yazım, özellikle şiir, toplumsal ve ruhsal bir yaşamın, bilimsel bir çözümünü, modelini ortaya koymaz elbette” ifadesinin yazar için bir garip yanılma olduğu dile getirilmektedir. Oben Güney şöyle devam etmektedir: “Bence bütün sanatsal yapıtlar bir şeyin çözümlenmesi olayını somutlarlar. Yontu, bir biçimin çözümdür.” (s.19)

Yazar, bu üç yazıdan hareketle düşünsel alandaki karmaşanın tek sebebinin tutarsız yazarların varlığına bağlamaktadır. Bireyci yazarların özellikle sıkı bir eleştiriye tabi tutulmaları gerektiğini vurgulayan yazar, bunların aynı zamanda sorumluluklarını da unutmamaları gerektiğini dile getirmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Hiroşima”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.22-23, (e.)

Yazıda, John Hersey'nin Hiroşima adlı kitabı ele alınarak Amerika ve emperyalizm eleştirisi yapılmaktadır. Kitabın öncelikle bir röportaj olarak hazırlandığı bilgisi verilmektedir. Üç bölümde sunulan kitap bombanın etkilerine göre sıralanarak; ışık, sarsıntı, yangın ve radyasyon olarak aktarılmaktadır. Erdost, kitabın aslında içinde barındırdığı dehşeti hatırlatarak bombayı yapanın, onu atanın, attıranın ve bunun sebep olduğu acıyı sezdirmeye çalışanın Amerika olduğu gerçeğini anlatmaktadır. “Hiroşima kitabının bilinçaltına sessizce işlediği bu ikinci noktayı ihmal etmemek gerekiyor. Amerika, insanlığın bu yüz karasından bir onur heykeli yükseltiyor.” (s.23)

Yazının sonunda yazar, zaman ne kadar geçerse geçsin atom bombasını attıranların yargılanması gerektiğini altını çizerek vurgulamaktadır.

Erdost, Muzaffer, “Dünyanın Lanetlileri”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.23-25, (e.)

Yazıda, Frantz Fanon'un ‘Dünyanın Lanetlileri’ adlı kitabı konu edilmektedir. Yazar, ilk önce kitabın kısa bir özetini yaparak eleştiriye başlamaktadır. “Fanon, Afrika adalarından bir zenci. Öğrenimini Paris'te yapmış, doktor olmuş. Ama Paris'te, Afrikalıların hala anavatan dedikleri emperyalist ülkelerin, eski sömürgelerde devam eden gizli ihanetlerini teşhis ediyor; terk ediyor Paris'i ve Cezayir'e giderek, Ulusal Kurtuluş Hareketine katılıyor.” (s.23) Kitabın ilk bölümü yazara göre tam bir açıklık arz etmiyor. Ama kitabın bütünü için Jean Paul Sartre'ın yazdığı önsözden, lanetlilerin emperyalist batılılarla, bunların kullandıkları küçük burjuva ajanları olduğu yazar tarafından ifade edilmektedir.

Yazar, kitabın bölümlerini başlıklar halinde incelemektedir. Az gelişen burjuvazi, tek parti ve lider, halkın iradesi gibi konulara kitaptan değinen yazar eleştirisini şöyle sonlandırmaktadır: “Kitabı titizlikle okumamız gerekiyor. Afrika'nın yeni yeni kazanmaya başladığı şeyleri, bizim yirmi yıldır kaybetmekte olduğumuzu daha yakından görebilmemiz için...” (s.25)

Erdost, Muzaffer, “Petrol Tröstleri Türkiye’ye Nasıl Girdiler”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.25-26, (e.)

Yazıda, Fransız Gazetecisi Pierre Fontaine’in yazdığı ‘Petrolün Sırları’ adlı kitaptan, Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili bir bölümü Erdoğan Alkan’ın çevirip yayımladığı küçük kitap ele alınmaktadır.

Kitapta, Pierre Fontaine’in yazdığı önsöz, Alkan’ın bir yazısı ve Pierre’nin kitabından alınan ‘Türk petroleri ilk defa yabancılara nasıl satıldı?’ Gülbenkyank kimdir? makalesinin yer aldığı nakledilmektedir.

Yazar, kitaptan bölümleri alarak yorumlamaya ve okuyucular için daha açık hale getirmeye çalışmaktadır. Kitapta asıl odak noktasının Osmanlı İmparatorluğu olduğunu şu sözlerle anlatmaktadır: “Kitabın adını burada hatırlayalım: ‘Türkiye’ye Petrol Tröstleri Nasıl Girdiler?’ Pierre Fontaine’in kitaba konu olan bu makalesi, okuru yanıltacak biçimde sunulmuştur. Yazıda sözü edilen Türkiye değil Osmanlı İmparatorluğudur.” (s.25)

Erdost, yabancı petrol şirketlerinden kartellere kadar sömürü politikasını izleyenlere özellikle dikkat edilmesi gerektiğini söyleyerek sözlerini şöyle bitirmektedir: “İşte tarih, işte aktüalite. Bakalım vatan satılacak mı, bölünecek mi? Çünkü aklımızı başımıza almazsak, karteller ikisinden birini gerçekleştirebilmek için çalışacaklardır.” (s.26)

Jarry, Alfred, Çev. Ferit Edgü, “Alfred Jarry ve Übü Kral”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.5-7, (e.)

Yazıda, bir yazarın gençlik oyunu konu edilmektedir. Oyun için herkesin farklı fikirlere sahip olduğu dile getirilerek kimine göre beş para etmeyen, kimine göre gelmiş geçmiş en iyi oyun övgüleri almıştır. Eleştiride Jarry’nin kısaca yayım hayatına değinilerek ‘Pataphysique’ (s.5) diye bir bilimin de temellerini attığı aktarılmaktadır.

Übü Kral’ın Lehistan’da geçtiği ve bu tiyatroyu herhangi bir türe sokmanın zor olacağı anlatılmaktadır. Yazarımız için Jarry bir yenilikçidir. “Jarry’nin tiyatrodaki ilk yıktığı, doğalcılığın(naturalisme) getirdiği kavramlar olmuştur.” (s.7) Oyunun kuklalar için yazıldığı ifade edilerek buna rağmen hepimizin aslında “Übü Baba’nın

bu kuklalaşan bilincin birer yansısıyız” (s.7) olduğu anlatılmaktadır. Yazar, insan alıklığı devam ettikçe Jarry'nin hepimiz için bir çağdaş olarak kalacağını ifade etmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Sömürücülerle Savaş”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.21-22, (e.)

Yazıda, Çetin Altan'ın ‘Sömürücülerle Savaş’ adlı kitabı ele alınmaktadır. Yazar kitaptaki fıkraların bütününden hareketle bir eleştiri örgüsü oluşturmaktadır.

Yazar, kitapta belirtilen dış kapitalizm ve iç kapitalizm kavramlarını ve ne anlama geldiklerini bizlere kısaca özetlemektedir. Vatan toprağı dış veya iç güçlerin bir parçası değildir. “sanki bu vatan yalnız kapitalizmin, yalnız derebeyi artığı toprak ağalarının, yalnız tefecilerin ve komisyoncuların ülkesiymiş gibi, her şeyiyle onların egemen olduğu bir ülke.” (s.22) Eleştirinin son kısmında Çetin Altan'ın var olan savaştan umutlu görüldüğünü yazar nakletmektedir. Kitabın Türkiye'nin bağımsızlık savaşına ışık tutması açısından önemine değinilmekte ve tavsiye edilmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Sevmek Diye Birşey”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.23-24, (e.)

Yazıda, Tarık Dursun K.'nin yeni Hikâye kitabı ‘Sevmek Diye Birşey’ ele alınmaktadır. Kitapta kaç Hikâye olduğundan ve kahramanlardan bahsedilerek: “kahramanları değişen bir kadın ve değişmeyen bir erkek. Genellikle bu iki kişinin dışında değişen bir çevre yoktur. içten içe sezilen şu: Tarık Dursun, çapkınlıklarını anlatıyor.” (s.23) eleştiriler başlamaktadır. Yazar Hikâyelerde asıl çevrenin yok olmasından ve kahramanların çevrelerinden kopmuş olmasından dolayı eleştiri oklarını fırlatmaktadır. Erdost, kitap için izlenimlerine şöyle devam etmektedir: “bu söylediklerimizle birlikte, cinsel özün coşkun kaynağı, günlük, anlık taşkınlıklar, istekler, özlemler bile üstün hilelerin, oyunların kaynağı olabilirdi... Tarık Dursun K. da bunlar yerine kuru, sıkıcı, bir sevişme yer alır. Yorulmuş, bıkkın, isteksiz. Aşk yoktur, sevgi batmıştır.” (s.23)

Yazar, son olarak belki biraz da mizahi bir anlatımla: “Sevmek Diye Birşey İçin bir şey daha: Birşey ayrı yazılacaktı” (s.24) diyerek yazısını bitirmektedir.

Erdost, Muzaffer, “Kocagöz’ün Bir Yazısı”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.24-25, (e.)

Yazıda, Yeni Ufuklar Dergisinin Eylül 1965 yılında Samim Kocagöz’ün bir yazısı eleştirilmektedir.

Yazar, Kocagöz’ü kendi kuşağından olan Behçet Necatigil’in her zaman yeni şeyler söyleyen, ancak onlardan sonra gelenler özellikle de Cemal Süreya’nın yeni şeyler söylememiş olduğu çıkarımlarından dolayı eleştirmektedir. Bu kaniya şiddetle karşı çıktığını beyan etmektedir Erdost. Kocagöz’ün yargısının genel olduğunu ve bunun için de Necatigil’i bu işe araç ettiğini beyan ederek yazısını sonlandırmaktadır.

Dost, “Onuncu Uluslararası Kültür Şenlikleri”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.31, (e.)

Yazıda, Türkiye Milli Talebe Federasyonu tarafından düzenlenen kültür festivali eleştirilmektedir. Festivalinden yürüyüş kısmından başlayarak ne kadar amatör ve düzensiz yapıldığı eleştirilmekte, bilgisizlik ve beceriksizlikten dem vurulmaktadır. Bu gibi organizasyonların çocukların elinden alınarak profesyonel organizatörlerce yapılması salık verilmektedir.

Kott, Jan, Çev. A. Bilgi, “Çağdaş Hamlet”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.13-28, (e.)

Yazıda, Hamlet oyununun genel bir eleştirisi yapılmaktadır. Yazar ilk önce oyunun uzunluğundan dolayı bir kaç Hamlet’ten yalnızca bir tanesinin oynanabildiğini anlatmaktadır. Bunun da Shakespeare’in Hamletinden daha zayıf bir Hamleti ortaya çıkardığını söylemektedir. Yazar için oyunun bir diğer özelliği ayna ödevini görmesidir. Oyundaki işlenen çeşitli konulardan bahsederek değerlendirmesine devam etmektedir yazar. Eleştirmen özet konusunda şunları söylemektedir: “Hamlet çeşitli şekillerde özetlenebilir. Tarihi bir kronik dedektif romanı, ya da felsefi dram. Hepsi de Shakespeare’in yazdığı üç farklı oyun olabilir bunlar...” (s.15) Devamında oyunun senaryosundan bahsedilmektedir.

Oyunda sahnelenen perdeler ve bunların icra ediliş şekilleri ile birlikte rollerin zorluklarından bahsedilmektedir. Her çağda sergilenen Hamlet oyununun çağına

göre yeniden şekillendiği üzerinde durulmaktadır. Oyunda insanlar kavga etmiş, tuzak kurmuşlardır. Hayat ölüm insanın kaderi için birkaç söz söylemiş, insanlar aşk için deli olmuştur. Yazar, eleştirisini şu sözlerle bitirmektedir: “... Daha iyi bir dünya kurmak istemişler ya da yalnız kendilerine kurtarmaya çabalamışlardır. Hepsi bir şeyi temsil etmişlerdir. Suçlarında bile bir büyüklük vardır. Ve sonra hevesli bir delikanlı gelir sevimli bir gülüşle, ‘Cesetleri kaldırın. Kralınız ben olacağım şimdi.’ der.” (s.30)

Ulanova, Galina, Çev. Nermin Başağa, “Ferhat ile Şirin”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.16-17, (e.)

Yazıda, Nâzım Hikmet’in ‘Ferhat ile Şirin’ adlı oyunu ele alınmaktadır. sahnelerimizde ilk kez oynanmasına rağmen yeni olmadığından bahsedilmektedir. Kısa-özet verildikten sonra Leningrad’ta sergilenen oyun için Nâzım Hikmet’in şu sözlerine yer verilmektedir: “oyunum bir çok dilde, bir çok ülkelerde sahneye konuldu, gördüklerimin arasında hiçbiri beni bu bale kadar ziyadesiyle tatmin etmemiştir.” (s.16)

Oyunun müziği oldukça başarılı bulunmaktadır. Sahne düzeni ve koreografinin inceliği beğenilmektedir. Rol dağılımları ve dağılımlardaki başarılar oyuncu performansları da takdire şayandır. Şirin rolünü üstlenen Natasha Bessermetova’nın, rolü çok şirin üstlendiğine vurgu yapılmaktadır. Oyunun başkaları tarafından tekrar sahneleneceğini aktaran yazar, hepsinin ayrı ayrı şaşırtıcı ve güzel oyunlar vereceklerini ifade etmektedir.

Meriç, Nezihe, “Ferhat ile Şirin Oyunu Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.5-18, (e.)

Yazı, Nâzım Hikmet’in ‘Ferhat ile Şirin’ adlı oyununun üzerine çıkan tartışmalara açıklık getirmesi açısından kaleme alınmıştır. De yayınevi yönetmeni Memet Fuat, Dost yayınevinin yayımladığı metnin eksik olduğu iddiası üzerine karşılaştırmalı olarak iki dergiden alınan oyun ele alınmaktadır. Yazar şunları söylemektedir: “Önce şurasını açıklamak isterim. Ben burada, iki baskı arasında değişik olan son on dört sayfayı karşılaştıracam. Yapmak istediğim hiçbir zaman onunki iyi bununki kötü demek değildir. Memet Fuat’ın yaptığı işe sevgim vardır.” (s.5)

Memet Fuat'a göre Nâzım Hikmet çalışmalarının son kısımlarını kaybetmiş ve daha sonra hatırladığı kadarıyla tamamlamıştır. Oysa Nezihe Meriç buna katılmamakta ve iki metin arasında karşılaştırma yaparak tezini savunmaya kalkmaktadır. "Benim, bir yazarın, eserinin bir bölümünü kaybedince, sonradan onun havasını tutturamayıp, şöyle böyle, hatırladığı kadarıyla bir şeyler yazıp, bununla yetineceğine aklım ermez." (s.5) diyerek eleştirisine sağlam zemin aramaktadır.

Yazı, daha sonra iki metinden örneklerle karşılaştırmalı olarak devam etmiş ve bitirilmiştir.

Başağa, Nermin, "Leningrad Akademik Devlet Balesi", *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.21-23, (e.)

Yazıda, İstanbul ve Ankara'da temsiller vermek üzere gelen Leningrad Akademik Devlet Balesi ele alınmaktadır. Topluluğun değerli olduğundan ve balecilerinin de çok yetenekli olduğundan bahsedilmektedir. "Bütün topluluk sağlam bir tekniğe sahip ve hiç şüphesiz bunlar disiplinli klasik akademik yetiştirmenin bir sonucu." (s.21) Müziklerin ve arabesklerin çok zarif olduğunu aktaran yazar, Kekelidze-Ottas-Hilova-Jabarova-Yurkina-Melikova-Andrianova'nın da ince folklorik bir dans sunduğunu söylemektedir.

Son olarak yazı şöyle bitirilmektedir: "Leningrad Akademik Devlet balesinin kostümleri de zevkli oyunlarına uygundu. Piyanoda Patgornova ve solist Galler kemanla baleye eşliği kusursuzdu." (s.23)

Erbil, Leyla, "Hizmetçiler ve Başarıları", *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.22-23, (e.)

Yazıda, İstanbul'da sergilenen ikinci sınıf yerli oyunlardan bahsedilmektedir. Genellikle köycülük-kentçilik oyunları oldukları dile getirilmektedir. Bunların arasında özellikle ön plana çıkan 'hizmetçiler' adlı oyun ele alınmaktadır.

Yazar, özellikle oyun için görüş bildiren Genet ve Brecht'in görüşlerine yer vermektedir. "Şöyle demiş Genet 'Hizmetçiler' için: 'Hizmetçilerin yazgısı üzerine bir yakınma değil bu oyun. Sanırım ev işlerinde çalışanların bir sendikası vardır ve bu da bizi zerrece ilgilendirmez'." (s.22)

Yazar tarafından oyun kısaca özetlenmektedir. Mevhibe Hasan'ın güzel kostümleri ile oyun mamur bir görüntü oluşturmaktadır. Topluluğun dağılmadan bu güzel çalışmalarına devam etmeleri temennisi ile eleştiri bitirilmektedir.

Esslin, Martin, Çev. Ulya Yalçın, “Yanlış Rol Dağıtımı”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.6-7, (e.)

Bu çeviri eleştiri yazışımında, Brecht'in sahnelenen 'Baal' adlı oyunu ele alınmaktadır. Çevirinin çok kötü yapılmasından dolayı Brecht'in oyununun vermek istediği mesajdan çok uzak bir görüntü çizdiği anlaşılmaktadır.

Yazar, oyun içinde yapılan bir başka yanlış da şöyle dile getirmektedir: “Bu-nu söyledikten sonra prodüksiyonun en önemli yanlışına geliyoruz. Bütün İngilizce konuşan dünya aktörleri içinde en büyüklerinden biri olarak tanıdığım Peter O'toole bütün ihtişamı ile bu oyunda yanlış rol dağıtımına kurban gitmiştir.” (s.7) Oyunun ana karakteri olan 'Baal' yanlış seçilmiş ve karakterin büyüsü kaybolmuştur. Yazar, aynı zamanda Brecht'in oyunda vermek istediği mesajlardan da uzak kaldığına dikkatleri çekmektedir. Yanlış rol dağıtımının devam ettiğini şu satırlardan takip etmeye devam ediyoruz: “Bu yanlış rol dağıtımını tamamlamak için metinde ince ruhlu, zayıf yapılı bir müzikçi olarak gösterilen, çirkin ve kaba Baal'in aşık olduğu Ekartı aynen Baal'in yukarıda da benzetildiği Malayalı gibi iri yapılı Hary Andrews oynuyor.” (s.7)

Rejisör William Gaskill yanlış ve zaman zaman isteksiz bir tını ile duyurulan gitar notlarından dolayı eleştirilmektedir. Son olarak oyunun gücünden dolayı bütün eksikliklere rağmen, ihtişamını koruduğu ifade edilmektedir.

Sıtkı, Şahap, “Bir Kitap”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.26, (e.)

Yazıda, Melih Cevdet'in Doğu-Batı adlı kitabı ele alınmaktadır. Yazar, öncelikle kitaba konu olan 'düşünce' sorunsalı ile başlamaktadır. Bizdeki düşünce eksenli kitapların ve yazarların eksikliğinden dem vurulmakta, Melih Cevdet'in bu kitapla 'düşünce' sorununu aşmaya çalıştığı anlatılmaktadır. “Melih Cevdet, her birinde ayrı bir düşünce haysiyeti bulunan epeyce yazısını bu kitapta toplamış.” (s.26) Kitapta Cevdet'in ülke gerçekleri ile uğraştığı da aktarılmaktadır.

Doğu-Batı kitabının, ülkemizin ilk düşünce eseri olduğundan bahsedilmektedir. Yazarın doğru bildiklerini yazarak, kimsenin inanışına dokunmak istemediği vurgulanmaktadır. Son olarak kitabı herkesin okuması salık verilmektedir.

Dost, “Nereye Geldik”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.9, (e.)

Yazıda, mizansenin Milli Eğitim tarafından hazırlanan, kahramanları ilahiyat fakültesi öğrencileriyle İslam Enstitüsü öğrencileri olan bir oyun ağır bir şekilde eleştirilmektedir. Dergi, özellikle oyunun oynandığı yer konusunda yani Devlet Konservatuvarı uygulama sahnesi olmasından rahatsız olduğunu dile getirmektedir.

Oyun kısaca aktarıldıktan sonra gençliğin içine sürüklendiği kadercilik anlayış eleştiriyeye tabi tutulmaktadır. Oyunun adı ‘Fedakâr Din Adamları Kore’de’ olmasına rağmen, Türk kahramanlığıyla fazla ilgili olmadığı ifade edilmektedir. Din duygusunun din adamları adına ve devleti yönetenlerin çıkarına çok kullanıldığı, bundan artık bıkkınlık geldiği ifade edilmektedir.

Akmen, Üstün, “Ionesco Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.15-31, (e.)

Yazıda, Ionesco adında bir yazar konu edilmektedir. O’nun özellikle hiçlik anlayışına değinmeye çalışılmış ve O’nu okuyan her insan ‘artık makineleşmiş olarak yersiz bir yer içinde kımıldanıyorlarmış gibi geliyor’ olmaktadır.

Üstün Akmen, birçok yönden yazarı bizlere tanıtmaya çalışmaktadır. Ionesco’nun hem ruhsal evrenin hem de tiyatro yapıtlarının Everest’i olduğunu ifade etmektedir. Ionesco farklı bir tını aramaktadır Akmen’e göre “ İnsanın benliğiyle uyuşması, çelişkiye düşmemesi, varlığı ciddiye alması demektir. Ionesco bu uygunluktan kaçınmak istiyor.” (s.31) Ve devam ederek yazısını şöyle sonlandırıyor: “...ve bütün bunlarla birlikte Ionesco ne ruhsalbilimsel, ne soyut, ne moyut, ne koyut, ne doyut, ne şiirsel, ne sürrealist, ne de toplum-bilimsel değil, gülünçlüğün altından sunduğu sertlikle, benzersiz bir tiyatro yaratıyor.” (s.31)

Ortaylı, İlber, “Çehov’un Vanya Dayısı”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.26-29, (e.)

Yazıda, ‘Vanya Dayı’ adlı oyunun eleştirisi yapılmaktadır. Ortaylı, eleştirisine geçmeden önce bu güçlü yapıtı anlamamız için 19. yy başından itibaren, Rusya’nın edebi ve siyasi gelişimi hakkında bilgi vermektedir.

Daha sonra “İşte Vanya Dayı bu hava içinde doğmuştur.” (s.27) diyerek oyunun yazarı Çehov ve oyun hakkında bilgi verilmektedir. Yazara göre oyun hümanist ve sosyalist açıdan görülmeliydi. Oyunun kişileri ve oyun anlatılmaya devam edilmektedir. Oyun içindeki aksaklıklar ve oyuncular eleştiriden nasibini almaktadır. “Cüneyt Gökçer boncukları soldan sağa doğru sayarak, bu motifin bütün esprisini yok etti. (...) Üstelik Rusça isimlerin çok yanlış telaffuzu bir şeyi gösterir ki; o da Cüneyt Gökçer’in bu rol için hazırlanmadığı, çalışmadığıdır.” (s.29) Ayten Gökçer de oyunda renksiz kaldığı için eleştirilmektedir.

Oyunun başarılı oyuncularını; doktor Astrofda Haluk Kurdoğlu, Sonya’da Çiğdem Selışık ve Profesör Serebryakov’da Şahap Akalın olarak sıralanmaktadır. Son olarak Ortaylı, yazısını şu cümlelerle sonlandırmaktadır: “Oyunun sahneye konuşunda dekorun rolü çok mühimdir. Bu güçlü yapının gerektirdiği havayı verebilmekte iyi bir dekoratörün hissesi büyüktür. Refik Eren hazırladığı dekorla Ankara seyircisinin hayranlığını kazanmıştır.” (s.29)

Eren, Cemil, “Tülay Tura”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.10-11, (e.)

Yazıda, Tülay Tura’nın Güzel Sanatlar Galerisinde açtığı sergi ele alınmaktadır. Cemil Eren, resimlerin içinde bir mana barındırmayan boş bir mekânı tarif ettiğini söyleyerek eleştirisine başlamaktadır. İki guruba ayırdığı resimlerin birinci gurubunun daha sağlam olduğunu aktarmaktadır.

İkinci gurubu ise şu satırlarla eleştirmektedir: “İkinci grup resimlere gelince, T. Tura bunlarda diğerlerinden çok değişik. Herşeyden önce görülen, çok ve kuvvetli renkler kullanma eğilimi, hatta bu eğilim aynı tablo içindeki renklerin birbirleriyle uyumlu olma endişesinden de önce geliyor.” (s.11) yazar, aslında başarılı gördüğü

Tülay Tura'nın son dönem çalışmalarını beğenmediğini dile getirerek yazısını sonlandırmaktadır.

Başağa, Nermin, “Başkente Bir Bale Şöleni”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.16-17, (e.)

Yazıda, Ankara Devlet Tiyatrosu Bale Bölümü sanatçılarının ‘Kuğular Gölü’ balesinin tamamını sahneye koydukları oyun ele alınmaktadır.

Yazar, oyunun ilk orijinalinden ve başarısız birkaç denemsinden sonra bizdeki sunumuna gelerek düşüncelerini aktarmaktadır. “Sahnemizdeki oyun, ilk geceki izlenimlerim: Başlangıçta hafif sınırlı olan topluluk sonra rahat olumlu bir oyun sundu. Odette-Odile ikili rolü Meriç Sümen her zamanki gibi kendine özgün, zarif, duygulu. Partnörü Prens Siegfried Tanju Tüzel çok istidatlı bir genç, tam bir danseur-noble (Londra’da kalışı onu bir hayli etkilemiş.)” (s.11) Yazının devamında oyuncuların ölçülü oyunlarından, kareografiden övgüyle bahsedilerek, yazı şöyle sonlandırılmaktadır: “Topluluğun tümü, Hale Eren’in çizdiği zarif giysileri, Refik Eren’in uygun dekorları, Orkestrayı canlı idare eden şef Alan Abbott ve en başta Dama Ninette de Valois ve yardımcılarının bu yapıtın olumlu olmasında büyük payı vardı. Bravo.” (s.11)

Nutku, Özdemir, “Artık Konuşmanın Zamanıdır”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.18-20, (e.)

Yazıda, son yıllarda tiyatro alanında ülkemizde gösterilen oyunların kalitesizliği eleştirilmektedir. Bir yandan sansüre uğramadan önce kendi iç sansürü koyan oyunlar öte yandan <Hak Tiyatrosu> adının gölgesinde değersiz topluluklar olduğu dile getirilmektedir. Yazar yazısının devamında bu keşmekeş durumdan çıkış yolları sunmaktadır. “... Bunun için yalnızca iyi niyet yetmez. Bunun için, belli ve oturmuş bir tiyatro tutumu, yıpranmayan bir yönetici, yeniyi (bir heves bir gösteriş olarak değil) kabul ettirerek getiren bir tiyatro olmalıdır.” (s.19)

Tiyatronun tutumu, gişe durumu gibi konulara da değinen yazara göre tiyatro kitlenin kölesi olmaktan kurtulmalıdır. Tiyatro için tehlike çanları çalmakta ve durum git gide kötüye gitmektedir. Yazar bu durumun büyümeden önüne geçilmesi gerektiğini vurgulayarak yazısını sonlandırmaktadır.

Güney, Oben, “Artık Konuşmanın Zamanıdır Sayın Muhsin Ertuğrul”, *Dost Dergisi*, S.18, c.17, Nisan 1966, s.21-22, (e.)

Yazıda, kapitalist bir politika sonucu tiyatrodan uzaklaştırılan Muhsin Ertuğrul’un uğradığı haksızlık protesto edilmektedir. Bu bağnaz davranışa tiyatrodaki yer verilmemesi öngörüsü dile getirilmektedir.

Çetinkaya, Orhan, “Cemil Eren’in Sergisinde”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.23-24, (e.)

Yazıda, Cemil Eren’in sergisi ele alınmaktadır. Eren’in resimlerinin dingin, yumuşak ve sade birer örnekler olduğu aktarılmaktadır. Çetinkaya, yazısında Amerikan ve Paris resim okullarına da değinmektedir. Son olarak en ilgi çeken iki resim sergi numaraları ile birlikte verilip, olumlu eleştirileri yapıldıktan sonra yazı sonlandırılmaktadır.

Tansel, Oğuz, “Seniye Fenmen Resim Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.24-25, (e.)

Oğuz Tansel, Seniye Fenmen’in Konya Öğretmenler Derneği salonunda açtığı resim sergisini yazısına taşımıştır. Fenmen’den övgüyle bahseden eleştirmen şu satırları aktarmaktadır: “Seniye Fenmen’in usta, ince dikkatli bir sanatçı olduğu yapıtlarından anlaşılmaktadır.” (s.2) Çetinkaya, sanatçıyı başarılı çalışmalarından dolayı kutlayarak yazısına son vermektedir.

***Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966**

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Gönenç, Turgay, “27. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.12-13, (e.)

Yazıda, 18 Haziran 1966 yılında açılan Devlet Resim ve Heykel Sergisi ele alınmaktadır. Gönenç, sergide verilen ödüllerin yanlış ve yanlı değerlendirmeler sonucunda verilmesini eleştirmektedir. Eserlerin seçilmesindeki ölçü müphemdir. Yazar sergide başarılı resimlerin de sergilendiğini dile getirmektedir.

Yazının sol üst tarafında (‘Devlet Resim ve Heykel Sergisinde Usulsüzlük Yapıldığı İddia Edildi’ başlıklı küçük bir bilgilendirme yazısı bulunmaktadır.)

İyem, Nuri, “Pişirilmiş Toprak”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.14-15, (e.)

Yazıda, eskiden beri var olan ve artık gittikçe unutulmaya yüz tutmuş çömlükçilik sorunu ele alınmaktadır. Fabrikaların çoğalması karşısında sönmeye, unutulmaya başlandığı vurgulanmaktadır. Bunun yerini plastik kapların ve seramik fabrikalarının alması teessürle dile getirilmektedir.

Alangu, Tahir, “Anadolu İhtilali”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.3-4, (e.)

Yazıda, Yunus Nadi Armağanını kazanan ‘Anadolu İhtilali’ adlı kitap ele alınmaktadır. Eserin özelliğinden bahsedilmekte ve gerçekçi bir açığa ve bilince sahip olduğu vurgulanmaktadır. Eserin bir diğer önemli özelliği ise şöyle vurgulanmaktadır: “Gençlere < tarih bilinci ve umudu > vermek, onların tutarlı ve güçlü bir kadro hareketine yönelmelerini kolaylaştıracak platformu hazırlamaktır.” (s.4) Sabahattin Selek, ortaya koyduğu bu yapıttan dolayı takdir edilerek yazı bitirilmektedir.

Selçuk, İlhan, “Allah Hak Olsun”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.10-11, (e.)

İlhan Selçuk bu yazısında, ‘Allah Hak Olsun’ adlı kitabın eleştirisini yapmaktadır. Kitabın Amerika’da basıldığı ve Erzincan ili Çayırılı Kasabası Karakulak Bucacağına bağlı Hızîri köyündeki insanlara dağıtıldığı bilgisi verilmektedir. Türk köylüsünü aydınlatmak için dağıtılan kitabın bölümlerinden bazı bölümler yazar tarafından aktarılarak eleştiriye devam edilmektedir.

Aslında kitap yazara göre tam bir misyonerlik faaliyeti içermektedir. İçeriğindeki bu olumsuz bilgiler açısından tam bir fiyaskodur. “İçinde, devletin, ordunun, askerliğin aleyhinde bir sürü yave ile Yehova Allah ve Mesih İsa adına tonla propaganda bulunan bu hurafeler yumağı kitabı bedava dağıtarak Anadolu’yu dolaşan Barış Gönüllülerini ne kadar tebrik etsek azdır.” (s.11) Bizlerin ne zaman gaflet uykusundan uyanacağımızı sorgulayarak Selçuk, yazısını sonlandırmaktadır.

***Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966**

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

İyem, Nuri, “Ressamlarımızın Tutum ve Davranışları Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.14-15, (e.)

Yazıda, özellikle ressamlığın yanında memuriyetle uğraşan ressamların durumları konu edilerek eleştirilmektedir. Bu ressamların, memuriyetten arta kalan zaman parçacıklarıyla resim yapmaya çalışmaları, seneyi birkaç resim yaparak geçirmeleri eleştirilerek böyle sanatçı olunamayacağı vurgulanmaktadır.

Dost Dergisi, S.25, C.19, Kasım 1966

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Orhon, Mübin, “Ankara’da Hafta Sonları”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.28-29, (e.)

Yazıda Orhon, Fahir Aksoy’un resimlerini ve resim anlayışını eleştirmektedir. Aksoy’a bir gece misafir olmuş ve orada gördüğü resimlerin izlenimlerini okuyucuya aktarmaktadır.

Korkmazgil, Hüseyin, “Ağlama Duvarı”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.2-30, (e.)

Hüseyin Korkmazgil bu uzun yazısında, Yeni Ufuklar dergisinin Ocak 1967 sayısında yapılan bir soruşturmayı ve soruşturmaya cevap verenleri ağır bir dille eleştirmektedir. Kendilerini 1950-60 kuşağından sayan bu yazarların yakınmaları, hezeyanları, Korkmazgil tarafından yadırganmaktadır. Demir Özlüden Ece Ayhan’a, Mehmet Başarandan Sabri Altınel’e, Özdemir Asaftan Hilmi Yavuz’a, İlhan Demiraslandan Tarık Dursun K. ya gibi yazarların soruşturmaya verdikleri cevapları yazıya alınmıştır. Yazının sonlarına doğru Korkmazgil şunları söylemektedir: “Yanlışlık şurada: Soruşturmaya katılanlar, Yeni Ufukların dikkatsizliğine kurban gitmiştir. 1950-60 arası diye bir kuşak yoktur; sadece Türk Sanat ve Edebiyatının 1950-60 arası durumu vardır.” (s.30)

Verilen cevaplarda özellikle devrimin sindirilmediği hissedilmektedir. uyumsuzluk ve bocalama gelmektedir devamında. “İtiraflardan da anlaşıldığı gibi bizim <harika kuşak> 1960 devrimini bir türlü sindirememiş, devrimin getirdiği havaya bir türlü uyamamıştır. 1960 devrimi bu sözüm ona kuşağın dalgasına taş atmış, oyunu bozmuştur.” (s.30)

Yazının sonunda böyle ucuz kahramanlık edebiyatı yapmanın hiçbir faydasının olmadığı dile getirilmektedir. “Bu halkın sanatçı adı altında, edebiyatçı adı altında birtakım kaytarıkları beslemeğe gücü kalmamıştır.” (s.30) sözleriyle eleştiri sonlandırılmaktadır.

İsimsiz, “Yeni Bir Duvar Geçen”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.10-14, (e.)

İsimsiz olarak dergide yer bulan bu yazıda, ‘Varlık Yıllığı 1967’ de Dost Dergisinin alınmaması konusu ele alınmaktadır. Yazıya göre derginin yıllığa alınmama sebebi Hasan Hüseyin’in bir yazısında Rauf Mutluay’ı eleştirmesidir. “Hasan Hüseyin, Dost’un Ekim sayısında, kendisiyle ilgili bir soruya sert veya yumuşak cevap vermiş olabilir; bu, hiçbir zaman, Dost’a düşman olmayı gerektirmez.” (s.12)

Yazının sonunda Mutluay’ın, yanlış ölçülerle yargılamalara giriştiği belirtilerek yazı sonlandırılmaktadır.

İsimsiz, “72. Koğuş Üzerine Orhan Kemal Konuşuyor”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.8-9, (e.)

Yazıda, Orhan Kemal kendi eseri üzerine bir değerlendirme yapmaktadır. Daha önce uzun hikâye olarak düşündüğü ‘72. Koğuşu’ daha sonra tiyatro oyunu olarak yazdığını dile getirmektedir. Eserin hikâye formatının daha statik (statique) oyun versiyonunun ise daha dinamik olduğu kanısındadır. Değerlendirmesine oyunun doğuş şekli ve konusundan bahsederek devam etmektedir.

Son olarak yazar, oyununun değerlendirmesini şu sözlerle bitirmektedir: “72. Koğuş, somut olduğu kadar soyut bir dramdır derim. Onda sadece Kaptan’ın, Berbat’ın ve ötekilerinin değil, insanoğlunun olanca kirliliği yanındaki gururu direnişi, kafa kaldırışının destanı vardır. Ya da ben böyle bir şey yapmak istedim.” (s.9)

Çiyiltepe, Asaf, “Orhan Kemal’e Karşıdan Bakıyorum”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.9, (e.)

Yazıda, Orhan Kemal’in sanatına duyulmayan ilgi ve onun hapisanede yalnız bırakılmasının yanında değerinin anlaşılmasından duyulan üzüntü dile getirilmektedir.

Yazar, burdan hareketle Kemal'in 72. *Koğuş* adlı oyununun istenilen başarıyı elde edeceği kanısını taşıdığını söylemektedir. Ankara Sanat Tiyatrosu bunun gerçekleşmesinde sadece bir araçtır ve yazara göre oyun hali hazırda kendi yaratımını tamamlamıştır.

Baş ağa, Nermin, "Ankara Devlet Balesinde Glasston'nin Sylvia'sı", *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.11-12, (e.)

Yazıda, 1967 yılında Türk Devlet Balesinin 20. yılı anısına sahnelenen <Sylvia> balesi ele alınmaktadır. Oyunun dekoru, koreografisi, müziği, sahneleniş biçimi beğenilmektedir. Gerek solistler gerekse bütün bale topluluğunun tam bir bütünlükle baleyi yorumladıkları ifade edilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Ortaylı, İlber, "Yetmiş İkinci Koğuş Üzerine", *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.13-14, (e.)

Yazıda, Ankara Sanat Tiyatrosunda oynanan '72. Koğuş' adlı oyunun eleştirisine yer verilmektedir. Ortaylı, oyunu ve yazarını beğendiğini dile getirerek yazısına başlamaktadır. Orhan Kemal'i bir dünya sanatçısı olarak gördüğünü ifade ederek oyun için şunları söylemektedir: " Orhan Kemal 72. Koğuşta, güçlü bir konuyu işliyor. Hapishane insanını... Toplum düzeninin mahkûm ettiği kişileri, Lombrosunun dediği gibi topluma karşı sorumlu olan kişileri değil, aksine toplumun onlara karşı onlara karşı sorumlu olması gereken kişileri..." (s.13)

Devamında oyunun özeti verilerek Ankara Devlet Tiyatrosu hakkında olumlu izlenimler aktarılmaktadır. Oyuncuların birbirleri olan uyumlarına değinilerek kusursuz oldukları ifade edilmektedir. Osman Şengezer'in dekorunun da oyunun başarısına katkı sağlayan bir diğer unsur olduğu anlatılarak yazı sonlandırılmaktadır.

***Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967**

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Aksoy, Fahir, "28. Devlet Resim ve Heykel Sergisi ve Milli Eğitim Bakanı ile Bir Dertleşme", *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.20, (e.)

Yazıda, devlet eliyle düzenlenen serginin aksayan yönlerine değinilmektedir. İlk dikkat çeken aksaklık Devlet-sanatçı ilişkisinin umulan sonucunun elde edileme-

mesi olarak ifade edilmektedir. Aksoy ayrıca bu gibi sergilere gerçekten becerikli, değerli sanatçıların rağbet etmemesini de bir eksiklik olarak saymaktadır. Milli Eğitim Bakanı güdümünde jüri üyelikleri, adam kayırmalar, taraflı tutumlar gibi olaylar da yazarımızın eleştirdiği kısımlardandır.

Yazının sonunda Aksoy, Bakan'a yukarıda sayılan aksaklıkların nasıl giderileceğine dair fikirlerini sunarak yazısını bitirmektedir.

Can, Ayhan, "Geleceğin Şiiri", *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.3-7, (e.)

Ayhan Can bu eleştiri yazısında ünlü İngiliz yazarı George Thomson'un <Marxsizim ve Şiir> kitabını ele almaktadır. Kitabı, bölümlerine bağlı kalarak incelemeye tabi tutmuştur. Her bölüm hakkında olumlu eleştirilerini dile getiren Can, bizim aksayan yönlerimize ve şairlerimize de dokundurmadan duramamıştır.

Ayhan Can kitaptan hareketle bir ozanın toplumcu olması gerektiğini savunarak yazısını şöyle sonlandırmaktadır: "Elbette ki, Türk ozanı da Türk toplumu için yazacak, onun için sonsuz türküsünü çağıracaktır. Bunun dışında kalanlar, fayda yerine zarar da getirirler. Eğer konuyu daha derinlemesine incelemek istiyorsanız, <Marxsizim ve Şiir> i okuyun." (s.7)

Elibal, Gültekin, "Plâstik Sanatlar", *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.8-10, (e.)

Yazıda, Nisan 1967'de Ankara'da galeri ve salonlarda açılan birbirinden farklı, farklı olduğu kadar da ilgileri üzerlerine toplayan resimler ele alınmaktadır. Yazar, her bir ressamın adını ayrı ayrı zikrederek sergileri hakkında olumlu eleştirilerini dile getirmekte ve kısaca resimlerin dokuları hakkında bilgi vererek yazısını bitirmektedir.

Baş ağa, Nermin, "Devlet Balesinde Coppelia 2.kez Sahneye Koydu", *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.18, (e.)

Yazıda, ilki yedi yıl önce sergilenen <Coppelia> balesinin ikinci sergilenişi üzerine bir eleştiriye yer verilmektedir. Genel itibariyle oyun hakkında olumlu düşünceler dile getirilmektedir. Orkestra şefi Alan Abbott'un performansı, dekor, tem-

sil süresince oyuncuların performansı beğenilmiştir. Son olarak radikal değişiklikler olmamasına rağmen oyunun beğenildiği ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, S.33, C.19, Temmuz 1967

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.34, C.19, Ağustos 1967

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Naci, Fethi, “Edebiyat ve Politika”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.1, (e.)

Yazıda, edebiyat-politika arasındaki ilişki ve bu ilişki ile dirsek teması yapan sanatçılar ele alınmaktadır. Naci, burada özellikle edebiyat yaptıklarını zanneden ama aslında politika yapan Fazıl Hüsni Dağlarca ve Âşık İhsani’yi eleştirmektedir. Naci’ye göre bunların şiirleri politik bir yarar sağlamaktadır ancak. “Dağlarca olsun, Âşık İhsani olsun, yazdıklarıyla gerçekten yararlı iş yapıyorlar. Ama bu yarar sadece <politik> bir yarardır, edebiyatla bir ilgisi yoktur...” (s.1)

Bunun yanında politikanın nasıl edebiyat gerçeği haline geldiğini gösteren yazarlarımızdan da ismen bahsedilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Doğan, Mehmet, “Açık Konuşma Gereği”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.5-6, (e.)

Yazıda, aydınlar ve sanatçılar arasında son zamanlarda gittikçe artan birbirlerine kızıp sinirlenme ve birbirlerini kırmaya kadar varan düşmanca tavırlar eleştirilmektedir. Son zamanlarda canlılığını gittikçe arttıran edebiyat ortamımızda, “bir düşünce etrafında toplanma ve çatışma”(s.5)’nin çok doğal olduğunu savunan Doğan, “Yalnız çatışma ve tartışma ile karşısındakini küçük görmeyi, aşağılamayı, birtakım kışkırtıcı taktiklerle lekeleyip saf dışı etmeyi...”(s.5) bir tutmamak gerektiğini söyler.

Herkesin düşüncesini açık açık savunacağı edebiyat dergilerinin olduğunu söyleyen Doğan şu uyarıyı yaparak eleştirisini bitirmektedir: “Yarın aramızda basit bir değerlendirme hatasından başka fark bulunmadığını anladığımız kişilerin karşısında, yazdıklarımızdan utanmayalım dostlar.”(s.6)

Can, Ayhan, “Ateş Hattı’nda Bir Ozan”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.6-9, (e.)

Yazıda, şair Arif Coşkun’un ‘*Ateş Hattı*’ adlı şiir kitabı ve bu kitaptan yola çıkarak şairin sanat görüşü değerlendirilmektedir. Can, şiirleri teker teker ele alıp olumlu veya olumsuz eleştirilerini okurla paylaşmaktadır. Yazıdan, Arif Coşkun’un toplumcu bir ozan olduğu anlaşılmaktadır. Kitap, yazar tarafından başarılı bulunmaktadır.

Ortaylı, İlber, “Deli İbrahim”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.17-18, (e.)

Yazıda, Devlet Tiyatroları Büyük Tiyatro’da sergilenen ‘Deli İbrahim’ ya da ‘Bilinçli Cinnet’ adlı oyun ele alınmaktadır. Ortaylı, Turan Oflazoğlu’nun bu oyunu başarılı bulmadığını dile getirmektedir. Verilmek istenen mesaj verilememiştir. “Bilinçli Cinnet denmiş, Deli İbrahim’in tarihimizdeki ilginç ve o oranda da karanlık eylemine. Ama verilebilmiş mi bu seyirciye, orası tartışılır doğrusu...” (s.17)

Yazar, Deli İbrahim karakterinin iyi çizilip işlenemediğini ve bu yüzden bir ‘Henry IV’ gibi ünlü bir tiyatro kişisi çıkmadığını üzüntüyle anlatmaktadır. Oyunu icra eden kişileri de eleştirmekten kaçınmayan Ortaylı, genel itibariyle sıkıcı bir sergileme olduğunu dile getirerek yazısını sonlandırmaktadır.

Ortaylı, İlber, “Akadın Yayı”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.18-19, (e.)

Yazıda, ‘Akadın Yayı’ adlı oyun eleştirisi yer almaktadır. Yazar, eleştirisine geçmeden önce oyunda anlatılmak istenen şeyleri kısaca aktarmaya çalışıyor. Genel itibariyle oyunun yazarı Güngör Dilmen’in realist tarafı beğenilmektedir. “Yazar eski doğunun havası içinde fanteziye kapılmadan, günümüzün gerçeklerini ortaya koyuyor.” (s.19) Akadın Yayı, adaletin, hakkın, bilimin ve kuvvetin temsilcisidir. Yazara göre oyun özellikle soyutluk ve gerçeklikle iç içe bir şekilde göstermecî tiyatro biçiminde yorumlanmalıdır. Son olarak yazar, hem oyunun konusunu hem de oyuncularını beğendiğini dile getirerek sözlerini bitirmektedir.

Bozdağ, İsmet, “Kemal Tahir’in Devlet Ana’sı ve Günümüzün Sorunları”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.3-8, (e.)

Yazıda, Kemal Tahir’in ‘Devlet Anası’ üzerine bir eleştiri yapılmaktadır. Yazar eleştiriye başlamadan önce bizdeki romancılık anlayışı üzerine bir bilgilendirme yapmaktadır. Romanlarımızdaki konularla gelenek arasındaki tezatlığa vurgu yaparak bu uyuşmazlığın Kemal Tahir’de çok az olduğunu dile getirmektedir. “Ama hem elinde iyi bir kalemi hem de söyleyecek sözü olan romancımız deyince, Kemal Tahir’den gayri bir örnek göstermek oldukça güçtür.” (s.3)

Yazar için Kemal Tahir iyi bir gözlemci iyi bir hekimdir. Toplumsal konularda özellikle tanımak ve yorumlamak işini iyi yapmaktadır. “İşte, Kemal Tahir’in romanlarında bir yaptığı da budur... Arar, buldukları üzerine düşünür, düşündüklerini roman biçiminde topluma verir.” (s.4)

Bozdağ, yazısında Kemal Tahir’in bir arayış içinde olmasını ve bunun sonucunda ‘Devlet Ana’ gibi güçlü bir yapıtı ortaya koymasını takdirle karşılamaktadır. Yazının devam eden kısmında ‘Devlet Ana’dan’ birkaç örnek pasaj verilerek Osmanlı’nın nasıl çekirdek niteliklerinin incelendiğine dikkatler çekilmektedir. Devlet Ana’nın çizmeye çalıştığı Anadolu felsefesi ve tablosu verilen örneklerle gözler önüne serilmektedir.

Ortaylı, İlber, “Küçük Burjuvalar”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.30, (e.)

Yazıda, Ankara Sanat Tiyatrosunda sergilenen Gorki’nin ‘Küçük Burjuvaları’ adlı oyun ele alınmaktadır. Öncelikle Gorki hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmakta ve dünya tiyatrosu ve Rus Tiyatrosu için önemi anlatılmaktadır. Daha sonra Ortaylı, oyunun eleştirisine geçerek oyuncularını kendi deyimiyle; “Küçük Burjuvalar’da kişileri eleştirmek için şöyle bir yol izleyelim. Bir fonksiyon eğrisi üzerinde (y) ekseninden (x) eksenine doğru (+) dan (-) ye olmak üzere oyunun kişilerini sıralarsak şöyle bir durumla karşılaşırız.” (s.30) bir eleştiri sistemine tabi tutmaktadır.

Oyunun, kendi olanakları içerisinde başarılı bir şekilde sahneye koyulduğu aktarılmaktadır. Oyuncular konusunda da başarının yakalandığı dile getirilerek eleştiri olumlu düşünceler eşliğinde bitirilmektedir.

Dost Dergisi, S.39, C.20, Ocak 1968

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Aksoy, Fahir, “Nuri İyem Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.12-13, (e.)

Yazıda, ressam Nuri İyem üzerine çıkan tartışmalar hakkında bir eleştiri konusu ele alınmaktadır. Tartışmaların çıkış noktası iki maddede toplanmıştır:

“a-) figürsüz resimden figürlü resme geçiş

b-) figürsüz resmin çağdaş anlayışa uygunluğunu yıllarca savunması...”

(s.12)

Çağdaşları tarafından bu noktalardan eleştirilen yazar ve ressam Nuri İyem’in bu tutumu eleştiri yazarımız için olağan karşılanmaktadır. “Olaki sözü edilen 180 derecelik değişme, önemli ölçüde yankılar uyandırdı. Bana kalırsa, soyut bir anlayış içinde bu değişme, doğal bir sonuçtur; insan değişir de gelişir de tükenir de...” (s.12)

Sorunun çözümü için aslında ressamın resimlerine başvurulması gerektiğini hatırlatan Aksoy, bu şekilde daha objektif bir değerlendirme yapılacağını vurgulamaktadır. Yazı, son olarak tam bir kanıya varılabilmesi için, biraz daha beklemenin daha sağlıklı olacağı kanısıyla sonlandırılmaktadır.

Can, Ayhan, “Malraux Gerçeği”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.3-6, (e.)

Ayhan Can bu yazısında, Atilla İlhan’ın Malraux’dan Türkçeye çevirdiği ‘Kanton’da İsyân’ adlı romanı ele almaktadır. Atilla İlhan’ın çeviri başarısını takdir ederek yazıya başlamaktadır. Özellikle romanın baş kahramanının çok ustaca tanıtıldığı ifade edilmektedir.

Can, yazısını romanın da bölümlerini oluşturan başlıkları açarak bizlere enikonu anlatmaktadır. Yazı, romanın son paragrafından bir pasaj verilerek sonlandırılmıştır.

Peker, Orhan, “Yetmişlik Delikanlı İhsan Cemal Karaburçak”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.20, (e.)

Yazı, İhsan Cemal Karaburçak’ın Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Galerisi’nde açtığı resim sergisi üzerine kaleme alınmıştır. Onun geçmişten günümüze kadar yapıp bu sergide sergilediği resimler yazar tarafından olumlu olumsuz eleştirilere tabi tutulmaktadır. Ressamın sembolist bir sanat anlayışına sahip olduğu aktarılmaktadır. “Karaburçak bir ÇİZGİCİ’dir demek istiyorum. Dikey, yatık çizgiler, kareler üçgenler, daireler İhsan Cemal’in dünyasını bize aktarıırken kullandığı alfabe ya da sözlüğün çatısıdır... Karaburçak sembolizmini çekinip korkmadan gözlerimizin önüne koymaktadır.”(s.20)

Son olarak ressamın yaşına rağmen çalışma gücü ve sevinci takdir edilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Atmaca, Cevdet, “Orhan Çetinkaya’nın Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.21-23, (e.)

Yazıda, ressam Orhan Çetinkaya’nın sergisi ele alınmaktadır. Çetinkaya’nın sergisinin 13-23 Nisan 1968’de Balıkesir’de sergilendiği bilgisi verilmektedir. Atmaca, ressamın çalışmalarını figüratif ve nonfigüratif olarak ikiye ayırıp değerlendirmektedir. Sergi hakkında olumlu düşünceler dile getiren yazar, yazısını şöyle sonlandırmaktadır: “Sonuç olarak diyebiliriz ki, kişiliğini ve çalışmalarını çok yakından tanıdığım Çetinkaya, bize başarılı ve ilginç bir sergi sunmuştur...” (s.23)

***Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968**

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Ortaylı, İlber, “Ionesco’nun Amedeé’si ve Biz- Üsküp Türk Tiyatrosu”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.22-23, (e.)

Ortaylı, bu eleştiri yazısında iki oyun eleştirisi yapmaktadır. İlki ‘Ionesco’nun Amedeé’si’ adlı oyundur. Yazar, bu oyunun bizdeki başarısız sunumunu gözler önüne sermektedir. Ionesco’nun aslında yapmak istediğiyle bizim sergilediğimiz oyun arasında oluşan farklılıkları ustaca dile getirerek; aslında bu tarz oyunların kolaylıkla bizde sunulmaması gerektiğini ve buna ihtiyacımızın olmadığını anlatmaktadır. Son olarak Ionesco’nun bizim tiyatromuza hiçbir katkı sağlamayacağı ifade edilmektedir.

İkinci olarak, Üsküp Türk Tiyatrosu'nun; Necati Cumalı'nın 'Nalınları' ve Brenislav Nusiç'in 'Şüpheli Şahıs' adlı oyunların temsil edilmesi üzerine bir eleştiri yapılmaktadır. Ortaylı, iki oyunu da beğendiğini dile getirerek sebeplerini sıralamaktadır. Gurubun, her gittiği yerde daha başarılı oyunlar sergileyeceğini söylenmektedir.

Sayılğan, Aclan, "Bilimsel Çalışmalarda <Asya Üretim Tarzı>", *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.29-30, (e.)

Yazıda, iktisatçı Sencer Divitçioğlu'nun 'Asya Üretim Tarzı ve Osmanlı Toplumunu' adlı kitabının eleştirisi yapılmaktadır. Aclan, kitabın Marx'ın 'Asya Üretim Tarzı' tezini temel alarak durumun Osmanlı-Türk toplumuna uygulanmaya çalışıldığını dile getirmektedir. Yazarımızın tabiriyle kitap, "Marx üzerinde yeni bir spekülasyon denemesidir." (s.29)

Bölüm bölüm kitabı inceleyen eleştirmenimiz, birinci kısımdaki Marx'çı şemanın ikinci bölümdeki Osmanlı Toplumunun açıklanması ile uzlaşmaz bir hale geldiğini dile getirmektedir. "Sayın Sencer Divitçioğlu'nun, Marxist bir şema ile Osmanlı İmparatorluğu toplum yapısını açıklamaya kalkması, Hindistan modeli ile Osmanlı-Türk modeli arasında bağıntılar kurmaya kalkması, tarihsel ve sosyal verilere uymamaktadır." (s.30). Aclan, yazısının son kısmında Divitçioğlu'nu Osmanlı Toplumunu'nun yapısı hakkındaki çalışmasını ilginç ve övülmeye değer bir cesaret örneği olarak ifade etmektedir.

Yevtuşenko, Yevgeni, "Zima Kavşağı", (Çev. Ülker İnce-Özdemir İnce), *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.4-5, (e.)

Yazı, Yevtuşenko'nun 'Zima Kavşağı' adlı şiiri için bir eleştiri yazısıdır. Şiir, Özdemir İnce ve Ülker İnce tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Eleştiri yazısı da yine bu ikili tarafından kaleme alınmıştır.

Yevtuşenko, bu şiirde gerçeğin peşinde bir realist olarak tanımlanmaktadır. Ozan cesur ve gözü kara bir yapıya sahiptir. "Gerçeğin ve doğrunun tutkulu bir araştırmacıdır Yevtuşenko bu şiirinde..." (s.4). Yevtuşenko şiirlerinin Rus şiir özelliklerini gösterdiği de dile getirilmektedir.

Son olarak Yevtuşenko'nun, Zima Kavşağı'nda "Pasternak, Mayakovski, Blok ve Yessenin'den kendine geçen şiirsel mirası müthiş bir malzeme olarak kullanma yeteneğini göstermiştir." (s.5) başarısı dile getirilmektedir.

Akmen, Üstün, "Toplumcu Romanlar", *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.9-11, (e.)

Yazıda, köy romanlarının eski anlamda bir romancılığı sürdürdüğü tezine karşı gelinmektedir. Bunun aksine yazar köy romanlarının ve romancılarının çoğu kişinin beklentilerine cevap verdiğini düşünmektedir. "Köy romanlarının eski anlamda bir romancılığı sürdürüklerini söylemek yerinde bir yargı değil bence; bu romancılar çoğunlumuzun beklediği romanları yaratıyorlar."(s.9)

Yazara göre romanların asıl değerlerinin onların sanat değeri içinde gerçekliği ve uyarma gücü olduğudur. Yazar, eskiyi savunmadığını da dile getirmektedir. "Romanın belirli kalıplar içinde sürüp gideceğini savunamam. Elbette klasik kalıplarını kırma, yeni duygu ve düşünceleri yeni biçimle riçinde yansıtma çabaları yadsınmaz."(s.9) Bu yargılardan hareketle Batı'dan da örnekler veren yazar Kafka ve Sartre gibi yazarların toplumcu romanlar yazdıklarını ifade etmektedir.

Yazar, köy romanlarımızın eksik olduğu kanısına da katıldığını dile getirmekte ve bunun bireyci-toplumcu yazarlarımızın tam bir kaynaşmasıyla aşılabileceğini ifade etmektedir.

Özsezgin, Kaya, "Resim 1967-1968", *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.18-20, (e.)

Kaya Özsezgin bu eleştiri yazısında, 1967-1968 yıllarının resim açısından bir değerlendirmesini yaparak açılan sergiler hakkındaki görüş ve eleştirilerini sunmaktadır. İhsan Cemal Burçak'tan Nuri İyem'e, Turan Erol'dan Gülgün Tüzün Başarır'a kadar birçok sanatçının sergileri hakkında değerlendirmelere yer verilmiştir. 1967-68 yıllarının sanatsal açıdan Ankara'da verimli geçtiği verilen örneklerden ve yazarın intibalarından anlaşılmaktadır.

Talat, Sait Halman, “Aşk Elçisi”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.27-29, (e.)

Yazıda, İlhan Berk’in ‘*Aşk Elçisi*’ adlı derleme şiir kitabının eleştirisine yer verilmektedir. Yazar, ilk önce kitabın içeriği hakkında bilgiler vermektedir. Kitabın, 13.yüzyıldan günümüze kadar Türk şiirlerinde aşkın görüntüsünü verdiğini aktarmaktadır. Fuzûlî’den Yunus Emre’ye, Nedim’den Ahmet Hâşim’e, Orhan Veli’den Edip Cansever’e kadar şairlerin aşkı işledikleri şiirlerine yer verdiği aktarılmaktadır.

Yazar, bu derleme kitabını “Türk aşk şiirlerinin üslup ve özünün güvenilir tarafını veren enfes bir derleme.”(s.29) sözleriyle övmektedir. Berk’in önemli ozanları atlamadığını ancak bazı şiir ve bölümlerin eksik olduğu eleştirisi yapılmaktadır. Buna rağmen ‘Aşk Elçisi’nin’ bu tarz derlemeler içinde en zengini en doyurucusu olduğu söylenmektedir.

Özsezgin, Kaya, “Beğeni Cocktail’i ya da Devlet Galerisinden”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.16-17, (e.)

Dergide mutad bir şekilde resim ve plastik sanatlar hakkında eleştiri yazıları olan Özsezgin, bu yazısında da ekim ayı sanatsal çalışmalar hakkında bir yazı kaleme almıştır.

Devlet Sanat Galerisinin mevsimin başındaki ilk sergilerle seyirciyi dumura uğrattığı ifade edilmektedir. Ekim ayı içinde Mustafa Ayaz, Selçuk Gün, Gönül Koç, Melih Soley, Nermin ve Numan Pura’nın sergileri değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Başka sergilerden de haber veren Özsezgin, onların üzerlerinde durulacak kadar sanatsal değerlerinin olmadığını ifade ederek yazısını sonlandırmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Fransız Resminde İzlenimcilik”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.20, (e.)

Yazıda, Salah Bırsel’in ‘Fransız Resminde İzlenimcilik’ adı altında yayınlanan kitabı hakkında değerlendirmeler bulunmaktadır. Kitapta klasik ve romantik devrin dönüm noktası olan izlenimciliğin, arı bir dille anlatıldığı dile getirilmektedir.

Aksoy, aynı zamanda kitaptan örnek pasajlar vererek anlatımını kuvvetlendirmiştir. Kitabı bölümler halinde incelemeye tabi tutmaktadır. Bölüm içeriklerinden bahsederek beğenisini okuyucuyla paylaşmaktadır. “Bilinçli, titiz, dikkatli bir emek

ürünü olan bu çalışma, Türk Plastik Sanatlar Literatürüne önemli bir katkıda bulunmuştur. (s.20).

Şahan, Halil, “Devlet Ana İçin”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.23-24, (e.)

Halil Şahan bu yazısında, Devlet Ana romanı için açılan soruşturmada yazılan yazılara adeta bir eleştiri yapmaktadır. Roman için çok şeyler söylendiğini dile getiren yazar, aslında söylenmesi gereken başka şeylerin olduğunu vurgulamaktadır.

Maddeler halinde eleştirisini derinleştiren yazar, Devlet Ana’daki anlatılan Kişi ‘Toplum’ olgusunun yanlış kurgulandığını örneklerle destekleyerek okuyucuya sunmaktadır. “Kemal Tahir, Devlet Ana’da günümüze değin uzandığı sanılan konularda yapmacık anlatımlarda romanın ilkeleri ile çelişkiye düşmüştür.” (s.23). Şahan, savlarını “Yapıtta ‘KİŞİ’ ‘TOPLUM’ olarak alındığına göre, bu konularda toplumsal devinimlerden söz edilmesi ve bunun da roman sanatının ilkeleri çerçevesinde yapılması gerekirdi.” (s.23) sözleriyle kuvvetlendirmektedir.

Birkaç noktadan da yazarın hakkını vermeye çalışmaktadır. “Yazar’ın halk dilinin zenginliğini yapıtında toplaması gerçek övgüye değer. Özellikle getirdiği yeni sözcükler, deyimler ve özlü sözler bakımından Devlet Ana’nın tümü hakkında bile genel bir yargıya varmak mümkün: DEVLET ANA BİR DİL ÇALIŞMASI VE BİR FOLKLOR DENEMESİDİR.” (s.24)

Vandova, Lilyana, “St. Kostov ve Eseri”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.21, (e.)

Yazı, 1968’in Ekim ayında Dost yayınları tarafından yayımlanan Bulgar mizah yazarlarından Stefan L. Kostov’un ‘Kocamanov’ adlı eseri üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, Kostov’un eserlerinin genel konuları hakkında bilgi vererek yazısına başlamıştır. Daha sonra sözü ‘Kocamanov’ adlı esere bağlayarak düşüncelerini aktarmaktadır.

Eserin sanatsal yönü ve gücü itibariyle daha önceki eserleri aştığı bildirilmektedir. Konusunun politika ahlakı ve devlet düzeninin bozukluğu olması sebebiyle zamanında çok yankı uyandırdığı ifade edilmektedir. Yazar kitap hakkındaki eleştirisinin son cümlesini, “Bulgar yazarı Stefan Kostov’un ‘Kocamanov’ komedisi, Bulgar

komedi sanatının hala ulaşılamayan bir eseri olarak ortaya çıkıyor.” (s.21) sözleriyle bitirmektedir.

Kartal, Numan, “Edebiyat Kitaplarındaki Yanlışlar”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.3-4, (e.)

Numan Kartal bu yazısında, Nihat Sami Banarlı'nın ‘Metinlerle Türk ve Batı Edebiyatı’ adlı kitabındaki yanlışları belirten bir yazı kaleme almıştır. Özellikle o gün itibariyle okul kitaplarındaki yanlışların hat safhaya çıktığı belirtilerek konu hakkındaki görüşler dile getirilmektedir. Kartal, bahsi geçen kitaptan hareketle, “Kişisel görüşüme göre bu ders kitapları tüm yönleri ile ereğe uygun değildir. Kötü bir baskının içine sıkıştırılan düzenek çağ dışı bilgilerle doludur.” (s.3) ifadelerini kullanarak durumdan duyduğu hoşnutsuzluğu dile getirmektedir.

Son olarak Ulusal Eğitim Bakanlığını göreve davet ederek yanlışın bir an önce düzeltilmesi gerektiği dile getirilmektedir.

Çetinkaya, Orhan, “Arslan Gündaş’ın Sergisi ve Naif Resim”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.22-23, (e.)

Yazıda, Arslan Gündaş’ın resimleri ve ‘Naif’ resim anlayışı ele alınmaktadır. Yazar, ressamın resimlerini beğendiğini dile getirmekte ve çalışmalarını başarılı bulduğunu ifade etmektedir.

Aksoy, Fahir, “Tülin Akşin’in Sergisi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.23-30, (e.)

Yazı, Tülin Akşin’in Güzel Sanatlar Galerisindeki sergisi üzerine kaleme alınmıştır. İkinci olmasına rağmen sanat çevreleri tarafından olumlu olumsuz yankılar uyandıran serginin konuşulmaya değer olduğu ifade edilmektedir.

Yazarımız, ressam hakkındaki olumlu ve olumsuz eleştirileri yazısına almıştır. Daha sonra kendi fikirlerine yer vererek Tülin Akşin’in çizgileriyle, renkleriyle, dokusuyla, esprisiyle, “onun olan”(s.30) bir anlayışla hedefine ilerlediğini dile getirmektedir.

Ecevit, Bülent, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Hakkında Düşünceler”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.5, (e.)

Salim Şengil’in ‘53 Yaş 53 Kitap’ başlıklı özel mektubuna verilen cevaplardan olan bu yazıda Bülent Ecevit, Nesin hakkında eserleri odaklı bir eleştiri yazısı kaleme almıştır.

Ecevit, Aziz Nesin’in Türk Edebiyatı’nın en büyük “mizah”(s.5) yazarı olduğunu dile getirmektedir. Nesin’in oyunlarını ise mizah yönünden ve somutluktan uzaklaştığını anlatarak etkisini yitirdiğini söylemiştir.

Fıkra veya makale yazarlığı hakkında da görüş beyan eden Ecevit, “Aziz Nesin’in fıkra veya makale yazarlığını beğenmezdim.”(s.5) diyerek görüşlerini aktarmıştır. Bütün bunlara rağmen Bülent Ecevit’in, Aziz Nesin hakkında genel itibariyle olumlu izlenimlere sahip olduğu yazısındaki ifadelerden anlaşılmaktadır.

Ertop, Konur, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin İçin Birkaç Söz”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.7, (e.)

Salim Şengil’in ‘53 Yaş 53 Kitap’ başlıklı özel mektubuna verilen cevaplardan olan bu yazıda Konur Ertop, bir eleştiri yazısı kaleme almıştır.

Ertop, eleştirisine başlamadan önce şöyle bir giriş yapmaktadır: “Bu çerçevede içinde Aziz Nesin’in sanatındaki klişeleşmelerden söz etmek bir anma sayısı için dilerim ki saygısızlık gibi görülmesin!” (s.7). Daha sonra eleştiriye başlayan yazar, Nesin’in mizahının yalınkat bir fıkra olduğu ve bunun artık ikinci kez okunmadığını ifade etmektedir. Kolaylıktan kaçması ve yazdıklarını ayıklaması gerektiğini savunmaktadır. Aziz Nesin’in eserlerinde “ulusal hafızaya yer edecek bir tip” (s.7) bulunmadığını dile getirmektedir Ertop. Son olarak Nesin’in ‘Böyle Gelmiş Böyle Gitmez’ adlı otobiyografi çalışmasının önemli olduğu vurgulanarak bir an önce o çalışmanın bitirilmesi gerektiği savunulmaktadır.

Kansu, Ceyhan A. , “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin’e Saygı”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.8, (e.)

‘Aziz Nesin’e Saygı’ başlıklı bu kısa yazıda, Kansu eleştirel birkaç cümle ortaya koymaktadır. Nesin’in tutarlı ve aydınlık bir yazar olarak sağlam bir çizgi üze-

rinde gittiğini ifade etmektedir. Seslenişinin güçlü olduğunu, ulusal hafızamızda bilgece bir yere sahip olduğu yazıdaki ifadelerden anlaşılmaktadır.

Kocagöz, Samim, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Edebiyat Dışı mı?”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.8, (e.)

Yazıda Samim Kocagöz, Aziz Nesin’in özellikle bazı çevreler tarafından Edebiyatın dışına itilmeye çalışılmasını eleştirmektedir. “Hep dikkat etmişimdir, nedense son yıllarda Aziz Nesin de çoğu eleştirmeciler tarafından edebiyat dışı sayılıyor gibi.” (s.8). Aziz Nesin’in Batı’da bizdekinden daha çok itibarının olduğu dile getirilmiştir. Bu durumun utanılması gereken bir durum olduğu aktarılmaktadır.

Bozdağ, İsmet, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Edebiyatımızın En Güzel Küçük Öyküsü”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.5, (e.)

Yazıda, Aziz Nesin hakkında genel değerlendirmelere ve ‘Sekiz Ayaklı Sisif’ adlı Hikâyesinin eleştirisine yer verilmiştir. Bozdağ, yazısında genel itibariyle olumlu eleştiriler yapmaktadır. Genel bir panorama çizmek için yazarın bir Hikâyesini ele almaktadır. Bu Hikâye eleştirmenimiz tarafından tam not almıştır. “Bizde de Batı’da da daha güzelini bulamazsınız. Öylesine kusursuz bir öyküdür bu.” (s.5)

Bozdağ, birkaç aksak yönüne de dikkat çekmiştir yazarın. Dil dikkatsizliklerinin sıkça yapıldığı ifade edilmektedir. Tümce kuruluşlarında tutarsızlıklar olmasına rağmen Nesin’in büyük bir yazar olduğu ifade edilmiştir.

Soysal, İlhami, “Türk Romanında Bir Akım”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.3, (e.)

Yazıda, İlhami Soysal Türkiye’deki edebiyat serüveninin birkaç kişiyle sınırlı kalması noktasında duyduğu korkuyu dile getirmek için eleştirel yaklaşımlarda bulunmuştur.

Kemal Tahir’den İlhan Tarus’a, Halide Edip’ten Yakup Kadri’ye birkaç yazarımızın yakın tarihimizin romancı elinde, kuru tarih ötesinde canlanmasını sağlayan yazarlar olduğu dile getirilmiştir. Bunlardan sonra genç kuşağın bayrağı alıp devam etmesi beklenmektedir. “Günümüz genç kuşağı yazarları, çizerleri, kalem erbabı, adlarını sıraladığımız ve belki de bir ikisini de unuttuğumuz bayrak koşucularının

elinden bu bayrağı alıp, bu koşuyu sürdürmezler ise, bu ülke halkının gerçek bir kurtuluşa kavuşmasını ummak bize hayal gibi geliyor.” (s.3)

Soysal, aşk romanı meşk romanı gibi romanlardan ziyade sosyal konuları işleyen romanların yazılması gerektiğini ifade etmiştir.

Dost Dergisi, S.55, C.22, Mayıs 1969

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

K., Tarık Dursun, “Bonnie and Clyde”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.14-15, (e.)

Yazıda, Amerika'nın bunalımlı dönemine eğilmeye çalışan rejisörlüğünü Arthur Penn'in yaptığı 'Bonnie and Clyde' adlı filmin değerlendirmesine yer verilmektedir. Penn'in bu filmle beklenen başarıyı yakalayamamasını yazar, onun diğer yapıtları karşısında maruz kaldığı eleştirilere bağlamış ve ağzının payını aldığını dile getirmiştir.

And, Metin, “Çark”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.16-17, (e.)

Yazıda, 1969'un Kasım ayında Devlet Bale topluluğunun sahneye koyduğu 'Çark' adlı balesi hakkında eleştiri kaleme alınmıştır. Karşıtlıkların işlendiği balede yönetmen Sait Sökmen'in karşıtlıkları belirtirken hem renkleri hem de müziği kullanması olumlu karşılanıyor. Oyuncuların birbirleri ile olan uyumları beğenilmektedir. Sahnede sadece Osman Şengezer'in astığı gereksiz dekorlar eleştirilerek yazı sonlandırılıyor.

Ortaylı, İlber, “Orhan'ın ‘Eskici Babası’ Tüm Millicilerin Temsilcisidir”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.19, (e.)

Yazı, Orhan Kemal'in Ankara Sanat Tiyatrosu'nda sahnelenen 'Eskici Baba' adlı eseri üzerine kaleme alınmıştır. Ortaylı, tarihi bilgiler ışığında 'Eskici Baba'nın'(s.19) kim olduğu ve ülke için ne anlama geldiği konusunda bilgiler aktarmaktadır. Oyunun çok başarılı bir şekilde sahnelendiği dile getirilmektedir. Eskici Baba'nın milli mücadele yıllarında devrim ruhunun simgesi olduğu ifade edilmiştir.

Ortaylı, Ankara Sanat Tiyatrosu'nun bu oyunla devrimci saflarına geri döndüğünü ve bunu bırakmaması gerektiğini ifade etmektedir. Eskici Baba'yı canlandı-

ran Rana Cabbar başarılı bulunmuştur. Diğer oyuncular da takdir edilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Çumralı, Celal, “Yeni Şiirin Eleştirisi”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.16-17, (e.)

Yazıda, yeni şiirlerinin eleştirilmesinin neden zor olduğu ve nasıl bir eleştiri yöntemi seçilmesi gerektiği anlatılmaktadır. Yazar, eleştiride izlenen yanlış tutumları anlatarak bunları eleştiriye tabi tutmaktadır. İlk önce şiiri görüşün ta kendisi sayılmasını eleştirmektedir. “Görüş şiirden önce gelir, ama şiir görüş demek değildir.”(s.17). eleştiricinin öncelikle önüne konan yazının şiir olup olmadığını tayin etmesi beklenir. İkinci görevi ise görüşün niteliğini açıklığa kavuşturmasıdır.

Çumralı’nın eleştirdiği bir diğer husus ise, bizlerin şiir olarak toplumcu şiir olgusunu algılamamızdır. Şiirlerimizin tek tip oluşu da kısırlık alameti olarak addelir. Yeni şiirin anlaşılması için izlenmesi gereken yol ve yöntem anlatılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Şahan, Halil, “Kitaplar Arasında: Halil Uysal ve Alkoldönem”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.22-23, (e.)

Yazı, ozan Halil Uysal’ın ikinci kitabı ‘Alkoldönem’ üzerine kaleme alınmıştır. Ozanın, bu eserle soyut kavramlardan ve tamlamalardan somuta varan bir yol tuttuğu dile getirilmektedir. Yazar, ozanın şiirlerinden örnekler vererek eleştirisini kuvvetlendirmektedir. Ozanın, aynı zamanda folklorik unsurlardan da faydalandığı yazıda verilen örneklerden anlaşılmaktadır. Son olarak yazı: “Alkoldönem’de Halil Uysal’ın kendini yenilediğini ve yeni bir yöntemin araştırmacı olduğunu tekrar söyleyerek sözümüzü bağlamadan önce onun toplumcu çizgide de daha çok derinleşeceğine inanıyoruz.”(s.23) sözleriyle bitirilmektedir.

Ortaylı, İlber, “Sular Aydınlanıyordu”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.18-19, (e.)

Yazı, Devlet Tiyatrosu’nun Oda Tiyatrosu şubesinde oynanan Nezihe Meriç’in ‘Sular Aydınlanıyordu’ adlı oyunu üzerine kaleme alınmıştır. Uzun yıllar başarısız oyunlara ev sahipliği yapan şubenin bu oyunla kötü şöhretini silmeye başladığı anlatılarak beğeniler ifade edilmektedir. Ortaylı, genel anlamda oyunu ve kadroyu

beğenmektedir. Nezihe Meriç hakkında çok olumlu eleştiriler yapılmaktadır. “Nezihe Meriç, çok iyi gözlemler yapmış ve Türk kadını her tabakada her sınıf ve yaşta iyi inceleyip sorunlarını bir fotoğraf halinde sergilemiş.”(s.19). Oyunculardan Olcay Poyraz’ın başarılı bir şekilde bütün rolleri icra ettiği anlatılmakta ve rejisör Suat Taşer başarısından dolayı takdir edilmektedir.

Dost Dergisi, S.59, C.22, Eylül 1969

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Özsezgin, Kaya, “Resim 1968-1969”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.21-25, (e.)

Yazı, 1968-69 yıllarında açılan yeni galeriler, sergiler ve süreli yayınlarda yayımlanan yazılar değerlendirilmektedir. Özsezgin, başlıklar halinde galeri, sergi, konuşma ve açık oturumları kısaca incelemiştir. Geçmiş yıllara nazaran bu yılların daha enteresan ve dolu geçtiği belirtilmektedir. Yazının sonuç kısmı Devlet Resim ve Heykel Sergisine ayrılmıştır. Bu konuda da Özsezgin özellikle Devlet Galerisi’nin yönetmeliğinde değişiklikler yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Böylece bir önceki yıllarda görülen aksaklık ve tutarsızlıkların önüne geçilebileceği iletilmektedir. Sergide ödül alan eserler kısaca verilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Dost Dergisi, S.61, C.22, Kasım 1969

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Özsezgin, Kaya, “İlk Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, S.18-20, (e.)

Yazı, sanat mevsiminin başlangıcı sayılan Eylül ayından derginin aralık sayısına kadar sergilenen resimler hakkında bir değerlendirme yapılmıştır. Yazar, Nuri İyem’den Devrim Erbil’e, Orhan Peker’den Turgut Zaim’e kadar pek çok sanatçının sergilenen eserleri hakkındaki kanaatlerini sunmuştur.

Dost Dergisi, S.63, C.22, Ocak 1970

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Cimcoz, Adalet, “Amleto Sartori’nin Tiyatro Maskları”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.10-11, (e.)

Yazı, Anleto Sartori’nin tiyatro maskeleri üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, öncelikle bu konuya diğer eleştirilenlerin yeterince ilgi göstermemesinden dem vurarak yazısına başlamaktadır. Daha sonra kısaca Sartori’nin hayatını anlatarak yaptığı en ünlü maskeleri ve onların psikolojik açılımlarına yer vermektedir. “Prof. Sartori’nin”(s.11) Şehir Tiyatrosunun bekleme salonunda sergilenen maskelerin tahta, bakır, gümüş, deri ve somdan yapıldığı aktarılmıştır. Maalesef yeterince ilgi görmediği bir kez daha hatırlatılarak yazı sonlandırılmıştır.

Özsezgin, Kaya, “1970’e Girerken Resim Sergileri”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.22-24, (e.)

Yazı, 1970 yılının ilk sergileri üzerine yapılan bir değerlendirmeyi içermektedir. Devlet Galerisi’nde açılan sergiler, Ankara Alman Kütüphanesi’nde düzenlenenler, Cemil Eren’in resim sergisi gibi sanatsal olaylar zikredilerek kanaatler dile getirilmektedir.

Aksoy, Fahir, “1970’e Girerken Necati Öncü ve Resimleri”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.24-25, (e.)

Yazı, Necati Öncü’nün resim sergisi üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, Edirne Lisesi’nden okul arkadaşı olan Öncü’nün kısa bir biyografisinden sonra resimleri ve son sergisi hakkındaki kanaatlerine geçmektedir. Yazara göre Öncü, sanatıyla ahenk içerisindedir. “Yaşantısının bütün dönemlerinde, fırçaları, boyları ve paleti artık bir organıymış gibi ondan ayrılmaz, koparılmaz hale geliyor.”(s.24). Öncü’nün “figüratif”(s.24) resimlerinin olduğu dile getirilmektedir.

Aksoy, olumsuz eleştirilerini de yapmaktan çekinmemiştir. “Gözümüze batan önemli bir noktaya da değinelim: dostluk bir tarafa, eleştiricilik bu yana. Zaman zaman onun yapıtlarının genel havasının aksaması, tadını yitirmesi bence içtenliğinden, içgüdülerinden uzaklaşıp ‘yanlış yapmak’ için gördüklerine ve bildiklerine bilinçaltı ile sığınma zorunluluğunu duymasıdır.”(s.25). Son olarak ressamın başarı dilekleri iletilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Resim Sorunlarından Sergilere”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.20-22, (e.)

Özsezgin bu yazısında önce ülkemizdeki resim sorununa yer vermiştir. Ona göre ülkemizdeki temel resim sorunlarından birisi ulusallık ve yerellik kavramlarını da içine alan çok yönlü bir resim sorunu olmasıdır. Ressamların, Anadolu gerçeği ile paralel bir sanat anlayışının dışına çıkmaları yanlış bir uygulama olarak dile getirilmektedir. Aynı şekilde salt ulusalcılık ve yerelcilik kavramlarına bağlanmanın da Türk resmini bir yere getirmeyeceği ifade edilmektedir. Özsezgin bu ikilemden kurtulmak için: “Ne bu bağlantıyı kırmak ne de ‘istismara’ yönelmektir bütün sorun. Yanlıştır her iki yol da. Türk resmine bir katkıda bulunma gücünü ve sorumluluğunu yüklenme çabasına girişme yürekliliğini göstermek, yaşanana hayatı ve geleneksel mirası kişisel bir açıdan bağdaştırmaktır.”(s.20)

Özsezgin, daha sonra sergilenen sergilerden bahsedip kişisel kanaatlerini aktardıktan sonra yazısını sonlandırmıştır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Soruşturma Uzmanı”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.30, (e.)

Yazı, Naci Çelik’in dergilerde soruşturmalar yapıp yayımlaması üzerine kaleme alınmıştır. Çelik’in uzun vadede bunlardan ne beklediği sorularak, soruşturmaların edebiyatımızı bir yere taşımayacağı ve canlandırmayacağı ifade edilmiştir.

Özsezgin, Kaya, “Ulusal ve Yerel Türk Resmi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.10-15, (e.)

Yazı, Türk resmi, plastik sanatı, heykel, nakkaş gibi sanatsal olgular üzerine kaleme alınmıştır. Özsezgin, bu saydığımız sanat unsurlarının hepsinin bizdeki tarihsel gelişimlerini aktararak bir panorama çizmektedir. Tasvir sanatlarının gelişmesinde çaba gösterenlerin ne kadar önemli bir iş yaptıklarının altı çizilmektedir.

Yücel, Erkan, “Sanat Sanatçılar: Ol Mahiler ki Derya İçredir, Deryayı Bilmezler”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.29-30, (e.)

Yazı, “AST”(s.29) sanat yöneticisi Güner Sümer’in çıkan bir yazısını eleştirmek için kaleme alınmıştır. Erkan, yönetici Sümer’in yazısından paragrafları alarak onları teker teker eleştirmektedir.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.14-15, (e.)

Yazı, 1970’in Mart ayından itibaren açılan sergiler üzerine kaleme alınmıştır. Özsezgin, Devlet Sergisi’ndeki sergileri değerlendirmektedir. Ayrıca diğer galerilerde sergilenen eserlerin de haberlerini vermektedir.

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Öznel Toplumcu Öyküye Doğru ‘Yapı’, ‘Su Ustası Miraç’”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.28-29, (e.)

Yazı, öznel toplumculuğu yansıttığı söylenen iki öykü üzerine kaleme alınmıştır. Bunlardan ilki, Sevgi Sabuncu’nun Yeni Dergi Sayı:65’te çıkan ‘Yapı’ adlı öyküsü olduğu aktarılmaktadır. Şahan daha sonra öykünün kısaca özetini vererek eleştirisine geçmektedir.

Yapı öyküsünün Cumhuriyet sonrası toplumun simgesi olduğu dile getirilmiştir. Fakat bunu yaparken sadece düşsel alana sıkıştığı vurgulanmaktadır. Bir üst toplum inşasına geçememiştir. Aynı zamanda öyküde çelişik ifadelerin de olduğu öyküden alınan pasajlarla gösterilmektedir. Yazar, eleştirisini şu cümlelerle bitirmektedir: “İkinci Yeni şiir akımına karşı çıkan öznel devrimci şiir tutumuna koşut olarak öyküde de bireyci tutuma karşı aynı yolun seçildiğini gösteren ilginç bir örnek Sabuncu’nun “Yapı’sı”.”(s.29)

İkinci öykü ise “Füruzan-Yeni Dergi-Sayı:67”(s.29)’de yayımlanan ‘Su Ustası Miraç’ adlı yapıttır. Öykünün konusunun toplumsal sorunların birçoğunun karışımı olduğu aktarılmaktadır. Şahan, öykünün daha iyi kavranması için kişileri teker teker ele almıştır. Şahan, öyküde toplumsal olguların öznel bir biçimde ele aldığına vurgu yapmaktadır. Aynı zamanda güncel ile geçmiş toplumsal sorunlar iyi harmanlanmıştır. Şu cümlelerle Şahan yazısını sonlandırmaktadır: “Kısacası ivedi bir yargı olmasına karşın, ‘Su Ustası Miraç’ yeni bir açılmıdır.”(s.30)

Oktaý, Ahmet, “Orhan Kemal Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.7, (e.)

Yazı, Orhan Kemal’in romanlarında kişiler ve durumlar üzerine kaleme alınmıştır. Yazara göre Kemal’in kişileri aktör gibidir ve “Diyalog”(s.7) zorunlu bir öğedir. Kişiler betimsel değil gerçektir. “Orhan Kemal’in kişileri, üretim sürecinin belirlediği gerçek dünyada, hareket halinde nesnelleşirler. Betimsel olanın en aza indirilmesinin biricik nedeni budur sanıyorum.”(s.7) Yazıda Kemal’in insanların kişilik sahibi kahramanlar oldukları dile getirilmektedir.

Yazıda Kemal’in yöntem tutumu da ele alınmaktadır. “Yöntemi dolayısıyla bir romancı olarak Orhan Kemal’in uğraş alanı mitos değil somut durumdur.”(s.7) Kemal’in romanlarındaki kişiler tamamen edilgen değildir yazara göre. Bilinçli değildirler ancak var olan koşullar içinde bilinçlenirler. Olumlu tip hakkında şunlar söylenmektedir: “Bir romancı olarak Orhan Kemal, olumlu tipe değil, dünyanın olumlu biçimde algılanmasına yönelmiştir.”(s.7) Yazar son olarak Kemal’deki gerçekçilik duygusunun gelişiminin çok yönlü olduğunu ve kendisinin ancak bir iki noktaya temas edebildiğini bildirerek yazısını sonlandırmaktadır.

Bezirci, Asım, “Şükran Kurdakul”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.11-15, (e.)

Yazı, Şükran Kurdakul’un çıkardığı şiir kitapları üzerine kaleme alınmıştır. Aynı zamanda kitaplardan hareketle Kurdakul’un sanatı hakkında da eleştirilere yer verilmiştir.

Yazar, yazısını üç bölüme ayırarak oluşturur. Birinci bölümde şairin “Tomurcuk”(s.11) adlı şiir kitabındaki şiirlerden hareketle sanat anlayışını vermektedir. Tomurcuk’ta şairin soyut ve romantik bir tabiat anlayışını benimsediği aktarılmaktadır.

Daha sonra sırasıyla ‘Zevklerin ve Hülyaların Şiirleri’, ‘Giderayak’, ‘İzmir’in İçinde Amerikan Neferi’ adlı şiir kitaplarındaki şiirlerden hareketle şairin şiir anlayışı verilmektedir. Yazar son olarak yazısını şöyle sonlandırmaktadır: “Unutmayalım ki, bunlar on sekiz yirmi yıl öncesinin yayımlanması gecikmiş ürünleridir. Bunlardan ötürü onları şimdi yazılmışlar gibi yargılamak haksızlık olur. Çünkü o günden bu

güne köprünün altından çok sular akmış ve Kurdakul toplumdaki oluşumla birlikte şiirini değiştirip geliştirmeyi bilmiştir.” (s.15)

Özsezgin, Kaya, “Olaylardan Sergilere”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.18-20, (e.)

Yazı, Plastik Sanatlar dünyamızda olan gelişmeler hakkında kaleme alınmıştır. Öncelikle resim sanatımızın öncülerinden ‘Feyhaman Duran ve İhsan Cemal Karaburçak’ın’ aramızdan ayrıldıkları haberi verilmektedir. Ölümünden duyulan üzüntü dile getirilerek sanatları hakkında bilgiler ifade edilmiştir. Daha sonra Özsezgin açılan son sergileri yazısına taşıyarak onlar hakkındaki düşüncelerini aktarmaktadır. Sanatçılar, Cihat Burak, Gürol Sözen, Selmin Başak ve düzenlenen iki de karma sergi hakkında değerlendirmelerini aktarmaktadır.

Nutku, Özdemir, “Julius (Gyula) Hay ve At’ı”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.21, (e.)

Yazı, Julius Hay’ın ilk kez 1964 yılında oynanan oyunu ‘At’ üzerine kaleme alınmıştır. Oyunda, yöneticiler ve dalkavukları ele alınmaktadır. “Caligula gibi, devlet kasasını bile soyan yöneticileri eğlenceli, ama gizli bir burukluk içinde gösteren Hay, aynı zamanda yöneticilerin büyüklük hastalılarını körükleyen çıkarıcı şakşakçıları da bu oyunda ele almıştır.” (s.21)

Oyunda, ezen ile ezilenin çocuksu bir havada verildiği aktarılmaktadır. Yazar, oyunun dekorunu, kostümlerini, eşya ve aksesuarlarını öğrencilerin hazırladığını aktarmaktadır. Oyunda, profesyonel sanatçı olmadığını vurgulayarak öğrencilere teşekkür edilmiş ve yazı sonlandırılmıştır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: 1960 Kuşağı Şairleri”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.26-27, (e.)

Yazı, Timir Kocaoğlu’nun “*Yeni Edebiyat*, sayı 8, Haziran 1970”(s.26) dergisinde çıkan ‘1960 Kuşağı Şairleri’ adlı yazısı hakkında kaleme alınmıştır. Yazara göre Timir’in bu yazıyla neye hizmet etmek istediği belli değildir. Kocaoğlu’nu daldan dala atlamak konusunda eleştirmektedir. Başlıkta 1960 Kuşağı denmesine rağmen bu dönemin niteliği hakkında bilgiler verilmediği ifade edilmektedir. Son olarak Kocaoğlu’nun, 1960 Kuşağını değerlendirirken daha çok inceleme yapması gerektiği

tembih edilmekte ve diğerk genç kuşakların da bundan nasibini almaları umulmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Tek Sonuca”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.27, (e.)

Yazı, Selim İleri'nin Turgut Uyar'ın son kitabı olan ‘Divan’ üstüne yazdığı tanıtma yazısı üzerine kaleme alınmıştır. İleri'nin sadece tanıtımla kalmadığı “İkinci Yeni”(s.27) şiirine karşı çıkanları ve İkinci Yeni'nin hala aşılmadığını da söylediği aktarılmaktadır. İleri'nin, “Bir Turgut Uyar'dan sonra onu yok sayarak, şiir yazılmaz bana kalırsa” (s.27) sözlerini eleştirinin ana odak noktası haline getirilmektedir. İleri'nin, bu sözlerle gülünç duruma düştüğü aktarılmaktadır. Şiire böyle reçetelerin yazılmasının üzücü olduğu ifade edilerek yazı sonlandırılmaktadır.

İnam, Ahmed, “Metin Eleştirmesinde Matematiksel Bir Uygulama”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.4-6, (e.)

Yazı, eleştiride yeni bir yöntem hakkında kaleme alınmıştır. Yazının başına Edip Cansever'in ‘Kesit’ adlı şiiri alınarak, bu şiirin yeni yöntemle eleştirmeye tabi tutulacağı dile getirilmiştir.

Matematiksel yöneme göre, yazar öncelikle sözcükleri saymış ve daha sonra bunları sıfat, zamir, fiil, isim diye sınıflandırarak yüzdelerle bir oran vermiştir. “Metinde 22 ad (Yaklaşık olarak %50), 8 fiil (%19), 7 sıfat (%17), 2 zarf (%5), bir edat, bir zamir, bir bağlaç (Her biri yaklaşık olarak %3) var.” (s.5) Daha sonra da yazarımız bu verilerden hareketle şiir hakkında yorumlarını aktarmaktadır. Örneğin yazara göre, bu sayılara bakarak bölümlerin niteliklerinin saptanabileceği yazıdan da anlaşılmaktadır. Aynı durum fiillere bakarak şiirin devingenliği hakkında da geçerlidir.

Yazar son olarak, ileriki çalışma yönteminin bir diğerinin “modelleştirme”(s.6) olacağını söyleyerek yazıyı sonlandırmaktadır.

Menemenciöğlü, Nermin, “Donmuş Nisan”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.7-9, (e.)

Yazı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun ‘Ankara’ adlı romanı üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, öncelikle Nisan 1970 yılında Meclis kutlamaları ve öğrencilerin

Lozan Meydanı'nda başka amaçlarla toplanmalarını aktararak, bir Ankara panoraması çizmiş ve romana geçmiştir.

Aslında yazara göre insanlar Ankara'nın ilk başkent olduğu yıllarını özlemekteler. Bunun için de Yakup Kadri'nin Ankara romanını okuyucuya aktarmaktadır. Romandan alıntılar yaparak özlenen Ankara betimi çizmeye çalışmaktadır. Çünkü romanda ideal başkent, cumhuriyet, ideal şehir fikirleri sunulmaktadır. Şimdi ise durum çok farklıdır. Bir yanda İsmet Paşa'nın önderliğinde sessiz sedasız kutlanan Meclis'in ellinci yıldönümü diğer tarafta başka amaçlarla toplanan öğrenciler. "Yaşları sekseni aşmış bu şahsiyetler ve onlardan habersiz görünen bu gençler etrafında yeni bir Ankara yükselmekte idi." (s.7)

Yazarımız, Ankara'nın bu gerçeklerini ve değişen çehresini 'Ankara' romanını yazısına taşıyarak aktarmaya çalışmıştır.

Aker, Haluk, "Bir Yazı, Bilinç ve Tavr Sorunu", *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.26-27, (e.)

Yazı, Naci Çelik'in *Akşam* gazetesinde çıkan 'Hikâyemiz' başlıklı yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Eleştirinin odak noktası ise bir iki sayfalık yazıyla son elli yılın hikâyeciliği hakkında eleştiri yazısı yazılamayacağıdır. Yazar, bu savı için şunları söylemektedir: "Bugün Türk eleştirisinin gelişmesini sağlayacak yollardan biri genellemelere giderken, yapılmış çalışmalara göz atmak, onların neler getirdiğini görmek, varsa yanlışlarını düzelterek yolumuzda ilerlemektir." (s.26)

Aynı zamanda Çelik, ileri sürdüğü düşünceler yönünden bir kuramsal çalışma ortaya koymadığı için de eleştirilmektedir. Aker, Çelik'in yazısında gerçekçi ve özgür öykücüleri seçtiğini ancak bunlardan kendisinin ne anladığını bilmediğimizi söylemektedir. Yazısını, Çelik'in *Akşam* gazetesindeki yazısından bitiriş cümlesini vererek sonlandırmaktadır.

Aker, Haluk, "Yayın Dünyası: Eğitim Deyince", *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.27, (e.)

Yazı, Vedat Günyol'un "Yeni Ufuklar sayı 219" (s.27) dergisinde çıkan 'Sözde Kalan Eğitim' adlı yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Yazıda eğitimin nasıl yozlaştırıldığı, çıkarıcı politikalar üzerine nasıl alt düzeylere indirildiği aktarılmaktadır.

Aker, Vedat Günyol'un bu noktalara temas ederken aynı zamanda bir politikacı gibi değil de bir aydın hassasiyetiyle yaklaşması gerektiğini vurgulayarak yazısını bitirmektedir.

Can, Ayhan, “Bir Kadının Topluma Benzetilmesi”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.25-28, (e.)

Yazı, Aydın Hatipoğlu'nun 'Gebe' adlı şiir kitabı üzerine kaleme alınmıştır. Şairin ilk şiir kitabı 'Çömçe Gelin' öncelikle birkaç cümleyle ifade edilmiş daha sonra 'Gebe' kitabına geçilmiştir. Yazar, değerlendirmeye ilk olarak kitabın adıyla başlamaktadır. “Adı üstünde, somutlaştırılan ve yaşanan bir gebe kadının pek yakında gürültüsü kopacak toplumsal değişikliği, uyanışın başkaldırmasını duyuruyor.” (s.26)

Hatipoğlu'nun şiirlerinde insanı bir bütün olarak ele aldığı aktarılmaktadır. Estetiğin bu kitapla birlikte “Yeni gerçekçi toplumculukla” (s.26) geliştiği de vurgulanan bir diğer özelliği olduğu ifade edilmektedir. Ayhan Can, Hatipoğlu'nu yeni gerçekçi şairlerden birisi olarak gördüğünü ifade ederek değerlendirmesini şöyle sonlandırmaktadır: “Aydın Hatipoğlu 'Gebe' adlı şiir kitabını da aşan güçlü şiirlere yönelirse genç toplumcular arasında sağlam bir yöntemle hak ettiği değeri kazanacaktır. Ozandan gerçek Türk şiiri adına umutluyum.” (s.28)

Özsezgin, Kaya, “Yeni Mevsimin İlk Sergileri”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.14-15, (e.)

Yazı, Ankara'da açılan sergiler üzerine kaleme alınmıştır. Özsezgin, ilk olarak memleketteki kültür sorununa değinmektedir. Bunun sebebini ilkökul sıralarından aşılıyamadığımız sanat bilincine bağlamaktadır. Daha sonra sergiler konusuna gelerek değerlendirmelerine başlamaktadır. Fahir Aksoy, Fethi Arda, Melih Soley, Mehmet Aksoy'un resim galerine değinilerek haklarında okuyucuya bilgi verilmektedir.

Savcı, Bahri, “Devlet Tiyatrosundaki Oyunlar”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.20-21, (e.)

Yazı, Ankara Devlet Tiyatrosu'nda sergilenen ikisi yerli ikisi yabancı dört yeni oyun hakkında kaleme alınmıştır. Yazar, oyunları teker teker vererek değerlendirmesini okuyucularla paylaşmaktadır.

Doğan, Mehmet, “Yayın Dünyası”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.26-27, (e.)

Yazı, çevirmen-yazar ikilisi ve birbirleri ile olan uyumu üzerine kaleme alınmıştır. Doğan öncelikle çevirmenin çok büyük sorumluluğun olduğunu dile getirmektedir. “Yazarın yalnızca okuyucusuna saygı duyması gerekirken, çevirmenin hem yapıtın yazarına hem de okuyucuya saygı duyması gerekir.” (s.26) Doğan için çevirmenin işi daha zordur. Doğan, buradan hareketle ‘İsyan’ adlı romanı ele alarak çevirmenin hatalarını göstermektedir. “ ‘Chalchihuistan ilçesinin yakınında bir yerde, Cuissin adı verilen Kızılderili bağımsız köylüleri yaşardı.’ Bağımsız Kızılderili köylüler demek dururken bu Kızılderili bağımsız köylüleri neyin nesiydi.” (s.26)

Buna benzer cümleleri kitaptan derleyen Doğan, konuyla alakalı şu tespitleri yapmaktadır: “Yazarın kullandığı dile, üsluba zerrece aldırış etmeyen bir keyfilik örneğidir bu cümleler.” (s.27) Traven’in ‘İsyan’ kitabının bu çevirisinin çok fazla hata barındırdığı ve Traven’in tanınmaz hale sokulduğu dile getirilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Edebiyat Ortamımız”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.28, (e.)

Yazı, ‘Yeni Edebiyat (sayı 12, Ekim 1970)’ dergisinde yayımlanan bir yazı üzerine kaleme alınmıştır. Dergideki yazıya göre “Temel” (s.28) edebiyat sorunlarının tartışıldığı aktarılmaktadır. Haluk Aker ise, yazıda bu sorunlara değinilmediğine vurgu yaparak eleştirmektedir. Ayrıca Yeni Edebiyat’ın başyazısında bir başka yanlışı da Aker ifade etmektedir. Yazıya göre, tartışmaların aynı eğilimde olan insanları gruplara böleceğinden söz edilmektedir. Aker ise bunun çok normal beklenen bir durum olması gerektiğini vurgulamaktadır. Aker şu sözlerle eleştirisini bitirmektedir: “Sorun, bugün önerilen beğenilerden ve bu beğeniyi eleştirel olarak var kılacak yöntemlerden hangilerinin geleceği daha çok biçimleyeceğini sezebilmektir.” (s.28)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Halkın Dostları’nda Ne Var?”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.28-29, (e.)

Yazı, *Halkın Dostları* adlı dergi üzerine kaleme alınmıştır. Aker, derginin sekiz aydır çıktığını fakat kendi edebiyat değerlerini ortaya koyamadığını aktarmakta-

dır. Derginin bünyesine aldığı şair-şiir, inceleme yazıları gibi unsurların yelpazesini genişletmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bozkırdaki Çekirdek”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.29, (e.)

Yazı, Taylan Altuğ’un *Yeni Dergi’de* çıkan Kemal Tahir’in ‘Bozkırdaki Çekirdek’ romanını inceleyen bir yazısı üzerine kaleme alınmıştır.

Taylan Altuğ’un eleştirisinin bizlere romanın okunup okunmaması hakkında bir bilgi veremediği aktarılmaktadır. Romanın bir beğeni ögesi olduğu ve Altuğ’un bunu da es geçtiği vurgulanmaktadır. “Taylan Altuğ da yaptığı çalışmaya ek olarak, beğeni açısı üzerinde de durabilmeliydi. O zaman yaptığı iş daha iyi, daha saygın olurdu.” (s.29)

Dost Dergisi, S.74, C.23, Aralık 1970

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Özsezgin, Kaya, “Resim 1969-1970”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.10-15, (e.)

Yazı, 1969-1970 yıllarında galerilerde sergilenen gerek kişisel gerekse karma sergiler üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, resim sergilerini neden bir takvim yılının kapsamı içinde değil de, bir sanat mevsimi içinde değerlendirildiğini açıklayarak başlatmaktadır. “Sanatçılarımız genellikle sergileyecekleri eserlerinin, bir mevsimin olanakları açısından değerlendirir ve gelişme çizgilerini, biraz da o açığa göre saptarlar. Sanat mevsimi ise, genel görünümü içinde bir bütündür. Yaklaşık olarak, bu mevsim, bir önceki yılın Eylül ya da Ekim ayından bir sonraki yılın Nisan ya da Mayıs aylarına kadar devam eder... bu gerçeklerin sanat gelişmelerimiz açısından önemi ve anlamı onları, bir bütünün parçaları yönünden genel bir bilanço içinde ele almamızı zorunlu kılıyor.” (s.10)

Yukarıda yönteminin gerekçesini sunan Özsezgin sergilerin değerlendirmesine geçmektedir. Plastik sanatlarda ve resimde açılan sergilere değindikten sonra yazısında yitirdiğimiz sanatçıları da anmaktadır. “Dünyalarına tutkuyla bağlı üç ressamımız göçtü geçtiğimiz dönemde. Melahat Üren (1918-1969), Feyhaman Duran (1886-1970), İhsan Cemal Karaburçak (1897-1970).” (s.14)

Yazar, sergi mevsimi hakkındaki görüşlerini şöyle dile getirmektedir: “Evet, ‘daha asli, daha özlü’ bir sanat... 1969-1970 sergi mevsimi, olumlu ve olumsuz bütün gelişmeleriyle, böyle bir sanata katkıda bulunanların biraz daha belirmesine yaradı. Önümüzdeki yılların getireceği gelişmelerin, bu katkıya gönül veren sanatçıları çoğaltacağını sanıyoruz.” (s.14)

Püsküllüoğlu, Ali, “Memet Fuat 71”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.13-15, (e.)

Yazı, “Düşünceye Saygı” (s.13) sloganıyla yola çıktığı söylenen eleştirmen Memet Fuat üzerine kaleme alınmıştır. Püsküllüoğlu, Memet Fuat’ın son zamanlarda kimseye saygı duymayan bir üslup içerisine girdiğini aktarmaktadır. Onun aslında kısır bir eleştirmen olduğunu aktarmaktadır. “... ki eleştirmenliği dergisinin sarı sayfalarında kalmakta, bir de, yıllıklarındaki üç beş satırda.” (s.13)

Yazısını birkaç başlık altında oluşturan yazar sırasıyla, ‘Tek Seçici’, ‘Türk Edebiyatı genel ve nesnel bir kavramdır’, ‘Edebiyat tarihini yanıltmak’, ‘Yeni Dergi midir Türk Edebiyatı’, ‘Bir klik adamı’, ‘Hangi yeni ad’, ‘Edebiyatçılara düşen’, başlıklarıyla yazısını derinleştirmekte ve Memet Fuat’a eleştirilerini sunmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Sergilerdeki Resimler”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.18-19, (e.)

Yazı, Ankara’da açılan sergiler üzerine kaleme alınmıştır. Ocak ayında açılan sergilerin en dikkat çekici olanının ‘Viyana Fantastik Realizm Okulu’ olduğu aktarılmaktadır. Kişisel sergilere ve değerlendirmelere de yer verilerek yazı sonlandırılmaktadır.”

Özsezgin, Kaya, “Geçen Ayın Sergileri”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.22-23, (e.)

Yazı, 1971’in Şubat ayında Ankara’da açılan sergiler üzerine kaleme alınmıştır. Değerlendirmede, Devler Güzel Sanatlar Galerisi’nde Alaettin Koçak, Haydar Durmuş ve Cahit Onur’un sergilerine yer verilmektedir. Aynı zamanda galerinin bir başka bölümünde sergilenen, Burhan Temel, Ertuğrul Süngü imzalı sergilere de değinilmektedir. Yazıda, Hilal Şanda’nın “altın baykuş” (s.23), Kainat Barkan’ın da “gümüş baykuş”(s.23) ödülleri aldıkları ifade edilmektedir. Aynı galeride Nuri

Abaç ve Bedri Baykam'ın da resim sergilerinin olduğu aktarılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Yeni Kuşakların Sorumluluğu”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.28, (e.)

Yazı, *Yeni Edebiyat Dergisinin* (sayı 4, Şubat 1971) ‘Yeni Kuşakların Sorumluluğu’ başlıklı yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Aker, derginin birçok şeye sadece başlığında olduğu gibi bir iki cümleyle değinmeyi yeterli saymalarından dolayı eleştiriyor. Yazar, düşüncelerin daha etraflıca ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Demir Özlü Konuşuyor”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.29, (e.)

Yazı, (*Yeni Edebiyat*, sayı 4, Şubat 1971) de Demir Özlü ile yapılan bir konuşma üzerine kaleme alınmıştır. Konuşmada yazarlık üstüne, öykücüler ve dergiler üzerine Özlü'nün düşüncelerini aktardığı anlatılmaktadır. Aker ise, Özlü'yü yazarlık konusunda ‘eylem mi’, ‘kuram mı’ diye ayırmaya çalışmasından dolayı eleştirmektedir. Aker'e göre bunlar birbirlerinden ayrılmazlar.

İkinci olarak, Özlü'nün Sait Faik hakkındaki düşünceleri de Aker'i şaşırtmıştır. Sait Faik'i çok abarttığını aktararak, kendisi de iyi bir hikâyeci olan Demir Özlü'nün kendi kendine haksızlık yaptığını düşünmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bizanslı Robinsonda İnanç Kavgası”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.29, (e.)

Yazı, Taylan Altuğ'un *Yeni Dergi'de* (sayı 77) çıkan bir eleştiri yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Karasu'nun “Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı” (s.29) adlı eserini eleştirirken takındığı tutum yadırganmaktadır. Aker'e göre Altuğ, bu yazısında eleştiri dışı bir yol izlemiş ve ahlaki olmayan yargılarda bulunmuştur. Karasu'nun aynı yazıda Yahudilikle itham edilmesi de ağır bir dille eleştirilmektedir. “... Yahudi oluşu söyleyip, Türk öykü çizgisinden saf dışı kılma amacını vurgulamak istemektedir yazar. İğrenç bir davranıştır bu. Eleştiriyle falan ilgisi yoktur.” (s.29)

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: YürümeK”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.26-27, (e.)

Yazı, Sevgi Sabuncu'nun YürümeK adlı romanı üzerine kaleme alınmıştır. İnam, öne sürdüğü savları kitaptan pasajlarla destekleyerek okuyucuya aktarmaktadır. “YürümeK'te üç ayrı gelişim çizgisi görülebilir. Bu gelişmeler iç içedir. Birbirlerini tamamlar. Ben, çözümlenemeyen ereğiyle, bu çizgileri ayırıp, işlevlerini kısaca saptayacağım.” (s.26)

İnam, daha sonra kitap hakkındaki olumlu ve olumsuz düşüncelerini maddeler halinde aktararak yazısını sonlandırmaktadır.

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Parasız Yatılı”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.27-28, (e.)

Yazı, Füzûzan'ın ‘Parasız Yatılı’ adlı öykü kitabı üzerine kaleme alınmıştır. Füzûzan'ın hem bu öyküsü üzerinden hem de diğer öyküleri üzerinden değerlendirmeler aktarılmaktadır. Yazarın, öyküdeki toplumsallığı başkalarıyla birlikte arama çabası olumlu karşılanmaktadır. Dönemin bürokrasi çemberi içinde memur portresini sunabilmesi de iyi bir gözlem olarak aktarılmaktadır. Kitaptaki diğer iki öykü ‘Su Ustası Miraç’ ve ‘Haraç’ hakkında da değerlendirmelerde bulunan İnam, bu öyküleri bazı zayıflıklarına rağmen Türk öykücülüğü adına değerli bulduğunu aktararak yazısını sonlandırmaktadır.

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: İpek ve Bakır”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.28, (e.)

Yazı, Tomris Uyar'ın ilk öykü kitabı olan ‘İpek ve Bakır’ üzerine kaleme alınmıştır. Kitapta yer alan öykülere kısaca değinilmektedir. Yazar, Uyar'ın öykücülüğü hakkında bir tespit yaparak yazısını sonlandırmaktadır. “Uyar'ın ilk kitabı. Kendisini öbür kuşaktaşlarından ayıracak duyarlılığının izlerini görüyorsak da öykücü olarak tam kişiliğini ortaya koyamıyor daha.” (s.28)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Türk Dili Eleştirisi Özel Sayısı II”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.29, (e.)

Yazı, *Türk Dili* dergisinin Mart 1971 yılında çıkan eleştirisi özel sayısı üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, derginin dizgisinden Türk eleştirisine yer vermemesine

kadar birçok aksaklığını aktarmaktadır. Örneklerle yetinilmesi bir başka problemdir. “Türk Dili’nin eleştiri sayısı sadece örnekler sunma gibi bir davranış içindedir. Bunun yeterli ve edebiyat içinde sorumlu bir davranış olmadığını söylemeliyim.” (s.29)

Yazar, kendisi için asıl önemli olan noktanın eleştirmenlerimizin dergideki yazıları okuduktan sonra öz eleştiri yapıp yapmayacaklarını sorarak noktayı koymaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Toplum Yapısında Dilin Yeri”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.29, (e.)

Yazı, Bedrettin Cömert’in *Ant* dergisinde (Ant, sayı 184/11) yayımlanan ‘Toplum Yapısında Dilin Yeri’ (s.29) adlı yazısı üzerine kaleme alınmıştır.

Aker, yazıda emekçilerle iletişim problemlerinin dile salt dile yüklenmesini eleştirmektedir. “Emekçilerle iletişimin kurulamamasını salt ‘dile’ yüklemesi, daha doğrusu Türkçecilik girişimine yüklemesi tuhafıma gitti.” (s.29) Yazının devamında ise Cömert’in “duyguculuğa” (s.29) kapılmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Son olarak Aker, Cömert’in halkın kurtuluşunu hazırlamadan önce aydınlar olarak öncelikle “dil yönünden öz eleştirimizi yapmak zorundayız” (s.29) tezine bir şerh düşerek “... halk dili nasıl kullanılıyor, dile neler yüklüyor, buna karşılık halkla iletişim kurmak isteyen sosyalist aydınlar nasıl kullanıyor dili?” (s.29) gibi soruların araştırılıp açıklığa kavuşturulması gerektiğini ifade etmektedir.

Boğaç, Barış, “Yayın Dünyası: Bir Şiir ve Düşündürdükleri”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.29, (e.)

Yeni Dergi’nin Nisan-71 (s.29) sayısında çıkan İlhan Berk’in “Hüseyin Çapkan İçin Ağıt” (s.29) adlı şiir konu edilmektedir.

Sözü edilen şiir için, Berk’in yeni bir açılımı olduğu aktarılmaktadır. Tutarlı bir dil sergilediği için takdir edilen Berk, titizlik noktasında içerikte cimri davrandığı için eleştirilmektedir. Yazıda, Berk’in toplumcu çizgiden uzaklaşmasının bazı çevreler tarafından eleştirildiği ifade edilerek zaman zaman toplumcu şiirler de yazdığı hatırlatılmaktadır. “Oysa Berk’in şiir geçmişinde yetkin toplumcu örnekler de vardır.” (s.29) İkinci Yeni’nin öncüleri arasında kabul edilen Berk, yazar için baskılara

da boyun eğmemiş görünmektedir. Berk, bu sayede “kişisel iç dolgunluğunu” (s.29) boşaltma fırsatı bulmuştur.

Genelde şair için olumlu şeylerin söylendiği yazı, bir temenni belirtilerek sonlandırılmaktadır. “ Bu eşsiz dil işçisinin biraz da kalemini toplumu kutsamak için kullanmasını özlüyor.... Bakalım ve bekleyelim.” (s.29)

Doğan, Mehmet, “Bir Soy Şair”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.3-6, (e.)

Derginin ‘Halikarnas Balıkçısı Özel Sayısında’ kaleme alınan bu yazıda, Balıkçı’nın ‘Mavi Sürgün’ adlı hikâye kitabı konu edilmektedir. Bu hikâyeden hareketle yazarın hayat ve insan anlayışı okurlara verilmeye çalışılmaktadır. Doğan, önce yazısının başına Balıkçı’nın “Mavi Sürgün” (s.3) kitabının başına aldığı kendi hayat hikâyesini vermekler başlar. Balıkçıyı, hayattan aldığı çok fazlasıyla hayata veren tarla kuşuna benzetmektedir.

Doğan, Balıkçı’nın hikâyelerinde şiirsel bir hava olduğunu ifade etmektedir. Yazar, ‘Şair Balıkçı’, ‘Balıkçı’da İnsan ve Doğa’, ‘Balıkçı ve Başkaldırı’, ‘Balıkçı ve Aşk’, ‘Balıkçı ve Sömürü’ başlıklarıyla eleştirisini sürdürmektedir. Bütün olumsuzluklara rağmen Türk Edebiyatının hakkı yenmiş yazarı olan Halikarnas Balıkçısı’nın soylu bir şair olarak yüreklerde kalacağı yazıda dile getirilmektedir.

Gönenç, Turgay, “Balıkçı’nın Şiirleri”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.7-10, (e.)

Yazı, Balıkçı’nın şiirleri üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, ozanın genel anlamda şiirlerindeki estetik, dil, doğa vs. uyumları hakkındaki yorumlarını vermektedir. Balıkçıda coşkunluk, sevgi, başkaldırı ön plandadır. “ Kesinlikle varılacak yargılardan biri; onun her romanının, her yazısının başlangıç bölümünün doyumsuz nitelikte, coşkun, başkaldıran, doğa ve insan sevgisiyle yoğrulmuş bir şiirdir.” (s.7)

Balıkçı’nın şiirlerinde doğa ile insan iç-içedir. Deniz, martı ve ada Balıkçı için olmazsa olmazlardandır. “Denizsiz edemez şiirinde. Martısız, adasız edemez. Çünkü savaşını amansızca mertçe denizde verecektir kişi.” (s.7) Gönenç, Chagall’ın nasıl ki resim yapan bir şair ise, Balıkçı’nın da düzyazı yazan bir şair olduğunu yazısının sonunda ifade etmektedir. İkisi arasında benzeyen yönler vurgu yapmaktadır.

“İkisinde de, alışılmışın ötesinde görüntüler yoğundur. İkisinin de gökleri apaydın.” (s.10) Yazı, son olarak şu sözlerle sonlandırılmaktadır: “Bir gün mutlaka ‘Balıkçının Şiirleri’ diye bir seçme yapılacaktır inancındayım.” (s.10)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.17-20, (e.)

Yazıda, Temmuz 1971 öncesi sergilenen eserler konu edilmektedir. Mengü Ertel’in ‘Tiyatro Afişleri II’ adlı çalışmaları, Cihat Burak’ın resimleri ve Turan Erol’un resim sergisi değerlendirilmektedir.

Adalı, Bilgin, “Bir Romanın Kesiti”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.11-14, (e.)

Yazı, Sevgi Sabuncu’nun “Yürümek” (s.11) adlı romanı üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, romanı dört ana başlık çerçevesinde eleştiriye tabi tutmaktadır. “Romanda dört temel öge var: 1. Ela’nın öyküsü-trajedi de denebilir, 2. Memet’in öyküsü, 3. Toplumsal kesit, 4. Doğa betimlemeleri. Yapıtı bu dört bölümde anlamaya çalışacağım.” (s.11)

Adalı, başlıkları teker teker ele alarak kitap hakkındaki düşüncelerini okuyucuya aktarmaktadır. Bazı aksak yönlerinin aktarılmasına rağmen romanda özellikle toplumsal sorunlarla bireysel sorunların ustaca kaynaştırılması başarılı bulunmaktadır. Yazı şöyle sonlandırılmaktadır: “Başarılı bir yapıt ‘Yürümek’. Dikkatle okuyup, üstünde uzun uzun durmak gerek. Bence, yalnız kendi kendisiyle karşılaşıp, hesaplaşmaktan korkmayanlar, çekinmeyenler okumalı ‘Yürümek’i.” (s.14)

Özsezgin, Kaya, “Kültür Bakanlığında Mevsimin Son Sergilerine”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.17-19, (e.)

Yazı, Başkent’te mevsim sonu sergiler üzerine kaleme alınmıştır. İhsan Cemal Karaburçak’ın ölümü dolayısıyla düzenlenen sergi yazının odak noktasını oluşturmaktadır. Özsezgin, karma sergilerden de bahsederek Ruzin Galatalı, Attila Galatalı seramikleriyle, Cihat Burak ve Mustafa Pilevneli’nin resimlerinin ilginç çalışmaları olduklarını aktarmaktadır.

Dost Dergisi, S.83, C.23, Eylül 1971

Bu sayıda eleştiriye yer verilmemiştir.

Özsegin, Kaya, “Üslup Konusunda”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.23-24, (e.)

İki kısım olarak kaleme alınan yazıda, ilk olarak bizim resmimizdeki üslup sorunu ele alınmaktadır. Özsegin, Batı etkisinde bugüne kadar gelişen resmimizin kendine özgü bir tavır alamaması konusunu irdelemektedir. Bu anlamda Özsegin, resim sanatımızdaki bu sorunu yenilikçi iddialara yüklemektedir. “ Resim sanatımızda biçimsel çabaların, özle gerekli dengeyi kurma çabasını yüklenmeden ortaya çıkmasında, çok zaman yenilikçi iddiaların geniş rol oynaması boşuna değildir.” (s.24) Yazar son olarak çağdaş ressamlarımızın önünde duran en önemli sorunun dinamik üslup kaygısı olduğunu bildirerek yazısının ilk kısmını sonlandırmaktadır.

İkinci kısımda yazar, Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde sergilenen grafik sanatları ürünlerinin eleştirisine yer vermektedir.

İnam, Ahmet, “Eleştiride Etkinlik”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.3-6, (e.)

Yazı, edebiyat eleştirisinde etkinlik üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, “etkinlik”(s.3) kavramını şimdiki edebiyat anlayışına göre yeniden yorumlayacağını bildirerek yazısına başlamayı tercih etmektedir.

Yazıda edebiyat, kültür kavramı açısından ele alınmaktadır. Etkinliğin anlamı, etkinliğin ön koşulları, işleyişi gibi başlıklar açılarak yazı ilerletilmektedir. İnam’a göre etkinliğin amacı edebiyat toplumunu canlı ve zinde tutmaktır. Yazı, eleştirimizin bugünkü sorunlarına da ışık tutmaktadır. Eleştirmenlerimizin, bir dergide yazdıklarının, kitap çıkarttıklarının çoğu kez ayırdında olmamaları aktarılmaktadır. İnam bu yazısında kendi çıkış yollarını da okuyucuyla paylaşmaktadır. Kuramsal çözümler üretmeye çalıştığı yazısından anlaşılmaktadır. Son olarak yazı şöyle sonlandırılmaktadır: “ Kümeler oluşmadıkça, böylesi yazıların yalnızca kuramda kalmaya tutsaklığı açık. Yine de bir durumun ortaya konması için gerekli olmuş olabilir.” (s.6)

Aksoy, Fahir, “Safsata-i Gurgur”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.18-20, (e.)

Yazı, iki başlık altında kaleme alınmıştır. İlk başlık altında, Nurullah Berk’in Sanat Gazetesinde çıkan ‘Stefan Luchian ve Avni Lifij’ başlıklı yazısı eleştirilmektedir. Berk’in yazısında değindiği plastik sanatlarla alakalı yersiz iddialarına karşı Aksoy cevap vermektedir.

İkinci başlık altında ise, yazar-ressam Eşref Üren’in yine aynı dergide çıkan ‘Curcuna’ adlı yazısı irdelenmektedir. Yazı hem gramer olarak hem de içerik olarak eleştiriye tabi tutulmaktadır. Eşref Üren’in resim hakkındaki eski moda tespitleri ağır bir şekilde yerilmektedir. Ayrıca Aksoy, Üren’in yazısında anlaşılmayan yerlerin de olduğunu ifade etmektedir. Bahse konu olan isimlerin verilmesinde cesur davranmasını aktararak yazı şöyle sonlandırılmıştır: “Sayın Üren’den bir de ricam var: konuyla ilgili kişi isimlerini açıklamaktan, ortaya somut olaylar koymaktan korkmasın, çekinmesin...”(s.20)

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Yayın Dünyası: James, Cemil Vb. Toplumun Değişik Bir Eleştirisi”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.28-29, (e.)

Yazıda, Bedii Demirseren’in ‘Kutsal Çile’ adlı öykü kitabındaki hikâyeler ele alınmaktadır. Öykülerinde toplumu, yönetimi eleştirdiği vurgulanmaktadır. Aynı zamanda insanların farklı sorunlarına da dokunabildiği anlaşılmaktadır yazıdan. Kitaptaki öyküler tek tek ve kısa kısa incelenmeye tabi tutulmuştur. Genel olarak yazının hikâyeciliğinin beğenildiği anlaşılmaktadır. Hacıhasanoğlu yazısını şöyle sonlandırmaktadır: “Bedii Demirseren’in öykü kitabı, bireyin, toplumun sorunlarını kendine özgü bir biçimde gözlerimizin önüne sermektedir.”(s.29)

İnam, Ahmet, “Edebiyatçının Enayiliği”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.3-5, (e.)

Yazıda, genel olarak tarih boyunca birtakım kişilerin edebiyatçılara enayi gözüyle bakmaları ve onları öyle adlandırmaları üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, birtakım önermelerle bu konudaki yanlış anlaşılmaları düzeltmeye çalışmaktadır. Bir edebiyatçının enayi olup olmadığı konusundaki iki uç arasında edebiyatçının yeri saptanmaya çalışılmaktadır. Birkaç başlık altında edebiyatçının enayiliğinin genel

noktaları ortaya koyulmaktadır. Yazı son olarak: “Çağımızda bilinçli edebiyatçılar, bilinçli enayiler, onurlu bir enayiliğin simgesi olma çabasındadırlar. Aslında enayiliğin araştırılmasına başlama zamanı gelmiştir ve geçmektedir. Olağan ki iki kat enayi edebiyatçılar bu söylediklerime gülümseyebilirler.” (s.5)

Aksoy, Fahir, “Değınmeler”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.17-18, (e.)

Yazı, ‘İsmail Altınok Üzerine’ ve ‘Melda Kaptana’nın Kurduğu Pazar’ başlıklı iki kısa yazıdan oluşmaktadır. İlk başlıkta Aksoy, İsmail Altınok’un ‘Vatan’da’ çıkan eleştiri yazılarının dozu üzerine birkaç söz söylemektedir. Altınok’un anlamadığı alanlarda yazması ve üslubundaki aşırı iğneleyici üslubu eleştirilmektedir. Altınok’un, resim alanındaki soyut-somut kavramları üzerine büyük yanılgılar taşıdığı vurgulanmaktadır.

Yazının ikinci başlığında, resim ve heykel teşhir galerinden olan - ki ilk sayılabilecek- Melda Kaptana’nın galerisi ve Melda Kaptana’nın kendisi bu teşebbüsten dolayı tebrik edilmektedir. Bu galerinin içte ve dışta sözü geçer olmasının beklendiğı yazıdan anlaşılmaktadır. Ayrıca yazıdan bu galerinin, Paris, Londra ve Münih gibi şehirlerin galerilerinden de resim alışverişinde bulunarak satış olanakları oluşturabileceğı anlaşılmaktadır. Son olarak yazı, Melda Kaptana’ya gittiğı yolda başarılar dilenerek sonlandırılmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.19-20, (e.)

Yazı, mevsim başında sergilenen resimler üzerine kaleme alınmıştır. Özsezgin, Hasan Pekmezci ve Zahit Büyükişleyen’in resimlerinden başlayarak eleştirisini oluşturmaktadır. Pekmezci’nin resimlerini hala yerini bulmamış genç sanatçı tavrı resimler olarak görmektedir. Büyükişleyen’in yağlı boya resimlerini ise halen daha grafik izlenimlerinin hâkim olduğu eserler olarak eleştirmektedir. Yazar, aynı zamanda diğer karma sergiler ve galeriler hakkında da izlenimlerini aktararak yazısını sonlandırmaktadır.

Tansuğ, Sezer, “İbret Retrospektifi”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.17, (e.)

Yazı, Nurullah Berk'in Taksim Sanat Galerisinde sergilenen retrospektif sergisi üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, aslında bu resimlerden hareketle Berk'i çok ağır eleştirilere tabi tutmaktadır. İlk olarak Berk'in, bizde resim geleneği olmayışı ve bunun sebebinin de resmin tapınma aracı olarak kullanılmayışı savı eleştirilmektedir. Tansuğ'a göre Berk, üstüne gidildikten sonra bu fikrinden caymış ve geleneksel resmin savunucusu olmuştur. Bu sergideki resimlerin de “Türkiye’de bir resim geleneğinin olmadığını kendi değersizliklerinde ispat ediyorlar” (s.17) sözünü âşıkâr kıldığı görülmektedir. Yazar, resmimizdeki asli unsurların tarih ve gelenek olduğunu ve bunların çağdaş derinliği de yüzeye çıkarttığını vurgulamaktadır. Nurullah Berk'in kendi tarih ve geleneğini hiçe saydığı ifade edilmektedir. Bu yüzden ortaya ne olduğu belirsiz resimlerin çıktığı anlatılmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Grafik-Seramik-Fotoğraf”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.18-20, (e.)

Özsezgin bu yazısında, grafik, seramik ve fotoğraf sergilerinden bahsetmektedir. Başlıklar çerçevesinde bu alanlarda açılan sergileri haber vermekte ve bunlar hakkında kısa değerlendirmelerde bulunmaktadır. Grafik alanında Mustafa Pilevneli, Metin Altıok, Orhan Taylan gibi ustalardan; seramik alanında Ruzin ve Attila Galatalıdan; fotoğrafta ise ‘I. Türkiye Fotoğraf Sergisi’ başlıklı sergiden bahsetmektedir.

Gönenç, Turgay, “Japon Modern Baskı Resimleri ve Yeni Amerikan Baskıları Sergileri Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.21-22, (e.)

Yazı, İzmir’de açılan iki farklı sergi üzerine kaleme alınmıştır. Bunlardan birinin ‘Yeni Amerikan Baskıları’(s.21) ve diğerinin de ‘Japon Modern Baskı Resimleri’(s.21) olduğu aktarılmaktadır. Gönenç, sergiler hakkındaki izlenimlerini okurla paylaşmaktadır. Genel olarak iki sergi hakkında da olumlu izlenimler edindiği yazıdan anlaşılmaktadır. Sergilerdeki başarılı görülen resimler ele alınmakta ve beğeniler aktarılmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Değınmeler”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.22-23, (e.)

Yazı, İsmail Altınok ve Eşref Üren hakkında bazı değınmeler içeren konular üzerine kaleme alınmıştır. İlk olarak Aksoy, ‘İsmail Altınok’a Son Serzeniş’ başlıklı yazıyla Altınok’u eleştirmektedir. Altınok’un yapılan dostça uyarılara rağmen halen daha saldırgan tavrını değıştirmemesi eleştirilmektedir.

İkinci olarak Aksoy, ‘Bay Eşref Üren’in İnadı’ başlıklı yazıyla Üren’i eleştiriye tabi tutmaktadır. Üren’in birkaç yazısında geçen “plastik sanatlarda başarı okuldan geçmekle elde edilir”(s.22) savı şiddetle yerilmektedir. Aksoy’a göre bu fikir tamamen hayali bir nazariyedir ve yanlıştır. Okulsuz, eğitimsiz olan ve alanlarında çığır açmış sanatçılardan örnekler verilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Yazının son kısmında ‘Sanat’ dergisinde isimsiz olarak verilen bir yazıdan da kısaca bahsedilmektedir. Bu yazıda ortaya konulan iddialar ve çelişkiler üzerinde durulmaktadır.

Zekeriya, Necati, “Yesenin’i Anarken Altı Çıkma”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.26-27, (e.)

Yazı, Rus şair Yesenin ve onun sanatsal düşüneleri üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, sanatçıyı altı başlık altında anlatmaya çalışmaktadır. Yazıda, Yesenin’in felsefi görüşlerine, ölüm karşısındaki duruşuna yer verilmektedir. Yesenin yenilik aşığı bir ozandır. “Yeniye dönük Ekim Devrimine aşık bir ozandır.”(s.26) Yazıda aynı zamanda ozanın bir dünya şairi olduğu ve herkesin milli bir serveti olduğu aktarılmaktadır. En sonunda bizdeki Yesenin algısına yer verilmektedir. “Biz Yesenin’i yeterince tanıyor muyuz? Maalesef tanımıyoruz. Aramızda kimi ozanlar onun birkaç şiirinin Türkçesini yapmışsalar da, bu hiç denecek kadardır. Türkiye’de de Yesenin pek tanınmamıştır diyebiliriz.”(s.27)

Yazar son olarak ozanın şiirlerinin Türkçe söylenmesi, gazete ve dergilerde çıkması gerektiğini vurgulayarak yazıyı sonlandırmaktadır.

Can, Ayhan, “Garip Şiirinden Toplumculuğa Doğru”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.30, (e.)

Yazı, Garip Akımının ozanlarından biri olan Oktay Rıfat üzerine kaleme alınmıştır. Eleştirinin asıl odak noktası Garip Şiir akımından kopan Oktay Rıfat'ın toplumcu şiir anlayışına kaymaya çalışması ve başarılı olamamasıdır. Yazar bu savını da ozanın şiirlerinden örnekler vererek savunmaktadır. Oktay Rıfat'ın ucuz ve kolay sözleri şiir saydığı yazıda ifade edilmektedir. Verilen örneklerden sonra şu sözler dile getirilmektedir: “Şimdi bu örneklere bakarak Oktay Rıfat'ın sanatta aşmaya vardığını, kendini tekrarlamadığını, toplumcu şiirler yazdığını hiç mi hiç söyleyemeyiz... Oktay Rıfat fildişi, kuleden bir türlü yere inemeyen, burjuva sınıfının ozanıdır.”(s.30)

Yazı yine ağır eleştirilerle bitirilmektedir. Ozanın artık somut kavramlara ilgi duyması gerektiği ve her şeyden önce yurdunun halkının sesi olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “1971’de Plastik Sanatlar”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.23-26, (e.)

Yazı, 1971 yılında sergilenen hem profesyonel hem de amatör sergilerin genel bir değerlendirmesi üzerine kaleme alınmıştır. Ankara’da açılan sergilerden söz edilmektedir. Yabancı sergiler de unutulmayarak; Alman Grafiğinden Ernst Barlach, Kliemann ve Voss gibi ünlü sanatçıların resimleri üzerine izlenimler aktarılmaktadır. Yerli sergiler arasında Nedim Günsur, İhsan Cemal Karaburçak anılmış, Attila ve Ruzin Galatalı seramikleri de unutulmamıştır.

Yazar, dönemin plastik sanatlar açısından yayın hayatına da kısaca bir göz atmaktadır. Bu alanda biçim ve içerik yönünden doyurucu bir sanat dergisi olmamasından dem vurmaktadır. Kitap açısından da durum aynıdır: “1971’in plastik sanatlarla ilişkin kitapları ise parmakla sayılacak kadar azdı ve özlenen niteliği göstermekten de genelde uzaktı.”(s.26)

Yazar, yazının sonuç kısmında 1971’in yanlışları ve doğrularıyla geride kaldığını, bütün olumsuzluklara rağmen plastik sanatlardaki geleceğimize umutla bakmak gerektiği vurgusunu yapmaktadır.

Aksoy, Fahir, “İkbal Kahvesi’ndeki Çatlak Ses”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.15-16, (e.)

Yazı, Nurer Uğurlu’nun *Dost Dergisi*nde çıkan ‘Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi’ yazı dizisinde anlatılan bir Hikâye üzerine kaleme alınmıştır. Yazara göre, Uğurlu bu Hikâyeyi saptırarak anlatmıştır. Bu yanlış anlatım da şeref ve haysiyetine leke düşürmüştür Aksoy’un. Bununla birlikte bir özür beklemektedir. “Beni, şeref ve haysiyetime sürmek istediği lekeden dolayı savunmaya zorlayan Nurer, zevzeklik ve laf ebeliği uğruna işlediği ağır suçun acısını içinde duyar ve de şerefli ve uygarca bir davranışa yönelir benden özür dilerse onda insancıl zerrelere henüz yok olmadığına hükmederim. Ve bu densizliğini unutmaya çalışırım.”(s.16)

Son olarak çok güzel bir öykünün Uğurlu’nun elinde berbat olduğu söylenecek yazı sonlandırılmıştır.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.17-18, (e.)

Yazıda Duran Karaca’nın yağlı boya resimleri, Gündüz Gölünü’nün toplu halde sergilediği resimler ele alınmaktadır. Ayrıca ‘Çağdaş Ravenna Mozaikleri’ adı altında Güzel Sanatlar Galerisinde sergilenen işler de yazıda yer almaktadır. Yazar, son olarak Yeni Amerikan Baskılarına da yer vererek eleştirisini bitirmektedir.

Aksoy, Fahir, “Plastik Sanatlar Danışma Kurulunun Eleştirel Hikâyesi”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.19-21, (e.)

Yazı, Plastik Sanatlar Danışma Kurulu’nun toplanması üzerine kaleme alınmıştır. Kuruldaki kişilerin seçilmesinden görüşülen konulara kadar birçok konu yazar tarafından eleştirilmektedir. Toplantıdaki olumlu gelişmeler de aktarılarak yazı sonlandırılmıştır.

Ağaoğlu, Adalet, “Tuhaf ve Gerçek”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.7-9, (e.)

Yazı, Leyla Erbil’in ‘Tuhaf Bir Kadın’ adlı hikâye kitabı üzerine kaleme alınmıştır. Kız-Baba-Ana-Kadın olarak dört bölüme ayrılmış olan kitap bölümler halinde incelemeye tabi tutulmuştur. Kitap, Ağaoğlu tarafından ilginç bir çalışma

olarak karşılanmaktadır. Genel olarak kitaptan olumlu izlenimler aktarıldığı yazıdan anlaşılmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.17-18, (e.)

Yazıda, Cemal Nadir Güler’in 25. Ölüm yıldönümü anısına sergilenen karikatür sergisine, yine başka bir karikatür sanatçısı olan Semih Balcıoğlu’nun Alman Kütüphanesinde sergilenen sergisine yer verilmektedir.

Prof. Dr. Süheyl Ünver’in geleneksel süsleme sanatları sergisi, Selmin Başak’ın fotoğraf sergisi, Arslan Gündaş’ın resimleri ve Aslı Titiz’in Güzel Sanatlar Galerisindeki resim sergisi de yazıya konu olmuş ve eserler hakkındaki izlenimler sunulmuştur.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.21-24, (e.)

Özsezgin, *Dost Dergisi*nde geleneksel hale getirdiği ‘Sergiler’ başlıklı eleştiri yazılarına bu sayıda da devam etmektedir. Yazar, Devlet Galerisinde, Alman Kütüphanesinde, Fransız Kültür Merkezinde, Sanatseverler Derneğinde, Türk-iş Salonunda, Mimarlar Odası Salonunda ve Or-An Galerisinde sergilenen eserlerden bahsederek; onlar hakkındaki izlenimlerini okurla paylaşmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.16-19, (e.)

Özsezgin, geleneği bozmayarak yine muhtelif sanat galerilerindeki sergilenen eserlerin eleştirilerini okurlarıyla buluşturmaktadır. Galerilerde öne çıkan eserler hakkındaki izlenimlerini aktararak dönem sergileri hakkındaki düşüncelerini paylaşmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24 Temmuz 1972, s.16-17, (e.)

Yazıda, Devlet Galerisi, Alman Kitaplığı Salonu, Ankara Galerisi ve Türk-Amerikan Derneği’nde sergilenen resim, plastik sanatlar, minyatür gibi eserlerin de-

ğerlendirilmesine yer verilmektedir. Özsezgin, mevsimin faaliyetleri ve eserleri hakkındaki intibalarını okuyucuyla paylaşmaktadır.

Çavdar, Tevfik, “...Bize Uslu Olmayı Öğrettiler Başta”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.19-20, (e.)

Yazı, ‘Füruzan’ın’ yayımlanmış iki kitabındaki öyküler üzerine kaleme alınmıştır. Çavdar özellikle Füruzan’ın öykülerindeki ‘usluluk, uslu olma’ kavramlarına yoğunlaşmaya çalışmaktadır. Füruzan, Türk hikâye ve romanında uslu olmanın dengesini nadiren bulabilen yazar olarak nitelendirilmektedir. Bu kavramı etkin bir biçimde kullandığı dile getirilmektedir. Değerlendirmeye tabi tutulan iki kitaptaki öykülerin dört bölüm altında incelenmeye çalışıldığı yazıdan anlaşılmaktadır. “Tokat Bir Bağ İçinde”(s.19) öyküsü hariç diğer bütün hikâyelerde içine kapanık, asi olmayan, boyun eğen bir Anadolu insanı portresi çizildiği aktarılmaktadır.

Dost Dergisi, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972

Bu birleştirilmiş sayıda eleştiri yazı veya yazılarına yer verilmemiştir.

Altıok, Metin, “Aslında Balıklar Suda Yüzerler”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.9-10, (e.)

Yazı, Kaya Özsezgin’in *Dost Dergisi*’nin Ağustos-Eylül sayısında yayınlanan ‘Estetik Duygu ve Soyutlama’ adlı yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Altıok, yazıdan bir paragraf vererek bunu anlamının imkânsız olduğunu aktarmaktadır. Hem anlam olarak hem de ifade ve dil yanlışlarıyla dolu bir yazı olduğu ifade edilmektedir. “Baştan sona dil ve bilgi yanlışlarıyla dolu olan bu yazı, okuyucusunda adeta dil bilmeyen birinin sözlük yardımıyla yaptığı bir çeviri izlenimini uyandırmaktadır.”(s.9)

Yazar, oniki madde başlığı altında Özsezgin’in yaptığı dil ve imla hatalarını, estetik kavram hatalarını vererek eleştirmektedir.

Özsezgin, Kaya, “Kitap Kapakları Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.16-17, (e.)

Yazı, kitap kapakları üzerine kaleme alınmıştır. Özsezgin, kitabı bir sanat ögesi olarak gördüğünü dile getirerek; her sanat eserini ilginç kılacak ilk şeyin kapak veya tanıtım afişi olduğunu savunmaktadır. Kitap tasarımında geri kaldığımız dile

getirilmektedir. Teknik olanakların eski yıllara nazaran daha fazla geliştiği hatırlatılarak bizdeki kitap kapak tasarımlarının batıdaki muadillerine yaklaşması gerektiği savunulmaktadır. Yayınevlerinin bu konudaki gayri hassas tavırlarına dikkat çekilerek tasarımdan anlayan uzman kişilerle çalışılması gerektiği ifade edilmektedir.

Aksoy, Fahir, “Kaokilerle Muslukçular”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.19-20, (e.)

Yazı, genelde dalkavukluk yaparak çıkarıcı bir tavırla para ve üne kavuşan özelde de sanat dünyasında böyle var olmaya çalışan insanlar üzerine kaleme alınmıştır. Bu tip insanlar yazıda, “Kaoki ve Muslukçu” (s.19) olarak ifade edilmektedir. Bu tip insanların sanat dünyamızda emeksizce, alın teri ve göz nuru çalışmaları iç ederek çalmaya çalışmaları keskin bir dille eleştirilmektedir. Bu tip insanların aramızda ellerini kollarını sallayarak dolaştıkları; fikir ve para hırsızlığı yaptıkları anlatılmaktadır. Yazar, bu insanların ruh hastası olduklarını ifade ederek yazısını şöyle sonlandırmaktadır: “ Kaoki’lerle Muslukçulara şefaet dilerken cümle çevrelerin zararlarından uzak kalmalarını niyaz ederim.”(s.20)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.17-20, (e.)

Özsezgin, kış mevsimine girerken muhtelif yerlerdeki açılan sergiler ve sergilenen eserler hakkındaki olumlu ve olumsuz eleştirilerini okuyucuyla buluşturmaktadır. Yazısının son kısmını da ‘Bir Değınme’ başlıklı kısa bir eleştiriye ayırmaktadır. Bu kısımda Özsezgin, kendisini bir önceki sayıda çıkan “Estetik Duygu ve Soyutlama”(s.19) başlıklı yazısını eleştiren yazının sahibine eleştirel bir cevap vermektedir. Diğer yazarın yazısında geçen hakkındaki iddialara değınerek bunlara cevap vermektedir. Yazı sahibinin felsefe, estetik konular üzerinde bir araştırmacı olarak görüldüğünü hatırlamadığını aktarmaktadır.

Özsezgin, yazısında Kant’ın güzelliğe bakış açısından Woringer’in Einfühlung kuramına kadar bazı konularda bilimsel bilgiler verdiğini beyan etmektedir. Söz konusu yazıda yazarın ise bunlara bilimsel olmayan bir tutumla karşı çıktığı yazıdan anlaşılmaktadır. Özsezgin bu tutumu, yüzeyden elde edilmiş bilgiler ve art niyet olarak adlandırarak eleştirisine noktayı koymaktadır.

Aksoy, Fahir, “İnsite Sanat ve Üç Yazarla Söyleşi”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.21-25, (e.)

Yazı, “İnsite” (s.21) sanat kavramı ve bizdeki temsilcileri üzerine kaleme alınmıştır. İnsite sanat ve doğuşu hakkında bilgiler verilmektedir. Bu sanatın adının nasıl İnsite ismini aldığı aktarılmaktadır.

Yazar, yazının ikinci kısmında bu sanat akımının bizdeki temsilcilerinin zamanla değişen görüşlerini de kendi yazılarından alıntılarla aktarmaktadır. Turan Erol’dan, Kaya Özsezgin’e ve Adnan Turani’ye kadar olan eleştirmen ve sanatçıların ‘insite’ hakkındaki düşüncelerini aktararak kendi eleştirisini oluşturmaktadır. Yazar son olarak yazısını şöyle sonlandırmaktadır: “Sonuç olarak tam zamanında ortaya çıkan ve naif resmin üzerinden karacalıkları dağıtan, hangi ulustan olursa olsun, Fransız, Türk, saplantılar, yanılığlar içindeki bütün yazarları, mazarları silip süpüren, insite sanatı ortaya atmış ve ona sağlam bir doğrultu kazandırmış olan “teorisyenlere” selam.”(s.25)

Cömert, Bedrettin, “Geç Kalmış Bir Düzeltme”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.4, (e.)

Yazı, *Dost Dergisi*’nin Ağustos-Eylül 1972 kayıtlı sayısında çıkan okurlara estetikle ilgili kimi bilgilerin verildiği köşeye istinaden kaleme alınmıştır.

Cömert, bu kısa eleştirisinde kavramlar hakkında verilen bilgilerin sanki yazarın kendine aitmiş gibi gösterilmeye çalışılarak dipnot verilmemesini eleştirmektedir. Kaynak göstermeden yazılan yazıların çokluğunda şikâyet etmektedir. Eleştiriye muhatap olan yazıda estetik kavramı ile ilgili kaynak gösterilmeden ve yanlış kişiye ithaf edilerek ilk kullanıldığı eser hakkında bilgiler verilmektedir. Oysaki Cömert, Mart 1972 tarihli *Yansıma Dergisi*’ndeki yazısında estetik kavramını ilk kullanan kişiyi belgeleriyle verdiğini aktarmaktadır. Bu düzeltmeyi yaptıktan sonra Cömert, böyle bir hatanın bir daha yapılmamasını ümit ederek yazısını sonlandırmaktadır.

Öngören, Veysel, “Felsefeye Saygı”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.6-8, (e.)

Yazı, Kaya Özsezgin’in felsefeyle alakalı bir yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Öngören, bu yazıda yapılan apaçık yanlışlar üzerine düzeltmeler yapmayı zorunlu gördüğünü aktarmaktadır. En büyük eleştiri estetik zeminine oturtulan yazının estetikçileri değil de felsefecileri söz konusu etmesi açık bir dille eleştirilmektedir. İkinci eleştiri odağı ise Platon’a taban tabana zıt olan görüşlerin yine Platon’a mal edilmesidir. Bu yargıdan ötürü de Özsezgin eleştirilmektedir.

Son olarak, yazarların düşünürlerin öğretilerini saptırarak ve yanlış aktararak gençleri etkilemeye çalışmaktan vazgeçmeleri gerektiği vurgulanmaktadır.

Altıok, Metin, “Alafortanfonu”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.8, (e.)

Bu yazıda Altıok, Özsezgin’i kendisini eleştirmeye çalışırken nasıl başarısız olduğunu vurgulamaya çalışmıştır. Altıok, Özsezgin’in çok kısır fikir muhayyilesiyle kendisini eleştirmeye çalıştığını ve bunda da gülünç duruma düştüğünü aktarmaktadır. Yazdığı yazının geçerliliğini kaybetmediğini söyleyerek yazısının arkasında olduğunu ifade etmektedir.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.17-18, (e.)

Yazıda Özsezgin, belli başlı galerilerde sergilenen eserler üzerine olumlu ve olumsuz eleştirilerini okuyucuyla paylaşmaktadır. Sergilerdeki resim sahibi resamlardan bahsederek resimleri hakkında fikirlerini beyan etmektedir.

Şahan, Halil, “Gerçekliği Açısından: Tırpan”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.25-26, (e.)

Yazı, Baykurt’un Tırpan adlı romanı üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, yapıtın önce kısa bir özetini vermektedir. Baykurt’un bu romanıyla diğer eserlerinde olduğu birçok genel güncel soruna eğildiği ifade edilmektedir. Yazıda, Tırpan romanının köylü insanının inanç dünyasını yansıtması ilginç bulunmaktadır. Roman yazarının beğenilen bir diğer özelliği ise köylü karakol ilişkilerini ustalıkla vermesidir. Bunun

da ana konuyla bütünleştiği yazıda ifade edilmektedir. Romanın genel olarak beğenildiği yazıdan anlaşılmaktadır.

Yazıcı, Vedat, “Halkın Türküsü”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.26, (e.)

Yazı, Gülten Akın’ın son ‘Halkın Türküsü’ başlıklı şiiri üzerine kaleme alınmıştır. Şiirde şairin, bu şiirle halkın sorunlarına eğilmeye çalıştığı ve bunun bir nebze de olsa başarılı olduğu aktarılmaktadır.

Yazıcı, Vedat, “Irgat’ın Türküsü”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.27-28, (e.)

Yazı, Cahit Irgat’ın ölümünden sonra onun şairlik yönü ve şiirleri üzerine kaleme alınmıştır. Irgat’ın tiyatrodaki diksiyon ustalığının yanında şairlik yönüne pek değinilmemesi üzüntüyle karşılanmaktadır. Çizgisini pek aşamasa da yeniliği özde arayan yaşam felsefesini baş tacı eden bir ozan olarak anıldığı yazıdan anlaşılmaktadır. Yazar, Irgat’ın şiirlerinden derine inmeden kısa kısa örnekler vererek yazısını olgunlaştırmıştır. Şairin sanat değerinin derinlemesine eleştiri ve incelemelerle ortaya koyulması gerektiği aktarılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Şahan, Halil, “Boynu Bükük Öldüler Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.28-29, (e.)

Yazı, Yılmaz Güney’in ‘Boynu Bükük Öldüler’ romanı üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, romanın kısaca özetini vererek eleştirilerini sıralamaktadır. Genelde olumlu eleştirilerin yapıldığı kitap, toplumcu devrimci bir boyuta sahip olması bakımından olumlu karşılanmaktadır. Güney’in, köylü insanının uyanışındaki güçlüğü göstermesi ilginç karşılanmaktadır. Yazarın roman karakterlerine çok yönlü bakışı olumlu karşılanmaktadır. Kişilerinin dostluklarını, umutlarını, umutsuzluklarını, düşlerini, tutkularını tüm ayrıntılarıyla aktarabilmesi beğenilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Kıvanç, Hüseyin, “Gazete Tiyatrosu ve Bu Kaçınıcı Baskı”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.12-13, (e.)

Yazı, ‘Gazete Tiyatrosu’ adında bir tiyatro topluluğun oynadıkları günlük olayları konu edindikleri gösterimler üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, bu topluluğun

ilk oyunu olan ‘Bu Kaçınıcı Baskı’ adlı oyunu ele almaktadır. Oyunun ana hatları okuyucuya kısaca verilmekte ve bölümler hakkındaki düşünceler aktarılmaktadır. Yazıdan anlaşılacağına göre oyun genel hatlarıyla beğenilmemektedir. Oyuncular, oynadıklarıyla anlatmak istedikleri arasında yetersiz kalmalarından dolayı eleştirilmektedir. Sahnelerdeki bireyci davranışlar hoş karşılanmamaktadır. Son olarak yazar, gazete tiyatrosunun şartlanmış tiyatro anlayışını yıkarak gerçek tiyatro anlayışına ulaşması gerektiğini belirtmektedir.

Özsegin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.18-21, (e.)

Derginin klasikleşen bu köşesinde Özsegin yine sair galerilerde sergilenen eserler üzerine eleştirilerini okuyucuyla buluşturmaktadır. Seramikten, resme, plastik sanatlardan, gravüre kadar sergilenen eserlerden bahsedilmeye çalışılmıştır.

İnce, Özdemir, “İlhan Berk Bakıyor”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.4-8, (e.)

Yazı, İlhan Berk’in ‘Şenlikname’ adlı eseri üzerine kendisiyle yapılan bir söyleşiyi konu edinmektedir. Özdemir İnce, Berk’i bu söyleşideki fikirlerinden dolayı eleştiriye tabi tutmaktadır. Söyleşiden pasajlar vererek, Berk’in görsel, bakmak kavramları gibi olguları açıklama biçimi aktarılmaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere asıl eleştiri noktası, Berk’in kitabı yayımladıktan sonra susmak yerine onun hakkında yorumlar yapmasıdır. Özdemir İnce’ye göre bu çok yanlış bir tutumdur.

Özdemir İnce, bir yazarın bir kitapla büyük bir yazar olamayacağını ısrarla vurgulamaktadır. Kafka, Beckett gibi yazarların nasıl büyük yazarlar oldukları açıklanarak bunun püf noktasının kitaplardan değil yaşamın ve deneyimin içinden olabileceği aktarılmaktadır. Yazarın son cümlesinden de anlaşılacağı üzere bu yazısını İlhan Berk’in kendisini eleştirmek için yazdığını ve eseri ikinci bölümde eleştireceğini aktarmaktadır. “Bu şenliğin ikinci bölümü ‘Şenlikname’ nin eleştirisine ayrılmıştır. Birkaç sayı sonra...”(s.8)

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.17-20, (e.)

Yazı, Devlet Galerisi’nde sergilenen eserler üzerine kaleme alınmıştır. Yerli ve yabancı sanatçıların eserleri hakkında bilgiler verilmektedir. Özellikle Çağdaş Sovyet sanatçılarının eserlerinin ağırlıkta olduğu yazıdan anlaşılmaktadır. Aynı zamanda galerinin bir bölmesinde eserleri sergilenen Hüseyin Yüce ve Muammer Bakır da yazıya konu edinmiş ve eserlerinin eleştirisi yapılmıştır.

İnanç, Remzi, “Selçuk Baran ‘Haziran’”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.28, (e.)

Yazı, Selçuk Baran’ın ilk hikâye kitabı olan ‘Haziran’ üzerine kaleme alınmıştır. İnanç, değişik bir eleştiri yöntemiyle kitabı inceleyeceğini ilk başta aktarmaktadır. Birkaç başlık altında kitap hakkındaki düşüncelerin aktarıldığı görülmektedir. Genel olarak Baran ve kitabı beğenilmektedir. Hikâyelerin ve kişilerin birbirine bağlanabilecek olması ve birbirleriyle ilişkili olması beğenilen taraflardandır.

Yazıcı, Vedat, “Evrenin Düşünde Gezgin”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.29, (e.)

Yazı, Osman Türkay’ın ‘Evrenin Düşünde Gezgin’ adlı şiir kitabı üzerine kaleme alınmıştır. Kitaptaki şiirlerden hareketle ozanın şiir dünyası ve şiirlerindeki sözcük üretme kabiliyetinin zengin görünümlere sahip olduğu aktarılmaktadır. Aşırıya kaçan biçimciliğin okurun dikkati üzerindeki olumsuz etkisinden bahsedilmektedir. Kitabın bazı olumsuz yönlerine rağmen başarılı bir yapıt olduğu aktarılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Dost, “Yarışma Var Yarışma”, *Dost Dergisi*, S.101, C.25, Mart 1973, s.1, (e.)

Yazı, cumhuriyetin ellinci kuruluş yıl dönümü münasebetiyle düzenlenen özel ve kamu teşebbüsü olan yarışmalar üzerine kaleme alınmıştır. Dergi, bu tip yarışmaların özensiz bir biçimde yapılarak sanata katkı sağlamadıklarını vurgulamaktadır.

Özellikle son beş yılda yayımlanan kitapların, çekilen sinema filmlerinin, açılan resim sergilerinin sanattan uzak oldukları eleştirilerek; sorunlarımıza el yordamıyla eğildiğimizin altı çizilmektedir.

Tuğcu, Tuncer, “Eyüboğlu’nun Ölümü Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.7, (e.)

Yazı, Sebahattin Eyüboğlu’nun ölümü üzerine kaleme alınmıştır. Tuğcu bu yazısında, Eyüboğlu’nun bazı çevreler tarafından özellikle abartılması ve büyük bir filozof olarak tanıtılmaya çalışılmasına karşı çıkmaktadır. Eyüboğlu’nun halk adamı olarak tanıtılmasının çok yanlış olduğu vurgulanmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.16-19, (e.)

Yazı, Devlet Galerisinde sergilenen karma sergilerden, kişisel sergilere kadar birçok sanat eseri üzerine kaleme alınmıştır. Burhan Temel, Hatice ve Bahattin Oda-başı, Hayrullah Batmaz, Birim Bozok gibi sanatçıların sergileri okurla buluşturulmaya çalışılmıştır. Türk Amerikan Derneği Galerisi’nde açılan sergilerden de kısaca bahsedilerek yazı sonlandırılmıştır.

Özsezgin, Kaya, “Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.15-18, (e.)

Özsezgin bu yazıda Cumhuriyetimizin kuruluşunun ellinci yıldönümü dolayısıyla gösterilen ve sergilenen sanat eserleri üzerine eleştirilerini paylaşmaktadır. Devlet Galerisi’nde sergilenen Albert Frisca ve Haydar Durmuş’un resimleri hakkında bilgiler verilmektedir. Alman Kitaplığı Galerisi’nde Birol Kutadgu’nun resimleri değerlendirilmeye tabi tutulmaktadır. Aynı şekilde Devlet Galerisi’nde Melahat Üren, Halit Doral ve Hulusi Mercan’ın kişisel sergilerine de yer ayrılarak yazı sonlandırılmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi’nde en fazla yer verilen edebi türlerden bir tanesi de eleştiridir. *Dost Dergisi* bu eleştiriler sayesinde edebiyat ortamına da bir hareketlilik kazandırmıştır.

Dost Dergisi'nde yayımlanan eleştirilerde en çok, Muzaffer Erdost, İlhan Berk, Nutku Özdemir, Nermin Başağa, Mustafa Şerif Onaran, Oben Güney, Nezihe Meriç, Leyla Erbil, Şahap Sıtkı, Üstün Akmen, İlber Ortaylı, Cemil Eren, Ferit Edgü, Orhan Çetinkaya, Oğuz Tansel, Turgay Gönenç, Nuri İyem, Tahir Alangu, İlhan Selçuk, Mübin Orhan, Hüseyin Korkmazgil, Çetin Altan, Fahir Aksoy, Ayhan Can, Gültekin Elibal, İsmet Bozdağ, Cevdet Atmaca, Aclan Sayılğan, Kaya Özsezgin, Halil Şahan, Numan Kartal, Bülent Ecevit, Konur Ertop, Ceyhun A. Kansu, Samim Kocagöz, İlhami Soysal, Tarık Dursun K., Metin and, Celal Çumralı, Adalet Cimcoz, Haluk Aker, Erkakn Yücel, Ahmet Oktay, Asım Bezirci, Özdemir Nutku, Ahmet İnam, Nermin Menemencioğlu, Bahri Savcı, Mehmet Doğan, Ali Püsküllüoğlu, Barış Boğaç, Mehmet Doğan, Bilgin Adalı, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Necati Zekeriya, Duran Karaca, Adalet Ağaoglu, Tefvik Çavdar, Bedrettin Cömert, Metin Altıok, Veysel Öngören, Vedat Yazıcı, Hüseyin Kıvanç, Özdemir İnce, Remzi İnanç, Tuncer Tuğcu adlarıyla karşılaşmak mümkündür. Ayrıca *Dost Dergisi'nde* Martin Esslin, Alfred Jarrey, Jan Kott, Galina Ulanova, Ernst Fischer, Yevgeni Yevtuşenko, Lilyana Vandova, Roger Garaudy'nin eleştiri yazıları da yayımlanmıştır.

Dost Dergisi, her görüşten yazara sayfalarını açarak burada yayımlanan eleştirilerde pek çok konuya yer verilmiştir. *Dost Dergisi'nin* bu zengin içerikli eleştiri yazılarında resimden sinemaya, tiyatrodan hikâye ve romana, festivallerden dergi ve eserlere kadar birçok konu değerlendirilmiştir. *Dost Dergisi'nde* yayımlanan eleştirilerle edebiyatımızdaki birçok konunun eksik tarafları ortaya koyulmaya çalışılmış; bunlar için çözüm önerileri sunulmaya gayret edilmiştir. Roman, öykü, şiir sanatlarının eleştirel bakış anlayışıyla farklı yönleri sunulmaya çalışılmıştır. Güzel sanatlar ve özellikle dönemin sanat galerileri vasıtasıyla burada sergilenen her türlü sanat eseri okuyucuyla eleştirel bir çerçevede buluşturulmuştur.

2. 3. Makale

Müezzinoğlu, Ziya, “Atatürk ve İlkeleri”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.17-18, (m.)

Makalede, Atatürk’ün ileri görüşlülüğü ve plan kabiliyeti konusu işlenmektedir. Ölümünden sonra bile O’nun planlama kabiliyetinin sonucu olarak fikirlerinin yapılan çalışmalara ışık tutması takdir edilmektedir.

Abadan, Prof. Dr., Yavuz, “Atatürk ve İlkeleri”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.19-24, (m.)

Makalede, Atatürk’ün liderlik vasıfları, başka milletlere bağımsızlık örneği teşkil etmesi, özellikle ilke ve inkılaplarının evrensel bir boyuta ulaşması konularına değinilmektedir. Atatürk’ün liderlik vasıfları ve aksiyoner yönü ön plana çıkartılmaya çalışılmaktadır. Realist, cüret ve basiret, kuvvetli seciye, çetin ve yılmaz irade gibi özelliklerin Atatürk’te birleştiği temi aktarılmaktadır.

Erişenler, Satı, “Hüseyin Rahmi’yi Okurken”, *Dost Dergisi*, S.2-3, C.15, Aralık-Ocak 1964, s.10-27, 14-31, (m.)

Yazar bu makalede, Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın eserlerinde aşk ve âşık tiplerini ve bunların eserlerde nasıl işlendiğini aktarmaktadır. Eserlerin her birinden örnekler verildiği görülmekte ve aşkın hangi şeklinin hüküm sürdüğü anlatılmaktadır. Yazar, makalenin sonuç kısmının son paragrafında Gürpınar’ın aşkla ilgili görüşlerini vererek yazısını sonlandırmaktadır. “Hüseyin Rahmi Gürpınar’a göre öyleyse aşk, bütün engellere karşın, bünye ve karakter ayrılıklarına göre türlü görünüş ayrılıkları gösteren, gelip geçici ve bütün insanlarda ortak ve kaçınılmaz ve döl edinmeyi amaç edinen doğal bir duygudur.” (s.31)

Fischer, Ernst, “Sanat ve Kapitalizm”, (Çev. Alaattin Bilgi), *Dost Dergisi*, S.28-29, C.19, Şubat-Mart 1967, s.3-31,3-6, (m.)

İki sayı boyunca yayımlanan bu makalede yazar, sanat ve kapitalizm arasındaki bağı ve çatışmayı aktarmaya çalışmaktadır. Kapitalizmin her alanda yaptığı gibi sanat alanında da hâkimiyet kurmaya çalıştığı anlatılmaktadır. Kapitalist çağda sa-

natçının kendini bulduğu acayip durumdan söz edilmektedir. Rönesans dönemi burjuvasının sanat üzerindeki ağırlığıyla romantizm döneminde kapitalizmin ağırlığı karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Yazar, özellikle Romantizm hareketinin karşıt bir hareket olduğunu savunmaktadır. “Romantizm, burjuva kapitalist âleme -kaybolmuş hayallerin âlemine-ticaret ve kazancın kaba nesrine karşı tutkulu ve çelişik bir protesto hareketiydi.”(s.7)

Yazının ilerleyen bölümlerinde romantik yazarların kapitalizme karşı tavırlarından örnekler verilmektedir. Romantizm ve gerçekçilik arasındaki ilişki aktarılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Barışçı, S., “Birey İçin Sorular”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.1-9, (m.)

Yazıda, tüm dünyayla birlikte Türkiye’yi de kasıp kavuran ve bireylerin kafasında türlü sorular ve soru işaretleri bırakan Marxçılık ve Varoluşçuluk konusu ele alınmaktadır. Marxçılık- Varoluşçuluk bağıntısı ve bireyin varoluşsal problemleri karşısında bu iki akımın çözüm sunumları aktarılmaktadır.

Özek, Doç. Dr., Çetin, “Gericici Kim”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.10-11, (m.)

Yazıda, toplumsal ve temel değişimlerle birlikte gericilik ilericilik konuları tartışılmaktadır. Kanunların ilerici olmasına karşı onları uygulayanların gericiliği ikilemi içinde oluşan hukuk ve anayasa olgusu açıklanmaya çalışılmaktadır.

Öztelli, Cahit, “Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin Üzerine Yeni Belgeler ve Bilgiler”, *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.4-6, (m.)

Yazıda, Şeyh Bedrettin hakkında elde edilen yeni bilgiler kaleme alınmaktadır. Bazı yazarların araştırma inceleme sonucunda yazdıkları kitaplara ek olarak Vahit Lütfi Salcı’nın Şeyh Bedrettin hakkında tuttuğu notlardan oluşan bilgiler orijinali değiştirilmeden yazıda verilmektedir. Şeyh Bedrettin’in doğduğu yerden medrese eğitimine kadar birçok bilginin verildiği, yazıdan anlaşılmaktadır.

Karaman, Suphi, “Sahte Milliyetçiler”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.3-4, (m.)

Yazı, milliyetçilik kavramının amaçlı bir şekilde yanlış kullanılması üzerine kaleme alınmıştır. Şeriatçı ve hilafetçi eğilimlerin cumhuriyetin temeline karşı yapılan saldırılarda milliyetçiliği kendilerine kalkan olarak kullandıkları ifade edilmektedir. Gerçek milliyetçiliğin ilham kaynağının ne olduğu aktararak yazı sonlandırılmaktadır.

Ortaylı, İlber, “Osmanlı İmparatorluğu İçinde Sosyalist Hareketler”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.20-26, (m.)

Yazıda Osmanlı İmparatorluk zamanında, Milli Mücadelede ve Cumhuriyet Dönemi’nde Türk Sosyalizmi konusu ele alınmaktadır.

Ortaylı, İlber, “Tanzimat Fermanının İncelenmesi”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.9-15, (m.)

Yazıda, Tanzimat Fermanının getirdiği hürriyetler, bu hürriyetlerin hayatiyetini kavramak için fermanı hazırlayan neden ve sonuçlar ele alınmaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere Ortaylı, incelemesini sadece normatif olarak değil aynı zamanda sosyal analiz yaparak ta oluşturmaktadır.

Nutku, Özdemir, “Aziz Nesin ve Oyunları”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.8-8-12, (m.)

Makalede, Aziz Nesin’in tiyatro oyunları ele alınmaktadır. Nesin’in oyunlarının konusu, verilmek istenen düşünce, içerik gibi noktalar yazıda yer almaktadır.

Ortaylı, İlber, “Mirza Fethali Ahundzade’nin Yapıtlarında Estetik Yasaların Biçimlenişi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.26-29, (m.)

Yazıda, 19. Yüzyıl Âzeri Türk tiyatrosunun öncülerinden olan Ahundzade’nin oyunlarındaki estetik ve bunların oyunlara yansıma biçimleri üzerine kaleme alınmıştır. Ortaylı, yazarı hem renkli bir kişilik olarak tarif etmekte hem de ilerici bir dünya görüşüne sahip olduğunu aktarmaktadır. Yazıda, Ahundzade’nin dil becerisi, ağızlar ve lehçelere olan hâkimiyeti de ele alınmaktadır.

Mumcu, Uğur, “Basın Özgürlüğü ve Yargıçlar”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.5-6, (m.)

Yazıda, 27 Mayıs 1960 devrimi ile getirilen anayasanın basın üstündeki olumsuz etkilerinden bahsedilmektedir. Anayasada belirtilen basın özgürlüğünün bazı yargıçlar tarafından yanlış yorumlandığı ve bunun da basın özgürlüğünü negatif yönde etkilediği vurgulanmaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere yargıçlardan anayasanın “özü ve sözü”(s.6) ile uyumlu bir şekilde hükmetmeleri beklenmektedir.

DEĞERLENDİRME

Makale, belli bir görüşü bilimsel yöntem ve verilerle açıklamak için yazılan yazılardır. *Dost Dergisi* 'nde makale türüne fazla yer verilmediği görülmektedir. Dergide yer alan makalelerde; edebiyat, tiyatro, hikâye, sanat ve sanatçı, tarih, hukuksal düzen, sosyal hayat ve felsefe konularının işlendiği görülmektedir.

Dost Dergisi 'nde yer alan makalelerde; İlber Ortaylı, Uğur Mumcu, Özdemir Nutku, Suphi Karaman, Cahit Öztelli, Doç. Dr. Çetin Özek, S. Barışçı, Satı Erişenler, Prof. Dr. Yavuz Abadan ve Ziya Müezzinoğlu imzaları görülmektedir. Yabancı yazar olarak Ernst Fischer'in bir makalesi bulunmaktadır.

Dost Dergisi, her ne kadar makale türüne sayfalarında az yer vermiş olsa da dönemin en önemli sorunlarına temas etmeyi bilmiştir. Ayrıca her görüşten yazarların makalelerini sayfasında yayımlamıştır.

2. 4. Deneme

Taşer, Suat, “Atatürk’ü Kim Sever”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.1-14, (d.)

Yazıda, Atatürk’ü kimlerin sevip kimlerin sevmediği konusu işlenmektedir. Yazar, Atatürk’ü sevmeyen insanların kimler olduğunu söyleyip bazı açıklamak yapmaktadır. Son olarak ta Atatürk’ü sevmenin ancak onu anlamakla mümkün olacağını ifade eder. “Atatürk’ü sevmek ancak onu anlamakla mümkündür. Onu anlamak da sağlam bir tarih bilincine, uygarlık görüşüne varmayı gerektirir.” (s.14)

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, “Atatürk’ün Seziş Kudreti”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.1-10, (d.)

Yazıda, Atatürk’ün hemen her alanda nasıl başarılı olduğu konusu ele alınmaktadır. Askeri alandan, devlet idaresine, ekonomik reformlar yapmaktan, halkı idare etmeye kadar birçok alandaki başarısı onun sezış kudretine bağlanmaktadır.

Ecevit, Bülent, “Atatürk ve Doktrin”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.3-5, (d.)

Yazıda, Atatürk ve ona mal edilmeye çalışılan <Doktrin> konusu ele alınmaktadır. Ecevit, doktrinin savunulduğu Avrupa yıllarında Atatürk’ün şiddetle karşı çıktığını beyan ederek; “İnsanlık tarihinin en geniş ve en derin etkili düşünce adamlarından biri olan Atatürk’ün <doktrin istemem donar kalırız> dediği sıralarda, bütün Batı dünyası ideoloji ve doktrin çatışmalarıyla kaynamakta idi.” (s.4) diyerek Atatürk’ün ileri görüşlülüğünü ortaya koyduğunu beyan etmektedir. Yazısına, bizdeki aydınların doktrin hakkındaki tutumlarını aktararak devam eden Ecevit şöyle söylemektedir; “Bu konuda dünya Atatürk’ün dediğine gelirken, bizim bazı aydınlarımızın ve bazı siyaset adamlarımızın, <doktrin istemem> demiş olan, devrimlerini belirli bir ideolojiye bağlamaktan ve doktrinleştirmekten kaçındığını her haliyle ve sözüyle belli etmiş olan Atatürk’ü ille doktrinleştirmek, bir doktrin kalıbı içinde dondurmak hevesine kapılmaları Atatürk’ü ne kadar yürekten severlerse sevsinler, Atatürk’ün yolundan gitmek sayılmasa gerektir.” (s.4)

Yazar, son olarak Atatürk’e modası geçmiş doktrinler açısından bakmamak gerektiğini, onun bunu çoktan aşarak çağının ilerisinde bir yönetim anlayışına ulaştığını aktarmaktadır.

Alangu, Tahir, “Çağımızın Şartları İçinde Bir Şair”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.1-28, (d.)

Yazıda, yaşadığı zor şartlara rağmen ayakta kalabilme, halinden şikâyet etmeme ve kimseden medet ummama özelliklerine sahip sanatçı profili çizilmeye çalışılmaktadır. Yazar, eski dönemlerden ilk başta örnekler vererek; sanatçıların bazı çevreler tarafından korunarak ayakta kalabildiklerini ifade etmektedir. Daha sonra Cumhuriyet Dönemine gelindiğinde artık sanatçıların tek başlarına ayakta kalmak

zorunda oldukları anlatılmaktadır. “İkinci Dünya Savaşı yıllarında ilk eserlerini vermeye başlayan sanatçı nesli, Türkiyenin tarihinde ilk olarak, kendilerini herhangi bir <kapunun>, devletin, üst ve aydın bir zümrenin, kurumların desteğinden yoksun olarak buldular, yeni düşünceler ve zevklerin temsilcileri olarak toplumun karşısına tek başlarına çıktılar.” (s.2)

Yazar, burdan hareketle yazısının ana konusu olan tek başına ayakta durmaya çalışan Behçet Necatigil örneğini vermektedir. Onun şiirlerinden de kısaca bahsetmektedir. Necatigil, her alanda direnme örneği gösteren birkaç sanatçımızdan biri olarak ifade edilmektedir. Sanatının her yerinde çetin hayatın ama teslim olmamanın izleri görülmektedir. “Behçet Necatigil’in bütün sanatında çetin bir hayatı, her adımını alın teriyle kazanarak, direnerek sürdüren ortahalli halkın yaşamalarında beliren değerleri ve güzellikleri tasvir ederek, onları yüceltip yenileyerek bir ortak ve yaygın kurmak isteyen, vaktiyle var olan bir mutlu dengenin varlığını her yerde araştırıp, onu yoksulluklara eskimelere rağmen onu ayakta tutmaya çalışan bir şair olarak görülüyor.” (s.28)

Son olarak yazar, bu özelliklerinden dolayı şairin çevresini anlayan ve yazan bir şair olarak anılacağını söyleyerek sözlerine son vermektedir.

Cranston, Maurice, “Sartre ve Gündümlü Edebiyat”, (Çev. A. Bilgi), *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.15, (d.)

Yazıda, Jean Paul Sartre’in yeni çıkan ‘Les Monts’ adlı hayat hikâyesi üzerine yaptığı bir konuşmada öne sürdüğü fikirlerin meydana getirdiği tartışmalar konu edilmektedir. Yazıya göre tartışmanın ana çıkış noktasının; “Eğer yazar herkese seslenmek ve herkesçe okunmak istiyorsa, çoğunluğun yanında açıklıktan ölen milyonların yanında olmalıdır. Bunu yapmadıkça mutlu bir azınlık hizmetindedir ve onun gibi sömürücüdür.” (s.15) ifadesi gösterilmekte ve bunun üzerine Sartre ile alakalı saptamalar yapılmaktadır.

Güney, Oben, “İlhan Berk’in Şiir Serüveni”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.1-7, (d.)

Biraz eleştirel bir kıvamda yazılmış olan bu yazıda yazar, İlhan Berk’in özeni ve Batı etkisinde kalarak şiirini oluşturduğu konusunu işlemektedir. Uzun tahliller

ve saptamalarından sonra İlhan Berk'in üç aşamalı şiir serüveni yaşadığı görülmektedir. “1) Başlangıç ve sıradan bir ozan olma. 2) Kendini aşma çabası ve yineleme. 3) Aşırı etkilenme ve kendini yitirme.” (s.10)

Son olarak yazar şu satırlarla yazısını sonlandırmaktadır: “Bugün Sayın Berk artık bütünüyle Batılı bir toplumun şiirini aktarmaktadır. Onun bir Türk ozanı olduğunu kanıtlayacak en küçük bir iz kalmamıştır. Ona YANLIŞ OZAN demek aykırı olmayacaktır. Sayın Berk'in gökçeyazınımıza getirdiği sorun ise yalnız ters bir tutarlıkla etkilediği ozan adaylarının bu etkilenmeyi en olumlu şekilde eritebilmektir, diyebiliriz.” (s.10)

Çumralı, Celal, “Şiirde Devinim”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.11, (d.)

Yazıda, şiirde devinim konusu ele alınmaktadır. Yazar, daha önce yazdığı bir yazıyı referans göstererek; “denebilir ki şiir, bu örnek dokunuşla doğa-insan-toplum ya da insan ve nesnelere ayrı ayrı kesitler olarak değil; iç içe en ilintili bir bağlantı ile kaynaşarak doğar, büyür, gelişir, giderek bir canlı varlık gibi oluşur.” (s.10) Aynı zamanda yazar, devinim olgusunu da bu iç içelik olgusu çerçevesinde olgunlaşım geliştireceği vurgusunu yapmaktadır.

Şiiri ozandan ayrı görmediğini aktaran yazar bunun ; “Soluyan, düşünen, yaşayan ama ölmeyen bir yaratık gibi görmek anlamını”(s.11) taşıdığını söylemektedir. Şiiri ozandan ayrı görmemek, aynı zamanda şiiri “insan yerine oturtmak” (s.11) anlamına geldiği vurgusu da yapılmaktadır.

Passeron, René, “Resme Nasıl Bakmalı”, (Çev. Yüksel Sonku), S.3, C.15, Ocak 1965, s.12-13, (d.)

Yazıda, tabloda görülmesi gereken asıl unsuru görmek için ne lazım geldiği, resmin ne olduğu konusu işlenmektedir. Yazar, öncelikle resim çeşitlerini aktararak yazıya başlamaktadır. Daha sonra resim türlerini vermektedir. Bir tablonun veya resmin ne anlama geldiğini de aktaran yazar, tabloyu inceleyen ilk şartın düzen olduğu vurgusu yapmaktadır. Buradan hareketle şu sözlerle Passeron yazısını sonlandırmaktadır: “ Bu sonuca varıyoruz: bir tabloda görülmesi gereken, ya da bakacağımız şey biçimlerin uyumu ve bunların kurduğu kıvançsal evrendir.” (s.13)

Ülkü, Vural, “İhtiyar Kadının Ziyareti Üzerine Dürrenmatt’dan Birkaç Not”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.27-28, (d.)

Yazıda, Dürrenmatt kendi oyunu olan ‘İhtiyar Kadının Ziyareti’ üzerine düşüncelerini, yorumlarını aktarmaktadır. Oyunun nasıl sahneye koyulması gerektiği hakkındaki fikirlerini de okuyucuyla paylaşmaktadır. Yazar, bazı telkin ve önerileri de sunmaktadır. “İhtiyar Kadın, kötülük hakkında bir eserdir, fakat asıl bu sebepten kötülüğü belirtecek şekilde değil, en insani biçimde oynanmalı; hiddetle değil kederle ve bu arada biraz da espri ile temsil edilmelidir.” (s.28)

Dost Dergisi, S.4, C.15, Şubat 1965

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.5, C.15, Mart 1965

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Erdost, Muzaffer, “Batı Edebiyatı Tek ve Son Edebiyat Değildir”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.1-15, (d.)

Yazıda, Batının sadece ekonomide, sanayide ve sosyal alanda değil aynı zamanda edebiyat alanında da tek kalite gibi görülmesi konusu ele alınmaktadır. Yazar, eleştirel bir üslupla son yüzyıldır edebiyatımızın kaynağının Batı Edebiyatı olduğunu dile getirmektedir. Bunun sonucu olarak da Türk Edebiyatının sömürgeciliğe köprü oluşturduğu ifade edilmektedir.

Çumralı, Celal, “Aşmak ve Kişilik”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.20-21, (d.)

Yazı, şairin kendini aşması ve bunun için bazı kriterleri yerine getirmesi gerektiği üzerine kaleme alınmıştır. Yazara göre ilk olarak ozanın yapması gereken şeyin aynı özü farklı şiirlere uygulamaması gerektiği üzerinedir. İkinci olarak sanat yapıtının kaldığı çizgiyi belirleyebilmek olduğu aktarılmaktadır.

Çumralı aynı zamanda aşmak ve kişilik arasında da bazen yanlış anlaşılan durumu düzeltmektedir. “ Aşmanın kişiliğe karşı olduğu kanısını taşıyanlar vardır. Kişilik kavramında bir sınırlılık anlamı olduğuna göre ozanın her yapıtında ayrı bir kişilik araması mı gerekmektedir? ... Oysa gerçek hiç te öyle değildir. Aşma ile ozan

kişiliğini yitirmek şöyle dursun onu bir kez daha kazanmasına, bütün benliğine işlemesine götürür kendisini.” (s.21)

Erdost, Muzaffer, “Ümmet Çağından Montaj Edebiyatına”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.1-27, (d.)

Yazıda, islamiyetle birlikte gelişen ‘Ümmet Çağı’(s.1) diye yazar tarafından adlandırılan edebiyattan cumhuriyet sonrası edebiyata kadar değişik safhalar geçiren edebiyatımızın durumu ele alınmaktadır. Yazar, hem ümmet çağı edebiyatını hem de batının kötü bir taklidi olan montaj edebiyatını almamızın arızalı taraflarını aktarmaktadır. Yazara göre montaj edebiyatının yanında gözle görülür bir şekilde gerçekçi bir edebiyat da ortaya çıkmıştır. Ama bizdeki gerçekçilik anlayışı montaj edebiyatından farklı olmalıdır. “Bizim gerçekçilik anlayışımız, montaj edebiyatından çok ayrıdır. Gerçekçi bir edebiyat, edebiyatçının çevresi, toplumu, doğası, dünyası ve evreni ile kendi varlığı arasında bir denge, bir uyuşma, bir çözüm yolu aramasını edebiyat ile ifadesidir.”(s.27)

Yazar, bugün içinde bulunduğumuz çıkmazın asıl sebebinin montaj edebiyatının olduğunu aktararak yazısını sonlandırmaktadır.

Dost Dergisi, S.8, C.16, Haziran 1965

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Erdost, Muzaffer, “Edebiyatımızın Kompradorları”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.1-26, (d.)

Yazıda, edebiyat sahamızda çıkan ve emperyalizmin kanatları altında yetişip, bu fikirleri insanlara aşılamaaya çalışan ara bir okumuş sınıfının durumu anlatılmaktadır. Yazar, bunun edebiyatımız için aksak ve eksik olduğunu ifade ederek, devrimci edebiyata ihtiyaç duyduğumuzu dile getirmektedir. “Okumuşlar sınıfının yerinde sayacağını bir an için kabul etsek bile, okumamışların, yani folklorun ve geleneklerin yaşatıcısı duruk kitlelerin yücelmesini ve yükselmesini istediğimiz an, gelenekçi değil, devrimci bir edebiyatı ve sanatı savunduğumuz da kendiliğinden ortaya çıkacaktır.”(s.26)

Duru, Orhan, “Bilinen Şeyler”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.3-4, (d.)

Yazıda, ‘Bilinen Şeyler’(s.3) cümlesi arada bir tekrar edilerek bizlerin aslında yabancı olmadığı şeyler anlatılmaktadır. Yazar, sanat ve edebiyatın daha güçlü bir şekilde gerçekleri yansıttığını aktararak bunun aslında herkes tarafından bilinen bir şey olduğunu vurgulamaktadır. Yazıda aktarılan bir diğer bilinen şey ise Türkiye’de Türk yazarlardan çok yabancı yazarların eserlerinin çokluğudur. Yazar, bu duruma nasıl geldiğimizi ve nasıl kurtulmamız gerektiğini düşünmemizin daha iyi olacağını aktarmaktadır. Kendi gerçeklerimizi yine kendimizin anlatması gerektiği vurgulanarak yazı sonlandırılmaktadır.

Read, Sir Herbert, “Zora Karşı Sanat”, (Ç. A. Bilgi), *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.5-7, (d.)

Yazı, sanat ve onun insanın kalbi ya da kafası üzerinde nasıl etkide bulunduğunu konu edinmektedir.

Einstein, Albert, “Zenci Sorunu”, (Ç. Can Güner), *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.27-28, (d.)

Yazıda, Amerikadaki zenci sorunu konusu işlenmektedir. Meselenin asıl odak noktasının bir önyargı olduğu dile getirilmektedir. “Zencilere karşı olan çağdaş önyargı işte bu iğrenç sömürme düzenini sürdürme çabasının bir sonucudur ben-ce.”(s.27)

Einstein, burdan hareketle bizim kalıp davranışlarımızı, düşüncelerimizi geleceğin şekillendirdiğini söyleyerek; Amerika’nın zencilere karşı tutumlarının geleneksel olduğunu ifade edip bunun ne kadar yanlış olduğunu vurgulamaktadır. “Zencilere karşı geleneksel önyargının ne denli iğrenç bir şey olduğu iyi niyetle düşünmeye çalışan insanlarca hemen kabul edilecektir sanırım.”(s.28)

Einstein, yakın zamanda bu köklü beladan kurtulabileceklerini zannetmediğini dile getirerek yazısını noktalamaktadır.

Dost, “Kitap Okuma Çağı”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.1-4, (d.)

Yazıda, kitap okumayan toplumların ne kadar kolay yönlendirilip yönetilebileceği konusu ele alınmaktadır. Okumayan toplumun yönetici burjuva konumundakilerden kurtulabilmesinin tek olanağının kitap olduğu vurgulanmaktadır.

Erdost, Muzaffer, “Edebiyat ve Politika”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.5-7, (d.)

Yazıda, özellikle Türkiyede var olan iki edebi eğilimin birbirleri ile olan çatışması ve burdan doğan tartışma konu edilmektedir. Erdost, “Türkiye’de ilerici edebiyatlar arasında sürekli bir çatışma olmuştur.”(s.5) diyerek bu gerçekliği ortaya koymaktadır. Türkiye’de iki türlü edebiyatın hüküm sürdüğü aktarılmaktadır. Bunlardan ilki toplumcu edebiyat, ikincisi ise bireyci edebiyat olarak adlandırılmaktadır. Sovyet Rusyası’nda politikaya alet edilen edebiyat bizde de alet edilmeye çalışılmakta ve iki edebiyat akımı arasında bir çatışma oluşturulmaya çalışıldığı vurgulanmaktadır.

Erdost için bu tutum yanlıştır. İki edebi akım da bir arada yaşayabilir. “Türkiye’de bugün iki edebiyatın bir arada yaşamaması için ciddi hiçbir sebep yoktur. Hem insan tekinin derinliğini araştıran hem de toplumun kuruluşunu yeniden araştıran edebiyatların pratik hayatta birer işlevi olacaktır. Yan yana ve barış içinde iki edebiyat birbirine daha çok yaklaşıp ve iki edebiyat birbirinin temel unsurlarından yararlanacaktır.”(s.7)

Dino, Abidin, “Bir Garipseme”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.4-6, (d.)

Eleştirel ifadelerle güçlendirilmiş olan bu deneme yazısında, dergide yayımlanan “Açık Oturum”(s.4) üstüne yazı yollayan bazı yazarların garip fikirleri ele alınmaktadır.

Abidin Dino, özellikle Muzaffer Erdost, İlhan Berk, Bilge Karasu gibi yazar ve şairin bu oturumda irdelenmeye çalışılan “Ulusal Yazın”(s.4) sorununa ilişkin düşüncelerini yadırgadığını dile getirmektedir. Muzaffer Erdost’un garipçiler için söylediği “Garipçiler, sosyalist siyasi düşünceyi belirsiz bir şekilde de olsa şiirlerinde

getirirken, batı edebiyatı takipçiliğini ve hatta yoğun bir taklitçiliğini birlikte getirdiler”(s.4) sözlerini yazısına taşıyan Dino, bu konuda Erdost’a katılmadığını ve onun yanlış yoruma gittiğini aktarmaktadır. Asıl emperyalizmin eleştirilmesi gerekirken kişinin meslektaşlarını eleştirmesi yadırganmaktadır.

Brecht, Bertold, “Gerçeği Yazmanın Beş Zorluğu”, (Çev. Erdoğan Başar), *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.9-14, (d.)

Yazıda, şuurlu ve bilinçli, halkının gerçeklerini haykırmak isteyen sağduyulu yazarların gerçekleri yazmak yolunda karşılaçıkları zorluklardan bahsedilmektedir. Bu zorluklar: gerçeği yazmak cesareti, gerçeğin meydana çıkartılması için gerekli zekâ, gerçeği bir silah gibi kullanılabilir kılma sanatı, gerçeğin emanet edilebileceği, sırrın açılabilceği kişiyi nasıl seçmeli ve gerçeği yaymak için kurnazlıkla hareket etmek olarak yazıda aktarılmaktadır. Yazar, bu başlıkların altını doldurarak gerçeği etkili kılmayı çalıştığını vurgulamaktadır.

Çumralı, Celal, “Gerçeklerin Yaşanması”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.15-31, (d.)

Yazıda, bir sanat yapıtının oluşmasında etkin rol oynayan düş ve gerçeklik olguları ele alınmaktadır. Yazara göre sanatçı sınırsız özgürlüğe sahiptir ve böylece seçim yapar. “Sanatçı neyi seçer? Yüreği hangi güçle çarpıyorsa onu seçer. Dünleri seçer, bugünleri seçer, yarınları seçer. Şöyle de deyimliyebilir: düşleri ya da gerçekleri seçer.”(s.15) Aynı zamanda sanatçının düşlerden gerçeklere ve gerçeklerden düşlere uzanan sürekli bir etkileşimin olduğu vurgulanmaktadır.

Yazara göre sanatçı ne kadar çile çekerse çeksin gerçekleri anlatır ve aktarır okuyucuya. Gerçeklerin yaşanması olayı şu sözlerle aktararak yazı sonlandırılmaktadır: “Birey olarak yaşamı umutsuz görünür ama o insanların mutlu geleceğine inanmıştır bir kez. Bireysel davranışlarında toplumsal gücünü, toplumsal tutumlarıyla bireysel yönünü yitirmeden bu kavganın yürütülmesine gerçeklerin yaşanması olayı deniyor.”(s.31)

Güney, Oben, “Boşluğa Karşı Direniş”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.4-20, (d.)

Yazıda, toplumsal yapısı değişen Türkiye'nin sorunlarını ilkel yöntemlerle çözmeye çalışması ve bunun sonucunda da adeta bireyin boşluğa karşı bir direniş göstermeye çalışması konu edilmektedir. Yazara göre Avrupa 1830'lu yıllarda sanayileşmeye başlamışken Türkiye halen bir işçi sınıfı doğuramamış ve ne türlü çalışacağı tam olarak kestirememiştir. Bu durumdaki bireyin tutumunun “Boşluğa Karşı Direniş”(s.20) çabasından öteye gidemediği aktarılmaktadır.

Dost, “Tek Yönlü Görüşten Kurtuluş”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.1-29, (d.)

Yazıda, 1961 Anayasası ile birlikte değişen ve genişleyen düşünce hayatı konu edilmektedir. Yazıya göre bu anayasayla birlikte gençler daha iyi batıyı ve düşünce sistemlerini sorgulayacaklardır. Bu da korkulması gereken bir durum değildir. Yayın hayatıyla birlikte yayılan farklı düşünce akımlarının gerçek demokrasinin kurulmasında önemli bir yere sahip olacağı aktarılmaktadır.

Savcı, Bahri, Prof, Dr., “Kültüre Saldırı”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.8-11, (d.)

Yazıda, özellikle tiyatro sahnelerine koyulan sansür konusu ele alınmaktadır. Yazar bu tutumun bizim bir türlü bırakamadığımız bir gelenek olduğunu aktarmaktadır. Sansürün değişik dönemlerde ya siyasiler tarafından ya da başka güçler tarafından devamlı uygulanmaya çalışıldığı söylenmektedir. Türkiye'nin çağdaş kültüre ulaşması için her alandaki sansürlerin kalkması gerektiği vurgusu yapılmaktadır.

Öngören, Veysel, “Panayır”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.13-15, (d.)

Yazıda, ‘Panayır’ adlı oyundan hareketle köyden kente göçen insanın yaşamı ve köylü kentli ilişkileri ele alınmaktadır.

Edgü, Ferit, “Yargıç Karak”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.16-22, (d.)

Yazıda, “Yargıç Karak”(s.16) ve onun temsil ettiği makam paralelinde adalet sistemi ele alınmaktadır. Yazar konuyu anlatmak için -biraz da anı türüne başvurarak- Karak’la olan münasebetini, şehrindeki artan suç unsurlarını ve yargıcın kendisine yazdığı mektubu okuyucuya aktararak adaletsiz bir adalet sistemini açığa çıkartmaktadır. Yazar, son olarak bu durumdan kaçarak kurtulabileceğini şu cümlelerle aktarmaktadır: “Bavulum elimde son bir kez daha bu doğup büyüdüğüm eve baktım. Tabii bu artık ilençli saydığım kentte arımdan hiçbir iz bırakmamak için atalarımın doğup büyüdüğü, benim de yargıç Karak’ın mektubuna değin ayrılmayı aklımın köşesine getirmediğim baba ocağını ateşe vermeyi unutmadım.”(s.22)

Çumralı, Celal, “Toplumsal Öz”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.23-24, (d.)

Yazıda, Toplumsal Öz meselesinin daha doğru anlaşılması konusu ele alınmaktadır. Yazar, sanat yapıtının özellikle içinde toplumun özünü oluşturan elementleri barındırması gerektiğini vurgulamaktadır. Sanatçı çağının felsefesini, duygudüşünce potasında erittikten sonra kazanacağı görüşü memleketinin, gerekirse insanlığın gerçeklerine uygulaması gerekmektedir.

Yazıda ayrıca sanatçıdan ve eleştirmenden de bir çaba beklenmektedir. “Sanatçının toplumsal özün ne olduğunu anlaması ne kadar zorunlu ise; eleştirmen için de bir sanat yapıtına bu özün ne dereceye kadar maya tuttuğunu araştırması ve inadırıcı gerçeklerle göstermesi eşit değerde önemli çabalardır. Çağımızın sanatçısından ve eleştirmeninden beklenen de bu çabadır işte.”(s.24)

Dost Dergisi, S.16, C.17, Şubat 1966

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Akbal, Oktay, “Yalancı Tanık Olmamak”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.24-27, (d.)

Yazıda, sanatçının eserlerinde yaşadıklarını yalansız ve değiştirmeden yani otoritenin baskıcı sansürüne rağmen anlatmaya çalışması konusu ele alınmaktadır. Bir ulusun ilerleyebilmesi sanatçının gördüklerini eksiksiz olarak anlatabilmesinden

geçtiği gerçeği savunulmaktadır. “Sanatçı yalancı tanık olmayacaktır...”(s.27) denilerek; onun gerçeklerin peşinde koşan, çirkinlikleri gösteren, yarının insanı olacağı vurgusu yapılmaktadır.

Nutku, Özdemir, “Tiyatro Çıkmazı”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.19-20, (d.)

Yazıda, Türkiye'deki tiyatro çıkmazı konusu ele alınmaktadır. Yazar, farklı tiyatro gruplarının yine farklı amaçlarla sahneledikleri oyunların tam bir kargaşaya yol açtığını vurgulamaktadır. Kimilerinin baskıcı yönetim altında oyunlarını zararsız hale getirmeye çalıştığını; kimilerinin ise <Hak Tiyatrosu> adı altında zevksiz ve değersiz oyun toplulukları olduğunu aktarmaktadır. Bu durumun da tiyatromuzda tam bir keşmekeşe sebep olduğu ifade edilmektedir.

Nutku aynı zamanda sürekli gelişim içinde olan Türkiye'nin bu durumdan “Halk Tiyatroları”(s.19) ile kurtulabileceğini savunmaktadır. Bu tiyatronun hemen her kesimden insanın ortak tiyatro anlayışı olması gerektiğini söylenmektedir. “Halk tiyatrosu yalnızca bir sınıf halka yönelmeyen, toplumun her katını aynı çatı altında toplayabilen bir tiyatro anlayışıdır. Aynı temsile bol gelirlisini, dar gelirlisini, işçisini, bakanını, memurunu çekebilen ve çeşitli toplum katlarından gelen kimseleri –yani halkı- hiç olmazsa, tiyatro binası içinde birbirine yakınlaştırabilen tiyatrodur.”(s.19)

Güney, Oben, “Artık Konuşmanın Zamanıdır Sayın Muhsin Ertuğrul”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.21-22, (d.)

Yazıda, tiyatrodan uzaklaştırılmış olan Muhsin Ertuğrul'a yapılan haksızlık konu edilmektedir. Bu durumu da Güney, ekonomik ve politik düşünce aykırılığına bağlamaktadır. Muhsin Ertuğrul'un, tiyatroyu çağın hızına yetiştirmeye çalıştığı ifade edilerek bu yanlıştan bir an önce dönülmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Onimus, Yean, “Edebiyatın Geleceği”, (Çev. Tahsin Saraç, R. Gül Özkaptan), *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.3-19, (d.)

Yazıda, yeniden kurulan dünya düzeni içerisinde edebiyatın yaşamını nasıl sürdüreceği konusu ele alınmaktadır. Edebiyatın hayatımızda halen daha yeri var mı sorusuna cevap aranmaktadır.

Onimus, gelişen haberleşme araçları karşısında eskisine nazaran kısırlaşan şiir, tiyatro, hikâye ve roman gibi türlerin geçirdikleri bunalımları aktarmaktadır. Buna rağmen edebiyatın hayatımızın ve eleştiri dünyamızın ta kendisi olduğu gerçeği yazıdan anlaşılmaktadır.

Özek, Doç. Dr., Çetin, “Kimine Evet Kimine Hayır”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.1-5, (d.)

Yazıda, özellikle eğitim sistemimizde Lenin ve Marx gibi kişilerin kitaplarının zararlı bulunup okutulmaması ve bunun tam tersine faşizmi öne çıkaran kitapların okunmasının normal karşılanması konusu ele alınmaktadır. Yazar, “Bilgilerin ve görüşlerin, bugünkü devlet düzenimize aykırı bir yapı taşıması mümkündür.”(s.1) diyerek, buna rağmen öğrenme ve eğitim özgürlüğünün sadece düzene uygun bilgiler içermek zorunda olmayacağını hatırlatıp konuyu okuyucularına sunmaktadır.

İyem, Nuri, “Resim Sanatımızın Bağımsızlığı Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.8-9, (d.)

Yazıda, resim sanatımızın kısaca bizdeki gelişim süreci ve kendi ayakları üstünde durabilen bağımsız bir yapı olup olmadığı konusu ele alınmaktadır. Halktan ve gerçeklikten kopuk bir plastik sanat anlayışımız olduğu aktarılmaktadır. Bu durumun da resim sanatımızın bağımsızlığını kazanamamasındaki temel etken olarak görüldüğü yazıdan anlaşılmaktadır.

Dost Dergisi, S.21, C.18, Temmuz 1966

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.22, C.18, Ağustos 1966

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.23, C.18, Eylül 1966

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Siqueiros, David Alfaro, “Büyük Sanata Dönüş”, (Çev. Alaattin Bilgi), *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.3-7, (d.)

Yazıda, 1940’lı yıllarda dünyadaki hâkim resim anlayışı karşısında Meksika resim sanatının gelişme safhaları ele alınmaktadır. Yazar, kendi gelişimlerini ise şu

satırlarla aktarmaktadır: “Batı dünyasındaki uğraşdaşlarımızın yarattığı *küçük sanata* zıt düşen bir *büyük sanatın* temellerini atmış olduk.”(s.7)

Selçuk, İlhan, “Atatürk Gençliği”, *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.1-2, (d.)

Yazıda, Atatürk’ün memleketi emanet ettiği gençlik ve bunun karşısında duran komprador iktidarın çekişmeleri konusu ele alınmaktadır. Yazar, bu gençliğin Türkiye’yi sıkıntılı durumlardan kurtarabileceğini aktarmaktadır. İlhan, Atatürk gençliğinin her zaman akıllı olduğunu savunmakta ve Atatürk’ün emanet ettiği bütün görevlere sahip çıkacak aksiyoner bir kimliğe sahip olduklarını açıklamaktadır.

Mauroir, Andre, “Brgitte Bardot Efsanesi”, (Çev. Alev Ulvi), *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.3-31, (d.)

Yazıda, Brgitte Bardot’un yükselişi ve erkekler arasındaki git gide artan popülaritesi konusu ele alınmaktadır. Erkeklerin özellikle zaaflarından ötürü düşsel kadınları arzulama eğilimlerinin olduğu ifade edilmektedir. Her dönemde farklı tip kadını arzulayan erkek 1960’lı yıllarda artık tam bir kadın tipini sergileyen Bardot’u ikon olarak görmeye başlamıştır.

Yazar, aynı zamanda Bardot’un bu hatırı sayılır üne nasıl kavuştuğunu, sinemadaki başarısını ve erkekler arasındaki fantezik bir simge olma serüvenini aktarmaya çalışmaktadır.

***Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

***Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Hilav, Selahattin, “Yolcu ve Yalnızlık”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.14-15, (d.)

Yazıda, Nâzım Hikmet’in *Yolcu* adlı kısa oyunundan hareketle yalnızlık konusu ele alınmaktadır. Yazar, yalnızlık konusunun çağdaş batı dünyasında çok sık işlenen ve modası asla geçmeyen bir konu olduğunu hatırlatmaktadır. Hatta okuru

kendine bağlamak isteyen yazarların da başvurduğu konuların başında geldiğini söylemektedir.

Nâzım Hikmet ise yazara göre yalnızlığı diğer yazarlardan çok farklı olarak ele almaktadır. “Yalnızlığı, insan varlığının ilk ortaya çıkışından bu yana içinde taşıdığı ve ondan ayrılması kabil olmayan bir özellik olarak göstermiyor. Bizi, yarı aydınlık bir bilgiçlik içine sokup, yalnızlığımızı bir ortak duygulanma vesilesi olarak da ele almıyor. Tam tersine yalnızlığı kutsal bir efsane olmaktan çıkartıp bir teşrih masasına yatırıyor. Ansızın yalnızlığın içeri görüyoruz ve kaynağını kavriyoruz.” (s.14) Yazar, Nâzım’ın bir şiirini de yazıya taşıyarak yalnızlık algısını aktarmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Hans Magnus Enzensberger’i Dinlerken”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.9-10, (d.)

Yazar, Enzensberger’in özgür bir biçimde yaptığı konuşmadan hareketle Almanlardaki sanatçı değeriyle bizdeki sanatçı değeri karşılaştırmasını yapıyor. Yazara göre sanatçıyı parmaklıklar ardına götüren yöneticiler değil toplumdur. Enzensberger toplumdaki aldığı güçle özgürce konuşabilmektedir. Bektaş, “Önemli olan, ozanı toplumun tutmasıdır, yöneticilerin değil.” (s.10) diyerek aslında yazısının da ana fikrini bizlere vermektedir.

A. Baran, Paul, “Aydının Sorumluluğu” (Çev, Alattin Bilgi), *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.1-31, (d.)

Yazıda, aydının sorumluluklarının neler olduğu konusu ele alınmaktadır. Yazar, öncelikle “Aydın Kimdir?” (s.1) tanımlamasını yapmaktadır. Daha sonra özellikle aydın kelimesiyle karıştırılan fikir işçisi terimini ele alıp onu açıklığa kavuşturmaya çalışmaktadır. Aralarında belirgin bir fark olduğunu aktarmaktadır. “Şimdi bütün tarihi oluşumun temsil ettiği sorunlarla ilgisi bakımından fikir işçilerini aydınlardan ayıran o kesin sınırı aramamız gerekir...” (s.29) Yazar, aydının özelliklerinden birisini şöyle aktarmaktadır: “Demek ki, doğruyu söyleme arzusu aydın olmanın şartlarından sadece birisidir.” (s.31) Aydınların diğer özelliklerinin de cesaret, rasyonel bir inceleme kabiliyeti, eleştirel bakış açısına sahip olmak, kritik ve analiz yapabilme becerisi olarak sıralamaktadır. Aydınların toplumsal baskıyı üzerinde hissederek, toplumun sorunlarına kayıtsız kalmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Aydınların en büyük sorumluluğunun, insanlık tarihinin bize miras bıraktığı hümanizma, aklı ve gelişme

geleneğini sönmekten kurtarma sorumluluğu ve şerefi olduğu aktarılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Sinan’ı Algılamak”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.16-19, (d.)

Yazıda bir mimar gözüyle ve hikâyesel bir anlatım tarzıyla Bektaş, Mimar Sinan’ın Selimiye Cami’sinin hissettirdikleriyle Mikelanjelo’nun Sen Piyer eserinin hissettirdiklerini karşılaştırmaktadır. Yazara göre Mikelanjelo’nun eseri kişileri yüceltmemektedir. Buna karşın Sinan’da tam bir mimari üslup ve edebî olduğu aktarılmaktadır. İnsanın büyüklüğü ve değerli oluşu Sinan’da merkeze alınmıştır.

Yazarın, bu izlenimlerini Selimiye Camisi’nin avlusuna oturmuş bir vaziyette aktardığı yazıdan anlaşılmaktadır. Yazı şu şekilde sonlandırılmaktadır: “Beni bir takım korkulara değil, sevinçlere götüren bu oylumdan çıkarken; kişileri sevmek, onlar için daha çok çalışmak, yaşamayı sonuna dek sevmek duygularıyla dopdoluyum.” (s.19)

Hızır, Nusret, “Akılcı Ataç”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.3, (d.)

Yazıda, Ataç’ın akılcı yönü ele alınmaktadır. Nusret Hızır üç maddede Ataç’ın ne anlamda akılcı olduğunu okurla paylaşmaktadır.

Turâni, Adnan, “Plastik Sanatlarda Objenin Parçalanışı ve Yaratma Olayının Oluşu”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.7-12, (d.)

Yazıda, plastik sanatlarda deformasyon, biçim bozma işlemi ve figürlü resim konuları ele alınmaktadır. Yazara göre, plastik sanatlardaki yaratma olayı gerçeğe inmek ve görünmeyen bazı unsurları meydana çıkartmaktır.

***Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Baranus, Osman Numan, “Yurdumda Örenler”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.10-15, (d.)

Yazıda, Anadolu’nun tarih ve kültür değeri taşıyan yapılarının korunamaması, insanların zevkten uzak yapılar inşa etmeleri gibi sorunlar ele alınmaktadır. Yapı-

ların ne kadar duygudan uzak ve sonradan görme zevk ürünleri oldukları yazar tarafından sitemle dile getirilmektedir. “ Öyle sokakları var ki bu kentin; gecekondular arasında dolaşsanız, böylesine karamsar duygulara kapılmazsınız. Görmemişlik, özentî, kendini bilmezlik akar yapıların üzerinden.” (s.12)

Baranus, yazısının sonlarına doğru bu çarpık anlayıştan ancak eğitimle kurtulabileceğimizi ifade etmektedir. Burda da en etkili yöntemin iyi örnekleri göstermek olacağını söyler.

Yazının üst köşesinde: “ –Mimarlıkta Eleştiri- betiğinin yazarı değerli ozan mimar Cengiz Bektaş’a”(s.10) kaydı yer almaktadır.

Gönenç, Turgay, “Soyut Resim- Soyut Sanatçı”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.6, (d.)

Yazıda, soyut resim tekniğinin elli yılı aşkın bir süredir nasıl hayatını devam ettirdiği konusu ele alınmaktadır. Bunun sebebini araştıran yazar, cevabını da yine kendisi vermektedir. “Nedir bu yaşayışın, gelişimin tılsımı, neden en uzun süren resim akımı bu? Bunun yanıtı, en gerçekçi açıdan şu olabilir ancak: İnsana en açık, en yakın ve doğayı, yüreği sınırlamaması.” (s.6) Yazıda aynı zamanda soyut resimin konusu ve geleceği hakkında da fikirler aktarılmaktadır.

Baranus, Osman Numan, “Özün”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.13, (d.)

Yazar, bu yazıda, ‘Özün’ kelimesi ile karşılaşmaya çalıştığı şiirin her an ve her dakika mutsuzluklar içinde bile bizlere mutluluk veren bir güzel iş olduğunu ifade etmeye çalışmaktadır.

Yazının sonunda: “Gerçek anlamındaki <öz> ile ses anlamındaki <ün>den oluşmuş bileşik özün sözcüğünü <şiiir> sözcüğü yerine kullanıyorum. Dileğim, şairlerin poêetelerin, poêsiye yazmalarına karşılık, ozanların da özün yazmalarıdır.”(s.13) dipnotu yer almaktadır.

Naci, Fethi, “Batı’ya Bakış”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.1-2, (d.)

Yazıda, bizim Batı Dünyası’na bakışımız konusu ele alınmaktadır. Batı’ya olan hayranlığımızın ve düşmanlığımızın aynı sebepten ileri geldiği aktarılmaktadır.

Dost Dergisi, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.39, C.20, Ocak 1968

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Nadi, Nadir, “Fikret”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.2, (d.)

Yazı, Tevfik Fikret’in ölümünün 100. yılı anısına kaleme alınmıştır. Yazar, özellikle Fikret’in diğer başka şairler gibi unutulmadığını; aksine onun ülkücülüğünün, sağlam karakterinin, istibdada karşı duruşunun özellikle hala hatırlandığını dile getirmektedir. Fikret’in düşünsel anlamda Atatürk’le bir olduğu da vurgulanmaktadır.

Tuncel, Prof. Bedrettin, “Büyük Bir İnsan”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.3, (d.)

Yazıda, Tevfik Fikret’in ne kadar büyük bir insan olduğu ve “Unesco Türkiye Milli Komisyonu’nun” (s.3) 1967 yılında Fikret’i anma listesine alma konusu ele alınmaktadır. Bu durumdan duyulan mutluluk dile getirilmekte ve Tevfik Fikret’in sade bir törenle bu komisyon tarafından anıldığı aktarılmaktadır.

Selçuk, İlhan, “Tevfik Fikret 100’üncü Yılında”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.4, (d.)

Yazıda, Tevfik Fikret’in istibdada ve namussuzluğa karşı direnişi konu edilmektedir. Yazar, Fikret döneminde devam eden devleti yeme politikasının hala devam ettiğini aktarmaktadır. “Aradan yüz sene geçmiştir. Fikret’in yüzüncü yıl dönümünü kutladık. Yakın yıllarımıza bakalım: 1950’de Halk Partisi gitmiş, yerine Demokrat Parti gelmiştir... Şimdi de Adalet Partisi’nin yiyici takımı, geçmişteki ağa babalarının cümlesine rahmet okutuyor.” (s.4)

Döneminin ve memleketinin ortamına iktisadi açıdan bakamayan Türk aydın ve şairinin her siyasi hareket sonunda hayal kırıklığına uğrayacağı tespiti yapılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Altan, Çetin, “Tevfik Fikret İçin”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.6-8, (d.)

Yazıda, Fikret’in cesareti, sanat gücü ve yanlışlara karşı bananeci olmayan yönü konusu ele alınmaktadır. Fikret’in özellikle sosyalist yönünün altı çizilmektedir. O’nun ‘Tarihi Kadim’ adlı şiirinden mısralar alınarak sosyalist yönüne deliller sunulmaktadır.

Fikret’in keşmekeşlik arasında tam bir geleceği idrak eden düşünür olduğu aktarılmaktadır. Son olarak Çetin Altan yazısını şu satırlarla sonlandırmaktadır: “Yarın bugünkünden de daha yücelerde olacak ve Türk sosyalizminin ilk öncü şairliği pâyesi ona verilecek.”(s.8)

Özerdim, Sami N., “Tevfik Fikret”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.9, (d.)

Yazıda, Fikret için yapılan farklı konuşmalar ve onun ne olduğuna dair yapılan aceleci yaftalama çabaları konusu ele alınmaktadır. Yazar, öncelikle Fikret’in vatansever mi değil mi konusunda aceleci davrananların olduğunu aktararak vatanseverlik hususunda şunları söylemektedir: “Doğrusu, vatanseverliğin, milliyetçiliğin neye dayatıldığını anlamak güçtür. Bütün insanlığa yöneltilmiş bir kaygıyı, bunu taşıyan adamın kendi ulusu için duymamış olması düşünülemez.”(s.9)

Ayrıca yazar, Fikret’in bazı kesimler tarafından okumamış olmakla suçlanmasına karşı çıkmaktadır. “Gerçekten, Tevfik Fikret’in kültürü ne derece idi, bunu bilmek gerekiyor. Ona ‘Tarih’i Kadim’i yazdıran sadece sezileri midir? (Çünkü Türk yazınında böylesine şaşırtıcı şiir bulmak güçtür. Hatta rahatlıkla yoktur denilebilir.)... Eğer, Fikret okumadan yazdı ise, kafasını ve vicdanını oyarcasına kurcalamış demektir; ama bu açıklayış yetersiz kalır.”(s.9)

Tevfik Fikret’in anlaşılmasındaki bütün olumsuzluklara rağmen “derin bir sezışin”(s.) onu insanlar tarafından anlaşılmaya sevk edeceği vurgulanmaktadır.

Gruda, Yılmaz, “Makbet’ mi Macbeth’ten Makbet’ten mi Machbet?”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.10-11, (d.)

Yazıda, Yılmaz Gruda oyuncu olarak Shakespeare’ın ‘*Machbeth*’ oyununa nasıl hazırlandığını anlatmaktadır.

Selçuk, Turhan, “Eski Yazarları Okurken”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.12-13, (d.)

Turhan Selçuk, solcu bir yazar olarak hemen her gün sağcı yazarları okuduğunu itiraf etmektedir. Özellikle eski ekolden yetişme olan; “Orhan Seyfi Orhon, Falih Rıfkı Atay, Ref’i Cevad Ulunay...”(s.12) gibi yazarları takip ettiğini söyler. Bu yazarların kayda değer çok güzel yazılar yazdıklarını, kalemlerinin güçlü, anlatımlarının ve tespitlerinin yerli yerinde olduğu vurgulanmaktadır.

Selçuk, Falih Rıfkı ve Ulunay’dan birer anı paylaşarak, bu yazarların ne denli güçlü tespit yeteneğine sahip olduklarını okurla paylaşmıştır. Yazar, bu adını saydığı sanatçıları okuyarak onlardan çok şey öğrendiğini söyleyerek yazısını sonlandırmıştır.

Taşer, Suat, “Eğitimi Eğitmek”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.14, (d.)

Yazıda, memleketin gerçeği olan iki manzara ele alınmaktadır. Birisi yoksulluk içinde kıvrılırken hayatı kaçıran, okuyamayan, başlık parası adına evlenemeyip yıllarca para biriktiren fakir Anadolu insanı manzarasıdır. Bir diğeri ise şehirde eğitim gören ancak hayatı ciddiye almayan gençler. Yazar bu iki manzara karşısındaki şaşkınlığını ve öfkesini dile getirmektedir. Bu sorundan dolayı eğitim sistemimizin tamamen değişmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Son olarak şu cümlelerle yazı sonlandırılmaktadır: “25 yaşındaki fakülteli genç; kulakların çınlamasın, sızlasın! Seni bu yaşa değin eğitenler de, dilerim eğitimin hışmına uğrasınlar! Evet, evet bir kez daha inandım. Herşeyden önce, eğitimi eğitmek gerek!”(s.14)

Doğan, Mehmet, “Birey Olarak Sanatçı”, *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.3, (d.)

Yazıda, birey olarak sanatçının kapitalist düzenin hüküm sürdüğü düzen içinde toplumdaki yeri ve görevi konusu ele alınmaktadır. Yazara göre teknolojik geli-

şim ve kapitalizm bireyi en ince noktasına kadar kuşatmaktadır. Bunun sonucunda da toplumun bir bireyi olan sanatçının da bundan etkilenmesi çok doğal olarak karşılanmaktadır. Toplumların sanatları incelenirken özellikle sanatçıların tek tek özel koşullarının göz önünde tutulması gerektiği vurgulanmaktadır.

Menemenciöglu, Nermin, “Kemal Tahir ve 13 ncü Yüzyıl”, *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.20-22, (d.)

Yazıda, Kemal Tahir’in ‘*Devlet Ana*’ adlı romanı toplumsal yönü açısından ele alınmaktadır. Özellikle romanda bir tez olarak işlenen “Asya tipi üretim biçimi”(s.21) ele alınmakta ve bunun doğruluğu tartışılmaktadır. Yazar, Tahir’in seçtiği tarihin Osmanlı’nın kuruluşuna denk geldiğini ve bu tarihlerde de Osmanlı’nın toprak siyasetinden ne derece bahsedilebileceğini sorgulamaktadır. Bu tek toprak görüşü ile bir imparatorluğun birleştirilmesi yadırganmaktadır.

Biraz eleştirel bir üslubun hâkim olduğu yazı, Kemal Tahir’in romanda savunduğu düşüncelere ters bir seyir izlemektedir. Yazar, 13. Yüzyıl’da hâkim olmaya başlayan ‘Magna Karta’ ideolojisini aktarmakta ve romanda verilmeye çalışılan dünyayla hiçbir alakası olmadığını aktarmaktadır.

Dinescu, Viorica, “Romanya’da Türk Edebiyatı”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.5-6, (d.)

Yazıda, Romanya’daki Türk Edebiyatının etkisi ve gelişimi konu edilmektedir. Yazının geneline istatiki bilgiler hâkimdir. Nâzım Hikmet’in eserlerinin özellikle çevrilip yayımlandığından bahsedilmektedir. Bunun yanında “Sabahattin Ali’nin Cankurtaran, Yaşar Kemal’in İnce Memet”(s.6) adlı eserlerinin yayımlandığı aktarılmaktadır. Türk Edebiyatı ve Edebiyatçıları üzerine konferanslar düzenlendiği verilmektedir. Yazar, bu çalışmaların halen daha yetersiz olduğunu düşünmektedir. “Türk Edebiyatı’nın Romanya’da tam olarak tanıtılmış olduğu kanısında değilim. Yapılanları yeterli bulmuyoruz, ama bu yolda çalışıyoruz. Kişisel düşüncem olarak şunu söylemek isterim; halklarımızın arasındaki köklü ve sürekli dostluğun en yararlı bağlarından biri de edebiyatlarımızdır.”(s.6)

Bektaş, Cengiz, “Sinan’ın Ortamı”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.16-19, (d.)

Şiirsel bir üslupla kaleme alınan bu yazıda, Türklerin ilk ortaya çıktıkları yerden Osmanlıya kadar geçirdiği serüven, yaptıkları yapıtlar kısaca aktarılmaktadır. Özellikle kendinden öncekine saygı duyan bir Osmanlı ortamının Sinan’ın çıkması için en uygun yer olduğu ve eserlerinin Asya’dan Akdeniz’e bir sentez oluşturduğu vurgulanmaktadır.

Dost Dergisi, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.46, C.21, Ağustos 1968

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Savcı, Prof. Bahri, “Sol, Kaderi ve Çıkar Yolu”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.3-6, (d.)

Yazıda solculuk, onun ülkemizdeki durumu ve yaşadığı bunalımdan kurtulma yolları üzerine fikirler dile getirilmektedir. Yazar, önce solculuğu hem dünyada hem de bizde ne anlama geldiğini aktarmaktadır. Yazı içinde kısa paragraflar halinde solculuğun çıkar yolları okuyucuyla paylaşılmaktadır. “Sol bir özgürlük hareketi olarak konulmalıdır.”(s.5) “Sol bir eşitlik elde etme hareketi olarak konulmalıdır.”(s.6)

Son değerlendirmesinde ise yazar, sol hareketin Türkiye’de kolay olmayacağını, zaman zaman ayrılıklar olabileceğini dile getirmekte ve ortak paydada buluşarak bunların atlatılabileceği teşhisini koymaktadır.

Paveze, Cesare, “Yapıtım Üzerine En Gizli Düşüncelerim”, (Çev. Ülker İnce), *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.29-31, (d.)

Yazıda, Cesare Paveze kendi şiir anlayışını, şiirinden beklentilerini, şiirlerinde kullandığı temayı seçme yöntemini, neden “mısra şiiri”(s.30) türünden başka bir türle ilgilenmediği gibi konuları ele almaktadır. Yazar, monolog tarzında kaleme aldığı yazısında eleştirilenlere adeta fazla yük bırakmadan kendi şiir tutumu üzerine

düşüncelerini dile getirmektedir. Bu itiraflarla birlikte ozanın kendi ruh halini de okuyucuyla paylaştığı yazıdan anlaşılmaktadır. Neden şiirlerinde kullandığı canlı malzemenin bittiğini ve kısır döngüye girdiğini aktarmaktadır. Bu duyguyu sorguya çekmek istemektedir. “Bu yüzden şimdiki kısırlık duyguma verilecek cevabım kendi zihnimi sorguya çekmek gerekliliği karşısında eğilmektir.”(s.29)

Şair, bir kısır döngüye girmekten hoşnut değildir ve yazısının son cümlesini bu sorguyla bitirmektedir. “Başka bir deyişle, ozan olarak yapıtımda kör bir nokta var. Hiç istemediğim, ama önlemeyi başaramadığım bir malzeme kısıtlanması. Aca-ba bu kanımda, bu nesnel bir tortu mu yoksa gerekli bir şey mi?”(s.31)

Dost Dergisi, S.50, C.22, Aralık 1968

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.51, C.22, Ocak 1969

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Altan, Çetin, “Aşırı Uçlar Edebiyatı”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.2-31, (d.)

Yazıda, politikadan, ekonomiye ve en nihayetinde edebiyata kadar “Aşırı Uç”(s.2) terimi üzerinde durulmakta ve bunun ne demek olduğu açıklanmaya çalışılmaktadır. Her kesimde insanların bazılarının ötekilerine aşırı yaftası vurarak bir anlam kargaşasına sürüklemeye çalıştığı aktarılmaktadır. Yazar, aşırı uç kelimesinden murat nedir sorusuna kimsenin cevabının olmadığını söylemektedir.

Yazara göre toplumdaki zıt kutupların da bir yararı vardır. “Toplumdaki zıtlıkların da yarattığı bir dinamizm vardır.”(s.31) Ve bu zıtlıkların bazen birbirini kösteklediği bazen de desteklediği söylenmektedir. Bu durum devri daim meselesidir ve her gün birbirinden ayrı biçimde olmaktadır. “Bugün dün değildir, yarın bugün olmayacaktır. Yarından yana olanları aşırılık ile suçlamak ise yarınsızlığı istemektir. Bu ise saçmalığın en hainane olanıdır.”(s.31)

Baykurt, Fakir, “Öğretmenlerin Temel İstekleri”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.10-11, (d.)

Yazıda, öğretmenlerin temel problemlerine değinilmekte ve onların istekleri dile getirilmektedir. Onların, eğitimin kendi eğitimcilerimiz tarafından ulusal kimliğe büründürülmesi, bilgi sınırlandırılmasından vazgeçilmesi, üzerlerindeki idari ve siyasi baskının azaltılması, örgütlenmelerinin önünün açılması gibi istekleri olduğu aktarılmaktadır.

Köklügiller, Ahmet, “Türkçenin Usta Kuyumcusu”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.10-11, (d.)

Eleştirel ifadelerle yazılan yazıda, Aziz Nesin’in usta bir sanatçı olduğu ancak buna rağmen gerektiği kadar itibar görmediği ele alınmaktadır. Yazar, sanatçılara öldükten sonra değer biçilmesine karşı çıkmaktadır. “Büyüküğün, ustalığın ölçüsü ölüm oluyor bizde, nedense. Aslında, iğrenilecek bir durum bu.”(s.10) Buradan hareketle yazar, Aziz Nesin’in de değerinin bilinmediğini hala yaşamasına rağmen kimse onu yüceltmediğini iğneleyici bir dille aktarmaktadır. Bütün bu olumsuzluklara rağmen Nesin’in 53 kitap yazıp, adeta dünya mirasına katkıda bulunduğu aktarılarak yazı şu sözlerle bitirilmektedir: “Ulusumuzun büyük yazarına, Türkçemin usta kuyumcusuna merhaba!..”(s.11)

K., Tarık Dursun, “Steinbeck İkinci Kez Öldü”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.23-24, (d.)

Yazıda, “Fareler ve İnsanlar”(s.23) adlı romanın sahibi olan Steinbeck’in özellikle Vietnam Savaşı’nda gösterdiği tutum konu edilmektedir. Geçmişinde doğruluk, namusluluk ve gerçekçilik olan adamın bu savaşta birden bire değişimi yadırganmaktadır. Bu durumun, okurun gözünde Steinbeck’i beş paralık ettiği aktarılmaktadır. Savaş yazarı olarak Vietnam cephesine giden Steinbeck için yazar şunları söylemektedir: “Ama Vietnam’dan yazdıklarında, Steinbeck, aynı Steinbeck değildi. Yerini, kesinlikle belirlemişti artık; halk savaşını kötülüyor, sömürücülüğü meşru görüyor, Pentagon’un bütün yaptıklarını –zulümleri, kıyımları, borbardımanları, kıyımları- da haklı sayıyor, zorlanarak, bin dereden su getirerek haklı göstermeye savaşıyordu.”(s.24)

Yazar, Steinbeck'in düştüğü bu durumdan dolayı bu sefer gönüllerde öldüğünü dile getirmektedir.

Sabuncu, Sevgi, "Eğitici Radyo Üstüne Konuşmalar", *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.26-29, (d.)

Birkaç sayı devam edecek olan yazının bu kısmında yazar, belli başlı hususları açıklığa kavuşturmaya çalışmaktadır. Öncelikle radyo, televizyon ve sinemanın haber alma, eğlenme-eğitme araçları mı oldukları yoksa yönetme ve endoktrine etme araçları mı oldukları konusu ele alınmaktadır. Daha sonra yazar, radyo ve televizyondan, eğitme amacına uygun nasıl yararlanılabileceği konusu üzerine yazısını devam ettirmektedir.

Sabuncu, radyonun yaygın ve etkili bir araç olduğunu aktararak bu enstürmandan eğitime hizmet yönüyle faydalanabileceğimizi savunmaktadır. "Çağdaş eğitim ilkeleri, çağdaş insanda aranması gereken özellikler, çağdaş toplumda bireyin yeri"(s.27) gibi sorulara cevap verilmeye çalışılmaktadır.

Yazar, çağdaş eğitimin ilk amacının: "Çağdaş eğitimin birinci amacı yaşama-yaya yardımcı olmaktır"(s.28) olduğunu savunmaktadır. Yaşamaya yardımcı olacak bu eğitimin başvuracağı ikinci yolun ise; "Politik Eğitim"(s.28) olduğu söylenmektedir. Üçüncü amaç olarak insanlardaki "Eğilimlerin geliştirilmesi"(s.29) olarak ifade edilmektedir.

Radyo'nun tarafsız ama yayın yapılan ülkenin çıkarlarını ve faydasını gözetken bir organ olması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak bunlarla bağımlı bir radyonun eğitici olabileceği aktarılmaktadır. Sabuncu yazısında tarafsız radyoyu şöyle tanımlıyor: "Tarafsız radyo; yayın yaptığı ülkenin sorunlarına, gerçeklerine, faydasına yönelen, sorunların çözümü; toplumun faydası tarafından olan; bu görevi bilimsel ve bilinçli bir tarafsızlıkla gerçekleştiren radyodur."(s.29)

Selçuk, İlhan, "Dönüşü Olmayan Nehir", *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.2-30, (d.)

Yazıda, dil devrimi ve yaşadığı serüven konu eilmektedir. Her devrim gibi onun da yanlıslara düşüp, acemilikler yaşadığı aktarılmaktadır. Dil devrimine Türk halkının ihtiyacının olduğu da ifade edilerek bunu Atatürk Hükümeti'nin gerçekle-

tirdiği söylenmektedir. Bu noktadan sonra Türkçemizin daha ilerilere taşınması hususunda yazar ve çizerlerimize büyük işlerin düştüğü aktarılmaktadır. Yazar, uygarlık seviyesine Türk diliyle çıkabileceğimizi ifade ederek yazısını sonlandırmaktadır.

Sabuncu, Sevgi, “Eğitici Radyo Üstüne Konuşmalar II”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.11-13, (d.)

İlki 55.sayıda yayımlanan yazının bu ikinci kısmında yazar, kimin ve nasıl eğitileceğinin üzerinde durmaktadır. Bu iş yazara göre dinlenebilmek veya seyredilebilmek için, kime yönelineceğini bilmek gerekliliğidir. Burada yazarın şiddetle üstünde durduğu noktanın dinlenibilmek olduğu görülmektedir. “Onu tanımaz, onun özelliklerini, ilgilerini, toplumsal ve ekonomik durumunu, onun günlük hayatına yön veren gerçekleri, onun psikolojisini, onun eğilimlerini, onun kim olduğunu bilmezsek, programımızın türünü, biçimini saptarken, onun hangi program türlerine ve biçimlerine daha çok ilgi duyduğunu bilmezsek, ona kendimizi dinletemez, yayınıımızı seyrettiremeyiz.”(s.11) Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Sabuncu, radyo dinleyicisini saptamanın ve onu eğitmenin ön şartı olarak dinleyici kesimin detaylı bir şekilde tanınması gerekliliğidir.

Burada yazar, bilgi kaynaklarının aktarılmasındaki prensiplerden de bahsetmektedir. Bunlardan ilkinin; bilgi kaynaklarının seçimi, ikinci olarak da; bilgilerin sunulması olarak vermektedir. Halk eğitimi konusunda çalışmaları olan Walter Guyer ve Schulenberg’den öğrenme basamakları verilerek yazının güvenilirliği artırılmaktadır. Verilen bazı bilimsel bilgilerden sonra yazar, şu sözlerle yazıya son noktayı koymaktadır: “Bütün bu yollar bağlayıcı olmaktan çok yardımcıdır. Radyoculukta katı, kesin kurallar olamaz. Didaktik sadece yardımcı eylem olarak değerlendirilir. Önemli bir yardımcı olduğu için de tam bir dikkat ve titizlikle değerlendirilmelidir. Ama didaktik hiçbir zaman eğitici çabanın başlangıç ve son noktası olamaz.”(s.13)

Sabuncu, Sevgi, “Eğitici Radyo Üstüne Konuşmalar III”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.18-21, (d.)

Yazının bu sayıdaki bölümünde ise “Radyonun özelliklerinin eğitici yayınlara etkisi”(s.18) konusu ele alınmaktadır. Bu ana başlıktan hareketle yazar, radyonun akustik etkisi ve akustik olarak eğitim yapabileceği iki tür olduğunu aktarmaktadır. Ayrıca dinleyicinin durumundan da bahseden yazar, bunların büyük çoğunluğunun

özellikle gece programlarına kayıtsız kaldıklarını aktarmaktadır. Bu yargısını da BBC'nin araştırmasına dayandırmaktadır. "BBC'nin yaptığı bir araştırma şu sonucu ortaya koymuştur: Dinleyicinin büyük bir çoğunluğu gece programlarını dinlerken başka bir işle meşgul olmakta, yani dolayısıyla söz programlarına önem vermemektedir."(s.21) Dinleyiciyle arada oluşan bu kopukluğu yine radyonun öz ve biçim olanaklarını kullanarak giderebileceği vurgulanmaktadır. Radyonun aracılığıyla objektif değerlerin dinleyicinin subjektif dünyasına aktarılabilmesi de ifade edilerek yazı bitirilmektedir.

Soysal, İlhami, "Günümüze Gelmek", *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.3-4, (d.)

Yazıda, özellikle son yıllarda Türk tiyatrosunun geçirdiği olumlu değişim konusu ele alınmaktadır. Tiyatronun günümüze gelmeye çalıştığı, yani günümüz gerçeklerini dile getirmeye başladığı ve bu gerçeklerden toplum yararına sonuçlar doğduğu vurgulanmaktadır. Tabanda böylece daha fazla yayıldığı işlenmektedir. "yavaş yavaş da olsa, tiyatrolar halk yığınlarına açılmaya, halka ses verir olmaya başladılar."(s.3)

Sabuncu, Sevgi, "Eğitici Radyo Üstüne Konuşmalar IV", *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.20-25, (d.)

Yazının bu bölümünde radyo programcılığının dinleyiciyi programa katmak için ne gibi yolları kullanabileceği konusu ele alınmaktadır. Dinleyicinin mektupla, telefonla, mikrofon karşısında dolaysız katılmasıyla gibi dolaysız katılma yöntemleri verilerek açıklanmaktadır. Dolaylı katılım yöntemleri ise; öğretici, cevaplayıcı konuşma, açık oturum, konferans veya öğretici oyun gibi yöntemler olduğu söylenmektedir. Radyonun herkese yönelmesi gerekliliğini savunan yazar: "Kısaca, radyo herkese yönelmeli ama bilgili azınlığı da geliştirmelidir."(s.23) yorumunu yapmaktadır.

Yazıya, son olarak "Beş Telefon Dinleyicisi Arasında"(s.23) başlıklı bir bölümün eklendiği görülmektedir. Yazar, bir programcının yaptığı programdan sonra gelen şikâyet telefonlarını ve akabinde amirin programı kaldırması olayını simüle etmektedir. Daha sonra bu telefonlarla bir programın kalkıp kalkmayacağı, dinleyicinin hazır nuluşluk seviyesi, radyocunun dinleyicisini ne kadar tanıyıp tanımadığı gibi konular tartışılmaktadır. Gelecek eleştirilerin normal karşılanması gerekliliği

savunulmaktadır. Etkinin akabinde tepki doğurmasının normal olduğu açıklanmaktadır. Bu gibi durumların programların kaldırılmasında temel ölçüt olmaması gerektiği savunularak yazı şöyle sonlandırılmaktadır: “Ama programların konmasında, kaldırılmasında dayanılacak temel, programın kendi içinde ve dinleyici karşısında amacını ne ölçüde gerçekleştirdiği olmalıdır.”(s.25)

Dost Dergisi, S.59, C.22, Eylül 1969

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Soysal, İlhami, “Durgun Göl”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.3-4, (d.)

Soysal, Türk Edebiyatı’ndaki öteden beri gelen durgunluk ve istikrarsızlık konusunu ele almaktadır. Dönem dönem bazı türlerin yükseldiğini ve birden bire dibe vurduklarını aktarmaktadır. “Türk Edebiyatı’nın bir garip kaderi var. Bakıyorsunuz bir dönem geliyor, bir altın çağ beliriyor bir dalda. Şair diyor, şiir diyorsunuz en soylu örneklerden ardı ardına birkaç tane birden beliriveriyor. Aman ne güzel derken bakıyorsunuz, edebiyatın şiir dalı birden bire suyu çekilmiş çeşmey dönmüş, bu kere en soylusundan birkaç hikâyeci çıkmış. Tam bunlarla oyalanırken birden görüyorsunuz ki, hikâyenin yerini roman almış ama bu kere hikâyeciler çekilmiş ortadan...”(s.3)

Yazar, sorunun bununla da kalmadığını bir dönem de gelip ortada tam bir erozyon, çölleşmeye sebep olduğunu vurguluyor. Sanatın ve edebiyatın bütün dallarında bir kısırlık olduğu aktarılıyor. Adları doruklaşmış şair, hikâyeci, romancı, tiyatrocu, sanatçı kişilerin isimleri sayıldıktan sonra şu yargıya varıldığı görülmektedir: “Saydıklarımız sayamadıklarımız, unuttuklarımız. Alın bütün bunları bakın çizgilerine. Bir türlü düz bir hat halinde değildir bunların birbirlerini izlemesi... Arada hep kopukluklar, kuraklıklar, çölleşmeler vardır.”(s.4)

Pazarkaya, Yüksel, “Çağdaş Şiirin Ölçütü”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.4-9, (d.)

Yazıda, genel olarak şiir sözcüğünün varlıksal (ontolojik) bir kavram olarak ele alınmasından şiirin çağımıza göre misyonunu doldurup doldurmadığına, asıl tartışma odağının çağımız şiirinin nitelik ölçütleri bağlamında ele alınması gibi konular

işlenmektedir. Şiirin en önemli sorunun dil sorunu olduğu aktarılmaktadır ilk olarak. “Dil sorunu, kuşkusuz bugün şiirin her ülkedeki en önemli sorunu.”(s.5) Bu sorun da özellikle dilin tarihsel olarak asla değişmezlik göstermemesine bağlanmaktadır. Yazar, burdan hareketle dilsel yapıtlardaki ölçüt ve sebebine değinmektedir. “Dilsel yapının tek ölçütü günümüzde eylemcilik olmuştur. Hem de eylemciliğin her türüsü. Değiştirici niteliği olduğu için dilde anarşisti bile. Çünkü eylemcilik ussaldır. Bu yüzden eleştirel biliçidir, bu yüzden etkendir, bu yüzden kendi kendini değiştiricidir, bu yüzden içinde bulunduğu toplumsal düzeni değiştiricidir, bu yüzden ileriye dönüktür.”(s.7) Yazar, devam etmekte ve şiirin de ölçütünün eylemcilik olduğunu aktarmaktadır.

Yazının ilerleyen kısımlarında yazar, salt dilselleşmiş dünyamızda, dilin kendisinin şiirin konusu olması gerektiğini vurgulamaktadır. Şiirde var olan bir diğer aksaklık olarak soyutluğun metafizik üzerinde kalmış olması ve yerleşik bir soyutlama olarak idrak edilememesi olduğu dile getirilmektedir.

Pazarkaya, şiir hakkındaki son düşüncelerini şöyle dile getirmektedir: “Şurasını da belirtelim. Bugün de şiiri ‘imge’ denen metafizik ögesiz düşünemeyen kafalar, imgelerini hayalleyip dursunlar istediklerince. Şiir özgürlüktür. Ancak, imgeyi bile bir şey nesne olarak soyutlayabiliyorlarsa, dilsel konumsallaştırabiliyorlarsa, çağdaş olabiliyorlar demektir. Günümüz Türk şiirinde bunu yapanlar var: Melih Cevdet Anday, İlhan Berk, Fazıl Hüsni, Cemal Süreya, Behçet Necatigil, Ülkü Tamer vb.”(s.9)

Soysal, İlhami, “Huylunun Huyu”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.3-4, (d.)

Yazıda, aslında memlekette her zaman olan can yakıcı olaylara rağmen insanımızın bunlara karşı duyarsızlaşması, hatta nasır tutmuş bir ilgisizlik haline bürünmeleri konu edilmektedir.

Başat, Mert, “Bir Köşelerdeki Onlar”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.15, (d.)

Şiirsel bir tarzda kaleme alınan bu deneme yazısında bir kişinin idam edilmesi konusu işlenmektedir. Sıradan, bilinmeyen insanın yine sıradan ölümü ele alınmaktadır.

Başat, Mert, “Görüyorum Sonunu Hınçlı Meydanlarda Dalgaların Kirini Yıkayınca”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.15, (d.)

Yazıda, umduğunu bulamama ve akabinde duyulan pişmanlık konusu işlenmektedir. Uzun zaman sonra gelinen şehir, yazar için hiç de beklediği o şehir değildir. Denizinden yengeç yarıştıran çocuklarına kadar herşeyin yazara yabancı olduğu aktarılmaktadır.

***Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

***Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

***Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Sönmez, Kaptan Oktay, “Bir Geminin Doğumu ve Ölümü”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.2, (d.)

Yazıda, ‘Amasya’ adlı geminin doğumu ve ölümü konu edilmektedir. Yazar, gemilerin de insanlar gibi olduklarını aktararak; hastalanıp ihtiyarlayan ve bir köşede ölen varlıklar olduklarını ifade etmektedir. Aynı zamanda bu gemide kaybettiği arkadaşları için de yazar üzülmemektedir.

İnam, Ahmet, “Güncel Edebiyatta Önemli Olan”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.28-29, (d.)

Yazıda, güncel ve güncel edebiyatın ne olduğu konusunun yanında bu edebiyatta önemli olan unsurun ne olduğu konusu işlenmektedir. Yazar, bu edebiyatta en önemli unsur olarak dergileri görmektedir. “Güncel alan edebiyatın şah damarıdır.

Siz edebiyat sorunlarına, dergiler çevresine uzaksanız, ağzınızla kuş tutsanız yazıp çizmeleriniz bir düzeye gelemesiniz... Edebiyatı dergilerin kılavuzluğunda izleyiniz. Kimlerin ortaya ne sorular attıklarını, edebiyatı nasıl görmeye çalıştıklarını göreceksiniz.”(s.28)

Yazar, kendi edebiyatımıza yine kendi çerçevemiz ışığında bakmamız gerektiğini söylemektedir. “Türk edebiyatını kendi gözleriyle göstermeye çalışanların, kafa yapılarını irdelemeye, kendi beğenimizi, kendi varlığımızı ortaya koymaya bakmalıyız.”(s.29)

Yazar, kendimize has bir değerlendirme şeklinden yana olduğunu vurgulamaktadır. Yazı son olarak şu cümlelerle bitirilmektedir: “Kendi yargılarımızın kuramını bulmaya, temelini atmaya çalışalım. Sorun geniş ve derindir. Bizim ve bizden sonraki kuşakların var olma sorunudur. Başkaldırıp irdeleyen, kendi değerler sistemini kurmaya çalışan, kurabilen yaşayacaktır.”(s.29)

Ceyhun, Demirtaş, “Soru Sormasını Bilmek”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.22-23, (d.)

Yazıda, kültürel ortamın kısırlığı ve buna neden olan temel neden konu edilmektedir. Yazara göre toplumların geçirdiği değişimler beraberinde kültürel değişimleri de getirmektedirler. Bu kültürel ortamın verimliliği de yazıdan anlaşılacağı üzere edebiyattır veya söz sanatıdır.

Yazar, mevcut toplumsal durumdan bir diğerine geçebilmenin bir öncekinin çok iyi eleştirilmesine bağlı olduğunu aktarmaktadır. “Bir toplumdaki üretim biçimini ve ilişkilerini değiştirebilmek, ancak mevcut üretim biçiminin ve ilişkilerinin kendi ideolojileri tarafından eleştirilmesiyle mümkün olabilmektedir. İdeolojilerin temelinde de, unutmayalım ki söz, yani edebiyat yatmaktadır. Öyleyse ilk sorun edebiyattır.”(s.23) Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere yazar, kültürel ortamın verimsizliğinin nihayi sonuçta edebiyata çıktığını aktarmaya çalışmaktadır.

Son olarak aydınlarımızın disiplinli düşünme konusuna alışık olmadıkları eleştirisiyle yazı sonlandırılmaktadır.

Dost Dergisi, S.68, C.22, Haziran 1970

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Çavdar, Tefik, “Orhan Kemal Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.4-6, (d.)

Yazıda Tefik Çavdar, Orhan Kemal’in kendinde ve edebiyat dünyasında bıraktığı izleri ele almaktadır. Kemal’in yapıtlarının aydın olarak hem yazara hem de onun arkadaşlarına örnek olduğu söylenmektedir. Çavdar, Orhan Kemal’in tam olarak aydın tanımına uyduğunu aktarmaktadır. Bununla beraber Kemal’in, bazı toplumsal görevleri de layıkıyla üstlendiği vurgulanmaktadır. “Dergi ve gazeteler üzerindeki büyük baskı hikâye yazarlarımıza, roman yazarlarımıza yeni görevler yüklemiştir. Orhan Kemal, bu görevin hakkını veren bir aydıydı. Türk okuruna emekçinin sorununu tüm açıklığıyla o sunmuştur.”(s.5)

1965’ten sonra Türk roman yazarının değişen görevine, Orhan Kemal’in ölümünden dolayı yetişememesi ve bu çerçevede bu göreve başlayamamasının erken bir hüznü olduğu vurgulanmaktadır.

Dost Dergisi, S.70, C.22, Ağustos 1970

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.71, C. 22, Eylül 1970

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Oktay, Ahmet, “Bir Değınme”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.7-8, (d.)

Yazıda, ulusallık konusu ele alınmaktadır. Ulusallık teriminin yanlış kullanılmaya ve bir ideolojinin örneği olmaya başladığı vurgulanmaktadır. Yazar, asıl amaçlarının “sınıfsız bir toplum”(s.8) yaratmak olduğunu dile getirmektedir. Ulusallıktan da ancak bunun anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir.

Gelen, Arif, “Devrim Kuramcısı Hegel”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.10-11, (d.)

Yazıda, ünlü düşünür Friedrich Hegel’in Avrupa’daki Hegelciler tarafından nasıl algılandığı konusu ele alınmaktadır. Yazıda, Hegel’in doğumunun ikiyüzüncü yılı münasebetiyle yapılan kutlamadan da bahsedilmektedir. Yazıya göre bu kutlama batıda ve doğuda bulunan iki Hegelci derneği karşı karşıya getirmektedir. Bu iki gru-

bun, Hegel'in devrimci mi, yoksa gerici mi konusu üzerine tartıştıkları görülmektedir.

Yazar, bu noktadan sonra Hegelle alakalı birbirine zıt argümanları vererek konuyu derinleştirmektedir. Özellikle Alman filozofu ve Hegel araştırmacısı Joachim Ritter'in görüşlerine yer vererek, yazısını da yine Joachim'in Hegelle alakalı yorumuyla sonlandırmaktadır: "Ritter'in yorumuna göre, Hegel'de bir yanda aklın analizi ve geçmişin devrimci reddi, gelecekle her türlü gelenek arasındaki bağların koparılması, bir yanda da zamanın kabul edilmemesiyle birlikte devrimci bir rahatsızlıktan duyguların içselliğine kaçış vardır."(s.11)

Dost Dergisi, S.73, C.23, Kasım 1970

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Güntekin, Ela, "Günümüz Bulgar Şiiri", Dost Dergisi, S.74, C.23, Aralık 1970, s.11-12, (d.)

Yazıda, Bulgar şiirinin sorunları, belirgin nitelikleri ve şairlerinin yeterlilikleri konuları ele alınmaktadır. Çağdaş Bulgar şiirinin en belirgin niteliğinin işlenen temaların zenginleşmesinin yanında anlatım biçimleri ve öz sorunlarının da belirli bir düzeye ulaştığı yazıdan anlaşılmaktadır.

İnam, Ahmet, "Türk Edebiyatı Üstüne Düşünmek", Dost Dergisi, S.75, C.23, Ocak 1971, s.3-4, (d.)

Yazıda, Türk Edebiyatı üstüne düşünenler, edebiyatımızın genel ve özel sorunları altında eleştiri ve yöntem sorunları konuları ele alınmaktadır. Yazar, Türk Edebiyatı üstüne düşünen kesimi üç gruba ayırarak bunların edebiyatımıza yapmaya çalıştıkları katkıları dile getirmektedir. Daha sonra genel sorunlara değinerek; "Genel sorunlar başlığı altında Türkiye'nin kültür sorunlarını görüyorum."(s.3) yargısına varmaktadır.

Bir başka önemli sorunun Türk kültürünün özelliklerini incelemeye karşılaşılan yöntem sorunu olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda edebiyat düşünürünü bekleyen üç kaygının olduğu dile getirilmektedir. Bunlardan ilki "kaynak kaygısı"(s.4), ikincisi "yöntem kaygısı"(s.4) ve sonuncusunun da kaynak ve yöntemin nasıl etkin kullanılacağı kaygısı olduğu ifade edilmektedir.

Son olarak yazının başında öbeklendirilen ve edebiyatımız üstüne düşünen kişilerin birisinin veya birkaçının edebiyat düşünürlüğüne gerçekleştireceği ve kültürümüzde de işler hale getireceği aktarılmaktadır.

Soysal, İlhami, “Neyin Kavgası?”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.8-9, (d.)

Yazıda, fikir işçisi olan yazarların hayatlarında şahit oldukları kavgalar konu edilmektedir. Engebeli yollardan geçileceği, insanların yazılan yazıları beğenmeyeceği, her an her dakika yazılacak yazıyı düşünme zorunluluğu, gündelik dertlerin yüklediği ağırlık, dostlar arasında çıkan kavgalarda arada kalmak gibi sorunların yazarların en büyük sıkıntılarından sadece birkaçı olduğu ifade edilmektedir. Bütün bu olumsuzluklar karşısında yazarın en nihayetinde tükenip gideceği vurgulanmaktadır.

Aker, Haluk, “Sanat Sanatçılar: Dergilerde”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.29-30, (d.)

Derginin, sanat-sanatçılar köşesinde çıkan bu yazıda, edebiyat dergilerinde çıkan ürünlerin birbirlerinin aynısı olduğu konusu ele alınmaktadır. Birbirini taklit eden yazıların çokluğundan şikâyet edilmektedir. “ Bakın yanınıza yöreneze: hep dergi. Yok içinde bir tanesi, denenmemişi önersini onun tadını anlatsın, malının değerini öne sürsün.”(s.30)

Yazar, dergilerde yeni ufuklar açacak olan gençlerin gelişini umarak yazısını sonlandırmaktadır.

***Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

İnam, Ahmet, “Türk Edebiyatı İçin Bir Taslak”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.13-14, (d.)

Yazıda, Türk edebiyatını içine alabilecek kültür kuramının nasıl oluşturulabileceği konusu ele alınmaktadır. Yazar hem bir eleştirmen olarak hem de kültür adamı olarak kendini görmekte ve edebiyata bakışını da bu çerçevede ele almaktadır. “Edebiyat eleştirmenliğini kültür adamlığından ayırmadığım için, felsefi, bilimsel ve poli-

tik her türlü yaşam biçimi içinde kuruyorum kendimi. İşte bu yüzden kendi kültür kuramımla gelmek zorundayım edebiyata bakarken.”(s.13)

Yazar ikinci olarak, kültür kuramını oluşturmada bilimden yararlanmayı görmektedir. “Öyleyse ben, değer yargılarımın temelini oluşturacak kültür kuramını kurarken de bilimden bir ölçüde yararlanacağım.”(s.13) İnam daha sonra kültür kuramını ortaya koyarken görmesi gereken noktaları aktarmaktadır. Kültür kuramının bilimsel bir tabana oturması gerektiğinden ortaya atılan varsayımların kendi içlerinde tutarlı olmasına kadar birkaç özelliğın birarada olması gerektiğı aktarılmaktadır. Kuramın geçerliğı bu ilkelere bağlanmaktadır.

Ayrıca yazar, ortaya koyduğı bu kuramla eleştirmenliğini de geliştireceğini düşünmektedir. “... Giderek beğenim kültür kuramımı etkileyecek. Böylece kültürden edebiyata gidebildiğim gibi, edebiyattan da kültüre çıkabileceğim. Bu iki yöntemle pekiştireceğim eleştirmenliğimi.”(s.14)

Bütün bu yazdıklarına ve ortaya koyduğı kuramsal varsayımlarına rağmen yazar, bu çabasının biraz “ütopik”(s.14) olduğunu ve kendisini aşan bir kesimde iş gördüğünü itiraf etmektedir.

Dost Dergisi, S.78, C.23, Nisan 1971

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.79, C.23, Mayıs 1971

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.80, C.23, Haziran 1971

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.81, C.23, Temmuz 1971

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.82, C.23, Ağustos 1971

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

İnam, Ahmet, “Anayasa Değişikliği ve Edebiyatımız”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.3-4, (d.)

Yazıda, anayasa değişikliği ve bunun gölgesinde edebiyatımızın durumu konu edilmektedir. Yazar, ilk olarak edebiyatın özgür bir ortamda ancak dallanıp yeşereceğini vurgulamaktadır. “İnsanoğlunun, yaşamlarını özgürce değerlendirmesini engellerseniz, temel niteliğini kesip atarsınız. Edebiyat, insanın bu temel niteliğinin geliştiği ortamda gelişir.”(s.3)

Yazının devamında İnam, edebiyatımızın kendi iç sorunlarına değinmektedir. İnam’a göre ilk olarak, “Edebiyatımız felsefesizdir.”(s.3) İkinci olarak, “Edebiyatımızda her biri tutarlı bir edebiyat görüşünü savunan kümeler yoktur.”(s.4) Son olarak, hızlı toplumsal gelişme karşısında edebiyatı iş edinen kişilerin doğup gelişememesi gerçeğidir. Bu sorunları sıraladıktan sonra İnam, anayasa değişikliğinin edebiyatımıza getiri ve götürülerini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak İnam, anayasa değişikliğinin edebiyatçıyı bir sınırlamaya götürebileceği kanısını taşımaktadır. Bu değişikliğin edebiyatımızın yararına olmadığı düşünülmektedir.

İnam, Ahmet, “Yaşamla Edebiyat Edebiyat ve Kâğıt”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.4-5, (d.)

Yazar, dünyayı algılayabilmesini, insanları tanıyabilmesini, sorunlara çözüm arayıp bulma kabiliyetini, doğayı, yeşili, rüzgârı ve güneşi hissedebilmesini, edebiyat ve kâğıda bağlamaktadır. Kâğıt ve edebiyatın hayatında ne kadar önemli bir tuttuğunu açık bir şekilde ifade etmektedir.

İnam, Ahmet, “Eleştiri Yaşama Karşı”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.6-7, (d.)

Yazıda, eleştiri, edebiyat ve yaşam arasındaki sıkı bağ konusu ele alınmaktadır. Yazar, eleştirinin yaşamla olan temasının ancak edebiyatla mümkün olabileceğini söylemektedir. “Eleştirinin yaşamla bağı, edebiyatın yaşamla bağına bağlıdır. Yine de edebiyatı yargılayabildiği için yaşamı yargılar.”(s.7)

Eleştirmenin durumunu da değinen yazar, eleştirmenin yaşam olayından sıyrılıp bir üst yaşam seviyesini çıkabileceğini vurgulamaktadır. Aynı zamanda eleştir-

menin yaşamı değiştirebilmesinin ön koşulu olarak da üst- yaşamı değiştirebilmesi görülmektedir. “Eleştirmen üst-yaşamı değiştirerek yaşamı değiştirebilir. Üst-yaşamı değiştirmek de geniş ölçüde yaşamaya ilişkindir. Doğrudan yaşamaya inmedikçe, üst-yaşama cebelleşmeye tutsak olur. Yaşamı yapanlarsa yaşayanlar eyleyenler, topluma egemen olanlar, politikacılarıdır. Eleştirmen politikacı değildir. Politikacı somut gerçeği yaşar, amacı üst yaşam değil, yaşamdır.”(s.7)

Son olarak eleştirmenin yaşam içinde diğerlerine göre iki kat çarpınan ve doğruları bulmaya çalışan bir çabalayıcı olduğu ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, S.84, C.23, Ekim 1971

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Kabaş, Özer, “Kültür Erozyonu”, Dost Dergisi, S.85, C.24, Kasım 1971, s.1-21, (d.)

Yazıda, Türkiye’deki sanatçıların çevreleriyle olan ilişkileri ve bu ilişkinin sonucu olarak eserlerinin değerlendiriliş biçimi ve bunun kültürel açıdan yansıması konu edilmektedir. Yazara göre ne kadar büyük sanatçımız olursa olsun ülkede bir kültür erozyonu yaşanmaktadır. “Türkiyede sanatçı potansiyelinin şşkin bulunması ve büyük sanatçıların yetişmiş olması bir kültür erozyonu olayının varolduğu kanısından bizi uzaklaştırmaz.”(s.1)

Bizde yeteri kadar plastik, müzik, resim gibi sanatlara halk tarafından yeterince ilgi duyulmaması bu erozyonun temel sebebi olarak görülmektedir. Bu yüzden sanatçı da tanınmamakta ve eseriyle ilgili onu daha ileri taşıyacak eleştiri ortamı da bulunmamaktadır. Yazıya göre bu çıkmaz da kültür erozyonu denen olayı hızlandırmaktadır.

Kıral, Erden, “Ulusal İlerici Sinema”, Dost Dergisi, S.86, C.24, Aralık 1971, s.25, (d.)

Yazıda, ulusal ilerici sinema konusunun ne olduğu ve sinemamızı nasıl ileriye taşıyacağı konusu ele alınmaktadır. Genel hatlarıyla ulusal ilerici sinemanın ilkeleri ve sinemacının görevleri aktarılmaktadır.

Dost Dergisi, S.87, C.24, Ocak 1972

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Dost Dergisi, S.88, C.24, Şubat 1972

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Kıral, Erden, “Güçlü Bir Çıkış”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.21, (d.)

Yazıda, Batıda ortaya çıkan yeni bir sinema hareketine karşılık bizdeki sinemanın durumu konu edilmektedir. Bizde de tıpkı batıdaki gibi ulusal devrimci sinemacıların sabırlı ve bilinçli bir şekilde örgütlenmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Ekonomik örgütlenmeleri şart koşulmaktadır ve Yeşilçamdan bağımsız hareket edilmesi gerektiği dile getirilmektedir. “Yeni sinema hareketi kendi altyapısını, Yeşilçam’ın dışında yapacaktır. Koşullar ne denli elverişsiz olursa olsun, ulusal devrimci sinemacılar, ekonomik örgütlenmelerini gerçekleştirmelidirler. Bulanık düşlerle yetinmeyip, topluöcu düzenle özdeşlik kurup, yeni sinema hareketini başlatmalıyız.”(s.21)

Altıok, Füsün, “Dünya Görüşleri Neler Getiriyor”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.3-4, (d.)

Yazıda, iki farklı dünya görüşü olan idealizm ve materyalizmin insanlara hayatta neleri önerdikleri ve hangi ana ilkeleri getirdikleri konusu ele alınmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Heykeltraşlarla Söyleşi”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.16, (d.)

Yazıda, binlerce yıllık geleneğe sahip olan Anadolu heykeltraşçılığının Selçuklu’dan başlayarak günümüze kadar etkinliğini yitirmesi ve buhrandan nasıl çıkılacağı konusu ele alınmaktadır. Yazar ise bu soruya yazısında şöyle cevap vermektedir: “Yanıt sanatçıdan gelecektir. Sanatını toplumsal sorunlara, geleneksel sanatlara dayandıracak, kendini yabancılıktan, batı boyunduruğundan kurtaracak biri çıkınca bu sorular çözümlenecektir.”(s.16) Bunu yapabilecek kişinin ise, yurduna gönül vermiş, sanatına tutkulu ve yetenek sahibi olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Kıral, Erden, “Şiddet-Toplum-Sinema”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.22, (d.)

Yazıda, şiddet, toplum ve sinema arasındaki ilişki konusu ele alınmaktadır. Yazar, şiddeti kültür bağıntısı noktasında açıklıkla birleştirerek şunları aktarmaktadır: “Bizim yeni sinemamız şiddettir. Şiddet de sinemamızın ta kendisidir. Kültür açlığı, insanca yaşama özlemi şiddetle ilintilidir.”(s.22) Bu durumun da genellikle ilkel toplumlarda böyle olduğu dile getirilmektedir. Bu sinema şekline “gerici-tutucu”(s.22) sinema adlandırması veren yazar, bunun yerine yeni sinemanın yani “ulusal devrimci”(s.22) sinemanın koyulması gerektiğini savunmaktadır. “Yeni Sinema Hareketi’nin”(s.22) yabancı öğelerden temizlenmiş olması gerektiğinin altı çizilmektedir.

Öngören, Mahmut Tali, “Tv ile Yeni Bir Dünya’ya Ulaşabilir miyiz?”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.25, (d.)

Yazıda, Türk televizyonunun gelişimindeki yavaşlığın sebepleri, televizyonun artı ve eksileri konu edilmektedir. Hızla gelişmemenin en önemli sebebi olarak televizyonun bağımsız ve özerk olmaması ve yöneticilerinin de düşünce özgürlüklerinin kısıtlanması olarak görülmektedir. Haberleşme ağının bu denli gelişmiş olmasına rağmen yazar, yeni iletişim araçlarının yani televizyonun gerekliliğini şöyle açıklamaktadır: “...Fakat buna rağmen insanların, toplumların, ülkelerin yeni akımlara, yeni düşüncelere ihtiyacı var. İşte bu ihtiyacı karşılayacak olan araçlardan biri televizyondur.”(s.25)

İnsanlar arasındaki ilişkileri zayıflatabileceği televizyonun eksi yönü olarak gösterilmektedir. Bu olumsuz durumun önüne geçebilecek kişilerin de televizyon yöneticileri olduğu ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, S.92, C.24, Haziran 1972

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

Altıok, Füsun, “İlimlının Gerçek Yüzü”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.3-4, (d.)

Yazıda, siyasal, sosyal ve ekonomik alandan felsefe, sanat alanına kadar bilim insanlarının takındıkları ilimlilik konusu ele alınmaktadır. “Bilimsel objektivizm, tarafsızlık”(s.4) ilkesinin her çağda taraftarı olduğu dile getirilmektedir. Bu ilkelere

sığınarak evet ya da hayır demekten sakınanların eleştirildiği de yazıdan anlaşılmalıdır.

Gönenç, Turgay, “Ataç’ı Okurken”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.3-4, (d.)

Yazıda, Ataç’ın 1953-55 yılları arasında yazdığı güncesinden verilen iki tane günlükten hareketle ülkedeki yersiz çatışmalar, ucuz jurnalcilik suçlamaları ve gittikçe şiirin de amacından uzaklaşan içi boşalan bir meta olması konuları ele alınmaktadır.

Altıok, Füsün, “Özgürlük Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.5-6, (d.)

Yazıda, dönem dönem yeni kılıklara büründürülerek ortaya atılan özgürlük kavramı ele alınmaktadır. Özgürlük kavramını herkesin kendine göre yorumladığı aktarılarak; “Özgürlük kavramı yabancılaşma ve bütünselleşme kavramlarıyla birlikte düşünülmelidir.”(s.5) uyarısı yapılmaktadır. Çıkarıcı bir yaklaşımın, bu kavram üstünde yapıcı değil de yıkıcı etkisi olacağı bildirilmektedir. “Özgürlük ve mutluluk kavramlarına, gündelik çıkar ve işlerin tıklarında gitmesi anlamları yamandığında, sadece özgürlük ve mutluluk değil, onlarla birlikte insan olmağın ta kendisi yitirilir.”(s.6)

Dost, “Fikir Suçu”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.1, (d.)

Yazıda, fikir suçu kavramı ele alınmaktadır. Suç deyiminin zaman içinde toplumdan topluma değiştiği aktarılarak fikir suçu deyiminin de bu sürece tabi olduğu vurgulanmaktadır. Batının aksine bizdeki fikir suçu kavramının çok farklı olduğunun altı çizilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Kıral, Erden, “Sanat Yapıtının Nesnelleşmesi”, S.96, C.25, Ekim 1972, s.4, (d.)

Yazıda, bir sanat yapıtının nasıl nesnelleşeceği konusu ele alınmaktadır. Bunun için öncelikle bir sanat yapıtının sosyal, politik ve kültürel bir olay olması yani toplumun bunu oturtması gerektiği vurgulanmaktadır. Yazar, ikinci olarak şunları söylemektedir: “Öznenin dışında yapıtın toplumsal işlevleri başlar başlamaz nesnel-

leşir. Toplumun gelişiminin sınırları içinde yaratıcılık kendini belirler.”(s.4) Bir sanat yapıtının, toplumla özdeşleştiği an nesnelleşebileceği de yazıdan anlaşılmaktadır.

Altıok, Füsün, “Diyalektik Açısından Mutluluk”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.5-6, (d.)

Yazıda, hem felsefenin hem de gündelik yaşamın sorunu olan mutluluk sorununun tanımlanması ele alınmaktadır. Mutluluğun nasıl bir şey olduğuna cevap arayan yazar şunları aktarmaktadır: “İki türlü mutluluk vardır. Daha doğrusu birbirine hiç benzemeyen iki durum vardır ki, her ikisine de mutluluk adı verilmektedir.”(s.5) Daha sonra bu iki mutluluğun ne olduğunu aktaran yazar, son olarak mutluluğu tanımlayıp yazısını sonlandırmaktadır: “Mutluluk, dinamizmini kendi içinde taşıyan, atımlı, yaratıcı bir süreci yaşayan kişinin, somut gerçeklerle ve yaşamla bağını kopmaksızın özünü gerçekleştirme, kendini yeniden ve tekrar tekrar yaratan kişinin etkenliğidir.”(s.6)

Altıok, Füsün, “Çağımızda Hümanizm Ne Değildir”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.3-4, (d.)

Yazıda, hümanizm kavramının ne olduğundan ziyade ne olmadığı konusu ele alınmaktadır. Yazar, kavramın çıktığı ilk çağdan orta çağa, rönesanstan günümüze kadar evrildiği anlamlarını aktararak hümanizmi bir sonuca bağlamaktadır. “Hümanizm sorununu bir sonuca bağlamak gerekiyor. Öyleyse özetleyelim: Hümanizmin sorunu insan ve insanın değerleridir. İnsanın sorunu ve insanın değerlerinin çağımızda içinde bulunduğu açmaz ise yabancılaşma sorununa gelip dayanır. Şu halde çağdaş hümanizm; ne tarihsel içeriğine sadık kalan bir Helenizm tutkusu olabilir, ne kedi sever gibi insan sevmek santimentalizmi ile temellenebilir, ne de boğuntu, bulantı, var oluş –öz ilişkileri gibi metafiziklere iltifat edebilir.”(s.4)

***Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972**

Bu sayıda deneme türüne yer verilmemiştir.

İnam, Ahmet, “Sorun Kaynağı Yaşamak: Edebiyatın Sütanesi”, *Dost Dergisi*, S.99, C.25, Ocak 1973, s.10-12, (d.)

Yazıda, edebiyatçı kimdir? Edebiyatçı olanı edebiyatçı olmayandan ayıran özellikler nedir? Edebiyatçının özellikleri gibi konular ele alınmaktadır. İlk soruya

yazar kısa bir cevap vermektedir. “Edebiyatçı olanı, edebiyatçı olmayandan, önce, kim bilir, belki tek şey ayırır: edebiyatçı, edebiyat denilen uğraş açısından bakar çevresine, tarihe, dünyaya.”(s.10)

Edebiyatçının, dünyayı adeta sözcüklerle gördüğü aktarılarak; romancının, şairin, öykücünün, tiyatroçunun bir noktada tıkanmaya mecbur oldukları vurgulanmaktadır. Yapıtın biteceği âşikardır. Bunların karşısında ise yalnızca, denemecinin edebiyatı içten görüp bir yerlere getireceği mesajı verilmektedir.

Kıral, Erden, “Yeni Sinema”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.20, (d.)

Yazıda, eleştirel gerçeklik ışığında toplumsal gerçeklerin ilişkisini özümleyen bir ‘yeni sinema’ anlayışının yerleştirilmesi konusu ele alınmaktadır.

İnce, Özdemir, “Resim Üzerine Bilim-Kurgu Denemeleri”, *Dost Dergisi*, S.101, C.25, Mart 1973, s.12-16, (d.)

Yazıda, sanat dallarından biri olan resim sanatının ilk görüldüğü yerler olan mağaralardan oluşan ilkel resim denemelerinden, günümüze kadar gelişimi ve değişimi, kuramsallaşması, ressamların duruşları gibi konular ele alınmaktadır. Yazar, ilkel resimlerin yapılış amaçlarıyla şimdiki resim sanatının icrasında büyük farklar olduğunu aktarmaktadır. İlkel mağara duvarlarından çanak çömleklere inen resim artık değişmiştir. “Ve böylece resmin teknik ve estetik, mesleki ve pazarlama kuralları yasalaşmaya, hatta tabulaşmaya başladı.”(s.13)

Yazıda, özellikle ilkel ressamların elindeki resim olgusuyla çağdaş insanın elinde tuttuğu resim kavramının bir değişme sürecine girdiği vurgulanmaktadır. Bu değişim profesyonel olmayan ressamı ortaya çıkarmıştır.

İnce, resim sanatının kuramlara ve kurallara büründürülmesini de yadırgamaktadır. “İlkel resmin giderek kurallarını yaratmasındaki eytişimi anlıyorum, kavriyorum; ama nasıl olmuş da resim sanatı kurallarla özdeş tutulabilmiştir, işte bunu kavramak ve kabul etmek olası değil.”(s.14) İlkel resim ve ressamlarla günümüzdeki alaylı yani eğitilmiş ressam karşılaştırılmaktadır. Yazar, özellikle alaylı ressamın sanat bakışlarını, yaratıcı duyarlıklarını, insanın ve doğanın durumunu yansıtmaya kabiliyetlerine sahip olduklarını vurgulamaktadır.

Yazının da ana odak noktası olan alaylı ressam kavramı ise şöyle tarif edilmektedir: “Bilerek ya da bilmeyerek yoz resim kuram ve kurallarını yadsıyan; öğrenmediğine yerinip bu yoz kuralları öğrenmeye kalkışmayan; öğrendiklerini bir kenara kaldırıp atan; bireyselliğini toplumsallaştıran; doğa ve öteki insanlarla bütünleşen; resimdeki bütün yenilik araştırmalarının aslında resmin kaynağına dönüş olduğuna inanan ve bu yüzden resimlerine değişen ‘işaret’leri, biçimleri değil, değişen insan ve nesneyi koyan her ressam ‘alaylı ressam’dır.”(s.16)

Dost, “Veysel’den Kalan Saz”, *Dost Dergisi*, S.102, C.25, Nisan 1973, s.1, (d.)

Yazıda, halk edebiyatımızın usta isimlerinden biri olan Âşık Veysel’in ölümünden sonra âşıklık geleneğinin boşluğa düştüğü konusu ele alınmaktadır. Asıl yakınılan konunun âşık şairlerimizin azlığı ve olanların da kıymetlerinin bilinmediği gerçeği yazıda göze çarpmaktadır.

Cumalı, Necati, “Edebiyatımız Kısır mı?”, *Dost Dergisi*, S.102, C.25, Nisan 1973, s.2-15, (d.)

Yazıda, edebiyatımızın üretken olup olmadığı konusu irdelenmektedir. Yazar burada, edebiyatın diğer üretim alanlarıyla bir tutulmaması gerektiğinin altını çizmektedir. Ona göre her üretim faaliyetinin üretkenlik prensipleri farklıdır. Bizdeki edebiyatın gelişmemesini ekonomik nedenlere bağlayan yazar, buna rağmen edebiyatımızda kısırlık var anlayışına karşı çıkmaktadır. “Öbür sanat kollarıyla, öbür üretim alanlarıyla karşılaştırılınca edebiyatımız hiç te kısır sayılmaz bizim. Aksine, şairlerimizin, yazarlarımızın ünlerini yıldan yıla yurt dışına yaydıkları, bütün olumsuz koşullara karşın, çevrildikleri dillerde beğenildikleri görülür. Unutulmamalı ki, bir toplumda edebiyatın gelişmesi ya da gelişmemesi ekonomik, sosyal etkenlere bağlıdır.”(s.15) Ayrıca yazıda, toplumun siyasi yapısı, özgürlük, hoşgörülük anlayışı gibi durumların edebiyatın üstünde açık bir etkiye sahip oldukları vurgusu yapılmaktadır.

Doğan, Mehmet, “Yaşasın Sanat Dergileri”, *Dost Dergisi*, S.102, C.25, Nisan 1973, s.3-18, (d.)

Yazıda, sanat dergilerinin önemi ve sanata yaptıkları katkı konusu işlenmektedir. Sanatın kendisini bulduğu yerin, dergiler olduğu aktarılmaktadır. tüm olumsuz-

luklara rağmen, bu dergilerden bir şair veya hikâyeci çıkma olasılığı yazıya göre çok olağandır.

Doğan, ayrıca dergilerin önemini daha iyi okuyucuya aktarmak için Milliyet ve Yeni Ortam gazetelerini örnek vermektedir. Bu gazetelerin bütün iyi niyetlerine rağmen denedikleri sanat sayfaları girişimleri başarısız olmuştur. Yazar bunu günü-birlik haber anlayışıyla sıkışmış gazetelerin aynı uygulamayı sanat sayfalarına da yapmaya çalışmalarına bağlamaktadır.

DEĞERLENDİRME

Edebiyat, sanat, dünya görüşü gibi herhangi bir konuda yazarın kendi duygu ve düşüncelerini subjektif biçimde ve belli başlı kurallara uymadan, duygu ve düşüncelerini açıkladığı yazı türüne deneme denir. Yazarlar için çok sık başvurulan bu tür, Dost Dergisi'nde sıkça yer bulmuştur. Dost Dergisi'ndeki deneme yazarları gözlemlerinden ve deneyimlerinden yararlanarak; şiir, roman, öykü, aşk, gençlik, halk kültürü, yönetim sistemleri, müzik, sinema ve plastik sanatlar gibi konularda fikirlerini bu türde ifade etmişlerdir.

Dost Dergisi'nde yer alan denemelerde en çok, Ahmet İnam, Ahmet Oktay, İlhami Soysal, İlhan Selçuk, Suat Taşer, Sevgi Sabuncu, Tevfik Çavdar, Haluk Aker, Erden Kıral, Füsun Altıok, Fahir Aksoy, Cengiz Bektaş, Özdemir İnce, Çetin Altan, Necati Cumalı isimleri dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra *Dost Dergisi*'nde Maurice Cronstan, Mauroir Andre, Paul A. Baran, Viorica Dinescu ve Cesare Paveze'nin de birer denemeleri yer almaktadır.

Dost Dergisi yazar yelpazesini geniş tutmasına karşın fikir yelpazesini dar tutmuştur. Ortalama aynı görüş sahibi olan kişilerin denemeleri göze çarpmaktadır. Bu denemelerin konuları; toplumsal yapı, yönetim düzeni, eğitim, sanayileşme gibi toplumsal konulardan, şiir, sinema, plastik sanatlar gibi konulara kadar çeşitlilik göstermektedir.

2. 5. Tartışma

Muzaffer, Erdost, “Teknik Yanlılar”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.8-9, (tart.)

Yazı, Haluk Aker’in *Devinim LX* Dergisi’nde çıkan ‘Umut Taşları’ adlı yazısıyla yine aynı dergide çıkan Muzaffer Erdost’un ‘Türk Şiirinin Yorgun Günleri’ adlı yazıya karşı çıkması üzerine kaleme alınmıştır. Erdost, bu iki yazıda kendisinin İkinci Yeni’den dönüşünün içteki değişikliğinin sözde açığa çıkarılmaya çalışıldığını aktarmaktadır. Yazar, Aker’i, yazılarını okumamakla suçlayarak yanlış çıkarımlara gittiğinin altını çizmektedir. “Orada gördüm ki, Haluk Aker, İkinci Yeni tartışmalarına konu olan yazılarımı okumamıştı. İkinci Yeni’ye bütün dikkatsiz okurların ve edebiyata ihaneti politikalarında saklayanların bize yüklediği suçlamaları, yazısına temel olarak alıyordu.”(s.8) Yazar, başta yanıtlamayı gereksiz bulduğunu ancak son zamanlarda “edebiyatta bağımsızlaşma ve ulusallaşma”(s.8) üzerine yazdıklarına da karşı çıktığı için cevap verdiğini aktarmaktadır.

Aker’in yaptığı hem teknik hem de yorum hataları yazıya taşınarak cevap verildiği görülmektedir. Son olarak yazı şöyle sonlandırılmaktadır: “Haluk Aker’e öğütlerim. İtiraz edeceği yazıları önce dikkatle okusun. Bizim adımızı kullanarak, başkalarına cevap vermesin. Bize cevap verecekse, bizim söylediklerimizin cevabı olsun.”(s.9)

Oktay, Ahmet, “Bir Eleştirme Dolayısıyla”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.8-10, (tart.)

Yazı, Cemil Eren’in *Ulus* Gazetesi’nde çıkan bir eleştirisi üzerine kaleme alınmıştır. Ahmet Oktay, adının karışmış olduğu bu eleştiriye bir karşılık olarak yazıyı yayımlamıştır.

Ahmet Oktay, Eren’in eleştirisinde sadece Tülay Tura’nın yapıtı üzerinde durması gerektiğini vurgulayarak hem kendisinin hem de Eray’ın bu eleştiride adlarının geçmemesi dileğini aktarmaktadır.

Börtecene, Eray, “Cemil Eren’e Yanıt”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.12-13, (tart.)

Yazıda, Cemil Eren’in *Ulus* Gazetesi’nde Tülay Tura Börtecene’nin resim sergisi üzerine yayımladığı eleştirisine Eray Börtecene’nin de adını karıştırması üzerine kaleme alınmıştır. Genel olarak Cemil Eren’in eleştiri ve resim anlayışından bahseden yazar, onun resim anlayışından uzak bir kişi olduğunu ve bundan dolayı eleştiride hatalar yaptığını aktarmaktadır. Bu tutumuyla Eren’in, ne kendi resminden ne de Tülay Tura’nın resminden bir şey anlamadığı yazar tarafından dile getirilmektedir.

Aktaş, Arsan, “Sait Sökmen: Dans Evrensel Bir şeydir”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.18, (tart.)

Yazıda, Sait Sökmenle Türk Balesi’nin kendine özgü bir üsluba sahip olup olmadığı konusu tartışılmaktadır. Yazar, “Türk balesi diyince akla Türk folkloru ve dans adımlarıyla bezenmiş bir folklorik eser gelebilir”(s.18) fikrine Sait Sökmen’in katılmadığını dile getirmektedir. Bu tartışmanın Sait Sökmen’in ‘Çark’ adlı bale gösterisi üzerine yapıldığı yazıdan anlaşılmaktadır.

Şengil, Salim, “Dedim-Dedi”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.4-6, (tart.)

Yazıda, üç dört ay içinde iki yazısı çıkan ve Şengil’e göre aynı yazı içinde “çelişkiye düşen”(s.6) Mutluay’a verilen cevaplar yer almaktadır. Adeta karşılıklı soru cevap şeklinde kaleme alınmış bir yazı olarak karşımızda durmaktadır. Şengil, Mutluay’ın eleştirilerinde dikkatli davranmadığını öne sürmektedir. Mutluay’ı bilanço yazarı olarak nitelendirmektedir. Görüşlerinin herhangi bir ehemmiyetinin olmadığı kanısındadır.

İsimsiz, “Bir Yazı Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.15-16, (tart.)

Dergideki bu isimsiz yazı, Abidin Elderoğlu’nun *Ankara Sanat* adlı derginin Nisan sayısındaki yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Yazar, söz konusu yazıda yalnız kendisi hedef alındığı için değil, aynı zamanda sorunların da yanlış yansıtıldığı için cevap verme zorunluluğu içine girdiğini aktarmaktadır. Yazar, Elderoğlu tarafından,

Sanat Sevenler Derneği'nde düzenlenen resim sergisinde bir art niyetli ayıklama yapılarak birkaç sanatçı üzerinde durulduğu ithamını aktarmaktadır. Bu durumun aslında açık oturumda da belirtilen bir tavırla alakalı olduğu dile getirilmektedir. "Açık oturumda da belirttiğim gibi, aslında pek de önemsemediğim öbür ressamı söz konusu etmemekle, o resimler karşısındaki tavrımı ve düşüncemi de belirmiş oluyordum. Açık oturumda sözü edilmemesi gereken kimi ressamlar üzerinde durmamış, sözü edilmesi gerekenleri de özellikle arımıştım."(s.16)

Yazar bu davranışın farklı yorumlara kapı aralamasını; kişinin hayal zenginliğinin bir ürünü olduğunu ve üzerinde durmayacağını söyleyerek konuyu kapatmaktadır.

İleri, Selim, "Hayatlarının Hikâyesi", *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.17, (tart.)

Yazı, *Dost Dergisi*'nin Ağustos 1971 tarihli 82. sayısında Nermin Menemencioğlu'nun yazısı üzerine kaleme alınmıştır. İleri, Menemencioğlu'nun özellikle kendi hikâyesi olan "Hayatımın Romanı"(s.17) adlı hikâye kitabı için iğneleyici sözler sarfettiğini söyleyerek eserini savunmaya kalkışmaktadır. Bu hikâye için çok fazla kaynak taradığını dile getiren İleri, anlatılan olayların gerçek olaylar olduğunu dile getirmektedir. Kendisini ayrıca batı hayranlığıyla suçlayan Menemencioğlu için şu cevabı vermiştir: "Ben har vurup harman savurduğumuz toprakların, Osmanlı Devleti tasfiyesinin hesabını sormak istedim. Sömürücü Loti'lerle, Bezgin Kadın'larla N. Menemencioğlu'nun sandığı anlamda hiçbir hayranlık alışverişim yoktur."(s.17)

Yazar, eseri hakkında birkaç yanlış anlamayı da düzelttikten sonra yazısını sonlandırmaktadır.

Menemencioğlu, Nermin, "Hikâyelerinin Temelleri", *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.2-15, (tart.)

Yazı, Selim İleri'nin *Dost Dergisi*'nin Ekim 1971 tarihli 84. Sayısında yayımlanan 'Hayatlarının Hikâyesi' başlıklı yazıya cevap olarak kaleme alınmıştır. Yazar, Selim İleri'nin 'Hayatımın Romanı' adlı hikâyesinin adının Şair Nigar Hanım'ın 'Hayatımın Hikâyesi' adlı hikâyeden yola çıkılarak konulduğunu ve bu anılardan çok fazla bir şey değiştirilmeden 'Hayatımın Romanı'nda' tekrarlandığını dile getirmek-

tedir. Bir hikâyenin neredeyse üçte ikisinin başka bir hikâyeden alıntılanmasının iyi bir hikâye yöntemi olmayacağını altı çizilmektedir. İleri'nin aynı zamanda tekrara düştüğü de dile getirilmektedir. “Nigar Hanım kendi kendinin parodisini yaparak dünyasının sahteliğini, ama bilmeden, bize açıklamıştır. Anıları bilinçsiz bir güldürüdür. Onları okurken zaten gülmüşüz, yeniden gülmemiz için bu anıların tekrarı değil, yazarın imgelerinden geçmiş yeni olaylarda, yeni kişilerde bir yankısını bulmamız gerek.”(s.2)

Son olarak İleri'nin yanlış yolda yürüdüğü ve bilmediği, görüp yaşamadığı şeyleri anlatma çabasının onu kitaplara bağladığı vurgulanmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Elderoğlu'na Cevap”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.17-18, (tart.)

Yazı, Abidin Elderoğlu'nun *Ankara Sanat Dergisi*'nin Eylül sayısında çıkan ve Kaya Özsezgin'i hedef alan bir yazısı üzerine kaleme alınmıştır. Özsezgin ilk olarak Elderoğlu'nu yazısındaki sayısız imla hatalarından dolayı ağır bir dille eleştirmektedir. Asıl konuyu ise şöyle aktarmaktadır: “Elderoğlu'nun iddiasına göre, sanatını ‘Avrupa sanat ortamına kabul ettirmiş’ bir sanatçının resimleri konusunda, benim öne sürdüğüm eleştiriler, bir çeşit hafiften alma anlamı taşımakta. Bunca ünlü ve de uluslararası bir sanatçıyı eleştirmek de ne oluyormuş... Bu olsa olsa bir eleştirici hevesliliği biçiminde yorumlanırmış, falan filan.”(s.18) Bu ifadelerin Elderoğlu'nun “uluslararası”(s.18) olmak terimini bilmemek olduğu vurgulanmaktadır. Özsezgin'e göre kendini batı sanat ortamına kabul ettirmiş bir ressamın belli başlı yayın organlarında ve yetkili eleştirmenler tarafından incelenmesi ancak onu uluslararası yapar.

Yazar, birkaç noktaya daha değinerek yazısını sonlandırmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nin elde bulunan tüm sayılarında yapılan inceleme sonucunda 9 tane tartışma türüne yer verildiğini saptamış bulunmaktayız. Bu tartışmalar güncel edebiyat, şiir, hikâye, resim, bale ve ikinci yeni üzerinedir.

Dost Dergisi'nde yapılan ilk tartışma, Haluk Aker'in *Devinim LX Dergisi*'nde çıkan bir yazısında Muzaffer Erdost'u eleştirmesi üzerine kaleme alınmıştır.

Dost Dergisi'nde yapılan ikinci tartışma, Ahmet Oktay'ın adının Cemil Eren'in *Ulus Gazetesi*'nde çıkan bir eleştirisinde gereksiz yere geçmesi üzerine kaleme alınmıştır. Tartışmaya Eray Börtocene'de *Dost Dergisi*'nin aynı sayısında çıkan bir yazıyla katılmıştır.

Dost Dergisi'ndeki üçüncü tartışma ise, Eray Börtocene'nin Cemil Eren'in *Ulus Gazetesi*De çıkan eleştirisine karşılık yazılan yazı olmuştur. Bu tartışmaya Ahmet Oktay'da bir yazısıyla katılmıştır.

Dergideki dördüncü tartışma, Sait Sökmen'le Türk Balesi üzerine karşılıklı bir münazara olmuştur.

Dost Dergisi'nin beşinci tartışması, Mutluay'ın birkaç ay içinde çıkan ve *Dost Dergisi*ni yerdiği iki sayısı üzerine kaleme alınmıştır. Yazıyı Salim Şengil Kaleme almış ve Mutluay'ın ithamlarına teker teker cevap vermiştir.

Dost Dergisi'nin altıncı tartışması, isimsiz olarak kaleme alınmıştır. Söz konusu yazıda Abidin Elderoğlu'nun *Ankara Sanat* adlı derginin Nisan sayısındaki yazısında maksatlı bir şekilde yazarı itham ettiği aktarılmaktadır.

Dost Dergisi'nin yedinci tartışması, Selim İleri ile Nermin Menemencioğlu arasında geçmiştir. Selim İleri, Nermin Menemencioğlu'nun *Dost Dergisi*'nin Ağustos 1971 tarihli 82. sayısında çıkan yazısında eseri hakkında iğneleyici sözler sarfedildiğini vurgulayarak eserini savunmaya çalışmaktadır.

Dost Dergisi'nin sekizinci tartışması, Nermin Menemencioğlu'nun Selim İleri'nin Ekim 1971 tarihli 84. sayıda çıkan yazıya cevap olarak kaleme alınmıştır. Menemencioğlu, Selim İleri'nin eserinin kötü bir kopyadan öteye geçmediğini vurgulamaktadır.

Dost Dergisi'nin son tartışması ise, Abidin Elderoğlu ve Kaya Özsezgin arasında gerçekleşmiştir. Kaya Özsezgin, Abidin Elderoğlu'nun *Ankara Sanat Dergisi*'nde Eylül ayında çıkan ve kendisini hedef alan yazısı üzerine bir cevap vermiştir. Özsezgin, söz konusu yazının hem imla hem de içerik bakımından hatalı olduğunu vurgulamaktadır.

Dost Dergisi'nde görüldüğü kadarıyla tartışma türü diğer türlere oranla az yekûnuyla dikkati çekmektedir.

2. 6. Soruşturma

Dost, “Soruşturmamız”, *Dost Dergisi*, S.5, C.15, Mart 1965, s.3-28, (sor.)

Yazı, *Dost Dergisi*'nin Batıda ve bizde sanat anlayışını, ulusal sanat kavramı gibi olguları soruşturduğu en geniş çaplı soruşturmalarının ilki olma özelliğini taşımaktadır. Soruşturmaya katılanlara şu sorular yöneltilmektedir:

“1- Sizce Tanzimat'tan bu yanaki sanatımız Batı etkisinden kurtulmuş mudur? Kurtulmuşsa bunu nasıl tanımlayabilirsiniz? Kurtulmamışsa bunun nedenleri nelerdir?

2- Türk sanatını kendine özgü bir şekilde Batı'nın yanına nasıl koyabiliriz? Kendi sanat çizgimizden giderek mi, Batı sanatının çizgisinden giderek mi?

3- Sizce ulusal sanat ne demektir? Böyle bir sanat nasıl yaratılabilir? Bu gerekli midir, değil midir? Bir sanat ulusal olmadan evrensel olabilir mi?

4- Ulusal bir sanat yaratmanın koşullarını toplum koşullarının dışında düşünebilir miyiz? Az gelişmiş bir ülke olmak sanatımız üzerinde etki yapar mı? Yaparsa buna nasıl karşı çıkabiliriz?” (s.3)

Soruşturma, *Dost Dergisi*'nin Mart 1965 tarihli 5. sayısı, Mayıs 1965 tarihli 7. sayısı, Temmuz 1965 tarihli 9. sayısı, Ağustos 1965 tarihli 10. sayısı, Ekim 1965 tarihli 12. sayısı ve Kasım 1965 tarihli 13. sayısında yer almaktadır.

Soruşturmanın, düşünür, yazar, icracı ve işleyici 215 kişiye gönderildiği aktarılarak sırasıyla soruşturmaya verilen cevaplar yayımlanmaktadır.

Dost Dergisi'nin Mart 1965 tarihli 5. sayısında, soruşturmada sorulan sorulara Tektaş Ağaoğlu, Gülten Akın, Cengiz Bektaş, İlhan Berk, Fakir Baykurt, Hikmet Erhan Bener, Celal Çumralı, Arif Damar, Muzaffer Erdost, Leyla Erbil, Refik Erduran, Nuri İyem, Ceyhun Atuf Kansu, Samim Kocagöz, Nermin Menemencioğlu, Ali Püsküllüoğlu, Şahap Sıtkı, Saadet (Timur) Ulçugör-İsmail Ulçugör, Turgut Uyar ve Şevki Vanlı yanıtlarıyla katılmıştır.

Tektaş Ağaoğlu, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Bana kalırsa Tanzimattan bu yana sanatımız Batı etkisinden kurtulmamıştır. Bunun tek sebebi, Tanzimattan bu yana sanatçılarımızın sanatımızı Batı etkisinden kurtarmak istememiş olmalarıdır. İsteselerdi kurtulurdu. İsteselerdi, kurtulması için ne yapmak gerektiğini pekâlâ bulur çıkarırlardı.”(s.5)

“2- Türk sanatını kendine özgü bir şekilde Batı'nın yanına koyabilmek için Batı sanatının yolundan gitmemiz gerekir. Batı sanatını taklit etmekle olmaz bu. Batı sanatını, Batıda sanatçı duyarlılığının nasıl işlediğini anlamak gerekir. Batı sanatının yolunda Türk sanatının, Türk sanatı kendi kişiliğini bulacaktır. Zaten Batı sanatının yolundan gidersek, kendi sanat çizgimizi izlemekten başka çıkar yol olmadığını göreceğiz.”(s.5)

“3- Gerçek sanat ulusal sanattır. Ulusal sanattan ne anladığımı belirteyim. (Bazı kişiler adamın ağzına lafı hemen tıkıyorlar.

Ulusal sanattan söz etmişsin

Demek ki sen bir faşistsin!

Bu ucuzuna ağız kapamacalar gülünç, aslında. Ya alıktan ileri geliyor ya da laf anlamama inadından). Belli ve belirli bir yaşama geleneği çerçevesinde oluşan sanata ben ulusal sanat derim. Soyut İnsan'a değil, sahici insanlara seslenen sanat... Sanatçı kendi başına yaşamadığı gibi kendi başına da çalışmaz. Mesela şairin kullandığı kelimeleryalnız onun değildir. Kelimelerin taşıdığı anlam yükünü koyan, kendinden önce gelen şairler giderek, bütün bir toplumdur; bir başka deyişle, sanatçının birlikte yaşadığı insanlarla daha da önce yaşamış insanlar. Bu anlamda ulusal sanat gerekli değildir demek, sanat için insan ve insan yaşantısı gerekli değildir, demek olur. Ulusal, yani gerçek bir sanat yaratabilmek için ilk şart, yaşayan bir geleneğin zorunlu olduğunu kavramaktır. Geleneğe dayanmayan sanat olmaz. Olur diyenler kendilerinden önce yaşamış insanları inkâr edenler, onları hiç yaşamamış sayanlar, dolayısıyla kendilerini bilmeyenler, tanımayanlardır. Faşist diye ben onlara derim. Sanat dünyayı hem yorumlar, hem de o yorum yönünde değiştirmeye çalışır. Değiştirir de. Oscar Wilde'in çok güzel bir sözü var: Sanat tabiatı taklit etmez, tabiat sanatı taklit eder, diyor. Bugünün sanatçısı için dünya büyük ölçüde dünün sanatçısının

yarattığı dünyadır. Onu bilmeden, tanımadan onunla arasında sevişmeli ya da kavgalı bir ilişki kurmadan bugünün sanatçısı dünyayı anlayamaz. Onun için sanat da yapamaz. Bütün Batı sanatı yüzyıllardır süregelen bir düşünce, duygu, biçim ve ses geleneği üzerine kuruludur. Batılı bir şairin işlediği kavramlar, kullandığı görüntüler, simgeler az çok bütün toplumun malıdır. (İncil'in bu bakımdan Batı şiiri üzerine korkunç etkisi olmuştur). Batılı sanatçı toplumla arasındaki ilişkiyi böyle kurar. Sanatçının söylediği yeni söz ancak böyle anlamlı olur. Hatta sanatçı yeniye böyle varır. Toplumun sınıf duvarlarını böyle aşar. Batı şiirinde yazılanın yanı sıra bir o kadar da yazılmayan, dile getirilmeyen, okuyucunun kafasında, gönlünde olan vardır. Batı şiiri atıflar üzerine çalışır. Bütün gerçek şiir atıflar üzerine çalışır. Çünkü sanat gâipten ses alıp gaibe ses vermek değil bir toplum olayıdır. Sanatın evrensel olması demek, atıflar alanının genişlemesi demektir. Ama bizde bunun tersi oluyor. Evrensel olamaz deyip, bugünkü toplum şartlarımız içinde, sanatın atıflar alanını büsbütün daraltıyoruz. Dediğim anlamda ulusal sanatı yaratmadan evrenselliğe hiç heveslenmeyelim. Boşuna.”(s.5-6)

“4- Hayır. Dediğim gibi, ulusal sanat gerçek sanattır. Bizde gerçek sanatın olmaması toplumun son bir buçuk yüzyıldır aldığı yönden ileri geliyor. Topluma hakim kuvvetler bu süre içerisinde, kah bilinçli, kah bilinçsiz, ulusal sanatın gelişme yollarını tıkadılar. Çünkü bir yerde, bu yurdu yönetenler bu yurdun insanından korkular. Sanatçıyla insan arasına inanç, kültür, dil, korku, nefret ve hele çıkar uçurumları koydular. Bu uçurumlar, yani bugünün toplum şartları, gerçek sanat için gerekli yaşantı geleneğinde kesinti, kopukluk yarattı. Hâlâ sürüp gidiyor. Bu durum Türkiye'nin geri kalmış bir ülke olmasıyla tabii çok yakından ilgili. Geri kalmış ülkelerde paylaşılan mal az olur. Ortadaki mala mümkün olduğu kadar az elin uzanması için belli tedhiş yöntemleri vardır. Bunlardan biri, etkisi en kuvvetli olanlardan biri sözde Batılaşmış, okuma yazma bilen bir sınıfın kendini halktan ayrı düşürmesidir. Bu okumuş yazmışlar takımı 'cahil' halkı yönetme ve yükseltme, 'medenileştirme' iddiasıyla kendine bir takım görevler icad eder, işler yaratır, geçimini ondan sağlar. Ortadaki mal üzerinde hak iddia eder, aslan payını kendine ayırır. Bu azınlık sırtında geçindiği halkın okumasını, ilerlemesini, kendi kaderine kendi hâkim olmasını istediğini söyler ama yalan söyler. Çünkü mala uzanan ellerin çoğalması, halkın kendi emeğinin ürününe ortak çıkması, azınlığın çıkarına değildir. Okuyan yazarların sayı-

sı arttıkça okuma yazmak bilmek bir imtiyaz olmaktan çıkacaktır. Azınlığın istediği, çoğunluktan bütün bütün kopmak, çoğunluğu geriliğiyle, cahilliğiyle suçlayıp ona haddini bildirmektir. Köylü yarın okuma yazma öğrensin, azınlık yeni bir alfabe icad eder. Yeter ki aralarındaki ‘mesafe’ daralmasın, çoğunluk her daim haddini bilsin. İşte bu azınlığın içinden çıkan sanatçının (geri kalmış bir ülkede sanatçı ister istemez o azınlığın içinden çıkacak, hiç değilse zaman da o azınlıktan olacaktır o azınlıkça ‘muteber’ sanatı, azınlığın çoğunluğa karşı küçültücü tutumunu haklı gösterecek bir nitelik taşır). Halkın okuduğunu okumamak, halkın dinlediğini dinlememek, halkın sevdiğini sevmemek, yani halka benzememek bu azınlığın çıkarına olduğu ölçüde azınlığın okuduğu halkın okumadığıdır, azınlığın dinlemediği halkın dinlemediğidir, azınlığın sevdiği halkın sevmediğidir. Azınlığın bütün bu tercihleri o sınıfın çocuklarına daha küçüklükten aşılır. Sanatçı, çokluk, bu ortam içinde yetişir. Ortamın darlığından sıkılır, bunalır ama dışına da çıkamaz. Çünkü azınlık bütün insanca değerleri kendi tekeline almıştır. Dışarıya çıkmaya çalışan sanatçı, aç kalmayı da göze alsa, kendini boşta hisseder, sürüden ayrılmış kuzuya döner. Sonunda çevresi onu nasıl görmek istiyorsa o da kendini öyle görür. Kendi hür iradesiyle seçtiğini sandığı yola itelenmiştir. Bu yol onu git gide çoğunluktan uzaklaştırır (oysa ona sorsanız, o çoğunluktan yana olduğunu zanneder) o soyut yolda halkla, halkın geleceği ile beraberdir. Somut gerçekler alanında diliyle, beğenileriyle, eğilimleriyle, kültürüyle, yaşadığı hayatla halktan, halkın geçmişinden ve bugününden ayrı düşmüş yabancılaşmış ‘gâvur’ olmuştur. Çoğunluğun sırtından geçinen azınlık sanatçıyı böyle kullanır geri kalmış ülkelerde. Bizde de az çok öyle. Ama ben iyimserim. Sanatçılarımız er geç içine düştükleri tuzağın farkına varacaklar. Gerçek sanat yoluna çıkabilmek için halkla aralarındaki uçurumları doldurmak gereğini duyacaklar. Birgün gelecek, bugünün bunaltı sanatçıları, sanat yapamamaktan bunalacaklar. Gerçek sanatın, ulusal sanatın yolu onları sömürücü azınlığın ideoloji çerçevesi dışına çıkmaya zorlayacak. Sanatçılarımız sanat yapmak için kime, nasıl seslenmeleri, kimden, nasıl ses almaları gerektiğini anlayacaklar. Bu bilince varmadıkları ölçüde, sömürücü azınlığın ideoloji çerçevesinde çalışmaya, bir başka deyişle, o azınlık zümreye yarıdakçılık etmeye mahkûm olduklarını görecekler. Ve işte o zaman gerçekten sömürücü azınlığa karşı çıkacaklar. Türkiye’nin siyasal davası aydınlığa kavuşacak.”(s.6)

Gülten Akın soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimattan bu yanaki sanatımız batıyı taklitten kurtulmuştur ama batı etkisinden kurtulmamıştır. Batı kavramı bizde eskidenberi ‘uygar dünya’ anlamına kullanılmaktadır. Çağdaş bir uygarlığa, ekonomik koşullarımızla vardığımız söyle-nemezse de, sanatımızın o düzeyde olduğu bir gerçektir. Türk sanatçıları yer yer uy-gar bir sanatın bilincine varmışlardır. Bu yüzden, onlar için batı etkisinden kurtulmak bir erek değildir. Zaten bu durum, sanatçı ve aydın kesimimizle vardığımız üst dü-zeyde korkulacak ve kaçınılacak bir şey değildir.”(s.6)

“2- Türk sanatı Batı düzeyinde kendine özgü bir biçimde sürüp gitmeye yer-leşmiştir.”(s.6)

Bir sanat eserinin çıkış noktası vardır. Oluştugu düşünce ve duygu biçimi vardır. Bizim dar anlamda biçim dediğimiz kalıbı vardır. Bir de ereği vardır. Sanatta çıkış noktası ve erek bakımından bir anlaşmazlığa düşüleceğini sanmıyorum. Düşün-cemizin vardığı çağdaş incelik bu çıkış noktasına ve ereğe sadece insanı koymakta-dır. Çıkış noktasında, dünyadaki her olaya, herşeye bir başka anlam, bir başka görü-nüm veren tek insanı erekte, bu başka anlamın, başka görünümün, başka yorumun iletilmek istendiği insan.

Dar anlamda biçimi yani kalıbı bir yana koyarsak (soruyu taşmamak için) ge-riye, duygulanış, düşünüş, yorum kalıyor. Kendimize özgü kalarak batının yanında sayılmak için zorlayacağımız yer herhâlde burası olmalıdır. Ulusal olmak, Batı ya-nında çeşitlilik göstermek burada gereklidir. Buradaki öğretisi ise, çevre öğretisidir. Ulusal yapı öğretisidir. Ulusların ortak özellikler yanında, değişik özellikler göster-diği saptanmıştır. Bir Türk sanatçısı, bir Japon, bir Fransız’dan başka yorum yapar. Başka duygulanır. Öyleyse burada bir Batılı gibi davranmak, Batıya öykünmek olur. Etki alanından çıkar. Ama bol örnekleriyle öğretisi yapılmış Batılı gibi düşünme, duygulanma kolaydır. Üstelik üne erme bakımından tehlikesizdir. Korkulu bir dene-ye girişerek, ulusal bir birikimi, Yunusu, Maniyi Koşmayı, Kilimi, Selçuklu’yu, Eti’yi kullanmaksa zor. Bozulmamış kalabalıklara inerek gerçek Türk dünya görüşü-nü yakalamak, kullanmak zor.

Özellikle söz sanatlarının, bazı geçerli kişilerinin kolay yolu seçtikleri görülmektedir.

Kısaca söylemek gerekirse, yeğlediğimiz sanat, çıkışta ve erekte Batılı, geniş anlamda biçim (kalıp değil) için gerekli duygulanış, yargı ve yorumda ulusal olandır. Bu sanat ulusal ve evrenseldir. ‘Ulusal’ ve ‘Evrensel’ kavramları karşıt kavramlar değildir.”(s.6-7)

“3- Bu sorunun yanıtı yukarıda verilmiş olmaktadır.”(s.7)

“4- Bu soru bugünlerde yanıt bulunması gereken en önemli soru. Ben yalnız söz sanatları için konuşmak istedim. Soruda, sanatın ve toplumculuğun, birbirinin suyundan gittiği önyargısı vardır. Oysa bu iki kavramı birbirinden ayırmadan bir açıklığa varılamaz. Önce de söylediğim gibi sanatın çıkış yeri, toplumla bağdaşması, anlaşması olanaksız yanıdır kişinin. Etkili bir toplumculuksa, tam karşıdadır.

Bu böyledir böyle olmasına. Ancak toplumumuzun da bir büyük bunalım içinde olmasının acısından, toplumun bir bilinçli ve incelmış üyesi olan sanatçının en çok etkilenmesi de bir gerçektir. Az gelişmiş bir ülkenin vatandaşı olan sanatçı böyle şanssız bir ikilem içindedir. Dergilere, kitaplara baktığımızda bu ikilemin yarattığı bir büyük durgunluğun ve şaşkınlığın yemişlerini görmekteyiz. Büyük kentlere, Ankara ve İstanbula toplanmış şairler, yazarlar genellikle üç yolda:

Küçük bir grup sanatı şimdilik bir yana koyup toplumcu ürünler vermektedir. Bir büyük çoğunluk toplumculuğunu bir bildiriyle açıklayıp, yazdıkları arasında bir iki toplumsal dize, birkaç toplumsal gerçek nakış atarak, şu buhranı savmayı becermeye çalışmaktadırlar. Üçüncülerse ne suya ne sabuna... Çoğu kez anlamsız, çoğu kez üstüste yığılmış güzel görüntülerle, banamısın demeden yazıp gidiyorlar.

Birincileri bu toplum, mutlu bir gelecekte saygıyla anacak. İkinciler, sanatla toplum arasında kalmışlardır. Ama öyle rahatları düzenleri bozulsun istemezler. Sanatlarına konu, kişisel bunalımlarının ardından toplumsal sular akıtırlar. İşin kolayını bulmuş görünmektedirler.

Bizce, sanattan vazgeçmeyen için toplumculuk yapmanın yolu bu değildir. Bir iki mısra, bir katı nakış, bir günah çıkarma bildiriyle görev yaptığını inanıp oturmak ayıptır. Ayıptır, olumlu siyasal örgütler varken katılamamak. Taşra varken

İstanbul, Ankara'ya yığılmak. Gerçek halk gerçek hizmet varken bunalımlar geçirmek. Kedi encikleri gibi kuyruğuyla oynamak. Hani vardır ya kuyruk döner o döner, kuyruk döner o döner.

Ağır bir yaşamı var Anadolu'nun. İnsan alıştığı o sinemalı, tiyatrolu daha başka şeylerle yaşamını arar. Halkın derdiyle kahrolur. Ama işte orada iç rahatlığı yetişir, sanat yetişir. Bir karşı ağırlıktır, kurtarır. Az gelişmişliğin etkisine böyle karşı çıkılır. Hem sanatı hem toplumcu onurunu gerçekten koruyarak.”(s.7)

Cengiz Bektaş soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Toplumun evriminde bütün kişiler bir çizgiyi tutamayacaklardır doğal olarak. Ancak birkaçının başarıları bile, bir bakıma evrimin başarısını da gösterecektir. Çok zaman bu azınlık ileride, çağının değerlendirilmesinde yetecektir.

Örneğin güzel yazımızda bu yönde başarıya ulaşmış olanlar vardır. İzleriyle ortada olan bu kişilerde, bir Batı etkisi korkusu yoktur. Batının etkisinde kalakalmak şöyle dursun, birçok yönlerden onu da aşarak, evrensel güzel yazının gelişmesinde kendi yollarından, bizim dilimiz üzerinden yararlı olmayı başarmışlardır. Batı etkisindekilerin çoğunlukta olmaları bile güzel yazımız üzerine toptan bu denli bir yargıya varılmayı gerektirmez. Yoksa bu, başarılı olanları tanıyamamak, bilememek, onları tam algılayamamak, ulaştıkları çizgiye ulaşmakta gecikmek demek olur.

İki üç yıl önce batı ülkelerinden birinde yayınlanan bir izlerin başında, kendi dilinde en yetkililer arasında sayılan yayıncı yeryüzü güzel yazınına ışık getirmiş ozanları bir arada vermeye çalıştığını açıklıyordu. Türk dilinin bir ozanı da yerini almıştır, bu izlerin içinde.

Bunu Batıdan tanık aramak alışkanlığında olanlar için yazdım.”(s.8)

“2- Sorunumuz, dörütümüzü batı dörütü yanına götürüp koymak değil, benim inancıma göre. Ancak usa dayanan davranışları olan kişiler toplumlar her neni kendi sırtlarında denemeden, başkalarının denemelerinden de yararlanırlar.

İçimizde, batı toplumunun denemelerini iyi bilerek kendi çizgilerinden yürümek durumunda olanlar başarı gösterdiler.

Önce onlara yeter değeri vermeyi bilmek, çizgilerini ilerletmeye çalışmak çabamız olmalı. Böylece batı dörütünün yayına değil evrensel dörütün sofrasına götürüp bir nenler bırakabiliriz.”(s.8)

“3- Ulusal olmaktan çok yöresel olabilir dörüt. Ulusların geçmişleriyle, dörütün geçmişini karşılaştırmak gösterir bunu.

Ulusal dörüt yaratmak düşüncesi ‘Faşist’ görüşler sonucu ortaya çıkar. Bu türlü çabalar bir yerlerde saplanıp kaldılar. Ama evrensel olmanın yolu kesinlikle kendi yöremizden başlar.”(s.8)

“4- İlk bakışta, yöresel dörütün koşulları, toplum dışında düşünülemez.

Yer yuvarlağı çevresinde iki gün önce dönüp gelmiş ozanla, yaşadığı kentin dışına çıkmamış ozanın duyguları karıştırılmaz.

Ancak, az gelişmiş toplumun koşullarını bilen, onları bütünüyle öteki toplumun koşullarıyla tanış biliş olduktan sonra değerlendirebilen kişiler, toplumlarına önderlik ederler. Böylece önce kendi toplumunu aşan dörüt eri yöresine de yararlı olmaya başlar. Dörüt erinin kendi yöresinin koşulları içinde kapanıp kalması, ödevini başaramamış olması demektir.

Dörüt eri toplumun ilerisinde olacak, onu ardından sürükleyecektir.”(s.9)

“Kısacası, onun toplumunun, bir iki yüzyıl önce daracık olan bitim çizgileri silinme yolundadırlar. Bütün yeryüzü kişilerini kendi toplumu içinde sayabilme durumundadır bugünün dörüt eri. Bu düşünüş, daha doğrusu bu inanış, az gelişmiş ülkemizin içinden, evrensel dörüte ilerleme katabilecek yöresel dörütün doğabileceği kanımızı güçlendirmektedir.”(s.9)

İlhan Berk soruşturmaya şöyle karşılık vermektedir:

“1- Tanzimattan buyanaki şiirimizde üç ozanı bir yana bırakırsak (Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Nâzım Hikmet) Trük şiirinin hâlâ Batı etkisinden kurtulamadığını görürüz. Tanzimat, Servet-i Fünûn, Fecr-i Âti, Cumhuriyet şiirinin kendine özgü bir yapısı, sesi yoktur. Batı şiiri amaç edinilerek yapılan biçim uygulamaları, Türk şiirinin yapısını kurmaya yardım etmemiştir. Her ulusun kendine özgü bir yartama biçimi demek olan yapı kurulamadığı için de bir Türk şiiri var demek zor, hatta

imkânsızdır. Öte yandan, Türk şiirinin yapısında görülen bu dağınıklık, kendisinin olmama, sesinde daha da belirgindir. Tanzimattan bu yanaki şiirinin sesini, yabancı bir ses diye kolaylıkla tanımlayabiliriz. Daha geniş anlamda buna çeviri ses diyebiliriz. Böyle diyorum çünkü Türk şiirinin bu sesini, eski şiirimizin sesiyle bağlayamayız. Ne Tanzimat ozanlarının ne Servet-i Fünûn ozanlarının, ne de Cumhuriyet ozanlarının sesini ne Yunus'un, ne Mevlût'un, ne de büyük bir şiir olan Dîvân ozanlarının sesiyle bağdaştırabiliriz.

Yine geldi aşk elçisi, yine doldu meydanımız

(Yunus Emre)

Geldi bir ak kuş kanadıyla revân

(Mevlût)

Dil sevdi yine cân ile cânan olacağı

(Necâti)

Beni candan usandırdı cefadan yâr usanmaz mı

(Fuzûli)

Eski ozanlarımızın sesi, Tanzimattan sonra yiter:

Bu hiçlerden olsun geleydi gınâ

(Abdülhak Hamit)

Bu yol bu sîne-i vahşete gizlenen reh-i nûr

(Tevfik Fikret)

Tellerin lâhn-i inkisariyle

Hangi metrûke böyle eğleniyor?

(Cenap Şehabettin)

Titrek bir damladır aksi sevincin

Yüzünün sararmış yapraklarında

(Ahmet Muhip)

Açınca baharın dişi gülleri,
Bir başka bahar eser bahçelerde

(Cahit Sıtkı)

Bu cevizi ses, günümüzde doruğa çıkar:
Havanın destanı var başucumda
Söyler kahramanlığı haşre kadar

(Fazıl Hüsni)

Düdük çaldı balıklar gece gece

(Oktay Rifat)

Çarşılarda bir şey

Biz pek aramazdık çocukluk olmasaydı

(Behçet Necatigil)

İnsanların adaletini, yani öcü aramaya başvurdu.

(Turgut Uyar)

Bir aşkı gitmek var, şimdi sen osun

(İlhan Berk)

Türk sanatının Batı etkisinden kurtulamayış nedenlerine gelince: Bunu kısaca Batı'yı her alanda amaç edinmemiz bunun sonucunda da kendimize bakmayı unutmamız şeklinde yanıtlayabiliriz. Batı sanatı, kendi uygarlıklarının sonucu bir sanattır. Buraya da ancak ona karşı çıkmakla varılabilir, etkisinde kalmakla değil.”(s.9-10)

“2- *Üç Örnek Ozan* adlı bir yazımda Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Nâzım Hikmet'ten söz ederken, bu üç ozanın Batı'nın etkisinden kurtuluşlarını, 'kendi şiir çizgimizden gitmekle' sağladıklarını anlatmıştım. Üçü de Batı'yı görmüş, orada yaşamış bunun için de kendi şiirlerinin (Türk şiirinin) Batı'ya rağmen bir şiir olması gerektiğini anlamışlardı. Üçünün şiirindeki ses, yapı, Abdülhak Hamit'in, Fikret'in, Cumhuriyet ozanlarının *tercüme ses ve yapısına* karşı koyar. Gerek Yahya Kemal,

gerekse Ahmet Haşim bizim eski ozanlarımızın sesini uzatırlar. Esinlendikleri alan eski, ölmüş ozanlarımızın alanlarıdır. Üstelik gerek Ahmet Haşim, gerekse Yahya Kemal, özellikle birincisi Batı ozanlarını avuçlarının içi gibi bilirdi, ama buna rağmen, Batı etkisini alt etmesini bilmişlerdi. Çeviri sesi hiç mi sürdürmemişlerdir. Nâzım Hikmet'in durumu onların yanında apayrıdır. Dilini, halkın diline yaslayarak sesini eski şiirimizden almıştır. Şiirin yapısı ise çağının bir çeşit yapısıdır. Ama halk şiirinin yapısından yararlanarak bu yapıyı kurmuştur. Dîvân ve Tanzimat şiirine karşı çıkar, ama bu daha çok yapıyla ilgilidir. Yeni bir düşüncenin yapısını koyar. Kısaca bu üç ozan Tanzimattan bu yanaki Batı siyasasına karşı koymasını bilmişlerdir. Yahya Kemal Tanzimatı hiç görmemeziğe gelmiştir sanki. Bunu da tarih bilinciyle yapmıştır. Ahmet Haşim, Yahya Kemal'in çizgisini alarak günümüze getirmiştir.”(s.10)

“3- Ulusal sanat, bir ulusun tarihini, düşünce yapısını, kısaca o ulusun kendini yansıtır. Ulusallığı böyle bir özgünlük olarak görmek gerek. Bu özgünlüğünü edinen sanat evrenselliğe de açıktır. Bunsuz evrenselliğin sözü edilemez.”(s.10)

“4- Bir ulusun siyasal, ekonomik toplumsal bağımsızlığı sanatına etki yapamaz demek aklın alacağı bir söz değildir. Ayrılıklara (istisnalar) yaslamak, bu görüşün yanlışlığını ortaya koymaz, ayrılık olarak kalmasına yardım eder olsa olsa.”(s.10)

Fakir Baykurt, soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Resimde, karikatürde; roman ve hikâyede, tiyatrodaki Batı etkisinden kurtulduğumuzun bazı örnekleri vardır. Ama bir iki çiçekle yaz gelmez. Daha yolun başında sayılırız. Türk sanatçıları, Türk toplumundan aldıkları özü, büyük biçimlere kavuşturmak için çok terleyeceklerdir. Batıyı gözümüzle çok büyütüyoruz. Ayağımızı kendi toprağımıza bassak, halkın yanındaki ve yaşamasındaki yerimizi alsak, başarılarımız artar. Sanatçı, kökünü kendi toplumuna, kendi toprağına daldırmalıdır.”(s.10)

“2- Ben, ‘Sanatta Batının tekniğini alalım, kendi özümüzü o teknikle anlatalım’ gibi lafları yutturmaca sayıyorum. Alman kaşığıyla Fransız turşusu kaşıklamaktır bu. Özle teknik özle biçim, ayrı ayrı düşünülemezler. Bunlar sanatın iç içe, birbirine giren birbirinden çıkan öğeleridir. Türk sanatının biçimi, tekniği Batıdan gelmez. Türk halkının özünden gelir. Öz halktan, toplumdan geldiği içindir ki, sanat, evrensellikten önce toplumsaldır, ulusaldır.”(s.10)

“3- Böylece, ulusal sanatı tanımlamak gerekirse, diyebiliriz ki: Ulusal sanat, özünü ulustan alan, ulus çoğunluğunun anladığı, kullandığı anlatım araçlarıyla biçimlenen sanattır. Böyle bir sanatın yaratılması, yaratıcıların kendi uluslarına bakmalarıyla, köklerini kendi toplumlarına daldırmalarıyla sağlanır.”(s.10)

“4- Bizim çoğunluğumuzu uzun yıllardan beri içeriden ve dışarıdan sömürdüler. Onun için biraz gelişmiş bir ülkenin insanları olduk. Böyle naçar kaldık. Ama insanlarımızda, bütün öteki ülkelerin insanlarında olduğu gibi, ilerlemeyi sağlayacak, bunun her türlü gereklerini yerine getirecek, hem de büyük sanatı besleyecek maya bol bol vardır. Az gelişmiş ülkelerden büyük roman, büyük şiir çıkmaz gibi yılgınlıklara katılmıyorum. Dünyanın büyük ozanları arasında yer alan Nâzım, Türkiyelidir; çıkmasa o çıkmazdı.”(s.10)

Hikmet Erhan Bener soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Bütün sanat kolları için konuşmaya kendimi yetkili görmem. Öykü ve romana gelince, Tanzimattan bu yana, genel olarak taklitçilikten kurtulabilmiş değiliz. Birtakım yöntemlere girmenin öykü ve roman yazmaya yeterli olduğu sanısından kurtulmadıkça, taklitçilikten ileri gidemeyiz. Sanatı, ancak kendine özgü kişiliği olan üstün sanatçılar yaratır. Ötekiler birşeyler yapıyoruz sanısıyla onu izler dururlar. tanzimattan bu yana, bir hayli Zolamız, Çehovumuz, Steinbeckimiz, Gorkimiz, Kafkamız, Duhamelimiz var. Konuyu Batı etkisi olarak ele almak bence yanlış. Bir toplumun sanatına damgasını vuran, sanatçıların kişiliğidir. Kişiliği olan büyük sanatçılar yarattıkça, o yakınılan dış etkinin yerini, kendi sanatçılarımızın etkisi alacaktır. Bu da bence önemli değildir. Çünkü sanat bir toplu üretim konusu olamaz.”(s.11)

“2- Bu soruya yukarıda karşılık verdim sanıyorum. Gene öykü ve roman da-
lında konuşuyorum. Bu yönden Batıya, Doğuya ya da Türkiyeye özgü bir sanat çizgisini kabul etmiyorum. Sanat çizgisi yoktur, sanatçının çizgisi vardır. Kendi çizgisini bulamayan sanatçı, sanatçı değildir zaten.”(s.11)

“3- Ulusal sanat deyimi kadar, evrensel sanat deyimi de uydurma kavramlardır bence.”(s.11)

“4- Sanatçı en azından kendi içinde yaşadığı toplumun üstüne çıkmak zorundadır. Ancak bu aşama zorunluluğu bile, önce kendisinden başlayarak sanatının için-

de bulunduğu toplumla ilgili olduğunu gösterir. Soruyu bu anlamda ele alarak diyebilirim ki, toplum koşulları, sanatçının yaratma çabasına büyük ölçüde etkilidir. Elbette az gelişmiş bir ülkenin koşulları içinde yaşayan sanatçı, bu koşulların güçlüklerini yaşayacak, bu güçlükler şu ya da bu biçimde sanatını etkileyecektir. Bu koşullar içindeki bir yazar, kendi iç dünyasının bunaltılarını anlatırken, açlıktan ölmek için didinene kendi toplumunun etkisi altındadır. Bu etkiden nasıl mı kurtulmayız? İşte, sizin ‘Ulusal Sanat’ dediğiniz bu etkiler yaratıyor. Yani sanatçının içinde yaşadığı toplumun koşulları. Bu anlamda bu etkiden kaçınmak söz konusu olamaz. Yoksa sanatçının ille o koşulları anlatması dersenez, yukarıda dediğim gibi, en soyut durumları konu olarak işleyen sanatçı bile aslında içinde bulunduğu toplumun koşullarını yansıtıyordur.”(s.11)

Celal Çumralı soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimattan bu yana sanatımızın Batı etkisinden kurtulamadığını biliyoruz. Kurtulmasını mı istiyoruz? Sanmıyorum. Ama kurtulmak kavramını da sakıncalı buluyorum. Batının etkisinden sanatımızı kurtarmak diye bir sorunumuz olmamasını yeğlerim ben. Ama şu var: Batının etkisinde kalmak demek yaratıcı gücümüzü yitirmek, ya da kişiliğimizi bulamamak demek değildir.

Batının etkisinden sanatımızı kurtarmak diye bir sorunumuz olmamalıdır dedim. Bu tümceyi biraz açıklamak, çözümlmek, yorumlamak gerekiyor: Sanatımızı Batı etkisinden kurtarmak düşüncesinin ve isteğinin arkasında gizlenen anlamı görmezlikten gelemeyiz. Kurtarmak tanımlamasıyla beliren durum şudur: Sanat toplumumuzun gelişme oluşma olayı ile ayrı alanlarda tutarak değerlendirilmektedir. Sanatı, toplumsal ve siyasal evrimin dışında bırakmanın bırakmak istemenin doğruduğu büyük bir yanıltır bu. Tanzimattan sonra Batı’ya yönelmek zorunda idik. Bu tarihsel bir zorunluluktur. Kaçınamazdık bu yönelişten. Sanat olayını ister bireysel, ister toplumcu çizgi üzerinde gelişsin, toplum sorunlarının dışında tasarlamak olanak dışıdır, bilimsel gerçeklere aykırı düşer. Batı’yı bölerek parçalayarak alamayız. Olumlu bilim anlayışını kabul edip sanat devinimlerine sırt çevirmek olamaz, istesek de olamaz. Batı’nın şapkasını alıp kafasını almamak gibi saçma bir şey olur bu.

Ne yazık ki öyle de olmuştur. Tanzimattan beri yeni ile eski yanyana, karşı karşıya, bazen de içiçe yaşatılmak; uygarlık çizgimizi bu iki yön arasında sürmek

çabalarıyla geçmiştir. Batı'ya yönelmek demek Batı uygarlığını bütünüyle kabullenmek demektir. Bütün içinde sanat da vardır. Onu bu bütünden ayırmak elimizde olmayan bir toplumsal zorunluluk ve sonuçtur.”(s.12)

“2- İkinci soruyu daha aydınlatıcı ferahlatıcı buldum. Sorunun içinde yanıtı da var: Türk sanatını kendine özgü bir şekilde Batı'nın yanına koymalıyız. Koymayı istemeliyiz. Bu istek bizim için kaçınılmaz sayılmalıdır.

Gelelim nasıl koyabileceğimiz sorusuna: Önemli olan da budur. Batı uygarlığını kabul etmekle yaratma gücümüzü, kişiliğimizi yitirmiş olmayız, bu konudaki korku tüm yersizdir. Batı uygarlığını kabullenmekle Batı'yı taklit etmek ayrı sorunlardır, ilkin bu ayrılığı enince ayrıntılarına dek çizmemiz, belirmemiz gerekir. Bu işi yapanların da batıdan korkuları kalmaz.

İlkede anlaştıktan sonra sıra geliyor kendi sanat çizgimizden giderek mi, Batı sanatının çizgisinden giderek mi? Sorusuna. Kendi sanat çizgimizden ne anlıyoruz? Hiç çekinmeden sormalıyız bu soruyu, bu bir. Batı sanat çizgisinden anladığımız nedir? Bu sorunun da karşılığını bulmalıyız, bu iki. Ben çok kısa yanıtlar vereceğim:

- a) Kendi sanat çizgimiz nedir? Geleneği olan sanatlar, olmayan sanatlar diye bir bölüm açmak zorundayız burada. Roman, Yontu geleneğimiz hiç yok gibi. Karagöz, Ortaoyunu dışında Tiyatro geleneğimiz de yok. Mimarlığımız, müziğimiz, şiirimizin bir geleneği var. Minyatür ve süslemeciliğimizin değerini ve yerini yadsımamak şartıyla ve tam Batı anlayışı içinde kalarak bir Resim geleneğimiz de ne yazık ki yoktur. Öykü için de sonuç başka türlü değildir. İlhan Berk ile Suut Kemal Yetkin tartışmasının sürdüğü şu günlerde öyle anlaşılıyor ki bu sorular daha çok şiirimiz bakımında ileri sürülmüştür. Biz de şiirimizi anımsayarak bu sorunlara değinmek istiyoruz. Yahya Kemal bu sorunu çok yaygın olan şu mısrası ile karşılamış:

Kökü mazide olan âtiyim

Kendi şiir geleneğimizden ayrılmayacağız, kökümüzü yadsımayacağız, ama çağımızın, giderek yarınlara ozanı olacağız, geleceklere böyle

güçlü bir sesle sesleneceğiz. Bu görüş doğru mu yanlış mı, olabilir mi olamaz mı? Bence en kesin ve doğru yanıtı yine Yahya Kemal vermiştir. Ama bu kez yapıtlarıyla verilmiştir: Olamaz! Yahya Kemal ne yarınımızın ne de çağımızın ozanıdır. Dünün büyük ozanıdır. Bu ağaç bize dünün güzel çiçeklerini, olgun meyvalarını vermiştir. Bu sözlerimizle geçmişteki şiirimizi, geçmişimizi tüm yadsıyor, küçümsüyor değiliz elbette. Geçmiş: Bütün iyi kötü örnekleriyle acılarıyla sevinçleriyle, zaferleriyle, yenilgileriyle, geçmiştir. Geçmişin bütün değeri tarihsel oluş içinde yargılanabilir. Geçmişin bir anı değeri bir müze değeri vardır. Övünç verici olaylarıyla da, utanç verici olaylarıyla da geçmiş bizimdir. Bizim yerimiz Batı uygarlığının içindedir. Batı uygarlığı içinde nasıl olabiliriz, kişiliğimizi ve benliğimizi yitirmeden yerimizi (gönül ister ki başköşemizi) alabiliriz, almak zorundayız da.

- b) Batı sanat çizgisini de ben Batı uygarlığından ayrı düşünemiyorum. Batı sanat çizgisi kavramı yerine Batı uygarlığı kavramını koyarsak daha aydınlık bir düzene çıkarabiliriz sorunumuzu. Batı uygarlığının ana ilkeleri nedir? Tartışmamızı bu yöne çevirmeliyiz. Bugünkü Batı, uygarlığına nasıl kavuşmuştur? İşte ana sorun buradadır. Hep biliyoruz ki sanatta ‘Yeni-den Doğuş’ hareketi, bilimde olumlu görüş, siyasette insan hayatını kurtaran koruyan, insan haklarını sağlayan devrimler... Bu Üç Ana Yoldan giderek kurulmuştur, batı uygarlığının temelleri. Şu var ki bu kolları, bu ana yolları birbirinden ayırmak birini kabullenip ötekisini atlamak atmak gibi bir tutumla Batı uygarlığını ne geçebiliriz ne de geçip yerleşebiliriz. Sonuç şu olmalı demeye getireceğim: Yaratma gücümüzü kişiliğimizi yitirmeden çağımızın nedenlerine, sorunlarına sırt çevirmeden bu ana üç yoldan giderek şiirimizi –daha geniş deyimiyse sanatımızı- başarıyla yürütebiliriz.”(s.12-13)

“3- Bu sorunun, birinci ve ikinci soruyla olan ilişkisini koparmadan yanıtlamak gerekir kanısındayım. Ben ulusal sanattan kısaca şunu anlıyorum: Ulusumuzun gerçeklerine, insanımızın sorunlarına karışarak eğilmek ve değinmekten ileri bir anlamı vardır. Dar açıdan bakınca memleketçi-ulusal gibi görünen bu sanatın geniş

açından insancıl bir anlamı varsa, o sanat evrensel olabilme gücünü de kazanmış sayılır. Bu görüşü çevirerek diyebiliriz ki; evrensel niteliğini kazanmış bir sanat, ulusal sanat olma damgasını yitirmemiştir. Evrensel bir sanatın yaratıcısı bakımından, dili bakımından, araçları yönünden, kimliğini belli eder. Örneğin; bir Federico Garcia Lorca'nın şiirleri, yazıldığı ulusun şiiri olmakla kalmamış, evrensel birer yapıt olarak dünya sanatının malı olmuşlardır.”(s.13)

“4- Öyle sanıyorum ki bu soruya birinci sorudaki sorunlar üstüne eğilirken gerekli karşıtlar verilmiştir. Sanat olayını, toplum koşullarının dışına almak, O'nu boşluğa bırakmak olur. Az gelişmiş bir ülke olarak kalmanın sanata etkisi elbette olumsuz olur. Sanat olayını uygarlığın, toplumsal devinimlerin ve devrimlerin dışında tasarlayanlar için böyle bir etki söz konusu olmayacaktır. Onlar ‘karasapan’ uygarlığının bir ozanı ile ‘Uzay Çağı’nın’ füze uygarlığı içinde görüşlerini kazanmış bir ozanın yapıtları arasında bir ayırım görmeyeceği açıkça bellidir. Diyeceklerini biliyorum: Az gelişmiş bir ülkenin ozanı daha içtenlikle yaratır o yapıtları. Sevgilisinden uzakta olduğu için yanıp tutuşması daha köktendir, sesinin yanıklığı insanı içinden kavrar, sarar, sarsar. İşte bu görüşte olanlar için neredeyse az gelişmiş bir ülkede yaşamak bir mutluluk sayılacaktır. Yanıtımız çok kesin olacaktır: Siz bu ulusu karasapan uygarlığı içinde yaşamaya bırakırsanız, o ülkenin ozanında uzay çağının özlemini çekmek duygusunu uyandıramazsınız ki... sevgilisinden uzak kalanların içli sesini duyabilmek için O'nun bir kez sevgilisi olması gerekir.

Dost'un sorularını çok önemli ve yerinde bulduğum için uzattım yanıtlarımı. Batı uygarlığını benimsediğimize göre; hoşgörülülük ilkesine güvenerek özür dileirim.”(s.13)

Arif Damar soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Önce Batı etkisinden ne anladığımızı açıklamak ister. Batı etkisiyle batılı düşünceyi ayırmak gerekir. Sait Faik, Nâzım Hikmet hem Batılı hem de ulusaldır. Batılı düşünceyi benimsemeden ne batılı ne de ulusal bir sanat yaratılamaz. Roman, oyun, hikâye batıdan alınma türlerdir. Ulusalı da yapılmıştır.”(s.14)

“2- Batılı anlayışla kendi gerçeklerimizi işleyerek, kendi dilimizde, kendi özümüzü, kendi insanlarımızı canlandırarak, kısaca kendimiz olarak.”(s.14)

“3- Ulusal sanat, halkçı, halktan yana, emekten yana sanattır. Ulusal sanat folklorlardan, masallarımızdan, tarihimizden yararlanır.”(s.14)

“4- Az gelişmişlik bir anlamda bağımlılık, ulusal bir sanatın doğması, gelişmesi için en uygun ortamdır. Böyle ülkelerde akla kara belirgin, sorunlar açık seçiktir. Sanatçı politikacı dayanışması kolay, sömürücüler, benciller, işbirlikçiler yabancılarla kol kola gezdiğinden öz ve konu bakımından, sorunları gösterir, çözüm yollarını belirtirken sanatçı güçlüğe uğramaz. Az gelişmiş ülkelerde Batı'nın gerici etkilerine karşı, ilerici özler, düünceler toprağa kolaylıkla dayatılır.”(s.14)

Muzaffer Erdost soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Türk sanatı, batı sanatının etkisinde gelişmekte veya değişmektedir. Çünkü sanat soyut bir varlık değildir. Onu doğuran, var eden insana sıkı sıkıya bağlıdır. Sanatın yaratıcısı, üreticisi insan ve onu çevreleyen toplum, batının etkisinden kurtulmadıkça sanatı da batının etkisinden kurtulamayacaktır.

Batı etkisi çok kibar bir sözdür. Türkiye, politikası ile ekonomisi ile olduğu kadar, kültür ve sanatı ile de Batı sanat ve kültürüne tek taraflı mahkûm edilmiştir. Emperyalist Batı, nasıl tarımı Türkiye’de dolaylı yollardan kendi çıkarlarına uygun alanlara kanalize etmişse, nasıl Türk ekonomisini sanayisini hileli yollardan kendi dümen suyuna başlamışsa, yirmi yıla yakın bir zamandan beri Türk sanat ve kültürü, Batı sanat ve kültürünün tatlı bir pazarı olmuş, Batı emperyalizmi, Türk sanatını, tek taraflı gelişen bir pazarı haline getirmiştir.

Türkiye, bugün batının büyük pazarlarından birisidir. Biz batılılaşmak adına, başkalarını yücelttik. Türkiye hangi alanda olursa olsun Pazar olarak kaldıkça, herşeyin beyni ve yüreği batı olacak, ve biz ulusal kimliğimizi kuramayacağız. Ulusal varlığını kurtaramamış, ulusal kişiliğini kuramamış, ulusal bilinci ve savaşı abideleş-tirememiş bir toplumun, ulusal sanatı da olmayacaktır.”(s.16)

“2- Türk sanatını, Batı sanatının yanına koymak endişesi de nereden geliyor? Sanayi devrimleri ve ona bağlı olarak gelişen emperyalizm Asya’yı ve Afrika’yı da-ima bir sömürge ve bir pazar olarak görmüştür. Kurtuluş savaşımıza, bağımsız ve uygar bir devlet kurmamıza tahammül edememiş emperyalist bir batı vardır. Emperyalizmi yalnız ekonomik alanda, askeri ve siyasi alanda, askeri ve siyasi alanda dü-

şünmek, kültürü hesaba katmamak ne kadar saf bir düşünce olacaktır. Batı, kendi dili, kendi sanatı, kendi edebiyatı ile kendi kültürünü yaymaya ve bu yoldan kendi emperyalist özünü ebedileştirmeye çelişiyor. Fransa Amerikan kültürünün; Amerika, Fransız ve Alman kültürünün Türkiye'deki gelişmelerini kıskançlıkla izliyor ve emperyalist Batı; Türk aydınının kafasını bir Pazar olarak kullanıyor. Kültürü, emperyalizmin hünerli bir anahtarı olarak kullandığını, Türk sanatçısının sezmemiş olması gerçekten üzülecek bir noktadır.

Kültür emperyalizminin yaratıcısı batı, kendisinin yanında, kendisi ile boy veren bir Türk sanatını görmeye tahammül eder mi? Biz Asyalıyız. Batı'nın aferinini almaya çalışacağımıza, kendi onurumuzun sanatını yaratalım. Türk ulusal savaşı, hâlâ emperyalizm ile katı bir savaş içerisindeyse, bunun bir parçası olan kültür ve sanat da, batının emperyalist sanat politikası savaşa girmelidir. Batı sanatının emperyalist politikasını görelim ve ondan sınıf geçme notu almak için, katıksız ona benze-me sevdasından vazgeçelim. Asya ve Afrika kıtalarında, Çin, Japonya, Hindistan ve Mısır gibi büyümekte olan devletler, Batı'nın kayıtsız şartsız üstünlüğünü bozmakta ve Avrupa ile Asya-Afrika arasında yeni bir denge yaratmaya çalışmaktadırlar. Bu büyük oluş içinde, sanatımız kendisine yakışır yeri almalı ve Türk ulusal politikasını kendi ulusal felsefesi ile etkilemelidir. Batı sanatının yanında boy vermeyi değil, Asya-Afrika grubu içinde sanatımızın yerinin ve geleceğinin ne olması gerektiğini tartışmalıyız.”(s.16)

“3- Ulusal ekonomi, ulusal politika ne demekse, ulusal sanat da o demektir. Herşeyden önce de birbirlerine çok sıkı bağlarla bağlıdırlar. Ulusal bir ekonomisi, ulusal bir politikası olmayan ulusların, ulusal sanatı da olamaz. Alın terini, emeğini, madenlerini kendisinden daha bilgili ve daha kurnazca yediren bir ulus, insanlık onuru, insanlık gururu nasıl kandırılmış ve aptal yerine konmuşsa, onun yaratacağı sanatın da kandırılmış ve aptal yerine konmuş olması o kadar tabiidir. Kendi hakkını, kendi emeğini yediren bir insanın sanatı, bir sömürge sanatı olacaktır.

Ulusal sanat, insan özünün bir bütünüdür. Bu insan belki ilkeldir, belki bilgisizdir, belki çok zeki değildir; fakat başkaları tarafından kandırılmış uygar, bilgili ve zeki insandan üstündür, çünkü ondan onurludur. Çünkü bu insanın, değerleri tamdır. Ulusal sanat sözünden, ulusun maddi ve manevi değerlerini koruyan ve onu yüksel-

ten sanatı anlıyoruz. Sömürmeye köprü kuran sanatı değil. Türk ulusunun bütün kurumları ile ulusal savaşı başarması, emperyalizmi organik bünyemizden söküp atması, ulusal bir sanat yaratmanın tek yoludur.”(s.16)

“4- Türkiye kendi tarihi oluşu içerisinde, bugünkü toplumunu ve insanını yaratmıştır. Bu toplum ve insan az gelişmiş insanın yarattığı toplum ve insandır. Türk tarihi ve Türkiye coğrafyası ona, öbür az gelişmiş ülke insanından ayrı bir kişilik verir. Sanatçı, bu kişiliği kendi modern perspektifinden geçirerek sözlerle, renklerle, biçimlerle, seslerle katılaştırır ve sanat eserini kurar. Yani sanat eseri kişiliğini toplumun, çağın verilerini birleştirerek karşılaştırır. Biz bu kişiliğimizi, ulusumuzu, çağımızı temsil edecek sanata, niçin, neden karşı çıkacağız, ben anlamıyorum. Az gelişmiş ülkelerin sanatçıları gibi sanat yapsınlar istiyoruz. Bu, insafsız insafsız olduğu kadar saçma saçma olduğu kadar hileli bir istektir ki, sanatçı ile sanatı arasında yeni mesafeler koymaktadır.

Diyeceğim şu: Az gelişmişlik, sanatımıza ve sanat alıcısına elbette damgasını vuracaktır. Buna karşı çıkmak, bundan kurtulmaya çalışmak bence saçmadır.”(s.16)

Leyla Erbil soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Kurtulamamıştır. Etkinme dışında kalabilmiş bir iki ad sayılabilir ancak, ötekiler; sanatında yerel konuları işlemiş yazarlar da dünya çapında evrensel bir yapıt veremediler. Bu soy ürünler belli sanat çizgisini aşamamış iyi niyetli, anıklık gösteren yazarların kaleme aldıkları: vereme, köylüye karşı yufka yüreklilikler eden (ya da benzeri) bitkilerdir. Nedenleri ilkin köklü, sağlam bir yazım geçmişimiz olmayışı, okullardan başlayarak sığ, temelsiz yapıtlarla beslenegelmekte olduğumuz, tarihi nedenler yüzünden toplumumuzun bilim, düşünce alanında değerler yetiştirememiş oluşu.”(s.16)

“2- Batı'nın yanına koyulma kaygısı açıkça bir aşağılık duygusunu dile getiriyor. Gerçekten de bu duygu sömürücü güçlerin etkisiyle geri kalmış ülke yazarlarının kaçınılmaz bir yazgısı olmuştur. Nitekim Tanzimattan bu yana Türk yazısı da içine arada bir yerellikler sıkıştırarak, bu tasayı yaşayagelmiştir. Geçenlerde bir ozan arkadaşım: ‘yabancı dil bilmediğim için Allah’a şükrediyorum’ demişti. Çevirileri de saklayamayız yazarlardan! Kendi kendimizi yaratmak zorundayız derim ben. Köyden yetişmiş yazarları bilemiyorum olaki onların köklenecek kaynakları vardır. Kentli

yazar için büyük çatışmaları, tutarsızlıkları, yabancılaşmalarıyla bu topluma özgü ‘insan’ı anlatmanın da (diyalektik bir açıdan) çıkar bir yol olduğunu düşünebiliriz. Biçim bakımında kendi özünle uyuşmuş yapıtı yaratabilmek bunu yaparken batının ürünlerinden bir etkinme değil, bilgili olma bakımından yararlanabilmek. yadsıyamayacağımız yan bugünün evrensel sanatına ulaşabilmek için, bugüne değin yaratılmış olanları aşabilecek bilgi ya da sezgi gücüne ulaşmanın da şart olduğudur. Ters gereksiz çoğaltmalar yaratmak olur. Batıdan yararlanmak, tüm dünya sanatına açık olmak, sanat yapıtı özünden kaymamak: Bir yerde sanatçının kendi kendisini ele veriş olacaktı bu. Kim çıkar da ben öylesine çıkarıcı, öylesine düzenciyim, öyle de temizim der içimizden? Batı’nın yüzyıllardır bilenmiş bilinci yapıyor bunu. Sartre’ı, Genet’si, Henry Miller’ı yapıyor. İçimizde başkalaşım intihar ettiğini yazanlar sırası geldikçe kurnaz ödünlemelerle (taviz) bir nenler elde etmeye bakıyor, yerine göre milletle barışık, yiyip içip oynuyor. Hiç değilse özünle çapraşık bu yaşama duygusunu dile getirebilseler, evrenselliğe o yolla da varılır elbet.”(s.17)

“3- Yukarıda da belirtmeye çalıştım kentli yazar için ulusal olmanın anlamı değişime uğramıştır. Toprak kavgasına, kadın sorununa, din problemine salt seyirci bir burjuva yazarın onlarla iç içe yaşamadan bu konuları ele alması bir özenti geçirmekten ileri gidemez. Önemli olan öylesi yaşantıları, o evreni de başarıyla özdenlikle, kaçamaksız yansıtabilmektir. O soy yaşamaların da gene tarihi, toplumsal ve ekonomik koşulların yarattığını bilelim. Böylesi bir sanat bile bence ulusal bir sanat olacaktır. Ve bu anlamda ulusal olmadan evrensel olunmaz derim.”(s.17)

“4- Bunu yukarıda belirmiş oldum; az gelişmiş ülke olmak toplum koşullarını yaratacağına göre. Bugünün sanatçısının durumu Amerikan sömürücülüğünün dışında koşullanmış değildir şüphesiz. Nasıl karşı mı çıkarız? Çeşitli yollarla savaşarak, aynı düşünceyi savunan bir partiyi iktidara getirmeye çalışarak.”(s.17)

Refik Erduran soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Sorunuzdaki kurtulmak sözüne karşıyım. Dünyadaki bütün kültürler birbirini etkiler ve bu kötü bir şey değildir. Kötü olan taklittir. Şiirimiz ve romanımız körü körüne Batı taklitçiliğinden çoktan kurtuldu (ispatı bu alanlarda yabancıların ‘değişik’ bulup beğendikleri eserlerimizin uluslararası düzeyde ortaya çıkışlarıdır). Tiyat-

romuzun da bu yola girmekte olduğunu umuyorum. Başka sanat dallarımızdaki durumu kesin bir yargıya varacak kadar bilmiyorum.”(s.17)

“2- Batı sanatının çizgisi diye bir şey yoktur; Batıdaki ve Doğu'daki ulusların başarılı sanat çabalarının yüzeyi vardır. O yüzeyi tutturacak değerde sanat yaratmaya çalışmalıyız. Bunun dışında Türk sanatını Batının yanına koymaya çalışmak gerektiği kanısında değilim.”(s.17)

“3- Ulusal sanat kendi iç dünyamızı başarıyla yansıtan sanattır (ille dış dünyamızı da yansıtması gerekmez.) Bu gerçekten başarılırsa ortaya çıkacak sanat hem ulusal hem de evrensel olur. Ulusal olmayan sanat iç dünyamızı yansıtmayı başaramamış demektir ki o zaman evrensel olması söz konusu bile değildir tabii.”(s.17)

“4- Yaratırken sanatçı ister istemez toplum koşullarının içinde ve etkisindedir. Ama bir ülkenin az gelişmiş oluşunun sanatçı üstündeki etkisi ille kötüdür diyemeyiz; sanat tarihi bunun tersinin de olabileceğini gösteren örneklerle doludur. Kaldı ki Türkiye sanatçıya gerekli araçları sağlamak bakımından pek az gelişmiş bir ülke değildir. Bazı dallarda çok gelişmiş ülkelerden birkaçını geçmiştir bile. İstanbul ve Ankaradaki tiyatroların sayısını buna örnek gösterebilirim.”(s.17)

Nuri İyem soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Sorularınıza resim sanatı alanında bugüne değin olagelmışlere yaslanarak karşılık vereceğim.

1936 yılından bugüne dek, G.S. Akademisinden diplomalı ressam yetiştiren, devlet sergilerini yöneten, yurt dışına Türk Resmi'ni seçip gönderen, devlet jürisini kuran, diyeceğim plastik sanatlar alanında devlet yatırımlarının tümünü tüketmeyi üstüne ödev almış bulunan bir kuşak var. Bunların Alman ve Paris ekolünün Türkiye temsilcileri olduğu, su götürmez bir gerçek. Ayrıca yurdumuzda resim üstüne eleştiri, galeri, alıcı, satıcı yani; ORTAM dediğimiz yokluğunu da katın. Durum böyle olursa Türk resminin Batı etkisinden gerektiği kadar kurtulabilme şansı nice azalır, anlaşılmaz mı? Her zaman işin içinde bulunduğumuz bu dönem için, şu gerçek olgu unutulmayacaktır: 1936'dan beri sorumlu katları elinde bulunduran D Grubu sanatçıları, İstanbul Fransız Konsoloslukunda PARİS EKOLÜNÜN TÜRKİYE TEMSİLCİLERİ adı altında resim-heykel sergisi açmış kişilerdir.”(s.18)

“2- Medrese yerine bizlere üniversite kurmayı zorunlu kıldıran koşullar ne idiye, nakışı, Arap harfleriyle yazı istifini, minyatürü bırakmayı ve Batı anlamında yağlı boya resmi, toplum yaşayışı için gerekli görmek zorunluğu, DEVRİM’e inanimiş resim için aynıdır.

Elbette ki, üniversitemiz Batıdan herhangi bir üniversitenin kopyası, özentisi değildir. Yaşam değerince ağırlığı, gerekliliği vazgeçilmez yapıdır o.

Bir kez Batının, onların sandığıınca toplancı görüşle kuşatılır plastik sanatlar eylemi yok ki. En yaygın, soyut resim devinişi bile, bölge bölge ayrılıyor birbirinden. Öyleyse, neden bizim de –soyut olsun ya da olmasın- kendimize özgü deyişlerimiz olmasın resimde?”(s.18-19)

“3- Bence ulusal resim, yukarıdan beri belirtmeye uğraştığım DEVRİM’e bağlı, ona yaslı resimdir. Şuna da inanıyorum ki, resim bayrakla, motifle, konuyla ulusal olmaz. Yapıla gelenler ortada. Bayrak, motif ve daha birçokları, resime asalak olma yolunu açar. Bu ise anca yaratma yoksullarının işidir. Doğrusu, her alanda rastlanan zorlukları doğuran etkenlerle nasıl çarpışılıyorsa, resim sanatımızda da, bunun kavgası ediliyor. Türkiyemizin içinde bulunduğu sorunlarla bu da sıkı sıkıya bağlı.

Bir süt liman sanat ortamımız olsun dediğim yok benim. Ama böylesine kargaşa yeri olmamalıydı Türkiyemiz. Dün falan sanatçıyı yalan yanlış yargılarla ‘efendim ulusal sanat yapıyor’ der, göklere çıkarırlar, bir de bakarsınız bugün aynı sanatçıyı yerin dibine batırmak için bir sürü nedenler bulurlar. Oysaki, bu yargıların –ne dün ne de bugünkülerin- bir iyice incelerseniz sanatla ilişkin yönü, yöreleri de yoktur.”(s.19)

“4- Diyeceğim, ulusal resim sandığımız kadar ucuz değil. Bunu bir kez bilelim. Doğrusu şimdikiler de bir elinde Paris ekolünün Türkiye temsilciliğini, öteki elinde ise ulusallığı tutmaya çalışan ressamın iyice seyrelti. Bugün soyut ya da somut çalışan bir bölük sanatçımız, gerçekten ulusal ya da bölgesel niteliği diyebileceğimiz var olan çağdaş Türk resmini yapıyor. Bunlardan bayraktı, motifli, yok minyatür çeşnisi ya da ‘ya Hazreti Mevlana’ yazısı ve Mevlevî (sema) dansı yapanlarla bezekli, sahte ulusallık yoktur.

Resim sanatımız sorununa daha önemle eğilmişlerdir. Çağdaş herhangi bir Batı akımına inanmış olsalar bile, içinde yaşamlarının sürüp gittiği, bugünün Türkiye'sinin ileri düşüncesine bağlılıkları, bu toplum yaşayışının onlara verdiği gerilimin yankılarını yapıtlarında bulabiliyoruz. Gel gelelim az gelişmiş bir ülke olmanın çilesini bunlarda çekiyor. Onların çabalarının önemi değerlendirici, göz önüne serici hiçbir çaba yok. Resim sanatımızdaki şu iyiyle kötüyü yarıt etmekten yoksun tempounun dışına çıkamayışımızın nedenleri bence yine toplum düzenimizdeki aksaklıkla açıklanabilir. Ha bire demokratik toplum düzeni diye laflar edip duruyoruz. E, hani ya ol demokratik düzenin gerektirdiği işlemler nerede? 1936 yılından beri D Grubunun heveslerine göre resim-heykel işlemlerimiz akıp gidiyor. Demokrasi mi bunu gerekli kıldı? Yoksa devlet çabalarının ömrü billâh, eninde sonunda bir okul olan G:S: Akademisine bırakılması bir demokrasi cilvesi mi?

Belki aldaniyorum ama bana da öyle geliyor ki, adını değiştire değiştire, aslını faslını hiç kurcalamadan sürdürdüklerimiz bir değişmeyen düzen ya da düzensizlik içinde yuvarlanıp gidiyoruz.”(s.19)

Ceyhun Atuf Kansu soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Bu soruya edebiyat tarihçilerinin cevap vermesi gerekir. Batı etkisi nedir, Batı etkisinden kurtulmak nedir? Bir bakarsak şiir ilk büyük ozan Homeros'un etkisindedir. Belli bir öykünme olmadıkça, yeni etkilenme kişiliğini yitirmedikçe daha doğrusu belli bir etki bir kişiliğe kavuştukça bunu dünya ulusları doğal karşılama? Şiirde gene de kendi kaynaklarımızın sesini duymuyor muyuz? Roman, Batılı bir biçimdir. Tanzimatla romanımız başlar. Biçimde Batı etkisindeyiz. Bu buhar gücünü kendi yurdumuzda kullanmaya benzer. Demiryollarımızı kendimiz işletiyor muyuz? İşletiyoruz. Adına da Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları diyoruz. Bizim o malımız. Makinistleriyle, yolcularıyla, akasyalı istasyonlarıyla. Roman için de bir örnek Yaşar Kemal'in Orta Direk romanını alın. Bu romanın biçim olarak roman dışında, yeni Batılı bir yazım biçimi roman dışında bizim olmayan bir yönü var mı? Romanı almışız ama kendi kişiliğimizi de koymaya çalışmışız. Gelişe gelişe Zehra'dan, Araba Sevdası'ndan bir Yılanların Öcü'ne bir Kalpaklılara gelmişmiyiz, gelmişiz. İlla Batı etkisinden kurtulamadık dememi istiyorsanız, demeyeceğim. Alın benim şiirimi, bir dünya vatandaşı olarak Batı'dan ve Doğu'dan etkilenmişimdir.

Ama asıl etki kendi dilimi, kendi halkımı, kendi yüreğimin etkisidir şiirimi yapan.”(s.21)

“2- Şu çaba da yeni çıktı. Türk sanatını Batı’nın yanına koymak ne demek? Minyatürü batının yanına koyduk. Ne olacak koyuyoruz da. Hiçbir sanatın bir yerde, bir yerin yanında olmak gibi bir amacı olmaz. O, içinden geliştiği tarihsel koşulların, toplumsal koşulların ve o çağın payına düşmüş sanat bereketinin ürünüdür. Kendi sanat çizgimizden mi giderek? Bu çizgi nedir? Bu çizgi tarihsel koşulların, toplumun, çağın, insanların çizdiği bir çizgidir. Sanat da bu çizgiden doğar. Güçlü yaratıcısı varsa. Villon hangi çizgiden gitmiş, Rimbod hangi çizgiden? Kendi çağlarının, toplumlarının içinden gelmişler, bir yerde çizgileri aşmışlar, çizginin ta kendisi olmuşlar. Yunus emre onüçüncü yüzyılın yoğurduğu bir toplumsal kargaşanın sesi olmuş, çizgisini kendisi çizmiş. Bu soruda bir aşağılık duygusu buluyorum ben. Çizgiyi çizen, Batı ya da Doğuya da ulaşır. İnsanların kaynaştığı bir dünyada yaşıyoruz.”(s.21)

“3- Ulusal sanat, kendi ulusal serüvenini, kendi ulusal bildirisini, kendi ulusal yaşantısını tarihi ile, dili ile, halkı ile, sorunlarıyla, siyasal gelişmesi, toplumsal çelişmeleriyle, renkleriyle, sesleriyle ve bir de sanatın tek kaynağı yüreğiyle yaşayan sanatçının halka dönük, halkla bağ kurmuş sanatı demektir. Ulusal sanat, ulustan söz eden değil, ulusu söyleyen, ulusu tarihdeki, çağındaki yerine koyan sanat demektir.”(s.22)

“4- Ulusal bir sanat yaratmanın toplum koşullarıyla bir ilgisi vardır. Ama bu koşullar, az gelişmiş ülke koşullarına bağlanamaz. Sanatı etkileyen, toplumun insan gerçeğidir, çatışmasıdır, hacasıdır. Bu gerçek, bu çatışma, bu hava deyimleyebilmek olanağını buldu mu az gelişmiş çok gelişmiş dinlemez, sanat olarak fıskırır. Gogol Rusya’sını düşünün. Çok gelişmiş bir ülke midir Rusya? Ama Gogol, belli bir Rus gerçeğinin, bir çatışmanın, bir havanın sözcüsü oldu.”(s.22)

Samim Kocagöz, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimat ve Servet-i Fünûn diye adlandırılan çağ, edebiyatımızda (Yalnız edebiyat deyip sanat diye soruyu genişletmiyorum) Batıya ister istemez bir öykünme çağı olmuştur. Bu öykünmenin getirdiği teknik ve anlayış, Fecr-i Âtî’cilerin yavaş yavaş Batı etkisiden kurtulmasını sağlamış, bu akımın yazarları –Halide Edip, Yakup Kadri gibi- Cumhuriyet’ten sonra daha yöresel eserler vererek Batı etkisini iyice

azaltmışlardır. 1930'dan sonra gelişen (realist, gerçekçi toplumcu diye adlandırılan) edebiyatımız, kesin olarak memlekete yüreğini adayarak, gözlerini çevirerek, geçmişin deneylerinden yararlanarak batı etkisinden kurtulmuş, ama batılı bir edebiyat olmuştur.”(s.22)

“2- Tanzimat'tan beri gelişen, kimliğini kazanan (edebiyatta) çizgiyi sürdürerek Batı'nın yanına oturabiliriz. Çevirilen Türk eserleri de bugün, bu çizginin uzayıp gitmesi sonucu meydana gelen eserlerdir.”(s.22)

“3- Ulusal olmayan sanat, evrensel olamaz.”(s.22)

“4- Toplum koşullarının dışında değil sanatı, başkaca hiçbir eylemi düşüneyiz. Az gelişmiş bir ülke olmak, iktisat koşullarının bir sonucudur. Oysa toplumsal yaşantısı –geçmiş ile- zengin bir ülkede gelişmişlik sanatı bir etki yapamaz.”(s.22)

Nermin Menemencioğlu, soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Batı etkisinin karşıtı ulusal ya da toplumsal etki değildir. Bu iki kavram batıdan geliyor. Çünkü Batı etkisinin karşıtı Doğu etkisidir. Sanatta Batı etkisinden kurtulmak romandan, tiyatro, opera ve baleden çok sesli müzikten, özgür koşuktan, figüratif ve non-figüratif resimden, yontudan vazgeçmekle gerçekleşebilir ancak. Batı etkisinden kurtulmak gibi bir davamız olduğunu sanmıyorum. Abdülhak Hamid'in Shakespeare'dan etkilenmesi ile başlayan şu ya da bu sanatçıyı tekrarlamak özentisinden kurtulmaya gelince, bugünkü kuşakların daha geniş bir kültüre ulaşmış olmaları, dünya sanat olaylarını yakından izlemeleri er geç bu kurtuluşu hızlandıracaktır.”(s.22)

“2- Bizim çizgimiz hangi çizgidir? Neolitik çağlardan beri kilimlerimize ördüğümüz desenlerin çizgisi midir? Anadolu'da ve Rumeli'de halkımızın törenlerinde, oyunlarında sürdürdüğü Dionisos çizgisi midir?

Doğu uygarlığından aktardığımız redifli gazel çizgisi, aruz vezni çizgisi, tek sesli müzik çizgisi, hattatlık ve minyatür çizgisi midir? Yüzyıldır bizde özgür düşüncüyü, organik düşüncüyü geliştirmek için çabalayan sanatçılarımızın çizgisi midir?

Geçmişimizi bugünkü gözlerimizle görmek ve anlamak ve bir senteze varmak sorumluluğunu taşıyoruz. Bunu nasıl yapacağımıza gelince, anketten çok kitap konusudur.”(s.22-23)

“3- Ulusal sanat Batıya Fransız Devrimi’nden sonra yerleşen bir kavramdır. Bireyci romantik akımının gelişmesinde büyük rolü olmuştur. Filoloji, folklor, yöresel efsane ve mitologya ile beslenen ulusal sanat önce Batı ülkelerinin Napolyon’a karşı savaşlarını güçlendirmiş, daha sonra Doğu Avrupa ulusçuluğunu da desteklemiş (özellikle Balkanların Osmanlı İmparatorluğu’nden kopmalarına yardım etmiştir.) Nihayet bütün dünyaya yayılmış. Sanatta aşırı ulusalcılığın başkalarının kitaplarını yakmakla yabancı sanatçıları toplama kamplarına sokmakla sonuçlanabileceğini gördük.

Dünyada olan bitenlere kapalı bir sanat akımı çağdaş bir ulusun akımı olamaz. Sanat tarihinde yüzde yüz yöresellik kabilelikle denkleştir.”(s.23)

“4- Sanatta az gelişmiş değiliz, dekadanz, daha doğrusu dekadanz bir dönemden yeni kurtuluyoruz. Osmanlı camilerine, çeşmelerine, yalılarına, halılarına, Dîvan Edebiyatı’na az gelişmiş sanat yapıtları kim diyebilir? Aksine eski sanat biçimlerimiz gereğinden çok gelişmiş, sonda hayat koşullarımız değiştiği halde toplumun yeni koşullarına uymayan kalıplar olarak kullanılmışlar.

Bugün değişen bir dünyada değişmekte olan bir toplumuz. Sanatımız bizimle hatta her çeşit bir denemeye başvurarak bizden önce değişecek, biz onda önce yadırgadığımızı kabul edeceğiz. Yeniye karşı yabancılaşma korkumuz, eskiden kalma çürüklerimiz var. *Çürüyen bir toplumda*, diyor Ernst Fischer, *sanat gerçeğe bağlıysa çürüyüşü de yansıtır. Ve toplumsal fonksiyonunu görmek istiyorsa, dünyanın değişmekte olduğunu gösterir. Ve onu değiştirmeye yardım eder.*”(s.23)

Ali Püsküllüoğlu, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Hayır, kurtulamamıştır. Bunda bir olağandışılık yoktur. Etkiyi bir yararlanma, esinlenme diye alınca, böyle düşünürüm ben. Şu da var sanat, insana ilişkin birşeydir. Öyle olunca onun etkilere açık olması evrensel giden yolda, kapalı olmasından daha yararlıdır, doğaldır. İşin bir yönü böyle. Bir başka yönüne gelince:

Edebiyat bir yana resme bakın. Bütün gerçekleri batılı olan, nasıl onun etkisinde olamaz? Terimlerine varıncay kadar hem de. Heykel, yapı sanatı, müzik v.b. Bunlarda da ya Doğluyuz ya Batılı. Bu bir uygarlık sorunu herşeyden önce. Göçebe toplumun sanatı üstüne ne kurulabilir ki?”(s.23)

“2- Koyamayız. Hangisinden gidersek gidelim, koyamayız. Bunu düşünmek bile yararsız aslında. Batı sanatını Türk sanatının yanına koymayı düşünüyor muyuz hiç? O halde.”(s.23)

“3- Bilmem ama kişiliği olan bir sanat olsa gerek. Böyle bir sanatı da güçlü sanatçılar yaratabilir. Kişiliği olan bir sanat neden gerekli olmasın? Sanatın evrensel olması da kişiliği olmasına bağlı bence. Güçlü sanat, kişiliği olan sanat, evrene bir katkı değil de nedir? İnsanla ilgili herşey evrenseldir.”(s.23)

“4- Niye düşünmeyelim? Sanat bireysel bir uğraştır bence. Yoksa ilkel insanların sanatını o koşullar içinde nereye oturabiliriz, değil mi?

Az gelişmiş ülke, siyasal bir terimdir; bunu getirip sanatın ortasına oturtmak isteyen baylar şunu demek isterim: tembelliğimizi, cılızlığımızı, güçsüzlüğümüzü az gelişmiş ülke sanatçısı olmaya bağlamak avuntusundan kurtulamayınca, ulusal sanata ulaşmak değil yaklaşamayız bile.”(s.23)

Şahap Sıtkı, soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Bir kez ilk sorunuzu neden Tanzimata oturtunuz, bunu anlamak güç. Yani pergelin bir ayağını neden oraya dayadınız? Şunu, son günlerin modasına uyup başından buyana deseydiniz daha bir rahat konuşmak kolaylığını sağladınız.

Yakın çağlarımıza değin Batı'nın etkisi yoktur bizde. Yerlisi unutulmuş, sanat diye kalmamış ortada.

Giderek, Servet-i Fünûn, sanatı büsbütün çıkmaza sokmuş. En toplumcu şair diy bildiğimiz Fikret bile küçük alinyazılarıyla uğraşmış. Hâşim'le, Yahya Kemal'i bir yana koyarsak Fecr-i Âti'de öyle. Siyaset, bilim alanlarında da yenilik getirmek isteyen yirmiye yakın gencin köksüz bir parnasyel taklidiyle biten serüvenleri.”(s.24)

“2- Türk sanatının bugün kendine vergi pek az yönü var. Batı çizgisinin yanına koyacağımız nemiz var bilemiyorum.”(s.24)

“3- Ulusal sanat diye bir şey yok. Sanat adamının doğup büyüdüğü, dilini yazdığı, kimi malzemesini kullandığı bir yer var ya, vatani yok. Gerçek sanat adamı evrenseldir.”(s.24)

“4- Eh, toplum koşullarının çok etkisi var, bu doğal. Biraz da utanarak söyleyeyim: 50 yaşındayım. Dış ülkeler bir yana, kendi ülkemde bile gezip gördüğüm kent sayısı onbeşi geçmez. Bundan epeyce önce Zonguldak’a gidip maden işçileri arasında geçen bir roman yazmayı denemek istedim. Olmadı. Kapu kuluydum çünkü. Bir ülkenin sanatçısı böyle bir alinyazısı sıkışılığı içinde olur da küskün küskün elimden bir şey gelmiyor derse elbette sanat yaratıcısının koşulları toplum koşullarıyla karışır.

Az gelişmiş olmanın sanat üzerindeki etkisi mi? Kuşku var mı bunda? Önce hayal kırıklığımız dilimizden başlıyor. Bizler yazdıklarımızı kendi ülkemizde bile okutamıyoruz.”(s.24)

Saadet (Timur) Ulçugör ve İsmail Ulçugör, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“... Sözün özeti: Tanzimat Dönemi’nden sonra 1911’lerde *Genç Kalemler* Dergisi çevresindekilerinin gerçek çabalarını yadsımaksızın, Batı etkisinin –Batıya öykünmenin- sanatımızı bugün de gölgelemekte olduğunu söylüyoruz; başka anlamda yeni bir Ulusal kurtuluş –Az- gelişmişlikten kurtuluş, öykünmecilikten kendisizlikten kurtuluş savaşına atılmak gereğini savunuyoruz.”(s.26)

Turgut Uyar, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Toplumsal koşullardan soyutlanmış bir sanat düşünmüyorum. Tanzimat-tan bu yana toplumumuzun çektiği sancılar biliniyor. Bu sancıların, bu gidiş gelişlerin sanatımıza aksetmeyeceği düşünülemez. Bu süre içerisinde sadece Batının etkisinde kaldığımızı da sanmıyorum. Hâlâ sürüp giden Doğu, doğululuk neden bir etki olarak düşünülüyor?”

Batı, bir yöntemdir bana kalırsa. Yapısına, doğulu yaratıcılığın kattıkları da düşünülürse üstelik ortak, evrensel bir yöntem. Bizim Tanzimat’tan bu yana sıkıntısını çektiğimiz Batı’nın etkisi değil, öykünülmesidir. Yaşamının, düşünmenin, yaratmanın hemen her kesiminde.

Türk halk hayatı için, Türk ulusunun büyük kesimi için batı etkisinden söz etmenin imkânı var mı bilmiyorum? Taklitten kurtulduk mu? Diye sorarsanız, sanırım evet diyeceğim. Ulusal bir bilinçlenme başladı Türkiyede. Bir Türk metafiziğinden söz edilebilir artık.”(s.26)

“2- Sanatın bir tek çizgisi var sanıyorum. Evrensel çizgi! Hayyam’ın, Lorca’nın, Nâzım’ın çizgisi. Böyle bir yöntem tartışmasının anlamını kavrayamadım.”(s.26)

“3- Ulusal sanat da anlayamadığım kavramlardan. Bir Türk’ün yazdığı, yaptığı, yarattığı özel bir ceht gösterilmemişse ulusaldır elbet. Ancak bu ulusallığın değerliliği, değersizliği söz konusu olabilir. Ulusallığın tanımını yapmak gerek önce. Hamlet’e, Romeo ve Juliet’e, Veronalı centilmenlere rağmen Shakespeare’nin İngiliz olmadığını kimse düşünmüyor. *Yitik Kuşak* romanlarından ötürü Hemingway için de öyle. Ulusallığı ille yerek renkler, yerel konular ve gelenek olarak anlamaya doğru bir eğilimimiz var. Folklorla karıştıracağız nerdeyse. Ulusallık her koşulda, her durumda bir davranış bütünlüğüdür belki. Evrenselliğin de bir erek olduğunu düşünmüyorum ayrıca.”(s.26-27)

“4- Az gelişmiş bir ülke olmamızın sanatımız üzerinde etkileri var elbette. Türkiye’de sanatçıların çoğu, orta sınıflardan gelmektedir. Orta sınıflardan gelenler de kısa bir intibak eğitiminden sonra bu sınıfa katılmaktadır. Ülkemizde orta sınıf, büyük çoğunluğa bakarak ve onlara rağmen güvenli oldukça rahat, saygın bir yaşama içindedirler. Bütün bu imkânların kimlerin emeği ve neyin pahasına elde edildiğini de bilmektedirler. Türkiye’de aydın bu sıkıntıyı çekmektedir. Açıkçası bu yüzden suçluluk duygusu içindedir. Üstelik çoğu zaman bu duygu hakkedilmemiştir de. Öğrendikleriyle, usuyla, duygularıyla bir başka yerde olması gerektiğini düşünürken, alışkanlıklarıyla bir başka yerdedir. Sıkıntısı, kısırlığı, çaresizliği bu yüzden dir. Kararsızdır, rahatsızdır. Bir bakıma ihanet içinde bulmaktadır kendini. Seçimini yapamamıştır.”(s.27)

Şevki Vanlı, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Kurtulmamıştır. Toplumumuzun kendine has yeni bir yaşayış biçimi, düşünceleri ve istekleri yeteri kadar gelişmemiştir.”(s.28)

“2- Kendi sorunlarımız ve isteklerimiz üzerinde batı seviyesinde düşünmeye ulaştığımız zaman, herhangi bir çizgiyi, kendimize mal edinemeyeceğiz. Bizim kaplanmış çizgimiz, Batı’nın çizgisi, tarih olarak öğreticidir. Sanatımız tanıma olayının ötesinde ve modern (ileri) sanat alanında yerini alacaktır.”(s.28)

“3- Ulus, hayatı, sanatı, istekleri ortak bir topluluk ise, ulusal sanat da, o topluluğu duygulandıran yapıtlar olacaktır. Ulusal sanat, bir ulusun sanat yapma koşullarını gerçekleştirdiği zaman, kendiliğinden doğacaktır. Sanat, mantık, ilim, tarih, salt duyu ve hayal oyunlarının ilerisini yaşamak isteğidir. Tanımak, bilmek ve duygulanmanın ilerisi, bu koşulları gerçekleştirmiş güçlü ulusların işidir. Ulusal sanat gereklidir. Sanatın evrensellikteki yerini alabilmesi için, geldiği yere has, yeni bir şeyler katması beklenir. Sanatı evrensel olmayan bir memlekette bulunup, sanatı evrenselliğe ulaşan bir kişi varsa, başka bir ulusun kültüründe yaşıyor demektir.”(s.28)

“4- Sanatın toplumla olan ilişkisi bellidir. Az gelişmiş bir ülke olmanın sanatı da etkileyecek yönleri vardır. İlkelerin seçilmesindeki tercihler, az gelişmiş ülke olmanın etkilerini değiştirebilir. Sosyal refahın ilerisinde heyecanlara inanmış olanların, aynı ölçüde iktisadi refaha ulaşmış uluslardan daha başarılı sanat olayları vermesi beklenir.”(s.28)

Dost, “Soruşturmamız”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.3-9, (sor.)

Yazı, *Dost Dergisi*’nin Mayıs 1965 tarihli 5. sayısında açılan “Soruşturmamız” başlıklı soruşturmanın devamıdır. Soruşturmaya bu bölümde Fikret Arıt, Behçet Kemal Çağlar, Cemil Eren, Oben Güney, Sami N. Özerdim ve Kemal Tahir cevaplarını göndermişlerdir.

Fikret Arıt soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimattan buyanaki sanatımız Batı etkisinden kurtulmamıştır. Çünkü özellikle Batı dillerinden birini bilenlerin sanatçılar da dâhil, yazıları ve konuşmaları ile Batı sanatı yıllardan beri öyle erişilmez bir hale getirilmiştir ki, bu oluş Türk sanatçısında bilerek bilmeyerek bir aşağılık duygusu yaratmıştır. Fakat son yirmi yıl içinde olumlu bir silkiniş vardır. Türk sanatı sesini büyük bir güçle dünyaya duyurmakta gecikmeyecektir.”(s.3)

“2- Türk sanatını kendine özgü bir şekilde Batı’nın yanına, daha doğru bir deyimle evrensel sanatın yanına, kendi kişiliğimiz içinde, evrensel bir dünya görüşüne sahip olmakla çıkabiliriz.”(s.3)

“3- Ulusal sanat, belirli bir toprak sınırlaması içinde, o topraklarda yaşayanların anlayıp zevk alabilecekleri ve etkilenebilecekleri sanat demektir. Köklü uluslar için böyle bir sanatın nasıl yaratılabileceği söz konusu olamaz, çünkü o sanat vardır. Ancak özgürlüklerine yeni kavuşmuş, ya da bir ulus olma zorunluğu duymuş toplumlar için düşünülebilir. Böyle topluluklar için ulusal bir sanatın yaratılması özgürlükleri için gereklidir. Bir sanat, yapısı bakımından muhakkak ulusal olduğu için, ulusal olmadan evrensel olamaz.”(s.3)

“4- Ulusal bir sanat yaratmak zorunluğunda olan topluluklar için böyle bir sanat yaratmak toplum koşullarının dışında düşünülemez. Az gelişmiş bir ülke deyimi bütünü ile iktisadi bir anlam taşıdığı için, az gelişmiş bir ülke olmamız sanatımız üzerinde etki yapamaz. Ancak sanatın getirdiği özgürlüğü kısıtlayıcı siyasi bir az gelişmişlik sanat üzerinde etki yapar. Fakat fikirler hiçbir zaman susturulamayacağı için sanatçı, sesini duyurabilecek ortamı eninde sonunda bulur.”(s.3)

Behçet Kemal Çağlar soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- İlk defa şiirden başlayalım: Tanzimattan bu yana Türk şiiri, Cenap misalinde Batı’yı taklit, Hâşim misalinde Batı’yı temsil ve Yahya Kemal misalinde Batı’yı taklit örnekleri vermiştir. (Batı’yı taklit Fransada yapılamı, bize gerektiği şekilde uygulama anlamında.)

Bir ara (1923-1933) dilde halksı, konuda yerli ve teknikte batılı olmaya yönelip gelişen şiirimiz, Dadaizm, Sürrealizm, anlamsızlık gibi batıdan gelen akımlarla yeniden kötü bir taklit devresine girmiştir. Şiiri aspirin Bayer reklamı yapar gibi çarpık ideolojilerine alet etmek şeklinde komünist bloktan gelen bir yeltenişte aşırı gerçekçilik akımı ile iç içe, belki ideolojileri yaymaya yarıyor ama gerçek sanatın aleyhine oluyor. Bütün bu aramalar ve bocalamalar arasında şiirimiz, yerli özlü bir kıvama ulaşmaktadır.

Roman, hikâye, tiyatro, eleştirme, deneme, batıyı taklit devrini geçirmiş, dilde ve konuda memlekete eğilmiş, kişiliğini ve ulusallığını kazanmanın yoluna girmiştir.”(s.4)

“2- Batı sanatının çizgisinden murat, teknik ve metods, bu faydalanmasından ve uygulanmasından kolay kolay vazgeçilemeyecek bir usta ve başarılı oluşt. Batı uygarlığının her alanda evrensel oluşu gibi, bizim sanatımızın da işlediği çizgi olacaktır. Yok Batı çizgisinden gitmekten murat, Batıdaki akımları körü körüne taklit ve tekrar demekse, o ancak en başarılı noktasında bile bir maymun taklitçiliği olur.”(s.4)

“3- Bir sanat ulusal oldukça evrensel olur. İlhamını konusunu aldığı milletin özelliği, kişiliği, görgüsü ve ermişliği ile cihan edebiyat sofrasına yeni bir çeşni getirmiş olur ve ancak bu sayede, o sofrada hak etmiş olarak oturmayı ve hoş karşılanıp, itibar görmeyi sağlamış olur.”(s.4)

“4- Az gelişmiş memleketler, kalkınma –gelişme- uygarlığı benimseme bakımlarından çarpık ve yanıltıcı etkilerin yanında ve üstünde sanatın namuslu ve seviyeli telkinine, gerek terbiyesine muhtaçtırlar, açtırlar ve hazırđırlar.

Toplum için sanat, sevilip benimsenme imkânlarını böyle toplumlarda daha kolay bulacaktır.”(s.4)

Cemil Eren, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“Tanzimattan bu yanaki sanatımız batı etkisinden kurtulmak için hiçbir çaba göstermemiştir. Böyle bir bilince varmamıştır. Ancak hay huy içinde batıya özenerek yapıtlar vermeye uğraşmıştır.

İlk fırsatta Batı'ya gidip, bilmeme hangi batılı ustanın atölyesinde resim çalışmayı düşünen sanatçılarımızın batının etkisinden kurtulmak diye bir sorunları olamazdı. Batıdaki akımlar, nedenlerine köklerine varılmadan dış biçimleriyle taklit edilmiş ve o dış biçimleri doğuran özdeki itmeler, zorlamalar nelerdir bunları araştırma biçimi uynamadığı için kendi sorunlarımızın, toplumsal koşullarımızın, getirmesi gereken bir sanat biçimi araştırmayı akıl etmemişiz. Batıyı örneksememiz, ona hayranlık duyarken kendi ulusal değerlerimizi küçümsememiz, batının yanında aşağılık duygularına kapılmamız kendi öz değerlerimizi su yüzüne çıkarmamıza engel olmuştur. Sanatçılarımız durmadan batıya koşmuşlar, onlar gibi yapmaya çalışmışlar,

kendi yapıtlarını bile onların değerlendirmesini istemişlerdir. Hâlâ da böyle sürüp gitmektedir. Örneklerden biri Batı'da açılacak Çağdaş Türk Sanatı Sergisi için batıdan eleştirici getirilmesidir. Kendi başına buyruk hareket edemeyen, yapılan işleri kendi başına değerlendiremeyen bir sanatçı topluluğu batının etkisinden nasıl kurtulur? Ulusal değerlerimizi göğsümüzü gere gere batı çizgisinin yanına koyamazsak bu böylece sürüp gider de...

Ulusal sanat yaratmanın koşulları tamamen toplum koşullarına bağlıdır. Toplum yaşamını ulusal değerlere yöneltirsek, ulus olmanın, bağımsız bir ulus olmanın bilincine varırsak herşey kendiliğinden düzelir.”(s.5-6)

Oben Güney soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimattan bu yana toplumsal koşullarımıza uygun bir yetişme içinde olduğumuz gerçek. Gerek siyasal davranışlarımız, gerekse birey olarak gelişme çabasında olan bir toplumun direnme gücüne karşı tutumumuz, bizi gittikçe Batı'ya yaklaştırmıştır. Bu yaklaşımın doğal olarak getirdiği etkilenmenin, siyasacılarımızı, düşünürlerimizi ve sanatçılarımızı önce uyarması sonra da alışılmış kalıplarını kırması olağandı. Ama tarihsel gelişim içinde sanat, özentinin de bilisiz kişileriyle gelip öykünmenin kapılarına dayandı. Bugün Batı ile ilişkilerimiz daha çok bu öykünmenin sürdürülmesi şeklindedir. Sinemada bütünüyle değilse bile genellikle tiyatrodaki, şiirde, öyküde, daha belirgin bir durumda saptanabilir. Neden güçlü bir sanat ortamı değil de bir öykünme? Bunu köksüz bir eğitim, bilinçsiz bir toplum olma, bu yüzden de gerekli gereksiz seçiminde büyük yanılgılara düşme gerekçesiyle açıklamak olanaklı. 1842 yıllarında MODERN ENDÜSTRİ DÜŞÜNCESİ'nde, sosyal bir düzenle kendisini aşan Batı'nın yanında, henüz kendisini anlayamamış, geri kalmış bir toplumun ve toplumsal aracın, nereye değin içtenlik taşıyan bir güce iye olacağı kestirilemezdi. Örneğin 19.yüzyıl başlarında dilin halktan ayrılmasıyla başlayan sanatçı – toplum kopması sanatçıyı kısıtlanamayan, atılım gücüyle pekiştirilmiş denemelere götürebildiği gibi, bireysel ve gereksiz yapıtlar vermeye zorladığı, olumsuz bir alana götürdüğü açıktır. Toplumun en çok kendisini ilgilendirmesini istediği bir çağda, sanatın, küçük heyecanlara yönelmesi; halkı, sanatı yadsımaya, ona inanmamaya zorunlu kılmıştır. Öte yandan kapitalist bir düzenin giderek bazı toplumsal katlarda eşit olmayan bir biçimde işlemesi, geri kalan sınıfları etkilediğinden, başlayan tedir-

ginlik sanatçıyı anlamsız bir direnişe, karanlığa sürüklemiştir. Bu karmaşa güçlendikçe sanatçıyı evrensel gökçeyazın konusunda dolaylı bir uyardıya da götürmüştür. Bence bu evnimin bilince varması 1950 yıllarına rastlar. Geçen 15 yılı da şöylesi üç bölüme ayırmak yanlış olmasa gerek:

Batı'yı öğrenme çabası. Batı'dan etkilenme ve Batı'yı öykünme.

Bugün Batı'dan etkilenme olayını sürdüren, bu düzen içinde kendini, kişiliğini ortaya koyup kabul ettiren sanatçıların azlığı, ister istemez sanatımızın üçüncü evrede, dağınık ve etkisiz bir alanda, öykünmede donduğunu kabul ettiriyor bize.”(s.6-7)

“2- Bence son yılların en önemli olayı ulusal sanat çizgilerinin değişik kişiliklerle tek ve kalın bir biçim ve bir yere kadar öz çizgisinde birleşmeleridir. Çıkar yol ise, çalmayı, öykünmeyi bırakıp etki düzeyinde kalan Batı'lılaşmayı kendi kişiliklerimizde yapıtlaştırabilmemizdir. Böylece evrensel çizgiye kendiliğinden gelmiş olacaktır.

Batı'nın 19.yüzyılda denediği ve başarıyla geçirdiği evreleri yeniden ve en ilkel biçimiyle denemek, herşeyimizle bizi soysuzlaştırmaya götürüyor. Batı çizgisine yaklaşmak isteyen, bir toplumun amacını kestiremeyen siyasacıların çoğunlukta olduğu bir düzende sanat gene de kendisini kurtarmak zorundadır.”(s.7)

“3- 2.yanıttaki açıklama yeterlidir sanıyorum.”(s.7)

“4- Bugünkü durumumuz bunu yeterince açıklar kanısındayım. Az gelişmiş bir ülkede sanat, önce kendi manyetik alanını (buna kişilikler alanı da diyebiliriz) yaratıp çevresini etkileme olayından, olanağından uzak kalıyor; sonra da ilk çıkış noktasından çeşitli eğrilerle, varacı belli olmayan bir boşluğa uzanıyor. Geri kalmış toplumlarda sorunlar açıklıkla tartışılma cesaretinden yoksun oluyorlar. Geri kalmış toplumlarda siyasacılar daha önce belli bir kapitalist sömürücülüğün önderliğini yaptıklarından düzen ve aktöre anlayışı belli bir çıkarıcılığın derin izlerini taşıyor. Geri kalmış toplumlarda halk, sömürüldüğünün farkına varamayacak kadar bilisiz ve yalnız bırakılıyor. Geri kalmış toplumlarda sanatın yaptığı atılımlar anlaşılma yeteneğine iyi olmayan, karanlık ve gereksiz birer deneme olarak kalıyorlar. Bütün bunların çözüm yolu da, nedenler içindeki olumsuzlukların kaldırılmasıdır. Oysa biz, bana kalırsa, geri kalmış, az gelişmiş bir toplum bile değiliz. Devnim olanağını bütünüyle yitir-

miş, yeni yeni kıpırdanmaya başlayan halkız. Biz durmuş ilerici düşünceden kopmuş, Batı kafasıyla düşünenleri birçok yollarla körletmiş kara leke sandığımız bazı iftiralarla korkutmuş ya da öyle sanmış, onları susturmuş, içeri tıkmış bir toplumuz, devlet aracılığıyla. Biz pırıl pırıl bir başkaldırmanın sonucunda hiçbir düzensizliği, geri düşünceleri yıkamamış, bundan da zaman zaman hoşnut olmuş bir toplumuz... Düşünsel alanda ve sanat alanında bir başkaldırmanın tam zamanı olduğuna inanıyorum. Nasıl mı? Her kendini bilen sanatçı bireysel kuşkularından sıyrılıp, toplumun çıkarlarını, gereksinmelerini, acılarını, korkularını öğrensin, korusun savunsun yeter. Ben tüm sanatçıları böyle bir başkaldırmaya çağırıyorum.”(s.7)

Sami N. Özerdim soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimattan bu yana sanatımız Batı öykünmeciliğinden silkilenebilmiştir; ama etki sürüp gidiyor. Sonra, öykünme ile etkiyi birbirinden ayırmak, öykünme evresinin doğal bir evre olduğunu düşünmek, etkilenmenin ise karşılıklı, sırasında gerekli olduğunu ansımalıyız.

Sanırım ki, son aylar içinde siyasal Batı’ya karşı –haklı olarak- uyanan tepkiden yola çıkıyor, düşün ve sanat etkisini bu kaygı ile silme çabasına girişiyoruz. Unutmayalım ki bize bu düşünce, bu çaba bile Batı’dan gelmektedir. Batı’ya karşı direnme Batı düşünürlerinden aldığımız esinle olmuştur. Asya’dan kalkıp da islam kültürü içine girince tam bir öykünme ile yeni bir yazın sürdürmeye başlamışız. Zamanla yüce ozanlar da yetişmiş, ama şunu kaydedeyim, divân şiirini iyi bilen bir öğreticiden, büyük ozanlarımızın en seçme ‘mazmunlarının’ bile İran ozanlarında bulunduğunu örnekleriyle dinlemiştim. Dîvân yazını Türk dilini ortadan yok etmiş, düşünceye yer vermemiş. Geçen yüzyılda dili kurtarmak, düşünmeye alışmak yolunda kurtuluşu Batı’ya dönmekle aramışız. Şimdi şimdi Batı’nın etkisini (silme ne olanaklıdır ne de gerekli) azaltıp Batı’ya kendimizi kendi varlığımızla kabul ettirmek istiyoruz...”(s.8)

“2- Kendi sanat çizgimizin ne olduğunu saptayamadık daha. İlk soruya yanıt verirken, etkinin karşılıklı, sürekli olduğunu söyledim. Bu etkiyi en aza indirmek çabaları içindeyseniz, bunu yapmadan kendi çizgimiz, Batı çizgisi diye ayırım yapabilir miyiz? Batı, geride bıraktığı büyük geleneği edinebilmek için yüzyıllar boyunca dü-

şünmüş, araştırmış. Çizgiler üzerinde oynamadan bu gerçeği iyice kavramak yararlı olur.”(s.8)

“3- Sanat başlangıçta ister istemez ulusaldır. Ulus gerçeği var oldukça; sınırlar, diller, karakterler keskinliklerini sakladıkça ulus var olacak, ulusal sanat da yaşayacaktır. Vaktiyle, bir yazın tarihçisi, ihtilâlden sonra Rusya’dan kaçan büyük yazarların, topraklarından koptuktan sonra bir şey yazamadıklarını anlatıyordu. Bu gözlemlerde gerçeğin payı vardır. Ulusal sanat; birgün evrensel olabilir. Sanat, ulusal köklerin evrensel sularla beslenmesi sonucu gelişir, evrensel olur; evrensel olmasıyla ulusallığını yitirmez, belki ancak o zaman ulusallık değerini de kazanır. Gerekli mi değil mi? Bu soruyu gereksiz buluyorum. Doğal gidiş budur. Artık gerekli olup olmadığını düşünmeye yer var mı? Macarların büyük ozanı ve estetikçisi Babits: *Dünya yazını, birleşik bir akımdır; güçlü bir kan dolaşımı* diyor. Bütün dünya yazını okumuş, bu yargıya varmış. Ulusal sanatlar, bu akımı besler, diyor. Yazın’ın evrenselliği ile ulusallığını doğa olaylarıyla anlatmaya çalışıyor.”(s.8)

“4- Az gelişmişlik sanata elbette etki yapacak. Ama mutlaka olumsuz etki mi yapar? Son on onbeş yıl içinde yazınımızda bir kalkınma olmuşsa, yazarın az gelişmişliğimizi bilmesinden, bundan acı duymasından ileri geliyor bu...

Son yıllar, az gelişmişlikten kurtuluş savaşları içindeyiz. Kurtulduğumuz zaman, (bu zaman) çok uzun sürecektir, yazınımız da bu etkiden kurtulacak. Sonra ne olacak? Bu kez çok gelişmiş bir ülke olarak, değişik bir sanat havasına gireceğiz öyle mi?

Bana kalırsa, bu uzay düşlerini bırakalım da, yazınımızın bizi az gelişmişlikten kurtarma çabalarını sürdürmesini dileyelim!”(s.8)

Kemal Tahir, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimattan bu yana sanatımızdaki Batılaştırma, büyük sanat ürünleri meydana getirecek yolda değil, batının sanat araçlarını, tarihini, biçimlerini tanıtacak, övecek, yeni yetişenlere okullarda öğretecek yolda gelişmiştir. Bu açıdan alırsak sanatımız için, Batı’dan kurtulmak zâti söz konusu olamaz, çünkü sorunun anladığı anlamda hiçbir zaman Batılılaşmamıştır, Batılaşamazdı da... (Eğer bağımsızlığımızı yitirip tek kişiler olarak Batı’nın içinde kaynayıp gitmezsek.) Bir toplumun sanatının,

bir başka toplumun sanatına büsbütün katılması nasıl imkânsızsa, toplumların karşılıklı olarak sanat araçlarından habersiz kalmaları o kadar imkânsızdır. Bu sebeple bizim sanatçılarımız da batıdan etkilenmektedirler. Nitekim biz de, toplumumuzun özellikleri içinde, insan sorunlarımızı büyük sanat eserleri haline getirebilirsek, bunu yaparken ortak malımız olan dünya sanat araçlarını, tekniğini iyi kullanır, hatta onları geliştirirsek, Batı sanatçıları da bizden yararlanırlar.

Bir toplumun sanatının bağımlılıktan kurtulduğunu yalnız bir şey tanımlayabilir: Büyük sanat eserleri meydana getirmesi...”(s.8-9)

“2- Sorunun üst parçası, alt parçasının karşılığını ‘Özge bir şekilde’ sözüyle veriyor. Bir sanat, eğer yaşamayı hak etmiş toplumun sanatı ise, hiçbir başka toplumun sanat çizgisinden –bu çizgi ne kadar güçlü olursa olsun- yararlanarak hiçbir yere gidemez. Gitse de yanına varabilemez. Bir toplumun sanatı, kendisini bir başka toplumun sanatının yanına koyabilmesi için, kıyamete kadar arkada kalmaması için, kendine özge çizgisi olmak şarttır.”(s.9)

“3- Ulusal olmadan sanat olmaz. Böyle bir sanat en baştan gerçek sanatçı gücüyle, o ulusun –toplumun- tarihini derinden bilmek, özelliklerinin bilincine varmak, bu bilinçle gelişme yasalarını bulmak, bu yasaların etkisi altındaki insanın sorunlarını –dramı- dünya insanını zenginleştirecek güçte anlatmayı başarmakla yaratılabilir. Ancak bu açıdan EVRENSELLİK söz konusudur.”(s.9)

“4- Ulusal bir sanat yaratmanın koşulları, toplum koşullarının dışında düşünülemez ama önünde düşünülebilir.

Eğer kendimizde aşağılık duygusuna benzer birşeyler duyuyorsak, bu az gelişmiş bir ülkenin sanatçıları olduğumuzdan değildir. Bilgisiz ve tembel olduğumuzdandır. Hem bilgisiz, hem tembel olanlar, kurnaz –yani utanmaz da- olurlar. Kurnazlık (yani utanmazlık) çok ilerlemişse, buna kimler, nasıl çare bulur bilmem ama bilgisizlikle tembelliğin çaresi vardır, çalışmaktır.”(s.9)

Dost, “Soruşturmamız”, *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.8-14, (sor.)

Yazı, *Dost Dergisi*’nin Mart 1965 tarihli 5.sayısında çıkan ‘Soruşturmamız’ başlıklı soruşturmanın devamı niteliğindedir. Soruşturmanın bu bölümüne Cemal

Aykın, Ayhan Hünelp, Mehmed Kemal, Mahmut Makal, Fikret Otyam, Erdal Öz, İlhami Soysal ve Tahsin Saraç cevaplarını göndermişlerdir.

Cemal Aykın soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Tanzimattan bu yana ana sorunumuz, Batı etkisinden kurtulmak değil, Batı düzenine uyabilmek olmuştur. Batılı sömürgecilerle yaptığımız ölüm kalım savaşından sonra da bu durum değişmemiştir. Çünkü sömürgeci kuvvetlerin yurduzdaki ileri karakolları kurtuluştan sonra da görevlerini başarıyla yürütmüşlerdir.

Böyle bir ortamda sanatımızın etkilerden kurtulamayacağı bellidir. Sanatçılarımızın çoğu, kurtuluşu, kendi toplumunu değiştirmeye çabalarına katılma yerine, Batı düzenine özenmede görmüşlerdir. Sanatımız kaba bir sömürge romantizmiyle karanlık bir gerçeklik arasında, yakınlarla dek etkin bir güce sahip olamamıştır.”(s.8)

“2- Türk sanatını Batı'nın yanına nasıl koyacağımızı araştırmak, yaratıcılığını yitirmiş, yenilmiş, yılgın bir düşüncenin ürünü olabilir. Batı'nın ölçüleri her çağda, her toplum için amaç sayılabilecek, şaşmaz, değişmez ölçüler değildir. Sonra, Batı'yı insanlığın bütün ortak değerlerinin temsilcisi gibi görmek de yanlıştır. Batı bugün, daha çok, sömürgeci, emperyalist düzenin sorumlusudur.”(s.8)

“3- Ulusal sanat, bir ulusu belli bir oluşum, bir gelişim aşamasında yansıtan sanattır; bir ulusun ekonomik ve tarihsel koşullarıyla sınırlı olan sanattır. Böyle bir sanat başka ulusların sanatlarına özenmeyerek kendi olanaklarımızı araştırıp kullanmaya çalışmakla yaratılabilir.

Ulusal sanatın bir anlamda kaçınılmaz olması da önemlidir. Toplumsal sorunlar karşısında ulusal bilincin ve insan olma sorumluluğunun sanatını yapanlar kadar, sanatı politika dışında tuttuklarını söyleyenler ve bir ihanetin sanatını yapanlar da ulusal sanatın tez ve karşıt tezleri olarak toplum yaşayışında yerlerini alırlar. Sanatta ulusal olmadan evrensel olma çabası, toplumsal çevreden bilinçli olarak kaçış, insanı soyutlama ve insana saygısızlık çabasıdır.”(s.9)

“4- Az gelişmiş bir ülke olmak sanatımızı elbette etkiler. Ama az gelişmiş bir ülkede az gelişmiş bir sanatın var olacağını değişmez bir gerçek saymak yanlıştır. Ekonomik güçsüzlük aynı ölçüde bir kültür yoksulluğu anlamına gelmez.

Her geri kalmış ülkede bir sömürülme ve sosyal adalet sorunu vardır. Sömürgecilerin ve mutlu azınlığın karşısında insan haklarının ve onurunun savunucuları vardır. Bu kaynaklardan beslenen, ilerici ve gerici kuvvetlerin savaş alanları içinde biçimlenen az gelişmiş ülke sanatı, bölükleri birbirine karşıt, ikili bir yapıda olacaktır. Bu ikilik ve çatışma ancak toplumun yeni bir oluşum döneminde bulunduğunu gösterir.

Kısacası gericiliğin, sömürücülüğün ve ihanetin başıboş bırakılmadığı bir toplumda kültür ve sanatın az gelişmişliği, geriliği söz konusu olamaz.”(s.9)

Ayhan Hüenalp, soruşturmayı şöyle cevaplamaktadır:

“1- Bir bakıma evet, bir bakıma da hayır. Bu yargının nedenlerini, gerekçelerini sıralayabilmek için, biraz derinlere inmek, biraz da aramızda kalan yıllara bakmamız gerekmektedir. Gerçek anlamda romanımızın kurucusu Halit Ziya Uşaklıgil’dir. Romanımız başlangıçta, İstanbul saray çevresi aristokrasisi ile şehirliye sesleniyordu. Bundan ötürü Tanzimat romanında açıkça bu zümrelere hayranlık, memur hayatı, bedbaht aşklar bulunmaktadır. Doğuyu sömüren Batı sermayesinin, kapitalinin İstanbul çevrelerinde, temsilciliklerine gönüllü olarak önderlik eden bu dar zümenin, modern hayat merakının bu çevrelerdeki yankıları görülmektedir. 1908’den sonra meydana çıkan olaylar, toplumumuzda ve sanatımızda yeni gelişmeler doğurdu. Şehrin kenar mahallelerinde sivrilen, Şişli-Nişantaşı ve Boğaziçi sosyetesinden bir önceki devrin kalıntıları ile karışmış yeni bir sınıftan, çöken aristokrasi ile karışan küçük burjuvanın birleşmesinden meydana gelen yeni bir ortamdan konularını alan bir yazar kuşağının günümüze kadar gelişip açıldığını görüyoruz. Servet-i Fünûn ve Fecr-i Âtici’lerde hâkim olan sanat görüşü, Fransız Edebiyatı’nın açık etkisiyle beslenmiş, klasik Fransız romanlarına benzer bir ömür sürdükten sonra unutulmuştur. Nabizâde Nâbi’nin Kara Bibik’i, Uşaklıgil’in Mâi ve Siyah, Aşk-ı Memnu, Kırık Hayatlar’ı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun Kiralık Konak, Nur Baba, Yaban’ı, Hâlîde Edip Adıvar’ın Sinekli Bakkal’ı bu temellerin öncüleri ve örnekleridir.

İşte bu açıdan, bu temelden hareket ettiğimizde sanatımızın hem uygar hem de uyruk olduğunu görürüz.”(s.10)

“2- Hem kendi sanat çizgimizin, kendi sanat kriterimizin, karakterimizin özelliklerinden tam anlamı ile yararlanarak; hem de Batı sanatının çok yönlü tekniğinden,

özelliğinden yararlanarak Batı sanatının yanına değil, bilakis içine; ortasına koyabiliriz. Son yıllarda alabildiğine gün ışığına çıkabilen sınırsızlığın hudutlandığı folklor hazinemiz, kuşaklarımıza yetecek değerdedir.”(s.10)

“3- Evrensel olan sanat, gerçekte ulusal olmalıdır. Bir başka deyim ile, bir sanat ne kadar az ulusal olursa, o kadar çok evrensel olur. Bu tanımlamalar biraz da, kocakarı ilaçlarının hazırlanışına benzemektedir. Her yargının bir başka yönü, bir başka açıklaması da bulunmaktadır. Bir Türk motifi halıdan çoraba, herhangi bir Türk motifi; beğenilip evren tarafından benimsenirse, o evrensel olmayacak mıdır? Burada ulusal ve evrensel kavramları karışmaktadır.”(s.10)

“4- Asla. Toplum koşulları, ulusal sanatı hazırlamaktadır. Toplum koşulu derken, bunun içine halk türkülerinin notalarından, dilimizin kelime yapıtlarına, ses tonlarına kadar bütün unsurları belirtmek istiyorum. Az gelişmiş bir ülke olsak bu da iyidir. Biz gelişmeyen gerileyen, tökezleyen bir ülkeyiz. Bundan kurtulmak için karıncalar gibi, şehirlisi, kentlisi; sanatçısı, zanaatçısı birlikte el ele çalışmamız gerekmektedir. Maddi yönden belirli ve doyurucu bir seviyenin üzerine çıkabilsek; editörler ardiye müdürü olmaktan, yazarlar ve sanatçılar da ekmek hamalı olmaktan, Hollanda ineği olmaktan kurtulurdu. 30 milyonluk bir toplumda, bir şiir kitabının beş binde durması, gerçek üstünde yaşayan insanların bir sayıklama destanından başka bir şey değildir.”(s.10-11)

Mehmed Kemal soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“İmparatorluğu mâli ve ekonomik baskısı altına alan Fransa ve İngiltere kültür bakımından da baskı yapmıştır. Osmanlı Paşaları Batı’ya ne kadar borçlanırlarsa, kendilerini o kadar başarılı sayarlardı. Dolayısıyla Osmanlı sanatı da Batı etkisinde değildir. Batı’yı taklit etmiş, yer yer kopya çekmiştir. Edebiyat tarihçileri bunu bir marifet gibi gösterirler. Batı etkisinde bir edebiyatı var sanıp hâlâ okullarda çocukların kafasını şişirirler ve sınıf döndürürler.

Milli bir edebiyat ve sanat ancak Kurtuluş Savaşı’ndan sonra doğmuş ve gelişmeye yüz tutmuştur. Bugün bu milli edebiyatı yapmaktayız. Edebiyat da ekonomik gelişmeyle orantılıdır. Bugün milli bağımsızlık savaşı veriyoruz. Bu savaşı kazandığımız gün, milli edebiyatımız da olacaktır. Dünya uluslarının övünerek sözünü ettiği sanatçılarımız, bugün okul kitaplarına girememişlerdir. Ülkemizde resmi

sanat, bir de halk sanatçısı ikiliği durduğu sürece yalan yanlış ayrımlar sürüp gidecektir. Sorularınızı düzenlerken siz de bu sun-i ayrımlara kapılmışsınız.

Tanzimattan bu yana tehlikeli fikir, tehlikesiz fikir ayrımı yapılmıştır. Bugün dahi fikirler tehlikeli ve tehlikesiz olarak ayrılmaktadır. Böyle bir ayrımın yapıldığı toplumda sanatçı yetişir mi? Resmi sıfatlılara üzülererek söyleyeyim ki, yetişiyor. Onlar da kızıyorlar. Resmilerin kabul etmediği, bir Nâzım Hikmet, Aziz Nesin, Kemal Tahir, Yaşar Kemal vardır. Bunlar Türkiye'nin ününü yaymaktadırlar. Ülkemizin büyük ressamlarından bazıları haymatlostur. Milli sanatı önce resmilere öğretmek, ardın da göstermek gerekiyor.

Sorularınızın topuna böyle karşılık vermek istedim. Basarsanız ne âlâ, basmazsanız, siz de resmilerin baskısını duyuyorsunuz demektir.”(s.11)

Mahmut Makal, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Sanatta etki normal, kaçınılmaz bir oluşturdur. Ancak bazı taklidinden kurtulmaya başlayalı bir kırk yıl oluyor. Son yıllarda yazılan eserler ise iyice bizi vermeye başladı artık.”(s.11)

“2- Kendi sanat çizgimiz, batı sanat çizgisi diye bir şey yoktur. Kültür gelişmesi ve anlayış değişmesi diye bir şey vardır. Bu iki yolda ulaşılan olumlu aşama oranında gerçek sanat çizgisine yaklaşılmış olur.”(s.11)

“3- Ulusal sanat, sanatçının içinde bulunduğu toplumun tüm havasını ve gerçeğini veren sanattır. Belli gerçekleri ve belli bir havayı getiren eserler, ulusal oldukları ölçüde evrensellik niteliğine ulaşırlar.”(s.11)

“4- Ulusal bir sanat toplum koşullarının dışında yaratılamaz. Yaratılmaya kalkılırsa ulusal olmaz. Az gelişmemiş ülke sanatçısının çilesi kadar iyi eser verme şansı da fazladır. Sözümler gerçek sanatçı içindir.”(s.11)

Fikret Otyam soruşturmaya şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Dört soruya cevabım şöyledir:

Türkiye’de okuma yaşındaki ve üstündeki nüfusun %60’ı okuma yazma bilmemektedir. Yani bugün Türkiye’de yalnız 11,5 milyon kişi okuryazar.

Türkiye’de toplam olarak köy ve mahalle sayısı 59.432’dir. Buna karşılık susuz yahut suyu yetersiz köy ve mahalle sayısı 31.239’dur.

52 milyarlık milli gelirin %33’ünü yani efendim nüfusun %1’i olan 300.000’i bunun 17 milyarını alıyor. Ulusumuzun %99’unu kapsayan 29 milyom küsur can da geriye kalan 35 milyar lirayı üleşiyor. Bu 300.000 kişiden her biri yılda 56.000 lira gelir sağlarken 29 milyon 700.000 cana da yılda ortalama 1146 lira düşüyor.

Türkiye’de doğan her 1000 çocuktan 165’i aynı yıl ölüyor. Türkiye’de nüfusun %2.5’i veremli. 4 bin kişiye bir doktor, hastahanelerde bir hemşireye 111 yatak düşüyor.

Nüfusun %65’i elektrikten yoksun. En yüksek köy elektrifikasyonu seviyesine sahip memlekettten 150 defa, en aşağı köy elektrifikasyonu seviyesine sahip memlekettten 100 defa daha dün vaziyetteyiz. Şayet aynı tempoda köy elektrifikasyonuna sahip memleketler seviyesine gelebilmemiz için 1400 seneye ihtiyaç olduğu, en yüksek köy elektrifikasyonuna sahip memleketler seviyesine ulaşabilmek için daha 2500 seneye ihtiyaç olduğunu hesap edebiliriz.

Sonra efendim, yok Tanzimatmış, manzimatmış, bilmem kimin şiirine bakmakmış, batı imiş, etki imiş.

İyi ki bir Nâzım Hikmet, Orhan Kemal, Yaşar, Aziz Nesin çıkmış.

İçeriden ve dışarıdan sömürülen, halkı yoksul bırakmak için bir avuç densizin alabildiğine at oynattığı bir ülkede hâlâ yok koca göbek Yahya Kemal’in şiirine bakmakmış, yok Abdülhak Hamit’in şiirine bakmakmış, yok Tanzimatmış, manzimatmış.

Gidin işinize bel!”(s.12)

Erdal Öz, soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“Son yılların olayları, Türkiye’de birçok toplum sorunlarını su yüzüne çıkartmış, karşı karşıya kaldığımız toplum gerçekleri bizi, ister istemez eylem alanına çekmiştir. Hızla değişen, çeşitlilik içinde içinde akıp giden bu eylemcilik, birçoğumuzu şaşırtmış, kimimizi susturmuş, kimimizi de inançlı gibi görünen düzmece bir yiğitliğe itelemiştir. Pek yakın günlere kadar gerek yaşamasıyla gerekse yaratmasıyla

hiçbir toplumsala ilgi duymayan nice sanatçımız kolay bir toplumcu gerçekçiliğin ateşli söylevcisi kesilmiştir.

Evet, Tanzimattan buyana sanatımız Batı sanatının etkisinde kalmıştır. Yapıları birbirine benzer, birbiriyle eşdeğerde, birbiriyle dengeli sayılabilecek toplumlar arasında böyle bir etkileşme verimler getirebilir. Ama tek yanlı etkilenmenin de yararlar sağlamayacağını kim tanımlayabilir? Genelleme yaparak konuşacaksak, genel yargılar bulabiliriz: Tek yanlı etkilenme çoğunlukla etkileneni taklitçiliğe götürebilir, deriz ki politik-ekonomik sömürgeciliğin egemen olduğu bir ülkede kültür sömürgeciliği de kaçınılmaz bir sonuçtur ve bu, sömürülen ülkenin politikasını, ekonomisini kişiliksizliğe, özdensizliğe sürükleyebileceği gibi, o ülkenin kültürünü, sanatını da aynı yöne çekebilir.

Ulusal bir Türk sanatı nasıl kurulacak? Karşılık hazır: ulusal bilincin gelişmesi, bunun eylem alanında görünüp üstün gelmesi, istenen toplumsal yapının gerçekleştirilmesi ve ileri ülkeler katına yükselip onlar karşısında aşağılık duygusundan kurtulmuş bir yurttaşlığa erişilmesiyle mi diyeceğiz? Yalnızca bu gerekçe yetecek mi? Ulusal bir sanat bir erek değil, doğal bir sonuçtur desek daha yumuşak konuşmuş olmaz mıyız? Üstün sanatçıları olmuş bir ülkenin sanatını değerlendirirken bulunmuş bir söz değil mi <ulusal sanat> sözü? Peki ya geri kalmış ülkelerin ulusal sanatı olmayacak mı bu açıdan bakarsak? O ülkenin insanında ulusal bilinç olmayacak mı? Ya da olsa bile yetecek mi bu? Nice geri kalmış ülkelerin de büyük sanatçıları olduğunu hatırlayınca ne yapacağız peki? Sanatçı ancak türlü özentilerden kurtulup arındığı, ülkesiyle, ülkesi dışındaki ülkelerle, dünya ile kendisi arasında sağlam bir kan dolaşımı sağladığı anda üstün bir sanatçı olacaktır. Ulusal olmasını isteyenler de, evrensel olmasını isteyenler de, istedikleri bu özellikleri rahatça bulabilecektir o sanatçıda. Şunu diyeceğim: Az gelişmişlikten gelişmişliğe ulaşması, o ülkenin ulusal sanatını doğuracak kesin ya da yeterli bir neden değildir. Önemlidir, yararlıdır ama yeterli değildir.

Bugün ülkemizin içinde bulunduğu koşullar, bizi eylem alanına çekiyorsa, bu illede hepimizin toplumsal gerçekliğin dar kıyıları arasında yaratacağımızı göstermez. Kıyısız bir gerçekçiliğin çalışmaları içinde bize, yeni bir kan, yeni bir aşu getirir

belki de. Soysuzlaşmaya yönelmiş sanatçılara bir çekidüzen verecektir. Bunu hiç küçümsemiyorum.”(s.12-13)

İlhami Soysal, soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Ben sanatta etkilenmeyi değil, etkilenmemeyi anlamıyorum. Bilim gibi sanat da insanlığın ortak malı. İnsan aklının, insan duygusunun ortak verileri olan sanat yapıtları mükemmele erimişlerse, bu ancak yüzlerce, binlerce yıllık birikmelerin ürünü olarak mümkün olmuştur.

Ben sanatçıyı bir ölçüde Tanrı gibi kabul ederim ama yoktan var eden bir Tanrı gibi değil, var olanı daha iyi yapan bir Tanrı gibi. Dolayısıyla, sanatımızın Tanzimattan bu yana Batı etkisinden kurtulduğunu da söylemeyeceğim. Nasıl Batı, Doğu'nun etkisinden hiçbir zaman kurtulamamışsa, Doğu da Batı'nın etkisinden kurtulamamıştır. Zaten sanatta ve bilimde etkiden kurtulmak diye düşünceyi ve ortak insan verilerini yozlaştıracak bir anlayışı da kabul etmiyorum.”(s.13)

“2- Türk sanatını kendine özgü bir şekilde Batı'nın yanına nasıl koyabileceğimize gelince: Bu iş, gerçek bir sanat eseri yaratılmışsa zaten kendiliğinden oluyor. Bunun için ayrıca bir çaba göstermeye lüzum yok. Ben Moskova'da, Sofya'da, Paris'te, Tripoli'de ve Dakka'da kitapçı vitrinlerinde Nâzım Hikmet, Aziz Nesin, Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Kemal Tahir ve hatta Reşat Nuri Güntekin gibi Türk sanatçılarının o ülkelerin dillerine çevrilmiş kitaplarını gördüm. Turhan Selçuk, Ali Ulvi, Abidin Dino, Bedri Rahmi gibi karikatüristlerin ve ressamların ise Batı dünyasında eserlerinin ödül kazandığı, sergilerinin açıldığı hepimizin bildiği şeyler. Bilim gibi sanat da halklar arası bir anlaşma dili olduğuna göre, sanatta bizim çizgimiz, onların çizgisi gibi garip bir çizgicilik anlayışına varmanın da anlamına eremiyorum.”(s.13)

“3- Bu soruya bir soru ile cevap vermek isterim: Fransız matematik bilimi mi vardır, Fransız matematikçisi mi? Amerikalıların ayrı, Sovyetlerin ayrı, Almanların ayrı, Fransızların ve Çinlilerin ayrı ayrı atom bilimleri mi vardır, yoksa bilim adamları mı? Sanat da böyle. Bir ulusa, bir halka özge sanat, sanattan çok folklordur. Sanat evrensel oldukça sanattır. Ülkelerin hudutları içinde boğulan sanat olmaz.”(s.13)

“4- Yukarıda söylediklerimden de çıkıyor, ulusal sanat için zorlanmak anlamsız bence. Az gelişmiş ülke meselesine gelince: Elbette ki sanatçılarımıza az gelişmiş

bir ülkenin çocukları olmak etki yapacaktır, bundan kaçınmaya imkân yok. Bundan kaçınan, zaten bu ülkenin adamı değil demektir. Az gelişmiş, daha doğru ve gerçek deyimiyile <iktisaden geri kalmış> ülkenin çocuğu ve sanatçısı olmakta da bence gocunacak hiçbirşey yok. Olsa olsa sanatçılar bundan kıvanç duymalıdır. Sanatlarıyla ülkelerini bir an önce gelişmiş ülkeler arasına sokabilmenin kavgasını vermeyen sanatçıya, sanatçı demek de zaten mümkün değildir.”(s.13)

Tahsin Saraç, soruşturmaya şöyle yanıt vermektedir:

“1- Soru biraz kapalı gibi geldi bana. Batıdan anladığımız ne önce? Kolonyal şapkalı kamçılı sömürücüsü, uyduruk nedenlerle ikide bir savaş patlatıcısı, hoşgörüsüz besili papazı ve kendi dışındakileri böcek kanlı görme bencilliğiyle coğrafi Batı geri bir topluluktur. Ama Batı’yı hoşgörü, bilimsel yönteme saygı, gerçekseverlik, kişi sorumluluğuna bilinçlilik ve inandığını her yolla savunmaya gitme gibi nenleri kucaklayan bir uygarlık düzeyi anlamına aldığımızda, yalnız Avrupa değil her kıtadan ülkeler ve insanlar için söz konusu olur batılılık. Buna göre bir Mansur çok daha önce batılıdır Voltaire’den. Bence belirli düşünce düzeyleri, coğrafi bir deyim kullanmak gerekirse, belirli düşünce enlemleri söz konusudur insanlar için. Örneğin bir 38’inci bir düşünce enlemi de bir Türkte yer alır, bir Çinlide, bir Brezilyalıda. Oysa biz batıyı çok kez bir coğrafi durum olarak düşünmüş ve batıdaki gerici güçlerin dış çekiciliğine öykünmeye kalkmışızdır hep. Bu, Batı burjuvazisiyle ilişki içindeki aydın ve egemen sınıfın batı karşısındaki aşağılık duygusundan ileri gelmiştir. Tanzimattan bu yana, sanatçılar da çok kez bu sınıftan geldiğinden ya da bilerek ya da bilmeyerek kendini bu sınıfın hizmetinde gördüğünden sanatımızda uzun süre batıya öykünme görülmüştür. Ama ulusal bilinçlenme başladıktan, sanatçı kat değiştirdikten ya da bilinçli olarak geniş halk katını geçtikten sonra da sanatımız kişilğini bulma, batıya öykünmeden kurtulma yoluna gitmiştir. Cumhuriyetten bu yana bunun başarılı örneklerini vermiş sanatçılarımız yetişmiştir.”(s.14)

“2- Sanat çizgisi deyimini pek yerinde bulmuyorum. Bir sanat düzeyi vardır bence ve bu düzeyde her sanatçının kendine açabildiği bir yol. Burada sanat değeriyle kendine bir yol ayırtabilecek güçte sanatçılarımız yetiştikçe, sanatımız dünya sanatı içinde hak ettiği yeri alır. Bu yerinde ile batı sanatının yanı olması gerekmez. Sana-

tımız kendi öz ve biçimi içinde bir değere ulaştıktan sonra batı yanında boy göstermesi de ne oluyormuş yami?”(s.14)

“3- Ulusal sanat, bir toplumun çağlar boyu yaşam serüvenini, gülüş, soluyuş, davranışını, halkının insan cevherini, kendi ses renk ve kişiliğiyle veren sanattır ben- ce. Bu aşama katedilmedikçe, bu alanın başarı doruğuna varılmadıkça, evrensellik söz konusu olamaz.”(s.14)

“4- Ekonomik az gelişmişliğin bir yaratma işi olan sanat üzerinde etkisi ola- cağına inanmıyorum. Mağara çağındaki ozan ve ressamın yaratıcılığıyla çağımız sanatçısının yaratıcılığı arasında değişen tüm teknik ve koşullara karşın, öz olarak hiçbir ayırım görmüyorum. Teknik ve ekonomik gelişme her türlü avantajı sağlar ama hiçbir tekele giremeyecek olan yaratma gücünü asla.”(s.14)

Dost, “Soruşturmamız”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.18-25, (sor.)

Yazı, *Dost Dergisi*’nin Mart 1965 tarihli 5.sayısında çıkan ‘Soruşturmamız’ başlıklı soruşturmanın devamı niteliğindedir. Soruşturmanın bu bölümüne S. Günay Akarsu, Muhtar Körükçü ve Sevgi Nutku cevaplarını göndermişlerdir.

S. Günay Akarsu soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Bugünkü sanatımız Batı etkisinden kurtulamamıştır. Hatta Batı’nın sana- tımız üstündeki baskısını anlatmak için kullandığımız <etki> sözü çok iyimser görü- nüyor bana. Sanatımız Batı etkisinde değil, Batı hayranlığında ve kopyacılığındadır. Bu öykünme, bu özenme sürüp gittikçe de bize özgü bir sanatın varlığından söz edemeyeceğiz elbette.

Ama başlangıç olarak Tanzimat’ı alırsak yargılarımızın daha kesin, daha acı- masız olması gerekiyor; o zamansan beri kendimize gelemediğimiz için. Tanzimat Batı’nın bütün alanlarda bizden üstün olduğunu açıkça kabul ettiğimiz tarihtir. Bun- dan sonra bir Batı’ya benzeme, batılı görünme çabasıdır gider. Apayrı iki dünyanın ha diyince alışverişe giremeyeceğini, değişmeye kalkanın arada ezilip silineceğini, kişiliğini yitireceğini göremeyen iyi niyetli yöneticilerin bulabildiği tek çözümdü o zamanlar Tanzimat. Osmanlı İmparatorluğu’nun çöküşünü durdurmaya hiç olmazsa

yavaşlatmaya çalışan yöneticilere bir de yeni çıkar kokuları aldıkları için bu akımı destekleyen iç ve dış sömürücülerin katıldığını düşünürsek, batılılaşma modasının nasıl yayıldığını, İstanbul’u nasıl avucunun içine aldığını kolayca anlarız. Bu görünüş değiştirmenin, biçim yenilemenin karşısına da her değişikliğe direnen tutucu (muhafazakâr) güçler çıkmıştı ancak. Dini, gelenekleri kötüye kullanan bu tutucu gücün karşı çıkışı olumlu yönde gelişmiyordu elbette. Ama Tanzimat’ın getirdiklerini, getireceklerini görüp anlayan, değerlendiren tek kuruluş da bu din sömürücülerini olmuştur ne yazık ki... Ancak tutucu güçlerin karşı çıkışı aydınlarda tepki yaratmış, batılılaşma akımına hiç düşmeden kendilerini bırakmaları sonucunu doğurmuştur. Böylece Tanzimat Sanatı, daha doğrusu Tanzimat Edebiyatı ortaya çıktı. Batı sanatının bizde bulunmayan birçok türü, uygunluğu araştırılmadan Türkçeye sokuldu. Edebiyatımız biçim değiştiriyordu, ama çevre değiştirmiyordu; yaygınlaşmıyordu. Saray çevresinde çöreklenen hazır yiyicilerin, cici beylerin eğlencesi olan, Divan Edebiyatı gibi halktan uzaktı. Çok az gelişmeyle günümüze geldik. Edebiyatımız, biçim değiştirmelerini bitirip, Batı’ya öykünmekten kurtulup kişiliğini bulamadı bir türlü. Arada kendini kabul ettiren (küçük bir topluluğun direnmesine, gürültüsüne karşın) gerçek birkaç sanatçı da genel sonucu değiştiremeden teker teker parladılar; sonra da geçip gittiler gidiyorlar.

Bir de yukarıda sözünü ettiğim küçük topluluk var. Yerli bütün değerleri yadsıyan bu topluluğun üyeleri ağızlarını açıp Batı’yı gözlemekten batılı ustalar gibi olmaya çalışmaktan öteye geçemiyorlar. Türk halkını, onun beğenisini küçümsüyorlar çünkü. Türk halkına kendilerini anlatmak, beğendirmek aratmak gibi bir çabaları yok... Şimdi sorarım size: Türkiye’den Türklükten böylesine utanan kişiler nasıl olur da Batı etkisinden kurtulmuş Türk sanatını yaratırlar? Tanzimat’ı yapanların, sanatını var etmeye çalışanların engin yürekleri, sınırsız iyi niyetleri vardı hiç olmazsa. O günün koşulları içinde Batı’yı aktarmakla işe başlamaları suçlanamaz. Ama bugünkülere ne demeli?”(s.18-19)

“2- Tanzimatla girdiğimiz yoldan dönemeyiz artık. Dönmeye kalkarsak şimdiye değin aldığımız bir arpa boyu yol için geçirdiğimiz zaman büsbütün boşa gider. Batı’yı bileceğiz, Batı’yı inceleyeceğiz, öğreneceğiz elbette. Ama hepsi bu kadar. Ondan sonra sanatçılarımızın Türkiye üzerine eğilmeleri gerek. Çözümünecek bunca

sorunun bulunduğu ortamda sanatçı için de sonsuz olanakların sergilendiğini anladıkları gün Türk sanatı da hızla gelişmeye başlayacaktır.”(s.19)

“3- Ulusal olmayan sanat tanımıyorum. Her sanat ulusaldır. Sanat yapıtlarından bazıları ise ulusallık sınırlarını aşar, zamanın yıpratıcılık etkisini alt eder. Sanatçının yapıtına evrensel nitelikler kazandırmak istek ve çabasını anlıyorum. Yüceltici, olumlu bir çabadır bu. Ama evrenselleşeceğim diye ulusal olmaya özellikle çabalayan sanatçıya açılmaz bir kısır döngüye kapıldığını nasıl anlatmalı?”(s.19)

“4- Sanatçı önce çevresinden algılama yapacaktır. Bulunduğu yaşa değin çevresinin kişiliğini oluşturan etkisi sürüp gelmiştir, ölene dek de sürecektir. O istediği kadar Batı’dan esinlenmek, batılı olmak için çabalasın. Hiçbir zaman Batılı olamayacak, ancak belki Türk olmaktan çıkacak, dayanaksız, eğreti, özentili, kısaca gereksiz bir yaratık durumuna düşecektir. Kendi toplumundan koptuğu oranda sanatçılıktan, yaratıcılıktan da uzaklaşacaktır. Türkiye’de beğenilmeyen, sevilmeyen, ilgi görme-yen ve üstelik bu yalıtılmış durumuyla evrensel olduğunu, ancak değerinin gelecekte ortaya çıkacağını savunan kişi, eğer bu kanısında içtense, yalnız kendini aldatmaktadır. Türkiye’de beğenilmeyen sanatçıyı Batı hiç umursamaz.

Az gelişmiş bir ülke olmamız, sanatçılarımızı, dolayısıyla sanatımızı etkiler elbette. Ama bunun karşı çıkmayı gerektirecek bir etki olduğuna inanmıyorum. Tersine sanatçılarımızın sorumluluğu, geri kalmış ülke olmaktan kurtulmamız için gösterilen çabaya sanatlarının etkisiyle katılmalarıdır. Sanatçının toplumun içinden çıkıp toplumun önüne geçmesi ancak bu doğrultuda bir anlam kazanır. Halka açıldığı, halka dayandığı ölçüde de gücü, etkisi ulaşır.”(s.19)

Muhtar Körükçü soruşturmaya şöyle cevap vermektedir:

“1- Batı etkisi diyince, sanatı belirtecek araçlar, tutulacak yol, biçim ve koşulları alırsak, bu etkiden hem sıyrılamadık hem de sıyrılmamıza pek neden yok. Adamlar bizden önce uğraşmışlar, belirli yollardan geçip sanatın anlatım yolu ve aracı olarak bir düzen kurmuşlar. İlle de ben başkasını bulacağım diye uğraşmamız gereksiz olur, boşuna olur. Ama o biçimler ve araçlar yolunda diyeceğimiz nesnelere kendisi Batı taklidi olursa, batı etkisi ve benzeri olursa bu kötü işte. Kendi kişiliğimizi batının içinde yitirmek demektir. Bu durumdan sıyrılıyoruz. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonralardan başlayarak kendi özgeliğimizi arama yolunda olumlu yapıtlar, gerçek

sanat ürünleri verdik. Tüm sıyrıldık demek fazlaya kaçır, ama kendini bulma çabası gün günden yoğun belli oluyor. Tüm kurtulmayışımızın nedeni hem gerekli zaman payını hesaba katmaktır hem de sanata dışarıdan gelen ekonomik ve siyasal baskıdır. Sanatçı, art yargılar ve çekinmeler olmadan sere serpe çalışabilse, kötüyü de düşünebilir ama iyiyi bulmakta daha çok yol alır.”(s.19)

“2- Türk sanatının batının yanına konulabilmesi için yukarıda dediğim gibi kendini, cevherini bulması gerektir. Hiçbir kişi, hiçbir ulus ötekine tam tamına benzemez. Benzemeye çabalasak zaten başarılı olamayız. Bütün sorun, genelin içinde kendimize özge olanı bulmakta. Bu yolu ararken biçim ve araç yönünden batıya kaymakta sakınca yok. Bunda direnme, uluslararası toplantılara ille de şalvarla, fesle, türbanla gidip özgürlük savında bulunduğu kendini inandıran doğulu devlet adamlarının gülünçlüğüne benziyor biraz.”(s.19-20)

“3- Ulusal sanat, bir ulusun soyundan gelmenin bilinci, tarihi ve özelliklerini iyi öğrenme zorunluluğu içinde verilecek soylu yapıt vermek demektir. Ancak böyle bir sanata varma yoluyladır ki başkalarına, gücünü, özellik ve değerini tanıtmak ve bildirmek olumlulaşır. Böyle bir sanat da herşeyden önce çok çalışmakla, yurdunu ulusunu iyi tanımakla, aynı zamanda da dünyanın sanat akımını ve geçmiş sanat ürünlerini çok iyi tanıyıp izlemekle ve kafasında bir senteze varmakla yaratılabilir. Büyük sanat akımının dünya ve ulus sanatları içinde koşullarını ve yasalarını bulmak gerekir. Bu ulusallığa varmadan da evrensel olmak, hani örneğin bir haymatlozun, ya da kendi gelişini geçmişini unutmuş bir güçlü kişinin, içinden gelmediği bir rastgele toplumun kişisini ya da ortalama, ulussuz ve kusulsuz kişiyi vermesi gibi bir şey çok güç, çok az rastlanır bir olay. Genellenemez.”(s.20)

“4- Ulusal bir sanat yaratımının koşulları genellikle, toplum koşullarının dışında düşünülemez. Ama burada sanat, duygu, gelenek koşulları söz konusu edilmekte. Yoksa otomobil yapmama, kağından kurtulamama hikâyesi değil. Genellikle dedim, yarın en geri kalmış bir ülkede ayrıntı olay olarak, bir büyük sanatçı bütün koşulları alt üst edip ortaya fırlayabilir (gene de şöyle bir bakalım, ortalama ölçek diye, iyi kötü, Nobel ödülünü alsak, kenar köşe uluslardan çıkanların çapı hemen belli oluyor.)”(s.20)

Sevgi Nutku, soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Tanzimattan bu yanaki sanatımız batı etkisinden kurtulamadı tabi. Her alanda tam tamına batıya yetişmek için, ilk elden benzeme çabalarımızı da git gide arttırdığımızdan bu etkinin fazlalaştığı rahatça söylenebilir. Bir ülke bazı konularda kendisinden çok ileri gitmiş toplumların benzeri olmaya çalışır da sanatını bu özenmeden koruyabilir mi? Bizi geri bırakan nedenleri kökünden kazıp atalım derken galiba kendi kökümüzü de kazdık. Bu olağandı aslında çok derinlerde değildi kökümüz, asırlardır değişen topraklara dikilen bir kök nasıl derine gitsin, kök zayıflamıştı toprak bu kez fazla değişti. Ama böyle özentiler tepkilerini de beraberinde getirirler. Şimdiki, bazen aşırıya vuran, ulusal sanat, gelenekçilik, faydacılık tartışmaları bunu göstermiyor mu?”(s.20)

“2- Bir sanat kendine özgü şekilde batının yanına nasıl konabilir? Bu benim için ortanın solunda olmak gibi muğlak bir soru. Böyle bir sorun olamaz. Bir ülkenin sanatı güçlü ise batının sağındaymış, altındaymış, üstündeymiş, yoksa bir sigara içimlik uzaklıktaymış ne fark eder? Kimse bize, sanatımız doğunun değil de batının yanında diye <aferin> diyecek değil nasıl olsa. Sanatımızın batıya benzer olması uygun görülüyorsa, az sayıda da olsa batı ölçüsünde sanatçı yetiştirmek mümkün. Bu da batı ölçüsünde vurulduğunda çok önemli değil. Biz elbette kendi çizgimizden gidebiliriz, başımıza vurup şuradan gideceksin demezlerse tabi. Batı sanat çizgisinden nasıl gidelim? Kar izleri çoktan örttü. Bir sanat hem birkaçyüzbin yıl sonra bir sanatın izinden gitmeye kalkıp hem de onun yanında nasıl olacak anlamıyorum. Çünkü batı sanatı bugüne karların çoktan örttüğü izlerden vardı. Şimdi biz o amansız yolu helikopterle aşarsak cin fikirliliğimizi bütün dünyaya birkez daha ispat eder, <Türk gibi kuvvetli> sözüne <Türk gibi hızlı> sözcülüğünü katarız. Batılının çocuklukta su gibi bildiğini biz tohuma kaçtıktan sonra kem küm öğrenirsek batı sadece <Aferin oğlum iyi çalışmışsın diye> sırtımızı okşar, okşuyorda.”(s.20)

“3- Ben bu ulusal sanat, evrensel sanat sözcüklerinden hiçbir şey anlamaz oldum. Bunlardan kapitalizm ile komünizm gibi iki uçmuş gibi söz ediliyor. Bir adam bu ülke koşullarında yetişmiş ve bu koşullarda yaşıyorsa <Fransız yapıtı> veremez. Ancak yapıtılarından Fransız yapıtılarını izlediği anlaşılır. Birkaç kişi de onu yüce Fransız ustalara iyi çıraklık ettiği için ileri yazar diye alkışlar ve bundan ne evrenin ne de ulusun pek haberi olmaz. Güçlü sanatçı iyi gözlemcidir. Ayakları yere basar,

bastığı yeri de yansıtır giderek. Diller, kültürler, olanakları ayrı da olsa dünyadaki değerli, güçlü, soylu, insalcıl yapıtlar akrabadırlar. Akrabalık bu açıdan her iyi yapının özünde vardır. Ay ne oluyor? Askerlik yaptıktan sonra mı üniversiteye gitmeli, yoksa üniversiteye gittikten sonra mı askerlik yapmalı gibi bir şey bu. Evrensel güçte olabilecek yapıt çok ya da az ulusal özellikler taşıyabilir. Ama bilemediği, bilemeyeceği, içinden gelmediği, özendiği şeylerle –üstelik de pek gayret sarfetmeden- sidik yarışına girmeye kalkan, çevre gözlemi yapmaktan yoksun, ayakları havada ne evrensel ne de ulusal iyi yapıt verebilir. İlle de ulusal olacağım derken Amerikan turistlerine yutturulan yoz, çirkin ıvır zıvıra benzemek de var.”(s.20)

“4- Bir ülkenin sanatı bir Çarşamba sabahı dağın tepesinde çiğdem gibi açmaz. <Ulusal sanat yaratmak> (bu sözü tırnak içine alıyorum çünkü her mahallede bir milyoner yaratacağız sözüne benziyor.) Kendi öz gelişimini korumuş sanatla toplum koşulları elbet bağlantılıdır, nasıl olmasın. Az gelişmiş ülke olmak –sadece böyle damgalanmış olmak bile- sanatımız üstünde etki yapacaktır, en azından ekonomik nedenlerle yüzde yüz. Bu geri kalmışlık bizi iki yoz uca itebilir: İleri bulduğumuz toplumlara, sanat konusunda da illede yetişeceğiz diye ülkemizde benzeri az bulunur dublör sanatçılar yetiştirmek, ya da yine o çok önemseydiğimiz ülkelere entresan görünmek için Beyoğlu caddesinde (Meksika şapkalı Diyarbakır kuşaklı) tuhaf kılıklarla Maraş dondurması satmak.

Bunlara karşı çıkma –bilmiyorum- iyi sindirim yapmalı bence. Çıkarmadan önce duyduğunu, gördüğünü, dışarıdan alıp içinele bağdaştırmak zorunda kaldığımı ve bütün bunlardan kendinde saklayamadığımı iyi sindirmek. Ne cır cır ne de kabız olmak.” (s.20-25)

Dost, “Soruşturmamız”, *Dost Dergisi*, S.12, C. 16, Ekim 1965, s.21-24, (sor.)

Yazı, *Dost Dergisi*'nin Mart 1965 tarihli 5.sayısında çıkan ‘Soruşturmamız’ başlıklı soruşturmanın devamı niteliğindedir. Soruşturmanın bu bölümüne Ayperi Akalın ve Orhan Kemal cevaplarını göndermişlerdir.

Ayperi Akalın soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Önce Batı tesirinin üstünde anlaşmamız gerekiyor. Batı diyeceğimize uygarlık da diyebiliriz. Ne var ki özellikle bugün kültür alanında tüm uygarlığın ürünlerine değil, daha çok Avrupa'nın kapitalist ülkelerinin ve Amerika'nın sanat ürünlerine açığız. Bu sosyallik olmaktan çok ekonomik ve siyasal bir koşul ülkemizde. Bundan ötürü Batı denince ister istemez belli bir uygarlık alanının kültür ve sanat ürünlerini anlar ve bu belli batıya gönül vermeye, öykünmeye, Batı'dan etkilenmeye karşı çıkar olduk. Çünkü böyle bir etkilenme tek yönlü, kapalı olduğundan ötürü de bağnazca bir tutum sayılır. Üstelik bu Batı sömürgeci bir batıdır. Kültür alanında da sömürgecilik yapmaya emperyalist bir tutuma eğilimli, zorunludur. Bu Batı'dan aldığımız ürünler Pazar ve piyasa kuralları ile de koşulludur. Buna bir de ülkemizdeki yayın evlerimizin piyasa koşullanması katılınca demek oluyor ki biz, Batı'nın hep bir yanına bakar kulak verir olduk...” (s.21)

“Böylece Batı'dan tüm uygarlık anlaşılacaksa bu uygarlığın etkilerine kapanmak şöyle dursun daha da yönelmek gerek. Kültür ürünleri tüm insanlığın verisi ve malıdır çünkü. Böyle bir kalabalığa konuşmak ulusallık yönünden de yararlıdır kanısındayım. Bize, bizliğimizi başkası hatırlatır. Çıkarısız tarafsız ise... Benim kaçındığım, karşı çıktığım belli Batı'nın belli ürünleri. Çünkü tarafsız olmamakla koşullu bu ürün sunumu. Ve benim asıl kaçındığım karşı çıktığım Batı teriminden tüm uygarlık anlaşılabilen bir açık bir tarafsız ortam varmışçasına <Batı etkisine karşı duralım> sözünden ıygarlığa kapanalım sonucunun çıkarılmak istenmesi...” (s.22)

“2- Türk Sanatı'nı bizim olmayan uygarlığın bir ürünü olarak ortaya koyabilmemiz olanaksızdır. Bizim ürünümüz bize, bizim bireyimiz olan sanatçımıza özgü olacak. Ne kadar karmaşık olursa olsun bu koşullanmanın zorunluluğun dışına çıkmayız. Bizden, başkaymış gibi görünen ürünler bile bu başkalaşma özelliğiyle bizdenleşir. Ayrımları özellikleri bir belli açığa Türk sanatına sanatçısına görecedir. Belli nedenlerle çözümleriz. Bu çözümler o sanatı yine Türk sanatı olarak tanımlar ama ulusallık açısından yozlaştığını ya da aşıldığını ve nedenlerini ortaya koyarak! Bence sanat verilerimiz hem bizim kendimizin hem tüm uygarlığın, ama tüm uygarlığın ürünleri olmak gerektir. Belli, Batı'nın sanat çizgisinden gidemeyiz. Yetkinlik tehlikeye düşer çünkü. Ulusallık ve tüm uygarlık.” (s.22)

“3- Toplumlar ulus bilincini sürdürdüğü, ulusal kurumlar yürürlükte olduğu, birey (sanatçı) ulusallıkla koşullandığı sürece her toplum ulusal sanatını yaratacaktır. Ulusallık evrenselliğe engelmış, bie çizginin altında kalmakmış gibi düşünmek neye? Shakespeare İngilizlerin ulusal yazarı olarak anılmıyor mu? Sanat da ulusallık kendiliğinden bir durumdur. Evrensellik insan-doğa ilişkisinin her açıdan ortak yönlerini en iyi biçimde açıklanıp, doğrulanabilmesinden doğar. Evrensellik, ortaklaşılıktır. Geniş kapsamlılıktır. Evrenselliği dünya vatandaşlığı ya da ana vatansızlık, ana toplumsuzluk yerine koymamak gerekir. Kanımca güçlü sanat düzleminde ulusallık ve evrensellik hiç çatışmaz. Çatışıyor gibi görünüyorsa bu zaten toplumların kendi ulusal sanatçılarına duygusal bir davranışla olduklarından, fazla değer vermelerinden, sanatçıları evrensel yaratıcılarımış gibi selamlamalarından ileri gelmektedir. Güçlü sanatçı, yüce sanatçı ulusallığı ile birlikte evrenseldir de...” (s.23)

“... Belli bir ulusun çok yönlü ve derinlemesine özelliklerini kapsayan, yansıtan sanat ulusaldır bence. Bu açıdan ulusal olmayan, ulusallıktan geçmemiş, ulusallığı sürdürmeyen sanatçı tanımıyorum. Yeterki ulusallıktan bizim biçim, bizim renk, bizim konu gibisinden dar anlamlar çıkarmayalım.”(s.23)

“4- Elbet düşünülemez. Ulusal sanatın verileri içerisine girer toplumsal koşullar. Toplumsal özellikler koşullar kültür birikimine göre daha da somuttur. Kaynağını ya da kaynaklarını toplumunda bulacak sanatçı konusunu, sorunlarını toplumundan alacak sanatçı toplum koşullarının ister istemez içindedir. Az gelişmiş bir ülke olmamız ilk sorularda değindiğimiz nedenlerden ötürü bir yandan güçlü sanatçılar yerine güçsüzöykünmeciler de yetiştirmemizi sağlıyor. Ama bir yandan da bu az gelişmişliğin sonuçları gerçek yetenekleri koşulların göbeğinden gelenleri korkunç bir potansiyel güçle dolduruyor. Güçlü fırlayışla uluslararası değerler arasına katılıyorlar. Unutmayalım Yaşar Kemal, Sarı Sıcaklardan Akçasazlardan. Orhan Kemal, Kanlı Toprakların dolaylarından. Kemal Tahir en acılı kentimizden geldi. Bu koşul birçok sanatçımızı <baştan ayağı yaralı> ediyor. Bizim sanatımız bu yaralı sanatçıların acılarında büyüttükleri, kanından verircesine verdikleri ürünlerine çok şey borçlu. Yadsınamaz bu...” (s.23)

“Gücünü, ulusun gelip geçmiş kaynaklarını tanimasından, ana dilinin büyük serüvenini iyi bilmesinden, kaynakların her yanını araştırıp zorlamasından yeniden

biçimlendirmesinden ileri geliyordu. Siyasal durumu bir yana büyük şairimiz Nâzım Hikmet'in bu konuda en iyi kanıt-örnek olduğunu kabul etmemiz gerekir.” (s.23)

Orhan Kemal, soruşturmayı şöyle yanıtlamaktadır:

“1- Tanzimatla başlayan Batı kopyacılığı giderek kendini bu etkiden kurtarmaktadır. Bu çaba gittikçe güçleniyor, güçlenecek. Unutmayalım ki bugün iki Batı var. Eski Batı'nın içinden çıkmış yeni Batı. Politik hayatımıza bakarsak, iki ayrı Batı taraftarlığının çekişmesini görürüz. Yani eski Batı'nın etkisinden kurtulurken, yeni Batı'nın etkisine kapılıyoruz. Bu da doğal. Bütün mesele etki altında kalmak değil, zamanla kendi kendini bulabilmek. Biz çaresiz hep etki altında kalıp, sonra da kendi kendimizi arayıp bulma çabası içinde kalacağız.” (s.24)

“2- Nasıl koyabiliriz değil, koymuşuz bile. Hikâye, roman, tiyatro, resim, karikatür, mizah, müzik... Gazetelerde havadis olarak bu türlerden bir ya da birkaçının eski ve yeni Batılarda günün olayları arasında geçmeleri; Aziz'lerin, Turhan, Nehar v.b. lerinin dereceler almaları, daha çok da çağımız yazarlarının Batı memleketlerinde, Batı dillerine çevrilince ilgiyle karşılanması, Batı sanatının yanında yer almamız değil de nedir? Bu Batı sanat çizgisinden giderek kendi kendimizi bulmamızdan olmuştur.” (s.24)

“3- Ulusal sanat bir milletin millî, mahallî renklerini, havasını veren sanat demektir. Her milletin kendine özgü, öteki milletlerden ayrı bir havası vardır. Ulusal sanat bu ayrı, bu kendine özgü havayı temsil edebilen sanattır. Türk sanatçısı da çeşitli sanat türlerinde, Batı'lı sanatçılar kadar kendine özgü havayı temsil etmektedir. Ulusal olmadıkça evrensel olunabileceğini sanmıyorum.” (s.24)

“4- Hayır, düşünemeyiz. Az gelişmiş mi, hiç gelişmemiş mi? Bu da üzerinde durulması gereken önemli bir konu. Fakat az gelişmiş ya da gelişmemiş olmak sanatımız üzerinde her halde etkin oluyor. Roman ve hikâyelerimizde baş konumuz, bu az gelişmiş ya da hiç gelişmemişliğimizin nedenleri üzerine eğilmek değil mi anhası minhası? Anadolu insanını konu edinmişiz. Anadolu insanını kendine konu edinmiş bir sanat, Anadolu insanını sefil, perişan bırakmış ve bırakmakta devam eden toplum koşulları yanında, bu toplum koşullarını da ekonomik, politik baskılarıyla tâyin eden emperyalizmin nedenlerini de ortaya koymak zorunda değil mi? Demek oluyor ki az gelişmiş ülke sanatçısının iyi eser verme şansı bugün Batı sanatçısından çok. Çünkü

Batı sanatçısı onu az gelişmiş durumda bırakan Batı emperyalizmine karşı millî kurtuluş savaşı destanlarını sömürölmekten kurtulma çabası yapan milletlerin sanatçılardan öğrenecektir, öğreniyor da.” (s.24)

Dost, “Soruşturmamız”, *Dost Dergisi*, S.13, C. 17, Kasım 1965, s.19-20, (sor.)

Yazı, *Dost Dergisi*'nin Mart 1965 tarihli 5.sayısında çıkan ‘Soruşturmamız’ başlıklı soruşturmaının devamı niteliğindedir. Soruşturmaının bu bölümüne Feyyaz Kayacan cevabını göndermiştir.

Feyyaz Kayacan, soruşturmaya şöyle yanıtlamaktadır:

“1- İlkın birçok şeylerin çok olduğunu duyuyorduk çok uzaklara yazılı kafamızda. Sonra tak diye canımız geliyordu kapıya. Biz kapıyı hemen açıp eskiden kalma her nasılsa bir elimizle, soluğumuzu yoklayarak, bir şiire başlıyorduk. Kalktığımız şiiri bir yere kadar getiriyorduk.

Güvenimiz bir sırmalı sarmaşıktı göğsümüzde.

Ve siz getiriyordunuz şiirin sonunu. Bu hep böyle oluyordu. Beğeniyorduk da. Bizden daha yeni kopmuşa benziyordu çünkü. Kuyruklu falların çatısını deliyordu başımız. Sesimize gelince, uysal geçit resimlerini ortasından çatlatıyordu. Öylece yola çıktık. Çocuklar, büyük yürekler, erikleri çürütmeyen tanrılar bekliyordu bizden. Biz bunu duyunca Fenikeli kuşlarımıza ve öteki uzak tüylü mesellerimize davrandık...” (s.19)

“ Bir bülbül kolay kolay bir insanı eskitemez diyorduk. Büyük ozanlar yalnızlıklarını anlattıydılar, onarılmaz bir yanıklıkla. Armağanlarla donatıldığı uyakları. Oysa biz tavuskuşu bayraklar, ürküntülerle cep kitaplarını süslemek istemiyorduk. İstedığımız, gözün işe yaramasıydı. Ve gözlerin, inançların ardından siz çıkıyordunuz emekli iyiliklerle karşımıza. Oysa duvarlara asıyordunuz siz uyanmalarımızı. Bir davulun üstünde sincaplara dönmüştük. Sizden sonra, tanıdık bir adam gördük – bizdeki belki- sakalına bakınca korkunç bir güldesteydi. Bir külün yedi rengine yürüdük.” (s.19)

“2- Ne oldu ne yaptık neydi gördüklerimiz? Büyük yapraklı kekeme ağaç diktik bahçemize. Doğa biziz dedik. Gözümüze karışık elinizle bir pencerenin altını çiz-

dik. Bu çizgi çok uzun sürdü. Dışarılara baktık. Bir dal atılğanlığının üremesinde bir tümcenin ötesine yöneldik.

Karşı evde bir kadın bir çocuğa yürümesini öğretiyordu sonuç olarak bir kuru gürültünün ortasında.” (s.19)

“3- İçimizden çok biriydi. Yedi türlü girginliği vardı yaşamaya. En beyaz ekmeği o indirmişti denizlere. Bir iyiliği kaçırarak olsa, okumamışa dönerdi en sivri kitapları.

Öyle bir adamdı çok.

Görmüşlüğüne davranırdı, uyarıcıydı çok. Siz, derdi, s,z güneşin çocukları-sınız, derdi; ve hep oydu iyi niyetleri devrimlerin değirmenine taşıyan. Ayçiçekleri diktiydi birgün bir çıkmazın ibiğine. Bir başka gün en olgun sözlüğü yazdığı görüldü, yüksük resimlerine bakarak. Bilmediği yoktu. Öyle bir adamdı işte. Ağaçlar geldiler, ağaçlar gittiler.

Kartallar tuğralarda aşındı, o adam da soluğundan silindi.

Kıyametleri devşirdi saksılar.” (s.19-20)

“4- ... Biz korsan seslerimizle sıraya girdik.

Naralar sızdı apışmış yerlerimizden.” (s.20)

Dost, “Soruşturma”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.6-30, (sor.)

Dost Dergisi'nin ikinci soruşturması olan bu soruşturmayı Salim Şengil hazırlamıştır. Şengil, soruşturmanın başında şu açıklamayla soruşturma hakkında okuyucuları bilgilendirmektedir:

“DEVLET ANA romanının incelenip eleştirilmesini topluca vermek amacıyla <Dost'un> bir sayısını ayırmıştık. Arkasından gelecek bir sayıyı da soruşturmamıza ayırarak konuyu toplayıp okuyucularımıza sunacaktık. Ama büyük bir aksilik oldu, hazırladığımız <DEVLET ANA> sayısının çıkması iki ay gibi uzun bir zaman matbaada gecikti. Bu yüzden de arası soğur diye soruşturmadan da vazgeçmiştik. Sonradan gördük ki, gün geçtikçe konu tavsayacağına daha da alevlendi. Bunun üzerine – şimdiye kadar DEVLET ANA üstüne sanatçı ve yazarlarımızdan söz söylemeyenler arasında- soruşturmayı açmayı kararlaştırdık. Bu soruşturmamız üç sayı sürecek,

dördüncü sayımızda soruşturmaya katılanların vardıkları sonuç dergide özetlenecektir. Yan sayfada adları yazılı sanatçı ve yazarların en geç 15-20 gün içinde karşılıklarını yollamalarını rica ediyoruz.” (s.6)

“ DOST DERGİSİ’NİN SORUŞTURMASI:

Kemal Tahir’in DEVLET ANA adlı romanının özü, biçimi ve dili üzerine ne dersiniz?” (s.6)

Salim Şengil’in bu açıklamasından da anlaşılacağı üzere oluşan aksaklıktan dolayı derginin Ocak 1968 tarihli 39.sayısında birkaç sanatçının soruşturma karşılıklarının verildiğini görmekteyiz. Bunlar sırasıyla: Bülent Ecevit, İlhami Soysal, Adalet Ağaoğlu, Emil Galip Sandalcı, Tansı Şenyapılı ve Aziz Çalışlardır. Derginin Ocak 1968 tarihli 40.sayısında soruşturmaya alakalı açıklama veya karşılık olmamasından yukarıda bahsi geçen aksaklığın sorumlu olabileceğini düşünüyoruz. Soruşturma, Şengil’in de açıkladığı üzere Mart 1968 tarihli 41.sayı, Nisan 1968 tarihli 42.sayı ve Mayıs 1968 tarihli 43.sayıda verilmiştir. Ayrıca Ağustos 1968 tarihli 46.sayıda da soruşturmaya verilen karşılıkların geniş bir değerlendirmesi verildiği için biz de bu soruşturma karşılıklarına, çalışmamızın değerlendirme bölümünde ele almayı uygun gördük.

Dost, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.7-8, (sor.)

Soruşturmada, yazar ve şairlere “4. Altın Koza Film Festivali seçici kurulunun bir gün içinde kararını değiştirmesi ve bir gün önce <Baba> filmiyle birincilik verdiği Yılmaz Güney’in adından bile söz etmemesini nasıl karşılıyorsunuz?” (s.7) sorusu yöneltilmiştir. Soruşturmaya, Bülent Ecevit, Nijat Özön, Fakir Baykurt, Rauf Mutluay, Arslan Kaynaradağ, Muzaffer Hacıhasanoğlu ve Ayhan Hünalp cevaplarıyla katılmışlardır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi’nin yaptığı soruşturmalara baktığımızda üç soruşturmaya bu türe fazla yer verilmediğini görmekteyiz. Dönemin baskın şiir akımı olan İkinci Yeni’den de bahsedilmediği dikkatlerden kaçmamaktadır.

Dost Dergisi'nin ilk ve en kapsamlı soruşturması "Soruşturmamız" başlığıyla verilmiş ve toplam dört soru sorulmuştur. Bu sorular vasıtasıyla yazarlardan; Tanzimattan buyana sanatımız üzerinde Batı'nın etkisi ve Batı etkisinden kurtulup kurtulmadığı, Türk Sanatı'nın kendine özgü bir biçimde Batı'nın yanına koyulup koyulamayacağı, ulusal sanat kavramının ne olduğu ve nasıl yaratılabileceği, bu yaratımın gerekli olup olmadığı, ulusal sanat yaratmanın koşullarının toplum koşulları ile bağlantısı, az gelişmiş ülke olmanın sanata olan etkisi konularında düşünce ve önerileri istenmiştir. Soruşturmaya, Tektaş Ağaolu, Gülten Akın, Cengiz Bektaş, İlhan Berk, Fakir Baykurt, Hikmet Erhan Bener, Celal Çumralı, Arif Damar, Muzaffer Erdost, Leyla Erbil, Refik Erduran, Nuri İyem, Ceyhun Atuf Kansu, Samim Kocagöz, Nermine Menemencioglu, Ali Püsküllüoğlu, Şahap Sıtkı, Saadet Ulçugör, İsmail Ulçugör, Turgut Uyar, Şevki Vanlı, Fikret Arıt, Behçet Kemal Çağlar, Cemil Eren, Oben Güneş, Sami N. Özerdim, Kemal Tahir, Cemal Aykın, Ayhan Hünelp, Mehmet Kemal, Mahmut Makal, Fikret Otyam, Erdal Öz, İlhami Soysal, Tahsin Saraç, S. Günay Akarsu, Muhtar Körükçü, Sevgi Nutku, Ayperi Akalın, Orhan Kemal, Feyyaz Kayacan yanıtlarıyla katılmışlardır.

Yukarıda söz konusu olan ve Türk Sanatı'nın gelişimi, Batı karşısındaki yeri, ulusal sanat anlayışı, az gelişmiş ülke olmanın sanata getireceği problemler gibi konulara çözüm önerilerinin getirildiği "Soruşturmamız" başlıklı soruşturma, *Dost Dergisi*'nin Mart 1965 tarihli 5.sayısı, Mayıs 1965 tarihli 7.sayısı, Temmuz 1965 tarihli 9.sayısı, Ağustos 1965 tarihli 10.sayısı, Ekim 1965 tarihli 12.sayısı ve Kasım 1965 tarihli 13.sayısında yer almaktadır.

Dost Dergisi'nin "Devlet Ana" başlıklı ikinci soruşturmasına, Bülent Ecevit, İlhami Soysal, Adalet Ağaoğlu, Emin Galip Sandalcı, Tansı Şenyapılı, Aziz Çalışlar, Gündüz Akıncı, Mehmet Seyda, Nijat Özön, Mehmet Kemal, Samim Kocagöz, Muzaffer Uyguner, Özdemir İnce, Sadık Deniz, İsmail Sevin, Ceyhun Atuf Kansu, Cevdet Atmaca, Nurer Uğurluer, Veysel Öngören, Numan Beyazıt, Atif Yılmaz, Dr. M. Hulusi Dosdoğru, Tefik Çavdar, Celal Çumralı, Sabit Kemal, Mehmet Salihoğlu, İ. H. Bahar, Halit Refik, Ayhan Hünelp, Güven Turan ve Hayati Asilyazıcı yanıtlarıyla katılmışlardır. Soruşturmaya katılanlardan, Devlet Ana adlı romanının dili, özü ve konusu hakkında değerlendirme yapmaları istenmiştir.

Bu soruşturma derginin, Ocak 1968 tarihli 39.sayısı, Mart 1968 tarihli 41.sayısı, Nisan 1968 tarihli 42.sayısı, Mayıs 1968 tarihli 43.sayısı ve Haziran-Temmuz 1968 tarihli 44-45.sayısında yayımlanmıştır.

Derginin son soruşturması ise, “Altın Koza Film Festivali Üzerine Soruşturma” başlığını taşımaktadır. Festival seçici kurulunun bir gün içinde fikrini değiştirmesinin nasıl karşılandığının sorulduğu soruşturmaya, Bülent Ecevit, Nijat Özön, Fakir Baykurt, Rauf Mutluay, Arslan Kaynaradağ, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Ayhan Hünalp cevaplarıyla katılmışlardır. Soruşturma, *Dost Dergisi*'nin Kasım 1972 tarihli 97.sayısında yayımlanmıştır.

Aktardığımız bu bilgiler nezdinde denilebilir ki, *Dost Dergisi* tür olarak soruşturmaya pek fazla bir ağırlık vermemiştir.

2. 7. Röportaj

Dost, “Cemil Eren’le Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.24, (röp.)

Yazı, sanatçı Cemil Eren’in cam üzerine yaptığı işleri sergilediği sergi üzerine kaleme alınmıştır. Dergi, Cemil Eren’e yaptığı iş ile vitray arasında ilişki olup olmadığını, cam işçiliğinde izlenimlere nasıl bakılması gerektiğini, sergiyi başka yerlerde de açma niyetinde olup olmadığını sorup onun izlenimlerini aktarmaktadır.

Dost, “Siyah Kalem”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.25-26, (röp.)

Yazı, 22 Ocak- 6 Şubat 1965 tarihleri arasında Ankara’da M.E.B. Güzel Sanatlar Galerisi’nde açılan Siyahkalem Grubu resim sergisi dolayısıyla derginin, grup sözcüsü olan ressam Lütfü Günay’la yaptığı konuşma üzerine kaleme alınmıştır. Dergi adına röportajı yapan kişi, Günay’a, bir grup kurmayı gerektiren nedenler, grubun adının neden siyahkalem olduğu, bu grubun belli bir sanat politikası var mı varsa eğer nedir gibi soruları yöneltmiştir. Grup üyelerinden Ayşe Tör, Cemal Bingöl, İhsan C. Karaburçak, Selma Arel, Solmaz Tugwell ve Turan Erol’un sanat görüşleri de sorulan son soru üzerine okurla paylaşılmıştır.

Dost, “Mustafa Aslıer İle Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.18-19, (röp.)

Yazı, grafik sanatçısı olan Mustafa Aslıer ile plâstik sanatlar hakkında yapılan bir konuşma üzerine kaleme alınmıştır. Aslıer, plâstik sanatlar içinde grafik sanatının yerini; “Grafik sanat, resim sanatının kendisidir.” (s.18) diyerek tayin etmektedir. Günümüz sanat akımlarıyla kendi sanatının arasındaki bağlantıyı da açıklayan ressam; Türk plâstik sanatının dünyaya kendini kabul ettirebilmesi için değerli yapıtların öncelikle toplumumuzun bütün noktalarında değer görmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Saygı ve ilginin bu noktada değerine vurgu yaparak; “Saygı ve ilgi sanatın gelişebileceği ortamı ve dolayısıyla kudretli yapıtları doğurur.” (s.19) cümlesiyle röportaj sonlandırılmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Yüksel Koptagel’le Karşı Karşıya”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.24-27, (röp.)

Yazıda, Fahir Aksoy’un Yüksel Koptagel’le onun sanatı üzerine düşüncelerinin konu edildiği bir röportaja yer verilmektedir. Yazar, Koptagel’e kendisini müziğe bağlayan nedenlerin neler olduğu, kompozitörlük ve icracılık yönlerinden hangilerinin ağır bastığı, nerelerde konserler verdiği, Türk müziğinin kurulup gelişmesi için nelere ihtiyaç olduğu gibi sorular yönelmektedir. Yüksel Koptagel, bu sorulara; icracılıkta gereken yaratıcılık imkânlarının kendisine uygun olması ve çok küçük yaşta ailesiyle Cemal Reşit Rey’in kendisini o yöne yöneltmesi olduğunu aktarmaktadır. Hem kompozitörlük hem de icracılık yönlerinin aynı yoğunlukta hayatında olduğunu ve kompozitörlük esnasında ağır bir baskıyla birlikte heyecan hissettiğini, icracılıkta ise mütemadiyen heyecanının tekrar ettiğini ifade etmektedir. İspanya, İsviçre, Avusturya, Çekoslovakya, Rusya, Doğu Almanya, Fransa ve Batı Almanya’da konserler verdiğini söylemektedir. Türk müziğinin daha da ileri gitmesi için gerekli hamlelerin Cemal Reşitler, Saygunlar ve Erkinler gibi sanatçılar tarafından yapıldığını ve bunun üstüne bizim zengin folklorumuzu kullanarak müziğimizi daha ileri taşıyabileceğimizin tespitini yapmaktadır.

Dost, “Orhan Peker’le Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.8-10, (röp.)

Yazıda, Ankara’da sanat çevreleri tarafından ilgiyle karşılanan Orhan Peker’in resim sergisi üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. Peker, sergilediği resimlerin hangi dönemin ürünleri oldukları, ortaya koyulan ürünlerin ortak bir yönünün olup olmadığı, eserlerinde neden <At> konusunun ağır bastığı gibi sorulara kısa cevaplar vermektedir. Peker, kendisine yöneltilen “Resim yaparken seni en çok sarsan, etkileyen şey ne oluyor?” (s.10) sorusuna şöyle yanıt vermektedir: “Çevreme bakmak, nerede olursam olayım o çevrenin gerçeklerine eğilmek, o gerçekleri yaşamak oluyor.” (s.10)

Cobos, Juan, “Orson Welles’le Kafka’nın Davası Üstüne Bir Konuşma”, (Ç. Yüksel Sonku), *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.16-17, (röp.)

Yazı, Orson Welles’in son çevirdiği filmlerden biri olan Kafka’nın da ünlü yapıtından esinlenerek filmleştirilen “Dava” (s.16) üzerine kaleme alınmıştır. Orson Welles, filmi üzerine sorulan sorulara cevaplar vermektedir. Filmde, filmin başrol oyuncusu Anthony Perkins’e küçük bürokrat rolünü verdiğini aktarmaktadır. Perkins’i, kötü birşeyi canlandırdığı için de suçlu bulduğunu dile getiriyor. Yapıtının genel konusunun “İnsanca bir yaşama için savaş.” (s.16) olduğunu aktarmaktadır. Orson Welles ayrıca asıl olarak kendi senaryolarını filmleştirmek istediğini de aktarmaktadır. Welles, “Sizin filmlerinize büyük değer veren bir eleştirmen Dava’da kendinizi tekrarladığınızı söylüyor. Buna ne diyorsunuz?” (s.17) şeklindeki soruya şöyle yanıt vermektedir: “Doğru, kendimi tekrarladım. Öyle sanıyorum ki bunu çoğu kez yapıyoruz da. Hep belirli araçları alıp duruyoruz...” (s.17)

Dost, “Balaban’ın 4. Resim Sergisinde”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.22-23, (röp.)

Yazıda, Balaban’ın resim sergisi üzerine bir röportaj kaleme alınmıştır. Genel olarak Türk resminin nasıl olması üzerine fikirlerini aktaran Balaban kendi sanatının özelliğinin bastığı ve yaşadığı topraktan geldiğini söylemektedir. Kendi yaşantısıyla toplumun yaşantısını bir bütün olarak görmektedir. Açtığı sergileri devrelere ayırarak resim biçimlerini ifade eden sanatçı şu cümlelere yer vermektedir: “ Her sergimi bir devreye ayırıp tanımlıyorum. Birinci sergim ‘DAĞINIK’ devre. İkinci sergim ‘NA-

KIŞSI' devre. Üçüncü sergim 'AĞIR AKSAK OYUNCAKSI' devre. Dördüncü sergim 'OYUNCAKSI-İZ' DEVRE." (S.23)

Tamer, Ülkü, "Hikâyede Yeni Bir Ad", *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.9-10, (röp.)

Yazıda, Öner Ünalın'ın 1965 yılı Yunus Nadi Küçük Hikâye Yarışması'nda birincilik ödülü alan "Karıncayı İncitmeyen Adam" (s.9) adlı hikâyesi üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. Ünalın röportajda, hikâyeyi yazma serüvenini, konusunu nereden aldığını aktarmaktadır. Röportajda, neden Amerika'ya gittiğini açıklamaktadır. Amerikan propagandası yapmak için orada olduğunu ifade eden yazar, orada yaşamak hoşuna gitmediği için bir daha oraya gitmeyeceğini söylemektedir. Röportaj şu cümlelerle sonlandırılmaktadır: "Nerden aklına gelmişti bu hikâyeyi yazmak? Canım sıkılıyordu biliyorsun.." (s.10)

"Fotoğrafımı çekeceğim." (s.10)

"Şimdi mi?" (s.10)

Celec'h, Guy, "William Saroyan İle Bir Konuşma", (Ç. Yüksel Sonku), *Dost Dergisi*, S.9, C.16, Temmuz 1965, s.20-21, (röp.)

Yazıda, William Saroyan'ın "Here Comes, there goes you know who" (s.20) adlı kitabı üzerine yapılan bir çeviri röportaja yer verilmektedir. Saroyan, kitabının adının ne anlama geldiğini, kitabında çocukluğundan, ilk yıllarından ve yaşadığı yıllardan nasıl bahsettiğini aktarmaktadır. Saroyan, aynı zamanda çocuklarından, kökeninden, kumar tutkusundan da bahsetmektedir. Kitabında yorumların gerçek olaylar olmasından dolayı olayların yorum yönünün ağır bastığını ifade etmektedir. Bazı eleştirilenlerin kendisini genelde iyimser olarak görmesine rağmen bu kitabında kötümser bir havanın ağır bastığı eleştirisine Saroyan, bunların çok kesin sözler olduğunu ve kendisinin iyimser değil de olumlu olduğu karşılığını vermektedir.

Dost, "Ferit Edgü İle Konuşma", *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.10-13, (röp.)

Yazıda, Ferit Edgü ile onun ilk çocukluk yıllarından gençliğine, günlük hayatından edebiyatına doğru şekillenen yaşamı üzerine bir röportaj kaleme alınmıştır.

Röportajda, aykırı sorular da bulunmaktadır. “Daha özel bir soru: Ergenliğe geçiş yıllarında masturbasyonu sever miydin?” (s.11)

“Normal ölçüler içinde evet.” (s.11)

“En çok nerede?” (s.11)

“Herhalde yatakta...” (s.11)

Edgü, Türkiye’den dışarı gitme sebebini de; “Türkiye’den bıkmıştım. Yapacak birşeyim de yoktu. Avrupa’ya giderek yeni birşeyler göreceğimi, öğreneceğimi ummuştum.” (s.12) şeklinde açıklamaktadır. Genellikle hikâyelerinde, kalabalıkları sevmediği için insanlara karşı bir tiksinti duyduğunu ifade etmektedir. Hikâyelerindeki kahramanlarının hep kendisi olduğunu ve kendisini yazdığını da açıkça dile getirmektedir. Bedensel rahatsızlıkların hikâyelerinde temel dikkat çeken unsurlar olduğu aktarılmaktadır. Kokuya karşı aşırı hassaslığından dolayı da Ferit Edgü, bazen yalnızca kokuları yazmak istediğini ancak kelimelerin yetemediğini de itiraf etmektedir.

Röportajın başına Ferit Edgü’nün kısa bir hayat hikâyesi de alınmıştır. Dergi aynı zamanda, Ferit Edgü ile yapılan bu konuşmayla yeni bir seriye başlayacaklarını ve böylece farklı edebiyatçıların kendilerini okura tanıtmaları için bir ifade zemini olacağı kaydını röportajın başında aktarmaktadır.

Dost, “Turgut Uyar İle Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.8-11, (röp.)

Yazıda, Turgut Uyar’ın hayatı ve sanatı üzerine bir röportaj yer almaktadır. Röportajın başında Uyar’ın çocukluk yıllarına dair pek fazla konuşmak istemediği görülmektedir. Bunun sebebi olarak da babasıyla çok fazla zaman geçiremediği gerçeğini aktarmasıdır. Devam eden sorularda şairin neden askeri okula gittiği görülmektedir. “Neden askeri okula gittin isteyerek mi?” (s.9) “Tamamen iktisadi sebeplerle. Başka bir şey değil. Önce heveslendiğimi sanıyordum. Üniforma bir yıl filan bağlıyor. Ama istemiyordum gitmeyi...” (s.9)

Daha sonra şairin, röportajın da asıl odak noktası olan şiir sanatına geçildiği görülmektedir. “Şiir ile ilk ilgilerin nereye uzanıyor.. İlk ilgiler ondört onbeş yaşlarında başladı sayılır. Ama bugünkü şiirle ilgili değil bu sorular. Birşeyi açığa çıkart-

maya yarayacak sorular değil.” (s.9) “Şiirlerini gizli mi yazdın açık mı? Gizli. Hem de ne kadar gizli olursa o kadar gizli.” (s.9)

Şair, röportajda ilk mesleki yıllarını geçirdiği Posof’u ve oranın kendisinde ne gibi değişikliklere sebep olduğunu aktarmaktadır. Şiirlerine orada da devam ettiğini ifade etmektedir. İlk şiirinin “Kaynak’ta” (s.10) çıktığını söylemektedir. Posof yıllarında şiirindeki değişimi ise şöyle cevaplamaktadır: “O yıllarda şiirlerinde birden bire bir zenginlik başlar. Ses çoğalır, olaylar hızlanır. Bu değişimle Posof’taki yaşamın veya bunalımın arasında ilgi kurar mısın? Şiirdeki değişmeyi söyleyeyim. Bu Posof’ta veya başka bir yerde kalmış olmaktan çok, üç beş yıl önce şiire başlamış bir insanın değişmesi idi. Tabii çevrenin şiirin konularına etkisi oldu. Çevre değiştirmek önemli değildi de, zaman değiştirmek daha önemliydi demek daha doğru olur herhalde.” (s.10)

“Dünyanın En güzel Arabistanı ile Türkiyem” (s.10) adlı şiir kitaplarındaki değişimin izlerini de soru üzerine aktaran şair, ilk şiirlerinden itibaren sağlam bir kronolojiye sadık kaldığını aktarmaktadır. Son olarak röportaj şu diyaloglarla bitirilmektedir: “Şimdi ne yapıyorsun Turgut?” (s.11)

“Bekliyorum. Başka bir şey yaptığım yok.” (s.11)

“Bir şey yani yazmak gibi?” (s.11)

“Birtakım hazırlıklarım var. Yeni birimler arıyorum diyebilirim. Doğrusu da bu aslında.” (s.11)

Şengil, Salim, “Adalet Ağaoğlu’na Beş Soru”, *Dost Dergisi*, S. 15, C.17, Ocak 1966, s.6-7, (röp.)

Yazıda, Adalet Ağaoğlu’nun Küçük Tiyatro’da oynanan Çatıdaki Çatlak adlı tiyatro oyununun Milli Eğitim Bakan’lığı Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken tarafından sansürlenmesi üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. Sansürlenmiş yerlerin oyunun bütününe etki edip etmeyeceği, Ağaoğlu’nun sansürden hemen sonra verdiği mücadele aktarılmaktadır. Ağaoğlu, sansürden hemen sonra çıktığı haklı mücadele sonrasında, çıkartılan cümlelerin yeniden yerine konulduğunu ifade etmektedir. Şengil’in son sorusuna Ağaoğlu’nun verdiği cevap ise şu şekildedir: “Bu olay size bazı gerçekleri öğretmiş olacaktır. Bu gerçekler nedir sizce?” (s.7)

“Bakanların, müsteşarların bir sanat kuruluna küçük gibi görünen müdahaleleri aslında çok tehlikeli bir anlam taşır. Çatıdaki Çatlak’a Bay Müsteşarın koymak istediği sansüre benden önce Edebî Heyetin karşı durması gerekirdi. Oysa oyunun iki gece kesintiyle oynandığını ben seyirciden öğrendim. Bir yazarlar birliği de henüz kurulmadığına göre, anlaşılan sansür görevini üstüne yüklenen bir Kültür Müsteşarına karşı müfettiş yazarların türemesi gerekiyor ki her gece oyunlarının başında nöbet tutup haksızlıklarla savaşılabilsinler...” (s.7)

Erbil, Leyla, “Rıfat Ilgaz’la Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.16-19, (röp.)

Yazıda, Rıfat Ilgaz’la yapılan bir röportaj yer almaktadır. Erbil, Ilgaz’a ilk olarak son yılların antolojilerinde neden kendi adına rastlanmadığı sorusunu yöneltilmektedir. Ilgaz, bunun birkaç nedeninin olduğunu söyleyerek şu açıklamayı yapmıştır: “Biliyorum nedenlerini, pek yeni değil bunlar. Benim öğretmenlikten çıkarılmış olmam, öğretmen kadrosu ile vekâletlerine bağlı olan meslek sahiplerini, bir de basın savcılığına bağlı olan meslek sahiplerini, kendi yararlarına karşı yazmaktan alıkoymuştur. Adımın duyulmamasının nedenlerinden bir budur. İkincisi toplumcu olanların benden söz açmayışlarıdır... Bir üçüncü neden de toplumcu olmayanların benden söz açmasıdır ki, beni unutturmakta en başarılı bunlar olmuşlardır.” (s.16)

Ilgaz, aynı zamanda Aziz Nesin’in neden antolojilere girdiğini de aktarmaktadır. Orhan Veli kuşağının politik açıdan özellikle ön plana çıkartıldığını ve kendisi gibi birkaç şairin göz ardı edildiği bilgisini de okurla paylaşmaktadır. Kendisinin hangi sebeplerden dolayı ozanlıktan mizah yazarlığına geçtiği de röportajda görülmektedir. Oyunlaştırılıp sahneye koyulan Hababam Sınıfı hakkındaki görüşler aktarıldıktan sonra röportaj sonlandırılmaktadır.

Dost, “İhsan Cemal Karaburçak’la Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.11-13, (röp.)

Yazıda, İhsan Cemal Karaburçak’la yapılan bir röportaja yer verilmektedir. Karaburçak’ın, kendisine yöneltilen “ 1- Türk resmi nasıl olmalıdır? 2- Sanatınızın özelliğini açıklar mısınız? 3- Çalışmalarınız toplum, ya da sanat için mi, yoksa etkilemek için midir? 4- Yaptığınız resmin biçimlerini adlandırır mısınız? 5- Türk plâstik sanatının dünyaya kendini kabul ettirmesi için neler gereklidir?” (s.11) şeklindeki

sorulara toplu bir şekilde cevap verdiği gör÷lmektedir. Karaburçak, sanatın yurdu olmadığını kanısını taşıdığını söylemektedir. Gerçek sanatçının günün sanatçısı olduğunu ve kendisini mağaraya hapsedmekten kurtararak, dünyayla ilişkisini sürdürerek sanatına yön vermesi gerektiğini aktarmaktadır. Sanat sanat içindir anlayışını benimsediğini de Karaburçak ifade etmektedir. Herhangi bir akıma kapılmadan kendi resim biçimlerini ortaya koyduğunu aktaran Karaburçak, diğer soruların cevaplarının ayrıca geniş sütunlar dolduracak kadar uzun olacağını söyleyerek konuyu kapatmıştır.

Çakın, Nurettin, “Âşık İhsâni: Aldı Sazını Eline”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.20-22, (röp.)

Yazıda, Âşık İhsâni ile yapılan bir röportaj yer almaktadır. İlk şiirini nerede ve nasıl yazdığını şöyle aktarmaktadır: “İlk şiirimi, ağa baskısından kaçıp, dağlara çıktığım zaman Tatvan’da, Van Gölü kenarında güneş guruba yaklaşırken duygulandım, şunları yazdım:

Kervan gitmiş, biz uyuyakalmışız

Haydı ey tamburam, biz de gidelim...” (s.20)

İlk şiirlerini aşk, sevdâ ve ayrılık üzerine yazdığını aktarmaktadır. Ozanlarımızın durumu hakkında da değerlendirmede bulunan şair; çoğu sanatçımız gibi halk ozanlarımızın da ulusun sorunlarına yabancı kaldıkları tespitini yapmaktadır.

Velikof, Stefan, “Yaratıcılık ve Etki Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.8-11, (röp.)

Yazıda, Stefan Velikof’un hazırlamakta olduğu yeni bir eseri için Aziz Nesin’e yönelttiği sorular ve Aziz Nesin’in bunlara verdiği karşılıklar yer almaktadır.

Velikof, Aziz Nesin’e; ilk yaratıcı adımlarından yazarlık serüvenindeki öğretmenlerine, karakterlerini hikâyelerinde nasıl canlandırdığından önem verdiği ve değerlendirdiği hikâyelerine kadar önemli sorular yöneltmiş ve cevaplarını almıştır. Aziz Nesin, son soruya eserlerinin kısa bir değerlendirmesiyle karşılık vermektedir. “Zübük adlı romanım, sanırım, yazdıklarımın iyilerindedir. Çünkü bu roman, yaşadığım toplumun bir çağına tanıklık ediyor. <Böyle gelmiş böyle gitmez> adlı kitabım da öyle... <Biraz gelir misiniz?> ve <Bir şey yap Met> adlı oyunlarımı da seviyo-

rum. En iyisi birçok yazarlar gibi şu beylik ama doğru sözü tekrarlayayım: Sevdiklerim mi? Henüz yazamadıklarım, yazacaklarım...” (s.11)

Şengil, Salim, “Mücap Ofluoğlu İle Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.19, (röp.)

Yazıda, gösterimi devam eden ‘Kaktüs Çiçeği’ adlı tiyatro oyunu ve bizde tiyatronun geleceği hakkında yapılan bir röportaj yer almaktadır. Bu bağlamda Ofluoğlu, ödeneksiz özel tiyatroların gişelerine dikkat etmeleri gerektiğinin altını çizmektedir. Bizde oynanan yerli oyunların halen daha Avrupa’daki muadillerine göre cılız ilerlediğini de aktaran Ofluoğlu, ikinci oyunlarının dört yıldır İngilterede oynanan ‘Diplomatik Komedi’ adlı üç perdelik oyun olacağını aktarmaktadır.

Şengil, Salim, “Behice Boran’a Beş Soru”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.1-2, (röp.)

Yazıda Behice Boran’a, sol sanatın memlekette nasıl varolacağı, toplum katlarına nasıl ulaştırılacağı, sanatsız bir politika veya ekonominin düşünülüp düşünülmemeyeceği gibi konuların olduğu bir röportaja yer verilmiştir. Behice Boran: “Ülkemizde, düşündüğünüz sol sanata yatkın birkaç sanatçı adı sayar mısınız?” (s.1) sorusuna şöyle cevap vermektedir: “ Ülkemizde şiirde, hikâyede, romanda, resimde bir değer taşıyan hangi sanatçı varsa, olduysa, hep <Sol>dan çıkmıştır. Sağ’ın hiçbir şey verdiği yok ki...”(s.2)

Şengil, Salim, “Bülent Ecevit’e Beş Soru”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Mart 1967, s.1-30, (röp.)

Yazıda, Bülent Ecevit ile ortanın solu üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. Yazar, Bülent Ecevit’e; ortanın solunda bir sanat olabilir mi, böyle bir sanat topluma nasıl ulaştırılır, birkaç sanatçının uyguladığı toplumcu sanat etki yarattı mı, politika ve ekonomi sanatsız varolabilir mi, ortanın solu sanatına yakın sanatçı ülkemizde var mı? Şeklinde sorular yöneltmektedir. Bülent Ecevit, bu sorulara; sanatta sol-sağ ayrımını uygun görmediği için <ortanın solu> adlı bir sanatı kabul etmediğini, ortanın solunda bir sanat politikasından bahsedilebileceği, toplumcu sanatın olmadığını ve sadece sanatın olduğunu, sanatsız bir politika ya da ekonominin insanın zihni ve ruhi gelişimine katkı sağlamayacağını dile getirerek cevap vermektedir.

Ecevit, son soruya şöyle cevap vermektedir; “Ortanın solu sanatı diye bir sanat türü kabul etmediğime göre bu soruyu cevaplandıramıyorum.”(s.30)

Dost, “Kemal Tahir İle Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.16-17, (röp.)

Yazıda, Kemal Tahir’in ‘Devlet Ana’ adlı romanı üzerine yapılan bir röportaja yer verilmektedir. Kemal Tahir, Devlet Ana’nın bir romandan çok sosyal bir hal almasının nedenlerini şöyle aktarmaktadır; “Günümüzde gerçekçi roman, temel meselelerinde, tarih ve sosyoloji tezleri hazırlamaya benzer çalışmalar istiyor. Bu sebeple kimi romanların, kimi dönemlerde, sosyal olay niteliği göstermesi olağandır. Çeşitli zümrelerden, çeşitli dünya görüşlerine sahip iyi niyetli aydınlarımız üstünde Devlet Ana’nın etki uyandırması, bunlarca olumlu karşılanması, iyi niyetli aydınlarımızın tabulara karşı çıkmak dönemine vardıklarını, tarihsel gerçeklerimizle yakından ilgilendiklerini, bunları yeni açılardan değerlendirmeye, böylece de günümüzün ve geleceğimizin zorluklarının nedenlerini araştırmaya, giderilme çarelerini bulmaya hazırlandıklarını belirler.”(s.16)

Yazar, romanın tarihini neden altı yüzyıl geriye götürdüğünün sebebinin ise şöyle aktarmaktadır; “600 yıl geriye gitmemin sebebi, Anadolu Türk insanımızın temel cevherini tarihsel gelişiminin çok önemli bir dönemecinde tutup incelemek, meydana vuracağı özelliklerden, bugünümüzün ve geleceğimizin zorluklarının çarelerine sağlam dayanaklar bulmaktır.”(s.16) Tahir, romanının karışık veya aykırı olarak anılan dili hakkında ise memleketin dört bir tarafında konuşulan farklı Türkçeleri örnek vererek, şu kanaatlerini okuyucuyla paylaşmaktadır; “ Devlet Ana’nın dili genellikle bu BÜYÜK TÜRKÇEYE merkez olacak en önemli parça üstünde çalışmanın ürünüdür. İyi niyetli aydınlarımızca anlaşıldığını, sevildiğini gördüm. Çok mutluyum...”(s.17)

Yazar, son olarak bir kuruluş dönemi romanı olan Devlet Ana dışında çöküş romanı olarak adlandırabileceği bir çalışmasının olup olmadığı sorusuna cevaben ‘Yıldız Alacası’ adlı bir roman çalışması olduğunu aktarmaktadır. 1948’den beri çeşitli hazırlıklar yaptığını ifade eden yazar, bunların yazılması için öncelikle günümüzün ve geleceğimizin bazı sorunlarını aydınlatacağına güvenilmesi gerektiğinin altını çiziyor.

Dost, “Erđin Bakla İle Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.16-17, (rp.)

Yazıda, heykel ve seramik sanatçısı olan Erđin Bakla ile yapılan bir röportaj yer almaktadır. Erđin, genel olarak çalışmalarında ağırlık verdiği öğelerden, Batıdan ya da bizden hangi sanatçıları takip ettiğinden, sanat çalışmalarına başlama serüveninden ve seramik sanatında bir çalışma türü olan angaje ile ilgili deneyimlerinden bahsetmektedir.

Özsezgin, Kaya, “Turan Erol İle”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.20-21, (rp.)

Yazıda, ressam Turan Erol’un mayıs ayı içerisinde Ankara Alman Kütüphanesi salonunda açtığı resim sergisi üzerine bir röportaj yer almaktadır. Özsezgin, Turan Erol’un bu sergiyle birlikte resimlerinde yeni bir duyarlılık denemesine girdiğini ve yeni bir doğa yorumu sunduğunu ifade etmektedir. Yazar ayrıca, Erol’un ressamlığının geldiği noktadaki geçirdiği safhaları, hangi koşullar altında çalışabildiğini, sanat toplum ve sanat devlet ilişkilerini ve son zamanlarda yaptığı sergi eleştirmenliğini içeren sorular sorarak bunların cevaplarını okurla buluşturmuştur.

Dost, “Cengiz Bektaş’a Beş Soru”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.16-17, (rp.)

Yazıda, Cengiz Bektaş’ın mimarlık ve yazarlık hayatı hakkında yapılan bir röportaj yer almaktadır.

Sur, Faruk, “İlhan Berk İle şıkane zerine Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.8-9, (rp.)

Yazıda, İlhan Berk’in ‘şıkane’ adlı şiir kitabı üzerine yapılan bir röportaja yer verilmektedir. Berk, şıkane’nin yazılış serüvenini anlatarak ilk soruyu cevaplandırmaktadır. şıkane’de işlediği sex konusuna ise şöyle açıklık getirmektedir: “şıkane, benim uzun zaman kapalı kalmış bir yönümü, sex’i deşer. Diri, canlı, somut bir seksi koymak istedim. Yadırganışı olsa olsa budur.”(s.9)

şıkane’de özellikle Schopenhauer’dan somut yaşama tutkusu olup olmadığı sorusuna ise şöyle yanıt vermektedir Berk: “Schopenhauer’ın bu tanımını bilinen bir şey. Beni daha çok Whitman, Sade, Baudelaire ilgilendirdi. Sex’i en insan ynmz

diye biliyorum. Âşıkane'deki sekse önxe böyle bakmalı. Sonra Âşıkane'deki sekste önce ben kendimi, bir kendimi buluyorum.”(s.9) İlhan Berk son olarak Âşıkane kitabının bizzat kendisini ortaya koyduğunu aktararak röportaja son vermektedir.

Dost, “İsmail Altınok’la Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.18-19, (röp.)

Yazıda, Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi’nde açtığı altıncı özel sergisi üstüne İsmail Altınok’la yapılan bir röportaja yer verilmektedir.

Dost, “Alman Kitapçılığı Üzerine Yanıt”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.23-25, (röp.)

Yazıda, Ankara Alman Kütüphanesi’nde 14-15 Mart günleri arasında 300 Alman yayınevini katıldığı, 3800 kitabı içine alan büyük bir serginin düzenleyicisi olan Alman Kitapçıları Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Ronald Weber ile yapılan bir röportaj yer almaktadır. Bu röportajın son sorusuna verilen cevap hayli dikkat çekicidir. Röportajı yapan kişi Ronald Weber’e; “Kitap yayımlamaktan ötürü –müstehten değil tabi- sorguya çekilmiş ya da tutuklanmış yayınevcisi, sorumlu yönetmen Almanya’da var mıdır?”(s.25) sorusunu yöneltmektedir. Weber ise soruya şöyle karşılık vermektedir: “Almanya’da fikir suçu diye bir konu yoktur. Bu yüzden kimse sorguya çekilmez ve tutuklanmaz. Her türlü fikre karşı herkesin saygısı vardır. Fikir suçundan ötürü insanların ceza görmelerine aklım bir türlü yatmıyor. Nasıl olur anlamıyorum.”(s.25)

Yazının diğer sorularının genelde Almanyadaki kitap baskı adetleri, yayınevi sayısı gibi nicel konuları içine aldığı anlaşılmaktadır.

Şengil, Salim, “Aziz Nesin’le Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.16-17, (röp.)

Yazıda, Aziz Nesin’le yapılan bir röportaj yer almaktadır. Geçimini nasıl sağladığına dair sorulan ilk soruya uzun bir yanıt vermektedir Aziz Nesin. Kendisini mizah yazarı olmaya iten bir nedenin olup olmadığı sorusunu Nesin şöyle yanıtlamaktadır: “Yazarın şöyle ya da böyle yazması, önce oluşumundan geliyor. Mizah yazarlığı başlangıcında benim için bir seçme sonucu değildi. Ama benim kuşağımın sosyalist yazarları bir toplumsal savaşın içine girmiştik. Mizahın sınıflar arasında

büyük bir yaygınlık sağladığını görünce, mizahı bilinçli olarak bir araç olarak kullandım.”(s.17)

Şengil, röportajın sonunda Aziz Nesin’e dört soru daha sorduğunu ancak Nesin’in cevapları uzun olacağından dolayı bunlara cevap vermediğini aktarmış, o dört soruyu da röportajın sonuna ekleyerek yazıyı bitirmiştir.

Köklügiller, Ahmet, “Aziz Nesin Nasıl Yazdığını Anlatıyor”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.18-21, (röp.)

Yazıda, Aziz Nesin’e gönderilen ve yazarlığının oluşum, gelişim safhalarının irdelenmek istenildiği sorulardan oluşan bir mektuba verdiği cevaplar yer almaktadır. Hangi ortamda yazdığından nasıl yazdığına, yazmak için kendini nasıl hazırladığından konuyu nasıl seçtiğine dair merak edilen sorulara röportajda açıklık getirmektedir. Nesin, yazmak için günün hangi bölümünü kullandığının merak edildiği soruya gece karşılığını vermektedir. Aziz Nesin’in sorulardaki sıklıkla tekrarladığı geçim sıkıntısı dikkati çekmektedir. Örneğin, yazılarında konuyu nasıl seçtiği sorusuna verdiği cevabın son bölümünde şöyle söylemektedir: “Ne kendiliğinden gelen konuları ne de arayıp bulduğum konuları yazarım. Çünkü her ikisi için de zaman ve geçim parasının olması gerekir. Ben şöyle yaparım: En zorunlu geçim için gerekli parayı kazanayım diye otururum masama, başlarım yazmaya. İşte bu...”(s.21)

Yine Nesin’in, “Bir yapıtın ortaya çıkması, ‘doğum-doğurma’ olarak nitelenirlerse, bu doğum ve doğurmayı nasıl yaparsınız”(s.21) sorusuna verdiği karşılığın son cümlesi geçim sıkıntısıyla ilgili dikkat çekici bir açıklama olarak görülmektedir. “...Doğurgan sayılırım ama doğurganlığımdan değil, zora gelmememendir çok doğurmam. İster istemez doğuracaksın yaşam koşulları, geçim zorla doğurtturuyor, yumurtlatıyor bile...”(s.21)

Dost, “Amerika, Nato ve Türkiye’nin Yazarı Ataöv Konuşuyor”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.3-6, (röp.)

Yazıda, Doç. Dr. Türkkaya Ataöv’ün ‘Amerika, Nato ve Türkiye’ başlıklı kitabı hakkında bir röportaja yer verilmektedir. Röportajın içeriğinde kitabın tezleri, getirdiği yeni düşünceler, değindiği taze fikirlerin maddeler halinde özetlendiği göze çarpmaktadır. Yazıda, Üçüncü Dünya savaşı tehlikesi, bir yabancı devlet olarak

Amerika ve dünya siyasetinde yapmak istedikleri; emperyalizmin doğuşunu tetikle-mesi ve devam ettirdiği ‘Açık Kapı Siyaseti’ ilkeleri gibi konular öne çıkmaktadır. Ayrıca kitapta, soğuk savaş yıllarından II. Dünya Savaşı’na, Truman Doktrini’nden Nato’nun kuruluşuna kadar pek çok tezin de işlendiği röportajdan anlaşılmaktadır.

Dost, “Eskici Dükkânı Üzerine Güner Sümer’le Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.20-21, (röp.)

Yazıda, Orhan Kemal’in ‘Eskici Dükkânı’ adlı tiyatro eserini sahneye koyan Güner Sümer’le bu eser üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. Eskici Dükkânı-nın 72. Koşuş kadar başarı kazanıp kazanamayacağı sorusuna; önceden bunu kestir-menin zor olacağı yanıtı verilmektedir. Güner, eserin teması hakkında ise şunları söyleyerek konuyu kapatmaktadır: “Oyun olsun, roman olsun herhangi bir yapıtın konusunu anlatmak sevmediğim, beceremediğim bir iştir. En iyisi gelin oyunun son sözlerini hep birlikte okuyalım: Bugün benim dükkânımı, yarın sizin evlerinizi, öbür gün başkalarının bağ bahçelerini, derken ırzımızı, namusumuzu, ardından vatanımı-zı... Bana bakın banaa... Bu vatanın kurtuluşuna bacak verdim ben. Üzerinize ölü toprağı mı saçıldı? Uyanın Ashâb-ı kehf uykusundan eşşoğlu eşşekler uyanın.”(s.21)

Şengil, Salim, “Aziz Nesin’le Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Tem-muz 1969, s.8-9, (röp.)

Yazı, 55. sayıda yayımlanan ‘Aziz Nesin’le Konuşma’ başlıklı röportajın de-vamı niteliğindedir. İlk röportajda uzun olur gerekçesiyle cevaplanmayan dört soru-nun cevabı yer almaktadır. Nesin, bu röportajında, sanatçının toplumun katları ara-sındaki ekonomik dengesizliklerin giderilmesinde insanlar için nasıl bir yöntem izle-nebilir hususunu ele almaktadır. Ayrıca Nesin, bu işi üstlenebilecek kendi çağdaşla-rından da isimler vermektedir. Son olarak asıl önemli olan şeyin insanın olduğu gibi kalabilmesi gerçeğı vurgulanarak yazı sonlandırılmaktadır.

Dost, “Halk Oyuncularına Beş Soru”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.25-26, (röp.)

Yazıda, ‘Devri Süleyman’ oyununun Ankara Valiliğince yasaklanması, İstan-buldaki tiyatronun yakılması ile Tunceli olayının birbiriyle bağlantılı olup olmadığı konusu ele alınmaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere halk oyuncularının ortak vardık-

ları sonucun toluluklarına yapılan saldırılarla Tunceli olaylarının ilintisinin olduğu-
dur. Olayda gerçek sorumluların kim olduğu sorusuna verilen cevabın, Türkiye'nin
iktisadi olarak büyümesini istemeyen emperyal güçler ve onların işbirlikçileri olduğu
görülmektedir. Tuncelide halkın olaylar esnasında topluluğa nasıl davrandıkları soru-
suna ise şöyle yanıt verilmektedir: “Olayların başlangıcında ve tutuklu olarak geçir-
diğimiz günlerde ve sonrası halkla kurabildiğimiz ilişkilerde bize Tuncelililer çok
candan ve müsbet davranmışlardır. Nezarethaneye yiyecek getirmişler, hapisteki
arkadaşlarımızı coşkuyla karşılamışlar, yataklarını, torbalarını hazırlayarak ağırla-
mışlar, her karşılaşmamızda geçmiş olsun diyerekhatırımızı sormuşlar ve her müşkü-
lümüze koşmuşlardır.”(s.26)

Basında nasıl yankı bulduğu sorusuna ise iki farklı açıdan yaklaşılarak cevap
verildiği görülmektedir. Gazete ve televizyonda yeterince haber yapılmadığı aktarıl-
maktadır ilk olarak. İkinci olarak gerçek demokrasi ve özgürlükçü yazarların gereken
önemi verdikleri söylenmektedir. Ancak tam karşı çizgide olanların ise “malum kü-
für edebiyatlarına bir yenisini eklemekten öteye gidememişlerdir.”(s.26) cevabıyla
yazı sonlandırılmaktadır.

**Dost, “Orhan Asena İle Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım
1969, s.4-5, (röp.)**

Yazıda, Orhan Asenayla onun yeni oyunu olan ‘Simavnalı Şeyh Bedrettin’
hakkında bir röportaj yer almaktadır. Asena, bu oyunu neden yazdığını ve Şeyh Bed-
rettin’in kim olduğu hakkında bilgiler vermektedir.

**Dost, “Orhan Peker’e 3 Soru”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.17,
(röp.)**

Yazıda, ‘Expo 70’ adlı yarışmaya katılacak olan Orhan Peker’le kısa bir rö-
portaj yer almaktadır. Peker, röportajda yarışmaya katılmaya nasıl karar verdiğini ve
yarışmanın kendisi için ne anlam taşıdığını anlatmaktadır.

**Şahan, Halil, “Ayhan Can’a Üç Soru ve Bir Şiir”, *Dost Dergisi*, S.64,
C.22, Şubat 1970, s.18-20, (röp.)**

Yazıda, Ayhan Can ile onun toplumcuşuk anlayışı, şiirle toplum arasında ol-
ması gereken ilişki ve şiir geleneğimizi günümüze uygulamanın sağlayacağı olanak-

ları üzerine yapılan bir röportaja yer verilmektedir. İlk olarak toplumculuğun üstü kapalı, körükörüne saptanmış bir anlayış olmadığını aktarır Ayhan Can ve daha sonra toplumculuğun insancıl ve toplumsal yapıyı kapsayan gerçekçilik anlamına geldiğini vurgulamaktadır. Şiirle toplum arasındaki ideal ilişkiyi ise şair, ozanın toplumcu olmasıyla bu ilişkinin sağlıklı bir şekilde devam edebilir diye açıklamaktadır. Yeteneği olan ve toplumsal sorunları iyi görüp eleştirebilen sanatçının bu noktada başarılı alabileceği de yazıda vurgulanmaktadır. Son soruya verilen cevaptan anlaşılacağı üzere Ayhan Can, sanatçının hem geçmişinden hem de yaşadığı yüzyıldan yararlanmasını bilmesi gerektiğinin üzerinde durmaktadır. Böyle olursa daha toplumcu olunacağı ve sanatçıların “Türk düşünürü, Türk sanatçısı”(s.20) ününü alabilecekleri anlatılmaktadır.

Dost, “Tarık Dursun K. İle Ayaküstü”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.21, (röp.)

Yazıda, Tarık Dursun K. ile onun ilk ve son kitapları arasındaki konu benzerlikleri üzerine yapılan sohbet havasında kısa bir röportaja yer verilmektedir.

Başat, Mert, “Ankara Birliği Yöneticileriyle Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.20-22, (röp.)

Yazıda, ‘Ankara Birliği Tiyatro Topluluğu’ adlı topluluğun yöneticileriyle yapılan bir röportaj yer almaktadır. Neden var olduklarını ve neden diğer tiyatro topluluklarından ayrı özellikler sergilediklerini açıklamaktadırlar. Ayrıca, yazıda topluluğun tiyatro anlayışları ve başka hangi oyunların tezgâhlarında olduğu gibi konuların da yer aldığı görülmektedir.

Danyal, Nezh, “Sanat-Sanatçılar: Grafikçi Mengü ve Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.29, (röp.)

Yazıda, grafikçi Mengü’nün hazırladığı tiyatro afişleri hakkında bir röportaj yer almaktadır. Sergilediği afişlerin büyük bir kısmının neden basılmadığını Mengü maddi olanaklara bağlamaktadır. “Maddi olanaklarım elverseydi bastırır, serginin dışında herkesle olmasını isterdim.”(s.29)

Mengü, batıdaki grafik sanatçısına uzman gözüyle bakıldığını aktarıyor. Son olarak batıda grafik sergilerinin nasıl olduğu anlatılarak röportaj sonlandırılıyor.

Renyi, Peter, - Pandi, Pal, “Sanat Üzerine Gyorgy Lukacs’la Konuşma”, (Çev. Ülker İnce), *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.3-5, (röp.)

Yazıda, yazar Gyorgy Lukacs’la sanat üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. Dergi, yazının sağ üst köşesine konuyla ilgili bir de kayıt düşmüştür. “Budapeşte’de yayımlanan *Nepszabadsag*’ın yazarlarından Peter Renyi ile Pal Pandi, Gyorgy Lukacs’ı Budapeşte’deki Tuna’ya bakan evinde ziyaret ettiler ve onunla günün konusu ekonomik ve kültürel sorunlar konuştular. Seksen üç yaşındaki düşünürü hala ciddi bir çalışma programı izler buldular. Bu yapılan konuşmanın sanatla ilgili bölümünü aşağıda okuyucularımıza sunuyoruz.”(s.3)

Lukacs’la, onun sanatı, estetik anlayışı, Stalin döneminde verilen savaş ve sonrasında faşizmin yenilgisi ve marksizmin dünyadaki yeriyle ilgili konuların konuşulduğu yazıdan anlaşılmaktadır.

Tükel, Selma, “Türk Dil Kurumu’nun Oyun Dalında Başarı Ödülünü Alan Aziz Nesin’le Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.16-17, (röp.)

Yazıda, Aziz Nesin’in ‘Çiçu’ adlı kitabıyla Türk Dil Kurumu’nun oyun dalında başarı ödülü alması üzerine yapılan bir röportaja yer verilmektedir. Yapılan röportajdan anlaşıldığına göre Aziz Nesin 1957 yılından beri Türk Dil Kurumu’na eser göndermektedir. Söz konusu kitabı 1950 yılında Paşakapısı cezaevinde yazdığını dile getiren yazar, kitabın ana teması hakkındaki soruyu şöyle yanıtlamaktadır: “Çiçu’nun tek kahramanı erkektir. Burada anlatmak istediğim insan yalnızlığı, insanın yalnızlıktan nasıl kurtulacağıdır. Hepimiz az ya da çok, yalnızlıktan yalnız bırakılmaktan, kalabalık içinde yalnızlık çekmekten yakınıyoruz. Herkes yakındığına göre demek ki hepimiz bundan suçluyuz. Özellikle, karı kocalar yalnızlıktan yakınırlar...”(s.17)

Aziz Nesin, daha sonra ödül alan eserlerini sorulan soru üzerine saymaktadır. Türk tiyatrosu hakkındaki düşüncelerini de aktaran Aziz Nesin şunları söylemektedir: “Türk tiyatrosunda son beş on yıldan beri büyük atılım var. Grafik gittikçe yükselmektedir. Her oyun yazarı ayrı ayrı türlerde bir önceki eserlerini aşıyor...”(s.17)

Son olarak Aziz Nesin, elinde bitmiş halde sekiz oyunun olduğunu söyleyerek röportajı bitirmektedir. “Elde bitmiş sekiz oyunum var. Tut Elimden Rovni, Bir Küçümencik Kişi, Yabancılar Kurtarır gibi bitmiş oyunlarımın yanısıra, hazırladıklarım var.”(s.17)

Dost, “Cahit Orhan Tütengil’e 3 Soru”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.16-17, (röp.)

Yazıda, Cahit Orhan Tütengil’in, bir üçüncü dünya ülkesi olarak Türkiye’nin etkili bir rol oynayıp oynamaması, az gelişmişliğin ulusların tarih önündeki yerini nasıl etkileyeceği ve Türkiye’nin bugünkü gelişmişlik durumunun seyri hakkındaki düşüncelerini ifade ettiği bir röportaja yer verilmektedir.

Doğan, Mehmet, “Balıkçı’yla Bir Gece”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.13-18, (röp.)

Yazıda, Halikarnas Balıkcısı’yla yapılan bir röportaja yer verilmektedir. Aslında bu konuşmanın bir band olduğu ve yazıya sonra Mehmet Doğan’ın kendisinin aktardığını açıklayan bir de kayıt düşülmüştür. Röportajda ilk olarak samimi bir şekilde gerçekleşen tanışmadan sonra Halikarnas Balıkcısı’nın ‘Şiirde İmagination’ adlı bir konuşmasını nasıl yaptığını anlattığı görülmektedir. Akabindeki soru ve Balıkcısı’nın verdiği cevap şu şekildedir: “Mehmet Doğan: Cevat Bey, Aragon bir yerde şiiri şöyle tarif ediyor; zifiri karanlık bir gecede bir şimşek çakışıdır diyor. Ne dersiniz buna?”(s.14)

Balıkcısı bu soruyu şöyle cevaplamaktadır: “Şimşek çakışıdır, bazen öyledir, bazen öyledir, bazen başka türlü söylenir. Mesela, Beatris Dnate’ye gülünce, hemen o gülüşün verdiği sevinçle Dante, cennetin bir katından öteki daha yüksek kata sıst.. diye çıkıyor. Biz insanız, biliriz Beatris taa cennetten *İstersen... tasalanma müteessir olma, cennete geleceksin mesut yaşayacağız...* filan der. Bana öyle geliyor ki o tıpkı Lorca’nın söylediği gibi zifiri bir karanlık...”(s.14)

Röportajın ilerleyen bölümlerinde Halikarnas Balıkcısı’nın ‘Mavi Sürgün’ adlı kitabı hakkındaki sorulara cevap verdiği görülmektedir. Boğanın kendisinde neyi simgelediği sorusuna ise şöyle cevap vermektedir Balıkcısı: “Boğa? Eee, ben boğayı verdiğim zaman adam akıllı veriyorum. Çünkü bir meydan okuyuş var onda, diğ mi

ya, boğada. Boynuzları var efendim, hani ya vallaha vurdumuydu kapıya, çerçevesiyle beraber... (Güler) al sana, al senin dünyan... (Kilit milit tanımıyor yani sesleri).”(s.18)

Röportajın sonunda Balıkçı, Efes’te yabancı turistleri gezdirirken yakalandığı bir yürek sıkışmasını anlatarak konuşmayı bitirmektedir.

Dost, “Fahir Aksoy’la Radyoda Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.19-20, (röp.)

Yazıda, Fahir Aksoy’la radyoda naif resim üzerine yapışan bir röportajın yazılı hali yer almaktadır. Aksoy, röportajda öncelikle naif kelimesinin kök anlamını açıklamaktadır. “Naif, latince *nativus* sözcüğünden üretilmiştir. Karşılığı doğal, saf, yapmacıksız, yalın anlamlarına gelmektedir.”(s.19) Bundan başka naif kavramının plastik sanatlarda ne zaman kullanılmaya başladığından, naif resmin ne demek olduğundan bahsedilmektedir. Son olarak Aksoy’a eğitim görmemiş bir köylünün yaptığı resimlere ilkel resim mi yoksa naif resim mi dememiz gerekir tarzındaki yöneltilen soru ressam tarafından şöyle cevaplanmaktadır: “Soru yerindedir. Uzun bir yanıtı gerektirir ama zamanımız kısıtlı. Aydın çevrelerden gelen naifler olduğu gibi hiç kuşkusuz ilkel topluluklardan da gelenler vardır ve bunlar entelektüel baskıların altında kalmadıklarından naif ressamların beşte üçünü kapsarlar...”(s.20)

Kıral, Erden, “Yaşar Yaşar”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.21, (röp.)

Yazıda, Guy Hannebelle’in Cezayir’de çekmek zorunda kaldığı Selanik’te Yunanlı Bakan Lambrakis’in ölümünü konu alan ‘Lambrakis Olayı’ başlıklı film hakkındaki kısa bir röportaja yer verilmektedir.

Dost, “İlhan Berk ve Şenlikname”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.8-9, (röp.)

Yazıda, İlhan Berk’in ‘Şenlikname’ adlı eseri üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. İlk soruda Şenlikname’nin belirgin yönünün şiir için kullanılan kalıpların dışında düz yazı yapısında olduğu ve bunun İlhan Berk açısından nasıl yorumlandığı sorulmaktadır. Berk, cevap olarak şunları söylemektedir: “Şenlikname, düz yazı biçiminde yazılmıştır. Böyle olunca sanki küçük öykülermiş gibi görsel bir yapı koyu-

yor ilk anda. Bir öykünün, bir romanın dizilişinden ayrılan yönü, boş sayfalar, büyük puntolar, yazı işaretleri, harfler, sayılar çıkmalar oluyor. Şiirler okunmaya başlanınca düzyazının kuralları (tümce, paragraf, ayraç gibi yapılar) hemen hemen düzyazıdaki gibi aynen sürüyor...”(s.8)

Şenlikname'nin gerek metinsel gerekse yapısal sorunlarından dolayı dar bir okuyucu kitlesine seslenip seslenmediğiyle alakalı soruya ise Berk şöyle cevap vermektedir: “Şenliknamedeki şiirler yayımlanırken iki üç kişinin ilgisibi çekmişti. Kitap bu durumu değiştirir mi değiştirmez mi, bilmiyorum. Değiştirmesi, o iki üç kişiyi çoğaltması beni gönendirir elbet. Ama bunu sanmıyorum. Onun için o iki üç kişi ilgilendiriyor bugün de beni. Gerisi düşündürmüyor, buna yerinmiyorum.”(s.9)

Son olarak Berk'in, Şenliknamedeki yapısallığın kendisini ne kadar ilgilendirdiği ve yapısalcı şiire örnek gösterilip gösterilemeyeceği tarzındaki soruyu şöyle cevapladığı görülmektedir: “Yapısallık daha çok eleştirel bir bakıştır edebiyatta. Şir yazmak için bir yöntem değildir. Birçok şiirlerde yapısallık bulunabilir. Bir akım niteliği taşımaz bu. Şiiri kuruşta izlenebilir. Yapısallığın olanakları söze dayanmayan, daha çok metinsel şiire açıktır. Şiirde ne denildiğinden çok, nasıl denildiği ağır basar... Şenliknamede metinsel değere daha da yasladığım söylenebilir.”(s.9)

Dost, “Dost'tan Salah Birsal'e 9 Soru”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.5-7, (röp.)

Yazıda, Salah Birsal'in, 'Haydar Haydar' adlı şiir kitabı üzerine yapılan bir röportaj yer almaktadır. Röportajda Birsal, ilk olarak soyut şiire yönelip yönelmediği konusunu ele almaktadır. “Haydar Haydar'ın öteki kitaplarımdan değişik olduğunu sanmıyorum. Dünya İşler ile ilk yola çıktığım vakit nasıl duygululuğu, yani şairaneliği şiirimden uzak tuttumsa, bu kitabımda da onu yaptım. Yalnız Hadar Haydar'da kimi simgeler var. Bunlara soyur öğeler gözüyle bakmak gerek. Simge başka, soyut başkadır...”(s.5) Şair aynı zamanda bu kitabındaki şiirlerinde yaşama sevinci temasının pek olmadığını da itiraf etmektedir. “Yaşama sevinci Haydar Haydar'daki şiirlerde pek yoktur. Onu bir süre için şiirimden berisinde tutmak istedim...”(s.6)

Birsal, şairanelik ve edebiyatsız edebiyat yapmak konularına da sorulan sorular üzerine açıklık getirmektedir. Son olarak sorulan: “Haydar Haydar'daki 'Balafong' şiiriniz 'vonk vonk vonk vonk' yansımasıyla bitiyor. Bu tür yansımalara kita-

bınızda çokça yer vermenizin nedenini söyler misiniz?”(s.7) sorusunu Birsal şöyle cevaplamaktadır:

“Eskilerin ‘savtı taklidi’ dediği yansımalar bu kitabımda gerçekten çokça. Ama bunların yanısıra ‘I love you’, ‘mabel’, ‘Gülmari’, ‘Saadpare’ gibi yabancı kaynaklı tümceler, sözcükler de var. Dikkat etmişseniz bunlardan kimisi benim yaratmamdır... Diyeceğim, yeni bir şey yapmıyorum. Belki bir şeyi gittikçe büyültüyorum...”(s.7)

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde sanat ve edebiyat alanında önde gelen kişilerle yapılan röportajlara yer verilmiştir. Dergide, hem sanatçıların birbirleriyle yaptığı röportajlar hem de *Dost Dergisi*'nin yaptığı röportajlar yer almaktadır. Yayımlanan röportajlar genel olarak edebiyat, sinema, tiyatro, resim sanatlarında ön plana çıkmıştır.

Dost Dergisi'nde yayımlanan ilk röportaj, derginin Cemil Eren'le yaptığı röportajdır. *Dost Dergisi*'nde, Fahir Aksoy'un Yüksel Koptagel ile; Tamer Ülkü'nün Ömer Ünal ile; Salim Şengil'in Adalet Ağaoğlu ile; Leyla Erbil'in Rıfat Ilgaz ile; Nurettin Çakın'ın Âşık İhsani ile; Salim Şengil'in Mücap Ofluoğlu ile; Salim Şengil'in Behice Boran ile; Salim Şengil'in Bülent Ecevit ile; Kaya Özsezgin'in Turan Erol ile; Faruk Sur'un İlhan Berk ile; Salim Şengil'in Aziz Nesin ile; Ahmet Köklügiller'in Aziz Nesin ile; Salim Şengil'in Aziz Nesin ile; Halil Şahan'ın Ayhan Can ile; Mert Başat'ın Ankara Birliği Yöneticileri ile; Nezih Danyal'ın Mengü ile; Selma Tükel'in Aziz Nesin ile; Mehmet Doğan'ın Halikarnas Balıkcısı ile; Juan Cobos'un Orson Welles ile; Guy Celech'in William Soroyan ile; Peter Renyi ve Pal Pandi'nin Gyorgy Lukacs ile; Stefan Velikov'un Aziz Nesin ile yaptıkları röportajlara yer verilmiştir. Ayrıca derginin kendi imzasıyla ve yine dergide isimsiz olarak çıkan Cemil Eren, Mustafa Aslıer, Orhan Peker, Balaban, Ferit Edgü, Turgut Uyar, İhsan Cemal Karaburçak, Hans Magnus Enzensberger, Kemal Tahir, Erdinç Bakla, Cengiz Bektaş, İsmail Altınok, Ataöv, Güner Sümer, Süleyman Kırmızıtaş, Orhan Asena, Orhan

Peker, Tarık Dursun K., Cahit Orhan Tütengil, Fahir Aksoy ve Salah Birsnel’le yapılan röportajlar da *Dost Dergisi*’ndeki yerini almıştır.

2. 8. Öykü

Nutku, Sevgi, “Bırakın Yoksulları Düşünsünler, Gelir Yoksul Oyunlar Akıllarına”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964 s.12-14, (öyk.)

Öyküde, sıradan ve yoksul insanların hayat karşısındaki çıkmazları ve yenilgileri konu edilmektedir. Gündelik, basit ve ucuz oyunlarla örülü kısır hayat döngüsü anlatılmaktadır.

Edgü, Ferit, “Kanca”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.16-22, (öyk.)

Gün ve gece olarak iki bölümden oluşan hikâyenin ilk bölümünde Edgü, erilliği sorgulama yoluyla sevgilisi Gün ile yaşadığı bir anısını aktarmaktadır. Bu anı Edgü için eksik kalmış, yeri doldurulamamış ve beyaz örtülerle üzerinin örtülmesi gereken bir durumdur. Hikâyenin gece bölümünde ise yazarın kendisiyle bir hesaplaşmaya tutulduğunu görmekteyiz.

Faulkner, William, “Wash”, (Çev. Orhan Duru), *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.16-22, (öyk.)

Öyküde, Amerika’da Güney-Kuzey Savaşı’nın hazırladığı ortam ve güney eyaletlerinde yaşanan zenci-beyaz çatışması ele alınmaktadır. Yazarın, öykü kahramanları olan Albay Sutpen ve Wash Jones’un nezdinde güney eyaletlerinin yoksul portresini çizmeye çalıştığı görülmektedir.

İşlek, Nevin, “Kırmızı Sardunyalılar”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.3-5, (öyk.)

Öyküde, bir kız çocuğunun yaşadığı ve ailesi – özellikle de babası- tarafından fark edilmeyen korkularının konu edildiği görülmektedir. Öyküde kahraman, babasının kendisine karşı kayıtsız kaldığı anları birer buruk anı olarak anlatmaktadır.

Aykın, Cemal, “Altıncı Sokak”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.6-8, (öyk.)

Bu kısa öyküde, birdenbire kendisini gazete ilanında aranan sabıkalı bir kişi olarak gören kahramanın polisten kaçıışı ve sonunda yakalanışı anlatılmaktadır.

Ünalın, Ömer, “Hey Gidi Yayın Balığı”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.11-12, (öyk.)

Hikâyede sıradan insanların gün içinde yaşadıkları ve onları hüzünlendiren basit olaylar konu edilmektedir. Sabah uyanan adam karısının hüzünlendiğini anlar ve sebebini sorar. Kadın da bir gün önce havuza atılan ve şaşkınlıktan kıpırdamayı dahi unutan yayın balığından dolayı hüzünlendiğini söyler. Koca için ya da yazar için insan da tıpkı o yayın balığı gibidir. Dünyada şaşırılmış kalmış ve ne yapacağını bilmeyen bir balık.

Caldwell, Erskine, “Kaçış”, (Çev. Can Güler), *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.13-15, (öyk.)

Bu çeviri öyküde, çiftlik sahipleri bay ve bayan Garley'nin yanında çalışan Lesse adlı zenci kızın kaçıışı anlatılmaktadır. Hikâyede Lesse, yanlarında çalıştığı Garleylerden zulüm görür ve Gracie teyzenin yanına kaçar. Gracie teyze beyazların zencilere yaptığı haksızlıkları şöyle anlatmaktadır: “ Siz beyazlar, utanın zencilere karşı olan tutumunuzdan. Herşeylere eren o aklınız, hiçbir şey vermeden kızı ömrü boyunca yanınızda çalıştıramayacağınıza ermedi demek. Verdiğiniz de ne? Karınızın elbiselerinden bozma bir iki uyduruk şey. Mutfaktan da yemek artıkları.”(s.15)

Bu sözlerle dönemin Amerikasının zencilere karşı tutumları da açıkça belirtilmektedir. Hikâyede aynı zamanda ahlaksızlık ve cahillik konuları da ele alınmaktadır.

Erdost, Muzaffer, “Atın Yeri Dar”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.17-20, (öyk.)

Öyküde, geleneksel değerlerle yeninin çatışması anlatılmaktadır. Çağdaşlaşmanın yanlış seyrinin eleştirildiği öyküde simgesel olarak toprak, at heykeli, otomobil ve otopark olgularının kullanıldığını görmekteyiz. <Toprak> simgesi geleneği temsil ederken, <at heykeli>, <otomobil> ve <otopark> simgesinin modernleşmeyi temsil ettiğine şahit olmaktadır.

Hašek, Jaroslav, “Domuz Böbreği”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.21-22, (öyk.)

Öyküde, kahramanın geçirdiği tren kazası sonucunda doktorların bedenini yeniden yapılandırması ve gümrükte yaşadığı sıkıntılar anlatılmaktadır. Yazar, burada kahramanın ağzından otoriter rejimi iğneleyici bir eleştiri getirmektedir. Çünkü doktorlar tarafından yeniden yapılan kahramanın kaburgaları platinden, böbreği domuz böbreğinden ve kalça kemiği ise atın kalçasından alınmıştır. Gümrük müdürü ise bunları Avusturya’ya sokmanın yasadışı olduğunu ileri sürerek kahramanı sokmak istemez. Kahramanımız da Avusturya’da domuz ithalini yasaklayan kanunun kaldırılmasını bekler. Ancak o zaman dönebilecektir memleketine.

Rulfo, Juan, “Toprak Verdiler Bize”, (Çev. A. Bilgi), *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.14-15, (öyk.)

Öyküde, Meksikalı köylülere verilen ve bozkırın ortasında tarıma elverişsiz toprağın hikâyesi anlatılmaktadır. Feodal yapının, sözde halkını düşündüğü ve onlara işe yaramayan toprak parçalarının tarla diye verildiği gerçeği yazar tarafından vurucu bir dille aktarılmaktadır.

Aykın, Cemal, “Meryem”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.18-20, (öyk.)

Öyküde, zamanında dilendirilmiş, bir şekilde kendini dilendirenlerin elinden kaçmayı başarmış, polis tarafından çocuğunu öldürmekle suçlanmış bir kadının kaçıışı, çıkmazları ve korkuları ele alınmaktadır.

Ürgüp, Fikret, “Yolculuk”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.32, (öyk.)

Öyküde, genç olmasına rağmen bir sebepten ötürü ölmeye karar veren eşeğin asil bir şekilde evi terk edişi ve ölüşü anlatılmaktadır.

Ürgüp, Fikret, “Formül”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.32, (öyk.)

Öyküde yazar, içine düştüğü kör döğüşünden kendince uydurduğu formülle çıkmaya çalışmasını anlatmaktadır.

Ünalın, Öner, “Kırık Arpacık”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.3-4, (öyk.)

Öyküde, kırık bir arpacığı olan tüfeğinin çalışıp çalışmadığını denemek için adam öldüren kişinin hikâyesi anlatılmaktadır. Anadolu insanının sıradışı romantizminin hikâye edildiği görülmektedir.

Tartan, Fikret, “Yitik Kişi”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.5, (öyk.)

Öyküde, amansız bir hastalığa yakalanan kahramanın hissettiği duygular konu edilmektedir.

Nutku, Sevgi, “Bonne Nuit Molla Bey”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.8-9, (öyk.)

Öyküde, toplumun yerleşik değerlerine ve erkek egemen anlayışına başkaldırı konusu ele alınmaktadır. Öykü kahramanı Molla Bey'in, biri oğlan ikisi kız üç torunu arasında yaptığı ayrımcılık yazar tarafından ince bir alayla ele alınmaktadır.

Hikâyede özellikle kız torunlarda tedirginlik ve kaçış –özellikle dede baskısından- gözlenmekte ve bununla birlikte bağlı olunan kültüre yabancılaşma teması da ön plana çıkmaktadır.

İşlek, Nevin, “Köprü”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.10-11, (öyk.)

Öyküde, bir kadının yalnızlığı, tutsaklığı, anlamsız bir şekilde kapıldığı korku ve iç huzursuzluğu ele alınmaktadır. Yazar, kadın kahramanının duyduğu korku ve yalnızlığını erkek egemen toplum anlayışından ileri geldiğini kadının ağzından şöyle dile getirmektedir: “ ... ELİ CEBİNDE O RAHAT PANTOLONLULARDAN biri olaydım, bir vapurun güvertesinde olabilirdim bu vakit... Ama işte ne çare ki, insanların ETEKLİKLİ soyundandım ben. Bunun için de, kentin dışında küskün bir sürgün yaşıyordum.”(s.11)

Ebeoğlu, Ayla, “Sinemaya Gider Gibi İstiyordu”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.12-13, (öyk.)

Öyküde, insanların çıkarıcı ve sevgiden uzak; yalnızca cinselliğe eğilimli davranışları anlatılmaktadır.

Özgen, Hilmi, “Sarı İsmail’in Bunalımı”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.14-15, (öyk.)

Öyküde, dönemin siyasal olaylarını da içine alan bir kavga konusu hikâyeleştirilmiştir. Öykü kahramanı Sarı İsmail parti başkanından caminin imamına kadar ilçenin ekâbir takımının dolduruşuyla komünist bir adamı dövmüştür. İlçeye döndüğünde ise beklediğinden çok farklı bir durumla karşılaşmış ve buna sinirlenmiştir. Takdir beklediği insanların sırt çevirmeleri karşısında Sarı İsmail korkmuş ve içermiştir. Bu halde eve gidip çaresizlik içinde sızana kadar rakı içmiştir.

Cartmill, Cleve, “Yeşil Kedi”, (Çev. Orhan Duru), *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.21-22, (öyk.)

Bilim kurgu-fantastik türünde yazılan bu öyküde, uzaylı olduğu anlaşılan yeşil renkli kedinin Brad Lawrence’nin ailesinin hayatına girişi ve yaşadıkları tuhaf olaylar zinciri konu edilmektedir.

Caldwell, Erskine, “Gözümüz Sende Agnes”, (Çev. Can Güner), *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.7-13, (öyk.)

Bilinç akışı yöntemiyle yazılan bu kısa öyküde, Agnes adlı öykü kahramanının okumak için evden ayrılışı ve dönüşünde aile bireylerinin ona hiç yokmuş gibi davranmaları ve onunla hiç konuşmamaları konu edilmektedir. Çok genç yaşta evden ayrılan Agnes dışarıda tutunamamış, örselenmiş, bedeninden faydalanılmış ve ezilmiştir. Ev halkından hiç kimse Agnes’in nasıl olduğunu ve neler yaşadığını sormamıştır. Ailesinin bu tutumu Agnes’i derinden yaralamış ve canını çok yakmıştır.

Ebeoğlu, Ayla, “Kukla Oyunu”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.14-15, (öyk.)

Öyküde, yabancılaşan ve yalnızlaşan bireyin korkuları ve tedirginliği konusu ele alınmaktadır. Öykü kahramanı kalabalık içerisinde yalnızlık çekmektedir. Kendi-

siyle yüzleşmekten korkmaktadır. Bu durum, kahramanı kendisiyle yapması gereken iç hesaplaşmasından da uzaklaştırmaktadır.

Karas, Nursen, “Sevgi-Sizler”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.22-23, (öyk.)

Öyküde, aile bireylerinin birbirlerine karşı olan sevgisiz tutumları karşısında çocuklarının onlardan tadamadığı mutluluğu evin kedisiyle bulma çabaları konu edilmektedir.

Cem, Celile, “Karanlık Ev”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.13-29, (öyk.)

Öyküde, geçinmeye çalışan ve hayata tutunmak isteyen, yer yer bu mücadelede yenik düşen insanların hayatları ele alınmaktadır.

Ebeoğlu, Ayla, “Bebi Ötekinin Kuşlarından Alamadı”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.16-18, (öyk.)

Öyküde, yalnız bir şekilde yaşamayı seven kız çocuğuyla karısını kaybetmiş ve camın kenarında umutsuz bir şekilde gelmesini bekleyen babanın dramı anlatılmaktadır. Baba, karısı her an çıkıp gelecek umudu içinde beklerken, kızını ise annesinin gelmeyeceğini çoktan kabullenmiş bir durum içerisinde.

Sıtkı, Şahap, “Mutlu Günler Arkada Kaldı”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.8-10, (öyk.)

Yazar, hikâyede hapisten yeni çıkan öykü kahramanının düşüncelerle dolu özgürlüğüne kavuştuğu ilk gününü ele almaktadır. Bu durumda kalan kişinin hayat karşısında ne yapacağını bilememesi ve sosyal hayata karşı yabancı kalması, adapte olamama sorunu da işlenmektedir.

Ünalın, Öner, “Memetlerin Yılbaşısı”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.14-15, (öyk.)

Öyküde, kahramanın yılbaşı gecesi arkadaşıyla yapmak istediği alternatif eğlence şekilleri bilinç akışı yöntemiyle ele alınmaktadır.

Erol, Turan, “Ağılı”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.16-18, (öyk.)

Öyküde, hayata karşı tutunmaya çalışan iki arkadaşın birinin dayanamayıp intihar edişu konusu anlatılmaktadır.

Boll, Heinrich, “Solgun Anna”, (Çev. Sezer Duru), *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, (öyk.)

Öyküde, İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan yoksulluk ve kargaşaya rağmen filizlenen bir aşk konusu ele alınmaktadır.

Babel, İzak, “İlk Ücretim”, (Çev. Alaattin Bilgi), *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.27-30, (öyk.)

Anı tadında kaleme aldığı bu hikâyede İzak Babel, Tiflis’te tahsisçi olarak çalıştığı yıllarda tanışıp âşık olduğu Vera adında hafif meşrep kadınla yaşadığı bir geceyi anlatmaktadır. Gözlem ve anılarına dayanarak oluşturulan bu öyküde Babel aynı zamanda ilk ücretini nasıl kazandığını ve duyduğu hazzı da okurla paylaşmaktadır. Hikâyeden anlaşıldığı kadarıyla yazar, suçlamadan ve yargılamadan sadece gözlemlerine dayanarak öyküsünü kurguladığı görülmektedir.

Körücekli, Duru, “Sana Geliş”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.11, (öyk.)

Yalnızlığın güçlüğü, çaresiz sevmenin zayıflığı konusu ele alınmaktadır. Öykünün kahramanı olan kadın, herhangi birinden değil, karşılıklı, tamlıştırın bir sevgiliden gelen sevginin gücünü ve yaşam anlamını istiyor.

Cem, Celile, “Cinli Tarla”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.16-20, (öyk.)

Öykünün ana temasının kıskançlık olduğu göze çarpmaktadır. Zengin bir konağın gelini olan Çerkez kız bir kız çocuğuna hamile kalmıştır. Çocuğu doğurmak için bir bağ evi kiralanır. Bağ evinin de kocası askere gitmiş bir gelini vardır. Kadın çocuğu dünyaya getirir. Sınırsız izzet ikram edilir, kuş tüyü yataklarda yatırılır. Bu durumu bir türlü hazmedemeyen bağ evinin gelini ise kıskançlıktan aklını oynatma noktasına gelir. “Beş dene oğlan doğurdum, bir defa karyolada yatmadım. Hükümet ebesi gelmedi. Ana ana! <Ağır bur batman döv> dedin. Ağır durdum batman dövdüm, beş dene oğlan doğurdum, bir defa karyolada yatmadım. Herkes fırladı uykudan. Konağın arap emektarı çıktı geldi yukarı. Çikolata rengi yoğurt gibi olmuştu:

- Amanın ne yapacağız? Çivicilerin gelin dellendi...”(s.18)

Kayacan, Feyyaz, “İyilik Uzmanları”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.22-24, (öyk.)

Bu öyküde Kayacan, örneğine edebiyatımızda çok fazla rastlayamadığımız bir tarzda insanlık durumlarını sahneleştirmeye çalışmaktadır. Öyküde, iyilik maskesi altında insanların riyâkar hallerinin ironisi yapılmaktadır. Kimileri o kadar iyilik doludur ki başka kimseleri gözleri görmez. İnsanlar tarafından yok sayılıp görmezden gelinen kötürüm hep bu iyi insanlardan yakındır. “İyiliklerle dolup taşıyorlardı hep ben önlerinden geçerken. En insanlı kâğıtlar üzerinde büyük mutlulukların alçısını alıyorlardı...”(s.24)

Kimileri ise öyküye göre ölüm karşısında kayıtsız, iyilik hakkında konuşanlar haksızlık karşısında suskundur hep. İdamlık adamın fotoğrafını çeken fotoğrafçının tek derdi ise çektiği fotoğrafın iyi çıkıp çıkmayacağı endişesidir. Yazar, bu manzara- lar ışığında insanların asıl yüzlerini göstermeye çalışmaktadır.

İzmirli, Mübeccel, “Ölü Yargıçlar”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.7-25, (öyk.)

İç konuşmalarla oluşturulan bu öyküde, kendi başına ayakta durmaya çalışan kadının özellikle patronuyla ilişkilerinde karşılaştığı olumsuz durumun yarattığı değişik ruh halleri işlenmektedir. Toplumdaki eşitsizliğin kadınlar kadar yoksul insanların da uğraşması gereken bir sorun olduğu görülmektedir. Bir farkla yoksul kadınlarınki daha fazladır. Öykü anlatıcısı da bir seçim yapmış ve bedelini ödemiştir. Bu, ahlâki bir seçimdir. “Epey büyük bir yüzüzlük ve sonsuz yırtıcı bir direniş ve sabırla, kurnazlık ve hesaplarla, kitaplarla planla, terazinin öbür kefesine de ben zorla asılsaydım, odadan çıkmamın gereği kalmayacaktı belki, kazanacaktım. Hep böyle olurdu. Böyle ALINIYORDU... Ben de yapabiliirdim bunu. Bir farkla ki yalnız, kendimde mutlaka birşeyin eksileceğini biliyordum o zaman. Oysa bu değildi anlamı olmamalıydı...”(s.18)

Şengil, Salim, “Gurbet”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.17, (öyk.)

Bu kısa öyküde, Anadolu insanının elde olmayan nedenlerden dolayı çıkmak zorunda kaldığı gurbet konusu ele alınmaktadır. Yazara göre gurbet insanın omuzunda onu geriye atan bir yükür. Yazar için gurbet; “Gurbet ele gidilir, ya dönülür ya dönülmez”(s.17) bir yerdir.

Sıtkı, Şahap, “Kanında Güneş Olan”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.5-9, (öyk.)

Öyküde, gerçek bir dostun verdiği sıcaklık, onunla birlikte geçen güzel günler, sevinç ve mutluluk ele alınmaktadır.

K., Tarık Dursun, “Biz İnsanız”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.14-26, (öyk.)

Öyküde, İbrahim usta adında bir terzi vasıtasıyla işçi hayatı anlatılmaktadır. Piyasa çetin, makina karşısında insan elinden çıkma ürünlerin pek bir ehemmiyeti kalmamıştır. “ <O makina...> dedi. Makine... O doksan beşe de yapar, seksene de. Hatta yarım kâğıda da. Makina o çünkü. Yemek yemez, su içmez. İçini çekti. Dokunsalardı bir. Sonra, dedi, ekledi. Sonra çoluk çocuk... Biz insanız da... Makina öyle değil ki... Yemek yemez, su istemez... Sonra çoluk öocuğu da yok hiç...”(s.15)

Tarık Dursun K., işçi hayatını böyle küçük bir ayrıntıyla anlatmaya çalışmaktadır.

Celile, Cem, “Madenci Halit Bey”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.16-19, (öyk.)

Öyküde, kahramanımız Halit Bey’in çocukluğundan beri takıntı haline getirdiği ve karısını da bu yola zorla soktuğu burjuva olma çabası konu edilmektedir.

Sıtkı, Şahap, “Çile”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.12-18, (öyk.)

Öyküde, yoksul Anadolu köylüsünün ekonomik sıkıntılardan doğan çilesi anlatılmaktadır. Ağadan kıraç toprakları alan, binbir güçlkle tarlalarına su getiren köylünün yine bir şekilde ağanın eline geçen topraklar karşısındaki çaresiz boyun eğmeleri ele alınmaktadır.

Ebeoğlu, Ayla, “Geceyle Gelen”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.24-26, (öyk.)

Öyküde, aslında insanlardan ve daha birçok şeyden kaçmayı başarmış bir kadının evinde bir başına düşüncelerinin tutsaklığından kaçamayışı konusu ele alınmaktadır.

Wright, Richard, “Ateş ve Bulut”, (Çev. Alaattin Bilgi), *Dost Dergisi*, S.25-26, C.19, Kasım 1966, s.4-24, (öyk.)

Öyküde, zenci sorunu dile getirilmektedir. Yazar, öykü kahramanı Taylor’un önderliğinde zencilerin beyazlara karşı varolma mücadelelerini ve bu mücadelede elde ettikleri zaferi okuyucuyla paylaşmaktadır.

Öykünün, dönemin Amerikası’nda yaşanan zenci problemlerini bizlere anlatması bakımından da öne çıktığı görülmektedir. Bir dönem aynı topraklarda karınlarını doyurabilen zenci insanların artık doyuramadıkları, beyazların ise onlara hayvandan bile daha aşağı derecede varlık muamelesi yaptıkları göze çarpmaktadır. Peder Taylor, zaferi halkta bir olmakta ve halkın da kendi içinde beraber hareket etmesinde görür. “Bütün iş, halkta oğul! Bu bakımdan çok, çok yalnızız. Yalnız olan, çaresiz kaybolur... Halkımızla bir, halkımızla beraber olmalıyız.”(s.20)

Son olarak öyküde, özgürlüğün anahtarının güçlü olmaktan geçtiği Taylor tarafından şu sözlerle aktarılır: “Taylor’u ışıltı ışıltı bir sevinç dalgası sardı. Gözlerini, önündeki siyah ve beyaz yüzlerden yapılmış denizden ayırmıyordu. İçinden o türkü yükseldi. Yükseldi ve taşıdı. Demek ki yolu bu diye geçirdi içinden. Tanrı yanılmaz. Gözleri yaşardı, görüşü buğulandı, gök sarsıldı, binalar yıkılıyormuş gibi sallandı ve... Yer titredi... Uçuyormuş gibi mırıldandı: Özgürlük, güçlüdür.”(s.24)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza At Cambazı Olamadı”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.11-14, (öyk.)

Sevgi Sabuncu’nun *Tante Roza* adlı öykü kitabındaki ondört öykünün hepsini yayımlayan dergi ilk hikâyeyi bu sayıda yayımlamış ve takip eden sayılarda da diğerlerine yer vermiştir.

İlk öykü olan “Tante Roza At Cambazı Olamadı”(s.11) öyküsünden anlaşılacağı üzere, Roza karakteri “Sizlerle Başbaşa”(s.11) dergisindeki hayali yazıları oku-

yarak kendisine esin kaynağı oluşturmaktadır. Bu yazılar vasıtasıyla kendini türlü maceralarda bulur. İşte bu ilk hikâyede de 11 yaşında olan Rosa'nın bir at cambazı olma hevesi ve sonunda başarısız oluşu konusu ele alınmaktadır.

Sıtkı, Şahap, “Bir Günün Sonunda Arzu”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.16-18, (öyk.)

Öyküde, kişinin gün içinde karşılaşip hüznülenebileceği sıradan olaylar anlatılmaktadır. Öykü kişisi, Çankaya'da gittiği bir yemek esnasındaki duygulanmalarını ve hislerini anı tadında sanki sevgilisi yanındaymış gibi onunla paylaşmaktadır.

Üçer, Erten, “Boyunduruk”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.16-20, (öyk.)

Öyküde, fakir ve çaresiz Anadolu köylüsünün dramı anlatılmaktadır. Öykü kahramanı Yasin'in bir çocuğu olacaktır. Karısı Hatça doğumda zorlanır ve ebe kadın onu hastahaneye yetiştirmesini söyler. Kağnıyla beş parasız bir halde yollara düşen Yasin hastahaneye gelir. Ameliyat için öküzlerini satar. Hem geç kaldığı için hem de akşam yolda yakalandıkları yağmur karısını iyice hasta ettiği için çocuk ve kadın kurtulamaz. Çaresiz ve parasız kalan Yasin, boyunduruğun altına girerek karısının ve çocuğunun cenazelerini öküz arabasına yatırıp köyün yolunu tutar.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza Rahibeler Okulunda”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.21-22, (öyk.)

Yazarın Tante Roza adlı dizi hikâyelerinden ikincisi olan bu öyküde, Tante Roza'nın rahibe okulunda başından geçen olaylar anlatılmaktadır. II. Dünya Savaşı yıllarında geçen hikâyede Roza, kilisenin katı öğretilerine ayak uyduramaz. Ondan Katolik olması beklenir ama o prenses olmak ister. Rahibelerin yasaklarına direnmeye çalışır. Asi davranışlarından dolayı okul yönetimi Roza'yı ailesinin yanına gönderir. Eve geldikten sonra “Sizlerle Başbaşa”(s.22) dergisinde okulun bombalandığını okuyan Roza, prensin intikamını aldığını düşünerek mutlu olur.

Cem, Celile, “Hasırcıbaşı Çıkmazının Seher Hanımı”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.18-20, (öyk.)

Öyküde, önce dul kalan daha sonra da oğlunu kaybeden Seher Hanım’ın dramı anlatılmaktadır. Güler yüzlü ve hayat dolu olan Seher Hanım yaşadığı sıkıntılar yüzünden iyice içine kapanmıştır. Dikiş yaparak hayata tutunmaya çalışan kadına müşterisi bir paket getirmiştir. Paketin içinden çıkan mayoları, gece kıyafetlerini büyük bir zevkle deneyen kadın gülme krizine girer ve yere yığılır. Komşular ve polis kadını o halde kafayı sıyırmış bir şekilde bulurlar ve öykü biter. Kadın çektiği sıkıntılar ve acılar yüzünden aklını kaybetmiştir.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza’nın Hayvanları”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.14-15, (öyk.)

Serinin üçüncü hikâyesi olan “Tante Roza’nın Hayvanları”(s.14) adlı bu öyküde, Roza’nın komşusunun oğlu Hans ile yapmak zorunda olduğu evlilik anlatılmaktadır. II. Dünya Savaşı’nın en çetin yıllarında yıkıntıların arasında dolaşan Roza, bir kaplumbağa görür ancak onu eve götürmekten vazgeçer. Daha sonra bir cumartesi günü komşu oğlu Hans’la birahaneye içmeye gider. Sarhoş olan iki genç ormanda birleşirler ve Roza hamile kalır. Namusu kirlenmiş birisi olarak anılmamak için Hans’la evlenir. Zamanla “Sizlerle Başbaşa”(s.15) dergisinde yazılan romanların yalan olduğunu anlar ve kendi gerçekleriyle yüzleşmek zorunda kalır. “Tanre Rosa hamile kaldı. Tanre Rosa Hans’tan hamile kaldı. Sizlerle Başbaşa dergisinde yayınlanan o bayağı aşk romanlarının hepsinde olduğu gibi yatar yatmaz hamile kaldı ve bu romanlarda yazılanların doğru olduklarını sandı. Doğru olduklarını sandı ve Sizlerle Başbaşa romanlarındaki kızlar gibi <namusu kirlenmiş> bir aile kızı olmak zavallı bir piç kurusu doğurmamak için Hans’la evlendi.”(s.15)

Karas, Nurten, “Kalıpsız Deve”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.16-18, (öyk.)

Öyküde Nursen Karas, Kız Enstitüsü’nde okurken başından geçen olayları anlatmaktadır. Öykü, anılardan yola çıkılarak oluşturulmuştur. Karasu, öyküye platonik aşkı komşu oğlu Nihat’ı da katar. Birbirlerine söyleyemedikleri sevgilerini de Karasu, romanda işlemektedir.

Karas, Nursen, “Ağlayan Nar”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.19-20, (öyk.)

Öyküde, sonu mutlu bir şekilde bitmeyen aşk konusu ele alınmaktadır. Öykü kahramanımız Selma, çok sevdiği Sinan karşısında çaresiz ve mutsuzdur. Bunun sebebi ise Sinan’ın vefasız olmasıdır. Sinan gider başka biriyle evlenir. Bu olay yüzünden iyice bunalıma giren genç kız çaresiz, mutsuz ve yalnız kalmıştır. Öykü, kavuşamayan iki sevgilinin hikâyesi olarak böylece karşımıza çıkmaktadır.

Karas, Nursen, “Bir İnce Söğüt Dalı”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.21-22, (öyk.)

Gerçek bir gazete haberinden esinlenerek yazdığı bu öyküsünde Nurten Karas, sonu ölümlle biten bir aşk kurgulamaktadır. Kore Savaşı’na katılan Bahri, nişanlısı Raziye’yi geride bırakmıştır. Bir süre sonra Bahri’nin öldü haberi köye ulaşınca Raziye istemeye istemeye Bahri’nin kardeşi Hakkı’yla evlendirilir. Köyüne dönen Bahri ise gördüğü manzara karşısında şok olur. Eve asla girmez. Bir bahaneyle Raziye’yi eskiden buluştukları “Dereboyuna”(s.22) çağırarak oracıkta öldürür. Gelenekler ve örfler, Bahri’yi buna zorlayan en baskın unsurlar olarak öyküde öne çıkartılmaktadır.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza Afroz Ediliyor”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.12-13, (öyk.)

Serinin bu dördüncü hikâyesinde yazar, Roza’nın sıradan bir Pazar günü sandıkta bulduğu bir mektup sonrasında çocuklarını ve eşini terk edişini, bu yüzden de Katolik kilisesi tarafından afroz edilmesini anlatmaktadır.

Katolik inancına bağlı olan Roza’nın kiliseye rağmen evini terk etmesi ve başka bir adamla evlenmesinde bir sakınca görmemesi dikkat çekicidir. Kilisenin afrozun da ciddiye almaz. Roza taviz vermeden inandığı gibi yürümeye devam eder. “Bir mektup bıraktı Tante Roza arkada, üç çocuk bıraktı, biri emzikte, kaz kızartması ve elma pastası yapmasını, yemek masası örtülerini kolalamasını, dolapları yerleştirmesini öğrettiği hizmetçi kız bıraktı, Margarita ekili bir küçük bahçe, tahta merdivenli, yüksek tavanlı, çalar saatli bir ev bıraktı, her Pazar sabahı kiliseye giden, her Pazar öğleden sonra koynuna giren kocayı bıraktı, şapka giyen komşu kadınları, sü-

müklü çocuklarını bıraktı, onların kocalarını, onların da kaz kızartmalı hayatlarını bıraktı, kiliseyi bıraktı, çan seslerini, org seslerini, noel şarkılarını bıraktı, kiliseden dönen çocukların attığı kartopuyla delinen camı tıkadı sol memesini, yüreğini yağ tabakasıyla örten sol memesini bıraktı. Gitti.”(s.13)

İşlek, Nevin, “Gülşen’in Ölümü”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.14-15, (öyk.)

Öyküde, kimi kimsesi olmayan Gülşen adlı bir kızın Boğaza düşüp boğularak ölüşü ele alınmaktadır. Anlatıcı yazar, Gülşen’in çocukluğuna ve gençlik yıllarına dair anekdotlar da vermektedir.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza Mezarlıkta Üretici Oluyor”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.13-16, (öyk.)

Öyküde, Roza’nın kocasının ölümünden sonra giriştiği hayat mücadelesine tanık olmaktadır. Roza bir yandan dükkân işletir öte yandan dergi, kartpostal ve gazete satar. Hint felsefesiyle ilgilenen ve keman çalan koca bir sabah ansızın ölür. Savaş sonrası işleri kötüye giden Roza, “Sizlerle Başbaşa”(s.13) dergisinin ilan sayfalarını karıştırırken aklına bir fikir gelir ve mezar peyzajı firması kurar. Aynı dergiye ilan vererek bir süre geçimine bu işten sağlar. Belediye, işçilerin grev yapma tehlikesine karşı bir kampanya düzenleyerek Roza’nın işlerinin sekteye uğramasına sebep olur. “Altta daha büyük bir fotoğraf: ortada Tante Roza, elinde tırmık, sağında ve solunda keman çalan kocasından olan çocukları ellerinde kova kürek. İş tuttu. Mezarlık memurları onlara özel para almaları yasaklanmışken özel teşebbüsün bu işten para kazanması karşısında ayağa kalktılar ve belediyeyi grevle korkuttular. Bunun üzerine belediye <belediye mezarlıkları temiz tutuyor> kampanyasına girişti ve işler aksadı. Ama yine de Tante Roza bu işten bir süre geçinecek ve keman çalan kocasına, keman biçimi, mermer bir mezar taşı yaptıracak kadar para kazandı.”(s.16)

Roza, bir kadın olarak savaş yıllarının zor koşullarına rağmen mücadelesini bırakmaz. Ticaret yaparak erkeklerin egemenliğinden kurtulmaya çalıştığı görülür. Ticarete kafası yatan ve cesur bir kadın portresi öyküde çizilmektedir.

Erbil, Leyla, “Gecede”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.22-28, (öyk.)

Cinselliğin mesele edildiği bu öyküde, kadın erkek ilişkisinde kadının zayıflığı, horlanması, hayatında yaşadığı olumsuz durumları ve bunun karşısında erkek figürünün aldığı rol konu edilmektedir. Öyküde yer alan bu durumların Semra karakteri üzerinden verildiği görülmektedir.

Kadının toplumdaki yerinin tam olarak belirlenemediği öyküde Semra, kendisiyle yüzleşmektedir. Semra, cinsel özgürlüğün kendisine ait olmasını ister. Bu yüzden ilk çocukluk döneminden itibaren ailesinden baskı görür. Yaşlandıkça cinsellik adına yaptıklarından pişmanlık duyar. Bunları iğrenç ve erkekleşmek olarak görür. Ama cinselliğinden ödün verdiğini ve erkeklerin arasında yerinin olmadığını çok geç anlayacaktır. Semra, erkeğin bu egemenliğinin karşısında kadınların birleşmesini istemektedir. “Aralarına dönebilsem, yeniden başlayarak, kendimizi değiştirmekten, dün sabah baktım ilk katı vermiş göbeğim, geceleri bacaklarım şişiyor, gözkapaklarımda alkol memecikleri, başında ta başında, kafamıza vura vura bir eyleme soksalar bizi, esindirselerdii öylesine törel değerler, uğruna ölünesi. Rus-Amerika savaşı da başlamadı daha, başlayacağı da yok. Türk-Çin-Amerika-Afrika. Sırtımızı döve döve hadi deseler, hadi savaşa deyyuslar, korkak, kaçaklar, kancıklar, savaşmadan olmaz.”(s.22)

Kemal, Orhan, “Hakaret”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.16-17, (öyk.)

Öyküde, alt tabakadan düşük gelirli üç arkadaşın karşılaştıkları sıradışı bir durum anlatılmaktadır. Tanımadıkları bir adam bunlara selam vererek yan masaya oturur. Üç kafadarla bir şekilde konuşmaya çalışan adam, karşılık bulamayınca öfkelenir ve küfretmeye başlar. Küfürlerine de karşılık bulamayan adam, sinir harbiyle dışarı çıkar ve bir süre sonra yanında polisle meyhaneye geri döner. Adama göre gençlerin onunla konuşmaması ve küfürlerine bile cevap alamaması bir hakarettir. “Cevap vermenize ulan eşşoğlu eşşekler, ben küfrüne bile önem verilmeyecek budala mıyım? Gine cevap alamayınca, ağlayacak kadar hırslı, elindeki boş kadehi masaya adeta fırlatıp, söylenerek çekti gitti. Az sonra bir polisle geldi. Üç arkadaşı göstererek: Bu adamlardan davacıyım dedi. Bana hakaret ettiler.”(s.17)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza Bütün Rüzgârlara Açık”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.19-20, (öyk.)

Serinin bu öyküsünde Tante Roza’yı yine para kazanma mücadelesi içinde görürüz. Roza, açık arttırmayla aldığı malları satarak hayatta kalmaya çalışır. Anneannesinin yahudilerle ilgili anlattıklarından etkilenene Roza, tıpkı onlar gibi ucuz mal alıp pahalıya satarak zengin olmanın peşine düşer.

Daha sonra “Sizlerle Başbaşa”(s.20) dergisinde gördüğü ilandan etkilenir ve pansiyon açar. Müşteriler ise hizmetten pek memnun değillerdir ancak gidecek başka bir pansiyon yoktur. Müşterilerini birgün pikniğe çıkaran Roza, onlarla birlikte bot kazası geçirirler. Roza, bot kazasından çevredekilerin yardımıyla kurtulur. Bütün bu olaylardan sonra Roza, yorulmuş bir şekilde yalnız başına evine döner. “Neckar ırmağının ortasında bir kuş uçtu. Fernando, Carlo’nun elinden tüfeği kaptı. <Bırak da biraz biz atalım.> Tetiği çekti. Tante Roza, sosisleri kâğıt peçetelere sarıp uzatıyordu, battılar. Evet USA Army malı şişme kurtarma sandalı, delikmiş. Akıntıya kapıldılar... Çevredeki evlerden duyup çığlığını kurtardılar Roza’yı; bir Pazar rüzgârından olsun kurtardılar. Titreyen çenesiyle kendine uzatılan sıcak kahveyi içerken: <denemedim> diyordu Roza, <bir şu sandalı önceden denemedim.> Onu eve bıraktılar. En yorgun açısıyla açtı kapıyı... Anneanesi Yahudiler hakkında yanılmıştı.”(s.20)

Celile, Cem, “Gavremoğlu Konağı”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.25-28, (öyk.)

Öyküde, bir zamanlar ihtişamlı bir geçmişe olan konakların artık eski saltanatlarını kaybetmeleri konu edilmektedir. Yazari konaklar hakkındaki bu gözden düşüşü “Gavremoğlu Konağı”(s.25) altında okura sunmaya çalışmaktadır.

Güley, Beyhan, “Tam Gülerken”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.17-19, (öyk.)

Öyküde, kadın erkek ve çocukların günün yoruculuğundan ve bunalımından dolayı uğradıkları bozgun, yine bir kadının gözünden aktarılmaktadır. Herkes günlük işlerinin stresini omuzlanıp evine götürür. Öykü anlatıcısına göre kimse günlük ilerini bitiremez ve hep yarına erteler. İnsanlar, bir sonraki gün için içlerinde yalanlar

biriktirirler. Öyküye göre herkes kendini ve birbirlerini aldatmaktadır. İşte tam gülerken insanın aklına bu olumsuzluklar gelir ve yüzüne bir hüznün perdesi çekilir.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza Soluk Kır Çiçeklerine Geri Dönüyor”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.20-24, (öyk.)

Öyküde Sabuncu, Roza'nın, savaşa giden kocasını aldatışını ve yeniden evlenmek için çıktığı İngiltere yolculuğunu anlatmaktadır. Savaşın ve yokluğun insanların üzerinde bıraktığı değişimler öyküde görülmektedir. Roza, savaşın ve yokluğun insanların erdemlerini yok etmesine sebep olduğunu anlamıştır.

Karasu, Bilge, “Boğaziçi Üzerine Bir Ön Metin”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.18-24, (öyk.)

Bu öyküde Bilge Karasu, insanlarla olan ilişkileri ya yenilmek ya da tutsak edilmek olan balık, martı, kedi gibi hayvanları konu etmektedir. Öyküde, insanların karmaşık veya karanlık eğilimleri usta bir gözlem yeteneğiyle sunulmaktadır.

Dergide, öykünün sağ üst köşesinde şu kayıt bulunmaktadır.

“Buna <metin> diyorum ya, resimli bir kitabın <yazılı yarısı> bir filmin <söz tümleci> de diyebilirdim. Derim de. B.K.”(s.18)

Apaydın, Talip, “Ak Dut Ağaçları”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.26-29, (öyk.)

Öyküde, bir Anadolu kasabasında yaşayan iki arkadaşın köylerine misafir gelen iki kıza âşık olmaları konusu ele alınmaktadır. Veli ve Sefer onbeş onaltı yaşlarında iki delikanlıdır. Aynı köyden olan ve zamanında Ankara'ya giderek çok zengin olan Kelağa her yıl köye ailesiyle tatile gelir. O yıl adamın kızı Nilüfer'in arkadaşı İnci de gelmiştir. Çocuklara günlük işlerini gördüren Kelağa'nın karısı, çocuklara kızları onlarla evlendireceğini söyleyerek onları umutlandırır. İki arkadaş bu vaatten sonra iyice âşık olmuşlardır kızlara. Veli birgün Nilüfer'e kaçmaları için mektup yazar ve ondan da olumlu cevap gelir. Bir gece kızı kaçırmak için çadıra girer ancak işler umduğu gibi gitmez. Çadırda dayak yer. Ertesi gün olanlar köyde duyulur ve Veli, herkesin diline düşer.

Öyküde, saf Anadolu köylüsünün saflık-sefillik temelinde ironik durumları irdelenmektedir. Şehirli olanlar, köylülerle dalga geçmiştir.

Sıtkı, Şahap, “Acemi”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.16-17, (öyk.)

Öyküde, acemi bir gazete satıcısı çocuk ele alınmaktadır. Çocuk, elindeki gazetelerin tamamını satamamış ve parkta bir bankın üstünde sinirli sinirli oturmuş düşünmektedir. Yanına sokulan orta yaşlı adam onunla uzun uğraşlar sonucunda konuşmayı başarır ve elindeki gazeteleri satın almak ister. Buna ilk önce şaşırın Mehmet, elindeki gazeteleri üç liraya satarak sevinçli bir şekilde adamın yanından koşar adım uzaklaşır. Hikâyenin temelinde hayat zorluğu ve para kazanamamanın kişi üstünde bıraktığı olumsuz izlerin hâkimiyeti görülmektedir.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza Yaşamakta Israr Ediyor”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.18-20, (öyk.)

Bu öyküde, işsiz kalan Roza'nın gördüğü bir iş ilanına başvurması ve o işte çalışmaya başlaması ele alınmaktadır. “Vestiyer Aranıyor”(s.18) ilanını gören Roza, günler sonra gittiği “üçüncü sınıf bir bahçe lokantasında”(s.19) işe başlar. Görevi sadece vestiyer sorumlusu değil aynı zamanda kadınlar tuvaleti sorumluluğudur. Günler birbirini kovalar ve Roza birörnek hayatına devam eder. Birgün sorumlusu olduğu kadınlar tuvaletinden bir erkek çıkar. Adamı gerektiği gibi uyarır ama tartışmaya başlarlar. Adam, Roza'dan buranın kadınlar tuvaleti olduğunu ispat etmesini ister. Roza, bu duruma çok sinirlenir. Adamı tuvalete kilitleyip işi bırakır. “Tante Roza aslında bu sözlere değil bu beklenmedik olaya öfkelenerek kapadı adamı helaya, sürmeledi kapıyı, çektir gitti oradan. Bu son işi, bu insanları sevmemesi beklenmedik bir olayla bitivermişti...”(s.20)

Öykünün geneline bakıldığında Roza'nın yaşamak için mücadeleden vazgeçmediği görülmektedir. İşsiz kalmak pahasına bile olsa çizgisinden taviz vermez ve umutsuzluğa kapılmaz.

Ebeoğlu, Ayla, “Bir Gün”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.22-23, (yk.)

Öyküde, bir kadının kocasına rağmen duyduğu yalnızlık ve durum karşısındaki çaresizliği anlatılmaktadır.

Duras, Marguerite, “Yaz Akşamı On-Buçuk”, (ev. Ferit Edgü), *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.28-30, (yk.)

Marguerite Duras’ın “Yaz Akşamı On-Buçuk”(s.28) adlı bu metni aslında bir romandır. Dergide sadece çok kısa bir kısmının evirisi Ferit Edgü tarafından yapılmıştır. Öykünün konusu ise tatil için Madrid’e yola çıkan ve fırtınadan dolayı geceyi bir kasabada geçirmek zorunda kalan; bu arada da bir cinayetin ortasına düşen ailenin durumu ele alınmaktadır. Maria fırtınadan kaçıp bir bara sığınır. Orada tanıştığı esrarengiz erkekle koyu bir sohbete tutulur.

Dergide, öykünün bu kadarı verilmiştir. Derginin diğer sayılarında da öykünün devamına rastlanmamaktadır.

Edgü, Ferit, “Kaza”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.8-13, (yk.)

Öyküde, anlatıcının yaşadığı otobüs kazası, gazete ve radyodaki haberlerde uçak kazası olarak aktarılmaktadır. Anlatıcının yaşadığı gerçeklik karşısında gazetelerin sunduğu suni gerçeklik daha çok yankı uyandırmıştır. Olayın aslını öykü kahramanı çevresindekilere bir türlü anlatamaz. Onları buna ikna edemez.

İki farklı gerçeklik üzerine öykünün kurulduğu anlaşılmaktadır. Birincisi özenin yaşadığı asıl gerçeklik, ikincisi basının kamuoyuna dikte ettiği sanal gerçeklik. Bu iki zıt durum, öyküde birbiriyle çatışmaktadır. Öyküde, aynı zamanda medyanın kitleler üzerindeki ikna gücü de açıkça görülmektedir.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza I Love You”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.14-29, (yk.)

Serinin bu bölümünde ise, Roza’nın kasiyerlik ilanına başvurarak bir randevu evinde başından geçenler anlatılmaktadır. İşsizlikten sıkılan Roza kendini “Tante Roza; iş aramak demektir...”(s.14) diye tarif eder. “Sizlerle Başbaşa”(s.15) dergisinin-

deki ilan üzerine evden çıkar. Gittiği işyeri aslında bir genelevdir. Burada kasiyer olarak çalışmaya geldiğini söyler ve işe başlar. Roza, bir müddet sonra genelevde çalışan kadınlara benzemeye başladığını farkeder. Daha sonra Roza, duygularının etkisiyle sarhoş bir adamla odalardan birine girer. Ansızın yarı çıplak vaziyette odadan çıkan Roza, diğer kadınlar tarafından dövülerek uzaklaştırılır. Roza'nın işine de son verilir. Bu duruma anlam veremeyen Roza, o kadınlar tarafından ahlaksızlıkla suçlanmasına da şaşırır. Bu işin bile örgütlü olması gerektiğini anlamıştır. "... Bu evde de herşey parsellenmiş. Orospuluk, ahlaksızlık, namussuzluk bunu koparıp alanındır, anladı. Orospuluğun herkesin hakkı olmadığını, herkesin bir işi, bir bildiği olduğunu, savunulması gereken bir işi olduğunu. Bu bir örgüttür, her örgütün kendince kuralları vardır, bir örgütün içinde olmak gerektiğini anladı.”(s.29)

K., Tarık Dursun, “Beyaz Pişano Tuşlarında Kan”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.17-21, (öyk.)

Öyküde, ünlü bir piyanist olan Chopin'in Avusturya'dan Paris'e kaçarak oradan Avusturya'da hapse atılan arkadaşları için verdiği direniş konu edilmektedir.

Cem, Celile, “Manastırda Bir Gece”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.21-25, (öyk.)

Öyküde, şifa bulmak umuduyla son çare olarak manastırın altında yattığına inanılan yatırdan umar bekleyen Müslüman ahalinin durumu anlatılmaktadır.

Şener, M., Ertuğrul, “İnsan Taneleri”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.25-29, (öyk.)

Öyküde, zamanın ve mekânın insanlar üzerindeki değiştirici etkisi konu edilmektedir. Öykü kahramanı Hacı, beş yıl içerde yattıktan sonra memleketine döner. Ama insanlar değişmiş, tanıdığı birkaçı da ölmüştür. Şehir bile o beş yılda çok değişmiştir. En yakın arkadaşlarından Cingöz Almanya'ya gitmiş, bir diğer arkadaşı Parlak Hayri de zengin birisiyle evlenip hayatını kurtarmıştır. Hacı, bu haberleri eskiden de takıldıkları meyhaneci Çingene'den aldıktan sonra başı dumanlı bir şekilde eve doğru yola koyulmuştur.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza’nın Papağanı”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.25-26, (öyk.)

Serinin bu öyküsünde yazar, gittikçe yaşlanan ve kendisine olan ilgilinin azalmasıyla biraz daha bunalan Roza’nın, papağan sahibi olmak için gösterdiği çabayı anlatmaktadır.

Kafka, Franz, “Ölülerin Davetlisi”, (Çev. Fikret Ürgüp), *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.21, (öyk.)

Öyküde, gerçek ölüm ile yaşamın; yaşandığı sanılan yarı ölüm hali bir hayatın iç içe geçmesi anlatılmaktadır. Bir yandan yaşarken farkında olunan ve sanki ona hazırlanılan ölüm bilinci, bir yandan da buna rağmen tam olarak hakkı verilemeyen rutin, bildik ve ruhsuz bir hayat. Yaşayanların daha hayattayken bir ruh gibi gezinmeleri vurgulanmaktadır.

Olyeşa, Yuri, “Kiraz Çiçekleri”, (Çev. Niyazi Dalyancı), *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.22-26, (öyk.)

Öyküde, hayalperest olan kahramanın Nataşa adında bir kıza beslediği platonik aşk anlatılmaktadır. Kahraman, içinde bulunduğu toplumu ve düzeni inkâr ederek kendi yasalarını koyduğu düşsel bir evren oluşturmuştur. Kurduğu bu imgesel dünyada kimse aşkına zarar veremeyecektir. Hatta kendi kurduğu düşler ülkesinde yönetici değil de polis olmayı seçmiştir. “Ben: En şaşırtıcı şeyin ne olduğunu biliyor musun Abel? En şaşırtıcı şey, benim bu tılsımlı ülkede bir polis olmam. Elimde çiçeklenen pırıl pırıl bir peygamber assıyla, durgunluklar içinde, bir kral gibi muhteşem yürüyeceğimi sanırdın değil mi? Ama bak şimdi... Onun yerine bir polisin ışıklı gece copu var elimde. İmgesel ve gerçek evrenlerin ne garip bir çatışması... Üstelik bir polise dönüşmenin mantıksal başlangıcının tüm bir aşk oluşu, bundan da garip.”(s.24)

Platonik sevgilisinden aldığı kiraz çekirdeğini saklayan kahraman, o çekirdeği toprağa gömüp kiraz ağacı olmasını istemektedir. “Bundan beş yıl önce bana birkaç taze kiraz vermiştin. Ben hiç unutmadım: avucumun içi pembeleşmişti kirazın suyuyla. Elini boru gibi yapıp bana böğürtlen de vermiştin. Ağzımda bir kiraz çiçeğiyle

ayrılmışım yanından. Bu kiraz çekirdeğinden, beni sevmenin anısına bir kiraz ağacı dikmişim.”(s.24)

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza Grand Düşes Şu Anda Müştafi”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.27-28, (öyk.)

Bu öyküde, Roza'nın eski eşi Mathes'e çıkan loto parasıyla yaptıkları şeyler anlatılmaktadır.

Mathes, Roza'nın dükkânını kaybetmesinde kendisinin de dahli olduğunu düşünerek ona ev işlerinde yardımcı olur. Rosa da Mathes'in yaptığı işleri kendisine olan borcundan düşer. Bu arada Roza'nın hem kızıyla hem de komşularıyla arası iyi değildir. Mathes birgün Roza'ya kendisine lotodan kazandığı ikramiyeden bahseder. Eski kocasını ikna eden Roza, bir büfe açar. Ancak işlerle ilgilenmez. Mathes ile birlikte loto parasını da Paris'te yerler. Roza, giriştiği bu işte ilgilenmediği için başarısız olur. Plansız yaşayan Roza'nın hatalarından da ders çıkarmadığı öyküde göze çarpmaktadır.

Sabuncu, Sevgi, “Roza'nın Düşü”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.24-25, (öyk.)

Serinin bu öyküsünde Roza artık iyice yaşlanmıştır. Psikolojisi de son zamanlarda iyice bozulan Roza, kendi hayatıyla görmüş olduğu bir rüyayı bizlerle paylaşmaktadır. Bu rüyasında artık hiç kimseyi tanıyamaz. Kocalarını karıştırır. “Köstebek deliği sürünmelerle genişleye genişleye bir dehliz olmuştu. Tante Roza baktı arkasına ki bir çıplak erkek. Bunu beraber getirmiş olmak bütün yanılgılarının küçük bir devamından başka ne? Peki ama hangisi bu? Hans mı? Değil. Birinci ya da ikinci kocası mı?..”(s.24)

Roza, düşünde ölmüştür ve tanıdığı herkes cenazesine gelir. Öyküden de anlaşılacağı üzere Roza'nın gördüğü bu rüya aslında onun hayatının bir film şeridi gibi gözünün önünden akıp gitmesinden başka bir şey değildir. Roza'nın kendi kişiliğiyle ilgili bir saptama da ayrıca ilgi çekicidir. “Tante Roza yanlışa verilen addır.”(s.24) “O Roza ki kimseye bir şey öğretemeyip, kimseden bir şey öğrenmeyendir.”(s.25)

Genez, T., Mualla, “Mesrurabla”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.26-27, (öyk.)

Öyküde, ortalama bir memurun yaşadığı olaylar konu edilmektedir. Mesrur hanım yaşı biraz geçkin, oturup kalkmasını bilen, ağır başlı bir kadındır. Otuz küsur yıldır annesine ve kız kardeşlerine bakmaktadır. Evin yükü omuzlarında olduğu için de evlenmemiştir. Kaderin bir cilvesi sonucunda boşanmaları için mahkemeye şahitliğe gittiği Sabahattin Bey’le evlenir. Mesrur Hanım’ın çalıştığı yerden oda arkadaşı da diğer şeylerde olduğu gibi bu evlilik hususunda da kendisini kıskanır. Ama artık hiçbirşey Mesrur Hanım’ın umrunda değildir. O çok mutludur.

Akmen, Üstün, “Kapı”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.28, (öyk.)

Öyküde, varoluşçuluk akımının etkisiyle birlikte bireyin düşüncelerinin, eylemlerinin ce varlığının durumları ele alınmaktadır. Kahramanın sevgilisi varlığını sorgulamaktadır. “Kimim ben dedi. Hiçbirşeye iye değilim, sana bile. Kim olduğumu bilmem ve tanımam gerek.”(s.28)

Öyküde, yanlışlarla örülü bir dünyada doğruları bulma çabası ön plana çıkmaktadır.

Sabuncu, Sevgi, “Tante Roza’nın Yolculuğu”, *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.24-26, (öyk.)

Öyküde, evine gelen faturalar, vergiler ve gazeteler yüzünden bunalan; her haliyle yaşlanmış ve yeniden kendine gelmenin gerekli olduğuna inanan Roza’nın çıktığı tren yolculuğu anlatılmaktadır.

Twain, Mark, “İçler Acısı Bir Yolculuk”, (Çev. Fazlı Keşmir), *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.27-29, (öyk.)

Öyküde, bir kış gecesi uzun bir tren yolculuğu esnasında tüfeklerle dolu sandığa bekçilik yapan kahramanın o gece nasıl yaşlandığı konusu ele alınmaktadır. Hikâye, kahraman tarafından anlatılmaktadır. Kahraman ölen arkadaşının son isteğini yerine getirmek ister. O istek ise “Wisconsin”(s.27) şehrine, ailesinin yanına götürülmek. Ama trende bir karışıklık olur ve kahramanın bekçilik yaptığı sandık arkadaşının naaşının olduğu sandık değildir. O, tüfeklerle dolu bir sandıktır. “... Bundan daha garip olanı, sağlığımı nasıl kaybettiğim. Onu bir kış gecesi 200 millik bir tren

yolculuğu sırasında, bir tüfek sandığına bekçilik ederken yitirdim. İşte olaylar bundan ibaret. Şimdi bunları size anlatacağım.”(s.27)

Sabuncu, Sevgi, “The End Tante Roza”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.27-29, (öyk.)

Serinin son öyküsünde, Roza'nın bir kaza sonucu ölmesi ve akabinde yaşanan olaylar anlatılmaktadır.

Roza'nın kaza sonucu ölmesi, toprağa verilmesinde sorun çıkartır. Kaza sonucu öldüğünün belgelenmesi gerekmektedir. Bununla beraber bir aile yakınının da olması şarttır. Roza'yı öldüğü ilçedeki yetkililer kabul etmez. Belediyeye teslim edilmek istenir. Sahipsiz olduğunu belgelemek için araştırmalar yapılır. Pasaportunda dinsiz kaydına rastlanır. Daha sonra olayı duyan Mathes gelir ve tabutu teslim alır. Aile arasında yapılan toplantı sonucunda Roza yakılır.

Mathes küllerle eve döner. Evdeki siyah kedilerden biri vazoyu kırar. Diğerleri de etrafa saçılan küllerle Roza için hazin bir son oluşturmuştur. “...Çiş-kül karışımıyla Tante Roza The End yazmış, bir kalp yapmış, çocuklar gibi ortasından bir ok geçirmiş, üç damla akıtmış altından.”(s.29)

Erbil, Leyla, “Ayna”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.18-20, (öyk.)

Bilinç akışı tekniğiyle yazılan bu öyküde, temelde ana oğul konusu ele alınmaktadır. Ana, arşstokrat bir aileden gelir ve paşa karısıdır. Oğul ise antiemperyalist bir akım doğrultusunda gerillacı biridir. Güney Amerika'ya birkaç Amerikalı öldürmek için gitmiştir. Oğlan Amerikada kısa sürede öldürülmüştür.

Burjuva düzen içinde sıkışıp kalan ve düzene isyan eden tipler görülür öyküde. Öyküde dikkati çeken bir diğer husus ise annenin kızına ve oğluna uyguladığı cinsel baskı ve şiddettir. Söz konusu bu durum da çocukları ileride hastalıklı bireyler haline getirmiştir.

Anne, çocuklarından onu yansıtan bir ayna olmalarını ister. Leyla Erbil'in bu öyküde noktalama işaretlerini alışılmışın dışında kullandığı dikkatleri çekmektedir.

Sabuncu, Sevgi, “Delikli Nazarlık”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.21-22, (öyk.)

Öyküde, Rumeli’de yaşayan ve Selanik’te ticaretle uğraşan İzzettin Efendi’nin oğlu Necip’in çocukluk yılları anlatılmaktadır. Sevgi Sabuncu’nun öyküyü anlatırken kullandığı yerel dil dikkatlerden kaçmaz. “Şaban ayında efendimecağzıma eşraf-ı Selânikî’den İzzet efendinin nur gibi, nurcuklar gibi oldu bir oğulcağızı. Uğlan pek güzel idi, idi körpecik. Kuyasın uncağıza Necip bir ad, dedi ebe İzzet efendiye. Kuydular uğlancağıza Necip adını.”(s.21)

Öyküde, Rumeli’de yaşayan Türklerin geleneksel yaşam biçimlerine de yer verildiği görülmektedir.

İşlek, Nevin, “Recebin Adasında”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.25-27, (öyk.)

Bilinç akışı tekniğiyle yazılan öyküde, bireyin çevresinde olanlara karşı duyarsızlaşım yabancılaşması konusu ele alınmaktadır. Herkesin hergün yaptığı rutin işler öykü kahramanı tarafından garip karşılanmaktadır. Kendini gittikçe yalnız hissetmektedir. İnsanların bu hallerine gece uyumayarak ay eşliğinde bakış atar. Hiçbiri de ona göre değildir. O kendini herkesten farklı hissetmektedir. Özellikle kent yaşamına ayak uyduramadığı öyküden anlaşılmaktadır.

Cem, Celile, “Ferruh Abla”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.14-20, (öyk.)

Öyküde, sıradışı ve çevresindeki insanların nazarında aykırı giyinen, yaşayan, hareket eden “Ferruhabla”(s.14) adlı kadının gelenek karşısında hayata tutunma çabası anlatılmaktadır.

Ebeoğlu, Ayla, “Kaçış Yok”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.22-23, (öyk.)

Öyküde, dava, savaş, halkı bilinçlendirme gibi konular karşısında zayıf düşen; bunlarla mücadele dahi etmek istemeyen kadın imajına yer verilmektedir. Öykü kahramanı kadın, gerçek sevgiyi arar. Beylik laflardan ve icraatlerden kaçmaya çalışır. Yapacağı eylem somut ve küçüktür ama bunda bile yanlış anlaşılır. “Abla bir

yirmibeş kuruş versene, açım be! Kapkara yüzlü bir çocuk dilenci. İçki içtiğimiz yerde. Duvarın dışında. Elimi çantama götürdüm.

-Bırak dedi. Bencilsin. Bu en çok seni mutlu edecek. Hiçbirşeyi değiştirmez ona verdiğin yirmibeş kuruş. Gözlerimle yalvarıyordum. Elim çantamda zavallı bir biçimde kalakalmıştı. Oğlan gitmişti.”(s.23)

K., Tarık Dursun, “Dünyanın Bin Türlü Hali”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, aralık 1968, s.8-14, (öyk.)

Öyküde, 1948 yılında ortaya çıkan Berlin Buhranı'nın insanlar üzerinde yarattığı olumsuz etkiler konu edilmektedir.

Frisch, Max, “İsidor'un Öyküsü”, (Çev. Sezer Duru), *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.14-31, (öyk.)

Öyküde, İsidor adlı öykü kahramanının sıradışı hayat hikâyesi anlatılmaktadır. Isidor, karısını ve çocuklarını çok seven, eczacılıkla uğraşan biridir. O'nu tek sinirlendiren ise karısının olur olmaz sorularıdır. “İsidor'u derinden kızdıran karısının sürekli soruları dışında herşey yolunda idi.”(s.14) Bir gün Majorka adasına gitmeyi kararlaştıran çift, bir gemiyle bu yolculuklarını gerçekleştirmek isterler. Dalgınlık sonucu İsidor yanlış gemiye biner. Yabancı lejyonların bulunduğu gemiye binen İsidor'dan yedi yıl boyunca haber alınamaz. Yedi yıl sonra sakalları uzamış halde belinde tabancasıyla eve dönen İsidor herkesi şaşırır. Karısıyla yaptığı konuşma çok kısa sürer. Karısının, “İsidor, diye sordu kadın: Bunca zaman nerelerdeydin?”(s.31) sorusuna çok sinirlenen kahramanımız, tabancasını çıkartır ve masanın üstünde duran pastaya ateş eder. Hiç kimse böyle bir şey beklemez ve İsidor çekip gider.

Tam bir yıl sonra geri dönen adam ikinci kez aynı durumla karşılaşınca bu sefer hiç dönmemesine çıkıp gider. Öyküde, eşlerin birbirini tam tanıyamaması sonucunda yıkılan yuva olgusu da anlatılmaktadır. İsidor'un eşi yedi yıl sonra bile hala eşine sorulması gereken soruları sormamıştır. Eşine sarılıp, onu kucaklamamıştır. Eşini anlamamakta ısrarcı davranmış ve onu kaybetmiştir.

Faulkner, William, “Emily’ye Bir Gül”, (Çev. Ülker İnce), *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.24-29, (öyk.)

Öyküde, despot bir babanın, toplumun ve soyluluğun; yaşama sevincini içinde barındıran ve hayattan beklentileri olan genç bir kıza nasıl zarar verdiği konusu işlenmektedir.

Nesin, Aziz, “Kazan Töreni”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.25-27, (öyk.)

Aziz Nesin, ince mizah diye adlandırabileceğimiz bu öyküsünde, bürokrasi içinde bulunan kimselerin sırf bürokrasi yerine getirilsin diye katıldıkları törenler, karşılama ve kutlamalardaki durumlarını anlatmaktadır. Sadece formalite yerine getirilsin diye düşünülen komik ve zor durumlar işlenmektedir.

Nesin, Aziz, “Fil Hamdi”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.27-28, (öyk.)

Aziz Nesin bu öyküsünde, kanunlardaki aksaklıklar ve yanlış işleyişler sonucunda yılan hikâyesine dönen tahkikatın ince bir eleştirisini yapmaktadır. “Fil Hamdi”(s.27) adında azılı sabıkalı polisin elinden kaçır. İstanbul Emniyeti suçlunun yakalanması için taşra teşkilatlarına yazılı emir gönderir. Aynı zamanda sabıkalının tarifini de yapar. Yanlış işleyiş yüzünden polisler her tarafta onlarca Fil Hamdi yakalamıştır. Zor durumda kalan İstanbul Emniyeti aramaların durdurulmasını emreden ikinci bir tebligat gönderir. Öyküde yaşanan aksaklıkların, polisle halkın karşı karşıya gelmesine ve hak mahrumiyetlerine yol açmasına sebep oldukları da gözlemlenmektedir.

Nesin, Aziz, “İnsanlar Uyanıyor”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.23-24, (öyk.)

Öyküde, devletin aydınına duyduğu güvensizlik mizahi bir yolla ele alınmaktadır. Öyküye göre aydın kişi olan kahramanımız cezasını çektikten sonra dışarı çıkar. Ancak devlet bu kişiyi halen daha adım adım takip etmektedir. İş için başvurduğu her yere daha sonra polisler gelerek işini bozmaktadır. Aslında esnaf, bu aydın kişinin mahalleden taşınmasını istemez. Çünkü onu gözetlemeye gelen polislerin sayısı o kadar fazladır ki kahraman taşınırsa, esnafın işleri de bozulacaktır. Hergün

polislerin kahvede çay içmeleri, manavdan kasaptan alışveriş yapmaları esnafın işine gelmektedir.

Aydın-devlet çatışmasının tipik bir örneğinin bu öyküyle anlatılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Hikâyenin sağ üst köşesinde şu kayıt yer almaktadır: “Moskova’da yayımlanan, her hafta üç milyon basılan KROKODİL-Timsah adlı derginin geçen yıl açtığı ve bu yıl sonuçlanan, uluslararası mizah hikâyeleri yarışmasında arkadaşımız bu hikâyesiyle birinciliği almıştır. Türkiye’de ilk kez yayımlanan bu hikâyeyi aşağıda okuyucularımıza sunuyoruz.”(s.23)

Nesin, Aziz, “Vatani Vazife”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat 1969, s.26-29, (öyk.)

Aziz Nesin bu hikâyede, memlekete gelen yabancı heyete karşı hiçbir kurumunu beğendiremeyen devletin, zarar gören imajını düzeltmek için eski bir sabıkalı hırsızdan umduğu medeti ironik bir üslupla anlatmaktadır.

Devlet, heyet karşısında içine düştüğü zor durumdan çok daha fazla aciz gösterecek başka bir durumun içine kendini sokmuştur. Devletin çaresizliği ve acizliği vurgulanmaktadır.

Hikâyenin sağ üst köşesinde şu kayıt bulunmaktadır: “Bu hikâye ‘ALTIN-KİRPI’ armağanını kazanmıştır.”(s.26)

Sabuncu, Sevgi, “Nasıl Öğreteceğim Köpeğe Aportu”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.20-22, (öyk.)

Bilinç akışı tekniğinin kullanıldığı öyküde yazar, köpeğini eğitmek isteyen bir adamın iç dünyasında beliren çocukların, nesnelere, sözcük ve kadınların durumlarını anlatmaktadır.

Beckett, Samuel, “Atılmış Biri”, (Çev. Sezer Duru), *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.24-29, (öyk.)

Öyküde, aylıklık portresi çizilerek aylıklık konusu ele alınmaktadır. Başarıdan yoksun ve hayattan bıkmış olan öykü kahramanının faytonla dolaşarak bir günü geçirdiğine şahit oluruz. O günün gecesinde faytoncunun ahırında kalan adam, sabah

erkenden kalkıp, faytoncuya verdiği parayı da alarak aylaklığına ve yalnızlığına geri döner.

İşlek, Nevin, “Küçük Kız Nereye Gidiyor”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.22-23, (öyk.)

Öyküde, bir tren yolculuğunda aynı kompartımanı paylaşan insanların günlük halleri öykü kahramanı kadın tarafından resmedilmektedir.

Cem, Celile, “Hacatçılar”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.24-25, (öyk.)

Öyküde, sıradan bir mahallede yaşayan insanların fakirlik, umutsuzluk içinde bile hayattan zevk alabilmesi konusu ele alınmaktadır. Küçük şeylerle mutlu olabilen küçük insanların dünyası anlatılmaktadır.

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Dedemin Bıyıkları”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.22-29, (öyk.)

Öyküde yazar, kendi çocukluk döneminde yaşadığı bir aşk hikâyesini anlatmaktadır. Aynı zamanda babası, dedesi ve annesinden de bahsetmektedir. Ana-babanın aşka bakışıyla çocukların ki karşılaştırılmaktadır.

Sabuncu, Sevgi, “Kötü Şarkılar”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.26-27, (öyk.)

İç monolog tekniğiyle kahramanın anlatıldığı bu öyküde yazar, hırslı bir kadını olayın merkezine oturtur. Bu kadın hırsını alabilmek için çirkin şeylere başvurur. Nadiren de olsa şarkı dinleyen kadının canı sıkılmaktadır. Öyküde kadın aynı zamanda erkeklerin yapmacıklığından da şikâyet eder.

Kürnek, Cavit, “Delikli Dünya Anısı”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.16-24, (öyk.)

Öykü kahramanı olarak karşımıza çıkan yazar bu hikâyede, bir anı tadında annesini, babasını, kız kardeşini kısacası ailesiyle geçirdiği günleri anlatmaktadır.

Meri, Veijo, “Tarak”, (Çev. Semiramis Aydınlık), *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.25-26, (öyk.)

Öyküde, bazen insanların algılarının karışabileceği ve bu yüzden kaybettikleri eşyaları bulmada müthiş derecede zorlanabilecekleri konusu işlenmektedir.

Hikâyenin sağ üst köşesinde Semiramis Aydınlık'ın şu kaydı yer almaktadır: “Veijo Meri, 1928’de Finlandiya’da Karelien’de doğmuştur. Çağdaş Fin yazarları arasında seçkin bir yeri vardır. Roman ve özellikle kısa hikâyeleri ile tanınmıştır. S.A.”(s.25)

Başat, Mert, “Adı Konmamış Kent”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.14, (öyk.)

Öyküde yazar, İstanbul’u bir kent olarak hayalinde tasvir etmektedir. Kenti sokaklardaki ayrıntılara varıncaya kadar tasvir eden yazar, içinde yaşayan insanları da anlatmaktan geri durmaz. Kısacası öyküde, bir kent panoraması çizilmeye çalışılmaktadır.

Başat, Mert, “Nöbetçi”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.15, (öyk.)

Öyküde, kent yaşamındaki görünür hiyerarşi ve tabakalaşma konusu ele alınmaktadır. Bu özellikle alt tabakadaki insanlar arasında daha fazla hissedilmekte ve normal görülmektedir. Bu yüzden de artık bu durum içselleştirilmiştir.

Kürnek, Cavit, “Berber Demirci”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.17-21, (öyk.)

Öyküde, berber ve demirci ustası iki arkadaşın diyaloglarıyla süren bir konuşmaya şahit olmaktadır. Öykünün ana teması ise; insanın elde edemeyeceğini bile bile bazı şeyleri istemesi yani kendisiyle çelişkiye düşmesidir.

Yıldız, Bekir, “Karlım”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.14-15, (öyk.)

Öyküde, ana tema olarak çok eşliliğin mizahi bir anlatımla eleştirisi yapılmaktadır.

Adalı, Bilgin, “Anıt”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.23-24, (öyk.)

İdeolojik kaygılarla yazıldığı anlaşılan öyküde, varolan sisteme karşı sokaklarda polisle verilen mücadele konu edilmektedir.

Lermontof, “Âşık Garip”, (Çev. İsimlessiz), *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.24-28, (öyk.)

Sonu mutlu bir şekilde biten bu halk hikâyesinin konusu aşktır. Hikâyenin bu varyantında Tiflis’de yaşayan Âşık Garip ve Mahmihri birbirlerine âşık olurlar. Âşık Garip’in başından geçen serüvenler anlatılmaktadır. Âşıklar sonunda birbirlerine kavuşmaktadırlar.

Bu hikâyenin hem bizde hem de Türk Dünyası’nda çeşitli varyantlarının olduğu bilinmektedir. “Türkiye’de Âşık Garip hikâyesi üzerine inceleme metin neşrine dayalı en önemli çalışma Fikret Türkmen’e (1974) aittir.”(Atnur, 2007: 149)

K., Tarık dursun, “Silahlara Veda”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.24-27, (öyk.)

Öyküde, sevgilisi yanbaşında kollarının arasında sessiz sedasız ölen gencin, bu ölüm karşısında içine düştüğü durum anlatılmaktadır. Sevgilinin bu ani ölümü karşısında öykü kahramanı, şaşırılmış ve bu olaya tepkisiz kalmıştır. Neden sonra ağlamaya başlamış ve sebebini de manolyaya bağlamıştır. “Paltomu aldım, çıkarken içeri hiç bakmadım. Kapıyı çektim, kilitledim. Anahtarı kaputumun cebine koydum. Merdivenlerden indim. Çevre ılımtı. Az yürüdüm. Sokağın tam başında durdum, bir sigara yakacakken hiç yoktan ağlamaya başladım. Geç farkına varmıştım; pezevengin biri, ‘koklama, solar diye’ sıkı sıkıya tembihlediği halde manolyayı koklamıştı.”(s.27)

Cem, Celile, “Gece”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.24-26, (öyk.)

Öyküde, bulunduğu durumdan hiç memnun olmayan ve bu yüzden de geceleri bir türlü uyuyamayan bir kadının kendisiyle verdiği psikolojik mücadele ele alınmaktadır.

Kadın hayattan memnun değildir. Kocasından ve annesinden ve hatta geceleri uyutmayan sokaktaki köpekten bile hıncını çıkarma peşindedir. Geceyi bu duygularla geçirerek sabah olmasını beklemektedir.

K., Tarık Dursun, “Üç Silahşörler”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.16-19, (öyk.)

Öyküde, bir şehrin, niyeti bozuk adamlar tarafından sömürülmesi konusu ele alınmaktadır. Kerim, Atos, Aromis ve Portos dört arkadaştır. Öyküden anlaşılacağı üzere Kerim iyiyi, diğer üç arkadaş ise sömürüyü, sahtekârlığı, dolandırıcılığı temsil etmektedir. Yaşanılan çağ artık vurgun çağıdır.

“-Atos neredeydin?

-Yolgeçen hanında. Meyhanecinin bir kızı vardı, görülmelere değerd.

-Sen nerdeydin Aramis?

-Ben hep burdaydım, bir yere kıpırdamadım. İşim başımdan aşkındı, kıyıları yağmalıyordum.

-Ya sen, ey Portos?

-Öyle güzel evler yaptım ki! Bire aldım, ona sattım; ona aldım, yüze sattım, yüze aldım; bine sattım.

Geç öğrendi Kerim; geç öğrendi taşın sert olduğunu, gördü: Ateş yakar, su eritirdi. Atos işbirlikçiydi, Aramis işbirlikçiydi, Portos işbirlikçiydi. Kerim?

Kerim, koca Belgrad Ormanı’nda bir kişiydi.”(s.19)

Aker, Oya, “Ölmek”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.19-20, (öyk.)

Öyküde, bir dostun ölümü sonrası yaşanılan duygular ele alınmaktadır.

Kürnek, Cavit, “İnce Çimene Su”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.21-24, (öyk.)

Öyküde, sıradan bir Anadolu kasabasında yaşayan ailenin şehre göçmeleri ve buraya ayak uyduramayarak dağılışları konusu ele alınmaktadır.

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Ormanda”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.20-29, (öyk.)

Öyküde, açgözlülük ve hırsızlık konusu ele alınmaktadır. Ormanda koruculuk yapan öykü kahramanı “Kolcu Hüseyin”(s.20) “Mühendis Osman Bey’le”(s.20) iş-

birliği içindedir. Hüseyin, ormandan kaçak bir şekilde kesilen ağaçları görmezden gelir. “Bu gece bir parti tomruk daha indireceklerdi aşağıya. Mühendis Bey görme demişti. Görmeyecekti; onlar sonra kendini göreceklerdi.”(s.20)

Öyküden anlaşılacağı üzere işini yukarıdan bağlayan vurgunu yapmakta ve halkın eli yine boş kalmaktadır. Aç gözlülüğünün cezasını çeken Hüseyin, bir ağaca asılı vaziyette ölü olarak bulunur.

Lenz, Siegfried, “Oeltzka’ya Yolculuk”, (Çev. Semiramis Aydınlık), *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.25, (öyk.)

Öyküde, bir kilo çivi için neredeyse bütün kasabanın çıktığı yolculuk anlatılmaktadır. Çevirmen öykünün sonuna şu kaydı düşmüştür:

“1926’da bu öykünün geçtiği Doğu Prusya’nın güneyinde Lyck’de dünyaya geldi yazar. Filozofi öğreniminden sonra edebiyat tarihi ve İngiliz filolojisi ile de uğraştı. Şimdi serbest yazar olarak Hamburg’da yaşamaktadır. (So zärtlichwar Suleyken) isimli kitabından çevirdiğim bu öyküyü yazar, geçtiği yerlerin diyalektiğiyle yazdığı ve bu diyalekti ben, bizim Rumeli şivesine benzettiğim için konuşmaları ona göre çevirdim. S.A.”(s.25)

Yavkov, Yordan, “Beyaz Kırlangıç”, (Çev. Özdemir İnce), *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.16-18, (öyk.)

Öyküde, umut teması işlenmektedir. Kızının tutulduğu amansız bir hastalık sonucu gitmediği doktor kalmayan çaresiz bir babanın son umut olarak efsanevi beyaz kırlangıcı arama gayreti ele alınmaktadır. “Beyaz kırlangıç ne demektir bilmiyor musun? Yüz yılda bir gelir ancak, böyle! Ve onu kim görürse bütün hastalıklarından kurtulur! Gunço, dedi, daha ne bekliyorsun oraya gitmek için? Nonka’yı oraya götürmek lazım...”(s.17)

Adalı, Bilgin, “Menekşeli Öykü”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.20-22, (öyk.)

Öyküde, devrimci yapıya sahip olduğu anlaşılan anlatıcı kahramanın, karısına âşık oluşu ve menekşe çiçeklerinden hareketle devrimin önünde kimsenin duramayacağına anlatmasına şahit olmaktadır.

Öykü kahramanı, menekşeleri halk örneğiyle kişileştirerek onları devrimin birer simgesi olarak görmektedir. “Köylü gibidir menekşe, kardeş bile sayabiliriz onları. Toprağa çok yakındır ikisi de, uzaklaşamaz bir türlü topraktan, boy atıp yükselemez. Gül gibi saray yosması değildir. Tam anlamıyla bir proleter olduğu ileri sürülebilir.”(s.21)

Parkan, Mutlu, “Ölümün Eşiğinde”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.22-23, (öyk.)

Öyküde, insanların anlaşılabilmesiyle birlikte biraz öfke, biraz umut ve devrim sevdasıyla örülü yaşama sevinci ele alınmaktadır.

Lenz, Siegfried, “Wszcinsk’de Banyo”, (Çev. Semiramis Aydınlık), *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.24-25, (öyk.)

Öyküde, anlatıcının akrabalarının bir handa konakladıkları sırada başlarından geçen banyo macerası anlatılmaktadır.

Pelin, Elin, “Aziz Spiridon’un Gözleri”, (Çev. Bilgin Adalı), *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.17-19, (öyk.)

Öyküde, genç, yakışıklı, namuslu ve dindar olan bir ayakkabı tamircisinin manevi yolculuğu ele alınmaktadır. “Aziz Spiridon”(s.17) ayakkabı yaptırmaya gelen kadınların ölçülerini onları görmeden, avlunun girişinde yere serdiği külle alan bir kişidir. Bir gün bir kadın ayakkabı ölçüsünü aldırarak ister ve bunu da Spiridon’un bizzat kendisinden bekler. Aziz Spiridon, kadının ayaklarının ölçüsünü alırken bir ara gözü kadının bacaklarına takılır. Bu durumu kabullenemeyen iffetli genç, iki gözünü de çıkartır ve dağlara gider. Dağlarda artık günaha bulaşmayacağını düşünen gencin gözünün önüne yine o kadın gelir. Ne yaparsa yapsın o görüntüden bir türlü kurtulamaz. O anda günah işlememek için gözsüz olmaya gerek olmadığını anlar. Çaresizce Tanrı’ya yalvararak ona yol göstermesini bekler. “Tanrım, Tanrım, neden

azap çektiriyorsun bana? Sana erebilmek için gözlerimi oydu, gene de çok uzağım senden. Sana nasıl ulaşabileceğimi öğret bana. Bir yol göster Tanrım!”(s.19)

“Yüreğindeki tanrısal saygıyla yüzüstü yere kapaklandı Aziz Spiridon. Kalkıp çevreye bakındığında, içinde güneşlerin yansıdığı, göller kadar derin, güzel mavi gözleri yeniden yüzünü süslüyordu.”(s.19)

Yavkof, Yordan, “Serafım”, (Çev. Fikret Arıt), *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.21-22, (öyk.)

Öyküde, fakir Bulgar köylüsünün herşeye rağmen göstermiş olduğu fedakârlık ve paylaşma konusu ele alınmaktadır. Öykü kahramanı “Serafin”(s.21) adında genç birisidir. Yazın “Belitsa’da Panayot adında”(s.21) bir kiremitçinin yanında çalışmış ve para biriktirmiştir. Kasabasına dönen gencin aklındaki ilk iş, kendisine bir palto almaktır. Kasabanın kahvesinde otururken bir kadının kahveciden yalvararak para istediğini duyar. Kadın çok fakirdir, kocası da çalışamayacak derecede hastadır. Kadın, kocasını doktora götürmek için para aramaktadır. Olaya şahit olan Serafin hiç düşünmeden kadına parayı verir. Kahveci durumu öğrendiğinde çok şaşırır. Serafin ise yardım edebildiği için çok mutludur.

Onursal, Cevdet, “Baba-Oğul ve Tren”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.16-19, (öyk.)

Öyküde, bir babanın askerden izine gelen oğlunu tekrar askere uğurlaması ve bu arada içinden geçenler ele alınmaktadır.

Lenz, Siegfried, “Okuma Aşkı”, (Çev. Semiramis Aydınlik), *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.24-25, (öyk.)

Öyküde, absürd bir konu ele alınmaktadır. Yıllar sonra okuma öğrenen yazarın dedesi “Hamilkar Schass”(s.24) okuma hevesini o kadar özümsemiştir ki kendilerini öldürmeye gelen eşkıyalara bile aldırış etmemektedir. Ancak bu okuma aşkı ve korkusuz tavırları düşmanları tarafından korkuyla karşılanmış böylece kaçmalarına sebep olmuştur.

Karaliçef, Angel, “Yaşlı Bozhil’in Umudu”, (Çev. Ülker İnce), *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.26-28, (öyk.)

Lirik bir anlatımın hüküm sürdüğü öyküde, yoksul bir köylünün, babadan kalma arslan armasını satmak için kasabaya gidişi anlatılmaktadır. Bu arma, yoksul köylünün son umududur. Ancak kuyumcu bunun altın değil bakır ve değersiz olduğunu söyler. Umutları tükenen köylü, köyüne dönmek için yürümek zorundadır. Bir müddet yürüdükten sonra tipide kaybolur ve karların içinde ölür.

Parkan, Mutlu, “Bir Öykünün Öyküsü”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.24-25, (öyk.)

Öyküde, insanoğlunun başından geçen bütün olumsuzluklara rağmen, hayatın ve yaşamının değerli, bu değerlerin de anlamlı olduğu teması işlenmektedir.

Tokgöz, İsmet, “Dönüş”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.26, (öyk.)

Öyküde, içerden yeni çıkmış bir adamın mahallesine dönerken içinden geçenler anlatılmaktadır.

Sabuncu, Sevgi, “Ayı Boyamak”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.26-27, (öyk.)

Öyküde, “Hasan Özçakar”(s.26) adlı kişinin kazandığı ihale ve akabinde yaşanan olaylar konu edilmektedir.

Akmen, Üstün, “Hiçbirşey Değil Ama İnsan”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.24-26, (öyk.)

Öyküde, intihar sonucu ölen bir kadının işyerindeki arkadaşları üzerinde bıraktığı etki konu edilmektedir. Kimileri bu ölüme çok çabuk alışmıştır. Öykü anlatıcı kahraman ise, halen daha bu ölümü, ölüm şeklini sorgulamaktadır.

Adalı, Bilgin, “Gün Dağların Ardında”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.17-18, (öyk.)

Öyküde, genç bir kızın yaşamın ne anlama geldiğini, etrafında olup biten olaylarla anlamlandırmaya çalışması konusu ele alınmaktadır.

Cem, Celile, “Yavaşın İsmayıl”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.20-24, (öyk.)

Öyküde zorlu hayat şartlarının insanları kendine uydurması ve her ne olursa olsun insanın bir şekilde zorluklarla mücadele etmeye alışması ele alınmaktadır.

Halikarnas Balıkcısı, “Kancay”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.21-23, (öyk.)

Öyküde, ölen çingene karısı “Kancay”(s.21)’in yaşadığı zorluklarla dolu hayatı anlatılmaktadır.

Halikarnas Balıkcısı, “Gülen Ada”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.24-25, (öyk.)

Bu öyküde Halikarnas Balıkcısı, Deli Davut Adlı öykü kahramanı vasıtasıyla deniz ve doğaya karşı olan sevgisini dile getirmektedir. Masalsi bir anlatımın hâkim olduğu öyküde bahsi geçen adaya kişileştirme yoluyla bir dişilik yüklenmesi dikkat çeken unsurdur. “Deli Davut Gülen Ada’ya doğru fırlarken, ada sanki onu karşılamak için kalçalarına kadar denizden kalkardı. Deniz adayı firdolayı sarar, köpük ve çırpıntılılarıyla onun belini, gerdanını ve koltuk altlarını gıdıklardı...”(s.24)

Halikarnas Balıkcısı, “Pazar Yeri”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.26-27, (öyk.)

Öyküde, bir adamın pazar yerinde parasını kaptırdığı çingene kıza âşık oluşu anlatılmaktadır.

Halikarnas Balıkcısı, “Değirmenci Ateşoğlu Nasrettin”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.28-29, (öyk.)

Öyküde, “Değirmenci Ateşoğlu Nasrettin”(s.28), kendisine öğütmesi için getirilen çuvalardan birinde arpalarla saklanan paraları da öğütmüştür. Bu duruma çok sinirlenen müşteri değirmenciye döver. Değirmenci, kızacağı karşılık vereceği yerde müşterinin hareketini gülererek ve normal karşılar.

Öyküden anlaşılacağı üzere değirmenci, sorunlarla başa çıkmayı, onları gülererek karşılamakta bulmuştur. Öyküde, aynı zamanda insanların açgözlü, hırslı tutumları da eleştirilmektedir.

Demirtaş, Ceyhun, “Namlu Ağam”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.21-24, (öyk.)

Öyküde, bir inşaat ustasının, hayatı, yaşamayı öğrendiği ve gözünde adeta ilahlaştırdığı efendisinin ölümünden duyduğu derin üzüntü anlatılmaktadır. Zamansız gelen bu ölüm karşısında inşaat ustası içten içe de hınç duymaktadır.

Sözer, Önay, “Harun İle Tekesi”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.24-31, (öyk.)

Öyküde, Hz. Harun’un Tevrattaki anlatılan kıssasından hareketle yazar, Hz. Harun ve tekesini öykünün merkezine yerleştirmektedir. Hz. Harun’un günahlarından arınmak amacıyla günahlarını tekesine yükleyip onu çöle bırakması ve ardından yaşananlar konu edilmektedir. Hikâyenin sağ üst köşesinde şu kayıt yer almaktadır:

“... ve teke onların bütün günahlarını kendi üzerinde ıssız bir diyara taşıyacak.

TEVRAT, Levililer, Bap 16/22”(s.25)

Nesin, Aziz, “Ramazan Aydın”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.26-27, (öyk.)

Aziz Nesin bu öyküsünde, yalnızlığını ve neden yalnız kalmayı sevdiğini anlatmaktadır. Yazar, sıkıyönetim döneminde “Amerikan yardımından verilmiş olan”(s.26) bir barakada tutuklu kalmaktadır. Barakanın camlarının birinin köşesinde yazılı “Ramazan Aydın”(s.26) ismini görür ve yazıdan hareketle o kişiyle konuşmaya başlar. Sanki Ramazan Aydın oradadır, canlıdır ve yazara hayatını anlatır. Yazar, Ramazan Aydın’ı uzun uzun anlattıktan sonra aslında neden yalnız kalmadığını ve bununla nasıl başa çıktığını şu cümlelerle aktarır: “Yalnız kalınca niçin mi yalnızlık çekmiyorum? Çünkü kendimi çoğaltıyorum. Tek başıma kalabalık oluyorum. Her kapalı kaldığım yalnızlığında pekçok Ramazan Aydın’larla arkadaşlık edşyordum; denizin dibini seyredecek bir tavan, bulutlu gökyüzünü seyredecek duvarlar buluyorum.”(s.27)

Adalı, Bilgin, “Günlerden Biri”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.29-31, (öyk.)

Öyküde bitkilerin, böceklerin, güneşin, bulutların insanlar tarafından pek de umursanmayan her zamanki halleri anlatılmaktadır. Birbirleriyle olan alakaları, ilişkileri ele alınmaktadır.

Nesin, Aziz, “Üç Nöbetçi”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.25-27, (öyk.)

Öyküde yazar, tutuklu olduğu dönemde tanıdığı ve hoşuna gittiği üç askeri anlatmaktadır. Öykünün sonunda o üç askeri yazar, şöyle özetler:

“Ben o barakadaki kapalılıktan kurtuluncaya dek, saçlarını kazıtmış er her nöbete gelişinde yazdığım mektupları kendisiyle göndermemi istedi: Sivas’ın köylüğünden olan er de amcasının da Adalar’da oturduğunu söyleyip böbürlendi, övündü: Tokat’lı er de yalnızlığıma acındı durdu, ‘Bir kişi cennetin bile tadı yok!’ dedi durdu boyuna. İkisini çok sevdiğim, birini de hiç sevmediğim o üç eri unutamayacağım.”(s.27)

K., Tarık Dursun, “Hurşit ile Mahmihri”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.28-31, (öyk.)

Öyküde, klasik halk hikâyelerimizden olan *Hurşit ile Mahmihri* adlı masalın çağdaş bir versiyonuna yer verilmektedir. Bu hikâyede bilindik halk hikâyelerine özgü binitler, okul vs. gibi kavramlar şekil değiştirmiştir. “Baylan büyüdü, bir dediği iki edilmedi: önce tahta at aldılar, sonra bisiklet, sonra mobilet, en sonra da bir Mercedes 280 S. Özel okullarda kolejlerde okudu; yabancı diller, yabancı tavırlar öğrendi, özgürlüğün tadına erdi.”(s.29) Hurşit’in ilgi alanları bile bildiğimizden farklı sunulur bu hikâyede. “Doğrusu, yakışıklılığından, görgüsünden, bilgisinden, baba zenginliğinden, han hamam, bağ bahçe, tarla sahibi olmaktan, güzel ata binmekten, iyi araba kullanmaktan, bir tadışta bütün cinler arasında Gordon’s cinini, bütün viskiler arasında Black and White’ı öbürlerinden şıpınışı ayırma yeteneğinden, günde üç paket Benson and Hedges içmekten başı göğe ermişti. Alacağı kızın da kendisi gibi olmasını istiyordu.”(s.29)

Öykünün, klasik halk hikâyesindeki tek ortak noktası ise âşıkların birbirlerine kavuşamaması ve öykünün acı bir sonla bitmesi olarak görülmektedir.

Öcal, Güngör, “Soba”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.26-27, (öyk.)

Öyküde yazar, babasının kendisinde bıraktığı kötü imajı gözler önüne sermektedir. Baba, eve hergün sarhoş gelir. Yine birgün eve sarhoş vaziyette gelen baba, evdeki sobayı satmaya götürür. Üstünde satılık yazısıyla sobalarını eskicide gören öykü kahramanı, üzüntüsünden adeta yıkılmıştır. Artık sobaları ve sobalı evleri sevmez.

Ay, Behzat, “Aynı Evde Ayrı Dünyalar”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.26-27, (öyk.)

Öyküde, birisi tembel, diğeri aşırı kıskanç karı kocanın birbirlerine fikir olarak tamamen yabancı oluşları konusu ele alınmaktadır.

Grodzienska, Stefania, “Aile Bunalımı”, (Çev. Semiramis Aydınlik), *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.28, (öyk.)

Öyküde, birbiri içine girmiş evlilikler sonucu ortaya çıkan trajik bir durum konu edilmektedir.

Seyda, Mehmet, “İlgisiz”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.24-30, (öyk.)

Öyküde, kendi halinde memurluk yapan bir kadının ailesi, komşuları, köpekleri ve sevgilisiyle olan ilişkisi anlatılmaktadır. Sıradan küçük insanların küçük dünyaları verilmeye çalışılmaktadır.

K., Tarık Dursun, “Seyfülmülk Hikâyesi”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.23-25, (öyk.)

Öyküde, kahramanımız Seyfülmülk’ün, nişanlısı Nurcihan’ı öldürmesi ve bu yüzden idam edilişi anlatılmaktadır. Törelere, geleneklere Seyfülmülk’e bunu emreder. “-Gitsin dedi Koca Posof. Elleme gitsin! Biz yokken kurulmuş düzeni bozmasın, töremizi çiğnemesin, yaşlılarının yanında yüzünü eğmesin!”(s.24)

Ama anne oğlunun gitmesinden yana değildir. Başka akıllara uymasını istemez.

“-Gitme ey Seyfölmölk! Gitme canım oğul, uyma bu akıllara. İyi akıl değil bu akıllar.”(s.24)

Seyfölmölk’ün törelere karşı aciz kaldığını ve nişanlısını öldürdüğünü görürüz. Öyküde, törelerin insanların hayatında nasıl belirleyici rol oynadıkları da vurgulanmaya çalışılmaktadır.

Ay, Behzat, “Mektup”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.26-27, (öyk.)

Öyküde yazarın, bir mektubu rastlantı sonucu okuruyla paylaşması anlatılmaktadır. Mektubun gönderildiği ilçe ve soyadları değiştirilerek harfi harfine verildiği görölmektedir. Mektubun içeriğinde ise genelde memurların, özellikle de öğretmenlerin düştükleri içler acısı durumlar ele alınmaktadır. “Senin oralarda öğretmen arkadaşların, sebze yapıp para babası olmayı, arsa satın almayı düşünüyorlarmış. Okumuyorlarmış. Yakınıyorsun. Sanki buradakiler başka şeyler mi düşünüyorlar. Buradakiler de tütün yapıyorlar. Hiç okumayan öğretmen de bir okuyan da. Hatta okumayanlar bilinçlenerek suya sabuna dokunmadıkları için daha çabuk terfi ediyorlar...”(s.27)

Memurların da aynı kötü vaziyette olmaları yakınılan başka bir durumdur. “Biz öğretmeniz ya bunun için genellikle öğretmenlerden söz açıyoruz. Öteki memurlar beterin beterleri... Sabahlara dek kumar oynamaktan, birbirlerinin ayaklarını kaydırmak için tuzak kurmaktan başka bir şey bilmiyorlar.”(s.27)

Tokgöz, İsmet, “Göl ve Gömlek”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.28-29, (öyk.)

Öyküde, gölün kıyısında oturan kahraman, oraya gelen çocuk, demirci ve kadını gördüğü gibi yalın bir şekilde anlatmaya çalışılmaktadır.

Meriç, Nezihe, “..dedi, ‘Ölüm Aklımda’”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.26-31, (öyk.)

Bu öyküde, Nedret adında çalışmayan bir ev hanımının anlamsız, birörnek yaşamı anlatılmaktadır. Kadının hayatının çoğunun mutfakta geçtiği anlaşılmaktadır. Tek düze hayattan kurtulmak isteyen kadın değişimi özler. Komşusuyla olan ilişkilerinin hikâyede iç veya bazen de dış monologlarla ilerlediği görülmektedir.

Maugham, Somerset, “Öğle Yemeği”, (Çev. Mükerrerem Taşman), *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.24-25, (öyk.)

Öyküde, uzun yıllar görmediği ve ansızın çıkıp gelen bayan arkadaşını yemeğe götüren adamın, yemekte düştüğü tuhaf durum anlatılmaktadır.

Thurber, James, “Macbeth’in Esrarı”, (Çev. Semiramis Aydınlik), *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.27-28, (öyk.)

Bu öyküde öykü kahramanı, İngiltere’de otellerin birinde tanıştığı Amerikalı bir kadınla Shakespeare’in meşhur oyunu “Macbeth”(s.27) üzerine kritik yapmaktadır. Kadın çok iyi bir cinayet romanı okuyucusu olduğunu ileri sürmektedir. Macbeth eserinde asıl katilin “Macduff”(s.27) olduğundan emin olduğunu söylemektedir. Adam da böyle olmadığını ispatlamak istercesine eseri yeniden okur ve kadını katilin başkası olduğuna ikna etmeye çalışır. “Lady Macbeth’in babası kralı öldürdü.. diye sürdürdüm, dışarıdan gelen ayak seslerini duyunca da cesedi yatağın altına sokup yatağa kendi girdi. Amerikalı kadın karşı çıktı...”(s.28)

Gence, Emine, “Düşman”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.19-20, (öyk.)

Öyküde, hayat kadınıyla müşterisi arasında sabah yaşadıkları gerginlik anları anlatılmaktadır. Kadın erkek müşterilerinin sabah kalkınca yaptıkları klasik davranışlara bir anlam verememektedir. “Şimdi mutlaka konsolun gözüne para koyuyordur. Neden bana vermez ki hiç? Sanki beni utandırmamak için... Sanki bu yapılan namussuzca birşeymiş gibi...”(s.19)

Kadın, yaptığı işten herhangi bir alçaklık duymamaktadır. Müşterilerinin ise ona acıyan gözlerle bakmalarını düşmanca tavır olarak görmektedir.

Gence, Emine, “Adres”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.20-22, (öyk.)

Öyküde, metresliğini yaptığı adamdan hamile kalan kadının, istemeye istemeye karnındaki çocuğu aldırması konusu işlenmektedir. Kadın, aldırıldığı bu çocukla birlikte umutlarını ve özlemlerini de aldırıldığını düşünmektedir.

Kür, Havva Pınar, “Aşk Hikâyesi”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.23-25, (öyk.)

Öyküde bir kadının, sohbet havasında kendi hayatını anlatmasına şahitlik ederiz. Uzun yıllar Avrupa’da yaşamış olan kadının başından bir evlilik geçmiştir. Evliliği de dâhil hayatında hep özgür yaşayan kadın, kocasını aldatmakta ve başka erkeklerle yatmakta bir sakınca görmez. Türkiye’ye döndükten sonra aynı şekilde erkeklerle yatmaya devam eder.

Kür, Havva Pınar, “Dün Gece Yatağında”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.25-27, (öyk.)

Öyküde özgürlüğü uğruna, arada ayrılmayı gerektirecek ciddi bir durum olmamasına rağmen zengin ve yakışıklı kocasından ayrılan kadının serüveni anlatılmaktadır.

Demirseren, Bedii, “Marpessa”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.26-29, (öyk.)

Öyküde, Yunan mitolojisinde yerini bulmuş olan denizkızı “Marpessa”(s.27) ile balıkçı “İdas’ın”(s.27) ölümsüz aşkları konu edilmektedir. Hikâyenin geçtiği yer olan “Taşucu”(s.26) beldesi Akdeniz’de Torosların eteğinde yer alır. Burada, mitolojik sevgililere atfedilen bir de mağara vardır. Yazar, bu aşk hikâyesiyle birlikte belde ve mağara hakkında da bilgiler vermektedir.

İncesu, Yıldız, “Şarkılı Öykü”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.20-22, (öyk.)

Öyküde, Ankarada askerlik yapan *Mustafa Hiçyılmaz*’ın başından geçen bir olay ele alınmaktadır. Askerliğinin dördüncü ayını tamamlayan Mustafa, alayda çok sıkılmıştır. Ulus’ta çarşı iznini geçirmek için izin alır ve bir dolmuşa biner. Herşey

bu dolmuşa binmesiyle başlar. Radyoda çalan şarkı hüzünlü olan Mustafayı iyice esir almıştır. Aklından şiirler geçen Mustafa o sarhoşlukla hem Ulus’u dolaşır hem de duygu dolu anlar yaşar. Öyküde yazar, psikolojik çözümlere de yer vererek öyküsünü zenginleştirmeye çalışmıştır.

Tokgöz, İsmet, “Deniz Üstünde Beyaz”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.23-24, (öyk.)

Hikâyede, oturdukları evden taşınmaya karar veren bir aile ve bu ailenin en büyük çocuğunun mahalleye, kardeşine, arkadaşlarına karşı hissettiği düşünceleri anlatılmaktadır.

Kür, Havva Pınar, “Direniş”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.25-26, (öyk.)

Öyküde, istenmeyen, sevilmeyen ve dayanılamayan olaylar karşısında öykü kahramanı adamın göstermeye çalıştığı direnişi anlatılmaktadır. Adam, etrafında olan iğrenç diye tabir ettiği olaylara boyun eğmek istememektedir. Bunu da kendince odasındaki yatağa uzanarak ve hiç kıpırdamayarak yapmak niyetindedir. Ancak bu yöntemle başarılı olamayacağını kısa sürede anlayacaktır.

Uyar, Tomris, “Diz Boyu Papatyalar”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.19-22, (öyk.)

Öyküde, baba, oğul ve annenin hikâyesi anlatılmaktadır. Baba Orhan işi dolayısıyla hep şehir dışına çıkmaktadır. Karısı Şermin’le sık sık mektuplaşırlar. Bu mektuplaşmalarda Orhan, karısına hep aynı şeyleri sorar ve tembih eder. Öyleki Şermin, mektuplarda neden bahsedileceğini ezberlemiştir. “... Ev sahibi, mutfak musluğu için birini gönderdi mi yoksa sızıyor mu musluk yine? Sakın savsaklama karıcığım, on kere telefon et gerekirse. Ahmet’e de söyle derslerini boşlamasın. (İşler bitti.)”(s.19)

“Çok içmiyorsun değil mi Şermin? Aklım sende kalmasın diye soruyorum, yoksa gönlünce iç tabi. Cumaya görüşürüz. Gözlerinden öperim. Kocan, Orhan.”(s.19)

Günler geçmiş ve Şermin kocasına kavuşmuştur. Buna rağmen birşeylerin eksikliğini iyice hissetmektedir. Kadın bu hislerle düşünmeye daldığı esnada bir gaze-

tede bir uçak şirketi ya da bir yazlık otelin reklamı sandığı “Diz boyu papatyalar”(s.22) yazısı gözüne çarpar ve ne anlama geldiğini düşünmeye koyulur.

“Şermin’in hızla akan düşünceleri kesintiye uğradı. Kuponlardan birinin yanındaki yazı gözüne çarptı: YU PAPTİYALAR... BOYU PAPTİYALAR... DİZ BOYU PAPTİYALAR... diye okudu. Bir uçak şirketinin ya da bir yazlık otelin reklamı olsa gerek... Geçirmek istiyorsanız, sizi DİZ BOYU PAPTİYALAR... Başısı-sonu yırtılmıştı yazının.”(s.22)

“... dili bilmesek bile anlıyoruz. Akdeniz’in ortak dili bu. ‘Diz boyu papatyalar’ anlamına da gelebilir. ‘Daha yığınla çocuk bezi, don-çorap var yıkanacak’, anlamına da. ‘Seni seviyorum, hadi hoşça kal, bir gün o kıyı kahvesinde yanına çöküp iki kadeh içmek istiyorum aslında’, anlamına da...”(s.22)

Çoğu zaman kendisinin yanında olmayan kocasıyla, ergenlikten ötürü kabuğuna çekilen oğluya ve başkent bunalıcı havasıyla Şermin’in, gittikçe yalnızlaşmasına tanıklık ederiz.

Kür, Havva Pınar, “Yüz On Yedinci Sayfa”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.23-26, (öyk.)

Öyküde, iki aylığına geldiği yazlık evde bir adama âşık olan kadının hikâyesi anlatılmaktadır. Kadın evli ve çocuk sahibidir. Son yıllarda kocası hayatı çekilmez bir hale getirmiştir. Tatilde tanıdığı adama âşık olan kadın, adamın vücut hatlarına âşık olmuştur. Onu, bir heykele benzetmektedir. Kadın, herşeyi göze alıp onu İstanbul’a götürmek ister. “Kadının aklına o anda geldi fikir. Adamı alıp İstanbul’a götürmek, evinde saklamak fikri.”(s.25)

İstanbul’a gitmek için adamla anlaşan kadın, günlerce gelmesini bekler. Ama adam bir türlü gelmez. Kadın, adamın nişanlı olduğunu ve Ankara’ya gittiğini yazlığın hizmetçisinden öğrenir. Bütün bu olumsuzluklara rağmen kadın, fazla sinirlenmez. Tam aksine bu olayın kendisini rahatlattığını düşünür.

“Kendisini tedirgin eden, bunaltan, üzen, tüketen asıl sıkıntılarından çok daha keskin ama çok daha geçici bir sıkıntı yaratarak onu kendi kendisinden kurtaran ve hepsinden önemlisi, bütün bunları yaparken güzelliğinden bir dirhem bile yitirmeyen

bir adam yüzünden kavuşmuştu aradığı rahatlığa. Onun sayesinde temizlenmişti içi.”(s.26)

Onay, Can, “Ve İşte Yalnızlığım”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.22-25, (öyk.)

Öyküde, yalnızlık konusu ele alınmaktadır. Öykü kahramanı, sadece ay ışığının aydınlattığı odasında, yarın için aslında olmayan sevgilisiyle birlikte yapacağı şeyleri anlatarak yalnızlığına bir başka boyuta taşımaktadır. Günün sonunda yine dönüp o ıssız odasında yalnız başına yatağa uzanacaktır. “... Aya bakacağım. Gölge mi yükseltecek. Giderek ardımda ışık kaybolacak. Sonra yavaş yavaş herşey ağırlaşacak, gözlerim kapanacak. Yatağıma uzanacağım. Planımın sonu, ondan öteye bilmediğim yerler...”(s.25)

DEĞERLENDİRME

Öykü türü, *Dost Dergisi*'nde yer alan önemli türlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. *Dost Dergisi*'nde yayımlanan ilk öykü ise, Sevgi Nutku'nun “Bırakın Yoksulları Düşünsünler, Gelir Yoksul Oyunlar Akıllarına”(Nutku, 1964: 13-14) adlı öyküsüdür.

Dost Dergisi'nde yerli ve yabancı yazarlara ait pek çok öykü yayımlanmıştır. 1960'ların başı ve 70'lerin ortalarına kadar dergide birçok öykü yazarının hikâyeleri yerini bulmuştur. *Dost Dergisi*'nde en az bir öyküsü yayımlanan Türk yazarlar şunlardır: Sevgi Nutku, Ferit Edgü, Nevin İşlek, Cemal Aykın, Öner Ünalın, Muzaffer Erdost, Fikret Ürgüp, Fikret Tartan, Ayla Ebeoğlu, Hilmi Özgen, Nursen Karas, Celi- le Cem, Şahap Sıtkı, Turan Erol, Dudu Körücekli, Feyyaz Kayacan, Mübeccel İzmirli, Salim Şengil, Tarık Dursun K., Sevgi Sabuncu, Erten Üçer, Leylâ Erbil, Orhan Kemal, Beyhan Güley, Bilge Karasu, Talip Apaydın, Ferit Edgü, M. Ertuğrul Şener, T. Mualla Genez, Üstün Akmen, Aziz Nesin, Muzaffer Hacıhasanoğlu, Cavit Kürnek, Mert Başat, Bekir Yıldız, Bilgin Adalı, Oya Aker, Mutlu Parkan, Cevdet Onursal, İsmet Tokgöz, Halikarnas Balıkcısı, Demirtaş Ceyhun, Önay Sözer, Güngör

Öcal, Behzat Ay, Mehmet Seyda, Nezihe Meriç, Emine Gence, Havva Pınar Kür, Bedii Demirseren, Yıldız İncesu, Tomris Uyar.

Dost Dergisi'nde yabancı yazarların da öykülerine yer verilmiştir. Dergide, en az bir öyküsü bulunan yabancı yazarlar ise şunlardır: William Faulkner, Erskine Caldwell, Jaroslav Hašek, Juan Rulfo, Cleve Cärtmill, Heinrich Boll, Izak Babel, Richard Wright, Marquerite Duras, Franz Kafka, Yuri Olyeşa, Mark Twain, Max Frisch, Samuel Beckett, Veijo Meri, Lermontof, Siegfried Lenz, Yordan Yavkov, Elin Pelin, Angel Karaliçef, Stefania Grodzienska, Somerset Maugham, James Thurber.

Dost Dergisi'nde yayımlanan öykülerde aşk temasıyla birlikte yalnızlık, ölüm, kendinden kaçış, yabancılaşma, ötekileşme, batıl inanç gibi bireysel konuların yanında toplumsal konulara da yer verildiğini görmekteyiz. Özellikle Anadolu insanının saflığı, temizliği, gelenek ve göreneklere bağlılığının yanında köylerde çekilen türlü sıkıntılar ve ağalığın getirdiği sıkıntılar üzerinde durulmaktadır. Varoluşçuluk akımının etkisiyle yazılmış birkaç öykü de dikkatlerden kaçmamaktadır. *Dost Dergisi*'nde yayımlanan öykülerde dikkatleri çeken bir diğer husus ise klâsik öykücülük anlayışının değişmeye başlamasıdır. Kentleşmenin birey hayatında bıraktığı derin izler, bireyin kendinden ve toplumdan kaçışı, yabancılaşma, bilinçaltının dışa vurumu öykülerde işlenmeye başlamıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında yayılan karamsarlık, yabancılaşma gibi fikirler Türk öykücülüğünü de etkilemiştir.

2. 9. İnceleme-Değerlendirme

Alangu, Tahir, "Esendal'ın Toplu Eserleri Üzerine Birkaç Söz", *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.3-7, (inc.)

Bu inceleme yazısında, ölümünden birkaç yıl sonra Memduh Şevket Esendal'ın yayımlanmış ya da yayımlanmamış eserleri toplanarak ciltler halinde kronolojik bir sıraya konularak, bir dizi altında yayımlanmaya hazır hale geldiğinden bahsedilmektedir.

Tahir Alangu, Memduh Şevket Esendal'ın ölümünden sonra yayımlanan eserleri hakkında istatistiki bilgiler verir. Esendal'ın hikâyelerinden romanlarına anılarından tiyatro çalışmalarına kadar olan eserleri hakkında kısa değerlendirmelerde bulunmaktadır. Alangu, M. Ş. Esendal'ın edebiyatımızdaki yeri hakkında şunları söylemektedir: “M. Ş. Esendal'ın edebiyatımızdaki yerini yazıya başladığı tarihe bakarak (1916) ne gerilerde, ne de kendini yazılarına hasrettiği 1946-1952 yıllarında değil, eserlerinin derlenip toplu eserleriyle ortaya çıkacağı, okuyucuya mal edileceği yakın gelecekte, önümüzdeki yıllarda aramalıyız.”(s.6)

Alangu, yapılan bu derlemenin önemini ise şu cümlelerle aktararak yazısını bitirmektedir: “... Ondaki bu parlak umut verici manzarayı herkesin kolaylıkla seyredip güçlenmesi ve umutlanması için, herşeyden önce toplu eserlerinin derlenip yayımlanması gerekirdi. Bugün Esendal'ın toplu eserlerinin ilk cildini okuyacaklar bu bilinci paylaşacaklar, edebiyatımızın ne ölçüde güçlendiğini duyacaklardır kanısındayım.”(s.7)

And, Metin, “Minakyan ve Tiyatrolarının Oyun Dağarcığı”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.16-20, (inc.)

Yazıda, Minakyan'ın kim olduğu, tiyatroya nasıl başladığı hakkında bilgiler veren Metin And daha sonra da Minakyan'ın oyunlarının adlarını ve bu oyunları icra edenlerin adlarını vermeye çalışarak bir inceleme metni oluşturmuştur.

Yazısında, Minakyan tiyatro topluluğunun oyun dağarcığını ele almaya çalışan yazar, Minakyan'ın doğumu ve ailesi hakkında şu bilgileri verir: “... Minakyan 1839'da doğmuş ve Balat Kilisesi'nde vaftiz edilmiştir. Ailesi Hasköy'e geçmiş, Narsisyan okuluna gitmiş, babası terziydi. Minakyan'ın ilk tiyatro denemelerini daha önce yazdığım Ermeni Tiyatrosu üzerine yazılarda, ayrıca İzmir'deki Vaspuragan Tiyatrosu üzerine yazımda ele alınmıştı. Bu serüvenin 1864'den sonrasını kısaca görelim.”(s.16-17) Bu noktadan sonra Minakyan'ın tiyatroya nasıl başladığını ve oyunlarının oynanması için neleri göze aldığı anlatılmaktadır.

Metin And, “Nişantaşı Aurore Tiyatrosu'nda 8-15 Mayıs tarihlerindeki temsilleri solayısıyla topluluktaki oyuncuların oyunların adları verilmiştir.”(s.18) girişiyile hem oyuncuların adlarını hem de oyuncuların türü de yazılmıştır. Yazar, aynı zamanda Fransızca adlarıyla uzun bir oyun dağarcığı adlarını da vermiştir. And, şu

cümlelerle de yazısını solandırmaktadır: “Minakyan üzerine daha pekçok yazılacaklar var, bunları da başka yazılara saklıyorum.”(s.20)

Woddis, Jack, “Dünyanın Lanetlileri”, (Çev. Erdoğan Başar), *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.8-10, (inc.)

Bu çeviri inceleme yazısında, Cezayirli yazar Frantz Fanon’un “Dünyanın Lanetlileri”(s.8) adlı kitabı ele alınmaktadır. Kitabı kaleme alırken Fanon’un, “canlı bir hayal gücü ile ve sanki sinir uçları derisinin dışında çıplak, yalın kalmışçasına duyarak”(s.8) yazdığından bahsedilmektedir. Yazıya göre Fanon’un, Afrika devrimindeki sınıfı kuvvetleri ele aldığı ve bu konu hakkında bir teori ürettiği de anlaşılmaktadır. Afrika ülkelerinin çoğunda ki köylülerin emperyalist güçler tarafından nasıl ezildikleri de yazıda aktarılmaya çalışılmaktadır. Kitabın ana temasının sömürgecilik ve emperyalizm olduğu anlaşılan bu incelemede yazar son olarak şu cümlelere yer vermektedir: “Fanon’un bütün düşüncelerinin özünde, insanlığın kaderi vardır. Kitabının siyasi bakımından yetersizlikleri unutulduğu zaman, hayatını adadığı soylu mücadele, yani sömürgeciliğe karşı savaşı daha uzun süre hatırlanacaktır.”(s.10)

Mazucco, Roberto, “Karakterin Ölümü”, (Çev. Ulya Yalçın), *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.3-9, (inc.)

Yazıda, Avrupa edebiyatında klasik tiyatrodan çağdaş tiyatroya kadar ‘karakterin’ almış olduğu yol, geçirdiği evreler, gelişimi ve ölümü ele alınmaktadır. Özellikle klasik dönemde olağanüstü inandırıcı ‘karakterlerin’ görüldüğü ve bu devirden sonra ‘karaktere’ hayat veren oyuncuların yıldız dönemlerini yaşamaya başladıkları anlatılır. Yazıya göre oyuncunun ve temsil ettiği karakterin etkisini kaybetmeye başladığı an ise Pirandelli ile gerçekleşmiştir. “Oyuncunun üstünlüğünü sahneye koyucuya devretmeye hazırlandığı bir sırada Pirandello ‘karakter’in’ krizini hızlandırdı ve mezarının kazılmasına yardım etti.”(s.4)

Burjuva kültürünün gittikçe kitle kültürüne dönüşmesi de karakterin ölümüne tanıklık eden bir olay olarak yazıda aktarılmaktadır. Karakterin bu hızlı düşüşünün altında yatan diğer nedenler ise oyun yazarı, oyuncu ve sahne koyucuların karaktere olan tutumları olarak dile getirilmektedir. Belirtilen bu olumsuzluklarla birlikte ve artık okumamışlığın, uyumsuzluğun azaldığı bu dönemde yazar, kültürel denemelere girişecek “Süper karakter”(s.5) olacak rejisöre ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır.

Tiyatro ve sinemanın öncelikle gerçeği vurgulaması istenmektedir. Eğlence ancak ondan sonra gelir. “Artık şakayla karışık da olsa tiyatroya bir parça eğlenmek için gidiyorum demek imkânsızdır. Sanatta eğlence sonuç olsa bile gaye olamaz. Sinemada dahi eğlence gerçekle beraber veya ondan sonra gelen bir katkıdır. Kültür sonuza dek devinen bir olaydır ve salt eğlence artık eğlendiremez; bize de en sonunda ekmeğe kavuşan ancak salt ekmele yaşayamayan biri gibi daha fazla birşeyler gerek.”(s.9)

Jens, Prof. Dr., Walter, “Modern Alman Edebiyatında İnsan Portresi”, (Çev. Gürsel Aytaç), *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.3-8, (inc.)

Yazıda, Alman Edebiyatı’nda tiplerin nasıl kullanıldığı ve bunların geçirdiği dönüşüm evreleri incelenmeye çalışılmaktadır. Çağdaş Alman Edebiyatı’nı inceleyen bir kişinin içine düşeceği durum şöyle aktarılmaktadır: “Çağdaş Alman Edebiyatı’nda insan portrelerini inceleyen kimse ilk anda kendini bir acayiplikler, çaresizler topluluğu içine düşmüş sanır ve bu, ahlâka toplumsal görevlere son derece az eğilim gösteren, yalnızca nadir hallerde çalışan, keyif içinde günün büyük kısmını eğlenceyle geçirenler topluluğudur.”(s.3) Bu ilk manzaranın insanı hayal kırıklığına uğratan bir durum olduğundan bahsedildikten sonra modern tiplerin, klâsik romandaki hangi durumla karşılaştırılırsa bir sorun olacağı şöyle açıklanmaktadır: “İlk bakışın gösterdiği manzara insanı alt üst eden, hayal kırıklığına uğratan niteliklerdir ama yine de olumsuz değerlendirme ancak modern tipler, klâsik romanın, herşeyden önce de 19. Yüzyıl eğitim romanının yarattığı insanlarla karşılaştırılırsa ortaya çıkar.”(s.3)

Yazar, özellikle burjuva romanı ile 1900’lerin başlarında oluşan edebiyat tiplerini karşılaştırmış ve burjuva romanı figürlerini daha canlı bulmuştur. “Son burjuva romanıyla ölçülünce hayaletler, gölgesiz varlıklar olarak görülen figürler 1900 yıllarının edebiyatının tipleriyle, Hofmannsthal’ın Lord Chandos’un mektubunda o zamana kadarki yaşantı biçimindeki değişikliği <herhangi bir şey hakkında düzenli bir şekilde konuşma yeteneğimi bütünüyle yitirdim> diye tanımladığı ekspresyonizm öncesi çağın edebiyat tipleriyle karşılaştırılınca son derece canlı insan tavrını takınırlar.”(s.3)

Yazar, klâsik gelişim romanı şemasıyla bugünkü edebiyatta temsili söz konusu olan insanların şemasının birbirleriyle ters düştüğünü aktarıp bunu da iki sebebe

bağlamaktadır. “Şüphesiz, mutlak kahraman artık bir daha dönmek üzere sahneyi terk etmiştir. Bugünkü edebiyatın insanları, nesnel gerçeklerden hareket edip çok temkinli ve son derece bilgili olarak kendi durumlarını aydınlatan kafalı insanlardır. Klâsik romanın şeması tersine düşüyor: Trampetçi Oskar’ın yazarı Günter Grass tarafından Parzifal’ın negatifi diye adlandırılması rastlantı değildir. Klâsik şemanın çok kere <sapıklık> diye adlandırılan bu dönüşümü için oldukça önemli iki neden vardır: 1. İnsanın inandığı, kahramanı gelişiminin sonunda kabul edip ona şerefli bir bütünleme şahsı verebilecek düzenli bir toplum yoktur. 2. Herşeyin kaderi kendi varlığına bağlı olan bir insana inanılmıyor.”(s.5)

Gün geçtikçe insanların olaylara bakışlarının kişisellikten kolektifiğe doğru seyir izlediği aktarılmaktadır. Kişilerin, “ne oldukları değil, başlarından geçen ne olduğu, alın yazılarına nasıl katlandıkları”(s.6) önemlidir yazıya göre.

Özellikle yaşanan çağda insan varlığını nasıl iddia eder sorusu cevaplanmaya çalışılmıştır. Bu soruya yazarın cevabı ise: “Bilinç analizleri ve ahlâka bağlılık”(s.7) olarak şekillenmektedir. Sanatçının görevinin bilinç aydınlatma olması gerektiği üzerinde durulmaktadır.

İncelemede son olarak insanlarda ve genç yazarlarda son dönemde ortaya çıkan bir dönüşümden bahsedilmektedir. “Faşizmin bıraktığı ruhsal yara etkisini sürdürüyor ve insan teknik yönden daha kolay olana dayanıyor: Diktanın kötülüğüne ve ruhsal acısına. İri sözler aşınmış durumda, dostluk bilgelik gibi kavramlar çekinilerek kullanılıyor. Ve yine de son yıllarda bir dönüşüm belli oluyor, bugün içinde yaşayarak bugünün insanlarına bugünün olan şeyi göstermeyi ve ciddiyete neşeyi ve oyunu yeniden keşfetmeyi deneyen en genç yazarlarda görünen dönüşüm.”(s.8)

Sabuncu, Sevgi, “Orhan Veli’nin Almanya’da Yayımlanan Kitabı Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.10-11, (inc.)

Yazıda Sevgi Sabuncu, Yüksel Pazarkaya tarafından Almanca’ya çevrilen ve orhan Veli’ye ait olan “Poesie”(s.10) adlı şiir kitabının incelenmesine yer vermektedir. Sabuncu, Almanca’dan Türkçe’ye şiir çevirisinin güçlüğünden bahsettikten sonra Yüksel Pazarkaya’yı bu hizmetinden dolayı tebrik etmiştir. Şiirlerin Almanca çevirilerinin orijinaleri kadar doyurucu olmadıklarını aktaran Sabuncu, bu savını şiirlerden örnekler vererek savunmaya çalışmaktadır.

“Orhan Veli:

Nasıl unutturum seni ben

Vesikalı yârim?”(s.11)

“Yüksel Pazarkaya:

Nasıl unutturum seni ben

Adını kazdığım (nereye olduğu belli değil) yârim?”(s.11)

Can, Ayhan, “Aragon’un Söyledikleri”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.10-12, (inc.)

Yazıda, Fransız ozanlarından biri olarak tanıtılan ‘Aragon’ isimli sanatçının “Çağımızın Sanatı”(s.10) adlı kitabının incelenmesine yer verilmektedir. Ayhan Can, Aragon’u bize tanıtan kişinin Bertan Onaran olduğunu öncelikle okurla paylaşmaktadır. “Bertan Onaran, Aragon’un birtakım düzyazılarını derleyerek <çağımızın sanatı> adıyla Türkçeye çevirmiş. Kitapta on yazı var...”(s.10)

Aragon’un, kitabında ele aldığı sanatsal konular hakkında kısaca değerlendirmelerde bulunan Ayhan Can, özellikle bir açılış konuşmasında Aragon’un rektör ve dekanlara verdiği cevabı ön plana çıkarmaktadır. Rektör ve dekanın, kendisine fahri doktor unvanı verdikleri açılış konuşmalarında söylediklerini alçak gönüllülikle geri çevirdiği aktarılmaktadır. “... Bu sözüme örnek olarak kendisine onur doktorluğu veren üniversitenin dekan ve rektörünün, <Aragon bir edebiyat kuramcısıdır> şeklindeki tanıtımını, nasıl bir alçak gönüllülikle geri çevirdiğini vereceğim: <... edebiyatın alçakgönüllü bir hizmetkârından başka bir şey olmayab beni, haketmediğim bir onurla, edebiyat kuramcısı olarak tanıtılmalarıdır ki bu hizmetkâr, sesini duyuramadığından korktuğu içindir, ara sıra, yazdıklarını savunmak üzere, yazar kişiliğinin özürlerine karamsar bir görünüş vermektedir.>”(s.10)

Yazının bundan sonraki kısımlarında Can, Aragon’un kitabındaki yazılarında sanata nasıl baktığından, edebiyatı nasıl değerlendirdiğinden bahsetmektedir. Yazıda dikkat çeken bir diğer husus ise Aragon’un Nazım Hikmet’le olan arkadaşlığından bahsedilmesidir. Nazım’ı otuz yıldır tanıyan Aragon, onun ölümünden sonra bir yazı kaleme almıştır. “Bu dev ozanımızın ölümünden üç gün sonra yazdığı <Nazım Hik-

met için> başlıklı yazıda, onun ölümünü, <... hiçbirşey bizi uyarmamıştı, can çekemedi, şöyle ayakta, bir merdiveni çıkarken ansızın ölüverdi. Yaşarken öldü.> şeklinde belirtiyor.”(s.12)

Yine yazıda Aragon’un, Baudelaire ve onun şiirleriyle alakalı değerlendirmelerine de yer verilmiş ve yazı sonlandırılmıştır.

Ortaylı, İlber, “Suriye’de Tiyatro”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.14-15, (inc.)

Bu inceleme yazısında Suriye’de tiyatronun nasıl ortaya çıktığı ve gelişimi ele alınmaktadır. Ortaylı, Suriye’de tiyatronun gelişmemesini bizdeki nedenlere benzer şekilde gelişemediğini aktarmaktadır. “Suriye’de tiyatro aşağı yukarı bizdeki nedenlerle gelişemedi. Yaptığımız incelemede bu işe önce bizdeki gibi Ermenilerin başlayıp başlamadığını öğrenemedik. Fakat Suriye’de ilk tiyatrocusu olarak Kabbani’nin gösterilmesi böyle bir savın geçerli olmadığına işarettir.”(s.14)

Kabbani’nin yüzyılın başlarında bu görevi üstlenerek Suriye’de tiyatronun gelişimine katkı sağladığı görülmektedir. Sonrasında ise devletin bu işe karışma sebebi anlatılmaktadır. “Bağımsızlık ve Cumhuriyetten sonra yeni kuşak sanatçıları Kabbani’nin karşılaştığı güçlüklerle başbaşa bırakmak istemeyen devlet bu işe karıştı.”(s.14)

Suriye’de ilk tiyatro okulunun 1948’de “Mahad-ı Temsil”(s.14) adıyla devlet tarafından kurulduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yazıda Suriye’de gösterilen tiyatrolara gelen seyirci azlığından, özellikle Arap menşeli yazarların tiyatrolarının oynandığından, hangi çeviri oyunların sahnelendiğinden de bahsedilmektedir.

Oktay, Ahmet, “Bir Bireyin Ölüm Araştırmaları”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.6-9, (inc.)

Bu inceleme yazısında Ahmet Oktay, Cahit Sıtkı Tarancı’nın sanatını ele alarak şiirlerinde ölüm, dünyayı algılayış biçimi ve nesnelerin kendinde yarattığı durumu ele almaktadır. Ölümün, Tarancı için metafizik bir olgu olmadığı vurgulanmaktadır. “Cahit Sıtkı Tarancı’da metafizik bir olgu değildir ölüm. Ne öte dünyadır söz konusu olan ne de yargılanma...”(s.6)

Tarancı'nın nesne algısı ise şöyle izah edilmektedir: "Dünyasaldır nesnelere karşı duyulan ilgi, zevke ve her türlü doyuma çevriktir. Nesneler: dünya nimetlerinin simgeleri. Hiç gizlemez Tanacı bu ilgisini, tam karşıtı ayrıntılarına iner nesnelerin, adlandırır onları, sımsıkı kendisine bağlar."(s.6) Oktay, Tarancı'nın nesne algısıyla ilgili bu savını ise yine Tarancı'dan verdiği şu şiirle ispata çalışır.

"Oturduğum rahat koltuk
Beyaz örtüsü masanın
Sigaram, kahvem, gazetem
Elimin çizdiği kavis
Kovmak için sinekleri
Kolumda işleyen saat"(s.6)

Tarancı'nın dünya algısının ise Pantheist bir algıdan ziyade onu başka insanlarla kavramaya çalışma işi olduğu aktarılmaktadır. Son olarak yazı, Tarancıyla alakalı söylenen şu sözlerle bitirilmektedir: "Herkesin kendinde birşeyler bulması isteği yüzünden, Tarancı ne ölümü biricik kurtuluş yolu olarak görebilir, ne de doğumun kendi içinde barındırdığı doğal bir şey olarak. Ya da tam karşıtı: Varlığın biricik ür-küntüsü olarak. Trajiğe ulaşamamasının nedeni de budur."(s.9)

Ortaylı, İlber, "Suriye'de Tiyatro", *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.12-14, (inc.)

İlki derginin otuzdördüncü sayısında yayımlanan bu inceleme yazısının ikinci kısmında Ortaylı, Suriye'de tiyatronun yavaş yavaş gelişmeye başladığından bahsetmektedir. Bu gelişime kimlerin katkı sağlayacakları da yazıda verilmektedir. Bazı etmenlere bakmanın Suriye tiyatrosunun gelişimi ve değerlendirilmesi açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ortaylı bu etmenlerin; "Dil, toplumsal hayat, eğitim ve yersel gerçeklerle koşulların saptanması ve dış akımlar bakımından"(s.13) şeklinde maddeleştirerek herbirini izah etmeye çalışmaktadır. Son değerlendirme de Suriye'nin tiyatro sanatının geleceğinin parlak olduğu kanısına varılmaktadır.

Turani, Adnan, “Türk Resim Sanatının Yaşama Ortama Üzerine Bir İnceleme”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.9-15, (inc.)

Yazıda, Türkiye’deki resim sanatının çağa ayak uydurarak nasıl ayakta kalabileceği üzerine tespitlere yer verilmektedir. Yazıdan anlaşılacağı üzere ilk olarak toplumun böyle bir ihtiyacı hissetmesi gerektiğinin üzerinde durulmaktadır. Buna karşılık ikinci olarak da sanatçının bu ihtiyaca cevap verme kabiliyetine sahip olmasıdır.

Yazar, ayrıca bu iki öncülün tasnifinin bizim sanatımızın yerini belirlemede çok önemli olduğunu da vurgulamaktadır. “Biz eğer toplumların nasıl tahrik ettiğini ve ne gibi toplumsal ortamlarda, ne gibi konulara sanatçının cevap verdiğini tasnif edersek, bu sınıflandırmalar içinde ülkemizin durumuna uygun ortamları bulabileceğimiz gibi, verilecek cevapların ne olabileceğini, ne şekiller gösterebileceğini de kestirmemiz mümkün olacaktır.”(s.10)

Daha sonra yazar, bahsettiği gibi önce sanatta tahrik eden etmenleri, sanat eserinde konunun yerini ve yapısını incelemektedir.

Yazının sonuç kısmında yazar, toplumumuz içinde sanat eserini ayırt edecek kültürel bir ortamın oluşmadığı kanısına varmaktadır. Sanatımızın nasıl gelişeceğinin de cevabını devamında vermektedir. “... Kaldı ki bugün kültürsüz ortamın sanatçı üzerine baskı yapabilecek durumda olduğunu görmekteyiz. Açıkça görülüyor ki sanatımız kendi kendine yaşayacak ortama sahip değildir. Bizde sanat, çağdaş dünya görüşüne uygun, daha doğrusu bugün içinde bulunduğumuz parlamenter, bilimsel, teknoloji çağına uygun bir kültür ve ekonomik güçle desteklenirse ancak gelişme olanağı bulacaktır.”(s.14-15)

Peral, Carlos Del, “Goril’in El Kitabı”, (Çev. Özdemir İnce), *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.20-26, (inc.)

Özdemir İnce, Carlos Del Peral’dan çevirdiği bu incelemede yazarın, “Goril’in El Kitabı”(s.20) adlı eserini incelemektedir. Goril kelimesinin mecazi bir anlamıyla kullanıldığını ve politikacıları temsil ettiğini yazar, incelemenin giriş kısmına yazdığı şu cümlelerle aktarmaktadır: “Goril adı, Latin Amerika’da, demokratik hü-

kümetleri devirmek, ya da daha doğrusu, bütün ileri hareketleri önlemek gerektiği yerde iş gören gerici politikacıya verile naddır.”(s.20)

Del Perla, *Goril'in El Kitabı*'nda bir dünya kurgular. Bu kurguya göre eskiden maymunlar dünyanın sahibiydiler. Ama birgün, ayakta yürümeyi bilen, kuyruğu olmayan insan ırkı ortaya çıktı. İnsanoğlu böylece dünyaya adımını atmış oldu. Birden goril denen bir tür geldi ve herşeyi alt üst etti. İncelemede Goril'in tarihte almış olduğu önemli rollerine yer verildiği görülmektedir.

Goril'in, “Aşıl ile tosbağa aykırı durumunda”(s.21), “Bir goriller mahkemesi, devlet güvenliği adına sokrat'a ölüm cezası verdiği zaman”(s.21), “Roma'da Sezar kanlar içinde kaldığı zaman”(s.21) gibi önemli anlarda ortaya çıktığı anlatılmaktadır. Emperyalizmin hüküm sürdüğü Latin Amerika'da da ortaya yine düzenbaz ve halkı sömüren politikacı olarak çıktığı aktarılır Goril'in.

İncelemede, *Goril*'in yetenekleri, modern sanatlarla ilişkisi, Hristiyanlığa bakışı konuları da aktarılmaktadır.

Eserin son kısmında ise, “Goril Olup Olmadığınızı Anlamak İçin Testler”(s.26) ve “Gorillerin Sistematik Bölünüşü”(s.26) başlıklı iki test de yer almaktadır.

Körükçü, Muhtar, “Devlet Ana”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.3-5, (inc.)

Yazıda, Kemal Tahir'in *Devlet Ana* adlı yapıtının incelemesi yer almaktadır. Yazar, öncelikle bu yapıtı çok başarılı bulduğunu söyleyerek eseri “zengin bir lordun özene bezene döşediği köşke”(s.3) benzetmektedir. Romanın içinde varolan “tarih, kültür, kişi, serüven, sevgi, entrik gibi”(s.3) öğelerin başarılı bir şekilde kullanıldığı ifade edilmektedir.

Kemal Tahir'in, “Uygarlık meraklısı”(s.3), “Kültürlü”(s.3) ve kitabına zengin öğeler katan bir kişi olduğundan bahsedilmektedir. Yazının ilerleyen bölümlerinde Körükçü, romanın giriş kısmından, gelişim aşamalarından, olayları ele alış biçiminden de kısaca bilgiler aktarmaktadır.

Ana tema içerisinde roman, “Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarını, Osman ve Orhan Beyler çağını, onların kişisel hikâyeleri içinde evreni ve ortamı”(s.5) incele-

mektedir. Kemal Tahir'in, *Devlet Ana* romanında deyimleri kullanış ustalığından ve sağlam dilinden ise şöyle bahsedilmektedir: "Sürüklüyor dedimse yine söz gelimi. O sürüklemeyi başaran bir deyim ustalığı var, bir bulunmaz başarıda dil var. Kemal Tahir Anadolu'nun çeşitli bölgelerindeki konuşma dilini, deyim ve benzetim düzenini, anlatım ayrıntılarını derlemiş, toplamış, bunlardan ortak bir konuşma dili, bir stilize üslup yaratmış..."(s.5)

Son olarak Körükçü, Kemal Tahir ve romanı hakkında yaptığı şu saptamalarla incelemesini bitirir: "İtiraf edeyim ki, romanı okur okumaz yazdığım bu yazıda etkiye, sıcak heyecana kapılarak mübalağalı yargıya düşmekten çekiniyorum. Ama diyebilirim ki, nasıl Kemal Tahir bizim romanımızda bir aşama ise bu yapıtı da onun sanatında başlı başına bir aşamadır."(s.5)

Hilav, Selahattin, "Kemal Tahir'in Felsefi Düşüncesi ve Devlet Ana", *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.6-9, (inc.)

Bu kısa incelemede, *Devlet Ana* romanının konusuna, Kemal Tahir'in felsefi düşüncesine, yazarın tarih ve toplum gerçekleri arasında oluşturmaya çalıştığı ilintiye yer verilmektedir.

Hilav, Kemal Tahir'i ve onun fikri yönünü şu cümlelerle bize bildirir: "Kemal Tahir, devrimci aksiyon ve fikir içinde yetişmiş; sosyalist düşüncüyü hayatının alını-yazısı haline getirmiş olduğu halde, hazır çözümlerden, genel kabullerden nefret eden; metodun kendisine ve kullanılmasına yönelen; durmadan arayan; yaşadığı, gördüğü, duyduğu gerçeklik ile felsefi düşüncesi arasında tam bir mutabakatın bulunmasını isteyen bir yazardır."(s.8)

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere Kemal Tahir'in duyduğu, bildiği ve gördükleriyle yaşadığı gerçeklik arasında bir uyum aradığı görülmektedir. Romancının, *Devlet Ana* adlı eserini yazmadan önce ciddi bir araştırma yaptığından, tarih ve sosyolojiye olan tutkusundan da bahsedilmektedir. Buna ek olarak romancının, Osmanlı Toplumunun farklı ve eleştirel bir üslupla ele alınması gerektiğini düşünerek, "bilim adamlarımızda bile rastlanmayan bir tutku ve ilgiyle tarih bilimi alanında incelemeler yapmıştır."(8) yorumu yapılmaktadır.

Ayrıca Kemal Tahir'in, bu romanda derebeylik düzeni düşünüldüğünde Osmanlı İmparatorluğu'nun sosyo ekonomik yapısının ve bu yapı üstünde oluşan insan ilişkilerinin daha hoşgörülü ve insanca bir düzeni simgelediğini açıklamaya çalıştığı vurgulanmaktadır.

Eserde, Türkçe'nin sağlam bir şekilde kullanıldığı ve Kemal Tahir'in nesir diline olan hâkimiyetinden bahsedilerek inceleme bitirilmiştir. "Kemal Tahir, Türk Tarihi ve toplumu hakkındaki orijinal ve sağlam sağlam görüşlerinden hareket ettiği için hem mahalli ağızları, hem Türkçe'nin küçümsenmiş ve unutulmuş nesir dilini (eski büyük yazarlardan yararlanarak) hem de yeni imkânlarını kaynaştırarak ve aşarak kullanabilmiştir. Eserlerindeki eşsiz dil ve üslup güzelliğinin kaynağı bu davranıştır. Daha önceki romanlarında da görülen bu özellik, Devlet Ana'da en yüce noktasına erişmiştir. Türkçe'nin unutulmuş olan dehâsı, bütün boyutları, zenginliği ve haslığıyla ilk olarak Kemal Tahir'in eserlerinde kendini göstermektedir."(s.9)

Okday, Ahmet, "Kemal Tahir Üzerine Tezler", *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.10, (inc.)

Bu incelemede Kemal Tahir'in romancılığının ve sanatının altı maddede özetlenmeye çalışıldığını görmekteyiz. İlk olarak Kemal Tahir'in, "Bakış açısı geniş ve güçlü bir romancı"(s.10) olduğu aktarılmaktadır. Devamında, Tahir'in Türk insanının mitini yaratmaya çalıştığı söylenmektedir. İkinci olarak Kemal Tahir'in *Devlet Ana*'da, "tematik bir ilgi duyduğunu açıkça belli ettiği Asya tipi üretim kavramını genel geçer bir hipotez olarak kullanmıyor, artistik ve felsefi bir çıkış noktası yapıyor onu."(s.10) yapmaya çalıştığı aktarılmaktadır. Romancının aynı zamanda dili hem anlatım, hem de yaratıcı bir nesne olarak gördüğü söylenmektedir. Yazarın, Kemal Tahir'in köylü sınıfına bakışını içeren özellikle altını çizerek vurgulamaya çalıştığı şu tespit de incelemede önemli noktalardan biri olarak görünmektedir: "Devlet Ana'yı dışarıda bıraktığımı özellikle belirterek şu yargıya varacağım: Kemal Tahir, Türk Köylü sınıfına devrimci hareketin yürütülmesinde fazla güven beslemez. Kaypak ve yozlaşmış bir sınıf olarak görür onu. Ancak şu noktaya dikkat etmek gerekiyor: Bu bakış, Türk köylüsünün horlanmasını içermez, gerici bir sınıf durumuna düşürmez onu. Somut bir tespittir."(s.10)

Tükel, Turhan, “Toplumsal Ortamını Bulan Roman Devlet Ana”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.18-19, (inc.)

İncelemede öncelikle, *Devlet Ana* romanının niçin yazıldığı sorusunun cevaplanmaya çalışıldığı görülmektedir. Bunun cevabının ise Kemal Tahir’in *Devlet Ana*’dan önce yazdığı romanlarda ve toplum olarak içinde bulunduğumuz durumun yerine bakılarak aranması gerektiği vurgulanmaktadır.

Devlet Ana romanının; “içinde debelendiğimiz çözümsüzlük, gerçeklerimize ve kendimize yabancılaşma sorunlarına cevap getirmek için yazılmış bir romandır.”(s.18) olduğu aktarılmaktadır. Romanın konusu hakkında ise Tükel şunları söylemektedir: “Romancı *Devlet Ana*’da, Anadolu insanı ile Batı dünyasının karşılaşması, çatışması ve iki dünyanın birbirine karşı durum ve tutumları konu olarak ele almış.”(s.18)

Tükel, *Devlet Ana*’yı hem Batı’dan, hem de Batı’yı taklit eden yerli romanlardan ayıran özelliğın, toplumun topyekün bir macerasını anlatmasından doğduğunu söyleyerek; “Bu özelliğı farketmeden, *Devlet Ana*’da <roman kahramanı> aramak, gene yabancı kalıplarla kendi gerçeğimizi değerlendirmek hatasına düşmek olur.”(s.19) yorumuyla yazısını sonlandırmaktadır.

Ortaylı, İlber, “Bir Siyasi Hikâye Olarak Devlet Ana”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.20-22, (inc.)

Bu yazıda İlber Ortaylı, Kemal Tahir’in *Devlet Ana* adlı yapıtını diğeri eleştirmenlerden farklı bir şekilde; yapıtın edebi niteliğini, biçimsel ve dil özelliklerini dışarıda bırakarak, daha çok yapıtı siyasal ve sosyal çerçevede “Siyasi Hikâye”(s.20) kavramı doğrultusunda ele almaktadır. Romanda, toplumumuzun nasıl çizildiğı, dilimizin nasıl ele alındığı şu cümlelerle ele alınmaktadır: “*Devlet Ana* ile toplumumuzun geçmişteki yaşamı, töreleri, öz nitelikleri renkli ve gerçekçi olarak çizilmiştir. Dilimiz, arı ve armonik bir biçimde kullanılmış, kendimize özge yeni bir roman tekniğı denenmiş; kısaca yeni bir tür getirilmiştir...”(s.22)

Ortaylı son olarak kitap hakkındaki şu cümleleri okurla paylaşarak yazıyı sonlandırmaktadır: “Bu yapıt Türk aydını için, kendini bulma yolunda yeni bir umut

olmuş, yeni bir çığır açmıştır. Kemal Tahir'in başarısının büyüklüğü ve saygı değerli de buradadır.”(s.22)

Öngören, Veysel, “Mantık ve Diyalektik”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.15, (inc.)

İncelemede, mantık ve diyalektik aragsındaki yapı ve amaç ilişkileri ele alınmaktadır. Mantık ve diyalektik arasında yapılan alan ayrımının bu iki kavramının asıl sorun noktası olduğu vurgulanmaktadır. Aynı zamanda yapısal ve amaçsal olarak da birbirlerinden kesin bir şekilde ayrıldıkları ifade edilmektedir. Son bir tespitle yazı bitirilmiştir. “Açık olan şudur: Mantık ve diyalektiğin özel bir ilişkisi görülemiyor. Mantık adına diyalektiği, diyalektik adına mantığı yadsımak da hiç gerekli durmuyor.”(s.15)

Çavdar, Tevfik, “Roman ve Bütünün Evrimi”, *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.3-8, (inc.)

Yazıda, Avrupa'da uzun zamandır varolan bizde ise dar ve kısıtlı çerçeve içerisinde bazı eleştirmecilerimiz tarafından kullanılan romana yaklaşım uygulamasının bir bütün olarak nasıl verilebileceği ele alınmaktadır. Yazar, amacının bu bölüklü uygulamayı bir bütün haline getirerek “ona bir bilimsel inceleme modeli biçimini vermek”(s.3) olduğunu söyler.

Bu noktadan itibaren bahsedilen uygulama biçiminin sağlıklı biçimde işleyebilmesi için eleştirmenlerin ilk olarak roman yazarıyla bütünleşmesi gerektiğinin altı çizilir. “İncelemecinin ya da pek geçerli deyimiyile <eleştiricinin> tutumu da yazara paralel olmalıdır. Kısaca, eleştirici de bütünü kavrayan bir tutumla romanı ele almaktadır. Yani romanı eleştiren: romanın yansıttığı evrimi ya da olaylar düzenini bütünün evrimi açısından değerlendirecektir.”(s.3)

Çavdar, bu yeni yaklaşım yönteminin temel öğelerinden, “İnceleme-Roman”(s.4) kavramının gelişiminden, bahsedilen yaklaşımın bütün ve parçalarından, bütünün evriminden ve romanda evrim modelinden de kısaca bahsetmektedir.

Alangu, Tahir, “Nâzım Hikmet’in Masalları”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.3-7, (inc.)

Bu inceleme yazısında, Nâzım Hikmet’in hapisane yıllarında yazdığı veya derlediği masallar ele alınmaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere Nâzım’ın, masal kitabının önsözündeki düşünceleri ile mektuplarına yansıyan görüşler üzerine durulmaktadır. Hikmet’in yazdığı masallar hakkında verilen şu bilgi dikkat çekmektedir: “Burada bir kitap halinde yayınlanan onbeş masalın, onun hapisane ve sürgün devresinin son yıllarına rastladığını tahmin ediyoruz. Bu masallardan dört tanesi, onun masal dili ve motifleriyle kendi yazdığı eserler olduğu halde, geriye kalan oniki tanesi Pertev Nâili’nin öğrencileriyle yaptığı derlemelerden alınmıştır.”(s.7)

İncelemede, kitaptaki masalların tipleri ve kaynaklarıyla birlikte verildiği de görülmektedir. Kitabın adının da kendi yazdığı masal olan ve kitaptan yer alan “Sevdalı Bulut”(s.7) olduğu anlaşılmaktadır.

Dost, “Devlet Ana Soruşturma Özeti”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.8-11, (değerlendirme)

Yazıda Dergi’nin, *Devlet Ana* romanı hakkında önceki sayılarda yapmış olduğu soruşturmanın bir değerlendirmesi yapılmaktadır. İlk olarak *Devlet Ana* hakkında bir soruşturmanın gerekli olup olmadığı konusu irdelenmektedir. “Bilindiği gibi Kemal Tahir’in Devlet Ana’sı için bir soruşturmanın gerekli olup olmadığı söz konusu edildi. Gerekli görenler de oldu görmeyenler de. Ancak iki yanın da gereklilik ya da gereksizlik üzerine aydınlık kanıtlar getirememiş olması dikkat çekiyor.”(s.8)

Derginin bu beyanatından da anlaşılacağı üzere ikiye bölünmüş aydın kitlesi bulunmaktadır. Son olarak değerlendirme, bir soru sorularak bitirilmektedir. “... Kemal Tahir yazınının kendisiyle hesaplaşmasında bir köşebaşı mıdır; öyleyse nasıl bir anlamda; ya da Kemal Tahir yazınının kendisiyle hesaplaşmasında bir fırsat mı olmuştur; böyleyse bunun nedenleri nelerdir?”(s.11)

Can, Ayhan, “Sonbaharı ve Aşk Seven Toplumcu Bir Ozan”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.3-8, (inc.)

Yazıda, Attila İlhan’ın “Yasak Sevişme”(s.3) adlı şiir kitabının bir incelemesi yer almaktadır. Ayhan Can, kısa bir önsözden sonra şairin kitaptaki şiirleri için; “Bağımsız toplumsal gerçekçi öğretisiyle ilgili olarak söylediklerinin somut olarak gerçekleştiği bu şiirleri de diğerleri gibi geniş bir okur topluluğu kazanmıştır.”(s.3) yorumunu yapmaktadır. Can, kitapla ilgili şu bilgileri de paylaşmaktadır: “kitap dört ana bölüme ayrılmış. İçinde yirmi uzun şiir var. Yedisi çok uzun soluklu, bölüm bölüm ayrılmış. Şehnas faslı tarihsel sırayı izliyor. Tüm şiirlerinde çok seslilik en belirgin özelliklerinden birisi.”(s.3)

Kitabın ana bölümleri olan; “Sonbahar ve Aşk”(s.3), “Yasak Sevişmek”(s.5), “Ç”(s.6) ve “Şehnaz Faslı”(s.6) teker teker ele alınarak bir Attila İlhan profili çizilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Özsezgin, Kaya, “İhsan Cemal Karaburçak Üzerine Bir İnceleme Denemesi”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.8-13, (inc.)

Yazıda, Türkiye’de 1950’lerin resim dünyasına yer vermiş olan ressam İhsan Cemal Karaburçak’ın sanatıyla alakalı bir inceleme yer almaktadır. Ressamın hayatından kısaca bahsedildikten sonra O’nun resme nasıl başladığından, resim sanatı hakkındaki görüşlerinden ve kendi resimlerindeki eğilimlerinden söz edilmektedir. Bu bilgilerden sonra Özsezgin, ressam için şu değerlendirmeyi yaparak yazısını sonlandırmaktadır: “Sonuç olarak İhsan Cemal Karaburçak gerçek resmin ne anlama geldiğini iyi biliyor ve bunu duyarlık düzeyine ulaşan yorumlarıyla kanıtıyor. Resim sanatımızın onsuz değerlendirilemeyeceğini sanıyoruz.”(s.13)

Jargy, Simon, “Yeni Sudan Şiiri”, (Çev. Özdemir İnce), *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.6-7, (inc.)

Yazıda, yeni Sudan şiirinin yöntem ve yönelişleri hakkında bir inceleme yer almaktadır. Bu şiire yön veren genç şairlerin “Yeni Dalga”(s.6) adıyla tanımlanabileceği söylenmektedir. “Arap dünyasındaki öncü edebiyat hareketine”(s.6) bağlı olan bu genç şairlerin, yenileşmenin sınıksız takipçisi oldukları vurgulanmaktadır. Bu genç ozanların en ünlülerinden bazılarının; “Jili Abdurrahman, Muhiddin Fares ve

Feyturi”(s.6) gibileri olduğu söylenir. Bu ozanların hayatlarının büyük kısımlarını Mısır’da geçirdikleri ve Mısır’lı ustaların etkisinde kaldıkları da yazıda aktarılmaktadır.

Sayılan bu üç genç ozanın şiir ve dünya görüşlerinden bahsedilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Kirov, Maksimilyan, “Çağdaş Bulgar Grafik Sanatı”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.18-29, (inc.)

Yazıda, Ankara’da önümüzdeki aylarda sergilenecek olan grafiklerden yola çıkılarak Bulgar Grafi Sanatı hakkında değerlendirme yapılmaktadır. Yazının üst köşesinde şu kayıt yer almaktadır: “1 Nisan 1969 günü Ankara’da Çağdaş Bulgar Grafik Sanatları Sergisi açılacaktır. Bu sergi için Bulgar İlimler Akademisi üyesi ve Güzel Sanatlar Enstitüsü’nde Güzel Sanatlar uzmanı Maksimilyan Kirov’un hazırladığı bir incelemeyi aşağıda sunuyoruz.”(s.19)

Dost, “Aziz Nesin İçin Ne Diyorlar”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.22-24, (değerlendirme)

Yazıda, birbirinden değerli sanatçıların Aziz Nesin hakkında besledikleri duyguların paylaşıldığı kısa değerlendirmeler yer almaktadır. Buna göre ilk olarak Talip Apaydın’ın; Aziz Nesin’in özellikle *Zübük* eseriyle ön plana çıktığı yorumunu yaptığını görmekteyiz.

Adalet Cimcöz ise Aziz Nesin’in eserlerinde ayırım yapamayacağını, hepsinin ayrı ayrı güzel olduklarını vurgulamaktadır.

Ara Güler; Aziz Nesin’in İran’da bile çok fazla tanındığını ve oradakilerin kendisine Aziz Nesin’i sorduklarını aktarır. “Şunu söylemek isterim ki; ben İran’dan yeni döndüm ve orada benim bir Türk olduğumu duyanlar Isfahan’da, Tahran’da, Şiraz’da genç talebe veya normal vatandaş bana hep Aziz Nesin’i sordular, bilir misin, tanır mısın çok büyük yazardır dediler.”(s.22)

Ruşen Hakkı ise değerlendirmesinde, mizah yazarı olarak tanınan Aziz Nesin’i “dilini iyi kullanan iyi bir hikâyeci”(s.23) olarak gördüğünü aktarmaktadır.

Orhan Hançerlioğlu, Aziz Nesin'in bütünüyle sahneye koyulamayan ve üstün değerleri de bu yüzden anlaşılamamış olan tiyatro oyunlarını sevdiğini dile getirmektedir.

Nuri İyem, okuduğu Aziz Nesin kitapları arasında en çok sevdiğinin; "Bunlar arasında en çok beğendiklerim; Bursa sürgününü anlatanı ile Biraz Gelir misiniz? Adlı tiyatrosudur."(s.23) olduğunu söylemektedir.

Samim Kocagöz ise; Aziz Nesin'in Hüseyin Rahmi'den sonra yetişmiş en büyük hiciv yazarı olduğunu aktarmaktadır.

Hüseyin Korkmazgil, Aziz Nesin'in ne yaptığını bilen bir yazar olduğunu söyler. Devamında Nesin için şu duyguları paylaşır: "dilinden yapısına ve dünya görüşüne, bir bütünlük taşır Aziz Nesin'in yapıtları. Bugün bulunduğu yere öylesine kendi emeğiyle ve öylesine haklı olarak gelmiştir ki, ona saygı duymamak elde değil. Aziz Nesin hakkındaki düşüncelerimi kısaca bildirmeye kalktım mı, susmam gerekir. Çünkü Aziz Nesin hakkında kısaca laf edilemez."(s.24)

Afet Muhteremoğlu ise Aziz Nesin hakkında; "İyi bir sanatçı olarak onun insanı, insan ilişkilerini anlatırken insanın zayıf ve tutarsız yanlarını yakalaması ve ustalıklı bir biçimde bunları bir mizah havasında vermesi onu mizahçı yapmıştır."(s.24) diye bahsetmektedir.

Son olarak Sami N. Özerdim ise Aziz Nesin'in; "bulunduğu düzeyin altına hiçbir zaman düşmeyen, benzersiz bir yazardır."(s.24) olduğunu söylemektedir. Hemen hemen bütün kitaplarını okuduğunu aktaran Özerdim, Aziz Nesin'in en çok "Zübük, Böyle Gelmiş Böyle Gitmez ve Şimdiki Çocuklar Harika"(s.24) öykülerinin favorileri olduğunu vurgulamaktadır.

Duru, Orhan, "Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Azizlik", *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.6-7, (değerlendirme)

Yazıda Orhan Duru birkaç tane soru sorup bu sorulara cevaplar arayarak bir Aziz Nesin değerlendirmesi yapmaya çalışmaktadır.

"Aziz neyim?"

Aziz nesin?"

Ve Aziz Nesin!

Aziz nedir?

Aziz neyiz?

Aziz nesiniz?

Aziz, daha neler?”(s.6) sorularına verilen cevaplarla bir Aziz Nesin profilinin çizilmeye çalışıldığı görülmektedir. Aziz Nesin sözcüğünün ne anlama geldiği şöyle açıklanmaktadır: “Aziz Nesin sözcüğüne gelince, Aziz Nesin yazımızın başında görüldüğü gibi çekime girmiyor. Sığmıyor çekime. Bu da kendisine duyulan saygıdan, başarılı işlerinden. Aziz Nesin, bir yazarımız gerçekten halkla içli dışlı olmuş, halkı etkilemiş bir yazarımız.”(s.6)

Gelen, Arif, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Eğitiyor”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.7-8, (değerlendirme)

Yazıda, bir eğitmen olarak görülen Aziz Nesin’in ve O’nun kitaplarının ne gibi etkilere yol açtıkları konusu ele alınmaktadır. Değerlendirmenin son paragrafı da özet niteliğinde bizlere şu saptamaları söylemektedir: “Özet olarak, Aziz Nesin’in bütün kitapları, insanların düşünmesini önlemeye çalışan yönetici sınıfın yasaklarına rağmen, bir kısım gençlerin okuma alışkanlığı kazanmasında, dilimizi doğru olarak öğrenmesinde, toplumda birçok bozuklukların bulunduğunu kavramasında ve robotluktan kurtulup düşünmeye alışmasında görünmeyen etkiler yapmıştır.”(s.8)

Duru, Orhan, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: İsmet İnönü’nün Aziz Nesin İçin Söyledikleri”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.8, (değerlendirme)

İsmet İnönü’nün Aziz Nesin için söylediklerini aynen alan Orhan Duru gibi biz de yazıyı değiştirmeden aşağıya alıyoruz.

“Aziz Nesin’in her yazısını yeni Türkçe’nin bir ileri eseri görmeğe alıştım ve bu inançla zevkle okurum. Siyasi bakımından bir yazısı aleyhimde olsa bile, onu da Türk edebiyatının ve dil devriminin bir başarısı olarak değerlendiririm. Dilimizin büyük amacına aza çok zaman geçse de mutlaka erişeceğine inanıyorum. Aziz Nesin adı, ön safta saygı toplayanlardan biri olacaktır.”(s.8)

Oktay, Ahmet, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.12-13, (değerlendirme)

Ahmet Oktay bu yazıda, Aziz Nesin’in mizah (kara alay) yönünü değerlendirmektedir.

Otyam, Fikret, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Türk, Ögün, Güven, Çalış”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.13-14, (değerlendirme)

Yazar, 53 yaşındaki Aziz Nesin’in 53 tane kitap yazmış olması gerçeğinden yola çıkarak Aziz Nesin’in bu başarısına dikkat çekmeye çalıştığı görülmektedir. Yazar, bu durumun özellikle Türkiye’de olmasını daha fazla önemseydiğini vurgulamaktadır.

Dost, “Aziz Nesin İçin Ne Diyorlar”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.21-22, (değerlendirme)

Aziz Nesin için Ne Diyorlar başlıklı bu değerlendirme yazısında ilk önce Cevdet Atmaca’yı görmekteyiz.

Cevdet Atmaca; Aziz Nesin’i hiç görmediğini aktardıktan sonra O’nun yergiyi, apayrı bir mizahla birleştiren hikâye ve masallarını çok sevdiğini söylemektedir.

Fakir Baykurt ise; “Aziz Nesin’in en sevdiğim kitapları:

Memleketin Birinde Hoptirinam

Bir Sürgünün Hatıraları

Damda Deli var

İt Kuyruğu

Zübük”(s.21) bilgisini paylaşmaktadır.

İlhan Berk, Aziz Nesin’e dair pek bir şey okumadığını ve bu yüzden de yazar olarak kendisini ilgilendirmediğini aktarmaktadır.

Cengiz Bektaş ise, en sevdiği öykünün turizm konusuyla ilgili olanı olduğunu söylemektedir.

Mehmed Kemal, Aziz Nesin’in bütün eserlerini okuduğunu vurgulamaktadır. Aziz Nesin için şunları söylemektedir: “Aziz benim ülkem en büyük yazarlarından

biridir. Dilimi en iyi kullanan yazarların arasında gelir. Bunun üstünde düşünce mi bıraktı ki ben de onu söyleyebileyim.”(s.22)

Son olarak Güven Turan ise; Aziz Nesin’in pek çok eserini okuduğunu aktarmaktadır. Bu kitaplardan, “Zübük, Böyle Gelmiş Böyle Gitmez ve Memleketin Birinde Hoptirinam”(s.22) son okuduğu kitabının ise “Sosyalizm Geliyor Savulun”(s.22) olduğunu söylemektedir. Turan, son olarak şu değerlendirmeye yazısını sonlandırmaktadır: “53 yaşında 53. kitap azımsanacak bir çalışma değil kuşkusuz. Ne var ki çağdaş bir okuyucu olarak, artık bana pek seslenemiyor. Artık onu edebiyat tarihi içindeki yeriyle okuyor, değerlendiriyorum.”(s.22)

Julien, Claudie, “Sınırları Olmayan İmparatorluk Amerika”, (Çev. Tahsin Saraç-Aysel Gülercan), *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.16-17, (inc.)

Bu inceleme yazısında, Amerikan emperyalizminin ve sömürsünün geri kalmış ülkelerde nasıl işletildiği; hak, özgürlük, insanlık kavramlarının nasıl tek yönlü kullanıldıkları örneklerle ele alınmaktadır.

Aren, Sadun, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Böyle Gelmiş Böyle Gitmez”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.7-8, (değerlendirme)

Yazıda, Aziz Nesin’in fikir yapısının en temel unsurunun herşeye rağmen insanların ve hayat düzeninin iyileşeceğine dair içinde beslediği umut olduğu vurgulanmaktadır. Fikir yapısının bu özelliğinden dolayı Aziz Nesin’in, herhangi bir ideolojiye dalkavukluk etmediği açıkça belirtilmektedir.

Soysal, İlhami, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri: Aziz Nesin Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.11-12, (değerlendirme)

Yazıda, İlhami Soysal Aziz Nesin’in en sevdiği hikâye ya da eseri olarak *Zübük*’ü göstermektedir. Soysal, Nesin’in tiyatro tutkusuna bir anlam verememekte ve tiyatrodan çağını doldurmuş bir sanat dalı olarak bahsetmektedir. “Aziz Nesin gibi sesini çağının ötesine duyuracak bir yazarın, çağını doldurmuş bir sanat dalına tutku derecesindeki ilgisi, illa bu dalda da birşeyler yapmak istemesi bizi hep yadırgatmıştır.”(s.11)

Yazıda yadırganan başka bir durumun ise; Aziz Nesin’in “Güldürü Yazarlığı”(s.11) sıfatını itmeye çalışması olarak görülmektedir. Daha geniş bir inceleme

yapmak için bu yerin dar olacağı ve Aziz Nesin'in seviyesine çıkmış birinin bunu yapması gerektiği aktarılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Apaydın, Orhan, "Aziz Nesin için: Bir Fikir Savaşçısı", *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.6-8, (değerlendirme)

Yazıda, Aziz Nesin'in nasıl çok yönlü bir fikir işçisi olduğu değerlendirilmesi yer almaktadır. O'nun ilk önce; "Aziz Nesin Mareşal Plânında ve Nato'dan çok önce daha 1946 yılında bir broşür yayınlıyor ve bunda Türkiye'nin Amerika'dan borç para almaması, bunun kısa bir süre içinde sömürme-sömürülme ilişkisine dönüşeceği fikrini savunuyor."(s.7) fikriyle ön plana çıktığı aktarılmaktadır. Yazıda dikkati çeken diğer bir değerlendirmenin ise; "Mensubu olduğu kuşak ile bizim kuşaktaki tutarsızlık bu büyük sanatçının hayatında asla ortaya çıkmamıştır."(s.7) olduğu görülmektedir.

Aziz Nesin'in sanat yapıtlarında biçim olarak mizah türünde üne kavuştuğu da vurgulanmaktadır. Eserlerinde gerçek tiplerle sosyal ilişkileri birarada verebildiğinin altı çizilmektedir. Yazıda, Aziz Nesin için; "Yaratıcı kabiliyeti zengin, sanatı evrenselliğe yükselmiş, bu günden çok geleceğin sanatçısı..."(s.8) sözleri söylenerek sanatçının yüceltildiği görülmektedir.

Salihoğlu, Mehmet, "Aziz Nesin İçin: Aziz Nesin İçin", *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.10, (değerlendirme)

Yazar, Aziz Nesin'i gazetelerde çıkan fıkralarla tanıdığını ifade ederek sanatçı için beslediği duyguları şöyle dile getirmektedir: "Aziz Nesin'i 1960 devrim günlerinde gazete fıkralarıyla tanıdım desem yeridir. Toplumcu bir fıkra yazarı nasıl değerlendirir olayları, nasıl bakar sahnedeki olayların tabanına, o yazılar öğretti bize ilkin. İçi de dışı da pırıl pırıl o yazıların. Öz Türkçe, Nesin'in usta kaleminde güçlü bir dost bulmuştu. Zevkle okuyordum Aziz Nesin'i."(s.10)

Yazar, sanatçının Öz Türkçe'ye olan tutkusunun kendinde sanatçıya karşı olan saygısını daha da arttırdığını ifade etmektedir. Sanatçının, özlü yazılarının yanında keçiboynuzu yazılarının da olduğu aktarılmaktadır. Bu yüzden Nesin'in, tekrarlara düştüğü, lafı çok uzattığı tespiti yapılarak değerlendirme bitirilmektedir.

Aksoy, Erol, “Otlak Üzerine Bir İki Not”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.22, (değerlendirme)

Yazar, kendi tiyatro oyunu olan *Otlak* üzerine bir değerlendirme kaleme almıştır. Öncelikle bu oyunu yazma sebebinin, öteden beri bir grup insanın yığınların bilinçlenmesini türlü hilelerle engellemeye çalışması olarak açıklanmaktadır. Bahsi edilen bu oyunun; “özellikle bilinçlendirme görevini yüklenebilmek için ortaya çıkmıştı.”(s.22) olduğunun altı çizilmektedir.

Yazar, aynı zamanda oyunun başka aydın kesimler tarafından yanlış anlaşılıp eleştiriye tabi tutulmasından da rahatsız olduğunu dile getirmektedir. Eserin salt bir alinyazı temini işlemediğini vurgulayarak; halka yapılmak istenen zulümlerin alinyazısıyla sadece açıklanamayacağını ifade etmeye çalıştığı anlaşılmaktadır.

Onaran, Âlim Şerif, “1960-1968 Döneminde Türk Sinemasının Genel Görünümü”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.24-28, (inc.)

Yazıda, aslında Türk Sineması'nın içinden bir türlü çıkamadığı sorunların dile getirildiği görülmektedir. Bu sorunlardan ilkinin Devlet'in sanatı teşvik edici milli bir tutumunun olmamasıdır. Ayrıca Devlet'in çıkardığı tüzüklerle ve sinema konusunda kredi imkânı sağlamayarak yapımcıyı bankalara mecbur etmekle bu durumu iyice beslediği vurgulanmaktadır. Yazının sonuç kısmı ise okura yazı hakkında daha belirgin çizgileri sunmaktadır. “Türk Sineması, kendi başına epeyce kalkınmış; onu tutan veya ona karşı çıkan fikri vasat da teşekkül etmesine rağmen biz o kanıdayız ki: yurdumuzda bir sinema okulu, sanayii teşvik edici Devlet ödülleri, kredi imkânlar ve zorunlu programasyon gibi destekleyici olanaklardan yoksun bulunması dolayısıyla: bu sinemanın ulusal bir sinema olarak dünyaya tanıtılmasına imkân sağlanamamıştır. Kendilerini siyasal kaygılardan uzak tutacak oturmuş hükümetlerin Türk Sineması'nı bir bütün olarak ele alıp; onu müesseseleştirecek girişimlerde bulunmasının gerekliliği açıkça ortadadır.

Bu satırların yazarı, bireysel girişimlerin de odağı olabilecek bir Milli Sinema Merkezi'nde Türk Sineması'nın bütün sorunlarının çözüleceği umudunu hiçbir zaman yitirmemiştir.”(s.28)

Julien, Claude, “Sınırı Olmayan İmparatorluk Amerika”, (Çev. Tahsin Saraç-A. Gülercan), *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.5-7, (inc.)

İlk bölümü derginin 54. sayısında çıkan incelemenin bu kısmında yazarın, Amerika ile ilgili saptamalarına devam ettiği görülmektedir. Yazar, Amerika'nın bir savaşa ihtiyacı olduğunu ve buna varlığını devam ettirebilmek için mecbur olduğunu dile getirmektedir. Amerika'nın, özellikle küçük ülkeler; “Barbar ve yaşlanıp çökmüş halklar”(s.6) olarak görüp, onları sömürmeye başladığının altı çizilmektedir. Özellikle bunu Güney ülkelerine yapmaya çalıştığı zikredilmektedir.

Onaran, Âlim Şerif, “1960-1968 Döneminde Türk Filmleri”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.24-28, (inc.)

Yazıda, 1960-1968 yılları arasında çıkan sosyal konulu filmlerin bir değerlendirmesine yer verilmektedir. Metin Erksan'dan Ertem Göreç'e, Yılmaz Duru'dan Orhan Elmas'a, Nevzat Pesen'den Alp Zeki Heper'e, Osman F. Seden'den, Turgut N. Demirağ'a, Memduh Ün'den Hulki Saner'e, Süreyya Duru'dan Ertem Eğilmez'e, Aram Gülyüz'den Türker İnanoğlu'na, Dr. Arşevir Alyanak'tan Ümit Utku'ya, Tunç Başaran'dan Fevzi Tuna'ya kadar pekçok ünlü yapımcı ve yönetmenin sahneye uyarlamış oldukları filmlerinden bahsedilmektedir. Bu çekilen filmlerle alakalı bazı yorumlara yer verilse de yazar genellikle filmleri ve yönetmenlerinin adlarını vererek yazıyı oluşturmuştur.

Bugay, Umur, “Pir Sultan Abdal Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.7, (inc.)

Yazıda, Pir Sultan Abdal ve onun müridi hakkında anlatılan hikâye üzerinden; halkın içinden çıkanların halka ihanetleri inceleme konusu yapılmaktadır. Bu mürid, Pir Sultan Abdal'ın tedrisatından geçtikten sonra Sultan'ın izniyle İstanbul'a gelir. Burada okur, ilerler ve Osmanlı İmparatorluğu'na vezir olur. İncelemenin şu satırları bizlere ana konuyu da özetler niteliktedir. “O tarihlerde baş gösteren ve içinde Pir Sultanı'nda bulunduğu Alevi isyanlarını bastırmak için vali olarak gönderilmiş Sivas'a. Bizce, Pir Sultan Abdal'ın öyküsü işte burada önem kazanır. Günümüz için de geçerli olur. Halk çocuklarının halka ihaneti olağandır ülkemizde. Çoğunluğunun kökleri halktan gelme, kaypak bir bürokrat tabaka bu ulusun başına çok iş açtı ve açmakta devam ediyor.”(s.7)

Günümüzde de devam eden bu ihanetlerin kökeninin o tarihlere dayandığı aktarılmaktadır. İncelemenin so cümlesi ise bu tür olayların hep devam edeceğini kanıtlar niteliktedir. “Öyle günler yaşıyoruz ki bir çıkar olmadan, doğru bilinen yolda ölene dek mücadele edilebileceğine inanılmıyor. Aramızda Hızır gibilerinin çoğaldığını ve aynı kavganın daha bir güne süreceğini gösterir bu.”(s.7)

Hakkı, Ruşen, “Kitaplar Arasında”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.8-12, (inc.)

Yazıda, Afet Muhteremoğlu'nun *Toprak* adlı hikâye kitabı üzerine bir incelemeye yer verilmektedir. Ruşen hakkı, sanki bir anıyı paylaşıyor gibi onbir bölümlük hikâye kitabı hakkında kişisel notlar alarak değerlendirmelerde bulunmaktadır. “Toprak İçin Notlar”(s.8) başlığıyla kaleme aldığı yazısına tarih de düştüğü görülmektedir.

İnceleme şu sözlerle bitirilmektedir: “Yukarıda belirttiğim gibi, bir hikâyeler kitabı mıdır Toprak? Bence hikâyenin dışında, romana yakın bir yerdedir. Toprak için romandır diyebilir miyim? Diyemem. Afet Muhteremoğlu da Toprak için öyküler dememeliydi. Dememeliydi ki eleştirmenler bir yol durup düşünmelilerdi: hikâye mi roman mı? Diye. Ve onların yargılarına göre bir kez daha okumalıydım Toprak'ı.”(s.12)

İsimsiz, “Yirminci Yüzyıl Fransız Resmi”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.13-15, (inc.)

Yazıda, 1880'lerden itibaren Fransa'da resim sanatının; “Signac'tan Sürrealistler'e”(s.13) kadar geçen süre içinde geçirdiği değişim üzerine bir inceleme kaleme alınmıştır.

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Hüznün Dalgın Kuşları'na Değın Ruşen Hakkı'nın Şiir Serüveni”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.11-12, (inc.)

Yazıda, Ruşen Hakkı'nın *Kararsız, Yuvarlak Masa Oturumu ve Hüznün Dalgın Kuşları'na* şiirlerinden hareketle şiir dünyası ele alınmaktadır.

“Kararsız”(s.11) şiirinde Cemal Süreya'yı yinelemesine rağmen iç yaşantısının zengin ve umut verici olduğuna değinilmektedir.

“Yuvarlak Masa Oturumu”(s.12) adlı şiiriyle şairin; “Toplum sorunlarına, ezen ve ezilenlerin yaşantılarına”(s.12) eğildiği bildirilmektedir.

“Hüznün Dalgın Kuşları”(s.12) adlı şiir için şu cümlelere yer verildiğini görmekteyiz: “Hüznün Dalgın Kuşları’nda ağırlık kişisel duygulanmalar, sevi ve bunalmılda kalıyor. Ama ozanın daha derinleştiğini, şiirini daha yücelere götürdüğünü de görüyoruz. Zaman zaman kendi iç yaşantısıyla Türk insanının yaşantısına varmayı başarıyor ama Türk insanının özünü bulamıyor.”(s.12)

Çelik, Naci, “En Yeni Hikâyemiz”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.22-25, (inc.)

Yazıda, 1960 yılı itibariyle başlayan ikinci dönem hikâyeciliğimiz hakkında yapılan bir inceleme yer almaktadır. Yazar, bahsedilen bu dönem hikâyeciliğini üç ana bölüme ayırdığını söyler. “Bu hikâyeyi üç ana sınıfa ayırdım. 1- Yordam topluluğu. 2- Soyut dergisinden birkaç ad. 3- Kitap çıkararak yerini belirleyen ve başka dergilerde kişileşenler. (İlk iki bölüm için bkz. ‘Soyut’ Eylül 1969).”(s.22)

Üçüncü maddeye muhatap olarak yazarın, Rasim Özdenören, Bekir Yıldız ve Necati Tosuner’i aldığını görmekteyiz. Bu hikâyecilerin hikâyecilik serüvenlerinden, öne çıktıkları hikâyelerinden ve hikâyelerinde baskın olan yapı, tema, konu bileşenlerinden bilgiler verildiği görülmektedir.

Şahan, Halil, “Ayhan Can ve Haydin Çocuklar Türkü Söyleyin”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.10-12, (inc.)

Yazıda, Ayhan Can’ın ‘Haydin Çocuklar Türkü Söyleyin’ adlı şiirinden yola çıkarak halk şiirinin sesinden çağdaş bir dünya görüşü eksenli şiire gidişin seyri konusu ele alınmaktadır. Şahan, Türk şiiri hakkında öncelikle şunları dile getiriyor. “Bugünkü Türk Şiiri toplumumuzdan kopuk bir çizgiyi sürdürüyor. Bu çizgi batının uydusunda sapık bir gidiştir. Öyleyse Batı’yı kabul ederek bir Türk şiirinden bahsedilemez.”(s.10)

Şahan, incelemesinin odak noktasını bu şekilde belirledikten sonra Ayhan Can’ın konuya ilişkin olan şiirini ele alıyor. Ayhan Can’ın, Nazım Hikmet’ten Attila İlhan’a kadar divan şiiriyle halk şiiri arasında özgünlük aramaya çalıştığı dile getirilmektedir. Şahan, Ayhan Can’ı anlayabilmemiz için Attila İlhan’ı ölçü almamız

gerektiğini dile getirerek sebebini şöyle açıklıyor. “Çünkü Attila İlhan’ın etkisinden kurtulup asıl kaynağa varamıyor daha.”(s.10)

Ayhan Can’ın, ‘Haydin Çocuklar Türkü Söyleyin’ adlı şiirinde özellikle toplumsal bilincin “özgürlük”(s.11) ögesini işlediği söylenmektedir. Çağımız özgürlük kavramına türlü açılardan bakabildiği aktarılan Can’ın, siyasal özgürlükten cinsel özgürlüğe kadar uzanan bir yelpazeye sahip olduğu aktarılmaktadır. Şiiri dörtlükler halinde değerlendiren Şahan’ın, bu şekilde şiire bir çerçeve çizmeye çalıştığı görülmektedir. Genel anlamda şiirin ana temasının özgürlük olduğu anlaşılmaktadır. Ayhan Can’ın, Türk şiirinde yeni bir aşamaya ulaşmak üzere olduğu saptamasıyla inceleme bitirilmektedir.

Atay, Duygu, “Sinema ve Seyircisi”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.22-25, (inc.)

Yazıda, 1969-1970 sinema sezonu vesilesiyle Ankara’da sinema ve seyirci sorunları ele alınmaktadır. Bu sorunların asıl kaynağının ekonomik ve kültürel olduğu vurgulanmaktadır. Ekonomik sebepleri;

“Bilet ücreti vermeyenler, bilet ücretini verebilenler, bilet ücretini filme değer bulanlar, bilet ücretini filme değer bulmayanlar”(s.22) olarak sınıflandıran yazar, kültürel sebepleri ise şöyle sınıflandırmaktadır:

“Yerli film seyircileri, Amerikan filmi seyircileri, Avrupa filmi seyircileri ve Sinematek seyircileri.”(s.22)

Bu maddeleri teker teker açıklayan yazar sonuç olarak yazısını şöyle sonlandırmaktadır: “Sonuç olarak yurdumuzda sinema ve seyirci ilişkileri bu şekildedir. Film ithalatçıları tutumlarını değiştirmezlerse, hükümet de yerli filmciliğin bu soy-suzlaşmasına seyirci kalırsa, yıllar yılı da böyle kalacaktır.”(s.25)

İsimsiz, “Bergman’ın Son Filmi: Utanç”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.26-27, (inc.)

Yazıda, Bergman’ın savaş yıllarını anlattığı *Utanç* adlı filmi ele alınmaktadır. İncelemede, filmin hikâyesinden ve felsefesinden bahsedildiği anlaşılmaktadır. Bergman’ın filmlerinde başvurduğu tutum da dikkatlere sunulmaktadır.

İnce, Özdemir, “Şiirin Adı-Soyadı”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.6-7, (inc.)

Yazıda, genel ve çağdaş şiir sorunları çerçevesinde Küba’lı şair Nicolas Guillen’in sanatçı ve devrimci kişiliği üzerine bir inceleme yer almaktadır. İnceleme yazısından da anlaşılacağı üzere burjuva toplumda ozanın yeri değişmiştir. Kapitalizm, toplumu şiirden uzaklaştırmıştır. Çünkü şiir para eder bir konumda değildir. Şiirin artık küçük grupların ilgilendiği bir konu olduğu aktarılmaktadır. Şiiri bu sığılıktan kurtaran birkaç ozandan biri olarak Nicolas Guillen olduğu aktarılmaktadır. Bunun sebebini de İnce, şöyle aktarmaktadır:

“...Ama herşeye rağmen acı, umut, başkaldırı ve devrimle soylu bağıntıları olduğu için, Güney Amerika, Afrika ve Asya’nın insanları henüz yeteri kadar yabancılaştırılmadıkları için, şiirin büyü, tansık ve gerçekle özdeş hali hala yürürlüktedir. Yani kapitalizme rağmen şiir vardır.”(s.7)

Atay, Duygu, “Sinema ve Oyuncu”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.14-19, (inc.)

Yazıda, filmlerin ağırlığını en fazla omuzlarında taşıyan, en fazla göze çarpan oyuncuların, sinemayla olan ilişkileri incelenmektedir. Yazar, oyuncunun tanımını yaptıktan sonra oyuncu-yapımcı veya oyuncu-yönetici ilişkilerinden kısaca bahsetmektedir. Sorunu üçe ayırdığını aktaran yazar, “Hollywood Sineması’nda oyuncu”(s.15), “Newyork Sinemasında oyuncu”(s.15), “Latin Amerika Sineması’nda oyuncu”(s.16), “Fransız Sineması’nda oyuncu”(s.16), “İngiliz Sineması’nda oyuncu”(s.17), “İtalyan Sineması’nda oyuncu”(s.17), “Rus Sineması’nda oyuncu”(s.17) ve “Türk Sineması’nda oyuncu”(s.18) başlıkları açarak buralardaki oyuncuların durumlarını aktarmaktadır. Özellikle bizdeki sinema oyuncularının yetiştiği bir okul olmadığı aktarılmaktadır. Yazara göre bunun sebebi parasızlık veya öğretmensizlik değil tam aksine bilinçli bir yaptırımdır. Bu durumun ise, sinemamızı olumsuz etkilediği görülmektedir. Yazar, bunun sebebini de oyuncuya değil kötü yöneticiye bağlamaktadır.

Bezirci, Asım, “Ataol Behramoğlu”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.9-13, (inc.)

Yazıda, Ataol Behramoğlu'nun *Bir Ermeni General* adlı şiir kitabı ele alınmaktadır. Kitabın dört bölüme ayrıldığını ifade eden Bezirci, her bölümden incelemesine konu olabilecek şiirleri alarak kitap hakkındaki izlenimlerini aktarmaktadır. Birinci bölüm için şunlar söylenmektedir:

“Birinci bölüm ‘koşu’ adını taşır. Buradaki şiirler genellikle dörtlüklerden kuruludur. Mısralar uyaklıdır. Dil sade ve işlek, anlatım yalın ve yoğundur. Şairin henüz toplumsal ya da siyasal bir kaygısı yoktur...”(s.9)

“Ey Uzak”(s.10) başlıklı ikinci bölüm ise Bezirci, şu yorumları yapmaktadır:

“İkinci bölümde Behramoğlu mutluluk özleminden çok mutsuzluk gerçeği üzerinde durur. Artık umudu kalmamıştır. İnançsızdır. Yalnız ve karamsardır...”(s.10)

“Ölümsüz ne var kahrolası evrende

Limanda ikinci uykusuz adam elleri gemili

Korsan şarkıları kadınlı bıçaklı gecede

Bir duvar ördü ağlamadan.”(s.10)

Yukarıdaki bu beyitten hareketle Behramoğlu için; “Bir yandan İkinci Yeni'nin öbür yandan Attila İlhan'ın yavaşça etki alanına girdiğini açığa vurur.”(s.10) yorumu yapılmaktadır. Yazının devamında kitabın üçüncü ve dördüncü bölümleri için de tespitlerin yapıldığı görülmektedir. Bezirci, yazının bir bölümünde yaptığı çözümlemeyi özetleyerek okuyucunun ilgisine açıkça sunmaktadır.

“Çözümlememizi toparlayalım: *Bir Ermeni General* çeşitli eğilimleri, deneyimleri kucaklayan bir kitap. Behramoğlu ise yerinde saymayan, kalıplaşmaktan ürken bir şair. Durmadan arıyor. Gençlik şiirlerinde dönem dönem hececilerle Orhan Veli'nin ve İkinci Yenilerle Attila İlhan'ın etkilerini buluşumuz da bundan olmalı. Neyse ki bu etkileri genellikle kendi potasında eritebiliyor. Evet, kimi örnekler henüz arayış çizgisini aşamıyor, kimileriye tutarsızlıktan kurtulamıyor. Ama çoğu da bu tehlikeleri kolaylıkla atlatıyor, kötü sayılmayacak bir bileşke (muhasala) meydana

getiriyorlar. Dilin sadeliği, deyişin rahatlığı ile dünyaya bakışın dürüstlüğü, hayata sarılışın içtenliği sözü geçen bileşkeyi güçlendiriyor.”(s.12)

Ceyhun, Demirtaş, “Edebiyatta Soyutlama Somutlama Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.18-20, (değerlendirme)

Yazıda, Turgut Uyar’ın *Güney Dergisi*’nin Kasım 1969 tarihli sayısında çıkan bir konuşma üzerine yapılan değerlendirme yer almaktadır. Ceyhun Demirtaş, edebiyatımızın tam da kısır döneminde çıkan bu konuşmanın neden hiçkimse tarafından ele alınmadığını sorarak konuşmayı yazısına taşır ve değerlendirmelerde bulunur. Uyar’ın, konuşmasında özellikle edebiyattaki soyutlama-somutlama ikilemine açıklık getirdiği vurgulanarak değerlendirme şöyle özetlenmektedir:

“Özetlersek; bizce, edebiyatın başlıca endişesi ‘sahicilik’ olmamak gerektir. Gene, edebiyatı ‘sahicilik’ açısından bir değerlendirmeyle ayırmayıp, ‘somut edebiyat’, ‘soyut edebiyat’ anlamlandırmak da mümkün değildir. Çünkü hep somut olgulardan (sahici olgulardan) söz açılarak bir basit fenomen aktarmacılığıyla edebiyat ötesine düşülebileceği gibi, hep soyut olgulardan (belirli bir sistematikte varılmış değerlerden) söz açılarak, halen ‘Somut edebiyat’ adıyla tanımlanan biçimdeki edebiyata ulaşılabilir. Öyleyse edebiyatı; (tekrar edelim) olguların, bir sistematik içinde değerlendirilerek, ontik düzen kabulündeki yerine oturtulması eylemi olarak tanımlayabiliriz. Ve bu eylem esasta, Turgut Uyar’ın da gayet berrak bir biçimde belirttiği gibi bir soyutlama işlemidir.”(s.20)

Yazar, son olarak bu konuşmasından ötürü Turgut Uyar’a teşekkür ederek değerlendirmeyi sonlandırmaktadır.

İnam, Ahmet, “Bir Edebiyat Tavrına Doğru”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.3-5, (inc.)

Yazıda, Türk Edebiyatı’nın sorunları ele alınmaktadır. İnam, bu sorunları “etken çözümlenmesi”(s.3) adını verdiği bir yöntemle çözmeye çalışacağını aktarmaktadır. Sorunları üç ana etmen altında değerlendiren yazar, etmenleri şöyle sıralamaktadır: “1- Düşünen değerlendiren kafa (kısaca ‘D’), 2- Ortam (kısaca ‘O’), 3- Söylenmek istenen söz (kısaca ‘S’).”(s.3)

Bu sıralanan etmenler ışığında Türk Edebiyatı'nın sorunlarına değinildiği görülmektedir. Yazar, incelemenin sonuç kısmında şu saptamalara yer vererek yazısını sonlandırmaktadır:

“Düşünmeyi üstlenen arkadaşların olmayışı, Türk Edebiyatı'nın diri kalmasına yol açar. Türkiye'nin değişen toplumsal yapısı içerisinde Türk Edebiyatı'nın genel çizgileriyle işlevini ve yerini ortaya koyarken, buradan alınacak ışıkla, edebiyatının kendi içinde değerlendirmelere, ayıklamalara gidilmelidir.”(s.5)

Ceyhun, Demirtaş, “Sait Faik Hikâye Armağanı Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.16-17, (değerlendirme)

Yazıda, 1970 yılında verilen *Sait Faik Hikâye Armağanı* üzerine bir değerlendirme ele alınmaktadır. Değerlendirmenin asıl çıkış noktası şöyle dile getirilmektedir: “...Ancak bu armağan üzerinde durmamızı zorunlu kılan bir başka noktaya da işaret etmeden geçemeyeceğiz. Bu yıl armağan, yargıcılar kurulu tarafından Zeyyat Selimoğlu'nun *Direğin Tepesinde Bir Adam* adlı kitabına verilmiştir. Yani edebiyatı yakından takip etmeyen bir okuyucu için, bu habere göre geçen yılın en başarılı hikâye kitabı, budur. Oysa yanlış hatırlamıyorsak yıl başında bir gazete tarafından yazarlarımız arasında yapılan bir ankette, hikâye kitapları arasında en fazla oyu Oktay Akbal'ın *Tarzan Öldü*'sü toplamıştı... İşte, bu ilginç durum yüzünden, ‘Armağan’ kavramı ve kurumları üzerinde durmak ve tartışmak bir kere daha zorunlu olmaktadır.”(s.16)

Demirtaş yazının devamında armağanlardan beklenenin ne olması gerektiği, ulusal kültüre katkıları, armağanların nasıl dağıtılması gibi konular hakkında fikirlerini beyan etmektedir. Öneri niteliğinde birkaç düzenleme maddeleştirilip sayılarak yazı sonlandırılmaktadır.

İnam, Ahmet, “Türk Edebiyatı'nda Küme Araştırmaları İçin Yöntem”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.22-23, (inc.)

Yazıda, Türk Edebiyatı'ndaki sorunların nasıl çözümlenebileceğine dair geliştirilen “küme”(s.22) yöntemi anlatılmaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere, Ahmet İnam, Türk Edebiyatı'nda beliren sorunları önce kuramsallaştırmaya daha sonra da varsayım ve açıklamalarla izah etmeye çalışmaktadır. Yazıda, edebiyat kümesinin

yapısından da bahsettiği anlaşılmaktadır. İnam, bu kısa inceleme yazısının sonuç kısmında şunları söylemektedir: “Bu yazımda edebiyatta küme sorununun yerini, anlamını, kümelerin saptanması için tutulacak genel yolu göstermeye çalıştım.”(s.23)

Pazarkaya, Yüksel, “Manzum Oyun Sorunu”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.7-14, (inc.)

Yazıda, Şubat 1970’de birinci sayısı çıkan “Tiyatro 70”(s.7) dergisinin ilk iki sayısında Aziz Nesin’in açtığı, Turan Oflazoğlu’nun devam ettirdiği “Manzum Oyun”(s.7) tartışması üzerine Yüksel Pazarkaya’nın kendi düşüncelerine yer verilmektedir. İlk önce Pazarkaya, adı geçen dergiden bahsetmektedir. Daha sonra o günlerde Türk Tiyatrosu için ortaya çıkan sorunların, “Uyanış Çağı”(s.8)’ndan beri Batı ülkeleri tiyatrolarında da tartışıldığı dile getirilmektedir. Batı ülkelerinde bu manzum oyun sorunlarının nasıl ele alındığı da yazıdan anlaşılmaktadır. Bu noktadan sonra araştırmanın ortaya koyduğu verileri okuyucuyla paylaşan Pazarkaya, incelemenin sonunda Turan Oflazoğlu’nun oyunda manzum dil savlarını vererek yazısını bitirmektedir.

Atay, Duygu, “Sinema ve Yapımcı”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.25-27, (inc.)

Yazıda, Dünya ve Türk Sineması’nda yapımcının yeri ve giderler açısından yapım maliyetleri konusu incelenmektedir.

Başat, İsmail Mert, “Sanat, Devrim ve Kültür Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.3-6, (inc.)

Yazıda, sanatın, devrimle ve kültürle olan ilişkisi ele alınmaktadır. Devrim olarak marksizmin odağa alındığı yazıda, Marksizm, kültür ve sanat bağıntısı üzerinde durulmaktadır. “Marksizm, genel olarak kültür ve özel olarak sanatın da bu olgudan soyutlanamayacağını, insan bilgisinin ve sanatının, maddi üretim eylemine dayalı olduğunu, her kültürün de belli bir toplumun siyasetiyle ekonomisinin ideolojik plânde yansımaları olduğunu göstermiştir.”(s.3)

Soyutlanmış bir sanat ve kültür olayının olamayacağı ele alınarak sanatın asla belli bir zümre için varolamayacağını altı çizilmektedir. Devrimci stratejiden kopuk bir sanat tutumunun yanlış olduğu vurgulanmaktadır.

Çavdar, Tevfik, “Asiye Çıkmazı”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.13-14, (inc.)

Yazıda, “Asiye’nin Kurtuluşu”(s.13) adlı tiyatro oyunu incelenmektedir. İzleyen herkesin ikileme düştüğü anlaşılan bu oyunun incelemesinin getirdiği yorum noktasında yapıldığı görülmektedir. Çavdar, bu yorumun arkasındaki umutsuzluğu incelemeye çalışmaktadır. Öncelikle, Asiye’nin kişiliği üzerinde durulan yazıda ikinci olarak bizim edebiyatımızda sıkça görülen kadercilik konusu üzerinde yoğunlaşmaktadır.

İnam, Ahmet, “Ruhsal Mantık”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.15-17, (inc.)

Yazıda, eleştirinin sorunlarından biri olan eleştiride mantıksal çıkarsama konusu ele alınmaktadır. İnam, öncelikle “Mantık”(s.15) kavramını açıklamaktadır. Daha sonra birkaç maddeyle edebiyat eleştirisindeki durumu gözler önüne sermektedir. En sonunda Asım Bezirci ve Cöntürk’deki bilimsel anlayış verilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Atay, Duygu, “Sinema ve Senaryo”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.13-14, (inc.)

Yazıda, sinema sanatını oluşturan etmenlerden birisi olan senaryo kavramının ele alındığı görülmektedir. İki tür senaryo tanımının yapılabileceği söylenen yazıda bu tanımlamalara açıklama getirilmektedir.

“Genel olarak iki tür senaryo vardır. Yönetmenin ya da film yapmak isteyen kişinin salt film olanaklarını göz önüne alarak düşündüğü ve başka bir yerden aktarmayıp kafasında tasarladığı konuyu işleme. Bu özgün senaryodur. Bir de herhangi bir kaynaktan (roman, öykü, şiir, oyun gibi), sinemadan başka bir amaçla yazılan yapıtların sinema için ele alınıp senaryo biçimine sokulması. Buna da uyarlama adı verilir.”(s.13)

Senaryonun evrelerinden de bahsedilen yazının, son olarak bizde senaryonun durumunun irdelenmesiyle bitirildiği görülmektedir. Bizdeki film ve senaryo kalitesizliğinin sebebinin; oyuncuların habersiz, aynı senaryoda yapılan ufak değişikliklerle iki ayrı film yapma çabası olarak ortaya çıktığı aktarılmaktadır.

İnam, Ahmet, “Ruhsal Mantık”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.8-13, (inc.)

İlk bölümü, derginin 71. sayısında verilen bu inceleme yazısının devamının bu sayıda verildiği görülmektedir. Bu bölümde İnam, bir edebiyat yapıtının; felsefi açıdan, ruhsalimsel açıdan, ruh hekimliği açısından, toplumsal ruh bilimi açısından ve mantıksal açıdan nasıl ele alınabileceği konusunu ele almaktadır. Verilen bu önermeler ışığında edebiyat eleştirisinin özellikle son iki önermeyi kapsadığı vurgulanmaktadır. “Edebiyat eleştirisinde kullanılan önermeler son iki bölüğe girer. Bana kalırsa, duyu verilerinden, dıştaki gerçeklerden uzak bir eleştirme önermesi yoktur. Metin eleştirisinde doğrudan doğruya yapıyla karşı karşıyayızdır, yapıtınsa fiziksel bir varlığı vardır.”(s.11)

Bu noktadan itibaren mantığın değerlendirme işleminde nasıl çalıştığını ya da nasıl çalışması gerektiğini açıklayan İnam, mantık yanlışlarını da üç kümeye ayırmaktadır. “Mantık yanlışlarını üç kümede inceleyebiliriz. 1- Biçimsel yanlışlıklar. 2- Sözselsel yanlışlıklar. 3- İçerik yanlışları.”(s.12)

Sayılan bu kümeleri kısaca açıklamaya çalışan yazar, yazısını da böylece sonlandırmaktadır.

Panteley, Zarev, “Bulgar Rönesans Edebiyatı”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.3-7, (inc.)

Yazıda, Bulgar Edebiyatı'nın tarih içindeki seyri, geçirdiği evreler ele alınmaktadır. Uzun yıllar sonra Bulgar Edebiyatı'nın gelişimi şu şekilde ifade edilmektedir: “Dört yüz yıllık bir gelişmeden sonra da olsa, Bulgar Halkı uyuşukluğundan silkinir silkinmez gerçek bir kültürel girişime tanık oldu: Yeni yapıtlar, etnik özelliklerinin ortaya konulması, özgürlük ve gelişim özlemi.”(s.3)

Yazının ilerleyen bölümlerinde bu sosyal değişimin başlıca özelliklerinin milliyetçi ruh ile demokratik ülküler olduğu vurgulanmaktadır. Yazının ilerleyen bölümlerinde Panteley, Bulgar Edebiyatı'na yön vermiş olan yazar ve eserlerinden bahsetmektedir. Paissi'den Rakovksi'ye, Şintilov'dan Botev'e kadar Bulgar Edebiyatı'nda mihenk taşı olan aydınların katkılarından bahsedilmektedir. “Düşünce ve sanat alanındaki önderler sayesinde Bulgar Halkı gitgide bilinçlendi... Kurtuluştan önce karşı

konulan şey çevre ve yozlaşmış değerlerdi. Paissi, Sofroni, Rilski ve Bozveli birer kilise adamı idiler; fakat papaz cüppelerinin altında ateşli, laikliğe aykırı herşeye başkaldıran bir yürek taşıyorlardı. Rakovkski, Slaveikov, Karavelov ve Botev tarihin uyuşukluğuna karşı savaştılar ve onların bu kavgası duyguları biledi, yeni fikirlerin doğuşuna yol açtı.”(s.7)

Son olarak yazı, şu cümlelerle bitirilmektedir: “Yukarıda kısaca çözümlemeye çalıştığımız olayların gerçek yüzü, kurtuluştan önceki Bulgar Edebiyatı ve bu edebiyatın yansıttığı bir dönemin ruhu, geçmişle bütün bağlarını koparmış olan bu sıçrayış Ulusal Uyanış insanının hem hüznü, hem eğlenceli öyküsünü de içine almaktadır.”(s.7)

Acaroğlu, Türker, “Bulgar Hikâye ve Roman Sanatı”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.14-16, (inc.)

Yazıda, modern Bulgar hikâyeciliği ve romancılığı ele alınmaktadır. Modern Bulgar hikâyeciliğinin çevirilerle başladığı söylenen yazıda; “Telif ilk hikâyeyi Vasil Drumev (1841-1901) yazdı. *Bedbaht Aile* (1860).”(s.14) olduğu da aktarılmaktadır. Daha sonra Bulgar hikâyeciliğine ve romancılığına damga vuran yazarlardan ve eserlerinden kısaca bahsedildiği görülmektedir.

“9 Eylül 1944 tarihinde Bulgaristan’da Cumhuriyet ilan edildikten sonra”(s.15) Bulgar Edebiyatı’nda yeni bir sayfa açıldığı vurgulanmaktadır. Toplumsal gerçekçiliğin bir dönem yalnız proleter yazarların uğrak yeri iken artık tüm Bulgar Edebiyatı’nın odak noktası olduğu dile getirilmektedir.

Günümüz Bulgar Edebiyatı’nın başlıca temasının; “toplum kurucusu olan yeni insandır.”(s.16) olduğu aktarılmaktadır.

Özün, Nijat, “Bulgar Sineması”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.23-27, (inc.)

Yazıda, Bulgar Sineması’nın tarihi gelişimi incelenmektedir. Bulgaristan Sineması’nın aslında diğer Balkan ülkelerinden daha önce başladığı ancak Birinci ve İkinci Dünya Savaş’ları yüzünden hem nitelik hem de nicelik yönünden bir zayıflık gösterdiği vurgulanmaktadır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Bulgar Sineması’na damga vurmuş yapıtlardan bahsedildiği görülmektedir.

“Vulçanov, Radev, Jelyazkova, Şarlandgiyev, Piskov, Kovaçev, Mundrov, Yançev ve Heskla”(s.25) gibi yeni gelişimi temsil eden yönetmenlerden ve bunların filmlerinden bahsedilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Kolarski, V., “Bulgar Plâstik Sanatı”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.28-30, (inc.)

Yazıda, Bulgar plâstik sanatı, grafik sanatı, resim sanatı gibi görsel alanlarda geçirdiği evrim ele alınmaktadır. Bulgar resminde plâstik sorunlara ve bunların çözümlerine değinilmektedir.

Bulgar plâstik sanatının ilerici bir tutum sergilediği, ressamların da yaratıcı dil ve yöntem çeşitliliğine sahip oldukları yorumu yapılarak yazı sonlandırılmaktadır.

İsimsiz, “Dünyaca Tanınmış Opera”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.33-35, (inc.)

Yazıda, Bulgaristan’da lirik sanatın başlangıcı ve gelişimi incelenmektedir. 19. Yüzyılın sonlarına doğru kurulan Bulgar Lirik Tiyatrosu’nun ilk performansı; “2 Ocak 1891’de Sofya’daki Slavinska Bessedra salonunda, *Les Joyeuses commeres de Windsor* ve *Le Trouvere* operalarından parçalar çalınarak ilk temsil verildi.”(s.33) olduğu aktarılmaktadır.

Yazıda aynı zamanda modern lirik sanatının ustalarından da bahsedilmektedir. Sofya Operası’nın dünyanın birçok yerinde başarılı bir şekilde temsiller verdiği söylenerek inceleme bitirilmektedir.

Groueva, Vessela, “Bulgar Tiyatrosu”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.36-37, (inc.)

Yazıda, Bulgaristan’da yapılan tiyatro faaliyetleri hakkında bir inceleme yer almaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere Bulgar tiyatrosunun temellerinin 19. Yüzyılın ikinci yarısında atıldığı görülmektedir. Amatör ve ilkel girişimler olarak adlandırılan ilk dönem tiyatrosunun herşeye rağmen takdire şayan atılımlar olduklarının altı çizilmektedir.

İsimsiz, “Bulgar Korosu”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.38-39, (inc.)

Yazıda, Bulgar Korosu'nun gelişimi kısaca anlatılmaktadır. Bulgaristan'daki ilk koro çalışmalarının bazı müzik öğretmenlerinin okula şan dersini sokarak sesli korolar kurmasıyla başladığı ifade edilmektedir. Bu gelişmenin 1840'lı yıllara rastladığı aktarıldıktan sonra 1912 yılına kadar Bulgar korolarının hızlı bir gelişme gösterdiği vurgulanmaktadır. Kurulan birçok Bulgar Korosu'nun Avrupa'da gitgide tanınmaya başladıkları söylenerek yazı sonlandırılmaktadır.

Çavdar, Tevfik, “Başar Sabuncu'nun Kişilerinde Bilinçlenme Çizgisi”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.5-6, (inc.)

Yazıda, Başar Sabuncu'nun oyunlarındaki kişilerin gelişim seyri ele alınmaktadır. Bu konuda yazar, şunları okuyucuyla paylaşmaktadır: “Benim üzerinde durmak istediğim, Başar Sabuncu'nun oyunlarındaki kişilerin bir zaman içerisindeki gelişmeleri, bilinçlenmeleri olgusu.”(s.5)

İncelemede yazarın, Başar Sabuncu'nun “Çark, Şerefiye, Zemberek ve Memurlar”(s.5) adlı oyunları ele aldığı görülmektedir.

“Şerefiye”(s.6) adlı oyunda özellikle ağa-patron ile kul-bekçi arasındaki ilişkilerin uzun süre geleneksel diyalog çerçevesinde seyrettiği aktarılmaktadır.

Zemberek de ise şu tespitlerin yapıldığına şahit oluruz: “Zemberek'de Şerefiye'deki suskun, sorularla dolu çelişmelerin farkında olmayan bilinçsiz oğlanın bilinçlenmeye doğru adım atışını görürüz.”(s.6)

“Çark”(s.6) adlı oyunda ise patron bir sanayicinin, sınıfının bilincine ermiş bir işveren olduğu açığa çıkmaktadır.

“Memurlar” adlı oyunda ise kişilerin sınıfsız, kendi kısır döngüleri içinde dönüp durdukları aktarılmaktadır.

Yazar, son olarak şu cümlelerle incelemesini bitirmektedir: “Başar Sabuncu bağırmadan, bağırtmadan türküleri yaktırmadan geleceğe umutla bakan, o umudun çizgisini de ortaya koymasını bilen devrimci bir oyun yazarımızdır bence.”(s.6)

Atay, Duygu, “Kara Afrika Sineması”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.18-21, (inc.)

Yazıda, Afrika ülkelerinden olan Tunus, Cezayir, Marok, Senegal ve Fildişi Sahili’ndeki sinema faaliyetlerinden bahsedilmektedir.

İnam, Ahmet, “Türk Edebiyat Eleştirmeninin Yazgısı”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.3-4, (değerlendirme)

Yazıda, Türk Edebiyatı’nda gerçek bir eleştirmen olup olmadığı konusu değerlendirilmektedir. Her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da düzmece eleştirmenlerin olduğu öncelikle aktarılmaktadır. İnam, bu konudaki iddialı fikirlerini şöyle devam ettirmektedir: “Bugün Türkiye’de edebiyat eleştirmeni yoktur, ben de bunca yazıp çizmeye karşın eleştirmen değilim, geçmişle şimdiyle hesaplaşmadım değil, kimselerin okuyup anlamadığı yazılara günlerce kafa patlattım.”(s.3)

İnam, hiçbir Türk Edebiyatı eleştirmenini beğenmemesinin sebebini de; temel kaygısı edebiyata farklı bir gözle bakmak olan eleştirmen olmadığına bağlamaktadır. Türkiye’de ki bir diğer sıkıntının ise, her düşünmeye başlayan kişinin düşünenin yalnızca kendisi olduğu yanılgısına düşmesi olarak ifade edilmektedir.

Pazarkaya, Yüksel, “Manzum Oyun Sorunu”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.8-12, (inc.)

Yazıda, Alman Tiyatrosu özelinde Batı Tiyatrosu’nda serbest veznin ya da doğrudan doğruya dramaya özgü bir veznin kullanılışı üzerine bir inceleme yer almaktadır.

Yazıda, özellikle manzum oyunlarda oyuncunun konuşma biçiminde görülen bir soyutlamaya odaklanıldığı dikkatlerden kaçmamaktadır. Brecht ve Hacks’ın bu durumu oyunlarında nasıl işledikleri ele alınmaktadır.

Savcı, Prof., Bahri, “Öğrenci-Devrim İlişkileri”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.3-5, (inc.)

Yazıda, Türkiye’de başgösteren öğrenci eylemleri ele alınmaktadır. Yazarın karşı çıktığı düşünce ise; Türkiye’deki öğrenci eylemlerinin devrimle ilişkili olduğu yanılgısıdır. “Son günlerde Türkiye’de öğrenci eylemlerinin bir devrim çizgisi için-

de, bir şiddet biçimi altında, anarşiye yönelik bir doğrultu içinde belirlediği ileri sürülmektedir. Bu yargı, soruna entelektüel açıdan bakma uzaklığından gelmektedir.”(s.3)

Bu yarıdan hareketle Savcı, bizdeki bu problemin nedeninin de bilimsel bir yaklaşım içinde olmayışımızda ve özgürlük biçimimizin gelişmemiş olmasında aramaktadır. Yazıda, Türkiye’deki öğrenci eylemlerinin daha da geriye götürülerek açıklanmaya çalışıldığı görülmektedir.

Öğrenci eylemlerinin aslında sosyo-ekonomik ve politik birer hareket oldukları ifade edilmektedir. Egemen sınıflar yararına işleyen siyasal gücün demokratikleştirilmesi hareketi olarak görülen öğrenci eylemlerine şiddeti karıştıran kesimin, hükümet kanadı olduğu ileri sürülmektedir.

Çavdar, Tevfik, “Ekonomik Gelişme ve Eğitim”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.6-8, (inc.)

Yazıda, ekonomik gelişme ve eğitim arasındaki bağıntıların tarihsellik içinde ele alındığı bir incelemeye yer verilmektedir.

Kemal, Mehmed, “Gerçekler ve Korkular Açısından”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.9-12, (inc.)

Yazıda, Milli İstihbarat Teşkilatı’nın görev ve sınırlılıkları üzerine bir inceleme yer almaktadır. Yazıdan anlaşıldığına göre MİT, yanlılıkla bir mektubun içine konulan başka bir mektup yüzünden vatandaş hakkında tahkikata başlamıştır. Bu durumun hukuki olup olmadığı konusu tartışılmaktadır. MİT’in, bu şekilde anayasal bir suç işlediğini dile getiren yazar, yazısında şu satırlarla durumun vehametini gözler önüne sermektedir. “... istibdad rejiminin hafiye metodlarıyla iç politikaya ilişkin konularda kullanılması ve bu kullanılışın özellikle Başbaka’nın ailesiyle ilgili yolsuzluğu ortaya çıkaran bir kamu görevlisi aleyhine yönelmesi, vatandaşların devlete olan güvenini sarsacak vahim bir olaydır.”(s.9)

Son olarak meselenin bağımsız milletvekili “İbrahim Öztürk”(s.12) tarafından Meclise getirildiği ve “Anayasanın haberleşme özgürlüğüne ait 17.maddesinin çiğnenip çiğnenmediği Demirellerle ilgili bir yolsuzluk araştırmasında Maliye Ba-

kan'lığı memuru hesap uzmanının incelenip incelenmeyeceği konularında ilgililerin görüşünü izleyeceğiz.”(s.12) sözleri yer almaktadır.

Soysal, Mümtaz, “Kavgayı Anlamak”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.3, (inc.)

Yazıda, toplum sorunlarından biri olarak görülen gençlik olaylarının aslından nasıl olaylar olduğunu ve bunu nasıl anlamak gerektiği üzerine bir inceleme yer almaktadır. Bu olayları sağlıklı bir şekilde anlamak için yazar şunları ifade etmektedir: “Toplumların temelinde oluşmaları anlamadan yüzeydeki çalkantılarla birşeyler yapmaya kalktınız mı ‘gençlik olaylarını’ yerli yerine oturtmanız güçleşir.”(s.3)

Yazıda ayrıca son dönemde ortaya çıkan gençlik olaylarının öncekilerinden farkının; “ekonomik örgütlenişin değişmesi, eğitim olanaklarının farklılaşması, yığınlara yönelik iletişim araçlarının gelişmesi ve aile yapısının yeni biçimler alması”(s.3) olduğu dile getirilmektedir.

İnam, Ahmet, “Karasu’nun Dünyasına Doğru”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.4-8, (inc.)

Yazıda, Bilge Karasu’nun iç dünyası ve edebi önemi hakkında bir inceleme yer almaktadır. İnam, incelemenin önemine vurgu yaptıktan sonra yöntem kısmında Karasu’ya dört soru sorarak araştırmasını derinleştirmeye çalışmaktadır. İnam’ın sorduğu sorulara karşılık vermiş olduğu kendi cevaplarına baktığımızda bazı saptamalara vardığını görmekteyiz. İlk olarak Karasu’nun, dış dünyaya parçalı ve kopuk kopuk baktığı ifade edilmektedir. İkinci olarak “Ruhsal Denge Kalıpları”(s.7) modelinde, Karasu’nun kendini ve dış dünyayı nasıl kavramaya çalıştığını açıklayacağını vurgular Ahmet İnam. Son olarak İnam, Karasu’nun dış dünyaya nasıl içten bakacağını ve böylece dış dünyaya nasıl çıkacağını anlatmaya çalışmaktadır.

Bu inceleme yazısının derginin ilerleyen sayılarında da devam edeceği son paragrafla anlaşılmaktadır. “Sürekli dünyayı emme ve dış dünyalara açılmalarla dış dünyayı algılamasının altında yatan kalıpları oluşturmuş oluyor yazar. Bu işleyişle dünyada ne bulduğunu inceleyelim şimdi.”(s.8)

Öngören, Veysel, “Birşeyler Oluyor”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.11-13, (inc.)

Yazıda, edebiyat adamlarının şiir ve edebiyat üzerine değil de dünya görüşleri üzerine, giderek siyasal bir güdüm kazanarak birbirlerine cephe alışları anlatılmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Bir Yarışmanın Getirdikleri”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.14-16, (değerlendirme)

Yazıda, TRT tarafından düzenlenen “I. Resim ve Heykel Yarışması”(s.16)’ndaki uygulanan değerlendirme sisteminin getirdiği olumlu yeniliklerden bahsedilmekte ve bu olumlu gelişmenin o yılın sanat ortamına hareket kazandıracığı değerlendirildiği yapılmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: TRT Ödülleri”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.30, (değerlendirme)

Yazıda, 1971 yılında verilen TRT ödülleri değerlendirilmektedir. Herkesin aksine yazar bu ödüllerle alakalı endişeli olduğunu vurgulamaktadır. Bunun sebebini ise şöyle açıklamaktadır: “Bu ödüller sonucu Türk Edebiyatı’na yeni bir ses gelmiş midir? Bildik değerleri sarsıcı, edebiyat beğenimizi değiştiren bir yapıt var mıdır ortada?”(s.30)

Bu sorular eşliğinde yazar, bu ödüllerin tam bir fiyasko olduklarını ifade ederek yazıyı sonlandırmaktadır.

Menemenciöglü, Nermin, “Putlar ve İnsanlar”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.3-4, (inc.)

Yazıda, Bilge Karasu’nun *Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı* adlı hikâye kitabının incelemesi yer almaktadır. İncelemenin başında Bizans tarihine damga vurmuş putlar, ikonlar ve bunlara karşı imparatorların tutumlarına yer verilmektedir. Bu girizgâhtan sonra Karasu’nun bu kitabında yer alan iki uzun hikâyenin arka planının Bizans tarihine dayandığı aktarılmaktadır.

Karasu'nun sosyal gerçeklerle bireylerin yaşantılarına birleştirme konusunu ustalıklarla bu kitabında işlediği ifade edilmektedir. Kullandığı sade dil ve sağlam bir teknik çerçevede birleştirmesi de takdir edilmektedir.

Öngören, Veysel, “Birşeyler Oluyor II”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.5-8, (inc.)

İlki, derginin Nisan 1971 sayısında yayımlanan incelemenin bu bölümünde; şiir ve hayat ilişkisi ele alınmaktadır. Yazının son bölümü ise adeta anlatılmak istenilenleri özetler niteliğindedir. “Sözü daha da uzatmayacağız. Engücü, 940 ozanlarının üstünde durmadıkları, 950 ozanlarının zorlanarak içinde kendilerini buldukları, 960 ozanlarının ise içinde serpilip geliştikleri ve Nazım Hikmet’le Ahmed Arif’in üstesinden geldikleri şiir-hayat ilişkisini izlemek, yüze çıkarmayı denemektir. Bugün şiirde görülen değişikliğin burada aranması gerektiğini konuşmaktı.”(s.8)

Uçarol, Tuncer, “Edebiyatçıların Doğum Yerleri”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.25-28, (inc.)

İncelemede, edebiyatçıların doğum yerleri konusu yer almaktadır. Yazar, kişinin ilk çocukluk yıllarının onun kişiliğinin oluşumunda önemli bir yere sahip olduğunu vurguladıktan sonra İstanbul dışında kalan illerde yetişen edebiyatçıların sayısını vermektedir. Bu matematiksel oranlar verildikten sonra bölgeler arası kısırlık-doğurganlık (edebiyatçı yetiştirme açısından) durumları iller bazında aktarılmaktadır. Burdan hareketle bölgelere göre bir yoğunluk kümesi oluşturulduğu görülmektedir.

Koçoğlu, Sevda, “Sanat ve Toplum”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.3-5, (inc.)

Yazıda, Sanat ve Toplum arasındaki bağ konusu ele alınmaktadır. Koçoğlu, sanatın gelişim çizgisi içinde bazı düşünürlerin görüşlerini yazısına aktarmaktadır. Bu düşünürlerden Emmanuel Kant’ın sanat hakkındaki görüşü şöyle dile getirilmektedir: “Emmanuel Kant’a göre: sanat yararsız, amaçsız, özgür, kişisel bir yorumdur. Ona göre sanat çalışmalarının hiçbir toplumsal değeri ve karakteri yoktur.”(s.3)

Hegel’in sanat görüşü ise şöyle verilmektedir: “Freidrich Hegel ise bütün sanat olgularını kendi tarihsel gelişme süreçleri içinde kavramaya çalışmıştır.”(s.3)

Bu iki önemli düşünürün sanat hakkındaki görüşleri verildikten sonra yazı şöyle sonlandırılmaktadır: “Sanatın özü itibariyle bir toplumsal olgu olarak doğduğu ve geliştiği görüşünde hemen hemen sanatçıların çoğu bir fikir birliğine varmaktadır. Bu gerçeğin ışığı altında sanata ve toplum yaşamına bakılırsa, ikisinin de birbirine bağlı bir gelişim geçirerek bugünkü çağımıza geldiği anlaşılır.”(s.5)

İnam, Ahmed, “Karasu’nun Dünyasına Doğru II”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.10-14, (inc.)

İlki, derginin Nisan 1971 tarihli sayısında yayımlanan incelemenin ikinci kısmı bu sayıda yayımlanmıştır. İnam, incelemenin ilk kısmında altını özellikle çizdiği toplumsal ruhbilimi kavramı üzerinde tekrar durmaktadır. Böylece Karasu’nun dünyayı neden öyle gördüğünü açıklamaya çalışmaktadır. İnam, Karasu’nun eserlerinden örnekler vererek onun nasıl bir dünyayı özümsemeye çalıştığının izlerini sürmektedir.

İnam, Karasu’nun “neden belli bir çevrede kendisince anlamlı bir bölüm insanla yaşar?”(s.10) sorusunu şöyle yanıtlamaktadır.

“Dışarıdayım. Dışarıda olmanın neye benzediğini sana... (I. Kitap s.58) Değişiktir o. Çoğunluğa benzemez. Benzemez çünkü: Eş cinsel bir sevgi arayışındadır.”(s.10)

İlk sebep olarak Karasu’nun eşcinsel bir sevgi peşinde olduğu verilmektedir. İnam’ın yukarıda sorduğu soruya ikinci cevap ise Karasu’nun; “Sevgi anlayışı belli çevrede yaşamasını gerektirir.”(s.11) cevabıdır.

İnam’ın bu gibi örneklerle Karasu’nun ruhsal dünyasını okura belletmeye çalıştığı görülmektedir. Son olarak şu değerlendirmeye yazı sonlandırılmaktadır: “Karasu’nun dünyasında kişiliğin ve dünya görüşünün gelişmesini, dünyayı kavrama kalıpları açısından görmeğe çalıştık. Karasu’nun kişiliğini, eşcinsellik anlayışını, giderek onu toplumda bir elite iten nedenlerin kültürel çevresini ortaya çıkarmalıyım şimdi.”(s.14)

Keskinok, Kayıhan, “Ortak Dil”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.3-4, (inc.)

Yazıda, ortak bir dil olarak sanatın rolü konusu ele alınmaktadır. Sanatın ortak dil durumuna gelmesine sebep olan temel öğelerin “maddenin gereklilikleri, güzellik, evrensel duygular algısal koşullanmalar”(s.3) olduğu aktarılmaktadır. Kayıhan, bu temel öğeleri kısaca açıkladıktan sonra; sanatçı bunları ortaya koyarak sanatın ve insanlığın biricik ortak dilini oluşturduklarını söyler.

Menemencioğlu, Nermin, “Hayatımızın Hikâyesi”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.5-7, (inc.)

Yazıda, “Yeni Hikâye”(s.5) ve hikâyecilerinin serüveni ele alınmaktadır. Yazının, Tomris Uyar’ın “Türkiye Defteri”(s.5) dergisinin son sayısında çıkan bir yazıyla paralel bir biçimde oluşturulduğu ve bu yazıdan referanslar verildiği görülmektedir.

Menemencioğlu, bu yeni hikâyeciler arasında Tomris Uyar, Selim İleri ve kısa öyküleriyle değil ama tek uzun öyküsü “Füruzan”(s.5) olan Bekir Yıldız’ı saymaktadır. Bu kişilerin sanatları için de şu yorumlar yapılmaktadır.

“... hikâyelerinde çoğunlukla birinci şahıs konuşuyor, böylelikle yaşanmış gerçeklerle karşılaştığımız duygusu uyanıyor bizde. Daha eski hikâyeler kıyasla gerçekten daha zengin, daha ayrıntılı bir dünya var karşımızda...”(s.5)

Menemencioğlu, bu yeni dönem hikâyecilerinin eserlerinde daha “daha zengin ve ayrıntılı, daha sınıflaşmış, kendi kavgasına daha çok katılan bir toplum”(s.5) olduğunu aktarmaktadır.

Menemencioğlu aynı zamanda saydığı üç öykücünün ne kadar yeni hikâyeyi yansıttıklarını da ele almaktadır. Buradan hareketle de ortak bir yargıya varan yazar, yenilik hikâyesinde çok fazla yenilik olmadığını dile getirerek şunları aktarmaktadır: “... Sait Faik’lerden daha bilinçli, daha pişkin olmakla birlikte, Sait Faik’den bu yana Türk Hikâyesi ile belirli bağları vardır yenilik hikâyesinin. Selam sana yenilik hikâyesi! Yarımın yeniliğini hazırlamaktasın.”(s.7)

Keskinok, Kayıhan, “Siyah Beyaz ve Renkli Resimde Denge”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.22-25, (inc.)

Yazıda, hem renkli resimde hem de siyah beyaz resimde denge sorunu ele alınmaktadır. Resimde kullanılan her türlü biçimin karşıt öğelerin çatışmasıyla oluştuğu ve buradan çıkan dengelemede de, öğelerin aktif pasif ve aracı durumunda olduğu vurgulanmaktadır.

Yazıda aynı zamanda renkli ve siyah beyaz resimin oluşumundan da bahsedildiği anlaşılmaktadır.

Zaloğlu, Leyla, “Yunus Emre Semineri Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.18-19, (değerlendirme)

Yazıda, İstanbul’da 6-8 Eylül günlerinde düzenlenen “Uluslararası Yunus Emre Semineri”(s.18) üzerine bir değerlendirme yer almaktadır. Yerli ve yabancı bilim insanlarının Yunus Emre hakkında bildirimler verdiğinden bahsedilmektedir. Sunulan bildirimler dolayısıyla dünyanın dikkatinin Yunus Emre üzerine çekildiği ve bunun da halk ozanı üzerindeki çalışmaların yönünü efsaneden bilimsel dönüşürecek şekilde dile getirilmektedir.

İnam, Ahmet, “Karasu’nun Dünyasına Doğru III”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.20-22, (inc.)

İlk ikisi derginin Nisan-Temmuz 1971 tarihli sayılarında verilen incelemenin bu son kısmında Karasu’nun kültürel temelleri ele alınmaktadır. İnam, Karasu’nun iki öykü kitabından hareketle çağdaş öykü tekniğiyle Türk aile yaşantısını tüm çıplaklığıyla vermeye çalıştığını söylemektedir.

İnam, aynı zamanda Karasu için; “Karasu’nun dünya görüşü açısından öykücülüğümüzde düşünceye ağırlık vererek, sürekli yenilediği bilgisi ve irdeleyici kafasıyla bulunduğu yer, yaşatlarından ayırır onu.”(s.22) diyerek yazarın hakkını vermeye çalışmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Resmimizin Dışarıda Temsili Sorunu”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.16-17, (inc.)

Yazıda, son yıllarda yabancı ülkelerde sergilenen resimlerimizin gerekli ilgiyi görmedikleri üzerine yapılan bir inceleme yer almaktadır. Çağdaş Türk sanatını Avrupa’da sergileme çabalarının doyurucu sonuçlar vermediği aktarılmaktadır. “Çağdaş Türk Sanatı”(s.16) adlı sergi için özel olarak davet edilen “Jacques Lassaigne”(s.16) adlı eleştirmen ve bunun seçtiği jüri üyelerinin yaptığı eksik değerlendirmelerin resmimiz için yanlış kanılara sebep olduğu vurgulanmaktadır. Bu kurulun resimleri değerlendirirken “orijinallik” ve “ulusallık”(s.16) niteliklerine pek itibar etmedikleri ve resimleri sadece plastik yetkinlikleri çerçevesinde değerlendirdikleri ifade edilmektedir. Bu durumun da Türk Resim sanatı için olumsuz ve insafsız sonuçlar doğurduğu vurgulanmaktadır.

Özsezgin, bizde fazla olmasa da çok yetkin ve kendi sanatını profesyonelliğe taşıyabilmiş sayılı da olsa ressamlarımızın olduğunun altını çizmektedir. Bu sergide yetkin ressamlarımızın olmayışının da tamamıyla Türk Resim ustalığına gölge düşürmemesi gerektiği ifade edilerek yerel değerlere bağlanmış sanatçılarımıza da fırsat verilmesinin önemli olduğu söylenmektedir. Özsezgin, resmimizin dış ülkelerde temsil edilebilmesinin yöntemini ise şöyle ifade etmektedir:

“Bu değerleri, sanatçı mizacına uygun yorum biçimleri halinde evrensel dünyaya mal etme çabası taşıyan sanatçıların oluşturacağı karma bir sergi, çağdaş Türk resmini dış ülkelerde temsil yetkisine bütünüyle sahip olabilir.”(s.17)

Kabaş, Özer, “Toplayıcılık Yayıcılık ve Yaratıcılık”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.21-22, (inc.)

Yazıda, kültürle ilintili bir şekilde toplayıcılık, yayıcılık ve yaratıcılık konuları ele alınmaktadır. “Toplayıcılık denince anlatılmak istenen, gerçekte kültür toplayıcılığı arşivciliği, koruyuculuğu ve değerlendirilmesiyle ilgilidir.”(s.21) Bu şekilde açıklanan toplayıcılık kavramının bir bilinç olarak 18. Asırda Avrupa’da temellendiği vurgulanmaktadır. Osmanlı’da kültür toplama işinin yavaşlığının sebebi olarak; “Osmanlı’nın o zamanki kültür toplama yavaşlığı gerçekte henüz kendine özgü tarih yaratma endişesini batı kadar taşıyamamasından gelmektedir.”(s.21) görülmektedir.

Yazıda, “Toplayıcılık Yayıcılık ve Yaratma”(s.21) eylemlerinin birbirinden ayrılmaz unsurlar olarak görülmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Toplayıcılık ve yayıcılık etmenlerinin aynı zamanda yaratma eylemine de bağlı olduğu aktarılarak yazı sonlandırılmaktadır. “Bir toplumun geçmişindeki kültür ne kadar derin ve yoğun olursa olsun hareket ettiği sürece yaşar. Bunun sağlanması da yaratıcı eylem ortamının devamına dolaysız bağlıdır.”(s.22)

Şahan, Halil, “Orhan Kemal’in Tipleştirme Yöntemi”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.24-25, (inc.)

Yazıda, Orhan Kemal’in eserlerinde tipleri nasıl oluşturduğuna dair bir inceleme yer almaktadır. Şahan, Orhan Kemal’in tipleştirme yöntemlerini altı başlık altında incelemektedir. İlk olarak; “Orhan Kemal’in tiplerinde sağlam bir davranış tutarlılığı vardır.”(s.24) saptaması yapılmaktadır. İkinci olarak; “Orhan Kemal’in en belirgin tiplerin çizildiği yapıtlarında konu genellikle abartılmıştır.”(s.24) Üçüncü olarak; “Orhan Kemal, bir tipi en belirgin biçimde ortaya koyabileceği davranışları seçer.”(s.25) denilmektedir. Dördüncü olarak; Orhan Kemal’in tipleri özelliklerine uygun toplumsal çevre içinde verdiği aktarılarak beşinci olarak; Orhan Kemal’in tiplere canlılık ve gerçeklik kazandırdığı vurgulanmaktadır.

Son olarak; “Orhan Kemal, tiplerini genellikle ya kendi konuşmalarıyla ya da yan tiplerin konuşmalarıyla tanıtır.”(s.25) saptaması yapılmaktadır.

Kabaş, Özer, “Sanat Olayları, Ulaşım Araçları, Kitle”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.3-4, (inc.)

Yazıda, gelişmiş ülkelerin, büyük sermaye ve kitle araçlarıyla sanat akımı başlatmak ve pazarlanabilir, döviz getirisi olan bir suni kültür yaratma çabaları ele alınmaktadır. Kabaş, bir yandan bu tip sanat oluşumları tezgâhlanıp halka sunulurken bunların ekonomik olarak geri kalmış ülkelerdeki olumsuz yansımalarının ve yarattığı karmaşıklığın da önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Halkta ortaya çıkan bu karışıklığı çözecek kesimin ise açık yüreklilikle bu istismara karşı çıkan aydın ve sanatçılarla olabileceği ifade edilmektedir.

İnam, Ahmet, “İki Şiir İki Dünya”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.4-8, (inc.)

Yazıda, Asaf Halef Çelebi ve Nazım Hikmet’in verilen birer şiirinden hareketle şairlerin şiir dünyaları ortaya koyulmaya çalışılmaktadır. Yazı çok uzun olduğundan dolayı derginin devam eden dokuz sayısında yayımlanmıştır. Biz bu yazının tamamını göz önünde bulundurarak tek başlık altında özetlemeye çalışacağız.

İnam, yazının başında şu uyarı yapmayı uygun görmüştür: “Bir Kitap olarak düşündüğüm oldukça uzun bu çalışmamı parça parça yayınlayacağım için okuyucuya bütünlüci bir yarar sağlayacağına inandığım giriş bölümünü yazmış bulunuyorum.”(s.4)

Giriş bölümünde İnam, karşılaştırmalı inceleme, eleştiri geleneği bizde gelişmemesine rağmen adı geçen şairlerin şiirlerini bu yöntemle ele alacağını bildirmektedir. Öte yandan Türk Edebiyatı’nın o günkü ortamı için ele alınan şairlerin tarihsel çizgilerini de saptamaya çalışılacağı aktarılmaktadır.

Yazısını dört ana bölüme ayırdığını söyleyen İnam; “Önce şairlerin Asaf Halef Çelebi ve Nazım Hikmet’in birer şiirinin fiziksel çözümüne girişiyorum.”(s.5) sözleriyle izleyeceği yöntemin ipuçlarını vermektedir. Tek tek şiirler üstünde durduktan sonra şairlerin dünyasına girmeye çalışacağını aktarmaktadır İnam. Fiziksel çözümlemede izlediği yöntemi şu şekilde ifade etmektedir İnam; “Şiirin fiziğini inceleyen tuttuğum yöntem, edebiyat okurlarını sıkmamak için fazlaca matematiksel değildi. Bu yönden bilerek bir üstünlüğü seçtim.”(s.5)

“İlk Estetik”(s.5) başlığını taşıyan bölümde İnam, şiire şiir olarak baktığını söylemektedir. İnam, çalışmasının adından da anlaşılacağı üzere “dünya saptaması”(s.5) olduğunu ifade ederek, edebiyat değerlendirmeleri üzerinde yeterince durmadığının da altını çizmektedir.

“Neden Nazım’la Çelebi’yi seçtim?”(s.5) sorusuna ise şu yanıt verilmektedir: “Çelebi bizde pek değeri anlaşılmamış bir şair sanıyorum. Nazım’dan beş yaş küçük (doğumu 1907), hemen hemen aynı yıllarda yaşamışlar. İkisi de yaşadıkları dönemde tekler. Nazım dışa dönük. Etkin. Çelebi içine kapalı. Alçak gönüllü. Nazım diyalektik materyalist. Çelebi mistik. Türkiye’de mistik ya da materyalist olmanın ne deme-

ye geldiğini bu şairlerin dünya görüşlerini, kişiliklerini inceleyerek çıkarabiliriz.”(s.6)

İnam, daha sonra Nazım Hikmet’in “Yanardağ”(s.6) ve Asaf Halef Çelebi’nin “Romantik Gençliğim”(s.6) adlı şiirlerini vermektedir. İlk olarak da şiirlerin fiziksel yorumlamasını (dizelerin dizilişi, sözcüklerin kullanılışı, noktalama işaretleri yönünden) yapmaktadır. Buradan hareketle Nazım Hikmet’in şiirinin daha fazla gerilimli olduğu yorumu yapıldığını görmekteyiz. “Ne demek oluyor bir şiirin ötekenden gerilimli olması? Şiirin fiziği, tek başına soyut bir kavramdır. Bir bütünsellik içinde ele alınmalıdır. Şiirin fiziğinden şiiri algılamamızdan doğan gerilim şiirin anlamıyla, kültürel yapısıyla giderek estetiğiyle ilgilidir.”(s.8) Bu anlamda, Çelebi’nin şiirindeki gerilimin Nazım’ın şiirinden daha az olmasının nedeninin “anlamla”(s.8) verilme istenenle ilgili olduğu ifade edilmektedir.

İnam, yazısının ilerleyen bölümlerinde şiirleri; niceliksel dilbilgisi yorumu açısından, zamansal yorumu açısından, kişisel yapı, dilbilimsel yaklaşım, semantik yorum açısından tablolandırmaya çalışmaktadır. İki şiirde de fiillerin, adların, sıfatların, zarfların, edatların kullanılış biçimleri gözler önüne serilmektedir.

İki şairin de kişilik çizgileri çizilirken statükoya karşı oldukları vurgulanmaktadır. İkisinin de eldeki şiirlerine bakıldığı zaman; “Eldeki şiirlerinde de görüldüğü gibi Nazım başkaldırmasını başkalarını da kendisine katarak gerçekleştirir. Çelebiyse dünyadan kaçarak, dünyayı masala boğarak çocuk dünyasına sığınarak başkaldırır dünyaya. Bu ortak kişilik kaynağı ikisinin de başkaldırıcı halk tipine yaslanmalarından gelir.”(İnam, 1972: 4)

Şairlerin, edebiyat değerlendirmeleri de yazının son kısmında yapılmaktadır. Nazım’ın şiiri için İnam, şu yorumları dile getirmektedir: “Nazım’ın şiiri özün biçime egemen olduğu, biçimi yarattığı bir şiirdir. İlk önce muhteva sonra şekil –oğluna yazdığı mektuplardan- belli bir dünya görüşüne yaslandığı, neyi yazdığını bildiği için soluklu ve geniş bir şairdir. Eldeki şiirlerde de görüleceği gibi, gerilimi yüksektir şiirlerinin. Somuttan, yaşamdan çıkar gelir.”(İnam, a.g.e., 5)

Çelebi için ise şunlar söylenmektedir: “Türk şiirinde Çelebi’nin bireyci, kendi dünyasına dönük tutumu Hamid’le başlatabileceğimiz, Haşim’den Yahya Kemal’e

gelen bir çizgi içinde düşünülebilir. Çelebi bir bireyci çizginin sürdürücüsüdür.”(İnam, *a.g.e.*, 6)

İnam, bu iki şair için edebi değerlendirmesini yaptıktan sonra son olarak Çelebi'nin, Nâzım gibi şiirine ses ve sözcüksel görüntünün olanaklarını katabildiğini söyleyerek incelemesini bitirmektedir.

Kıral, Erden, “Sinema Hareketi”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.25, (inc.)

Yazıda, sinemanın halk ile arasındaki bağları incelenmektedir. Sinemanın, toplumda yaygın ve etkili olduğu gibi kitleleri de öğretici, eğitici unsurlarıyla biçimlendirdiği vurgulanmaktadır. İncelemede aynı zamanda; “Halk ile sinema arasında iyi kötü bağlar var. Bu bağları ulusal devrimci sinemacılar temellendirir.”(s.25) yorumu yapılmaktadır.

Yazar, son olarak sinemada yapılması gerekenleri şöyle özetlemektedir: “Yeni bir sinema hareketi perspektifinden bakıp, sinemanın toplum içindeki yerinin saptanması gerekli. Ulusal devrimci sinemacılar ekonomik örgütlenmeyi dayanışma içinde bütünletip, film üretimine başlamalı. Uzmanlaşma, yerleşme, yayılma olanaklarını gerçekleştirmelidirler.

Kıral, Erden, “Sanat Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.3, (inc.)

Yazıda, sanatın başlangıcından ortaçağ dönemine ve oradan da günümüze değin algılanış şekli üzerine bir inceleme yer almaktadır. Sanatın toplumdaki soyutlanamayacağı, onun başkaldırıcı bir özelliğinin olduğu vurgulanmaktadır.

Burjuva-kapitalist dünyada sanatçının kendisine döndüğü ifade edilmektedir. Kapitalist üretim anlayışının sanata düşman olduğunun altı çizilmektedir. Toplumcu gerçekçiliğin ise diyalektik düşünceden beslendiği söylenmektedir.

Kabaş, Özer, “Sanatçı-Üretim ve Endüstri”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.3-5, (inc.)

Yazıda, belli devirlerde sanatçının toplum hayatı, sosyal yapı ve üretimle olan ilişkilerinin günümüz koşulları çerçevesinde yeniden şekillendiği üzerine bir inceleme yer almaktadır.

Menemenciöglü, Nermin, “Sadece İnsan Olmak”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.5-6, (inc.)

Yazıda, Leyla Erbil’in “Tuhaf Bir Kadın”(s.5) adlı hikâye kitabı üzerine bir inceleme yer almaktadır. Menemenciöglü kitap hakkında; Tuhaf Bir Kadın’daki dört hikâye öncekilerden daha uzun ve ayrıntılı. Dördü birden önce genç kız, sonra genç kadın olarak tanıdığımız Nermin’in babası, anası ve giderek daha geniş anlamlarda çevresi ile ilişkilerini değişik açılardan, değişik yapısal tekniklerle anlatır.”(s.5) yorumunu yapmaktadır. Daha sonra dört hikâyeyi kısaca özetleyen yazar, hikâyelerin baş kişisi olan Nermin hakkında çözümler yapmaktadır.

Uçarol, Tuncer, “Edebiyatımızın Doğal Çevresi I”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.3-4, (inc.)

Yazıda, yaşanan doğal çevrenin sanatçı ve eseri üzerindeki etkisi üzerine bir inceleme yer almaktadır. Yazar, ilk önce doğal çevre veya edebiyatta doğa konusu üzerinde durmaktadır. Ona göre sanatçının doğup büyüdüğü yer ile sanatı arasında bir ilişki vardır. “... Sözcüme; kıyılarda doğmuş edebiyatçılarımız çoğunlukta, 1320 metre yükseklikte kurulu Yozgat’ta doğmuş Gülten Akın’ın, Muş’lu Tahsin Saraç’ın, Erzurum’lu Refik Durbaş’ın şiirlerinde, o katı topraklı, sert iklimli yüksek yerlerin özellikle psikolojik kalıntılarının olabirliğini düşünmek, oralardan gelme somut işlemler mantığının izlerini araştırmak, sözü edilen ozanların şiirlerini daha bir belirleyecektir.”(s.3)

Yazının diğer bölümünde ise İstanbul’a gelen sanatçıların nasıl bir süre sonra sanatlarını değiştirmek zorunda kaldıkları üzerine saptamalar yapılmaktadır. Her ne olursa olsun sanatçının ilk yapıtlarında yaşadığı doğanın etkisinin yadsınamaz yoğunlukta olduğu ifade edilmektedir.

Altıok, Füsün, “Naif ve Primitif Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.17-20, (inc.)

Yazıda, özellikle sanat alanında kullanıldıkları zaman anlam olarak birbirlerinden ayrılması gereken ve bu ayrımın yok sayılmasından dolayı bazı yanlışlara sebep olan naif ve primitif üzerine bir inceleme yer almaktadır.

Naif ve primitif kelimelerinin sözlük anlamları verildikten sonra bu iki kavramın birbirini yerine kullanılabileceği söylenmektedir. Ancak sanat alanında bunların birbirinden ayrıldıkları aşikârdır.

“ Ayrım şurada doğmaktadır: Primitifin olanakları açısından, yaratımının başka seçeneği (alternatifi) yoktur. Primitif, naif öğeleri özellikle seçmemiştir. Yöneliminde ne özgürdür ne de istemli. En belirgin örnekleri sanatta bulacağımız için şunu da ekleyelim: sanat primitif için amaç değil, araçtır. Naif ise; sadeliği, çocuksuluğu, doğallığı duyarlılığının yöneltmesiyle, istemiyle seçmiştir.”(s.18)

Uçarol, Tuncer, “Edebiyatımızın Doğal Çevresi II”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.3-4, (inc.)

İlki, derginin Mayıs 1972 tarihli 91. sayısında verilen incelemenin bu bölümünde yazar, özellikle sayısal veriler ışığında edebiyatımıza yön veren coğrafi yerleri ele almaktadır. İstanbul için de istatistiki verilerin verildiği yazı, şu satırlarla son bulmaktadır:

“Özellikle bu verilerden sonra daha da kesinlikle ileri sürülecektir ki bu edebiyat, % 58,8 oranında kendi kapaşı şehir kutusu içinde edebiyatçısını da doğurarak yüzyıllarca büyükşehir gerçeği içine kapanıp kalmış, Anadolu’dan, katı doğadan uzak yapıtlarını da ancak imbikten geçirilmiş soyutlamalarla Divan Edebiyatı anlayışıyla vermek zorunda kalmış bir edebiyattır.”(s.4)

Altıok, Füsün, “Felsefede Akılcılık ve Deneycilik”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.5-6, (inc.)

Yazıda, felsefede varolan akılcı akım ile deneyci akım arasındaki farklı ve benzer yönler konusu yer almaktadır. Yazıya göre akılcılık; “... gerçek bilginin evrensel ve zorunlu yargılardan oluşan bir bütün olduğunu ve düşüncenin hedefinin

içindeki farklı önermelerin birbirleriyle mantıksal ilişkileri bulunan bir hakikatler sistemi olduğunu benimseyen düşünüş.”(s.6) olarak tanımlanmaktadır.

Öte yandan deneycilik ise; “Bütün bilgi algıdan ve deneyden gelir ve zorunlu denilen önermeler hiç de zorunlu ya da mutlak olarak doğru olmayıp, ancak olasılıklı bilgi verirler. Bu görüşe de deneycilik, ya da özel bir hali olarak duyumculuk (sentationalisme) deniyor.”(s.6) şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu her iki akımın özellikle 17. yüzyılda birleştikleri tek noktanın Aristoteles metoduna karşı gelmeleri olarak ifade edilmektedir.

Özsezgin, Kaya, “Estetik Duygu ve Soyutlama”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.16-18, (inc.)

Yazıda, dış dünyayı oluşturan doğal güzellikle sanat eserinin betimlemeye çalıştığı kişisel güzellik arasındaki ayrımın, seyirci açısından anlam ve önemi üzerinde durulmaktadır. Buradan hareketle sanatta estetik duygu ve soyutlama arasındaki bağlantıların ele alındığı görülmektedir.

Sanat eserinde soyutlamanın; “...estetik duyguyu uyaracak, estetik hazı yaratacak bir gelişme içinde bulunması, sanatçının yaratıcı bilincini motive edecek öğelerin, nesnelere tutarlı biçimde seçilmesine bağlıdır.”(s.17) yorumu yapılmaktadır.

Yazıda ayrıca seyircinin sanat eserine sağlıklı şekilde yaklaşabilmesinin; nesnel biçimlerle sanatsal biçimler arasındaki farklılıklar ve benzerliklerin anlamını kavramakla mümkün olacağı vurgulanmaktadır.

Kabaş, Özer, “Beliren Yeni Tür Sanatçı”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.3-4, (inc.)

Yazıda, plastik sanatlardan mimariye kadar birçok sanat ortamında değişen sanatçı profili konusu ele alınmaktadır. Bu yeni anlayış şu şekilde ifade edilmektedir: “Kendini ve yapıtını insan çevresiyle dolaysız ve aracısız bağdaştırma, kendi kendini daha anlatır duruma getirmeye çalışma yeni bir bağımsızlık anlayışı içinde gelişmektedir.”(s.3)

Bu açıdan bakınca Türkiye’de bulunan sanatçıların kendilerini çerçevelemiş bir sanat akımı içinde bulmalarının zor olacağı ifade edilmektedir.

Pazarkaya, Yüksel, “Barış İçin Tiyatro”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.6-8, (inc.)

Yazıda, ünlü tiyatro sanatçısı “Helene Weigel”(s.6)’in tiyatro sanatçısı olarak taşıdığı önem üzerine bir inceleme yer almaktadır. O’nun Brecht’i Brecht yapan yaratıcı sanat emekçilerinden olduğu ifade edilmektedir. Aynı zamanda Brecht’le evlenen Helen, Brecht’in ölümünden sonra yas tutmadığı şu cümlelerle aktarılmaktadır: “Brecht’in ölümünden sonra onun yapıtını yas tutucu bir eş gibi değil, kıskanç, bilinçli bir bekçi gibi korudu ve sürdürdü.”(s.7)

Sanatçının asıl başarısının; “...Brecht’in sahnelediği Mutter Courage rolüyle olmuştur.”(s.7) olduğu vurgulanmaktadır. Sanatçının oyunlarda duyguyu nasıl işlediği de dikkatlerden kaçmamaktadır.

“Duygu Helene Weigel’in oyunculuğunda, klasik oyunculuğun söylevci üslubunda olduğu gibi, pişmiş çöreğe sonradan fırçayla vurulan yağ değildir. Aldatıcı bir parıltıyla kendini oyundan ve oyuncudan çözüp parlamaz. Duygu, Weigel’in oyuncu kişiliğinin örgüsü içinde doğal bir öğedir yalnızca.”(s.8)

Tuğcu, Tuncer, “Thales, Budha ya da Bilimsel Bilgi ile Üretim Arasındaki İlintiler”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.5-6, (inc.)

Yazıda, bilgiyi edinme noktasında Thales ve çağdaşları arasındaki yöntem farklılıkları konusu ele alınmaktadır. Yazıda dikkatleri çeken bir diğer hususun ise özellikle burjuva felsefe tarihçilerinin; “Neden ilk felsefi ve bilimsel bilgi Batı Anadolu toplumunda yeşerdi ve sürdü?”(s.5) sorusuna verdikleri cevaptır. Onlar, bu soruya; “Ya Batı uygarlığında yetişen bilginlerin dehalarını ya da coğrafik ve etnik unsurları ileri sürerek cevap vermeye çalışmışlardır.”(s.5)

Yazıda, Batı Anadolu’da yaşayan Thales’in, çağdaşları olan Konfüçyüs, Lao Çe, Gualama Budha gibi düşünürlerden farklı olarak sorunları görmüş ve üzerinde düşünmüş olduğu gerçeği aktarılmaktadır. Sorunları göremeyişin temel sebebi olarak ise şunlar öne sürülmektedir: “İ.Ö. 6. Yy.’da yaşayan Budha’nın sorunlarını saptayan, onu Thales’in sorunlarını görmekten alıkoyan kendi toplumundaki egemen üretim ilişkilerinin belirlediği sosyal durumdur.”(s.5-6)

Yazıdan da anlaşılacağı üzere, toplumların sorunlara yaklaşımları ve onları çözüme kavuşturmaları egemen üretim şekilleriyle sıkı sıkıya bağlıdır.

Altıok, Füsün, “Niçin Diyalektik”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.3-4, (inc.)

Yazıda, amacı dünyayı yorumlamakla kalmayıp aynı zamanda onu değiştirmek, ileriye doğru dönüştürmek olan felsefenin diyalektiğe olan ihtiyacı ele alınmaktadır. Felsefenin “farz-ı muhallerle”(s.4) ilerlemesinin mümkün olamayacağı dile getirilerek; “Felsefenin, bilimlerin ve düşüncenin metodu diyalektik bir metod olmak zorundadır.”(s.4) saptaması yapılmaktadır.

Altıok, Füsün, “Yüzyılımız Felsefesinde Birkaç Metafizik Anlayışı”, *Dost Dergisi*, S.99, C.25, Ocak 1973, s.3-8, (inc.)

Yazıda, 20. Yüzyıla damga vurmuş metafizik anlayışlarından birkaçı ele alınmaktadır. Yazıdan, metafizik dendiğinde farklı düşünürlerin farklı şeyler kastettikleri, buna rağmen bu disiplinde tarihsel süreç içerisinde ortak çok yönlerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Yazıda, aynı zamanda metafizik hakkındaki görüşleri gözden geçirilen filozofların yaşadıkları çağı türlü yönlerden etkiledikleri için de seçtikleri anlaşılmaktadır. Altıok, Bergson’dan Heidegger’e, Carnap’tan Engels ve Lenin’e kadar çağına yön vermiş ünlü filozofların metafizik anlayışlarını vermeye çalışmaktadır. Yazar, filozofların metafiziğe bakış açılarını verdikten sonra onlar hakkında toparlayıcı bir yargıya varmaktadır.

“Nihayer metafizik anlayışlarından kalkarak, ele aldığımız düşünürler için çok genel bir yargıya varmamız hoşgörüyü karşılanabilecekse, şunu söylemek isteriz ki; Bergson’un, Heidegger’in ve diyalektik materyalistlerin metafiziği anlatırken olsun, kendi öğretilerini ortaya koyarken olsun yaptıkları iş felsefedir. Her türlü doğrulamanın, yadsımanın ve değer yargısının ötesinde, hiç olmazsa bunu söylemek mümkün görünüyor.”(s.8)

Tuğcu, Tuncer, “Dil Devrimi”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.23-24, (inc.)

Yazıda, dil sorununa üretim ilişkileri açısından bakılmaya çalışılan bir inceleme yer almaktadır. Dilimizdeki ilk büyük yozlaşmanın; “İ. S. 15. Yy.’ın ikinci yarısında Atlantik Bölgesi devletlerinin Akdeniz Bölgesi devletlerinin elinden dünya ticaretini almaları olayıdır.”(s.23) olduğu ifade edilmektedir. Bu yüzyıldan itibaren Osmanlıca’nın gelişmeye başladığı aktarılmaktadır. Ayrıca yazıda, ulusal dilin gelişimini yapabilecek olan milli burjuvazinin gelişmemesi üretim biçimine bağlanmaktadır. “Bozulan üretim ilişkileri sonucu doğan ucuz emek gücü gerekli kadro ve sermayeden yoksun olduğu için manifaktür (el emeğinin ağır bastığı ilk fabrika emeği) ve endüstriyel üretim biçimine dönüşmemiş dolayısıyla ulusal dilin gelişiminde büyük bir etken olan milli burjuvazi gelişmemiştir.”(s.23)

Ayrıca, Batı’nın güdümünden çıkılmadıkça, geri kalmışlık çemberi kırılmadıkça, açık Pazar olmaktan çıkılmadıkça kendi dilimizdeki sözcükleri ve terimleri atıp yerlerine “Frenkçe”(s.24) karşılıklarını kullanmak zorunda kalacağımızın altı çizilmektedir.

Altıok, Füsün, “Dogmatizm Yenilmelidir I”, *Dost Dergisi*, S.100, C.25, Şubat 1973, s.3-4, (inc.)

Yazıda, müslümalık, Hristiyanlık gibi kitaplı dinlere yön veren dogmatizm konusu ele alınmaktadır. Yazar, öncelikle dogmatizmi açıklayarak yazısına başlamaktadır. “Nedir dogmacılık? Düşüncenin belli kalıplaşmış, dondurulmuş, değişmez ve değiştirilemez formüllerle boş kasnak gibi işletilmesidir.”(s.3)

Yazıda, dogmatizmin sadece kendini din alanında göstermediği de vurgulanmaktadır. “... Demek ki; öğretimde, sistemleştirmede belli bir basitlik ve kolaylık sağlamak gibi masum bir amaçla kullanıldığı akla gelecek olan şema, etiket ve formüllerin ardında da çoğu zaman sinsi bir dogmatik zihniyet bulunmaktadır.”(s.3)

Düşüncede dogmatikliğin sanıldığından çok daha fazla olduğu da incelemede ifade edilmektedir. Diyalektik materyalist felsefenin yegâne görevinin ise dogmatizmle mücadele etmek olması gerektiğinin altı çizilmektedir.

Altıok, Metin, “Sanatsal Duygu ve Sanatın İşlevi”, *Dost Dergisi*, S.100, C.25, Şubat 1973, s.10-11, (inc.)

Yazıda, sanatsal duygunun ne olduğu ve sanatın işlevinin de ne olması gerektiği konusu ele alınmaktadır. Yazar, sanatsal duygunun amaçsız, yaşantıdan kopuk bir oldu olmadığını ve “insanda fizyolojik gerilimler uyandıran tiksinti, korku, cinsel istek gibi uyarıcı duyguların da...”(s.10) sanatsal duygunun dışında kaldığını belirtmektedir. Buradan hareketle sanatsal duygu şöyle tarif edilir:

“Öyleyse; ifade edilmiş bir duygu olarak tanımladığımız sanatsal duygu sağlıklı, içinde moral bir öge taşıyan ve insan olmayı belirleyen temel duyguları, insandan alıp insana veren amaçlı bir duygudur.”(s.11)

Sanatın işlevinin ise; “hissettirmeden bilinçlendiren, zorlamadan benimseten, emretmeden yaptırın”(s.11) bir özellik içinde olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Şimşek, Hikmet, “Türk Sanatçıları Kahire’de”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.12-13, (değerlendirme)

Yazıda, şefliğini Hikmet Şimşek’in yaptığı ve Mısır’ın Kahire şehrinde sunulan “Türk Besteciler Konseri”(s.12) adlı konser üzerine Mısırlı bir gazeteci tarafından “Journal D’Egypte”(s.12) gazetesinde yayımlanan bir değerlendirme yazısı yer almaktadır. Yazıda, genel anlamda Türk sanatçı ve bestecilerin olumlu değerlendirmelerine ve performanslarına yer verildiği görülmektedir.

Tkac, Stefan, “Günümüzün Estetik Çalışmaları ve Sorumluluk”, (Çev. Hale Teoman), *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.14-16, (inc.)

Yazıda, “İnsite (naif)”(s.14) sanatının ne olduğu ve sanattaki gerekliliği üzerine bir inceleme yer almaktadır.

Uçarol, Tuncer, “Türk Edebiyat Coğrafyası İçin İlk Yasalar”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.22-25, (inc.)

Tamamen istatistiki verilerin olduğu yazıda, edebiyatçılarımızın doğum yerlerinin dağılımının verildiği ve burdan hareketle edebiyatçılarımızın genel olarak hangi bölgelerde yoğunlaştığı üzerine bir inceleme yer almaktadır.

Altıok, Füsün, “Dogmatizm Yenilmelidir II”, *Dost Dergisi*, S.101, C.25, Mart 1973, s.3-5, (inc.)

Yazıda, dogmatizmin birçok etkenlerin yardımıyla sosyalist teoriyi nasıl ağına düşürdüğü ve ona nasıl musallat olduğu konusu ele alınmaktadır.

Adalı, Bilgin, “Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.8-11, (inc.)

Yazıda, Bilge Karasu'nun “Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı”(s.8) adlı hikâye kitabının incelemesi yer almaktadır. Kitap hakkındaki ilk bilgileri Adalı şu şekilde okurla paylaşmaktadır:

“Sıkı sıkıya ilintili, birbirini bütünler üç öyküden oluşmakta kitap. İlk iki öykü ayrıca bir zaman diliminin başını ve sonunu alarak zaman açısından da bağlanıp birbirini bütünlemede. Öykülerde bireyin tragedyası, bu tragedyadan yola çıkarak bireyin kendi kendisiyle olan hesaplaşması yansıtılırken, tarihsel bir derinlik içinde de, belki kısır bir döngüyü belirginleştirmek için yaşayan toplumun... Yönetilenle yönetenin çatışması işleniyor.”(s.8)

Adalı, yukarıdaki özet olarak vermeye çalıştığı bilgileri incelemenin ilerleyen bölümlerde açmakta ve kitabı daha derinlemesine işlemektedir. “Ada”(s.10), “Tepe”(s.10) ve “Dutlar”(s.10) öykülerini kısaca ele alan Adalı, öyküler vasıtasıyla Karasu'nun öykülerinde izlediği yolu verir. “Eleştiren, yargılayan bir gözle bakmaz Karasu çevresinde oluşana, dünyaya. Bir sergileyicidir o, yargılayıcıdan çok. insanı, insanı insan yapan olguları, gerçekleri, seçmeleri, soruları, sorunları en küçük ayrıntılarına değin deşerek sergiler.”(s.11)

Son olarak Adalı yazısını şu cümlelerle bitirir: “Bu yazımda, Karasu'nun düzenlediği mozağin parçaları arasında kendimce bir bağlantı kurup kendimce bir yol çizerek doğruya yakın, yalın bir yoruma varmaya çalıştım sadece.”(s.11)

Adalı, Bilgin, “Bir Davranış Biçimi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.7-8, (değerlendirme)

Yazıda, *Dost Dergisi*'nin Mart 1973 tarihli sayısında Sebahattin Eyüboğlu üstüne Tuncer Tuğcu'nun yazdığı bir yazı üzerine yapılan değerlendirme yer almaktadır. Adalı, yazılan bu yazının kötü niyetli olmasa da bağınaz bir tutumun temsilcisi

şeklinde kaleme alındığını düşünerek olumsuz değerlendirmelerini ifade etmektedir. Sebahattin Eyüboğlu gibi; “63 yıllık bir yaşamın, 10 kadar telif, 60 kadar çeviri kitaba kaynaklık etmiş bir emeğin...”(s.7) özelliklerini sahip olan birisinin böyle kısa bir yazıyla eleştirilmesi doğru bulunmamaktadır.

Adalı, aynı zamanda amacının bir polemik başlatmak olmadığını da açıkça dile getirmektedir. Amacının sadece Tuğcu'nun tutumuna karşı çıkmak olduğunu vurgulamaktadır.

Yazar, değerlendirmesini şu cümlelerle bitirmektedir: “Eyüboğlu'nun, içten bir merhabasıyla gelen herkese açık olduğunu çok kez duyduğumuz, okuduğumuz evinin kapısından içeri girememiş, kendisini kişi olarak tanımamış olduğuma üzgünüm. Anısı önünde saygıyla eğilirim...”(s.8)

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde dikkat çeken türlerin başında inceleme ve değerlendirme yazılarının olduğu görülmektedir. Derginin, sanat ve edebiyat alanında önemli bir yer edinmiş pek çok ismin inceleme yazılarına yer verdiği anlaşılmaktadır. Dergideki ilk inceleme yazısı Tahir Alangu'nun *Esental'ın Toplu Eserleri Üzerine Birkaç Söz* başlıklı yazısıdır.

Dost Dergisi'nde en az bir inceleme yazısı olan Türk sanatçılar ise şunlardır: Tahir Alangu, Metin And, Sevgi Sabuncu, Ayhan Can, İlber Ortaylı, Ahmet Oktay, Adnan Turani, Muhtar Körükçü, Selâhattin Hilâv, Turhan Tükel, Tarık Dursun K., Veysel Öngören, Tevfik Çavdar, Kaya Özsezgin, Şerif Alim Onaran, Halil Şahan, Naci Çelik, Duygu Atay, Asım Bezirci, Ahmet İnam, Yüksel Pazarkaya, İsmail Mert Başat, Türker Acaroğlu, Bahri Savcı, Mehmed Kemal, Tuncer Uçarol, Sevda Koçoğlu, Kayıhan Keskinok, Özer Kabaş, Erden Kırıl, Füsun Altıok ve Tuncer Tuğcu.

Dost Dergisi'nde yabancı yazarların da inceleme yazılarına yer verilmektedir. Dergide, en az bir inceleme yazısı bulunan yabancı yazarlar ise şunlardır: Jack Woddis, Roberto Mazucco, Walter Jens, Carlos Del Peral, Mario Verdone, Maksimilyan Kirov, Claude Julien ve Panteley Zarev.

Dost Dergisi'nde yayımlanan incelemelerde; mantık ve diyalektik yaklaşımlarından romana, 1960-70 dönemi Türk Sinemasından Türk Filmlerine, tiyatro, şiir, öykü incelemelerinden sinema ve seyirci ilişkilerine kadar çok çeşitli konular işlenmektedir. Bunun yanında sanat, kültür, devrim ilişkileriyle öğrenci devrim ilişkileri konularında incelemelere yer verilmektedir. Ekonomik gelişmelerle eğitim arasındaki sıkı bağların yanı sıra Füsun Altıok'un felsefe alanındaki inceleme yazıları derginin konu çeşitliliğine bir örnek olabilecek niteliktedir.

Dost Dergisi'nde yayımlanan değerlendirme yazıları da önemli bir yer tutmaktadır. Dergide, en az bir değerlendirme yazısı bulunan Türk yazarlar şunlardır: Orhan Duru, Arif Gelen, Fikret Otyam, Sadun Aren, İlhami Soysal, Mehmet Salihoğlu, Demirtaş Ceyhun, Ahmet İnam, Haluk Aker, Kaya Özsezgin, Leyla Zaloğlu, Hikmet Şimşek ve Bilgin Adalı.

Dergide yayımlanan bu türdeki yazıların çoğunluğunun *Aziz Nesin İçin İnceleme Eleştiri* başlığı altında yazılan değerlendirmeler olduğu görülmektedir. Diğer değerlendirme yazılarının konularını ise genel olarak kitap tanıtımları ve güncel meseleler oluşturmaktadır.

2. 10. Anı

İnönü, İsmet, “Atatürk’ün Rüyası”, (Akt. Dr. Reşit Galip), *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.11, (anı)

Yazar, Mustafa Kemal Atatürk’ün önce rüyasını gördüğü daha sonra ise gerçekleşen bir olayı anlatmaktadır. Rüyanın henüz gerçekleşmemiş olan İnönü Muharebeleri hakkında olduğu ve muharebeler başladıktan sonra da görülen rüyanın gerçek hayatta gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Anı İsmet İnönü tarafından Dr. Reşit Galip Bey’e anlatılmış, O’da bu anıyı dergide paylaşmıştır.

Terzioğlu, Sait A., “Sabiha Gökçen Atatürk’ü Anlatıyor”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.15, (anı)

Yazıda, Atatürk’ün manevi evladı, havacı Sabiha Gökçen’in kendisine bağlılığını test ettiği bir anı paylaşılmaktadır. Anıya göre vaktiyle Atatürk’ün Münir Nurettin’e yaptığı testi bir mecliste yine denemek isteyen var mı diye sorarak tekrarlamış. Kimseden ses çıkmayınca Atatürk Sabiha Gökçen’e denemek isteyip istemediğini sormuş ve Sabiha Gökçen de bunu kabul etmiş. Gökçen, başına bir bardak koyup iki üç metre uzaklaştığını ve Atatürk’ün de bardağa ateş ettiğini aktarmaktadır. Çok korktuğunu ancak Atatürk’ün bardağı başarıyla vurduğunu söylemektedir.

Atay, Falih Rıfkı, “Atatürk’ten Anılar”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.32, (anı)

Yazar, Mustafa Kemal Atatürk’ün Meclisteki grup toplantılarına reislik ettiği dönemlerdeki iki anıyı paylaşmaktadır. Anının ilkinde Atatürk’ün oylamaya sunduğu konular hakkında derinlemesine izahat yaptığı ve bu izahatlardan herkesin kabul mü yoksa ret oyu mu vereceğini anladığı aktarılmaktadır. Yine birgün oylama öncesinde Atatürk izahat yapmış ama herkes kabul edileceğini anlayarak olumlu oy vermiştir. Ama Atatürk bu konunun kabul edilmesini istememektedir. “... Bir defa böyle takrirlerden birini oya koydu, beklediğinin aksi çıkınca: Lütfen ellerinizi indirir misiniz? Galiba izah edemedim... dedi ve ret kararını istediğini hissettirerek izah etti.”(s.32)

İkinci anıda ise, Halk Partisi nizamnamesi konuşulduğu esnada bir hoca milletvekiline <asri> kelimesini izah ettiği aktarılmaktadır.

Şengil, Salim, “Kürdün Meyhanesi: Atlatmaca”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.3, (anı)

Yazar, bu anısında yıllarca Kürdün Meyhanesi’nde ana hatları görüşülen “Meydan”(s.3) dergisinin oluşturduğu hayal kırıklığını anlatmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.3-4, (anı)

Yazar, Kürdün Meyhanesi’ne kim aracılığıyla gittiğini, buranın adının nereden geldiğini anlatıp, meyhane hakkında fiziki bilgiler vermektedir. Bu meyhane “Acem”(s.4), “Kürt”(s.4), “Yeni Hayat”(s.4) diye adlar konulduğunu, gerçek adının

Yeni Hayat olduğunu aktarmaktadır. Kendisinin ise buraya Fethi Giray aracılığıyla gitmeye başladığını ifade etmektedir. Mehmed Kemal, bu mekânda yıllar içinde çok sanatçı tanıdığını ve onlarla arkadaş olduğunu söylemektedir.

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Yitikler Galerisinin Unutamayacağım Yontuşlarından Biri”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.4-6, (anı)

Yazar, Sivas'ta askerlik yaptığı sırada Acem Meyhanesi'nden arkadaşı olan Orhan'ın ölüm haberi üzerine yazı yer almaktadır. Haberi, radyoda Muhip Dranas'ın anonsuyla işiten Şahap sıtkı, Orhan'ın fiziksel görüntüsünden mizacına kadar ve onunla nasıl arkadaşlık kurduğu gibi anılarına yer vermektedir.

Aksoy, Fahri, “Kürdün Meyhanesi: Ali Nizami Bey”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.6-8, (anı)

Yazar, “Kürdün Meyhanesi (Yeni Hayat Lokantası)”(s.6) denilen yerde geçirdiği 15 yılın çok güzel olduğunu ifade ettikten sonra oranın demirbaşlarından olan “Ali Nizami Bey”i (s.6) tanıtarak onunla birlikte geçen anılarına yer vermektedir.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Ressam Ömer'in Bıyıkları”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.22-23, (anı)

Yazar, arkadaşı Ressam Ömer'in türlü zorluklar ve yoksulluklar içinde yaşayıp veremden öldüğünü aktardıktan sonra onunla ilgili komik bir anısına yer vermektedir.

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Gene O Galeri”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.23-25, (anı)

Yazar, kendi hayatında iz bırakmış birkaç sanatçı dostuyla ilgili anılarına yer vermektedir. Ataç'tan Sadri Ethem'e, Nahit Sırrı'dan Fuat Carim'e, Falih Rıfkı'dan Ruşen Eşref'e kadar pekçok sanatçı dostla kurulan güzel birliktelikler yâd edilmektedir.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Hafiyeler”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.25-26, (anı)

Yazar, bu yazısında iki anısına yer vermektedir. Birincisi Kürdün Meyhanesi'ne gelen ve devamlı bunların oturduğu masayı gözetleyen hafiyelerle ilgili oldu-

ğu anlaşılmaktadır. İkinci anısında yazarın çalıştığı devlet dairesinde başına gelen bir nevi hafiyelikle ilgili durum anlatılmaktadır. Kendisini Ticaret Bakanlığı'na yerleştiren "Süreyya Anamur"(s.26)'un, yazara oturup kalktığı insanların solcu olduklarını söylemesi ve onlarla oturmaması gerektiği yönünde telkinleri olarak dikkat çekmektedir. Birlikte oturup kalktığı Sadri Ertem, Nurullah Ataç, Cahit Sıtkı'nın da birer devlet memuru olduğunu bilen yazar, bu solculuk olayına şaşırmakta ve insanların kendisini uyarmalarına bir anlam verememektedir.

Şengil, Salim, "Kürdün Meyhanesi: Çizmeliler", *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.27-28, (anı)

Yazar, polislerin onu ve arkadaşlarını göz hapsine alarak gittikleri her yerde peşlerine düştüğünü ve bu yüzden de meyhane sahibi "Kürt Mehmet"(s.27)'in onlardan kalkmasını istediği o zor günlerle ilgili bir anısını aktarmaktadır.

Aksoy, Fahir, "Kürdün Meyhanesi: Doktor Bülent Akyol, Musahhah Hüseyin Şahsuvaroğlu", *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.26-27, (anı)

Yazar, Kürdün Meyhanesi'nde tanıdığı ve arkadaş olduğu Doktor Bülent Akyol ve Musahhah Hüseyin Şahsuvaroğlu'yla olan anılarına yer vermektedir.

Sıtkı, Şahap, "Kürdün Meyhanesi", *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.27-29, (anı)

Yazar, arkadaşı Nahit Sırrı Bey'le birlikte gittikleri Necip Fazıl ziyaretini anlatmaktadır. Şahap Sıtkı, o dönemde "Yenişehir'deki Gülpalas Otelde"(s.27) kalan Necip Fazıl'la aralarında geçen sohbeti aktarmaktadır.

Kemal, Mehmed, "Kürdün Meyhanesi: Yiğit Bir Şair: Suphi Taşan", *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.25-29, (anı)

Yazar, Kürdün Meyhanesi'nde sıkı arkadaşlık kurduğu şair "Suphi Taşan"(s.25)'la olan anılarını anlatmaktadır. Yazıda, Mehmed Kemal dostuyla nasıl tanıştığını, onunla neleri paylaştıklarını, şairin başından geçen sıkıntılı günleri okurlarıyla paylaşmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Burunsuz Galip”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.24-26, (anı)

Yazıda, Kürdün Meyhanesi'nin müdavimlerinden Burunsuz Galip lakaplı kişiyle ilgili anılar paylaşılmaktadır. Galip'in, çok iyi İngilizce bildiği ve Amerikan şirketlerinin birinde çevirmen olarak çalıştığı söylenmektedir. Amerikalılarla iş yapmasına rağmen en çok Galip'in Amerikalıları eleştirdiği ve arkadaşları arasında bunun tartışmaya yol açtığı da ifade edilmektedir.

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Korkunç Olan Hayal Edilmeyendir”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.27-29, (anı)

Yazıda, “Dün yirmidokuz yılım bitti, Ankara'da”(s.27) diyen Şahap Sıtkı'nın Ankara'nın kendisi için ne ifade ettiğine dair anılarına yer verdiği görülmektedir.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Meğer Ben Bir Poh Bilmezmişim!”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.27-29, (anı)

Yazar, arkadaşı Orhan Veli ile birlikte Kürdün Meyhanesi'nde parasız bir şekilde oturdukları sırada masalarına gelen ve kendisini doğulu şair olarak tanıtan bir kişiyle aralarında geçen bir anıya yer vermektedir. Yazıdan anlaşılacağı üzere bahsi geçen kişi vezinle şiir yazmakta ve Fahir Aksoy'la Orhan Veli'nin şiir tarzını beğenmemektedir. “Sen ve arkadaşların o güzelim Türk şiirini mahvettiniz. Nurullah Ataç denen o deli de sizi matahmışsınız gibi öne sürdü. Gerçek çok kısa bir süre sonra aydınlığa kavuşacaktır. Ve dejenere ettiğiniz şiirin yıkıntıları arasında harap olacaksınız...”(s.28)

Yazıda, adamın ağır ithamları karşısında Orhan Veli'nin soğukkanlı ve nezaketli duruşu dikkatlerden kaçmamaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Ressam Öner”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.25-27, (anı)

Yazıda, “Kemal Ahmet”(s.25)'in kardeşi olan ama bunu yıllarca arkadaşlarından saklayan “Ressam Ömer”(s.25)'in fakirlikle ve çilelerle geçen hayatı anlatılmaktadır. Yazar, bununla birlikte yine sarhoş olarak bulduğu Ömer'le olan bir anısına yer vermektedir. Mehmed Kemal, Melih Cevdet'in Ömer için yazdığı şiire de yer vermektedir.

“Melih Cevdet’in şöyle bir şiiri var onun için: Zavallı Etem. Melih Ömer demiyor Etem diyor.

Zavallı Etem

Çok çekti geçen kış

Bütün kışı parklarda geçirdi

Şimdi vaziyeti iyi

Senatoryum’da

Verem.”(s.27)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: İki Paşazade”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.27-29, (anı)

Yazıda, Kürdün Meyhanesi’nin paşazade lakaplı iki müdavimi Naki Bey ve Ferit Bey’le olan anılara yer verilmektedir. Onların nasıl insanlar oldukları nerede kaldıkları, geçmişleri hakkında bilgiler de yazıda paylaşılmaktadır. Kimseyi umursamayan ve sert mizaçlı kişiler oldukları aktarılarak: “Arada bir gelirler, masaya oturmazlar, kimselerle dostluk kurmazlar, bir süre tezgâh başında içerler, ne konuşurlarsa konuşurlar ve giderlerdi. Kimse ahbaplık kuramamıştı onlarla. Terslerlerdi yaklaşmak isteyenleri...”(s.27) diye tasvir edilmektedirler.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Karmakarışık Bir Gece”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.20-22, (anı)

Yazıda Fahir Aksoy, arkadaşları Suphi Taşhan, Mehmed Kemal, Fethi Giray, Nusret Baban, Orhan Veli, Mütercim Galip, Ressam Ömer ile birlikte Kürdün Meyhanesi’nde bir masada otururlarken başlarından geçen bir anıyı anlatmaktadır. Aksoy, “Ayaş Malmüdürü”(s.22) görevini yapan ve kendisine şair diyip etrafta dolaşan bir zatı arkadaşlarına tanıtarak masaya buyur ettiğini nakletmektedir. Kendisiyle uzun uzadıya konuştuklarını ve divan şiirinden bahsettiklerini ifade etmektedir. Masada oturan Orhan Veli’nin “Bugünün şairlerinden en çok kimleri seviyorsunuz?”(s.22) sorusuna verdiği, “Cahit Sıtkı’yı kendime yakın bulduğum için en çok onu seviyorum ama Orhan Veli’nin şiirleri daha kuvvetli.”(s.22) cevabın masada herkesi gülümsettiği ifade edilmektedir. Ayaşlı’ya, konuştuğu kişinin Orhan Veli ol-

duğu söylenmesi üzerine kendisiyle dalga geçildiğini zannedip bağırarak masadan ayrıldığı da aktarılmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Polisin Şairi”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.23-24, (anı)

Yazıda Kemal, kendileri için kurtarıcı olan ve karakolda başka polislerin elinden kurtaran Üsküplü polisin şair yönünü ele aldığı bir anısına yer vermektedir.

Kemal, Mehmed, “Bir Bulgar Şairi Georgi Cagarof”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.20-22, (anı)

Yazıda Mehmed Kemal, Sofya’yı ziyareti sırasında tiyatro vesilesiyle görüp tanıdığı Bulgar şair Georgi Cagarof’la tanışmasını ve onun Nazım Hikmet’le olan bir anısını aktarmaktadır. Yazıda, Cagarof’un dünya görüşünden sanatsal yeteneğine dair başka konulardan da bilgi veren Kemal, şaire ait olan ve Hasan Karahüseyin’le çevirilerini yaptığı; “Ağıt”(s.20), “Masadan Aşırı Replik”(s.21), “Adak”(s.21), “Sorgudan Sonra”(s.22) ve “Şarkı”(s.22) adlı şiirleri de yazıya eklemiştir.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Mühendis Galip Bey”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.28-30, (anı)

Aksoy, meyhanenin esaslı ve zengin müşterilerinden biri olan Galip Bey’le olan anılara yer vermektedir. Mühendis Galip Bey’in dış görünüşünden tavırlarına, nerelerde çalışıp hangi büyük işlerde mühendislik yaptığına kadar pekçok özelliği de anlatılmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.26-28, (anı)

Fahir Aksoy, bu anısında arkadaşı “Montör Sabri”(s.26) ile otururken meyhaneye gelen ve daha sonra tanıyıp arkadaş olduğu “Çetin Altan, Cüneyt Arcayürek ve Şinasi Nahit Berker”(s.27) adlı üç genç muhabiri anlatmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Bir Parti Değişmesi”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.25-26, (anı)

Fahir Aksoy, Kürdün Meyhanesi’nden arkadaşı olan Ceyhun Atuf Kansu’yla vaktiyle başlarından geçen bir anıyı anlatmaktadır. Yazıya göre birkaç arkadaş köy

köy dolaşarak halka hem gıda yardımı hem de Ceyhun Atuf doktor olduğu için sağlık yardımı yapmaktadırlar. Dinlenmek için gittikleri bir köy kahvesinde siyasi bir tartışmaya şahit olurlar. Köylü demokrat partiye oy verecektir. Ama Ceyhun Atuf bir siyasetçi edasıyla köylüyü Sosyalist Parti'ye oy vermek için ikna etmeye çalışmaktadır. Yazar bu ansını okurla paylaşmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Heybetli Hüzün”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.20-25, (anı)

Yazar, meyhanede tanıdığı ve kendisine Osmanlı beyefendisi sıfatını yakıştırdığı “Tarık Bey”(s.20) adında bir büyüğüyle aralarında geçen Osmanlı ve Cumhuriyet üzerine yaptıkları sohbeti paylaşmaktadır.

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Acem Mehmet”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.25-26, (anı)

Yazar, sıklıkla arkadaşlarıyla birlikte gittikleri meyhanenin sahibi olan “Acem Mehmet”(s.25) le olan anılarını anlatmaktadır. Acem'in nasıl bir yapıya sahip olduğunu kendileri için ne anlam ifade ettiğini aktarmaya çalışmaktadır.

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Pembe Mineli Saat”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.19-22, (anı)

Yazar, çoğunu meyhanede tanıdığı sanatçı arkadaşlarıyla gençlik ve parasız zamanlarını hatırlayarak o günleri okurla paylaşmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Armando”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.22-26, (anı)

Yazar, “Babası İtalyan, annesi Rum muydu, yahut annesi İtalyan babası Rum muydu, iyi bilmiyorum.”(s.22) diye tarif ettiği meyhaneden arkadaşları “Armando”(s.22) ile anılarına yer vermektedir. Onunla koyu bir sosyalizm tartışmalarına giriştiklerini aktarır yazar. Yazar, aynı zamanda Armando'nun Acem'in mekânına gelmeyi evlendikten sonra bıraktığını ve kendisini birkaç kez “Yenişehirdeki Piknik'te”(s.25) gördüğünü söylemektedir.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Gecelerden Bir Gece İşte”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.27-30, (anı)

Yazıda, Kürdün Meyhanesi'nin müdavimlerinden olan “Ertuğrul Şevket”(s.30) in nasıl bir insan olduğuyla ilgili anılara yer verilmektedir. Ertuğrul'un, içmediği zamanlar efendi bir adam olduğu, içince ne yaptığını ne ettiğini bilmeyen bir adama dönüştüğü ifade edilmektedir. Yazar, Ertuğrul'un nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu göstermek için yazısına başka arkadaşlarıyla aralarında geçen hararetli tartışmaları diyaloglar halinde eklemiştir.

Kemal, Mehmed, “Maria Netkova Yahut Karakalem Ustası”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.12-13, (anı)

Yazar, Sofya'da girdiği bir resim sergisinde görüp ayaküstü sohbet ettiği ressam Maria Netkova hakkında bir yazı kaleme almıştır. Onunla tanışmasını anlattıktan sonra hayatı ve sanatı hakkında sonradan edindiği bilgileri okurla paylaşmaktadır.

Sıtkı, Şahap, “Kürdün Meyhanesi: Korkunç Olan”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.27-29, (anı)

Yazar, adını vermediği ve “Garip Adam”(s.27) diye bahsettiği meyhanenin müdavimlerinden olan genç bir avukatla olan anısına yer vermektedir. Yazıya göre bu garip adam önce barodan kovulmuş daha sonra da eşinden ayrılmıştır. Kendisini alkole veren adam şarap parası için üstündeki gömleğe değin herşeyini satmıştır. Yıllar sonra sessiz sedasız bir köşede ölmüştür. “O da Yitikler Galerisinde şimdi. Yiğitçe ölenler arasında...”(s.29)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Kürde Âlimler de Gelirdi”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.29-31, (anı)

Yazıda, meyhaneye ulema sınıfından da kişilerin geldiği aktarılarak; bunların en meşhurları olan “Prof. Nusret Hızır”(s.29) la olan anılar anlatılmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Ressam Ferit”, *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.26-27, (anı)

Yazarın, “Aralık kapıdan bir baş uzanır, kaçak, ürkek çevreyi süzer, aradıkları varsa, içeri girer; yoksa uzandığı gibi kaybolurdu. Kara kaş, kara göz; gür saçlar,

tık naz, kısa boylu birisi. Kelimelerle değil, gözleri ile konuşan türden. Ne söyleyecek, ne isteyecekse gözleri ile söyler, gözleriyle isterdi. Yahut bana öyle geldi.”(s.26) diye tanıttığı Ressam Ferit ile olan anılar yazıda anlatılmaktadır. Bir dönemin fakir ressamı Ferit, yazıda anlatılanlara göre artık zengin bir işadamı olmuştur.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: İsmail Safa”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.25-27, (anı)

Yazıda, meyhanenin müdavimlerinden İsmail Safa Bey’in kıtlık zamanlarında bulabildiği iki kilo eti meyhanede çaldırması üzerine etrafa bağırp çağırması üzerine bir anı yer almaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Keçiörende İki Puvantör”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.22-28, (anı)

Yazar, çocukluğundan Kürdün Meyhanesi’ne takıldığı günlere kadar, Keçiören Verem Hastahanesi Şantiyesi’nde günlüğü yedi liradan yaptığı puvantörlük işinden düştüğü zor durumlara kadar başından geçen olayları, zorlu parasız yıllarını okurla paylaşmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Dört Mülkiyeli”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.21-24, (anı)

Yazıda Fahir Aksoy, bir dönem sık sık meyhaneye gelen “Celâl Akbay, Ziya Şav, Mübin Orhon ve kıvırcık Fuat”(s.21) adlı dört arkadaştan bahsetmektedir. Yazının ilk kısmında kısaca dört arkadaşın hayatından bahseden yazar, yazının ikinci kısmında Fuat’la ilgili bir anıyı aktarmaktadır.

Altan, Çetin, “Kürdün Meyhanesi: Ankara Gecesinde”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.25-26, (anı)

Yazar, bir akşam Ankara sokaklarında yürürken aklına gelen eski dostlarından Cahit Sıtkı ve Memduh Şevket Esendal’ı anmaktadır. Dostlarının güzel huylarını anan yazar, gitgide kalabalıklar içinde yalnızlaşmaya başladıklarını aktarmaktadır.

Salim, Şengil, “Kürdün Meyhanesi: Pankart”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.26-28, (anı)

Yazıda, meyhanenin müdavimlerinden birkaç genç şairin “Alan”(s.28) adlı bir edebiyat dergisi çıkartma serüvenleri anlatılmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Nurullah Ataç”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.23-26, (anı)

Yazar, meyhaneye arada bir gelen arkadaşı Nurullah Ataç’la ilgili birkaç anısından bahsetmektedir.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Doktor Şair”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.26-28, (anı)

Yazar, yıllar sonra meyhanede karşılaştığı çocukluk arkadaşı “Doktor Ceyhun”(s.27) la olan bir anısına yer vermektedir. Yıllar sonra ilk defa karşılaşırlar. Ceyhun da şiir yazmaktadır. Şiir üzerine uzun uzadıya konuşan ikili daha sonra hümanizm üzerine koyu bir sohbeta koyulurlar. Yazıdan anlaşılacağı üzere Doktor Ceyhun hümanizmi savunurken, anıyı aktaran Mehmed Kemal ise sosyalizmi savunmaktadır.

Kansu, Ceyhun Atuf, “Kürdün Meyhanesi: Birinci Kilometre”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.24-26, (anı)

Yazı, derginin bir önceki ay yayımlanan sayısında çıkan Mehmed Kemal’in *Doktor Şair* başlıklı yazısına ithafen kaleme alınmıştır. “Mehmed Kemal yazısında, beni pek güçlü, pek ayrıcalı çevrenin çocuğu olarak göstermiş. Bir yanı doğru, babam tek parti yönetiminin ileri gelenlerindendi. Ama hakçası, ayrıcalığı, halktan ayrılığı hiç sevmezdi... Ben de çocukluğumdan bu güne ayrıcalığı, üstünlüğü hiç sevmedim...”(s.24)

Yazıda, hümanizm gerçeğine de açıklık getirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Kansu, neden hümanizm savunucusu olduğunu ifade etmeye çalışmaktadır. Yazar, bunlarla birlikte Mehmed Kemal’in kendinde nasıl bir dostluk ateşini alevlendirdiğinden bahsederek onun birkaç mısrasına yer verip yazıyı sonlandırmaktadır.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Bir Avukat”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.26-28, (anı)

Yazar, ilk tanışmaları baya ateşli olan Avukat Şakir Ziya Karaçay’ı okura tanıtarak onunla ilgili bir anıyı anlatmaktadır.

K., Tarık Dursun, “Bir Hikâyecinin Hikâyecilik Serüvenleri”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.17-19, (anı)

Yazar, hikâyecilik serüvenini birkaç anıyla bu yazısında okurla paylaşmaktadır. Tarık Dursun, ilk hikâye kahramanından ilk hikâyelerinin çıktığı “Kaynak”(s.17) dergisine, “Evlere Şenlik”(s.18) adlı hikâyesinin yayımlanma serüveninden ilk kitabının basılmasına kadar onun hikâyeciliğinde kendi içinde yer etmiş olayları anlatmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Böbrek Sote”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.28-30, (anı)

Yazıda, Sivas’ta askerlik yapan dört arkadaşın askerde geçirdikleri günlerle ilgili anılara yer verilmektedir. “Dört kişiydiler ve Sivas’ta askerliklerini yapıyorlardı. Biri şair, biri hikâyeci, biri gazeteci öteki de ressam...”(s.28)

Yazar, aynı zamanda Sivas’ın aman vermez kışından diğer arkadaşlarının çektiği sıkıntılardan da bahsetmektedir.

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Bir Perdelik Curcuna”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.29-30, (anı)

Yazıda, karşılıklı diyaloglarla Kürdün Meyhanesi’nde masalarda arkadaşlar arasında geçen sıradan konuşmalara yer verilmektedir. Konuşmanın kısa sürede münakaşaya dönüşmesi ve meyhaneye özellikle şairleri kontrole gelen sivil polisin içlerinden birisini tevkif etmesiyle yazı sonlandırılmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Bisikletle Kaçan Şair”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.25-27, (anı)

Yazar bu yazıda, Cahit Sıtkı ve Fethi Giray’la nasıl tanıştıklarını anlatmaktadır. Cahit Sıtkı’nın dış görünüşünden şairliğine, arkadaş ilişkilerinden dünya görüşüne kadar pekçok bilgi de okurla paylaşılmaktadır.

Kemal, Mehmed, “Kürdün Meyhanesi: Sakallı Şair”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.29-31, (anı)

Yazar, şair Orhan Veli’yle olan anılarına yer vermektedir. Orhan Veli’nin neden Ankara’dan kaçır gibi İstanbul’a gidip sığındığından bahseder. Veli’nin İstanbul’da takıldığı köhne lokantadan ve orada Sabahattin Ali, Bedri Rahmi ile beraber oturmalarından bahsedilmektedir. Yazar, bunun gibi Orhan Veli’yle ilgili bir iki anıdan söz ettikten sonra yazısını şu cümlelerle sonlandırmaktadır: “İstanbul’da idi. Bir gün haberini aldık. Bir su çukuruna düşmüş ve beyin kanamasından ölmüş. Cebinden at yarışı dergisi çıkmış.”(s.31)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Mehmed Kemal Kurşunluoğlu”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.26-27, (anı)

Yazar, meyhaneden arkadaşı Mehmed Kemal’i anlatmaktadır. Onun sosyalist fikirlerinden ve vatansever oluşundan gururla bahsedilmektedir. Aksoy, arkadaşının şiir sanatından bahsettikten sonra onun birkaç şiirini yazısına taşıyarak hakkında güzel yorumlar yapmaktadır. “Mehmed Kemal kavgasını bugünlere dek sürdürdü; bir gün olsun mücadelesinden geri durmadı. Bütün güçlükleri zekâsıyla, iradesiyle yemesini bildi; ve yaşama gücünü kıramadılar.”(s.27)

Aksoy, Fahir, “Kürdün Meyhanesi: Mandıracı Zühtü Bekman”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.29-30, (anı)

Kürdün Meyhanesi’nin tipik insanlarından Zühtü Bekman’ın nasıl bir insan olduğu yazıda anlatılmaktadır. Savaş yıllarında gönüllü olarak komitacılara katıldığı söylenen Bekman’ın, sivil yıllarında politikayla uğraştığı ifade edilmektedir. Sefalet yıllarını yaşayan Bekman’ın uzun bir dönem de hayatını milyoner olarak geçirdiği vurgulanmaktadır. Her iki durumda da yüzünden neşesini kaybetmediğinin altı çizilmektedir.

Nesin, Aziz, “Bir Anı”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.10-16, (anı)

Yazar, cezaevindeyken çocuklarının iâşesini karşılamak için yazdığı yazıları nasıl kaçır yollarla dışarı çıkartıp yayımlattığını anlatmaktadır. “Cezaevlerine sokulduğum zamanlar, benim için en büyük zorluk, bakmakla yükümlü olduğum çocuklarının geçimiydi. Hükümetler kendi siyasi anlayışlarına uymayan yazılarımdan ötürü

yalnız beni cezaevine atmakla yetinmiyor, dolaylı olarak, çocuklarımı da cezalandırmış oluyorlardı. Cezaevindeyken, yazı yazarak, yazılarımı yayınlatarak çocuklarımı geçindirebilirdim...”(s.10)

Yazıda, Aziz Nesin’in yazmasının önüne geçmek için kantincinin defter kalem gibi malzemeleri satmasına yasak getirildiği vurgulanmaktadır.

Nesin’in dışarı yasadışı yollarla çıkartıp yayımlattığı her yazıdan sonra yer yerinden oynadığı görülmektedir. “Zincirli Hürriyet”(s.16) adlı eseri için şu sözleri söyleyerek ansını bitirmektedir: “Hükümetin baskısı ve zoruyla İstanbul’daki hiçbir basımevi Zincirli Hürriyet’i basmadı. Aybar da sıkıyönetim bölgesi dışında kalan İzmir’e gidip, orada başladı Zincirli Hürriyet’i çıkarmaya...”(s.16)

Dinamo, Hasan İzzettin, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.16-20, (anı)

Yazar, Aziz Nesini’in adını ilk olarak ne zaman ve nerede duyduğunu ve onunla ne zaman hangi şartlar altında tanıştığını anlatmaktadır. Yazar, Aziz Nesin’le hapisanede çok sıkı bir dostluk kurduğunu ve Nesin’in okumamış olduğu kitaplarını da orada okuduğunu aktarmaktadır. Aziz Nesin’in ününün ülke sınırlarını aşır İran’a kadar gittiği dile getirilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Cimcöz, Adalet, “Aziz Nesin İçin Anılar”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.20, (anı)

Yazar, Aziz Nesin’in evinde onunla ilk tanışmasını çocuklarıyla da ilk karşılaşmasını çok kısa bir şekilde anlatmaktadır.

Korkmazgil, Hüseyin, “Aziz Nesin İçin Anılar”, *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.20-21, (anı)

Yazar, Aziz Nesin’le mizahi bir şekilde Nevşehir Hapishanesi’nde gerçekleşen tanışmasını anlatmaktadır.

Baykurt, Fakir, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin’in 53 Yılı”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.15-16, (anı)

Fakir Baykurt bu yazıda, Aziz Nesin’le nasıl tanıştığını anlattıktan sonra onun ne kadar sıkı bir disipline bağlı kalarak yazma aşkından bahsetmektedir. Nesin’in

aklında hep yazma güdüsünün olduğunu şu cümlelerle ifade eder Baykurt: "... Uçağa ilk binişim. Tuhaf bir şey. Bir yükseliyor, bir alçalıyor. Eyvah, gidiyoruz diye korku içinde geldim. Yani ölmekten filan değil de, ölürsek yazacaklarımız kalacak. Oyunlar kalacak, ondan korktum... Kendine özgü muzip biçimi içinde anlatıyordu bunu. Şakaya getiriyordu. Ama en ciddi yanıydı. Kafasında hep yazdığı yazacağı... değilse 53 yılda 53 kitap nasıl olur!.."(s.16)

Fakir Baykurt yazarla olan ikinci anısının ise o dönemde sıkça tartışılan Amerikalıların parayla toplumcu yazarları satın aldıklarıyla ilgili dedidoku üzerine olduğunu söylemektedir. Aziz Nesin'in bu konuya şiddetle karşı çıktığı ve şöyle söylediği yazıda görülmektedir: "Aziz Nesin: Bırakın yahu! dedi birden. Amerikalılar toplumcu yazarlara para vermezler. Onlar parayı kime vereceklerini kimi satın alacaklarını iyi bilirler."(s.16)

Kemal, Mehmed, "Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin'i Tanır mısın?", *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.18-19, (anı)

Yazar, 1948-50 yılları arasında İskenderun'da askerlik yaparken sebepsiz yere hapse atılması ve bunun Aziz Nesin'le olan dolaylı bağlantısını anlatmaktadır. Mehmed Kemal, bir müddet hapis yatıp askerliğe geri döndükten sonra gazetelerde çıkan Aziz Nesin'in İskenderun'da yakalanıp İstanbul'a getirildiği haberlerini okuduğunu ve o anda neden tutuklandığını anladığını söylemektedir.

Yazıdan anlaşıldığına göre Mehmed Kemal'in gazetelerde roman tefrika ettiği dönemlerden kendisini tanıyan "yüzelliliklerden"(s.18) bir zat kendisini takibe almış. O sırada Aziz Nesin'le aynı kahvede denk gelen ama birbirlerini tanımayan Mehmed Kemal için adı geçen bu zat ikisinin aynı kahvede oturduğunu ve birbirlerini tanıdıklarını söylediği aktarılmaktadır. "Yüzellilik, vebali günahı boynuna, ilgililere, ikimizin kahvede bulduğumuzu ihbar etmiş. Beni onun için tutuklamışlar ve ifademi almışlar."(s.19)

"Ne bileyim ben işin perde arkasında bunlar yatarmış. Öğrendim ama geç öğrendim. Aziz'le dolaylı olarak böyle bir anım vardır benim..."(s.19) cümleleriyle anı sonlandırılmaktadır.

Onaran, Mustafa Şerif, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.19-20, (anı)

Yazar, Aziz Nesin’le olan birkaç anısını tarih sırasına bakmadan aklında kaldığı kadarıyla okurlarla paylaşmaktadır. İlk anısında Aziz Nesin’le ilk tanışmasını anlatmaktadır. 1962 yılında Dil Kurumu’nun düzenlemiş olduğu bir konferansa konuşmacı olarak katılan Nesin’i ilk kez orada dinlediğini anlatır Onaran.

İkinci anı ise Ahmet Küflü’nün evinde geçer. Mustafa Şerif Onaran hekim olduğu için Ahmet Küflü kendisini evine davet eder. Aziz Nesin de oradadır ve hastadır. Onaran, Nesin’i muayene edişini ve akabinde detaylı inceleme için muayenehanede kendisini tekrar kontrol ettiğini anlatır.

Onaran, bir diğer anının ise bir hastanede muayene esnasında bir hastanın Nesin’in kitaplarından birini okuyarak katıla katıla gülmesine şahit olması olarak aktarmaktadır.

Şanlı, Sevgi, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin Üzerine Bir Anı”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.20, (anı)

Şanlı, bu yazısında Aziz Nesin’in Ankara’da oyun yazarlığı hakkında ders vermeye gelen Amerikalı Profesör Kenneth Macgowan’ın bir ay boyunca bu kursa katılımını, Nesin’in hem Şanlı’yla Hem de Profesörle olan arkadaşlığını anlatmaktadır. Tiyatro sevdalısı olan Nesin’in oyun yazarlığı sahasında da bitmek bilmeyen ustalaşma ve yazma azmi de vurgulanmaktadır.

Altan, Çetin, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.13-14, (anı)

Yazar, hem Aziz Nesin’le ilk tanışma dönemlerini anlatmakta hem de Aziz Nesin’in kişiliği hakkında bazı anekdotlar vermektedir. Aziz Nesin’in neşesinin 27 Mayıs olaylarıyla birlikte kırdıklarından, onu hapishane ve sürgünlerde perişan ettiklerinden bahsedilmektedir. Buna rağmen Aziz Nesin’in 53 eser ortaya koyduğu yazar tarafından dile getirilmektedir.

Altan, Aziz Nesin’in büyük bir mizah yazarı olduğunu ve kalıcı öykülerinin de bir hayli fazla olduğunu aktarmaktadır.

Akbal, Oktay, “Aziz Nesin İçin Anılar: Aziz Nesin Derken”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.14, (anı)

Akbal, 1945 yılında büyükbabasına *Tan* gazetesinde çıkan Aziz Nesin fıkralarını okuyarak onun hayranı olduklarını anlatmaktadır. Daha sonra İstanbul Kız Lisesi'nin arka sokağında oturan Aziz Nesin'le ilk tanışmasını anlatır Akbal. “Tombalak, ufacık sevimli bir kişi.”(s.14) olarak tarif eder Aziz Nesin'i.

İldeniz, Türkan, “Aziz Nesin İçin Anılar”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.14, (anı)

Yazar, Aziz Nesin'in birçok eserini okuduğunu aktardıktan sonra şunları söyleyerek yazısını sonlandırmaktadır: “Kendisiyle selamlaşmaktan öteye geçen bir tanışıklığım olmadığı için yazacak bir anım yok.”(s.14)

Nadi, Nadir, “Aziz Nesin İçin Anılar: Nesin Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.15, (anı)

Yazar, Aziz Nesin'i tam olarak berber koltuğunda otururken berberin gereksiz muhabbetinden kurtulmak için orada gözüne ilişen *Akbaba* dergisinde çıkan bir yazısıyla tam olarak tanıdığını anlatmaktadır. O yazısından sonra da Nesin'e karşı olan ilgisinin hiç azalmadığını vurgulamaktadır yazar.

Göksel, H. A. “Aziz Nesin İçin: Aziz Nesin'le Bir Akşam Yemeği”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.8, (anı)

Yazıda Göksel, Aziz Nesin'le hayali bir akşam yemeği sofrasını paylaştığı bir anıdan bahsetmektedir.

İnanç, Remzi, “Aziz Nesin İçin: Aziz Nesin Diyince”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.9-10, (anı)

İnanç, Aziz Nesin'le 1959 yılında yazarın kendi evinde yapmış olduğu bir röportajın anısına yer vermektedir. Röportajdan bazı önemli bölümlerin de anıya dâhil edildiği yazıdan anlaşılmaktadır.

Erişenler, Satı, “Aziz Nesin İçin”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.10, (anı)

Satı Erişenler bu anısında Aziz Nesin’le nerede ve nasıl tanıştığını ve kısa bir süreliğine de olsa nasıl dost olduklarını aktarmaktadır. Yazar, Aziz Nesin’le, arkadaşı “Enis Rıza Olcay’ın”(s.10) fotoğraf stüdyosunda tanıştığını ifade etmektedir. Yazar, bir süre sonra oradan ayrılan Aziz Nesin’i, Eskişehir’de basın balosu ödülü aldığı sırada gördüğünü söylemektedir.

Satı Erişenler, Aziz Nesin’i en son Ankarada yine Aziz Nesin’in davetiyle gördüğünü ve o tarihten sonra da görüşemediklerini dile getirmektedir.

İsimsiz, “Tunceli Olayları”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Eylül 1969, s.22-24, (anı)

Yazıda, halk oyuncularını Tunceli Olayları sebebiyle çektikleri sıkıntıları anlatmaktadırlar. 22 Ağustos 1969 akşamı şehre gelen oyuncuların sabah kalktıklarında oyunu oynamayacakları emriyle karşılaştıkları anlatılarak yönetimle yaşadıkları türlü sıkıntılar dile getirilmektedir. Birkaç gün boyunca hapiste türlü işkencelere maruz bırakıldıkları ifade edilmektedir. “... Tunceli halkıyla beraber karakol nezarethanesine atıldığımız ve sorguya çekildiğimiz dört gün boyunca yakından gördük bu iddiamızın somut delillerini... Hepimiz bu arada Tuncer Necmioğlu, Ali Gültekin, Nesimi Çimen üçer kere hakaretlerle otuz kadar polis ve jandarmanın duyulmadık küfürleri, dipçik, yumruk, tükürük ve jop darbeleri arasında merkez karakolunun bodrumuna indirilip sıradan sabaha kadar falakaya yatırıldık...”(s.23)

Otyam, Fikret, “Orhan Kemal’in Ödül Kazanmasının Öyküsüdür”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.12-13, (anı)

Yazıda, Orhan Kemal’in, Türk Dik Kurumu’nun *Sait Faik Abasıyanık* ödülünü kazanmasının hikâyesi anlatılmaktadır. Otyam, yazarla Moskovada bir davet üzerine tanıştıklarını ve daha sonra dostluklarının Ankarada da devam ettiğini anlatmaktadır. Ödül gecesinde yaşananları ve Orhan Kemal’in ne kadar heyecanlı olduğu da yazıda aktarılmaktadır.

Velidedeoğlu, H. V., Prof. Dr., “Sessiz Kahraman Cevat Dursunoğlu”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.2-30, (anı)

Yazıda, Velidedeoğlu, Erzurum Kongresi’nde en genç üye sıfatıyla boy gösteren Cevat Dursunoğlu’yla ilgili birkaç anısına yer vermektedir. Paylaşılan anılardan anlaşılacağı üzere Dursunoğlu, Velidedeoğlu’nun Berlin’e gitmesine ve orada doktorasını yapabilmesine çok yardımcı olmuştur. Velidedeoğlu, Ankara ve İstanbul’da hukuk fakültesinde doçent olarak çalıştığı yıllarda da Dursunoğlu’nun konferanslarda kendisini dinlemek için geldiğini aktarmaktadır. Yazar, bununla birlikte Dursunoğluyla Erzurum’da, Kurucu Mecliste de beraber olduğunun altını çizmektedir. Yazar, Dursunoğlu’yla son görüşmesinin 1969 yazında buruk bir şekilde gerçekleştiğini aktararak yazıyı sonlandırmaktadır.

Oktay, Ahmet, “Hazindir Fasl-ı Hüzzam”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.5-6, (anı)

Yazıda, Ahmet Oktay’ın yakın arkadaşım dediği ve ölüm haberi üzerine çok üzüldüğü Fethi Giray’la ilgili düşüncelerini aktarmaktadır. Onunla nerede tanıştığını, nasıl arkadaş olduklarını ve onun da Mehmed Kemal’in tabiriyle “Acılı Kuşak”(s.5) gençliğinden olduğu bahsedilmektedir. Yazar, son olarak sanat camiasının vefasızlığından yakınarak cümlelerini bitirmektedir: “Bırakın şiire iyi kötü hizmet ettiği için anılmayı Edebiyatçılar Birliği Fethi Giray’ın cenazesine bir çelenk bile gönderemedi. Belki çoğumuzun sonu bu olacak. Birkaç dostun yürek sızısı.”(s.6)

Şengil, Salim, “Dedi-Dedim”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.16-28, (anı)

Bu yazıda Salim Şengil, Hasan Hüseyin Korkmazgil’le nasıl tanıştığını, onun şiir dünyasına nasıl soktuğunu ve aralarında sonradan çıkan tatsız durumları anı kıvamında okurlarla paylaşmaktadır.

Kemal, Orhan, “Orhan Kemal Balıkçı’yı Anlatıyor”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.11-12, (anı)

Orhan Kemal bu yazıda, Balıkçı’yla nasıl ve nerede tanıştıklarını, onunla sohbet etmenin tarif edilemez mutluluğunu paylaşmaktadır. Yazıda, Balıkçı’nın derin tarih bilgisine de atıfta bulunan yazar, sözü Balıkçı’nın “Ötelerin Çocuğu ile Mavi

Sürgün'e”(s.11) getiriyor. Kemal, bu iki eserin kısa bir incelemesini yaptıktan sonra cümlelerini şu sözlerle bitiriyor: “... Birkaç bin yıl önceden çağımıza kadar dev adımlarıyla gelmiş sandırıyor kendini insana. Dinleyelim, birkaç bin yıl sonralara kadar hep o dev adımlarıyla yürüyüp gitsin.”(s.12)

Halikarnas Balıkçısı, “Yılanın Sağlık Şahadatnamesi”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.16, (anı)

Yazıda Halikarnas Balıkçısı, İstanköy'den Bodrum'a yanında bir yılanla gelen adamın gümrükten geçememesi ve yılanı geçirmesi için adamın Balıkçı'dan yardım istemesini anlatmaktadır. Adamın ricası üzerine gümrük müdürüne ricaya giden Balıkçı bir türlü adamı ikna edemez. Balıkçıdan bir şahadatname yazması istenir. Bunun üzerine Balıkçı genelde getirttiği bitkiler için yazdığı şahadatnamelerden bir tane de yılan için yazar ve olay tatlıya bağlanarak yılan Türkiye'ye sokulur.

Otyam, Fikret, “Çok Oldu Görmeyeli Bir Dostu”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.5-6, (anı)

Fikret Otyam, bu yazısına çok sevdiği dostu Orhan Kemal'in ölümünden sonra duyduğu hüznü, arkadaşları ve başkaları tarafından uğradığı haksız saldırıları, bu arada onun için mektuplarından yola çıkarak yazmış olduğu “Arkadaşım Orhan Kemal”(s.6) adlı kitaptan bahsetmektedir.

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal'den İkbal Kahvesi'nden Anılar”, *Dost Dergisi*, S.81, C.23, Temmuz 1971, s.7, (anı)

Uğurlu, Orhan Kemal'le İkbal Kahvesi'nde nasıl tanıştıklarını anlattıktan sonra bu kahveden biriktirdiği anılar için şunları söylemektedir: “On yıl kadar bu kahvenin bir üyesi olarak masa başı toplantılarına katılmış, oturumlarında söz almış, kimöi zaman sözlü, çok kere yazılı önergeler vermiş, muhalefet şerhlerini bir dargınlık, bir kırgınlık olarak zapta geçirtmiş bir mensubu olarak, tuttuğum bu notlar, o zamanlar yazdığım bölük pörçük yazılardan derlenmiştir.”(s.7)

Yazarın bu ifadesinden ve yazılardan da anlaşılacağı üzere İkbal Kahvesi anıları konu bütünlüğü olmadan eksik ve parça parça bir şekilde özellikle Orhan Kemal'le ilgili olan kısımlardan oluşmaktadır. Orhan Kemal'in kahvenin diğer yazar

takımıyla olan muhabbetleri, sinirlenmeleri, heyecanlanmaları, sataşmaları, ödül törenlerine yaptığı eleştirileri dağınık bir biçimde okura sunulmaktadır.

Bu sayıdaki yazıda Nurer Uğurlu'nun, Orhan Kemal'in Nazım Hikmet, Yaşar Kemal, Fikret Otyam, Talat Kılıç ve Muzaffer Buyrukçu'yla olan anılarına yer verdiği görülmektedir.

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.8-10, (anı)

Uğurlu, bu yazıda Orhan Kemal'in 72. Koğuş adlı hikâyesini nasıl yazdığını anlatmaktadır. Orhan Kemal'le Aksaray'a yürürlerken havanın bozmasından dolayı otobüs kuyruğuna giren Uğurlu, Orhan Kemal'in hikâye kahramanlarından biri olan “Bobi Niyazi'yi”(s.9) tanımış ve o akşam Orhan Kemal, Uğurlu'ya 72. Koğuş hikâyesini nasıl yazdığını anlatmıştır. Paylaşılan bu anıdan anlaşılacağı üzere Adana'dan İstanbul'a göç eden Kemal, çok zor şartlarda çocukları ve eşiyle birlikte yaşamaya çalışmaktadır. Hikâyeyi verdiği ilk matbaa onu çok müstehcen bulmuş ve müsveddeleri kendisini iade edilmiştir. Anı dizisinin bu sayıdaki bölümü ise Orhan Kemal'in şu sözleriyle bitirilmektedir: “... İstanbul'a geleli aşağı yukarı onbeş yıl oldu. Kalemimden başka geçim aracım yok. Bir süre hikâyeyle, röportajla ec geçindirdim. Çoluk çocuk yetiştirdim... Bizim için bilmem diye bir şey yok... Kalemin ucu işlesin de, ne iş olursa olsun... Eee, ekmek kavgası bu...”(s.10)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.8-14, (anı)

Bu sayıda yer alan yazıdan anlaşılacağı üzere Uğurlu, Orhan Kemal'den duyduğu ve o anki konunun akışına uygun ama parça parça not aldığı anılara yer vermektedir. Bu anlardan Orhan Kemal'in sabah kaçta kalkıp güne nasıl başladığına, genelde İkbal Kahvesi'nde gününü nasıl geçirdiğine, orada tanıdığı arkadaşlarını nasıl tarif ettiğine ve özellikle de eserlerini nasıl meydana getirdiğine, onları yazarken nelere dikkat ettiğine şahit olmaktadır.

İlk hikâyesinin “Bir Ölüye Dair”(s.9) adını taşıdığını ve “Rıfat Ilgaz'ın sorumlu müdürü olduğu *Yürüyüş* dergisinde..”(s.9) çıktığını bu yazıda bizzat Orhan Kemal'in ağzından duymaktayız.

Kemal'in, gerçekçilik hakkındaki düşünceleri de dikkate değer niteliktedir. "nereden nereye geldik be yiğenim... Ne diyordum? Gerçekçilik. Ben gerçekçiliği içinde yaşadığımız toplumun insanlarına ayna tutmuş gibi bir yansıtma sanmıyorum. Bozuk düzenin her yerden bozduğu, insancıl davranışlardan alıkoyduğu, insanoğlunun düşmemesi gereken alçaklıklara yuvarlayan bir düzensizliğin çürük meyveleri sayarken, gene de onlarda eriyip mahvolmamış, kurtulmak için çaba gösteren yanların var olduğuna inanıyorum.."(s.13)

Yazar, bu anılarda niçin roman yazdığını ise şöyle cevaplamaktadır: "... Niçin roman yazıyorum? Bu ihtiyaç nereden geliyor? Yeteneğimden. İyi şair olamadığım için hikâyeci oldum. İyi şair olamazdım. Önümde dağ gibi Nazım vardı..."(s.13)

Ayrıca, Orhan Kemal'in anne ve babasından da bahsettiği görülmektedir bu satırlarda.

Uğurlu, Nurer, "Orhan Kemal'in İkbal Kahvesi", *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.6-14, (anı)

Uğurlu, Orhan Kemal'den dinleyip derlediği anılarına bu sayıda da devam etmektedir. Bu sayıdaki anılardan anladığımız kadarıyla Kemal, talihsizliğinden yakınmaktadır. "... Ne zaman yaşamanın sıcak sevincine bulansam, bilmediğim görmediğim bir yerden bir çelme gelir."(s.6)

Yine Orhan Kemal'in "Kahvetü'l İkbal"(s.7) kadrosundan "Hadi Malkoç ve Muhittin Kemal'le"(s.7) giriştiği söz düellosuna ve birbirleriyle atışmaların da şahit olmaktayız. Uğurlu'nun, bu yazıda Fikret Otyam ve Muzaffer Buyrukçu'dan da bahsettiği görülmektedir. Orhan Kemal'in, Buyrukçu'nun tiyatro oyunu olan "İspinozlar'ı"(s.8) prova edilirken izlediği hatta Kahvede bile oynadıkları, üzerinde konuştukları anlaşılmaktadır.

Orhan Kemal'in film senaryoları üzerine yoğunlaştığı ve Yeşilçam için senaryolar yazdığı da görülmektedir. "Uzun süre film senaryoları denedim. Bütün çabam gerçek bir sanat eseri ortaya koyabilmektir. Ne kadar sanata yatkın senaryo yazdımsa beğenilmedi. O zaman çevirdim işi ısmarlamacılığa. Kendimi, sevmediğim, istemediğim bir işte, bir dairede memur sayarak... değil mi ya? Böyle memur arka-

daşlar yok mu?.. Bütün bunların dışında sanat çabamı kösteklemeden geçimimi senaryodan sağlamaya başladım.”(s.11)

Bu yazıdaki anıların genelinden anladığımız kadarıyla Orhan Kemal’in özellikle geçimini sağlamak için hikâye ve roman yazdığı tiyatronun paraya çevrilme sürecinin uzun olduğu için bulaşmadığı anlaşılmaktadır. “Aldığımı hikâyeye, romana yatırım yaptım. Bu arada diyaloglarımın uygunluğu dolayısıyla bazı dostlarım bana oyun yazmamı öğütlediler. Onu da yaptım. Biliyordum ki tiyatro sadece oyun değildir... Ve bir tiyatro eserinin paraya çevrilmesi uzun bir süreye bağlı. Oynarlarsa tabi. Oynayıp hemen kaldırmazlarsa tabi. Oysa ben, al gülüm ver gülüm geçinmek zorundayım. Hikâye ver, al paranı. Roman ver, al paranı.”(s.11)

Kemal, filme alınmış romanları ise şöyle sıralamaktadır: “Filme alınmış romanlarım mı? Üç yüzü aşkın senaryodan sonra beyaz perdeye *Suçlu*’yu Atıf Yılmaz, *Devlet Kuşu*’nu *Avare Mustafa* adıyla Memduh Ün, *Murtaza*’yı Tunç Başaran, *El Kızı*’nı Nejat Saydam aktardılar. *Eskici Dükkânı*’nın çekim hakkını Memduh Ün’e verdim. *Vukuat Var- Hanımın Çiftliği*’ni Acar Film satın aldı.”(s.13)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbâl Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.7-15, (anı)

Uğurlu, bu yazıda Orhan Kemal’in kahvenin bir köşesine oturmuş “Yorganlılar” romanını yazma serüvenini anlatmaktadır. Kemal, yeni romanı hakkında şunları söylemektedir: “Yorganlılar’ı... Yorganlılar’ı mı?.. Bereketli Toprakların ikinci cildi. İflahsızın Yusuf’un, Köse Hasan’ın, Pehlivan Ali’nin Çukurova’ya indikleri gibi, bu kere Yusuf’un oğlu Mehmet İstanbul’a gelir. Gurbet artık Çukurova değil İstanbul’dur. Çukurova’nın şartları değişmiş, İstanbul’un nurlu ufukları açılmıştır. Yorganlılar kuşluk treniyle vagon vagon, vapur vapur, kamyon kamyon gelirler... ve Çukurova’ya inene babası gibi İstanbul’un büyükşehir havası içinde bir yer tutmaya, konaklanmaya, birşeyler öğrenmeye, babası gibi duvar ustası olmaya çalışan İflahsızın Yusuf’un oğlu Mehmet...”(s.7-8)

Verilen anılarda Orhan Kemal’in hikâye ve romanlarını yazma tekniklerine de değinilmektedir. Ayrıca Orhan Kemal’in, utancından dolayı tefrika edilecek bir romanına çok düşük bir ücret alması ve bunu duyan Yaşar Kemal’in araya girip yayınevinden biraz daha para aldığı da anlatılmaktadır. Yorganlılar romanının önce

“Kuşluk Treni”(s.14) daha sonra da “Gurbet Kuşları”(s.14) adını alarak tefrika edildiği aktarılmaktadır. Orhan Kemal, İstanbul’a göç ettiği ilk yıllarda dostu Yaşar Kemal’in onunla nasıl ilgilendiğini ve kendisine kol kanat gerdiğini de yine bu anılarda anlatmaktadır.

Orhan Kemal sanat anlayışını, hayata bakışını ise şu cümlelerle ifade etmektedir: “Yüzlerce hikâye, roman, senaryo ve tiyatro yazdım. Kalemimden başka geçim imkânım yok. Ama kalemimi hiç mi hiç daha iyi geçim için araç olarak kullanmadım, satmadım. Sanat çabalarım yeniyi, doğruyu, ileriye bulmak, kendini aşmak içindir. Halka dönük, halktan yana bir yazarım.”(s.15)

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.6-14, (anı)

Bu sayıda verilen anılarda Orhan Kemal’in vatanseverlik hakkındaki düşüncelerine şahit olmaktayız. Kemal, *Bereketli Topraklar* romanının konusundan da bahsetmektedir. “Bereketli Topraklar’da Anadolu insanının çetin yaşama savaşının babadan oğula, dededen toruna geçen ve geçmekte devam eden sonsuz, daha iyi yaşama isteği anlatılır.”(s.7)

Uğurlu, paylaştığı anıların genelinde Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi’ndeki günlük hallerinden de sıkça bahsetmektedir. Uğurlu, Orhan Kemal’in kendi ağzından yine edebiyata bakışını ve ortaokul yıllarını paylaşmaktadır. “Okulda roman, hikâye, genellikle edebiyattan nefret ederdim. Varsa futbol, yoksa futbol... Edebiyat sevgisi bende çok sonra, hayata atılıp Hanya’yı, Konya’yı anladıktan sonra başladı. Bu başlayıp, rastlantıların karşıma çıkardığı olgun, anlayışlı, bilinçli ve bilgili dostların, İsmail Usta’nın, Nâzım Hikmet’in, Ali Şahin’in, Selahattin Usta’nın benimle ciddi şekilde, insanca uğraşmalarıyla gelişti.”(s.8)

Orhan Kemal’in, uzun uzadıya 1927 şimendifer grevinin nasıl ortaya çıktığından ve bu grevin hazırlayıcısı “Ali Şahin’den”(s.8) de bahsetmektedir. Yazarın, Adana özlemi de bu anılarda açıkça görülmektedir. “Kuruköprü’de yığınla fabrika, pamuk depoları, iş yerleri vardır. Çok kalabalıktır. Hala öyle mi oralar?.. Yıllar varki gitmedim Adana’ya. Bir mitili attık İstanbul’a, atış o oldu... Kadıköy’e bile kaç yıl oldu gitmiyorum...”(s.11)

Kemal, *Bereketli Topraklar* adlı romanından da alıntılar yapmakta kahramanlarının gerçek hayatta kimler olduğunu söylemektedir. "... Romanın Kürt Zeynel'i, bizim Dayı Remzidir. 1927 yılından beri koltukçuluk yapar. En az yirmi yıllık patoz işçisidir. İri yarı, kuvvetli, şakacı, cesur ve atak bir arkadaşı..."(s.12)

Bereketli Topraklar bittikten sonra Orhan Kemal, romanı Nadir'in kahvesinde arkadaşlarına okuduğunu anlatmaktadır. Arkadaşlarının beğenisinin yanında kendisine "Raşit"(s.14) diye hitap etmeleri de dikkate değer bir durum olarak görülmektedir.

Uğurlu, Nurer, "Orhan Kemal'in İkbal Kahvesi", *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.8-16, (anı)

Orhan Kemal, bu anılarında yine sanatına ve çalışma şekline dair ipuçları vermeye devam etmektedir. "... Hikâye ve romanın konusunu bulup sonra da konuya uygun biçimi yarladım mı tamam... Başlarım yazmaya. Heyecanla, kendimden geçeresine... Böyle zamanlarda dünya gözümünden silinir. Bakarım, görmem. Söyleneni duymam. Ne acıkırım ne de susarım. Hergün normal sekiz saat çalışırım. Bu ortalama bir ölçü. Ama kimi zaman üç gün beş gün sırsırtta avarelik edip, iki gün de yirmibeşer saat çalıştığım çok olur.

Ayrıca, Kemal'in, arkadaşı Talat'la oynadığı hararetli tavla oyununa da bu yazıda şahit olmaktayız. Yazıda, Kemal'in ağzından yazılan anı notlarında Uğurlu, yazarın *Eskici ve Oğulları'ndan* başka iki roman daha yazmayı düşündüğünü ifade etmektedir. Kemal, *Eskici ve Oğulları'nı* büyük bir tutkuyla yazdığını aktarmaktadır.

Orhan Kemal, "Topal Eskici"(s.11) karakteri için şunları söylemektedir: "*Avare yıllar'daki İzzet Usta'yı, Bereketli Topraklar* romanımdaki duvarcı Kılıç Usta'yı, *Vukuat Var'ın* Muhsin Ustası'nı, 72. *Koğuş'un* Ahmet Kaptan'ı, Berbat'ı, *Hanımın Çiftliği'nin* Kürt Cemşir Ağası, Hamza'sı kadar, belki onlardan daha çok sevdiğim... Belki onu, Murtaza'nın yanında sayabilirim... Topal Eskici'dir..."(s.11)

Yazar, geçim işini senaryodan kazanmaya çalıştığını da anlatmaktadır. "... Geçim işini daha çok senaryoya yüklemiş durumdayım. Senaryodan önce kalemimle geçinmeyi düşünmedim değil, olmadı... Olmadı ama hiçbir zaman da çok para kazanmak için çalاکalem yazmadım..."(s.15)

Uğurlu, bu anı derlemelerinde *Eskici ve Oğulları'nın* ana fikrinin yazarı tarafından şöyle açıklandığını aktarmaktadır: "... Eskici ve Oğulları'nın ana fikrini kalın çizgileriyle kısaca özetlemek gerekirse, denebilir ki bu, eski yeni, ileri geri düşünce ve davranışların çarpıştığı bir yaşama kesiti... Topal Eskici'yle ailesinin dramı..."(s.15)

Kemal, aynı zamanda Topal Eskici'yi babasına benzettiğini de ifade etmektedir. Ailesini geçindirme kaygısından dolayı romanlarını bir kez bile okumadan basıya vermek zorunda olduğunu anlatan yazar, şimdilerde onları yeni baştan işlemeye başladığını ve düzeltmeler yaptığını söylemektedir.

Uğurlu, Nurer, "Orhan Kemal'in İkbal Kahvesi", *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.10-19, (anı)

Verilen diğer anı derlemelerinde olduğu gibi bu yazıda da Uğurlu, Orhan Kemal'den dinleyip tutmuş olduğu notlarda yazarın, hikâye, roman hakkındaki düşüncelerini aktarmaktadır. Kemal'in, hem sanat endişesiyle hem de geçimini sağlamak için çalacak yazdığı senaryolardan bahsettiği açıkça okunabilmektedir. İkbal Kahvesi'nde Orhan Kemal'in arkadaşları Fahir Aksoy, Edip Cansever, Ara Güler ve Muzaffer Buyrukçu'yla geçirdiği tatlı dakikalar okurla paylaşılmaktadır.

Evintan, Ahmet, "Ahmet Evintan'ın Anıları", *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.20-22, (anı)

Yazıda, Devlet Tiyatrosu'ndan emekli olan Ahmet Evintan'ın hayatını adandığı Konservatuar, Tatbikat Sahnesi, Devlet Tiyatrosu ve Sanat Yaşamı'nda biriktirdiği anılara yer verdiği görülmektedir.

Uğurlu, Nurer, "Orhan Kemal'in İkbal Kahvesi", *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.8-14, (anı)

Bu yazıda Orhan Kemal'in özellikle insanın içinde sakladığı *Ben'i* çevreden korktuğu için bir türlü dışarı çıkaramaması konusu anlatılmaktadır. Kemal, bu durumdan muzdarip olduğunu açıkça dile getirmektedir. Kemal, bu anılarda Adana ve Beyrut günlerini anlatmaktadır. O günlere dair paylaşılan anıların birkaç tanesini vermeyi biz de uygun gördük.

“... yıl 1929’du. Adana’daydık... Babam Cumhuriyet rejimi içinde, çok partili düzenin kurulmasına eski bir Müdafaai Hukukçu olarak katılmış, halka sesini duyurmaya çalışmıştı. Halk Fırkasına karşı Ahali Fırkasını kurmuştu. Bir süre sonra Fırka dağıtıldı. Babam da Suriye’ye kaçtı. Ben adeta evin içinde krallığımı ilan etmiştim... Bütün merakım futboldu... Bir süre sonra babam bizi yanına aldırdı. Benim için karanlık günler yeniden başlamıştı...”(s.8)

“... Beyrut’ta Fıstıklı tarafında oturuyorduk. Lübnan’lı olmadığımız için babama avukatlık yaptırmıyorlardı. Babam da birgün annemin bileziklerini bozdurup on altın lira sermayeyle Burç meydanına çıkan sokaklardan birinde, yüksek bir apartmanın altında, küçük bir lokanta açtı. Bir süre sonra lokanta iflas etti.”(s.8-9)

“... Beyrut’un dümdüz uzanan kalabalık caddelerinde beş parasız dolaşırken daha çok bir oyuncakçı dükkânı içinde saatlerce kalırdım. Kasketim enseme yıkılı, ellerim pantolon ceplerinde, bütün güzelliklerle ilgili, fakat bunlardan bir ya da birkaçına sahip olmayı aklımdan bile geçirmeden Beyrut caddelerinde dolaşır dururdum.”(s.9)

Orhan Kemal’in babasıyla çok iyi ilişkiler kurmadığı ve babasının ona sıklıkla küfrettiği bu anılarda görülmektedir. Beyrut’ta daha sonra bir matbaada çalışmaya başladığını ifade etmektedir Kemal. Aynı zamanda Kemal’in matbaa yıllarında âşık olduğu bir kızın varlığından da bu anılar vesilesiyle haberdar olmaktadır.

Evintan, Ahmet, “Ahmet Evintan’ın Anıları”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.22-23, (anı)

İlk dizisi derginin Şubat 1972 sayısında verilen bu anılarda Ahmet Evintan sanat yıllarında biriktirdiği anılarını anlatmaya devam etmektedir. Hocası “Orhan Burian’la”(s.22) olan iki anısını okurla paylaşmaktadır. Yazının sonunda “yakında kitap halinde çıkacak”(s.23) notu paylaşılmıştır.

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.12-14, (anı)

Yazıdaki ilk birkaç anının Orhan Kemal’in o dönemde yeni çıkmış olan romanı *Baba Evi*’nin ilk okuyucularından olan “Ülkü”(s.12) adında bir kadınla roman üzerine yapılan konuşmalar olarak göze çarpmaktadır. Ülkü’nün romanındaki küçük

adamdan çok etkilendiği görülmektedir. “Ben kasketi ensesine yıkılı küçük adamı çok sevdim.”(s.12)

Ayrıca verilen anı notlarından anlaşıldığı kadarıyla Orhan Kemal bu kızdan etkilenmiştir. Besbelli bir âşıklık olmasa da kız ona bir ilham kaynağı olmaktadır. “... Ben âşık olmaktan çok kızın dışa dönüklüğü, hayata bağlılığı, heyecanı, canlılığı üzerinde duruyorum. Çünkü bütün bunlar kaç vakittir üzerinde durduğum bir problemi bana çözdürmeye yarayacak gibi...”(s.13)

Ülkü hakkındaki fikirlerin işlendiği anıların bazılarının başına tarihlerin düşülmesi bazılarının başına ise tarih okunmuyor ibaresi düşülmesi de dikkatlerden kaçmamaktadır.

Tan, Turgut, “Orhan Veli Üstüne Söylentiler”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.29, (anı)

Turgut Tan farklı yıllarda Orhan Veli için söylenen veya anlatılan bir iki anıyı dergide okurlarla paylaşmaktadır.

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbâl Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.8-17, (anı)

Bu yazıdaki anıların ilki Orhan Kemal’in eşi Nuriye Öğütçü’nün anlattığı bir anıdır. “Geride bıraktığımız en son acı hatıra dört yıl önce, 9 Mart sabahı polislerin gelip Orhan Kemal’i götürmeleridir. Mustafa’nın Köfteci dükkânında komünizm propagandası yapmış iddiasıyla 34 gün içeride tutmalarıdır...”(s.8)

Diğer paylaşılan anılarda ise Orhan Kemal’in Vehbi Koç’la Hilton’da yemek yemesinden Bursa Hapishanesi yıllarına, Beyrut günlerinden Milli Mensucat Fabrikası’nda çalıştığı günlere ve buradaki arkadaşlarıyla biriktirdiği anılara yer verilmektedir.

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal’in İkbâl Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.10-21, (anı)

Orhan Kemal, Sait Faik’le olan yakın dostluğunu, Sait’in anısına düzenlenen yarışmaya katılmasını anlatmaktadır. Yazılarda kesik kesik de olsa Orhan Kemal, Sait Faik’le yaşadıkları ilginç şeyleri paylaşmaktadır. Yazarın, Sait Faik hakkındaki

şu düşünceleri onu nasıl biri olarak tanımladığını gösterir niteliktedir: "... Herkesin iyi günler görmesini isterdi. Bu isteğinde samimiydi. Sait, insana değer verirdi. Değer verdiği insanlardan aynı değeri bulur muydu?.. Bu soruya hemen evet bulurdu karşılığını verebilirim. O kadar ki onunla aylarca dargın gezdiğimiz, İstanbul'un şurasında burasında birbirimize rastladığımız zaman görmemezlikten geldiğimiz, hatta hatta küfürlü kavgalarımızdan hemen sonra bile, o benim için gerçek değerli bir sanatçıydı.”(s.10)

Yer yer Sait Faik'in sanatından ve hikâyeciliğinden de bahsedildiği görülmektedir. Yazının son notunda Orhan Kemal, şunları söylemektedir: "...Sait'i sever ve saygı duyardım. Sait ise kimse tarafından sevilmediği, eserlerinin anlaşılmadığı, herkesin ona karşı olduğu kanısındaydı.”(s.21)

Otyam, Fikret, “Arkadaşım Orhan Kemal”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.6-8, (anı)

Otyam, arkadaşı Orhan Kemal'le çocukken birlikte geçirdikleri günleri anlatmaktadır. Kendisi eczanede kalfalık yapan Otyam'ın siparişe gittiği zaman Orhan Kemal'le buluşup işi asması ve sonrasında da babasından yediği dayak anlatılmaktadır. Fikret Otyam, yazının sonuna “sürecek”(s.8) notunu düşerek Orhan Kemal'le anılarını anlatmaya devam edeceğini bildirmektedir.

Uğurlu, Nurer, “Orhan Kemal'in İkbâl Kahvesi”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.8-14, (anı)

Uğurlu'nun yazı dizisinin bu son bölümünde Orhan Kemal'in ilk olarak İkbâl Kahvesi'nden bahsettiği görülmektedir. Yazın gelmesiyle birlikte kahvenin kapanıp halıcı, turistik eşyalar satan bir yer olduğu anlatılmaktadır.

Bir diğer notta Orhan Kemal'in eski zamanların edebiyata ve edebiyatçıya bakışını anlattığı görülmektedir. "... Eskiden yani Servet-i Fünun edebiyatı denilen zamanlarda, hatta ondan önce, ondan sonraları da edebiyat, edebiyatçı çok ciddiye alınmış... Yeni bir şair, yeni bir roman ya da hikâyecinin bir kitabı çıktı mı o zaman ki adlarıyla 'Münekkidler' dikkatle okur, kaleme sarılırlarmış...”(s.9)

Buyrukçu, Arap Talat'la Avşa Adası'ndayken aldıkları bir telgrafla üzüntüye boğulurlar. "ORHAN KEMAL HASTA. STOP. HASTANEYE YATIRDIK. STOP. HEMEN GELİN. STOP. YELFE İHSAN."(S.9)

Yazının devamında Orhan Kemal'in hastalığı hakkında konuştuğu ve doktora gitmemesinin sebebini açıkladığı görülmektedir. Doktora giderse hastanede yatmak zorunda kalacağını söyleyen Kemal, bu durumda da yazı makinesinden uzaklaşıp keseden yemek zorunda kalacağını aktarmaktadır. Bu gitgellere rağmen Orhan Kemal sonunda hastaneye yatmak zorunda kalmıştır. Hastane günlerinde yoğun ziyaretçi akınları olduğu anlaşılmaktadır. Bir aylık hastane macerasında Orhan Kemal, bol bol gazete ve kitap okuduğunu aktarmaktadır. Bununla birlikte okuduğu romanlar hakkında değerlendirmelerde de bulunmaktadır. Orhan Kemal'in daha sonra Moskova'ya gittiği, orada da hastalanıp hastaneye yatırıldığı ve son olarak Bulgaristan'da yattığı hastanede öldüğü haberi verilmektedir. "Aradan çok uzun bir süre geçmemiştiki, birgün Orhan Kemal'in Bulgaristan'da hastalandığı ve hastaneye yatırıldığı haberi gelmişti. Haber Babıali'de bir hız katmadan dağılmıştı ki, ikinci gün gelen bir telgraf Orhan Kemal'in..."(s.14)

Yukarıda paylaşılan bu nottan sonra Cumhuriyet Gazetesi'nin Ankara Cumhuriyet Bürosu'nun Orhan Kemal'in öldüğüne dair yayımladığı haber verilmektedir.

Otyam, Fikret, "Arkadaşım Orhan Kemal", *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.6-8, (an)

Otyam, ilk anısında Orhan Kemal yüzünden yediği dayağı anlatmaktadır. Çocukken iki arkadaş, bir demir borunun ucunu demircide ezdirerek ve biraz barut bularak top yapıp ateşlemektedirler. Atışlar sırasında babasına yakalanan Otyam, değnekle eve gidine kadar dayak yemiştir. Anının son kısmında ise Otyam şu cümleleri sarfetmektedir: "Ve evde en nihayet, Zaman Ecza Deposu'ndan yani İstanbul'dan özel olarak gelen baston da kırıldı sırtımda. Hep Orhan'ın, Orhan Kemal'in yüzünden. Ben elimde ekmek karnesi fırına gidiyordum..."(s.6)

İkinci anısında ise Otyam, Orhan Kemal'in mahalleden taşındığını ve kendisi tifoya yakalandığı için de arkadaşına veda edemediğini anlatmaktadır.

Üçüncü anıda Otyam'ın, Orhan Kemal'in gidişini içine sindiremediği ve arkasından çok ağladığı konusu işlenmektedir.

Otyam, Fikret, “Arkadaşım Orhan Kemal”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.9-10, (anı)

Fikret Otyam, ayrılıklarından uzun yıllar sonra Orhan Kemal'le 1952 yılında Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun atölyesinde bir araya geldiklerini söylemektedir. O yıldan sonra Ankara'ya taşınmasına rağmen Otyam, Orhan Kemal'le hep irtibat halinde olduğunun altını çizmektedir. Otyam, Orhan Kemal'in mektuplarından çıkardığı iki anıyı da okurla paylaşmaktadır.

İlk anıda mektubun birinde geçen “Müthiş Gece”(s.9) konusuna açıklık getirilmektedir. Otyam, Orhan Kemal'in çocuklarının sünnetinde parasızlıktan düştüğü küçük durumu ve sonunda da ağırlaşmış hastalanmasını anlatmaktadır.

İkinci anıda ise Orhan Kemal öldükten sonra bir falcıya gidip Orhan'ı sorması konusunu anlatmaktadır Otyam. Bunun komik bir iş olduğunun da altı çizilmektedir.

Şengil, Salim, “Bir Anlık Saltanatın Dedik ve Yazdık”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.8, (anı)

Şengil, Viyana'da tedavi gördüğü hastanede ölen Cahit Sıtkı'nın ölüm haberini ve ardından ne zaman Türkiye'ye getirileceği haberini alır. Cenazeyi karşılamaya Ankara Tren Garı'na giden Şengil, o anki hissettiklerini okurlarıyla paylaşmaktadır. Tarifeli uçakla Cahit Sıtkı'yı tedaviye yollarken ki bekleyişle, şimdi cenazesini almak için giriştikleri bu bekleyişin çok farklı şeyler olduğu vurgulanmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde farklı isimler tarafından yazılmış hatırı sayılır ölçekte anı yazıları dikkatleri çekmektedir. Anı türü, edebiyat, resim, heykel, felsefe, sosyoloji gibi bilim dallarında yapılacak araştırmalara kaynaklık edebilecek bir tür olarak da önemlidir. Şahit olunan dönem gerçekliklerine birincil elden tanıklık edilmesi anı türünün önemini daha da arttırmaktadır.

Dost Dergisi'nde toplamda 90 anıya yer verilmiştir. Özellikle Salim Şengil'in, Aziz Nesin için açtığı soruşturmaya gönderilen anılar, Kürdün Meyhanesi başlıklı anı yazıları ve Nurer Uğurlu'nun Orhan Kemal için gönderdiği Orhan Kemal'in İkbâl Kahvesi başlıklı anılar ön plâna çıkmaktadır.

Dost Dergisi'nde yayımlanan ilk anı, İsmet İnönü'nün "Atatürk'ün Rüyası"(İnönü, 1964: 11) adlı yazısıdır. Dergideki anılar, şiir, roman, hikâye, edebiyat, sanat ve sanatçıların dönemlerinde çektikleri sıkıntılar, sanatçıların etraflarındaki dostlarıyla olan ilişkileri gibi konuları kapsamaktadır. Dergide, yabancı yazarların anılarına yer verilmediği dikkat çekmektedir.

2. 11. Güncel Yazı

Atay, Falih Rıfki, "Bir Çuval", *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.7, (g. y.)

Yazıda, yabancıların bizi küçük görüp, siz herhangi bir iş başaramazsınız sözleri üzerine yazarın vaktiyle anlattığı "Bir Çuval"(s.7) adlı hikâyeyi tekrar aktarması yer almaktadır.

Mustafa Kemal Atatürk, vaktiyle bir banka kurmak istemiş ve yabancı bir bankaya bu konuda fikir danışmıştır. Yabancıların olumsuz tutumları karşısında üzülen ve sinirlenen Atatürk, içerdeki yüzbin lirayı çekip "Karaoğlan"(s.7) dükkânlarından birine koyarak ilk milli bankamızın temellerini atmıştır. İşte Falih Rıfki bu olayı hatırlatarak Türk Milleti'nin yine her türlü zorlukla başa çıkabileceğini hatırlatmaktadır.

Kansu, Ceyhun Atuf, "Atatürk'ün Yaşama Sevinci", *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.12-13, (g. y.)

Yazıda, Ceyhun Atuf, Atatürk'ün Romanya Dış İşleri Bakan'ı Antonescu şerefine verdiği yemekte Türk halkı için söylediği; "Milletler gam ve keder bilmemelidir. Şeflerin vazifesi hayatı neş'e ve şevkle karşılamak hususunda milletlerine yol

göstermektedir.”(s.12) sözleriyle O’nun halkını yaşatarak oluşturduğu yaşama sevincini ele almaktadır.

Nutku, Özdemir, “Müzik ve Sahne Danışma Kurulu Toplantıları”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.3-29, (g. y.)

Yazıda, özellikle Türkiye’de tiyatro ve plastik sanatların geleceğine yön verecek olan Müzik ve Sahne Danışma Kurulu Kurultayı ele alınmaktadır. Sunulan bildirilerden ve önemlerinden bahsedilmektedir. Bildirilerde, kültür kalkınmamızda ve geleneğimizin sağlamlaştırılmasında kurulması gerekli olan kurumlar adlarıyla söylenmektedir. “Türk Sanatları Araştırma ve Yayma Kurumu, Türkiye Nota Basımevi ve Türkiye Çalgı Yapımevi.”(s.5)

Bahsi geçen Müzik ve Sahne Danışma ve Denetleme Kurumu’nun, kurultayın son gününde öneminin daha iyi anlaşıldığı ve Milli Eğitim Bakanı tarafından da bu kurumun gerekliliği üzerinde durduğunun altı çizilerek yazı sonlandırılmaktadır.

***Dost Dergisi*, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.2, C.15, Aralık 1964, s.24, (g. y.)**

Dergi, Geçen Ayın İçinden başlıklı bu yazılarda kısa kısa gündeme dair bilgiler paylaşmaktadır. Bu sayıda, bir futbolcunun 120.000 liradan satışa çıkmasından Çetin Altan’ın yayımlanmayan bir yazısını Aziz Nesin’in yayımlamasına, İrlanda’da sadece asillere satılan köpeklerden, Milli Eğitim Bakanı’nın bir toplantıda öğretmenler tarafından eleştirilmesine değin birkaç konuya temas edilmektedir.

***Dost Dergisi*, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.2-28, (g. y.)**

Yazıda, Manisa’nın Kırkağaç ilçesine bağlı Karakurt köyünde öğretmenlerin darp edilmesi konusu ele alınmaktadır. Bu yapılan saldırının, bazı yobazların kışkırtması sonucu olduğu vurgulanırken; özellikle bazı gazetelerin olayı sulandırıp farklı boyutlara taşımaları eleştirilmektedir. Atatürk’ün devrimlerinin elbirliğiyle yok edilmeye çalışıldığı vurgulanmaktadır.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.5, C.15, Mart 1965, s.2-7, (g. y.)

Yazıda, fikir, sanat ve laiklik adına yapılan herşeyin takibe uğraması; bunun karşısında dini hareketlerin takibe uğrasa dahi sonunda sanıklarının hemen beraat etmesi konusu işlenmektedir. Bu durumun içler acısı olduğunu vurgulayan dergi, bazı uyanık yazarların rüzgârın yönüne göre konum almalarını da eleştirmektedir.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.2-19, (g. y.)

Yazıda, “Time”(s.2) dergisinin özellikle Atatürk hakkında yazdığı küçük düşürücü yazılardan hareketle dergi eleştirilmektedir. Yazıdan anlaşıldığına göre ilk hakaret Atatürk’ün İngilizce “coffe”(s.2) kelimesine karşılık “kahve”(s.2) kelimesini önerdiğiidir. İkincisi ise İngiliz yazarı Lord Kinross’un “Atatürk”(s.2) adlı kitabına yapılan eleştiridir. Bu kitapta neden Kinross’un, Atatürk İzmir’e girdiğinde öldürdüğü Rum ve Ermenileri yazmadığı da eleştirilmektedir.

Yazıda asıl eleştirinin ise bizim yetkililere yapılmaktadır. Baskısı belli, İngilizce bilenlerin sayısı belli olan ülkemizde bu derginin toplatılmasından ziyade ona karşı cevap niteliğinde kimsenin bir şey yazmaması kınanmaktadır.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.2, (g. y.)

Yazıda, Eskişehir’de bir yazarın konuşmasını dinleyenlerden bazılarının “O’nun Piçleri”(s.2) diye attıkları nida üzerine düşünceler verilmektedir. Yazara göre; “O, Atatürk’tür. Piçler de bugünün Atatürk’çü gençliği.”(s.2)

Bu noktada özellikle Atatürkçü, devrimci yazarların mevcut güç tarafından da sürekli gergide tutuldukları vurgulanmaktadır. Çetin Altan gibi yazarların, iftirayla yıpratılmaya çalışıldığı söylenmektedir. “Kimin uydurduğu bilinmeyen raporlarla yazarların analarına sövülüyor. Çetin Altan hakkında uydurulmuş birpolis raporunda annesinin <fahişe> olduğu kaydı da vardı.”(s.2)

Yazara göre bu durumdan, Atatürk’ün bıraktığı mirasa sahip çıkarak çıkılabileceği ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.2-12, (g. y.)

İçinde küçük başlıklar halinde oluşturulmuş bu güncel yazıda, özellikle sağ-sol ve solculuk-milliyetçilik çatışmalarının ele alındığı görülmektedir.

“Sağcılar Kralı”(s.2) başlıklı yazıda kendine sağcı diyen bir öğretmenin; “Öğretmenler Cumhuriyet, Milliyet, Akşam gibi solcu gazeteleri okuyorlar.”(s.2) beyanatı eleştirilmektedir. Tam aksine bu üç gazetenin yazarlarının gerçek Atatürkçü oldukları savunulmaktadır.

“Petrol Kralı”(s.2) başlıklı yazıda ise kavramların nasıl değiştirilmeye çalışıldığına dikkat çekilerek; petrolün millileşmesinden yana tavır almanın solculuk olarak, petrolün yabancı ülkeler tarafından sömürülmesine çalışmanın ise milliyetçilik olarak algılandığı ifade edilmektedir.

“Sövgü Satanlar”(s.2) başlıklı yazıda ise Ankara'nın göbeğinde satış yapan sağcı bir gazetenin sövgü diline kimsenin bir şey dememesi ele alınmaktadır.

Yazının devam eden kısımlarından anlaşılacağı üzere gerici olarak nitelenen bazı unsurların tekrar etmesinden korkulmaktadır.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.10, C.16, Ağustos 1965, s.2, (g. y.)

“Hakanlar Özlemi”(s.2) başlıklı ilk yazıda, İbrahim Alaattin Gövsa'nın “Meşhur Adamlar”(s.2) adlı ansiklopedisine Abdülhamit Han'ı da alması üzerine Atatürk tarafından azarlanması konusundan hareketle Abdülhamit Han ve onu öven zihniyet ağır bir eleştiriye maruz bırakılmaktadır. Dergideki şu ifadeler ise derginin, nasıl keskin çizgilerle doktrinlerini çizmeye çalışmalarını anlamak açısından önem arz etmektedir. “Önüne gelen bugünün ve bugünün yaratıcılarını kötülemek için tarih yazarı olmaya kalkarsa cahil ve sinsi Abdülhamit de Ulu Hakan olur çıkar. Bu saçmaları okuyarak yetişen genç kafaların örümceklenip sokaklarda gazete satanları dövmeye, tiyatro basmaya, parti kongresine saldırmaya, başlarında takkelerle dolaşmaya girişecekleri çok tabiidir.”(s.2)

“Atatürk'ün dediği gibi, basın hürriyetinden doğacak sakıncalar yine basın hürriyetiyle karşılanır. İlerici yazarları da, Ulu Hakancılar kadar hoş görse bir

denge kurulur. Osmanlı Tarihi'nden, İslam Tarihi'nden bilim ölçüleri içinde söz edilmeyen bir ortamda elbette Ulu Hakancılar ağır basacaktır.”(s.2)

Dergiye göre ilerici yazarlar yok sayılmaya çalışılmaktadır. Ulu Hakancılara gösterilen müsamaha onlara gösterilmemektedir. Ulu hakancıların özellikle bilim dışı konuşmaları savunulmaktadır.

“Kemalizmle Savaş”(s.2) başlıklı ikinci ve son yazıda ise komünizmle savaş adı altında yeni düşüncelerin, ilerici davranışlarının taş ve sopalarla hatta yumruklarla önünün kesilmeye çalışıldığına dikkatler çekilmektedir. Bir fikrin ancak anti fikirle yok edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.2-6, (g. y.)

İlk yazıda, dönemin müftülerinden birinin Müslümanların belli olması için bir işaret takılması önerisi konusu ele alınmaktadır. Bunun hem anayasaya hem de laiklik ilkesine ters düştüğü anlatılarak laiklik ilkesinin ancak gerici bir ihtilalle kaldırabileceği vurgulanmaktadır.

İkinci yazıda, Atatürk'ün komünizmi yeren bir sözünün kaynağını araştırmak isteyen Çetin Altan'ın sorumsuzca itham edilmesi eleştirilmektedir.

Üçüncü yazıda ise son zamanlarda sayıları gittikçe artan ve kendilerine tarihçi diyen adamların gazete köşelerini ele geçirmeleri konusu işlenmektedir.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.2-31, (g. y.)

“Osmanlı Sülalesi”(s.2) başlıklı yazıda derginin, Osmanlı'ya karşı ağır eleştirilerinin devam ettiği görülmektedir. “Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakan'ının oğlu, Osmanlı Prenseslerinden bir genç kızla nişanlandı. Bu prenses, bütün sülalesindeki kadınlar gibi daha önce başka bir milletin kralıyla nişanlıydı. Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakan'ının oğlu, babasının Türkiye Cumhuriyeti Başbakan'ı olduğunu unutmuştu. Ne var ki, Osmanlı Devleti şeyhülislamının torunu olduğunu unutmamıştı.”(s.2)

İkinci yazıda ise, seçim arefesinde partilere seçim masraflarını karşılamak için verilen paranın partiler tarafından birbirlerine sövmek için harcanması durumu eleştirilmektedir. Diğer devam eden yazılarda da konunun odak noktasının seçim ve partiler olduğu anlaşılmaktadır.

Dost Dergisi, “Geçen Yılın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.2-31, (g. y.)

1965 yılının son sayısında derginin bu başlık altında genel bir değerlendirme yaptığı görülmektedir. 1965 yılının gericilik olaylarıyla başladığı ve devam ettiği vurgulanmaktadır. Bu olayların gazete ve dergiler tarafından desteklendiği, muhabirler gönderilerek gericiliğe ön ayak olanların sıvazlandığı ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, “Kültür Müsteşarlığı ve Hortlatılmak İstenen Sansür”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.1-30, (g. y.)

Yazıda, daha yeni Milli Eğitim Bakanlığı'nın bünyesinde kurulan Kültür Müsteşarlığı'nın bazı tiyatro oyunlarına tekrardan sansür uygulaması sonucu oluşan durum ele alınmaktadır. Derginin tabiriyle “bağnazların kışkırtması sonucu”(s.30) Kültür Müsteşarı'nın eserleri baskı altına alması çok üzücü bir davranış olarak ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.2-31, (g. y.)

İlk yazıda, hac mevsiminin yaklaşmasıyla birlikte oluşan hava aktarılmaktadır. Ancak kolera salgını dolayısıyla bunun ilgililer tarafından durdurulması gerektiği vurgulanmaktadır.

İkinci yazıda ise Müslümanlık adı altında halk arasında yerleşmiş keramet sahibi evliyalık olayı eleştirilmektedir.

Son yazıda ise, Lozan'ın bir hezimet olduğunu ispat etmeye çalışılarak İsmet İnönü'nün ve Devrimin yıkılmak yıpratılmak istenmesi konusu işlenmektedir.

Dost Dergisi, “Temeldeki Çatlak”, *Dost Dergisi*, S.15, C.17, Ocak 1966, s.3-5, (g. y.)

Dergide yer alan bu güncel yazıda, dönemin Milli Eğitim Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken’in Ankara’da Küçük Tiyatro’da sahnelenen Adalet Ağaoğlu’nun “Çatıdaki Çatlak”(s.3) adlı eserine uyguladığı sansür konusu ele alınıp eleştirilmektedir. Derginin, aynı zamanda bu duruma seyirci kalan ve sütunlarında olaya yer vermeyen medyayı da ağır eleştiri yağmuruna tuttuğu anlaşılmaktadır.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.2-5, (g. y.)

“Ulemamız Uyanıyor”(s.2) alt başlıklı ilk yazıda, genç bir imam hatipli öğrencinin Ankara’nın camilerinin birinde verdiği ramazan vaazı eleştirilmektedir. Vaiz’in, cariyeliği meşru saymaya çalışması ve Türk Aile hayatını bozmaya çalıştığı düşünülmektedir.

İkinci alt başlıkta ise herhangi bir futbol kulübü taraftarlarının parti taraftarlarına göre daha sağlam anlayışa sahip oldukları vurgulanmaktadır.

Üçüncü alt başlıkta arap aşığı köşe yazarları eleştirilirken, son başlıkta ise ilerici ve gerici diye tabir edilen profesörlerin tartışmaları konu edilmektedir.

Dost Dergisi, “Sanata Saldırı”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.1-26, (g. y.)

“Sanata Saldırı”(s.1) başlıklı bu yazıda ülke genelinde hüküm süren sanat düşmanlığı konusu ele alınmaktadır. Orhan Kemal’in tutuklanmasından bir okul çocuğunun komünizm propagandası yaptığı için saçlarının kesilip hapse atılması derginin köşesine taşınarak eleştirilmektedir.

Sanata saldırı bağlamında gösterilen tepkilerden Muhsin Ertuğrul’un da nasibini aldığını aktaran dergi; O’nun baskılar sonunda başrejisörlük kadrosunun elinden alındığını duyurmaktadır. Böyle yapılarak Ertuğrul’un tiyatrodan uzaklaştırıldığı ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.2-31, (g y)

Bu köşedeki ilk yazıda Cumhuriyet’te Ali Ulvi imzalı çıkan bir karikatür üstünden milliyetçilik algımız anlatılmaktadır. İkinci yazıda ise tekrar müfredata konulmak istenen arapça dersi konusu ele alınmaktadır. Bu tutum dergi tarafından gerici bir icraat olarak ifade edilmektedir. “... Tabii arapça dolayısıyla eski harfler de öğretilecek. Atatürk devrimine karşı yapılmadık sabotaj, edilmedik hakaret kalmadı. Şimdi de Arapça... Belli ki Türkiye’de, din devletini kurmaya çabalayan güçler var.”(s.2)

Diğer yazılarda ise gitar çalan çocukların komünist diye götürülmeleri, Konya’da gizli nur okulları kurulmaya başlanması ve Atatürkçülük adına kurulan bazı derneklerin gerici eylemler içinde bulunması konuları eleştirilmektedir.

İsimsiz, “Büstler Kırılırken”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.1-20, (g. y.)

Yazıda, artık gittikçe değişen olumsuz yöne doğru evrilen Atatürk algısı açıklanmaya çalışılmaktadır. Son zamanlarda çeşitli yerlerde kırılan Atatürk büstleri yetkilileri harekete geçirmiş ve bununla ilgili yasa çıkartılması yetkililerce zorunlu görülmüştür. Dergide, o güne kadar böyle bir koruma yasasının düşünülmediğini ve son durumun Türkiye’de Atatürk düşmanlığının geldiği nokta açısından çok dehşetli bir vakıa olduğu ifade edilmektedir.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.2-31, (g. y.)

Derginin Nisan 1966 tarihinde çıkan bu sayısının aktüel köşesinde birkaç konu üzerinde durulmaktadır. Birincisi yakın zamanda bir <kabadayı> tipli şahsın “Türkiye Milli Talebe Federasyonu’nu”(s.2) basıp oradaki genç çocukları rehin alması durumu olarak anlatılmaktadır. Polislerin ise işin sonunda “Sen yiğitsin”(s.2) lafına getirir gibi şahsı arka kapıdan kaçırmaları eleştirilmektedir.

İkinci olarak değişen kavramlar ve oluşan kavram kaosuna dikkatler çekilmektedir. Üçüncü olarak, İlim Yayma Cemiyeti’nin kurban derilerini Türk Hava Kurumu’na verilmemesi için kara propaganda yaptığı ileri sürülmektedir. “Heykel-

ler”(s.2) başlıklı yazıda ise, Atatürk’ün heykellerinin gittikçe yayılan bir hızda kırılmaya başladığı aktarılmaktadır. İzmirde, Malatyada, Muğlada, Kırklareli’nde bu yönde olayların olduğu ifade edilmektedir. Yazının takip eden diğer kısımlarında okuma seferberliğinden ve gazetelerin yaptıkları karalama odaklı haberlerden dolayı yüz kızartıcı bir hale geldikleri okurla paylaşılmaktadır.

İsimsiz, “XXVII’nci Devlet Resim Sergisi ve Kültür Müsteşarı”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.1, (g. y.)

Yazıda, Kültür Müsteşarı “Ötüken’in”(s.1) XXVII’nci Devlet Resim ve Heykel Sergisi’ne teamüllerin aksine başkanlık etmesi ve eserleri kendine göre ayıklamaya çalışması eleştirilmektedir. Ressamlar üzerinde dolaylı yollardan baskı kurulmaya çalışıldığı ifade edilmektedir. Kültür Müsteşarlığı,’nın düşünülenin aksine sanata hizmet etmediği ve bu durumun sanatçıları çok üzdüğü söylenerek yazı sonlandırılmaktadır.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.2-31, (g. y.)

“Tehlikeyi Gören ve Gösteren Asker”(s.2) başlıklı ilk yazıda Korgeneral Rafet Ülgenalp’in “Sakallı keçilere, keçi sakallılar memleketi kemiriyorlar”(s.2) lafından dolayı ağır eleştirilere maruz kaldığı ancak General’in amacının tehlikeye giren devrimi kurtarmak olduğu ifade edilmektedir. İkinci yazıda, Atatürk aleyhinde yeraltı çalışmalarının olduğu anlatılarak bu durumun müslümanlık örtüsü altında yürütüldüğü söylenmektedir. Üçüncü yazıda ise dergi, özellikle okumaya direnen din adamlarını köşesine taşımaktadır. Kendilerinin “bize okuma yazmanın gereği yok”(s.31) düsturlarının çok yanlış bir tutum olduğu dergi tarafından dile getirilmektedir.

Son yazıda ise, hapishanelerde artan tutuklu yazar sayısından duyulan endişe dile getirilmektedir.

Dost Dergisi, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, bazı gazetelerin köşelerine taşıdıkları gerici haberleri derlenerek verilmektedir.

Erol, Turan, “Kültür Bakanlığı”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.1-25, (g. y.)

Yazıda, 1961 yılında kurulan Kültür Bakanlığı'nın altı yıllık serüveni, bu serüven esnasında neleri doğru yapıp neleri yapmadığı konularına da değinilerek masaya yatırılmaktadır.

Erol, Turan, “Kültür Bakanlığı II”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.1-27, (g. y.)

İlki bir önceki sayıda verilen yazının bu sayıdaki kısmında ise Devlet-Sanat ilişkisi ele alınmaktadır. Yazıda, devletin sanata ve sanatçıya karışmaması gerektiği salık verilmektedir. Sanatçının, devletten beklediği şeyin O'nun eserlerini baskı altında kalmadan, özgürlük içinde yaratabilmesi hakkına saygı duyması olduğu vurgulanmaktadır.

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.2-13, (g. y.)

“Evet, milliyetçiyiz ve bizim milliyetçiliğimiz boru, davul, mehter takımı, kavuk, külâh ve içi boş nutuk edebiyatıyla süregelen ne idüğü belirsiz bir milliyetçilik değildir.”(s.2) sözleriyle yazısına başlayan İlhan Selçuk, birkaç maddede neden milliyetçi olduklarının sebeplerini sıralamaktadır.

Nadi, Nadir, “Dil Devrimi Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.1-2, (g. y.)

Nadir Nadi bu yazısında, ilki 34 yıl önce Atatürk'ün başkanlığında toplanan “Birinci Dil Kurultayı”(s.1) münasebetiyle dil devrimi ve onun ne anlama geldiği konusu üzerinde durmaktadır. Dil devriminin ne kadar gerekli olduğunu yıllar sonra bir kez daha anladığını ifade eden yazar; bu davaya karşı çıkanların ise arapça ve farsçayla birlikte Amerika hayranlığının ve kapitalist düzenin de savunucuları olduklarını vurgulamaktadır.

Özek, Çetin, Doç. Dr. “Türk Filmciliğinde Sansür”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.3-5, (g. y.)

Yazıda, özellikle Türk Sineması’nda senaryolardan filme kadar uygulanan sansür konusu ele alınmaktadır. Anayasamızda açıkça sinemada sansür yasağı olmasına rağmen; “... Halbuki bizim düzenimizde Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu’nun 6.maddesi, sadece sansür olanağına yer açmakta fakat sansürün hangi ölçü- re göre uygulanacağını belirtmemektedir.”(s.4) ibaresiyle konunun sadece bir nizam- nameyle geçirilmeye çalışılması eleştirilmektedir. Yazıda, daha senaryo aşamasın- dayken bir filmin sansüre uğradığı vurgulanarak suç teşkil etmeyen nedenlerle yasak- lamalara gidilmesinin endişe verici olduğu ifade edilmektedir.

Erduran, Refik, “İşte Denediniz”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.1-26, (g. y.)

Yazıda, 9 Eylül 1966 tarihinde yazar İlhami Soysal’ın uğradığı saldırı konusu ele alınmaktadır. Bu elim olayı ağır bir dille eleştiren Erduran, İlhami soysal’ın ne- den böyle bir saldırıya maruz kaldığının ya da kalabileceğinin nedenlerini de yazısına taşıdığı görülmektedir. Birkaç maddede saldırının sebepleri sıralanmaktadır. Madde- lere bakılınca bu sebeplerin, Soysal’ın memlekette yanlış giden işleri köşesine taşıya- rak eleştirmesi olduğu anlaşılmaktadır.

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, bazı yazar takımının: “Bir taraf karşısındakilere Amerikan uşağı, öte taraf da Moskova uşağı diye bağırıyor; iki tarafın da bundan vazgeçmesi gere- kir.”(s.2) nidalarının aslında Türkiye’nin bağımsızlık mücadelesini baltalamak gayesi taşıdığı konusu ele alınmaktadır.

Asıl gerçeğin ise Türkiye’de iktidarın komprodorlar elinde olduğu söylenerek bu iddialar yazar tarafından birkaç maddede özetlenmeye çalışılmıştır.

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.31, C.19, Mayıs 1967, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, “Trabzon Gen Ar Tiyatrosu”(s.2) tarafından oynanacak olan Nazım Hikmet’in “Yolcu”(s.2) adlı oyununun Trabzon Valisi “Fahrettin Akkutlu”(s.2) tarafından yasaklanması konusu ele alınarak valinin tutumu eleştirilmektedir.

Selçuk, İlhan, “Aziz’in Yakasını Bırakın”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.1-15, (g. y.)

Yazıda, 6 Eylül 1965 olaylarının sorumlusu olarak gösterilen Aziz Nesin’in hapisliğine atılması ve yıllar sonra tekrardan benzer mazeretlerle içeri alınması değerlendirilmektedir. Selçuk, bu durumdan rahatsız olduğunu dile getirerek; “... Biz daha Türkiye’nin karanlığına ve fakirliğine suçlu arıyor, hıncımızı yazarlardan çizerlerden çıkartmak istiyorduk. Bu memleketin kütüphanesine dizi dizi eser veren, Türk dilini kendi elinin beş parmağı gibi kullanan ve yazmaktan başka ihtirası olmayan bir yazarı arada sırada tevkifhaneye ve nezarethaneye çekersek memleketi kurtaracağız sanıyorduk.”(s.15) cümlelerinin yanında “Efendiler! Yazarları ve sanatçıları zindana atmakla bu memleketi kurtaramayız...”(s.15) nidalarıyla meramını okurla paylaşmaktadır.

Bu noktadan hareketle artık Aziz Nesin’in yakasının bırakılması gerektiği savunulmaktadır.

Ankara Sanat Tiyatrosu, “Sonsuz Minnet ve Teşekkürlerimizle”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.14, (g. y.)

Yazıda, Ankara Sanat Tiyatrosu tarafından, yöneticileri Asaf Çiyiltepe’nin ölümünden dolayı Anadolu insanının gösterdiği yoğun ilgiye ve esirgemedikleri yardımlara karşı bir teşekkür metni yer almaktadır.

Melzig, Herbert, Prof. Dr. “Alman Edebiyatı’nın Görevi Nedir”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.21-23, (g. y.)

Yazıda, *Derginin* Hans Magnus Enzensberger’le yaptığı bir konuşma üzerine düzeltmelere ve açıklamalara yer verilmektedir. Yazar, Enzensberg’in Almanya’daki edebiyat ortamıyla alakalı şu sözlerinden hareketle düzeltmeler yapmaktadır. “Gerek

Federal Almanya’da, gerekse Doğu Almanya’da son derece çelimsiz ve cılız bir edebiyat vardır.”(s.21)

Yukarıda verilen bu savdan hareketle Melzig, bazı düzeltmeler yapmaktadır. Enzensberg’i eleştirmek istemediğini söyleyen yazar, O’nu sadece sosyalist devletin gerçek özüne inememiş olmasını üzüntüyle karşıladıklarını ifade etmektedir. buna benzer birkaç düzeltmenin daha yapıldığı yazı ise şu tavsiye cümlesiyle bitirilmektedir: “Bu bakımdan onun için bugünden gerçek dost ve meslektaşlarının yanında yer alması daha iyi olacaktır.”(s.23)

İsimsiz, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.23, (g. y.)

Yazıda ilk olarak, bazı gazete manşetlerini süsleyen sosyete haberlerine veriyansın edilmektedir. Bu haberlerin hergün verilerek aslında tanımadığımız insanların masalsı hayatlarını bizlere göstererek rahatsız ettiği vurgulanmaktadır. Aynı gazetelerin ramazan gelince de sayfalarına dini köşeleri eklemeleri de ayrıca hayretle karşılanmaktadır. İkinci yazıda ise devler dairelerinde çalışan kadınlara karşı girişilen karalama kampanyası ele alınmaktadır.

Son haberde ise cami kürsüsünden yükselen yoksullara karşı kişinin alması gereken tutum konusu ele alınarak; insanların Müslümanlığın bu yönünü unutmaya başladıkları ifade edilmektedir.

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.2-24, (g. y.)

Yazıda, Aziz Nesin’in dönemin Başbakan’ına yazdığı “Başbakana Mektup”(s.2) başlıklı köşe yazısından hareketle Nesin’e yapılan haksızlıklar ele alınmaktadır. Yazarın bir gangster muamelesi görmesi ağır bir dille eleştirilmektedir. Hatta polis tarafından yazara edilen küfür sansürülenmeden köşeye taşınmıştır.

Yazıda son olarak bu adaletsiz devrin artık son bulması gerektiği vurgulanmaktadır.

H. G. “Bir Yarışma Bir Kitap”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.7-8, (g. y.)

Yazıda, Cumhuriyet Gazetesi'nin açtığı ödüllü yarışmada ödül alan kitap değil de alamayan kitap üzerinde durulduğu görülmektedir. Türk Dil Kurumu'nun üyelerinden Ali Püsküllüoğlu'nun çıkardığı bir sözlükten bahseden yazar, bu sözlüğün daha ilk yargıcılar kurulunda elendiğini ifade etmektedir. Eserin aslında neden elendiğini de anlamadığını ifade eden yazar; Ali Püsküllüoğlu'nun herşeye rağmen sözlüğünü geliştirmeye devam etmesi gerektiğini salık vermektedir.

Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil”, *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.30-31, (g. y.)

Yazıda, birkaç başlık altında gündeme dair olaylar derlenmiştir. İlk yazıda eski bir felsefe öğretmenin İslam Peygamberi hakkında yazdığı kitap konu edilerek; kitabın önsözünde neden Peygamberin anlatıldığı ve “Atatürk için bile eleştirme yapıldığı bir çağa geliyoruz...”(s.30) diyilerek Peygamberin neden eleştirilmediği sorgulanmaktadır.

İkinci yazıda ise, gazetelerin köşelerinde boy gösteren ve yükssek sosyete denilen kadınların çocukların dostları olarak gösterilmeleri ima yoluyla eleştirilmektedir.

Üçüncü yazıda ise laik temeller üzerine kurulduğu ifade edilen Türkiye'de Milli Eğitim Bakanı'nın liselere din dersi koyulacağı beyanatı ele alınmaktadır.

Takip eden diğer yazılarda da memlekette kötü giden birkaç işten bahsedilmektedir.

Altan, Çetin, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.2-31, (g. y.)

Çetin Altan bu yazısında, Orhan Kemal ve O'nun “72'nci Koğuş”(s.2) adlı eserinin tiyatro gösterisi vesilesiyle Türkiye'de yazarların ve namusluların ne tür zorluklarla yüzyüze bırakıldıklarını yazmaktadır.

Orhan Kemal gibi, Aziz Nesin Gibi, Hasan Hüseyin, Can Yücel gibi şahsiyetlerin ister kapitalist isterse sosyalist ülkede olsun krallar gibi hayat sürecekleri ancak

bizim gibi ülkelerde perişan hayata mahkûm edildikleri vurgulanmaktadır. Bunun sebebi ise şu cümlelerle verilmektedir: “ Ama sömürgesi kendi hudutları içine düşmüş geri ülkelerde soyguncu zümre en çok yazarlara, sanatçılara, düşünörlere düşmandı. Bunların sömürgeyi uyandırmalarından, halkı bilinçlendirmelerinden ödleri kopuyordu...”(s.2)

Bütün bu olumsuzlukların bizler için utanç kaynağı olduğı söylenerek yazı sonlandırılmaktadır.

Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.24-25, (g. y.)

Yazıda, bir ozanın ölüm haberinden gitar çalmasını daha yeni öğrenip konser vermeye kalkan gençlere, devam eden gerici davranışlardan kitabına uydurularak meşrulaştırılmaya çalışılan faize ve asılsız haber yapan gazetelere kadar birçok konu ele alınmaktadır.

Nesin, Aziz, “Geçen Ayın içinden: Otuzbeşinci Yılındayız”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.2-14, (g. y.)

Yazıda, 35.kutlanan Dil Bayramı dolayısıyla Aziz Nesin’in genel bir değerlendirmesini okumaktayız. Yazıdan anlaşılacağı üzere zorlama yollarla Batı kökenli kelimelerin Türkçeden geçtiğini kanıtlama çabaları bilimsellikten uzak tutum içerisinde değerlendirilmektedir. Her ne olursa olsun Dil Devrimi’nin başarılı olduğu savunulmaktadır. Bu doğrultuda Türkçe’nin özleşmesinin ve arınmasının artık önüne geçilebilecek bir olgu olmadığına altı çizilmektedir.

Özek, Çetin, Doç. Dr. “Yayımların Toplatılması”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.3-5, (g. y.)

Yazıda, Anayasanın 22.maddesine rağmen uygulamada savcıların yanlış tutumlarına engel olunacağı yerine polisin müdahil olarak kafasına göre eserleri, afişleri toplaması eleştirilmektedir. Devlet adamlarının ülkede kanunsuz iş yoktur demelerine rağmen bu gibi hukuksuz işlerin halen devam ettiği aktarılmaktadır.

Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil”, *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.21-22, (g. y.)

Yazıda, gazetelerin ısrarla temaz ettikleri özgürlük özleminden kullanılan bazı deyimlerinin anlamlarını kaybetmesine, dinci-solcu öğretmenler arasında oluşturulmaya çalışılan ikircikli yaptırımlardan Ankara’da dinamitle kundaklanan camiye, gazetenin birinde “Çarem kalmadı bir sıpa ile evleneceğim”(s.22) başlığıyla haberi verilen başlık parası bulamama yüzünden evlenememekten zenginlerin fütursuzca para harcamalarına değin birçok konu ele alınmaktadır.

Peker, Orhan, “Fahir Aksoy Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.27-28, (g. y.)

Yazıda, Fahir Aksoy’un sadece naif resim yapmadığını aynı zamanda bu alanda inceleme yazıları da yazarak çok yönlülüğünü ortaya koyduğu takdir edilmektedir. Kendinden sonra gelecek kuşaklara da önyak olması açısından önemli bir adım olduğu vurgulanmaktadır.

Nadi, Nadir, “Geçen Ayın içinden: Sonsuz Çile”, *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.30-31, (g. y.)

Yazıda, Batı’ya özenip durmamıza rağmen sosyal ve ekonomik doktrin tartışmalarına Batı’daki ölçüleri gibi bizde hiçbir zaman müsaade edilmemesi ikilemi üzerinde durulmaktadır. Demokrasinin temeli olan siyasal örgütlenme hakkının bizde tehlikeli sayıldığı ifade edilmektedir. Yönetici kadronun bu temel hakkı halka vermemekte ısrar etmesi eleştirilmektedir.

Dost, “Söylesem Tesiri Yok Sussam Gönül Razi Değil”, *Dost Dergisi*, S.37-38, C.20, Kasım-Aralık 1967, s.2, (g. y.)

Yazıda, Konya’da bir müftünün fetvasıyla ikramiye parasını camiye bağışlayan eski bir askerden “Türkiye’de 32000 ilkokula karşılık 60000 hafız kursu var!”(s.2) haberine, dil kavgalarından dinin düşmüş olduğu iddia edilen çukura kadar birkaç güncel olaya temas edilmektedir.

Nadi, Nadir, “Geçen Ayın İçinden: Açık mı Kapalı mı?”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.2, (g. y.)

Yazıda, 1961 Anayasası'nın neden 27 Mayıs'ın eseri olduğu açıklanarak onun ne demek olduğu izah edilmeye çalışılmaktadır. 27 Mayıs'ın alelacele yapılan bir hükümet darbesi olmadığı tam aksine meşruiyetini ve hukukiliğini kaybetmiş bir hükümete karşı yapıldığı ifade edilmektedir.

27 Mayıs'ın ne olduğu şöyle dile getirilmektedir: “27 Mayıs Atatürk'e, Atatürkçülüğe bir dönüş hareketidir. Ama bu dönüş 1938 Kasım'ına geri giderek orada saplanıp kalmak anlamına değil, 1938'den bu yana uygarlık ve halkçılık yolunda kaybettiğimiz yılları en kısa zamanda değerlendirmek anlamına gelmektedir.”(s.2)

İpekçi, Abdi, “Geçen Ayın İçinden: Ayıp Ayıp”, *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.2, (g. y.)

Yazıda, bir dönem Almanya'da çıkan komünizm propagandası yapılan yayınların benzerinin Türkiye'de de yapıldığı yer almaktadır. Türkiye'deki propagandanın kaynağının ise Nazım Hikmet'in “Ferhat ile Şirin”(s.2) adlı tiyatro eseri olarak gösterilmektedir. İpekçi, bu eserin asla bir propaganda malzemesi olamayacağına altını çizerek bu yakıştırmaların maksatlı olduğu kanısındadır.

Altay, Şakir, “Geçen Ayın İçinden: Dil-Din”, *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.2-23, (g. y.)

Yazının geneli dikkate alındığında, Türkçe-Arapça ikilemi içinde ibadetlerin nasıl yapılması konusu irdelenmektedir. Taşrada görev yaptığı dönemlerden ve Türkçe Ezan uygulamasından örnek veren yazar, diyanet yetkililerinin “Allah bizleri fitrat-ı islam üzere yarattı”(s.23) cümlesini kabul ettiğini ancak kendisinin “Ben Cenab-ı Hakk'a anladığım kendi dilimle güzel Türkçe ile camide dua etmek istiyorum.”(s.23) cümlesiyle yazısını sonlandırdığı görülmektedir.

Karaman, Suphi, “27 Mayıs ve Getirdikleri”, *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.2-15, (g. y.)

Yazıda, 27 Mayıs devriminin hem Batılılar tarafından hem de yurt içindeki düşünürler tarafından nasıl algılandığı anlatılarak Batılı görüşün savunulduğu görül-

mektedir. Batılıların 27 Mayıs'ı "Kemalist hareket"(s.2) olarak tanımladıkları görüşünün doğru olduğu ifade edilmektedir.

27 Mayıs'ın bir darbe olmadığını savunan yazar, "27 Mayıs'ın ne olduğunu, bir darbe mi yoksa devrim niteliği bulunan bir ihtilâl mi olduğunu anlamak için getirdiklerine bakmak lazımdır."(s.11) diyerek 27 Mayıs'ı tanımlamaktadır. Yazının diğer kısımlarında hukukîlik, fikir özgürlüğü ve 27 Mayıs Anayasası'ndan bahsetmektedir.

Kubalı, H. N. "Geçen Ayın İçinden: Gençliğin İsyanı", *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.2-15, (g. y.)

Yazar, 12 Haziran 1968 tarihinde patlak veren üniversite olaylarının temelindeki sebepleri ve bu olayların düşündürdüğü bazı hususları aktarmaktadır. Yazar, konuyu uzun uzadıya anlattıktan sonra üniversitelerin bir an önce kusurlarını düzeltmesi gerektiğini ve hızlı bir şekilde reformlara başlaması lüzumunu dile getirmektedir. Burada hem hocalara hem de öğrencilere büyük iş düştüğü belirtilmektedir.

Esen, Bülent Nuri, Prof. Dr. "Geçen Ayın İçinden", *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.2-30, (g. y.)

Yazıda, genel olarak dini hareketlerin gerici hareketler olduğu aktarılarak laik devlet düzenine aykırı olduğu konusu ele alınmaktadır.

Selçuk, İlhan, "Geçen Ayın İçinden: Atatürkçülüğün Yeri ve Anlamı", *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, değişim, devrim, karşı devrim ve emperyalizm kavramları yanında Atatürkçülüğün ve ben Atatürkçüyüm demenin ne anlama geldiği konusu işlenmektedir.

Selçuk, İlhan, "Geçen Ayın İçinden: Türkiye'ye İlk Amerikan Yardımı", *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, ironik bir dil kullanılarak Amerika'nın, emperyalist gücün bize yaptığı ilk yardımı anlatılmaktadır. 15 Mayıs 1919'da Yunanlıların'ın işgal için çıktıkları İzmir'e Amerikan donanması altında geldikleri ve yaptıkları kıyımı yine o donanmadan aldıkları güçle ifa ettikleri vurgulanmaktadır. Yazıda, Yunanlılar'a ilk kurşunu

sıkan Hasan Tahsin'in gerçek adının Osman Nevres olduğu da ifade edilmektedir. "Osman Nevres'in üstünden çıkan hüviyet cüzdanında adı <Hasan Tahsin> diye kayıtlıydı. İsviçre'ye giderken babasının adına pasaport almak zorunda kalmış ve Hasan Tahsin diye anılmıştı o günden sonra."(s.31)

Yazıda, dikkat çeken bir diğer unsur ise her paragrafın sonunda: "Amerikan filosu körfezde nöbet tutuyordu."(s.2-31) cümlesinin leitmotif olarak kullanılmasıdır.

Arıkan, Baha, "Geçen Ayın İçinden: Hukuki Yönden Laik Devlet", *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, hukuki yönden laik devletin tanımı yapılmaktadır. Dinin yerinin de sorgulandığı yazıda din eğitiminin ve bu eğitimin devamı için müesseselerin kurulmasından laik devletin değil de dini cemaatlerin sorumlu olduğu vurgulanmaktadır.

Baydar, Mustafa, "Bir Demokrasi Savaşçısı", *Dost Dergisi*, S.51, C.22, Ocak 1969, s.6-7, (g. y.)

Yazıda, demokrasi savaşçısı olarak nitelendirilen Aziz Nesin'in memlekete bu noktada neler kazandırdığı konusu ele alınmaktadır.

Selçuk, İlhan, "Geçen Ayın İçinden: Plânlı ve Düzenli Bir Katliam Hareketi", *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.2-14, (g. y.)

16 Şubat 1969 tarihinde Boğazda demirli Amerikan filosuna karşı miting yapan üniversite öğrencileri, bu öğrencilere katılan halk ve gösteri olayları yazının konusunu oluşturmaktadır.

Selçuk, İlhan, "Geçen Ayın İçinden: 1969'un 31 Mart'ı ve Rejimin Geleceği", *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.2-30, (g. y.)

İki yazının yer aldığı köşede ilk yazının konusunun 31 Mart 1969 tarihinde cereyan eden irticai olayların gölgesinde oluşan durum olduğu görülmektedir.

İkinci yazıda ise, ünlü ressam "Balaban'ın"(s.30) çektiği sıkıntılardan, hapis-haneye düşmesinden ve kıymetinin kimse tarafından bilinmemesinden yakınılmaktadır.

Soysal, İlhami, “Bin Temel Eser ya da Zübüklük”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.3-4, (g. y.)

Yazıda, Adalet Partisi'nin açıkladığı bin temel eser projesi konu edilmektedir. Seçilen yerli ve yabancı kitapları okuyucuyla paylaşan Selçuk, bunların özensiz, inceleme yapılmadan ve hiçbirine bir önsöz eklenmeden yayımlanmak istenilmesini eleştirmektedir.

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Kıyamet Alâmeti Değil de Nedir?”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, ümmetçi bir gazetenin köşesinde görüldüğü söylenen “Alkolsüz kolonya”(s.2) haberi üzerine bir tespit yer almaktadır. Bu gibi işlerin kendine şeriatçı veya ümmetçi denen gericiler tarafından yapıldığı söylenmektedir. Alkolsüz kolonya yapmanın da bilgisinin bizde olamayacağı ifade edilerek bu tarz haberlerden birilerinin rant sağlamaya çalıştığı vurgulanmaktadır.

Soysal, İlhami, “Kültür Bakanlığı”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.3-4, (g. y.)

Yazıda, Adalet Partisi'nin seçim vaatleri arasında göstermeye çalıştığı Kültür Bakanlığı hususu üzerinde durulmaktadır. Yazar, yıllardan beri daha iktidar tarafından net olarak bu bakanlığın açıklığa kavuşamamasını eleştirmektedir.

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Milliyetçiliğin Amentüsü”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.2-8, (g. y.)

Yazıda, artık gayri milli bir hal alan Türkiye'deki ekonomik faaliyetlerin gerçek milliyetçilik adına millileştirilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Ülkede aktüel davanın sözde sosyalizm olduğu gösterilerek asıl meselelerin iç yüzünün görünmemesi sağlanmaktadır. Milliyetçiyim diyen kişinin: “Milleti sülük gibi emen kompradora, kompradorun aracısına tefecisine, devleti sövmeyi kendine hak bilen yabancı kumpanya egemenliğine ve bu egemenliğin işbirlikçisine karşı olmak zorundadır.”(s.8) bu niyette olması salık verilmektedir.

Berk, Nurullah, “Tehlikede Bir Müze Daha”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.4-5, (g. y.)

Yazıda, “Resim ve Heykel Sanatı Müzesi”(s.4)’nin içler acısı durumu dile getirilerek durumun yetkililer tarafından bir an önce düzeltilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Soysal, İlhami, “Sorumsuzluk”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.2-26, (g. y.)

Yazıda, Tunceli olaylarının gerçek yüzü anlatılarak; nasıl bir emniyet müsrünün valiyle birlikte cinayete adının karışmasına rağmen işin içinden sıyrıldığı anlatılmaktadır. Derginin bu özel sayısının Tunceli Olayları’na öncelik verdiği görülmektedir. Yazar, bu olayın yurdumuzda meydana gelen çağdışı olaylardan sadece birisi olduğunu ifade etmektedir.

Selçuk, İlhan, “Geçen Ayın İçinden: Reform Yerine Ceza”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, Türkiye’deki üniversitelerin ve hocalarının içinde bulunduğu içler acısı durumlar anlatılmaktadır. Üniversitelerde hiçbirşeyin değişmediği aksine herşeyin kötüye gittiği ifade edilmektedir. Biraz ironik yaklaşımla, üniversitelerde o sene değişen tek şeyin “Deniz Gezmiş”(s.2) adında genç bir delikanlının fakülteden atıldığı gerçeği vurgulanmaktadır. Bu duruma şiddetle karşı çıkan yazar; “Bre utanmazlar diyeyi geliyor insanın. Kitap korsanı, profesörü baştacı edersiniz, bir tek kitabı olmayan profesörü saygıyla eteklersiniz; nicesinin hırsız namussuz olduğunu kapalı odalarda itiraf edip adamakıllı bildiğiniz halde sofraya oturup aynı çorbaya kaşık atmadan utanmazsınız; reform dileklerini uyutur cümle yalan dolan ve entrikaya eyvallah edersiniz de bir genç çocuktan mı çıkaracaksınız tüm üniversitenin günahını?”(s.31) sözlerini sarf etmektedir.

Aksoy, Muammer, Prof. Dr. “Geçen Ayın İçinden: Bir Hukuk Faciası”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.2-29, (g. y.)

Yazıda, “Şadi Alkılıç”(s.2)’in uğradığı haksız hukuk yaptırımını konusu ele alınmaktadır. Yazar, şu açıklamayla olayı özetlemektedir: “Şadi Alkılıç olayı demokratik bir düzene sahip olduğunu iddia eden bir toplum için, şeref getirmeyecek, hatta

o toplumun hukuk tarihinde kara bir leke olarak utanç kaynağı teşkil edecek niteliktedir. Bir yazar, sırf bir makalesindeki, kimseye hakaret ve saldırı teşkil etmeyen; sadece toplum hayatında kendisince yapılması gereken reform ve devrimlere ilişkin birkaç cümlesinden ötürü 7 yıl hapse mahkûm olmuştur.”(s.2)

Yazar, bu durumun hukuk faciası olduğunu açıkladıktan sonra; anayasamızdaki ilgili maddeyi de söyleyerek bu cezanın yerinin olmadığını altını çizmektedir.

Güresin, Ecvet, “Sertel’in Dramı”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.30-31, (g. y.)

Yazıda, Hürriyet Gazetesi’nin Paris muhabirinin Zekeriya Sertel’le yaptığı bir röpotaj üzerine Sertel’in çektiği acılar ve vatana tekrar dönme isteği okurlarla paylaşılmaktadır. Yazar, Sertel’in 77 yaşına geldiğini, Paris’te bir otel odasında kaldığını ve tek isteğinin memleketine dönmek olduğunu aktarmaktadır. O’nun vatan haini olmadığını altını çizmektedir.

Baban, Cihad, “Geçen Ayın İçinden: Cahit Sıtkı Tarancı”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.2, (g. y.)

Yazar, Galatasaray Lisesi’nden arkadaşı olduğu Cahit Sıtkı Tarancı için yapılan güzel bir faaliyeti okurlarla paylaşmaktadır. Baban, “Diyarbakır Turizm Derneği İkinci Başkanı Adil Tekin”(s.2)’in Cahit Sıtkı’nın evini dernek adına satın alarak orayı restore ettiğini açıklayarak; bu olayın kendisini çok memnun ettiğini vurgulamaktadır. Cahit Sıtkı’nın, Batı kültürünü Türkçe kalıplar uyduran ve onları millileştiren çok başarılı bir yazar olduğu ifade edilmektedir.

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Temelden Yıkılmak”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.30, (g. y.)

Yazıda Akbal, “Bin Temel Eser”(s.30) projesini eleştirmektedir. En başta adının yanlış olduğunu söyleyen yazar; temel eser adlandırmasını da yanlış bulmaktadır. Neyin temeli olduğunu sorgulamaktadır. Milli varlık ve istiklalimizin temel kültürü olmadıklarını vurgulamaktadır.

Soysal, İlhami, “Düzenin Kısır Döngüsü”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.3-4, (g. y.)

Yazıda, bir kısır döngü içerisinde bazı kişilerin dil devrimi üzerinden askeriye, politikaya, farklı kelimeleri yerleştirme çabalarından bahsedilmektedir. Bunun gerçek dil devrimcileri tarafından her zaman önlenmeye çalışılacağı da vurgulanmaktadır.

İsimsiz, “Tv’de 10 Kasım ya da Havanda Su Dövmek”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.5-16, (g. y.)

Yazıda, TRT’de yayımlanan 10 Kasım programı için yapılan eleştiriler üzerine program akışı ve yapılan yorumlar anlatılarak şu sonuç kısmı yer almaktadır: “Bu uzun açıklamalar da göstermektedir ki, TV’de yapılan 10 Kasım Anma Programı’nın hiçbir yanında, hiçbir sakınca yoktur. Netekim, savcılıkta bugüne değin ne açık oturum üzerinde ne filmin üzerinde henüz bir kovuşturma açmış değildir. Tv’de 10 Kasım programını bahane ederek hücumla geçenler, yeniden yenilgiye uğramışlardır. Başk türlüşünü beklemek de gerçekten mümkün değildir. Bu olay bir başka gerçeği daha ortaya koymaktadır: Türkiye’de gerçek Atatürkçü güçler vardır. Bunlar etkindir. Direnmesini, gerçeklerin ortaya çıkmasını başarabilecek nitelikte ve yetenektedirler. Gelecek için tek umut, tek güven de budur.”(s.16)

Velidedeoğlu, H. V. Prof. Dr., “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.2-29, (g. y.)

Yazıda, iki olay aktarılmaktadır. Bunlardan birincisi; “Yıldız Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi”(s.2) öğrencilerinden iki gencin birkaç gün arayla vurularak öldürülmesi olayıdır. Yazar, yaşı her ne olursa olsun farklı düşüncelere sahip oldukları için insanların öldürülmemesi gerektiğinin altını çizmektedir. İkinci olayda ise; öğretmenlerin özellikle Adalet Partisi döneminde haksızlıklara ve zulme uğradıkları ifade edilmektedir.

Soysal, İlhami, “Öğretmen Boykotunun Ardından”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.3-4, (g. y.)

Yazıda, “TÖS ve İLKSEN”(s.3) yöneticiliğinde dört gün süreyle yapılan “Öğretmen Boykotu”(s.3) ele alınmaktadır. Yazar, bu eylemin asıl nedeninin insanlar

tarafından yanlış algılandığını ifade etmekte ve belkide bu yazının konusunu da kendisi belirtmektedir: "... Eylemin gerekçeleri içindeki en can alıcı noktalar 'geçim sıkıntısı' gibi ummanda katre olan bir gerekçenin gölgesinde kaldı. Bu yanlış değerlendirmeden kurtulmak gerekmektedir. Halkın içinden gelmemiş, halktan kopmamış, halkın içinde aydınlar olan öğretmenlerin bu boykotundaki temel neden, bu çürümüş, bu kokuşmuş toplum düzeninin temelden yenilenmesi, değişmesidir."(s.4)

Akbal, Oktay, "Geçen Ayın İçinden: Sezgin'in Sevdikleri", *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.30, (g. y.)

Yazıda, "Spor ve Gençlik Bakanı İsmet Sezgin"(s.30)'in sevdiği şairleri bir yerde söylemesi üzerine Bakan'ın bazıları tarafından solcuları övmekle suçlanması konusu yer almaktadır.

"Nedim, Yunus Emre, Yahya Kemal, Orhan Veli, Gülden Akın, Sait Faik, Yakup Kadri, Yaşar Kemal, Kemal Tahir"(s.30) diye sayılan bu yazar ve şairlerin hiçbirinin solcu olmadıkları aksine gerçek birer edebiyatçı oldukları vurgulanmaktadır. Yazıda, asıl sıkıntının sağcılık-solculuk kavramlarının bilinmemesi olduğu ifade edilmektedir.

Avcıoğlu, Sevil, "Mayakovski'den Lili Brik'e Mektuplar", *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.17, (g. y.)

Sonraki sayılarda başlıkta da adı geçen mektupların dergide yayımlanacağını söylediği bu yazıda, Mayakovski ve Lili'nin birbirlerine duyduğu aşk anlatılmaktadır. Nerede ve nasıl tanıştıkları mektupların içeriklerinde neler oldukları da kısaca anlatılmaktadır.

Soysal, İlhami, "Kültür Bakanlığı", *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.3-4, (g. y.)

Yazıda, gittikçe bir çıkmaza giren Kültür Bakanlığı meselesi ele alınmaktadır. "Üçüncü Demirel Hükümetinin"(s.3) kurulma hazırlıkları esnasında söylentisi çıkan Kültür Bakanlığı'nın halen kurulmamasının gerçeğinin yanında; kurulunca gerçekten bütün sorunlara cevap verip vermeyeceği de yazar tarafından ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu sorunun bir çıkmaza büründüğü ifade edilerek yazı, şu cümleyle sonlan-

dırılmaktadır: “Bir çıkmaz sizin anlayacağınız bu iş ve biz burada aslı esası çıkmamış bir söylenti için havanda su dövüp duruyoruz.”(s.4)

Baban, Cihad, “Geçen Ayın İçinden: Kelebeğin Kanadı Koptu”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.2, (g. y.)

Yazıda, Fransa’da milyonlarca basılmış ve ülkemizde de ilgiyle okunmuş “Kelebek”(s.2) adlı roman konu edilmektedir. Yazar, “George Manager”(s.2) isminde tanınmış bir editörün adı geçen romanın konusunun tamamen uydurma olduğu yönünde bir kitap çıkarttığını okurlarla paylaşarak; amacının okurları hayal kırıklığına uğratmak olmadığını altını çizmektedir. Eleştirisinin sadece kitabı yalan yanlış haliyle basan yayınevine olduğu ifade edilmektedir.

Soysal, İlhami, “Dil Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.3, (g. y.)

Yazıda, Atatürk’ten sonra kendilerine sözde Atatürkçü denen bazı insanların özellikle dil yönünden verdikleri zarar konusu işlenmektedir. Eski dildeki sözcükleri yeniden canlandırmaya çalıştıkları ifade edilen yazıda bu kişilerin; “Türk Dil Kurumu’nu beğenmedikleri, işlerine gelmediği için bir Türk Dil Akademisi kurma çabasındalar. Kendilerine yeni arpalıklar arıyorlar. Bakalım bu işi de nereye kadar götürecekler?”(s.3) sözleriyle eleştirildiği görülmektedir.

Soysal, İlhami, “Kültürümüzün Kültürsüzlüğü”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.2-3, (g. y.)

Yazıda, “Prof. Lessing yönetimindeki Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının”(s.2) konserinin izlemeye gelen halkın parçalara ritim tutmaya çalışırken çıkardıkları ses yüzünden yarıda kalması konusu ele alınmaktadır. Farklı yorumların yapıldığını aktaran yazar, asıl sorunun halkta değil de, halka klasik müzik keyfini aşılammış yöneticilerde olduğunu ifade etmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Kavram Sorunu”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.26, (g. y.)

Yazar, özellikle edebiyatımızda “kuşak, grup, ulusal, halkçı”(s.26) gibi kavramların açık-seçiklik kazanmadığı ve herkes tarafından kendilerini ifade etmek için

kullanıldıkları söylenmektedir. Bunun ise bir kavram kargaşasına yol açtığı ifade edilmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Yazmanın Bilinci”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.26, (g. y.)

Yazıda, genç yazarlara ithafen yazacakları yazılara neden dikkat etmeleri gerektiği konusu ele alınmaktadır. Yazacakları yazılarıyla gençlerin neye katılıp neye katılmayacaklarını belirlemeleri gerektiği ifade edilmektedir. Yazılarının, pratik hayata sunduğu çözümlere dikkat etmeleri gerektiğinin altı çizilmektedir.

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Sait Faik Denilince”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.2, (g. y.)

Yazıda, usta öykücü Sait Faik’in hem Türk Edebiyatı hem de sanatı açısından ne anlama geldiği işlenmektedir. Yazar, şu cümleyle Sait Faik’in öykülerinin anlamını özetlemektedir: “Onun öykülerini okursanız yaşamayı seversiniz. Bir anlam, bir sevinç, bir gizli hüznün, bir yalnızlık duyarsınız. Hepsini birden tadarsınız yaşam duygularının.”(s.2)

Soysal, İlhami, “Fikir Suçu”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.3, (g. y.)

Yazıda, Türkiye Cumhuriyeti’nin halen yürürlükte olan anayasasında geçen düşünce ve kanaat özgürlüğü olgularının bazı insanlar için geçerli olmadığı konusu ele alınmaktadır. Düşünce ve kanaatlerini söyleyen ya da söylemeyen bazı sanatçıların anayasada yer alan kanuna rağmen mahkûm edildikleri ifade edilmektedir. Aklın ve mantığın kabul etmeyeceği bu durumun kimse tarafından garip karşılanmaması da yazar tarafından hayretle karşılanmaktadır.

Pulur, Hasan, “Geçen Ayın İçinden: Bilinççiler ve Dahi Piliççiler”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.2, (g. y.)

Yazıda, politikacıların çevirdiği türlü oyunlardan ve bunlardan rahatsızlık duymayan insanlardan bahsedilmektedir.

Günaysu, Rüksan, “Geçen Ayın İçinden: Edebiyat Öğretmeninin Sorumluluğu”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.2-4, (g. y.)

Liselerde divan edebiyatının okutulmasının gerekli olup olmadığı tartışmasının merkeze alındığı yazıda, özellikle edebiyat öğretmenin amacı; “Bugün çağdaş eğitimde edebiyat öğretmenin görevi önemseydiği birkaç yapıtı ve yazarı belletmek, geçerli olmayan söz sanatlarını, kurallarını öğretmek değildir. Öğrenciye düşünme, eleştirme, araştırarak öğrenme yeteneği kazandırmaktır.”(s.2-4) olması gerektiği ifade edilmektedir. Yazıdan anlaşıldığına göre yazar, Divan Edebiyatı’ndan ve eğitiminden aslında rahatsız değildir. Sadece modernize edilmesini istemektedir.

Soysal, İlhami, “Köküne Kibrit Suyu”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.3-4, (g. y.)

Yazıda, yazar hem kendine hem de *Dost Dergisi*’ne yapılan maksatlı karalama kampanyasını gündeme taşımaktadır. Derginin yayın hayatını bitirmek için bazı kimselerin ellerinden gelen tüm gayreti gösterdikleri ifade edilmektedir. Bir örnekle de bu durum açıklanmaktadır: “Ticaret Bakanlığı’ndan yazılan bir yazı ile gene bir devlet bankası olan HALK BANKASI, Dost’un öteden beri almakta olduğu 25 sayısının abonesini silmek zorunda kalmıştır.”(s.4)

Bazı engellemelerin de kapalı yürütüldüğü söylenerek; Milli Emniyet, bankalar ve bazı kuruluşlara Dost’a abone olunmaması telkininde bulunduğu ifade edilmektedir. Yazar, son olarak şunları söylemektedir: “Diyeceğimiz son söz şu: Kökümüzün kurumasını isteyenlerin, sanat, düşün, inanç, özgürlük düşmanlarının köküne kibrit suyu... Lanet olsun...”(s.4)

Nadi, Nadir, “Geçen Ayın İçinden: Cabbar ve Kolera”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.2, (g. y.)

Yazıda, “Yılmaz Güney’in senaryosunu hazırladığı, yönetmenliğini yaptığı ve başrolünü oynadığı Umut”(s.2) adlı filme getirilen sansür yasağı ele alınmaktadır. “Göstermelik demokrasinin”(s.2) kolera olarak aktarıldığı yazıda, yönetimin artık bu hastalıktan bir an önce kurtulması gerektiği vurgulanmaktadır.

Soysal, İlhami, “Havanda Dövülen Su”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.6, (g. y.)

Yazıda, Türk Edebiyatı'nın toplumun dışında, topluma kendini kabul ettirmekten yoksun; Türk Sanatı'nın devamlı kendini tekrar eden bir mekanizma olduğu ifade edilmektedir. Yazar, sanatla uğraşan ve kendine sanatçı diyen kişinin bu sorunları kendisine sorup karşılıklarını aramak zorunda olduğunu vurgulamaktadır.

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Hiç Durmadan Öter Öter”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, “Bay Orhon”(s.2) diye anılan Orhon Seyfi hakkından ağır bir eleştiri yapılmaktadır. Yapılan eleştirinin sebebinin bir dönem Atatürkçü ve cumhuriyetçi olan Orhon Seyfi'nin CHP iktidarı kaybettikten sonra sırasıyla önce AP'li sonra da “Demirel'ci”(s.2) olduğudur. Bu durumdan Akbal çok rahatsız olmuş ve şu cümleleri sarfetmiştir: “Seksen yıl geçmiş, ne sanat başarısı, ne belirli bir insanlık düzeyine ulaşma, ne de yaşın verdiği bir olgunluk... Hiçbiri yok! Ne var peki? Curnalcılık var yalnız.”(s.30)

İlhan, Selçuk, “Geçen Ayın İçinden: Suçlu Yaratmak”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.2-21, (g. y.)

Yazıda, yıllar önce tarihe “7 Eylül”(s.2) olayları olarak geçecek olan bir olay anlatılarak halkın nasıl galeyana getirilmeye çalışıldığı anlatılmaktadır. Olayın kısaca; sözde Atatürk'ün Selanikteki evinin yakılması olduğu yazıdan anlaşılmaktadır. Olayı haber eden kişinin aslında bir Mit ajanı olan “Mithat Perin”(s.2) olduğu yazar tarafından dile getirilmektedir. Bu haberdeki asıl amacın ise; devletin itibarını zedelemek ve hükümeti hem içeride hem de dışarıda müşkül durumda bırakmak olduğu vurgulanmaktadır.

Soysal, İlhami, “Kültürsüzlüğün Kültür Sarayı”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.7-8, (g. y.)

Yazıda, yapımı 93 milyon liraya mal olan İstanbul Kültür Sarayı'nın yanması olayı ele alınmaktadır. Yazar, Kültür Sarayı'na üzülen kişilere anlam veremediğini söyleyerek aslında o parayla İstanbul'un kanalizasyondan kaldırım taşlarına kadar

birçok probleminin çözülebileceğini vurgulamaktadır. Kültürün olmadığı bir yerde yanan Kültür Sarayı'nın konuşulması acaip karşılanmaktadır.

Baykurt, Fakir, “Geçen Ayın İçinden: Kitap Yasakları”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.2-30, (g. y.)

Yazıda, Vietnam halkının lideri olan “Ho Şi Minh’in yazdığı Milli Kurtuluş Savaşımız”(s.2) adlı kitabın dilimize çevrildikten sonra hemen toplatılması ve yayıncısı “Remzi İnanç”(s.2)’in da hapse atılması konusu ele alınmaktadır. Benzer bir durumun başka kitap için Fransa’da da yaşandığını aktaran yazar, oradaki yayınevlerinin birleşerek toplatılan kitabı tekrar bastıklarını ve böylece Fransa Hükümeti’ne karşı dimdik ayakta durduklarını ifade etmektedir. Aynı sağduyunun bizde olmamasından yakınılmaktadır.

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: “Çıkar Kapısı”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.31, (g. y.)

Derginin diğer sayılarındaki bazı yazılarında da yer verilen “Bin Temel Eser”(s.31) projesi eleştirilmektedir. Yazar, söz konusu eserlerin belirleyici kadrosunu verdikten sonra; bu kişilerin hepsinin eserlerinin de “Bin Temel Eser”(s.31) projesinde yerlerini aldığını okurla paylaşmaktadır. Bunun çok sağlıklı bir durum olmadığını dile getirmektedir.

Nadi, Nadir, “Geçen Ayın İçinden: “Boşuna Çaba”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.2, (g. y.)

Yazıda, adları verilmeden “Ulusal Egemenlik”(s.2) anlayışını bir türlü hazmedemeyen kişilere karşı yazarın meydan okuması yer almaktadır. Yazıdan da anlaşılacağı üzere bunlar muhafazakâr kesimlerdir ve amaçları üstünlüğün ellerinde kalmasıdır. “ Kur’an kursları, hafız okulları yurdu birbaştan birbaşa kaplamalı, çocuklarımız çağdaş eğitimden yoksun kalmalı ki sandıksal demokrasi hep onlar hesabına işlesin ve sayı üstünlüğü hep onların elinde kalsın.”(s.2)

Bilginer, Recep, “Geçen Ayın İçinden: “Sanat ve Kültür Güvenliği Nerede”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.2-31, (g. y.)

Yazıda, ülkemizde halen daha sanat ve kültür özgürlüğünün kökleşmediği, bunun sadece biçim olarak var olduğu ifade edilmektedir. Anayasal olarak korunan

sanatın toplum olarak da korunmaya muhtaç olduğunu vurgulayan yazar, iktidar sahiplerine burada yüklenerek; “Ülkede söz ve hele iktidar sahibi olanlar inatla toplumu, Anayasanın çizgisi gerisinde bırakma çabalarında olurlarsa, sonuç da böyle olur...”(s.2) değerlendirmesinde bulunmaktadır.

Erem, Faruk, Prof. Dr. “Geçen Ayın İçinden: Atatürk İlkelerini Tespit”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.2-15, (g. y.)

Yazıda, “Basın haberlerinden Atatürk ilkelerini tespit için bir komisyon kurulduğu öğrenildi.”(s.2) demeci ele alınmaktadır. Yazar, komisyonun asıl amacının; “Bizce komisyonun amacı Atatürk’ün herşeyden evvel pek büyük bir insan olduğunu, insanlık determinizmi içinde onu tespitten kaçınmak gerektiğini ortaya koymaktır.”(s.2) sözleriyle ifade etmektedir. Atatürk’ün hem büyük bir lider hem de bir hakiki bir Müslüman olduğunun altını çizen yazar, Atatürk sevgisinin çok hassas olduğunu ve bunu komisyonun iyi idrak etmesi gerektiğini salık vermektedir.

Şengil, Salim, “Eğitim Reformu ve Zam Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.6, (g. y.)

Yazıda Şengil, bir şikâyetini dile getirmektedir. Özellikle kâğıda gelen zamları, PTT’nin postalara uygulamaya başladığı zamlı tarifeleri eleştirmektedir. Bu olumsuz durumların durumların dergiyi yıpratmış ve yeni Kültür Bakanı’nın bunu düzeltmesi umudunu taşıdığını söyleyen Salim Şengil, yazıyı sonlandırmaktadır.

Kocagöz, Samim, “Yayın Dünyası: Made in Turkey”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.15, (g. y.)

Yazar, bu yazısında niyetinin aslında Korkmazgil’in “Made in Turkey”(s.15) adlı kitabı hakkında birşeyler yazmak olduğunu açıklamaktadır. Yazıdan anlaşılacağı üzere yazar, kendisine meşgul eden gündelik birkaç işten bahsetmektedir.

Dost, “Tersine Akan Nehir”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.1, (g. y.)

Yazıda, Devlet Balesi Başkanlığı’na getirilen “Nevit Kodallı”(s.1)’nin zaman ve zemine göre hareket ettiği konusu ele alınmaktadır. Yazar, adı geçen kişinin her zaman iktidar yanlısı olduğunu ifade ederek, Kültür Bakanı Talat Halman’ın dikkatli olması gerektiğini salık vermektedir.

Cem, İsmail, “Geçen Ayın İçinden: P. Neruda ve Türkiye”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.2-15, (g. y.)

Yazıda, 1971 Nobel Ödülünü kazanan ünlü şair Pablo Neruda ve onun tüm dünya milletleri için açtığı çığır konusu ele alınmaktadır. Onun bir savaşçı olduğu dile getirilerek; Şili Devleti'nin bile bu şaire anlayışlı oduğu ancak bizim ülkemizde böyle bir durumdan söz etmenin mümkün olmadığı ifade edilmektedir.

Dost, “Ne Şehittir Ne Gazi”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, o dönemde gündemdeki yerini alan Kültür Bakanı'nın görevden alınması ve bakanlığın lağvedilmesi konusu ele alınmaktadır.

Öngören, Mahmut T., “Tv ve Hareket”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.24, (g. y.)

Yazıda, televizyonun toplumlar üstünde bıraktığı etkiler, Türkiye'de izlediği yol ve durumu ele alınmaktadır. Televizyonun Türkiye'de daha yeni dördüncü yılını doldurduğu ve olumlu etkileşim açısından halen süreye ihtiyaç duyduğu ifade edilmektedir. Türk televizyonu yayıldıkça, seyircisiyle ve seyircinin etrafıyla olan etkileşimine katkıda bulunarak toplumda değişikliğe yol açması gerektiği vurgulanmaktadır.

Gökovalı, Şadan, “Yayın Dünyası”, *Dost Dergisi*, S.87, C.24, Ocak 1972, s.28-30, (g. y.)

Yazar, Turgay Gönenç ve Mehmet Doğan'la hazırladıkları Balıkçı özel sayısı üzerine Balıkçı'yla aralarının açılması konusunu ele almaktadır. Aralarının açılmasını yazar şu sözlerle özetlemektedir: “Kendisini övdüğümüzü ya da kendisini öven sözleri Dost'un o özel sayısına koyduğumuz için üzüldü Balıkçı.”(s.28)

Bu özetten hareketle yazar, Balıkçı'nın “Anadolu'nun Sesi”(s.28) adlı eserinde Anadolu'yu övdüğünü naklederek; kitaptan alıntılarla hem bu savını ispat etmeye hem de kitabı okura tanıtmaya çalışmaktadır.

Dost, “Bütüne Dokunma Yarımı Bölme”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, dönemin Başbakanı Nihat Erim’in fikir işçileri için yeni haklar getiren 212 sayılı kanunun kutlandığı 10 Ocak günü düzenlenen toplantıya çektiği; “... Bütün arkadaşlar istikbal endişesi duymadan, demokratik rejim içinde her türlü fikir serbestliği ile umumi efkârı aydınlatma yolunda hizmet ifaya devam etmektedirler...”(s.1) telgrafından hareketle Türkiye’de fikir işçiliği konusu ele alınmaktadır.

Yazara göre Türkiye’de fikir işçileri değil istikballerinden bir günlerinden bile umutlu değillerdir. Gazete sahiplerinin sadece para kazanmayı amaç edindikleri ve bu fikir işçilerinin haklarını hiçe saydıkları söylenmektedir.

Herşeye rağmen Sayın Bakan’ın bu açıklamaları dergi tarafından bir umut ışığı olarak karşılanmaktadır.

Dost, “1972 Uluslararası Kitap Yılı”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, Unesco’nun 1972 yılını “Kitap Yılı”(s.1) olarak ilan etmesi konusu ele alınmaktadır. Unesco’nun bildirisinde yer alan “Kitap Yasası”(s.1)’nin bazı maddelerini de veren dergi; dünyada bu gelişmeler olurken bizde çalkantılı siyasi ve ekonomik gelişmelerin özellikle kitap basımı konusunda olumsuzluğa sebep olduğunu ifade etmektedir. Artan kâğıt fiyatları, baskı maliyetleri ve seri zamların etkin rol oynadıklarının altı çizilmektedir.

Dost, “Basın Reformu”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, “Basın Reformu”(s.1) denilince akla sadece gazetelerin gelmesi ve dergilerin bunun dışında bırakılmaya çalışılması konusu eleştirilmektedir.

Duygulu, Behiç, “Bir Yazarın Çileli Yaşantısı”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.15, (g. y.)

Yazıda, Orhan Kemal’in çileli yaşantısından birkaç örnek yer almaktadır. Yazar, Orhan Kemal’in geçim sıkıntısı çeke çeke öldüğünü, Fikret Otyam’dan okuduğu anılarda Kemal’in yırtık çorapla hapisaneyeye girişini bir türlü unutamadığını vurgulamaktadır. Orhan Kemal’i anlama noktasında Nurer Uğurlu’nun “Orhan Kemal’in

İkbal Kahvesi”(s.15) adlı anı dizisinin okurlar için çok önemli olduğu ifade edilmektedir.

Dost, “Durgunluk ya da Ölü Deniz”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, ülkelerin geçirdiği ekonomik ve siyasi bunalımların fikir ve sanat yaşantılarının faciaya dönüştüğü ve bu durumun bizim için de geçerli olduğu ifade edilmektedir.

Dost, “Kültürümüzün Sarayı Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, “27 Kasım 1970”(s.1) tarihinde yanan İstanbul Kültür Sarayı’nın on yıl içinde ancak yapılabileceği haberleri üzerine duyulan üzüntü ve yetkililere yapılan eleştiriler yer almaktadır.

Altınay, Aydın, “Bir Değınme”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.29, (g. y.)

Yazıda, “Dost Dergisi’nin Şubat 1972 sayısında Halil Şahan”(s.29)’ın Tekin Sönmez’in şiirlerine değindiği kısa bir yazısı ve bu yazıyı beğenmeyen Sönmez’in, Şahan’ı eleştiri yağmuruna tutmasına değinilmektedir. Yazar, Sönmez’in çok abartılı tepki verdiğini ve eleştirisinin yersiz olduğunu vurgulamaktadır.

Dost, “Kültür ve Propaganda”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, özel sektör açısından kültür konusu ele alınmaktadır. Özel sektörün sanat ve kültüre olan bakışının gerici ve tutucu olduğu ifade edilerek; “Ne sanat galerilerinde ne de herhangi bir bankanın kültür yayınında yarınlar seslenen, yarınlar pencereler açan bir kültür ve sanat olayına, yayınına tanık olunamaz.”(s.1) sözleriyle olay açıklığa kavuşturulmaktadır.

Dost, “Amanın Televizyon Geliyor”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.1, (g. y.)

TRT’den bahsedildiği anlaşılan yazıda, programların sık sık aksamasından, verilen filmlerin kesilerek verilmesinden, maçların doğru dürüst yayınının yapıla-

mamasından, “Pazar Gecesi”(s.1) programlarının bir curcuna havası içinde aranjmanı yapılmadan verilmesinden söz edilerek, Türkiye’de televizyonun geleceği ele alınmaktadır.

Apaydın, Orhan, “Geçen Ayın İçinden: Yasak Kitap Sorunu”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.2, (g. y.)

Yazıda, kitap yasağı konusundan hareketle; “Kolluk kuvvetleri ise, kasdi olmadığına inandığımız yanlış uygulamalara girişmektedirler. Bu nedenle konuya hukuki bakımdan ışık tutmakta yarar vardır.”(s.2) diyilerek bu konuda aydın-yazar her kesimden insanlar kitap yasakları konusunda bilgilendirilmeye çalışılmaktadır.

Dost, “Dost Olarak”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.1, (g. y.)

Yazıda, genel anlamda bir sitem hissedilmektedir. Derginin; bir mimarlık, bir tarım, bir ormancılık, bir turizm dergisi olmadıklarını ve sadece sanat dergisi olduklarını ve bu yüzden geçen aya bakınca sanata dair hiçbir faaliyetin yapılmadığı için bir şey yazamadıklarını paylaştığı görülmektedir. Son cümle ise Atatürk’ün sözünden seçilmiştir. “Sanatsız kalan bir ulusun hayat damarlarından biri kopmuş demektir.”(s.1)

Ecevit, Bülent, “Geçen Ayın İçinden: Ezra Pound”, *Dost Dergisi*, S.99, C.25, Ocak 1973, s.2-22, (g. y.)

Yazıda, bir döneme eserleriyle damga vurmuş sanatçı “Ezra Pound”(s.2)’un fikir ve sanat hayatı, çektiği sıkıntılar anlatılmaktadır. Yazıda, Ezra Pound’un, dmokrasinin faşizme ve her türlü totaliter rejime üstün gelmesi için ömrünü verdiği ifade edilmektedir.

Dost, “Adını Koyalım”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.1, (g. y.)

Yazıda, yeni yasayla çıkacak olan “Atatürk Akademisi”(s.1) konusu irdelenmektedir. Ne ve nasıl düşündüğü belli kişilerin bu akademi arkasına sığınarak kendi emellerini gerçekleştirecekleri ifade edilmektedir. Bu yüzden bu akademinin asıl adının ne olacağını koyulması gerektiği söylenmektedir.

DEĞERLENDİRME

Bir edebiyat dergisinin gündeme dair olayları takip edip bunları okurlarıyla paylaşması son derece önemlidir. 1960'lı ve 70'li yıllarda Türkiye'de televizyon ve radyo gibi iletişim araçlarının fazla yaygın olmaması, dergi ve gazeteleri okurlarının sıcak gelişmeleri takip edebilmeleri açısından bir adım öne çıkartmaktadır. *Dost Dergisi* ayda bir çıkmasına rağmen okurlarını gündeme dair sıcak gelişmelerden haberdar etmeye çalışmıştır. Genelde sanat ve edebiyat dergilerindeki aktüel yazıların muhtevası sanat-edebiyat ekseninde seyrederken; *Dost Dergisi'nin* bu muhtevayı genişleterek memleket meselelerini de içine aldığı görülür.

Dost Dergisi'nde yer alan güncel yazıların ağırlıklı olarak ideolojik çizgide yazıldığı; ülkedeki gerici diye adlandırılan –özellikle dini kaynaklı- olayların gündeme getirildiği görülmektedir. Bununla birlikte Kemalizm ve Atatürkçülüğe de yazılarda yer ayrıldığı anlaşılmaktadır. Sanat ve edebiyat alanında yapılan yanlış uygulamalar da derginin eleştirdiği diğer önemli konular arasında yer alır. Dergide çıkan bazı güncel yazıların; yönetimin uygulamalarından baskı gören, hapse düşen sanatçılar ve çektikleri sıkıntıların anlatıldığı metinler olduğu görülür. Bu sanatçılardan Orhan Kemal ve Aziz Nesin ilk göze çarpanlardır.

Dost Dergisi'nde güncel yazılarda; Falih Rıfkı Atay, Ceyhun Atuf Kansu, Nutku Özdemir, Turan Erol, İlhan Selçuk, Nadir Nadi, Çetin Özek, Refik Erduran, Çetin Altan, Aziz Nesin, Orhan Peker, Şakir Altay, Suphi Karaman, H. N. Kubalı, Bülent Nuri Esen, Baha Arıkan, Mustafa Baydar, Bülent Ecevit, İlhami Soysal, Nurullah Berk, Muammer Aksoy, Ecevit Güresin, Cihat Baban, Oktay Akbal, H. V. Velidedeoğlu, Sevil Avcıoğlu, Haluk Aker, Hasan Pulur, Rüksan Güneysu, Fakir Baykurt, Recep Bilginer, Faruk Erem, Salim Şengil, Samim Kocagöz, İsmail Cem, Mahmut T. Öngören, Behiç Duygulu, Aydın Altınay ve Orhan Apaydın'ın imzaları yer almaktadır. Diğer güncel yazıların *İsimsiz* ve *Dost* imzalarıyla çıktığı tespit edilmiştir.

2. 12. Haber

Dost, “Sartre Nobeli Niye Reddetti”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.23, (hbr.)

Yazıda, Sartre’ın Nobel Edebiyat Ödülünü ve beraberinde verilen yarım milyon türk lirasını aşan para ödülünü reddettiği haberi verilmektedir. Sartre’ın ödülü reddetmesinin sebebinin, Nobel kurulunun ve armağanın “tarafı”(s.23) bir nitelik kazanması olduğu söylenmektedir.

Üren, Eşref, “Cemil Eren ve Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.25, (hbr.)

Yazıda, Cemil Eren’in Başkent Ankara’da açtığı serginin haberi yapılmaktadır. Bu sergiyle sanılanın aksine Eren’in, çapını ve gücünü gittikçe büyötmeye başladığı ifade edilmektedir.

Dost, “Basında Yankımız: Dost Dost Diye”, *Dost Dergisi*, S.3, C.15, Ocak 1965, s.29, (hbr.)

Dergi, Oktay Akbal’ın *Vatan Dergisi’nde* çıkan 19.02.1965 tarihli ve “Dost Dost Diye”(s.29) başlıklı haber yazısını aynen köşesine taşımıştır. Akbal, genel olarak bu yazıda, *Dost Dergisi’nin* yayın hayatına yeniden başlamasından dolayı duyduğu mutluluğu ve heyecanı paylaşır.

Dost, “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Eserlerini Oyunlaştırma Yarışması”, *Dost Dergisi*, S.7, C.16, Mayıs 1965, s.9, (hbr.)

Yazıda, Milli Eğitim Bakanlığı’nın Hüseyin Rahmi’nin 100.doğum yıldönümü anısına açmış olduğu yarışmanın haberi yapılmaktadır. Hüseyin Rahmi’nin eserlerinin oyunlaştırılması üzerine açılan yarışmanın koşullarının da sekiz maddede ilgili okurlara duyurusu yapılmaktadır.

Dost, “Türk Dil Kurumu Üyeliği Kabul Edilmeyen Yazara Türk Dili Ödülü Verildi”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.3-4, (hbr.)

Yazıda, 26 Eylül 1965 günü verilen “Türk Dil Kurumu Ödülleri”(s.3) haberi yer almaktadır. Şiirde Gülten Akın’a, denemede Ceyhun Atuf Kansu’ya ödöl verildi-

ği ifade edilmektedir. Ayrıca, iki ay önce Türk Dil Kurumu üyeliği için müracaat eden ancak isteği reddedilen Ülkü Tamer'e de çeviri alanında ödül verildiği söylenmektedir. Haberde ayrıca Ceyhun Atuf Kansu ve Gülten Akın'ın konuşma metinleri de yer alır.

İsimsiz, “1965 Edebiyat Armağanı'nı Mikhail Cholokhov Kazandı”, (Çev. Yüksel Sonku), *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.16-17, (hbr.)

Yazıda, Mikhail Cholokhov'un Nobel Edebiyat ödülünü kazandığı haberi yer almaktadır. Haberde, İsveç Akademisi'nin ödülü verdiği Cholokhov için; “Sovyetler Birliği halkının hayatını doğru ve kesinlikle yansıttığı için bu ödülü verdiğini söylemektedir.”(s.16) açıklaması yer almıştır. Haberin detaylarında yazarın hayatından kısaca bahsedilmekte, eserleri hakkında kısa değerlendirmeler yapılmakta ve yazarın Sovyet Edebiyatı'ndaki önemine dikkat çekilmektedir.

Son olarak, Profesör Doktor Henri Granjard ve Antonie Vitez'in Mikhail Cholokhov'un yapıtları hakkında buldukları sonuçlar okurla paylaşmıştır.

Dost, “Hikmet Erhan Bener'in Romanı Fransa'da Ödül Kazandı”, *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.30, (hbr.)

Yazıda, Hikmet Erhan Bener'in “Kedi ve Ölüm”(s.30) adlı romanıyla Türk Fransız Kültür Derneği'nin ödülünü kazandığı haberi yer almaktadır.

Dost, “Büyük Türk Yazarlarını Yayın Yoluyla Anma Komisyonu Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.19, C.18, Mayıs 1966, s.26, (hbr.)

Yazıda, “Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak <Büyük Türk Yazarlarını Yayın Yoluyla Anma Komisyonu> adı altında sürekli bir komisyon kuruldu.”(s.26) haberi yer almaktadır. Bu kurulun ilk iş olarak hem Hüseyin Rahmi hem de Ahmet Rasim için birer anma kitabı çıkartma çalışmasına ve 1964-1965 yılını Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Ahmet Rasim yılı ilan etmeye karar verdiği ifade edilmektedir.

Ancak Kültür Müsteşarı Adnan Ötügen'in bu kurulun jürilerini beğenmediği ve değiştirdiği de haberde eleştirilir.

Dost, “Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nde Usulsüzlük Yapıldığı İddia Edildi”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.13, (hbr.)

Yazıda, “Türkiye Güzel Sanatlar Federasyonu”(s.13)’nun devlet resim ve heykel sergilerinin günden güne itibarını ve popülaritesini kaybettiği haberi yer alır. Federasyonun yayınladığı bildiriye göre bazı usulsüzlüklerin de resim sergilerinde yapıldığı iddia edilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: İstanbul Tiyatroları Ankarada”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.28, (hbr.)

Yazıda, Ankara’da sezon bitmesine rağmen İstanbul Tiyatro topluluğunun gösterilerinin yer aldığı ifade edilmektedir. Bunun sanat açısından çok iyi olduğu ve yaz ortalarına kadar insanların faydalandığı vurgulanır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Tiyatro Armağanı Sonuçları Belli Oldu”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.28-29, (hbr.)

Yazıda, “Sanatseverler Derneğince konulan Tiyatro Armağanlarının sonuçları belli olmuştur.”(s.28) haberi yer almaktadır. Haberde, en iyi rejisör, en iyi kadın oyuncu, en iyi erkek oyuncu, en iyi dekoratör armağanı ve en iyi oyun yazarı armağanını kimlerin aldığı açıklanmaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Türk Edebiyatçılar Birliği Yıllık Kongresi Yapıldı”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.29, (hbr.)

Yazıda, Türk Edebiyatçılar Birliği’nin 21 Mayıs’ta yıllık kongresini yaptığını ve Başkanlığa Haldun Taner’in, İkinci Başkanlığa Aziz Nesin’in getirildiği haberi yer alır.

“Ünlü Tenor Raşit Beybutof’un Konseri”(s.29) başlıklı haberde ise, sanatçının Türkiye’ye gelerek konser verdiği ve bunun sanat çevreleri tarafından çok hoş karşılandığı bilgisi yer alır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: T.M.T.F. Kültür Sanat Yarışması”, *Dost Dergisi*, S.20, C.18, Haziran 1966, s.29, (hbr.)

Yazıda, Türkiye Milli Talebe Federasyonu Kültür Sanat Komisyonu’nun açtığı oyun, öykü ve şiir yarışmasının haberi yapılmaktadır.

Dost, “Türk Grafik Sanatı ve Reklamcılık”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.16, (hbr.)

Haberde, “İdea”(s.16) adında İngilizce olarak ve iki ayda bir Japonya’da çıkan derginin son sayısında grafik sanatını reklamcılıkta başarıyla uygulayan iki firmanın olduğu aktarılarak; bunlardan birinin “Amerikan Geigy, öbürünün de Türk Eczacıbaşı”(s.16) olduğudur.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dil Kurultayı Yapıldı”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.29, (hbr.)

Haberde, Türk Dil Kurumu’nun 11.kurultayının 12.07.1966 Salı günü yapıldığı bilgisi yer alır. Haberin ayrıntısında kurultayın çok tartışmalı geçtiği ve “Salim Başol’un”(s.29) adaylığının basına yanlış aksettiği ifade edilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sait Faik Armağanı”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.29, (hbr.)

Haberde, Darüşşafaka’nın her yıl düzenlediği Sait Faik Hikâye Armağanı Yarışması’nı 1966 yılında “Çölde Bir Deve”(s.29) adlı hikâye kitabına verildiği bildirilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Üniversitelerarası Dünya Tiyatro Ödülleri”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.29, (hbr.)

Haberde, jürisine yazar “Michel Butor”(s.29)’un başkanlık ettiği “Dördüncü Üniversitelerarası Tiyatro Fesitavili”(s.29)’nin ödüllерinin dağıtıldığı bilgisi verilmektedir. Haberden anlaşılacağı üzere Türkiye, temsil festival büyük ödülünü Brezilya ile paylaşmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Camara Dergisi Son Sayısını Türk Fotoğraf Sanatına Ayırdı”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.29-30, (hbr.)

Haberde, Kırım Savaşı sırasında bir Alman eczacı olarak Türkiye’ye gelen “Rabach”(s.29)’ın kurduğu fotoğraf atölyesine, yetiştirdiği Diyarbakırlı iki ermeni kardeş olan “Kevork ve Vichen Abdullah Kardeşlere”(s.29) yer verilmektedir. Bu haberin “Camara”(s.29) dergisinde çıktığı yazıdan anlaşılmaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Avrupa Fotoğraf Yarışmasını Bir Türk Kazandı”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.30, (hbr.)

Haberde, “Avrupa Fotoğraf Yarışması’nda”(s.30) Adapazarı Lisesi’nde 11.sınıf öğrencisi “Barbaros Gürsel’in”(s.30) birinci olduğu bilgisi paylaşılmaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sekizinci Halk Oyunları Bayramı”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.28, (hbr.)

Haberde, Yapı ve Kredi Bankası’nın 100000 lira ile finanse ettiği ve sekizincisi düzenlenen “Halk Oyunları Bayramı”(s.28) organizasyonundan bahsedilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Tuç Yalman Milwakuée Tiyatrosu Müdürü Oldu”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.28, (hbr.)

Yazıda, “İstanbul Şehir Tiyatrosunun eski rejisörlerinden Tuç Yalman Milwakuée Repertuar Tiyatrosuna rejisör ve Sanat Direktörü tayin edilmiştir.”(s.28) haberi yer alır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Bir Türk Karikatüristi Büyük Ödülü Kazandı”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.28, (hbr.)

Yazıda, Türk karikatüristi “Erdoğan Özer”(s.28)’in Montreal Belediyesi ile “Montreal Star”(s.28) gazetesinin tertiplediği yarışmayı kazanarak 5000 dolarlık büyük ödülü de aldığı haberi verilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Yarışmanın Sonuçları Belli Oldu”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.28, (hbr.)

Haberde, T.M.T.F Kültür Sanat Komisyonunca düzenlenen şiir, öykü ve oyun yarışmasının sonuçlarının belli olduğu söylenerek kazananların bilgileri paylaşılmıştır.

Şiirde; “Süreyya Berke Kanıpak (Kasaba)”(s.28) adlı şiirle birinciliğe layık görülmüştür. İkinciliği, “Ataol Behramoğlu (Bir Gün Mutlaka)”(s.28) ve üçüncülüğü de “Şerif Gönültaş (Şölen Geceleri)”(s.28) adlı şiirle almıştır.

Öyküde, birinciliğe “Özcan Güven (Tensikat)”(s.28) adlı yapıtıyla layık görülürken ikinciliğe; “Cavit Kürnek (Bacakları Kılılı Gece)”(s.28) adlı yapıtıyla ve üçüncülüğe de “Metin İlkin(Köşeler)”(s.28) adlı yapıtıyla layık görülmüştür.

Oyunda birinciliğe; “İbrahim Tunçdemir (Sorgunda Düğün)”(s.28) adlı yapıtıyla, ikinciliğe ise Aziz AÇIŞLAR “Rasputin”(s.28) adlı yapıtıyla layık görülmüştür.

Seçiciler kurulunun oyun bölümünde üçüncülüğe layık eser bulamadığı bilgisi de paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dormen Tiyatrosu Yeni Sezonu 1 Ekim’de Açıyor”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.29, (hbr.)

Haberde, Dormen Tiyatrosu’nun bu sezonu iki oyunla 1 Ekim’de açacağı söylenmektedir. Oyunlardan ilki, “Rus yazarı Valantin Katayev’in *Bugün Git Yarın Gel*”(s.29) adlı eseriyle ikincisinin, “Murray Schisgal’in *Aşşşk*”(s.29) adlı eseridir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ayak Bacak Fabrikası Anadolu’yu Dolaşacak”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.30, (hbr.)

“Ayak Bacak Fabrikası Anadolu’yu Dolaşacak”(s.30) ana başlıklı ilk haberde “Sermet Çağan”(s.30)’ın kurduğu tiyatro topluluğunun adı geçen oyunu Anadolu’nun her yerinde oynayacağı bilgisi verilmektedir.

İkinci haberde, Necati Cumalı’nın Fakir Baykurt’un eserlerinden “Yılanların Öcü ve Dulluk Dönemi”(s.30)’ni tiyatroya aktaracağı bilgisi yer alır.

Üçüncü haberde İzmir Devlet Tiyatrosu’nun Cahit Külebi’nin “Jean Anouilh”(s.30)’den çevirdiği “Papatya Falı”(s.30) adlı oyunla sezonu açacağı yer alır.

Son haberde ise Ankara’da dördüncü özel tiyatronun kurulduğu aktarılır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Başkent Tiyatrosu”, *Dost Dergisi*, S.23, C.18, Eylül 1966, s.31, (hbr.)

Haberde, yeni açılan Başkent Tiyatrosu’nun 1966 yazında yaptığı turnelerle 1966-67 sezonunda oynayacağı oyunlar hakkında yapmış olduğu açıklamaya yer verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dormen Tiyatrosu Yeni Sezonu 11 Ekimde Açıyor”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.31, (hbr.)

Haberde, Dormen Tiyatrosu'nun sezonu iki oyunla açacağı bildirilir. İlk oyun olan Katayev'in "Bugün Git Yarın Gel"(s.31) adlı eserinde "Erol Keskin, Metin Se-rezli, Nevşa Şirvan"(s.31) dışındaki tüm sanatçıların yer alacağı bilgisi paylaşılmış-tır.

Dost, "Sanat Sanatçılar: Altın Kirpi Armağanı", *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.31, (hbr.)

Yazıda, Aziz Nesin'in Bulgaristan'da yapılan bir mizah yarışmasında üçyüze yakın yazar arasından sıyrılarak "Altın Kirpi"(s.31) armağanını kazandığı haberi yer alır.

Dost, "Sanat Sanatçılar: İlhan İskender Armağanı", *Dost Dergisi*, S.25, 19, Kasım 1966, s.28, (hbr.)

Haberde, "İlhan İskender Armağanını"(s.28) kazanan sanatçılara yer verilmiş-tir. Sanatçılar ve ödül aldıkları dallar şu şekilde verilmiştir: "Gülriş Surûri en iyi ka-dın oyuncu, Yaşar Kemal en iyi oyun yazarı, Erol Keskin en iyi aktör, Beklân Algan en iyi sahneye koyucu."(s.28)

Dost, "Sanat Sanatçılar: Şampiyon Melodi Bülent Tarcan I. Oldu", *Dost Dergisi*, S.25, C.19, Kasım 1966, s.28, (hbr.)

Haberde, kompozitör Bülent Tarcan tarafından bestelenen bir melodinin TRT tarafından açılan yarışmada birinci olarak; melodinin "Asya Radyoları Yayın Birli-ği'ne dâhil devletleri ilgilendiren ortak yayınlarda kullanılacak ve süresi 7 saniye civarında olacaktı."(s.28) bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, "Sanat Sanatçılar: Başkent Tiyatrosunda Üçüncü Tur Oyuncular", *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.29, (hbr.)

Haberde, Başkent Tiyatrosu'nun üçüncü tur oyununu sürdürdüğü vurgulana-rak; üçüncü oyunun "Abbot ve Holm'un *Yarış* adlı üç perdelik"(s.29) komedisi oldu-ğu bilgisi verilmiştir. Haberde aynı zamanda oyunun konusu ve oyuncu kadrosu da paylaşılmaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Gülriz Sururi”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.30, (hbr.)

Haberde, yılın sanatçısı seçilen “Gülriz Sururi”(30) ile yapılan ayaküstü bir röportaja yer verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Sanat Tiyatrosunun Dördüncü Yılı”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.31, (hbr.)

Haberde, Ankara Sanat Tiyatrosu’nun dördüncü yıl dönümü kutlamaları ve yöneticilerden Bülent Akkurt’un açılış konuşmasına yer verilmiştir. Konuşmada Akkurt’un, Ankara Sanat Tiyatrosu’nun kuruluşuna ve üç yıllık çalışma içeriğine yer verdiği ifade edilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Bedrettin Tuncel Unesco Başkanı”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.31, (hbr.)

Haberde, Prof. Dr. Bedrettin Tuncel’in iki yıllığına Unesco Başkanı seçildiği bilgisi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: 4,5 Milyonluk Tablo Çöplükte Bulundu”, *Dost Dergisi*, S.27, C.19, Ocak 1967, s.31, (hbr.)

Haberde, yapılan bir ihbar üzerine “Şikago sanat müzesinden çalınan Corregio’nun *Meryem Ana Çocuk İsa ve Vaftizel Yahya* adlı ünlü tablosunun...”(s.31) polis tarafından bir çöplükte bulunduğu bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Üniversitede Bir Tiyatro Kürsüsü Kuruluyor”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.29, (hbr.)

Yazıda, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde “... tiyatro, Hindoloji ve Çinoloji...”(s.29) kürsülerinin kurulacağı haberi verilmektedir. Haberin devamında Edebiyat Fakültesi dekanı “Prof. Dr. Afif Erzen”(s.29)’in tiyatro bölümünde öğretim elemanı ihtiyacının nasıl karşılanacağı sorusuna; “Türkiye’de varsa, Türkiye’den yoksa ilgili yabancı memleketlerden”(s.29) cevabını verdiği görülür.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sergiler”, *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.29-30, (hbr.)

Haberde, yurt genelinde açılan sergilerin bilgileri verilmektedir. “10 Aralık günü Ankara Sanat Sevenler Derneği’nde Prof.Dr. Bedrettin Pars’ın”(s.29) sergisinin açıldığı ifade edilir.

Genç ressamlardan “Gencay”(s.29)’ın sergisinin Doğu Galerisi’nde açıldığı, Doğan Karaca’nın “Pamukçular”(s.29) adını verdiği sergisinin de 23 Ocak’ta Doğu Galerisi’nde sergilendiği paylaşılmıştır.

Son olarak “Cuyibar Türkakar”(s.30)’ın “Fransız Kültür Merkezi’nde 15 Şubat günü”(s.30) sergisini açtığı okurlarla paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar”, *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.28, (hbr.)

Bu yazıda birkaç haberin paylaşıldığı görülür. İlk haberde Filiz Bulut’un 11 Şubat günü “Sanat Sevenler Kulübü’nde”(s.28) “Mum ve Şamdan”(s.28) adlı sergisini açtığı ifade edilmektedir.

İkinci haberde, “Türk Edebiyatçılar Birliği”(s.28) için lokal konusunun çözüldüğü ve bir pasajda uygun bir yer kiralandığı bilgisi paylaşılmıştır.

Üçüncü haberde, “Sovyetler Birliği Çağdaş Resim, Grafik ve Heykel Sergisi”(s.28)’nin 8 Mart günü açıldığı bildirilmektedir.

Son haberde ise, 11 Mart günü Satı Erişenler’in “Türk Dil Kurumu’nun terptilediği dizi konuşmalarından birini...”(s.28) yaptığı ve konuşmanın konusunun Ömer Seyfettin üzerine olduğu bilgisi verilmiştir.

Şengil, Salim, “Sanat Sanatçılar”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.28, (hbr.)

Yazıda, yaz ayının gelmesiyle Ankara’da, İstanbul Tiyatroları’nın gelip sergilediği oyunlar konusu ele alınmaktadır. Ankara’ya ilk gelen tiyatronun “GenAr”(s.28) olduğu ve Nazım Hikmet’in “Yolcu”(s.28) adlı oyununu sahneye koydukları söylenmektedir.

Şengil, ikinci oyunun “Oraloğlu tiyatrosu, *Kadınlar İh Derse*”(s.28) olduğunu ifade eder. “Kent oyuncularını ile Gülriz Sururi-Engin Cezzar topluluğu Anka-

ra'da..."(s.28) buluşmuştur. Son olarak Ulvi Uraz topluluğunun sahne aldığı haberi verilmiştir.

Dost, "Sanat Sanatçılar", *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.29, (hbr.)

Bu yazıda dergi, Turgay Gönenç'in geçirmiş olduğu bir trafik kazası üzerine kazayı soranlara anlatmaktan yorulduğu için yayınladığı genelgeyi köşesine taşımıştır.

Gönenç, Turgay, "Bu Yılım Ödülleri", *Dost Dergisi*, S.35, C.19, Eylül 1967, s.25, (hbr.)

Yazıda, 1967 Türk Dil Kurumu ödülünü şiirde, Nahit Ulvi Akgün'ün aldığı ifade edilmektedir. Haberde aynı zamanda sözü edilen şairin şiirlerinden örneklere de yer verilmiştir.

K. Tarık Dursun, "Orhan Kemal Yayıncı Oldu", *Dost Dergisi*, S.36, C.19, Ekim 1967, s.16-17, (hbr.)

Yazıda, Orhan Kemal'in kendi adına yayınevi kurduğu haberi yapılmıştır. Haberden anlaşıldığına göre Orhan Kemal, başkaları hesabına çalışmaktan bıkmış ve artık kendi kendine yetmek istediği için bu işe kalkışmıştır.

Dost, "Hakkında En Çok Kovuşturma Açılan Yayınevi", *Dost Dergisi*, S.41, C.20, Mart 1968, s.13, (hbr.)

Yazıda, Muzaffer Erdost'un sahibi olduğu "Sol Yayınları"(s.13) hakkında memlekette en fazla kovuşturma açıldığı söylenmektedir. Buna bağlı olarak Erdost'un bu konu hakkındaki fikirleri paylaşılmıştır.

Dost, "Yeni bir Ödül", *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.31, (hbr.)

Yazıda, dergi, Türkiye'de hizmet veren hem Devlet Tiyatroları ve özel tiyatrolarda sahnelenen eserlerin genelde yabancı kökenli olup Türk eserlerine fazla değer verilmediğini ifade ederek; bu konunun aydınlar tarafından tartışılıp bir düzene oturtulması için toplantılar düzenleyeceğini ilan etmiştir.

Dergi aynı zamanda yakın bir zaman zarfı içinde "Ulusal Türk Tiyatrosu Ödülü"(s.31) konulması için hazırlıklara başlanacağını da bilgisini paylaşmıştır.

Dost, “AST’ın Çiyiltepe Armağani”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.2, (hbr.)

Yazıda, “Ankara Sanat Tiyatrosu”(s.2)’nun bir önceki yıl Anadolu turnesi sırasında trafik kazasında hayatını kaybeden sanat yöneticisi Asaf Çiyiltepe adına çeşitli sanat dallarında yarışma açacağı haberi paylaşılmaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Çiyiltepe Armağani”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.31, (hbr.)

Yazıda, “Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DISK)”(s.31) tarafından düzenlenen Çiyiltepe Armağani yarışmasını yılın en iyi oyunu dalında ödülün; “72. Koğuş’un yazarı Orhan Kemal”(s.31)’e verildiği ilan edilmiştir.

İkinci alt başlıkta yer alan haberde ise, Darüşşafaka Cemiyeti tarafından düzenlenen “Sait Faik Hikâye Armağani”(s.31) sonucunun belli olduğu ve ödülün “Muzaffer Burkçu’nun Kavga”(s.31) adlı kitabına verildiği yer almaktadır.

Üçüncü alt başlıkta yer alan haberde ise; “Türkiye Tiyatrocular Sendikası (TİSEN)”(s.31) tarafından düzenlenen Asaf Çiyiltepe Armağani için; “GEN-AR Tiyatrosu’nda oynanan Slavomir Mrozek’in yazdığı ve Sermet Çağan’ın sahneye koyduğu Polisler adlı eser Asaf Çiyiltepe’nin anlayış ve çalışmalarına en uygun temsil olarak görülmüş ve armağan bu eseri oynayan topluluğa verilmiştir.”(s.31) bilgisi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: “Pulitzer Ödülleri”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.31, (hbr.)

Habere, 1968 yılı Pulitzer Roman Ödülü’nü “Nat Turner’in İtirafları”(s.31) adlı romanıyla William Styron’un aldığı ifade edilmektedir.

Dost, “Devlet Tiyatrosu 1968-1969 Mevsimi İlk Tur Oyunları”, *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.30, (hbr.)

Yazıda, Devlet Tiyatrosu’nun 1968-69 yılı ilk tur oyunlarının tam bir listesine yer verilmiştir.

Dost, “Opera Bale”, *Dost Dergisi*, S.44-45, C.21, Haziran-Temmuz 1968, s.31, (hbr.)

Haberde, Ankara Devlet Opera ve Balesi'nin 1968 yılında sanatseverlerin karşısına 23 eserle çıkacağı yer almaktadır. Bütün sanatçılara rol verileceği, Türk eserlerine öncelik tanınacağı ve bununla asıl amacın seyirciyi memnun etmek olacağı bilgisi paylaşılmaktadır.

Dost, “Tiyatro”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.30, (hbr.)

Yazıda, Halk Oyuncuları'nın 23 Eylül 1968'de sezonu açtığı haberi yer alır. Yazıda, grubun hangi şehirlerde hangi oyunları oynayacakları bilgisi de verilmektedir.

Dost, “Sanat Haberleri: Gazetecilik Başarı Armağanı Sonuçları”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.28, (hbr.)

Yazıda, Gazeteciler Cemiyeti'nin düzenlediği “Gazetecilik Başarı Armağanı Yarışması”(s.28) sonuçlarının açıklandığı bilgisi verilmektedir. Çeşitli dallarda ödül alan sanatçıların bilgileri de paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Haberleri: 1967 Karacan Armağanı Sonuçları”, *Dost Dergisi*, S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.28, (hbr.)

Yazıda, günümüz diline ve hayatına uygun yeni Karagöz oyunları konusundaki 1967 Karacan Armağanı yarışmasını Aziz Nesin'in kazandığı haberi yapılmıştır. Yazarına 10000 liralık ödülü kazandıran; “Karagözün Kaptanlığı, Karagözün Berberliği ve Karagözün Antrenörlüğü”(s.28) adlı eserler olduğu ifade edilmektedir.

Dost, “Halk Oyuncuları Niçin Kuruldu”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, s.30-31, (hbr.)

Yazıda, Halk Oyuncuları topluluğunun 1969 yılında perdelerini açarken bültenlerinde bir bildirimlerinin yer aldığı ifade edilmiş ve bu bildiri *Dergi* tarafından aynen okurlarla paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Tiyatro Armağanları”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.30, (hbr.)

Yazıda, Sanat Sevenler Derneği’nce verilen “Tiyatro Armağanları”(s.30) ödüllерinin belli olduğu belirtilerek kimin hangi dalda ödüle layık görüldüğü haberi paylaşılmıştır.

Haberde; “En iyi oyun yazarlığı armağanını Yaşar Kemal’in Teneke ve Başar Sabuncu’nun Şerefiye adlı oyunlarına verilmesine..”(s.30) karar verildiği yer almıştır. En iyi rejisör armağanı “Nuri Altınok’un Kıl Payındaki çalışmasına verilmiş; aynı zamanda Ergin Orbey’in Otlak oyunundaki çalışması da övgüye değer bulunmuştur.”(s.30) bilgisi yer almaktadır.

Haberde en iyi kadın oyuncu armağanının; “Kıl Payı oyunundaki başarısından ötürü Macide Tanır’a..”(s.30) verildiği ve en iyi erkek oyuncu armağanının da; “Teneke ve Pis Sultan Abdal oyunlarındaki başarısından dolayı Tuncer Necmioğlu’na..”(s.30) verildiği ifade edilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sait Faik Hikâye Ödülü”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.30, (hbr.)

Haberde, Sait Faik Hikâye Yarışması’nın sonuçlarının açıklandığı söylenerek ödülü alan kişilerin kim olduklarının bilgisi şu şekildedir: “Önce Ekmek adlı hikâye kitabıyla Orhan Kemal; Sancı Meydanı adlı hikâye kitabıyla Faik Baysal, ödülü bölüşmüşlerdir.”(s.30)

Dost, “Sanat Sanatçılar: Muhsin Ertuğrul’un 60.Sanat Yılı”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.30, (hbr.)

Haberde, Muhsin Ertuğrul’un 60.sanat yılı anısına bütün tiyatroların 1-10 Kasım arasında bütün oyunlarını bir geceliğine Muhsin Ertuğrul için oynayacakları bilgisi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sanat Tenkitçileri Cemiyeti Resim Yarışması”, *Dost Dergisi*, S.56, C.22, Haziran 1969, s.30, (hbr.)

Duyuru niteliğindeki bu haberde, “Sanat Tenkitçileri Cemiyeti Resim Yarışması”(s.30)’na katılım şartları, ödüller ve jüri üyelerinin bilgileri yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: En Büyük Ödülü Aldı”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.30, (hbr.)

Yazıda, seramik sanatçısı Erdoğan Ersen’in, “İtalya’da Prao Tadino Kurumu tarafından düzenlenen Uluslararası Seramik Sergisi’nde en büyük ödül olan Altın Plaketi kazanmıştır.”(s.30) haberine yer verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Politikacılar Tiyatro Dersi Almalı”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.30, (hbr.)

Yazıda, pedagog Prof. Dr. Baltacıoğlu’nun; “Politika ile uğraşan bir kişinin gerçek politikacı olabilmesi için bilimin tekniğe, yani sosyoloji ve psikoloji tekniğine dayanması gerekir.”(30) sözlerinden hareketle politikacıların iyi bir tiyatro eğitimi almalı gerektiği ifade edilmektedir. Haberde, Ertuğrul Muhsin ve Haldun Taner’in bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Orhan Kemal Moskova’da Hastaneye Kaldırıldı”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.29, (hbr.)

Fikret Otyam’dan alıntılanan haberde Orhan Kemal’in Moskova’da rahatsızlanması üzerine davetlisi olduğu “Sovyet Yazarlar Birliği”(s.29)’nin Kemal’i Yazarlar Hastanesine götürdüğü bilgisi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Picasso İspanya Diktatörü’nün İsteğini Reddetti”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.29, (hbr.)

Yazıda, Madris siyasi çevrelerinden edinilen bilgilere göre; “Büyük ressam önümüzdeki yıl açılması kararlaştırılmış olan ve son hazırlıklarına girişilen Madrid Çağdaş Sanatlar Müzesi’ne bir pano yapması hakkındaki resmi teklifi *General Franco hala sağ ve iktidarda* olduğu gerekçesiyle geri çevirmiştir.”(s.29) haberi paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Altın ve Gümüş Baykuş Yarışması Sergisi Açılıyor”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.29, (hbr.)

Yazıda, ikincisi düzenlenecek olan “Altın ve Gümüş Baykuş Yarışması”(s.29) sergisinin Taksim Sanat Galerisi’nde açılacağı haberi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Genç Sinemacıların Paralı Askerler Filmi Üzerine Bildirisi”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.29, (hbr.)

Yazıda, “Genç Sinema Topluluğu”(s.29)’nun yalan yanlış senaryolarla ülkemizde gösterime giren “Paralı Askerler”(s.29) filmini tenkit etmek için yayımladıkları bildiri yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Devlet Opera ve Balesi Sezonu 1 Ekim’de Açıyor”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.30, (hbr.)

Yazıda, Ankara Devlet Operası ve Balesi’nin 1 Ekim’de sezonu açacağı bilgisi yer almaktadır. İlk eserin “Sihirli Flüt”(30) adlı çalışma olacağı ve repertuarın; “Başta Sihirli Flüt olmak üzere Don Carlos, Katya Kabanova, Tiefland İl Travatore, Kerem ve L’ormindo ile Don Pasquale’dır.”(s.30) eserlerinden oluşacağı bilgisi paylaşılmıştır.

Ayrıca Devlet Balesi’nin de perdelerini 1 Ekim’de “Fındıkkıran”(s.30) adlı eserle açacağı haberi verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Tiyatro Sezonunu İlk Açan Tiyatro”, *Dost Dergisi*, S.58, C.22, Ağustos 1969, s.30, (hbr.)

Ankara’nın en eski ve özel tiyatrosu olan “Ankara Meydan Sahnesi”(s.30)’nin her yıl olduğu gibi 1969 yılında da sahnesine ilk açan tiyatro olduğu haberi yer almıştır.

Selçuk, İlhan, “Basında Tunceli Olayları: Pir Sultan Abdal ile Cumhuriyetin Tunceli”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.3-4, (hbr.)

Dergi, basında geniş yankı uyandıran Tunceli Olayı hakkında çıkan gazete yazılarına bu sayısında yer vermiştir. İlk haber, İlhan Selçuk imzasını taşıyan ve Cumhuriyette çıkan haberdir. Selçuk, “Tunceli Olayını”(s.3) kısaca özetledikten sonra Tunceli ili hakkında coğrafi bilgileri de paylaşmıştır.

Selçuk, Tunceli halkından da bahsettikten sonra yönetim tarafından bu halkın düşman görülmesini ağır bir dille eleştirmektedir. Yasaklamalarla iktidarın bir yere varamayacağını altı çizilmektedir. “Anadolu’nun dörtüzyıllık Pir Sultan Abdal’ını Anadolu’ya yasaklamak isteyen bir siyasi iktidar Anadolu’nun iktidarı olabilir mi?

Olur diyenler, yalnız millete ve tarihe değil, Türk Edebiyatı'na karşı da en büyük yalanı söyleyenlerdir.”(s.4) sözleriyle yazı sonlandırılmaktadır.

Orhon, Orhan Seyfi, “Basında Tunceli Olayları: Ocaklı İsyanı”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.4-5, (hbr.)

Bu yazıda, Orhon, Tunceli’de Pir sultan Abdal temsilinden çıkan olayların Ocaklı İsyanı’nı anımsattığını söylemektedir. Şu nokta itibariyle de benzerlik açıklanmaktadır: “Bu olay şu bakımdan Ocaklı İsyanı’na benziyor ki, zorbalara merkez polis karakolunu sarmışlar, kendilerine karşı koyan iki polisle jandarmanın teslimini istemişlerdir.”(s.4)

Bu durumun tipik bir Ocaklı İsyanı olduğunu vurgular yazar.

Fenik, Advıye, “Basında Tunceli Olayları: Pir Sultan Abdal”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.5-6, (hbr.)

Advıye Fenik *Son Havadis* gazetesinde çıkan bu yazısında, Tunceli Olayları’nı bu noktaya tiyatro topluluğunun oyuncularının getirdiği fikrini savunmaktadır. Aşırı solun sebep olduğu olaylardan biri olarak yorumlamaktadır Tunceli Olayı’nı. Yazar, iddialarına şöyle devam etmektedir: “Cevap versinler bakalım. Tunceli TİP Milletvekili aday adayının, Pis Sultan Abdal Oyunu’nda işi ne? TİP İl Başkanı’nın oarada rolü ne? Bunlar herkesi asıl maksadı çakmayacak kadar, Abdalların sultanı mı zannederler? Nitekim güzel sanatların en önemli kısmı olan tiyatro burada büyük bir faciaya çevrilmiştir. Ölenler, yaralananlar, tutuklananlar olmuştur.”(s.5)

İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: Yine Alevi-Sunni Çekişmesi mi?”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.6, (hbr.)

Yeni Gazete’nin 26.08.1969 tarihli bu yazısında Tunceli Olayları sebebiyle yeni bir Alevi-Sunni çekişmesinin ortaya çıkartılıp çıkartılmayacağı fikri üzerinde durulmaktadır. Olayın bu noktaya gelmesinin, bazı fırsatçıların ekmeğine yağ sürebileceği tehlikesine yol açacağı ifade edilerek dikkat edilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir.

Gençosman, Budak, “Basında Tunceli Olayları: Gericinin Alın Yazısı”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.6-7, (hbr.)

Yeni Gün gazetesinde çıkan bu haberde, Tunceli Olayları'nın perde arkasında gerici zihniyetli kişilerin oldukları ve bu kişilerin başka olaylarda da başrol oynadıkları söylenmektedir. Yazar bu kişilerin kimler oldukları sorusunu sorup yine kendisi cevaplar. “Kimlerdir bunlar? Konya olaylarını, kanlı pazarları yaratanlar, öğretmen kurultayını basanlar! Komando adı takılmış ve gericiilere satılmış şarlatanlar. İmam hatip yetiştirmesi türediler. Gerici iktidarın maşaları.”(s.6)

Yazar, bu olayların ilericilere asla zarar vermeyeceğinin hatırlatmasını yaparak yazısını sonlandırır.

İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: Devrimci Avukatlar Tunceli'ye Gittiler”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.7, (hbr.)

Haberde, Tunceli'de nezarete tutulan Halk Oyuncularının serbest bırakılması için bir grup genç devrimci avukatın onları savunmak için Tunceli'ye doğru yola çıktıkları bilgisi yer alır.

Dinçer, Mehmet, “Basında tunceli Olayları: Bu Tiyatro Serkeşliği Önlenmelidir”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.7-8, (hbr.)

Tanin gazetesinde çıkan Mehmet Dinçer imzalı bu yazıda, Tunceli Olayları'nın asıl faillerinin komünistler olduğunu ve bunların birkaç ipsizi toplayarak Anadolu'ya saldıklarını iddia etmektedir. “Komünistler iki üç senedir, yeni bir anarşi kaynağı buldular. Üç dört ipsizi, bir iki histerikle yan yana getirip salıveriyorlar Anadolu'ya... Tiyatroymuş! Halkı uyarıyorlarmış! Sanat yapıyorlarmış!”(s.7)

Haberde, bu kişilerin asıl amaçlarının tiyatrodan çok olay çıkartarak kargaşa ortamı hazırlamak olduğu ifade edilmektedir.

T. D. “Basında Tunceli Olayları: Komünist Oyunbozanlar”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.8, (hbr.)

27.08.1969 tarihli *Adalet* gazetesinde çıkan haberde, “O biçim gazete”(s.8) diye tabir edilen gazetelerden birinde bu tiyatro perdesinin arkasına saklanarak ko-

münizmin yayılmaya çalışmasını engelleyen dönemin valisinin “Sanat Düşmanı”(s.8) olarak ilan edilmesi kınanmıştır.

Asilyazıcı, Hayati, “Basında Tunceli Olayları: Sanat”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.8, (hbr.)

Akşam gazetesinde Hayati Asilyazıcı imzasıyla çıkan bu haberde, Tunceli ve Elazığdaki yerel yöneticilerin iktidarın baskı metodlarına çanak tutar gibi sanatsal faaliyetleri yasaklama yoluna gittiklerinden şikâyet edilmektedir. Son bir yıldır Ankara’da görülen ve gittikçe Doğu Anadolu’ya yayılan bu tutumun anlamlı ve düşündürücü olduğu sonucu çıkartılmıştır.

Erdem, Galip, “Basında Tunceli Olayları: Mezhepçilik Kışkırtması”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.8, (hbr.)

Haberde, Türkiye’de aşırı sol grupların insanları ayrımcılığa götüren bir tutum içine girdikleri ve Tunceli Olayları’nın da bunun bir yansıması olduğu görüşü savunulmaktadır. “Aşırı sol, Türk Milletini sonu gelmez bir kardeş kavgasına sürüklemek için akla gelecek yolların hepsini denemek inadından vazgeçmiyor... Aşırı sol, Alevilerin haklarını korumak maskesi altında, milli birliğimizi parçalamanın peşinde koşuyor...”(s.8)

Yazıdan anlaşılacağı üzere Tunceli Olayları’na yerel yönetimin değil de kardeş kanı akıtmaktan geri durmayan millet düşmanlarının sebep olduğu vurgulanmaktadır.

Faik, Bedii, “Basında Tunceli Olayları: HO!..”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.9, (hbr.)

Haberde, çıkan olayların tek sorumlularının “Halk Oyuncuları”(s.9) oldukları vurgulanmaktadır. Bu tiyatro topluluğunun asıl amaçlarının sanat değil de gittikleri her yerde anarşi ve huzursuzluk çıkartmak oldukları ifade edilmektedir.

Kemal, Mehmed, “Basında Tunceli Olayları: Ne Oluyor Vali Bey”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.9, (hbr.)

Yazıda, Tunceli Olayları’na sebep olan “Pir Sultan Abdal”(s.9) oyununun bir yıldır Ankara’da sorunsuzca oynanmasına rağmen aynı oyunun Tunceli ve Elazığ’da

olaylara sebep olması ve yasaklanması irdelenmektedir. Yazar, bu yasaklayıcı tutum içinde olan tunceli Vali'sini kınadığını ve davranışını beğenmediğini ifade etmektedir.

Kabaklı, Ahmet, “Basında Tunceli Olayları: Doğu'daki Oyun”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.9-10, (hbr.)

Yazıda, Tunceli Olayları'na sebep olan asıl kişilerin tiyatro topluluğunu oluşturan oyuncular olduğu söylenerek bu kişiler ağır bir dille eleştirilmektedir. Seçim öncesinde ülkede isyan ve ihtilal çıkartıp “Sovyet Tiranlığı”(s.10) hayali kurmak olduğu vurgulanır. Oyun içinde yer alan Pir Sultan'ın şiirlerinden örnekler veren yazar, mısraların değiştirilerek komünist lehçede sunulduklarını savunmaktadır.

İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Denemesi”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.10-11, (hbr.)

Yazıda, Tunceli Olayları'nın basit bir zabıta vakası olmadığı ve spontane gelişmediği üzerinde durulmaktadır. Bu olay, komünistlerin sistemli bir oyunu olarak değerlendirilmektedir. “ ... komünist merkezlerin bütün Türkiye'yi hedef alan sistemli çalışmalarının, hazırlıklarının sadece bir safhası ve bu zincirin bir halkasıdır. Dolayısıyla, olayı tâli unsur ve hazırlayıcı sebepleriyle mütalaa etmekte fayda vardır.”(s.10)

Soysal, İlhami, “Basında Tunceli Olayları: Gece Gelen Telgraf”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.11, (hbr.)

Soysal, 28.08.1969 tarihli *Akşam* gazetesinde çıkan bu yazısında “TİP Elazığ İl Başkanı Avukat Lütfü Yüzbaşıgil”(s.11)'in gönderdiği telgrafı paylaşmış ve akabinde durumu değerlendirmiştir. Soysal'a göre valilerin, yöneticilerin, buldukları illerde asayiş sağlama yükümlülükleri vardır. Ama bu sorumluluk yöneticileri sansürcü ve yasaklayıcı tutumlar içerisine sokmamalıdır. Bunun aksi yönde davranış yazar açısından anayasal bir suç olarak görülmektedir.

Fatay, “Basında Tunceli Olayları: Politika”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.12, (hbr.)

Farklı bir açıdan Tunceli Olayları'na yaklaşılacak bu yazıda Atatürk devrinde halk arasında alevi-sunni gibi ayrımcı çatışmaların olmadığı dikkatlere sunulmakta-

dır. Demokrasinin politikacılığı hortlattığı ve Türk toplumunu ikiye böldüğü görüşü ön plana çıkartılmaktadır.

Soysal, İlhami, “Basında Tunceli Olayları: Demirel’e Açık Nağme”, *Dost Dergisi*, s.59, C.22, Eylül 1969, s.12-13, (hbr.)

Yazıdan anlaşılacağı üzere İlhami Soysal, Tunceli Olayları’nı, gıyaben gazete köşesinde Süleyman Demirel’e yazdığı bir mektupla anlatmaya çalışmış ve olayın sorumluluğunu Süleyman Demirel’e yüklemiştir. Yazar, Demirel’e; “Kanlı Pazar’dan Akhisar olaylarına, Kayseri olaylarından Konya olaylarına, Elbistan olaylarına kadar pek çok olayı...”(s.13) kendi iktidarı döneminde olduğunu hatırlatarak kendi yönetim anlayışını sorgulamasını istemektedir.

Doğan, Güzin, “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Olayları”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.13-14, (hbr.)

Yazıda, basında geniş yer bulan Tunceli Olayları konusu ele alınmış; adli soruşturmanın başlatıldığı ve bu yüzden bir hükümde bulunmanın yanlış olacağı ifade edilmiştir.

Özdek, Refik, “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Olayı”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.14, (hbr.)

Haberde, Tunceli Olayı’nın art niyetli insanların bir plânı olduğu yorumu yapılmıştır. Bu oyunun, Pir Sultan Abdal’ın hayatını veya sanatını sahnelemekten uzak olduğu, bölücülük ve kışkırtıcılık gibi art niyetleri barındırdığı ifade edilmektedir.

Berker, Şinasi N., “Basında Tunceli Olayları: Giderayak!..”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.14, (hbr.)

Şinasi N. Berker imzalı *Ulus* gazetesinde çıkan kısa haber yazısında yazar şu sözleri söylemiştir: “Tunceli Valisi’nin vazifesinden alınması isteniyormuş... Erol Yavuz’z Pir Sultan Abdal’ın diliyle hitap etmenin tam sırası: Yürü bre Vali paşa senin de çarkın kırılır.”(s.14)

Aysev, Yaşar, “Basında Tunceli Olayları: Dar Boğaz”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.14, (hbr.)

Haberde, ekonomik sıkıntılarla boğuşulan Türkiye’de bir de Tunceli Olayı gibi olayların olmasının son derece üzücü olduğu ifade edilmiş; bu içine düştüğümüz dar boğazdan kurtuluşun ise yöneticilerin sağ duyulu tavırlarında yattığına kanaat getirilmiştir.

Altan, Çetin, “Basında Tunceli Olayları: İşte Size Demokrasi Örnekleri”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.15, (hbr.)

Haberde, Tunceli Olayları sırasında tiyatro oyuncularından bir kadına yapılan işkence gündeme getirilerek; “Türkiye Cumhuriyeti Demokrasisi yaftasının arkasında yatmakta olan ortaçağ işte budur.”(s.15) yorumu yapılmıştır.

İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: Bu Ne Vahşet”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.15, (hbr.)

İsimsiz olarak 30.08.1969 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde çıkan bu haberde, Tunceli Olayları vahşet olarak değerlendirilmiştir.

İsimsiz, “S.B.F. ve Hukuk Öğretim Üyeleri tutuklu Bulunan Halk Oyuncularına Telgraf Çektiler”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.15, (hbr.)

Haberde, “Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültesi üyeleri”(s.15)’nin Tunceli’de tutuklu olan “Halk Oyuncuları”(s.15) ekibine gönderdikleri telgrafa yer verilmiştir. Telgrafta özet olarak; Türk toplumunu geriye götürme emelinde olan iç ve dış kuvvetlerden ülkenin kurtulması adına tiyatro topluluğunun her zaman yanlarında olacağı yer almaktadır.

Soyuer, Halil, “Tunceli’nde Yaratılan Vahşet”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.16, (hbr.)

Yazıda, Tunceli Olayları dolayısıyla sorumlu olan yönetici kişilerin bir an önce gerekli hukuki işlemlere tabi tutulması gerektiği vurgulanmaktadır. Görevi suçluları yakalamak olan bir teşkilatın, içindeki suçluları barındırmaması ve müdafa etmemesi gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

**İsimsiz, “Basında Tunceli Olayları: İsveç Basını Tunceli Olayını Yeri-
yor”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.16, (hbr.)**

Haberde, Stockholm’den Orhan Sunar’ın bildirdiğine göre; Tunceli’deki olayların İsveç’te geniş yankı uyandırmıştır. “Dagens Nyheter”(s.16) gazetesi olaylar için şunları söylemektedir: “Tiyatro oyuncularına yapılan bu kötü muamele için kimin emir verdiği cevaplanamayan bir sorudur. Bu, Türkiye seçimlerini ve propagan-
da hareketlerini etkileyecek bir başka olaydır.”(s.16)

**Velidedeoğlu, Prof. Dr. H. V., “Basında Tunceli Olayları: Tunceli Olayı
ve Hukuk”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.17, (hbr.)**

Haberde, Velidedeoğlu, gazetelerden takip ettiği Tunceli Olayları karşısında büyük bir üzüntü içine düştüğünü ifade etmektedir. Hukukun üstünlüğünün çiğnen-
diği kanısını taşıyan yazar, olayı hukuksal açıdan irdelemektedir. Bu gibi olayların; “Türk toplum hayatının, Türk ahlâkının, Türk ulusal varlığının temelini konulmuş olup, hukuk ve adalet düzenini ve dolayısıyla Türklüğü kökünden yok etme tehlikesi taşıyan birer atom bombasıdır.”(s.18) niteliği taşıdığı yorumu yapılmaktadır.

**Mercan, Mehmet, “Basında Tunceli Olayları: Sorumlu Emniyet Müdürü
ve Validir”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.18-19, (hbr.)**

Haberde Mehmet Mercan Tunceli Olayı ile ilgili bazı detay bilgileri okurlarla paylaşarak bunların asıl sorumlularının yöneticiler olduğunu ifade eder. İddiasında daha da ileri giden yazar; “Dediğim gibi Pir Sultan oyunu sadece bir bahane olmuş ve oyunun oynanması değil yasaklanmasının olaylara yol açabileceği hesaplanmıştır.”(s.19) diyerek olayların bilinçli bir komplo olduğunun altını çizer.

**Mercan, Mehmet, “Basında Tunceli Olayları: Emniyet Müdürü ve Polis
Halka Ateş Ediyordu”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.19-21, (hbr.)**

Haberde, Tunceli Olayı özetlenerek polisin ve amirlerin tutumları masaya yatırılmıştır. Yazar, polisin halka türlü işkenceler yaptığını ve hatta halkın üzerine ateş açtığını söylemektedir. “Polislerin bir kısmı da başlarında emniyet müdürü Nail Bozkurt olduğu halde karakolun pencerelerinde mevzilenmiş ve ellerindeki çıplak tabancalarını halka doğrultmuşlardı. Zaten bu durum halkı çileden çıkartmış <arkadaşlarımızı verin> isteğine Emniyet Müdürü’nün alaylı bir şekilde <gelin de arkadaşları-

nızı alın> diye karşılık vermesi ise bardağı taşıran son damla olmuş nümâyişlerin şiddetini arttırmasına yol açmıştı. Bu anda ortalık karışmış ve emniyet kuvvetlerinden halkın üzerine yayılım ateşi açılmış halk da karakolu ve içindekileri taşlamaya başlamıştır.”(s.20)

Mercan, Mehmet, “Basında Tunceli Olayları: Yapılan İşkenceler”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.21, (hbr.)

Yazıda, Tunceli Olayları esnasında ve sonrasında karakolda bulunan kişilere yapılan işkenceler ele alınmıştır. Vali ve savcılık tarafından Emniyet Müdürlüğüne verilen emirlere rağmen “... sanıklara işkence yapıldığı, işkencelerin derhal durdurularak sanıkların en kısa zamanda adliyeye sevkedilmeleri istendiği ve emredildiği halde işkenceler, falakalar devam etmiş ve üç gün nezarete alıkonulmuşlardı.”(s.21)

Yazıda, bazı kimselere hastane tarafından verilen garip raporların da olduğu bilgisi paylaşılmıştır.

Şengil, Salim, “Basın Basın Diye”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.27, (hbr.)

Şengil, *Dost Dergisi* adına kaleme aldığı bu yazısında Tunceli Olaylarını değerlendiren gazeteleri ve yazarlarını konu edinmektedir. Haberde, bazı gazete ve yazarlar ağır bir dille eleştirilmektedir. “Tunceli olayları üzerine İstanbul ve Ankara basınında çıkan hemen hemen bütün yazıları toplamaya, tarafsız bir gözle okuyucularımıza sunmaya çalıştık. Sonucu çok acı olarak gördük ki: Birkaç namuslu gazete ile yazardan başka doğruları gören yok. Üstelik doğruları görmelerinden vazgeçtik, olayları istedikleri gibi evirip çevirip halka yutturmaya çalışanlar çoğunlukta. Komünist parmağı mı demediler, ayaklanma mı demediler, halkı kışkırtıyorlar kardeşi kardeşe kırdıracaklar mı demediler, sözün kısası dediler de dediler.”(s.27)

İsimsiz, “T. Hukuk Kurumu Ne Diyor”, *Dost Dergisi*, S.59, C.22, Eylül 1969, s.28, (hbr.)

Haberde, “Türk Hukuk Kurumu, Tunceli’de Halk Oyuncuları topluluğunun bir oyununun yasaklanmasını ve sanatçıların insanlık dışı işlemlere uğratılmasını hukuk ve devlet düzenimizin geleceği açısından üzerinde önemle durulması...”(s.28) gerektiği ve bu konuda bazı açıklamalar yapma gereğini hissettiği bilgisi yer almak-

tadır. Kurum, gerekçelerini sıraladıktan sonra tarafsız bir İçişleri Bakanı'nın olaya el atarak ve tarafsız bir idare kurarak pozitif yönde hizmet edebileceği yorumu yapmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Güner Sümer AST’ın Yeni Dönem Oyunlarını Anlatıyor”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.29, (hbr.)

Haberde, Güner Sümer’in Ankara Sanat Tiyatrosu’nun yeni dönem oyunları hakkındaki açıklamalarına yer verilmiştir. Sümer, tiyatronun ilk perdesi, “Orhan Kemal’in Eskici Dükkânı”(s.29) adlı oyunuyla açılacağını ve bunu “Orhan Asena’nın yazdığı Simavlı Şeyh Bedrettin”(s.29) adlı oyunuyla takip edeceğini söylemiştir.

Haberin devamında oynanacak diğer oyunların da bilgileri paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Yapı Kredi’nin Edirne Filmini Ayakta Alkışladılar”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.29, (hbr.)

Yazıda, “Lugano Gölü kenarında İtalya’nın Camione şehrinde 24-26 Eylül tarihleri arasında yapılan ‘Milletlerarası Turistik Filmler Festivalinde’ Yapı ve Kredi Bankası’nın yaptırdığı *Edirne* adlı dökümanter film, sanat zenginliği üzerine yapılmış en güzel film seçilerek altın madalya kazanmıştır.”(s.29) haberi verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Nisa Serezli Ankara’da”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.30, (hbr.)

Haberde, Nisa Serezli’nin, oyunculuğuyla büyük beğeni toplayan “Tatlı Kaçık”(s.30) adlı oyunu oynamak için 1-15 Eylül 1969 tarihleri arasında Ankara’ya geldiği ve oyunu AST’da oynayacağı bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Fotoğraf Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.30, (hbr.)

Yazıda, Hayati Asilyazıcı’nın 21 Ekim’de “İstanbul Yapı Endüstrisi Merkezi’nde Sovyet Tiyatrosu Fotoğrafları”(s.30) sergisini açacağı haberi paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: İstanbul Operası Midas’ın Kulakları ile Perdelerini Açıyor”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.30, (hbr.)

Yazıda, İstanbul Operası’nın bu yılki ilk eserinin “Çeşmebaşı’nın bestecisi Türk orkestra şefi Ferit Tüzün’ün *Midas’ın Kulakları*”(s.30) adlı operası olacağı bilgisi yer alır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Kitap Festivaline 70 Bin Kitap Gönderildi”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.30, (hbr.)

Haberde, Fransa’nın Nice şehrinde yapılan “Kitap Festivali”(s.30)’ne 12 ülkeden 776 yazarın toplamda yetmişbin kitap gönderdiği yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: İbni Sina Aşk Dersi Veren Bir Kitap Yazmış”, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.30, (hbr.)

Haberde, Leningrad Üniversitesi Türkoloji Bölümü öğretim üyelerinin şimdiye dek ortaya çıkmamış olan ve İbn’i Sina’ya ait olduğu söylenen açık seçik bir eseri bulduklarının bilgisi yer alır. Aşk dersi veren eserin 1002 yılında yazıldığı ve konuyla ilgili minyatürlerle desteklendiği bilgisi haberde paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Birlik Sahnesi Bildirisi”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.27, (hbr.)

Dergi, “Ankara Birlik Sahnesi”(s.27)’nin kendi salonlarında bir toplantı düzenleyip bildiri sunduklarını ifade ettikten sonra sunulan bildiriye aynen sayfasına taşımıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Sanat Tiyatrosu’nun Basın Toplantısı”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.27, (hbr.)

Yazıda, geçen ay Ankara Sanat Tiyatrosu’nda oynanan “Simavnalı Şeyh Bedrettin”(s.27) adlı oyun üzerine bir basın toplantısı düzenlendiği bilgisi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Devlet Tiyatrolarında Onbir Telif Eser Oynuyor”, *Dost Dergisi*, s.61, C.22, Kasım 1969, s.28, (hbr.)

Haberde, Devlet Tiyatrosu’nun “Sular Aydınlanıyordu”(s.28) adlı iki bölümlük eserle birlikte programındaki telif eser sayısını onbire çıkarttığı bilgisi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Eskişehir’li Gençler Tiyatro Kurdular”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.28, (hbr.)

Tamamen amatörlerden oluşan Eskişehirli gençlerin kurduğu “Sahne 1”(s.28) adlı grubun 11 Kasım Salı günü perdesini “Çürük Elma”(s.28) adlı oyunla açacağı haberi yapılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Malatya Tiyatrosu Perdesini Açıyor”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.28, (hbr.)

Yazıda, dört yıldır hizmet veren Bölge Tiyatrosu’nun bu yıl perdelerini Malatya’lı yazar “Mehmet Gökçen’in *Selahattin Eyyubi*”(s.28) adlı oyunuyla açacağı haberi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: 4 Santim Boyundaki Tablo 6,5 Milyon Liraya Satıldı”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.28, (hbr.)

Haberde, Hollandalı ressam Hans Holbein’in yaptığı bilinmeyen kız portresinin Londra’da bir müzayedede 6,5 milyon liraya satıldığı bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Nureyev Kendisine Çarpan Balerini Tokatladı”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.28, (hbr.)

Yazıda, genç balerinlerden “Giovanna Lisa Mariani”(s.28)’nin bir oyun sırasında Rudolf Nureyev’e çarptığı ve Nureyev’in de kendisini tokatlaması üzerine onu dava ettiği haberi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara Yenişehir Tiyatrosu Açıldı”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.28, (hbr.)

Yazıda, 1969-70 mevsimini açan Ankara Yenişehir Tiyatrosu’nun ilk iki oyun için yönetmen “Sermet Çağan”(s.28)’la anlaştığı haberi verilerek; tiyatronun perdelerini “Bertold Brecht’in *Carrar Ana’nın Silahları* ve Trangott Krischke’nin *Yaşayan Ölüler* adlı oyunuyla”(s.28) açtığı ifade edilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Yıldırım Önal da Tiyatro Kurdu”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.28, (hbr.)

Yazıda, bir süre önce Devlet Tiyatrosu’ndan ayrılan aktör Yıldırım Önal’ın “Büyük Ankara Tiyatrosu”(s.28) adı altında bir tiyatro kurduğu haberi yer almıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Adana Tiyatrosu Yeniden Açılıyor”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.28, (hbr.)

Yazıda, kapatılan Adana Şehir Tiyatrosunun yeniden açılması için harekete geçildiği; bu iş için kurulan üç kişilik komisyonun Devlet Tiyatroları ve İstanbul Şehir Tiyatroları yöneticileriyle her ayın on gününü paylaşmak üzere anlaşmaya vardıkları haberi verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Ankara’da İki Kişilik Gezici Opera Kuruldu”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.28-29, (hbr.)

Haberde, Türk Opera tarihinde ilk defa Ankara’da iki kişilik “Gezici Opera”(s.28) kurulduğu ifade edilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Bademler Köyü Tiyatroya Kavuştu”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.29, (hbr.)

Yazıda, Türkiye’nin büyük şehirlerden birisi olan İzmir’de hali hazırda olmayan özel tiyatro binasına, İzmir’in bir köyünün sahip olduğu haberi yapılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: İtalya’da İlgi Uyandıran Antoloji”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.29, (hbr.)

Yazıda, Avrupa’nın son dönemde faydalandığı Türk kaynaklarına edebiyatın da eklenmesinin gurur verici olduğu söylenmektedir. Haberin ayrıntısında, doğu kültürü ve edebiyatı alanında sayısız eserleriyle tanınan ünlü Türkolog “Alessio Bombacci”(s.29)’nin 530 sayfalık “Türk Edebiyatı”(s.29) adlı eserinin yayımlandığı ve Fransızcayla İngilizceye de çevrildiği ifade edilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Yapı ve Kredi Bankası’nın Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.29, (hbr.)

Haberde, Yapı Kredi Bankası’nın “Yazma Eserlerde Süsleme Sanatı”(s.29) başlığıyla açmış olduğu serginin ilanı yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Muhsin Ertuğrul’un 60.Sanat Yıldönümü”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.26, (hbr.)

Yazıda, Muhsin Ertuğrul’un 60.sanat yıldönümü çerçevesinde Kültüründe yapılan programa İstanbul’lu sanatçıların alınmayışının üzüntü yarattığı ifade edil-

miştir. Sanat hayatına harcadığı 60 yılın anısına “Muhsin Ertuğrul’a Saygı”(s.26) kitabının da çıktığı haberi verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: İlhan İskender Armağanı”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.26, (hbr.)

Haberde, İlhan İskender Armağan ödülllerinin ikinci turda belli olduğu; buna göre “... en başarılı oyun yazarı *Utanç Dünyası* ile Recep Bilginler, en başarılı kadın oyuncu *Sizi Çok Seviyorum Madam* oyunundaki rolüyle Suna Selen, en başarılı erkek oyuncu *Oliver*’deki oyunuyla Erol Günaydın kazandı.”(s.26) olduğu aktarılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: “Düşenin Dostu Oyunu Savcılıkca İncelenecek”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.26, (hbr.)

“Gülriiz Sururi-Engin Cezzar topluluğu tiyatrosunda bir süreden beri oynanan *düşenin dostu*”(s.26) adlı oyunun müstehcenlik içerdiğinden dolayı savcılık tarafından inceleneceği haberi verilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Bir Operada 19 Tıbbiyeli”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.26, (hbr.)

Yazıda, tıp fakültesindeki öğrencilerin harçlıklarını çıkartabilmeleri için akşamları “Kültür Sarayı”(s.26)’nda tiyatro oyunları sergiledikleri haberi yapılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Fındıkkıran Balesi Büyük İlgi Gördü”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.26-27, (hbr.)

Devlet Balesi tarafından temsil edilmekte olan “Fındıkkıran”(s.26) balesine artan ilgiden dolayı yöneticilerin, ayda iki sefer balenin gösterilmesine karar verdikleri bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Çocuk Resimleri Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.27, (hbr.)

Yazıda, resim öğretmeni “Hasan Kavruk”(s.27)’un uzun yıllar sonucunda derlediği çocuk resimlerini, 31 Aralık 1970 gününden 24 Ocak 1970 tarihine kadar “Çocuk Gözüyle Anadolu”(s.27) sergisinde sergilediği haberi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Praxiteles’in Ünlü Çıplak Venüs Heykelinin Türkiye’de Bulunduğu Sanılıyor”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.27, (hbr.)

Yazıda, “Long Island Üniversitesi arkeoloji profesörü İris Love”(s.27)’in yaptığı açıklamaya dayanılarak Muğla’da yapılan kazılar sonucunda Praxiteles’in yapmış olduğu “Çıplak Venüs”(s.27) heykelinin gömülü olduğu “Enide”(s.27) tapınağının meydana çıkartıldığı söylenmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: 19. Yüzyıl Türk Edebiyatında Türk Kadınları”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.27, (hbr.)

Yazıda, Emel Sönmez’in “19. Yüzyıl Türk Edebiyatında Türk Kadınları”(s.27) adlı kitabının Hollanda’da “E. J. Brill Yayınevi”(s.27) tarafından basıldığı haberi verilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Picasso Dar Gelirliler İçin Sergi Düzenledi”, *Dost Dergisi*, S.63, C.22, Ocak 1970, s.27, (hbr.)

Yazıda, “Rutlad Sanat Galerisi”(s.27)’nde yalnızca ucuz fiyata satılması için Picasso tarafından hazırlanan seramiklerin görücüye çıktığı haberi verilmiştir.

Uysal, Halil, “Sanat Sanatçılar: İlginç Bir Topluluk Yeni Dünya Oyuncuları”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.28-29, (hbr.)

Yazıda, “Yeni dünyaya giden yolu aydınlatmak zorundadır sanat. Toplumsal uyanışın önünde gitmelidir hep.”(s.28) düsturuyla ortaya çıkan “Yeni Dünya Oyuncuları”(s.28)’nin *Carrar Ananın Silahları* adlı oyunları TÖS salonunda seyircisiyle biraraya geldikleri haberi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Muhsin Ertuğrul Halkevlerine İşbirliği Teklifinde Bulundu”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.29-30, (hbr.)

Yazıda, Türk tiyatrosunun kurucularından olan Muhsin Ertuğrul’un Halkevlerine bir mektup yazarak yurt genelinde tiyatroyu geliştirmek için birlikte hareket edebileceklerini söylemektedir.

Yazıda yer alan bir başka haberde ise “1965 yılında kurulan Ordu Belediyesi Karadeniz Tiyatrosu, bu yıl perdelerini Başar Sabuncu’nun *Şerefiyet* adlı oyunu”(s.30) ile açtığı bilgisi yer almıştır.

Pulur, Hasan, “Geçen Ayın İçinden: Hazret-i Hafiye Haysiyet Divanında”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.2, (hbr.)

Bu haber yazısında Hasan Pulur, “Hazret-i Hafiye”(s.2) diye bir olgunun olduğundan ve bu olgunun; Parti toplantıları basılırken, milletvekillerinin çekmeceleri altüst edilirken, “Kanlı Pazar”(s.2) eylemi gerçekleşirken, Kayseri’de öğretmen kongresi basılırken hep adaletten dem vurup çaresizce hiçbirşey yapmadan adaletle sığındığından dem vurulmaktadır.

Baban, Cihad, “Geçen Ayın İçinden: Hüseyin Rahmi’ye Ağıt”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.2-29, (hbr.)

Bu haber yazısında yazar, “Bayram”(s.2) gazetesinde çıkan Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın evinin müze olamayacağı haberi üzerine bunu kabullenemeyeceğini ifade ederek üzüntüsünü dile getirmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Saray Halı Seccadeleri Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.30, (hbr.)

Yapı ve Kredi Bankası’nın Galatasaray Galerisi’nde düzenlediği sergilerin “62. Topkapı Sarayı Müzesi’nden *Saray Halı Seccadelerine*”(s.30) ayrıldığı haberi yapılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: “İ.T.Ü. Tv’sinde Sait Faik’i Anma Programı Düzenlendi”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.30, (hbr.)

Yazıda, geçen ay Devlet Tiyatrosu sanatçısı Kerim Avşar’ın İTÜ televizyonunda, Sait Faik’i anma programı yaptığı haberi yer almıştır.

Dost, “sanat Sanatçılar: “Karagöz-Türk Gölge Oyunu ve Modern Tiyatro”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.30, (hbr.)

Haberde, Güney Almanya Stuttgart Radyosu’nun “Karagöz Türk Gölge Oyunu ve Modern Tiyatro”(s.30) başlıklı bir program yayımladığı yer almaktadır. Daha

sonraki günlerde aynı radyonun ünlü Türk ozanı “Fazıl Hüsni Dağlarca’yı dinleyicilerine”(s.30) tanıttığı ifade edilmiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Fellini ‘Sairikon’ da İlhan Mınaroğlu’nun Müziğini Kullandı”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.30, (hbr.)

Haberde, ünlü İtalyan rejisörü Federico Fellini’nin son yaptığı “Satirikon”(s.30)’da “Türk besteci İlhan Mınaroğlu’nun iki bestesini fon müziği olarak...”(s.30) kullandığı bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Newyork’da Yunus Emre Programı Düzenlendi”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.30, (hbr.)

Yazıda, “15 Ocak 1970 günü, Newyork’ta Carneige binasında, Talat Sait Halman, Yunus Emre’nin sanatı hakkında İngilizce bir konferans vermiş ve yunus’un şiirlerinden çeviriler okumuştur.”(s.30) haberi yer almıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: “Selmin Başak’ın Fotoğraf Sergisi”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.30, (hbr.)

Haberde, Selmin Başak’ın yurt içinde ve yurt dışında çekmiş olduğu fotoğrafları “OR-AN Galerisi”(s.30)’nde sergilediği söylenmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Mobil Resim Yarışması Açtı”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.30, (hbr.)

Yazıda, “Geçtiğimiz ay, Mobil Oil T.A.Ş Türk ressamaları arasında Türkiye’nin turistik görüntüleri ve yaşantısını yansıtmak amacıyla bir yağlı boya resim yarışması düzenlemiştir.”(s.30) haberi yapılmıştır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Kıpırdanma mı?”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.30, (hbr.)

Haberde, aylık edebiyat dergilerine gazetelerinde eklendiği; *Cumhuriyet* ve *Ulus* gazetelerinin sanat sayfalarını okurlarla buluşturmaya başladıkları söylenmektedir. Yazar, haberin detayında bu durumun hem olumlu hem de olumsuz yanlarından da bahsetmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Öyküde Ne Var”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.30, (hbr.)

Yazıda, artık dergilerde modası geçmiş beğenilerin ürünlerinin yer kapladığı ve öykü türünde de bu durumun devam ettiği ifade edilmiştir. “Özellikle Varlık ve Hisar dergilerinde artık iyice kullanılmış, pörsümüş öykü anlayışlarının sürdürüldüğünü görüyoruz.”(s.30) cümlesiyle de durum izah edilmeye çalışılmıştır. Yazar, bu tutumun öykü ödülleri konusunda da belli duyarlıklar çerçevesinde devam ettiğini bir örnekle açıklamıştır. “... Bakın yukarıda dediklerime uygun bir olay oldu. Sait Faik Armağanı bu yıl Zeyyat Selimoğlu’na verildi. Ülkemizde her yıl ödül veren birkaç kurum var. Dikkat edilirse, her yıl o kurumlarda armağanlar çoğunlukla belli duyarlıklara yatkın kişilere veriliyor. Yeni duyarlıklara, anlayışlara kapılar kolay kolay açılmıyor.”(s.31)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Su Ustası Miraç”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.31, (hbr.)

Yazıda, “Füruzan’ın Yeni Dergi’de çıkan *Su Ustası Miraç* (Yeni Dergi, sayı 67, Nisan 1970)”(s.31) öyküsünün diğer öykü anlayışlarından farklı olarak Yaşar Kemal vb. öykü anlayışına yakın durduğu söylenmektedir. Yazar, adı geçen öykünün okunması ve üzerinde durulması gereken bir eser olduğunu iddia etmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Hırsız”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.31, (hbr.)

Yazar, Yaşar Kemal’in “Hırsız”(s.31) öyküsünün diğer öyküleriyle karşılaştırıldığında çok zayıf kaldığını söyleyerek okunmamasını tavsiye etmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Umutsuzluk Pusuda”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.31, (hbr.)

Haberde, Ataol Behramoğlu’nun *Halkın Dostları* dergisinde umutsuzluk üzerine kaleme aldığı yazıdan bahsedilmektedir. Behramoğlu’nun çok keskin çizgilerle umutla umutsuzluğu ayırdığı ifade edilmektedir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sanat Sevenler Derneği Yılın Oyuncularını ve Sanatçılarını Seçti”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.31, (hbr.)

Haberde, Sanat Sevenler Derneği'nin geleneksel tiyatro ödüllерinin sahiplerini bulduğu açıklanmıştır. Habere göre, en iyi oyun yazarı ödülü Oktay Rıfat'a, en iyi rejisör ödülü “Dönemin en iyi reji çalışmasının Cüneyt Gökçer'in *Cadı Kazanı* olduğuna karar vermiş ancak bu sanatçının yönetmeliğe göre aynı armağanı üç yıl önce aldığı gerekçesiyle başka bir reji çalışmasını aynı değerde bulamadığı için bu dalda armağan verilmemesine karar verilmiştir.”(s.31), en iyi erkek oyuncu ödülüne “Salih Canar'ın *Gece Bekçileri*” ve Cüneyt Gökçer'in *Damdaki Kemancı*”(s.31) adlı oyunlardaki başarılarıyla jüri tarafından layık görüldüğü söylenmiştir. Jüri, en iyi kadın oyuncu ödülüne Zaliha Berksoy'u layık görmüştür. En iyi dekorcu ödülünün ise, uygun aday bulunamadığı için verilmediği ifade edilmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Orhan Kemal Öldü”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.26, (hbr.)

Yazar, Orhan Kemal'in ölüm haberini Ceyhun Atuf Kansu'dan öğrendiğini söyleyerek kısa da olsa duygularını dile getirmiştir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Gazetelerde Edebiyat”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.27, (hbr.)

Yazıda, “Ulus, Cumhuriyet ve Yeni Gazete”(s.27) adlı gazetelerin sanat sayfaları çıkartmaya başladıkları söylenmektedir. Yazar, bu konuyla ilgili olarak söz konusu gazeteler için bir eleştiride bulunmaktadır. Yazar eleştirisinde, adı geçen gazetelerin sanat yönetmenlerinin kendilerini adeta dergi çıkartıyormuş havasına sokmalarına ve bu yönde şartlanmalarına değinmektedir. Gazetenin, sanat dergisinin rolüne bürünmemesi gerektiğinin altı çizilmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Temmuz Dergileri”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.30, (hbr.)

Yazar, Temmuz ayında çıkan dergilerin hepsine baktığını ve sadece birkaç dergide diş dokunur şeyler bulunduğunu ifade etmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bir Masal”, *Dost Dergisi*, S.70, C.22, Ağustos 1970, s.30, (hbr.)

Bu haberde yazar, Temmuz ayı dergileri içinde sadece *Yeni Edebiyat* dergisinin mayıs sayısında Bilge Karasu'nun “Bir Ortaçağ Abdalı”(s.30) adlı öyküsüne rastladığını ve çok beğendiğini söylemiştir.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dil Bayramı ve Armağanlar”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.29-31, (hbr.)

Haberde, her yıl düzenlenen Dil Bayramı armağanlarının 1970 yılında Türk Dil Kurumu'nun kendi salonunda yapılarak ödülleri sahiplerine verildiği yer almaktadır. “... şiirde Oktay Rıfat, oyunda Aziz Nesin, çeviride Can Alkor, bilimde tiyatro araştırmasıyla Metin And...”(s.29)'ın ödüle layık görüldüğü ifade edilmiştir. Haberin devamında Aziz Nesin ve Metin And'ın konuşmalarının tam metni de okurla paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Çağ Tiyatrosu Kuruldu”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.31, (hbr.)

Haberde, “Ankara’da Mithatpaşa caddesinde bulunan Mithatpaşa sineması çalışmasını durdurmuş, Çağ Tiyatrosu olmuştur.”(s.31) bilgisi yer almaktadır. Tiyatro'nun kurucularının yayımlamış oldukları bildiri de tam metin olarak paylaşılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Sanat Sevenler Derneği ve Ödülleri”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.30, (hbr.)

Haberde, Sanat Sevenler Derneği'nin 15 Mayıs 1970 gününe kadar oynanan yapıtlar arasından armağana değer bulunan yönetmen, yazar ve oyuncuların kimler olduğu yer almaktadır. Buna göre; en iyi oyun yazarı ödülü “Yağmur Sıkıntısı yapıtı ile Oktay Rıfat”(s.30)'a verilmiştir. En iyi rejisör dalında “Tarık Leventoğlu'nun Tombala ile Yeryüzü Cenneti ve Vasıf Öngören'in Asiye Nasıl Kurtulur”(s.30) rejileri övülmeye layık görülmüştür. En iyi erkek oyuncu dalında “Salih Canar'ın Gece Bekçileri, Cüney Gökçer'in Damdaki Kemancı”(s.30) oyunlarındaki performanslara verilmiştir. En iyi kadın oyuncu ödülüne Zeliha Berksoy'un layık görüldüğü yer almıştır. En iyi dekorcu ödülüne layık bir yapıtın bulunamadığı söylenerek haber sonlandırılmıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Dünya Tiyatrolar Festivaline Dormenler Çağrıldı”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.30, (hbr.)

Haberde, Dormen Tiyatrosu'nun her yıl Londra'da yapılan “Dünya Tiyatrolar Festivali”(s.30)'ne diğer dünyaca ünlü tiyatrolarla birlikte çağrıldığı yer almıştır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: İki Kemanın Değeri 940 Bin Lira”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.30, (hbr.)

Yazıda, “Antonio Stradivarius'un yapıtı olan iki keman Londra'da ünlü Sot-heby müzayede salonunda, yaklaşık olarak 940 bin liraya satılmıştır.”(s.30) haberi yer almaktadır.

Dost, “Sanat Sanatçılar: Picasso'nun Yaptığı B.B.'nin Tablosu 6,5 Milyona Satıldı”, *Dost Dergisi*, S.73, C.23, Kasım 1970, s.30, (hbr.)

Haberde, yirminci yüzyılın en büyük ustalarından biri olarak gösterilen Picasso'nun “Brigitte Bardot”(s.30) tablosunun “440 bin dolara yaklaşık olarak 6,5 milyona...”(s.30) satıldığı ifade edilmiştir.

Aker, Haluk, “Sanat Sanatçılar: Ulvi Uraz Tiyatrosunda ‘Hadi Öldürsene Canikom’ Başarıyla Devam Ediyor”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.31, (hbr.)

Yazıda, Ulvi Uraz Tiyatrosu'nun 1970-71 döneminde ilk oyun olarak Aziz Nesin'in “Hadi Öldürsene Canikom!”(s.31) adlı iki bölümlük komedisini oynamaya başladığı haberi yer almıştır.

Dost, “TRT Ödülleri”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.16-21, (hbr.)

Haberde, TRT kültür, sanat, bilim ödüllерinin hemen hemen her dalda sahipleriyle buluştuğı ifade edilmiştir. Haberde ayrıca TRT'nin, o güne kadar alışlagelmişin dışında birincilik, ikincilik, üçüncülük gibi derecelendirmelere yer vermeyecek; büyük ödül ve başarı ödülü olarak adlandırdığı ödülleme şekline geçtiğı söylenmektedir.

Haberin devamında çeşitli dallarda ödül alanların tam listesi okurlarla paylaşılmıştır.

İpekçi, Abdi, “Geçen Ayın İçinden: Yöneticilerin Amacı Uygulayıcıların Saptırması”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.2-29, (hbr.)

Yazıda, Milliyet gazetesi’nden yazar Abdi İpekçi’nin paylaştığı habere göre, ülkede son dönemlerde salgın hale gelen tutuklamaların gerçek zemine oturtulması gerektiği vurgulanmıştır. Yine aynı haberde; “Öğretmenler, profesörler aleyhinde her cesareti kıracak davranışlar bir an evvel son bulmalıdır.”(s.2) ifadeleri yer almaktadır. Büyük Millet Meclisi’nde CHP grubu adına yapılan bu iki açıklamanın son günlerde vatandaşların, “özellikle de aydınların”(s.2) artan endişesine tercüman olduğunun altı çizilmektedir.

And, Metin, “Geçen Ayın İçinden”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.29-30, (hbr.)

Yazıda, “Ankara Üniversitesi Tiyatro Kürsüsü’nde”(s.29) Tiyatro Yönetimi adında bir ders olduğu ve bu derste anlatılanların ışığında Türkiye’de kültüre ayrılan bütçenin takip edilmeyip denetlenmediği gerçeğinin ortaya çıktığı söylenmektedir. Aynı durumun başka ülkelerde de olduğu ama oaralarda yapısal reformlarla sorunun giderilmeye çalışıldığı vurgulanmaktadır.

Dost, “TRT Ödülleri Üstüne”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.2, (hbr.)

Yazıda, TRT Ödülleri’nden hareketle çıkan bazı dedikodular gündeme taşınmıştır. Habere göre TRT Genel Müdürü’nün kamuoyuna kurumla ilgili açıklamalarda bulunurken, “TRT Kültür, Sanat, Bilim Ödülleri”(s.2) 1970 yılı seçici kurul üyelerini de ağır bir dille suçladığı ifade edilmiştir. Seçici kurulun bu denli eleştirilere maruz kalması dergi tarafından üzücü karşılanmıştır. Yasalara açıkça aykırı bir durum yokken genel müdürün böyle üzücü açıklamalarda bulunması haksızlık olarak değerlendirilmektedir.

Ağaoğlu, Adalet, “TRT Genel Müdürü’nün Demeci ve TRT Ödülleri”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.3-4, (hbr.)

Yazıda, TRT Ödülleri, TRT genel müdürünün demeçleri gibi konular üzerinde durulan bir haber yer almıştır. Ağaoğlu, genel müdürün eleştirilerinin olabileceğini ancak bunun halkı yanıltır bir şekilde olmaması gerekliliğini savunur. Müdürün

eleştirilerinin, ödül alan eserlerin bir kısmının “saptırılmış ideolojilere...”(s.4) hizmet ettiği kanısıyla paralellik gösterdiği vurgulanmıştır. Bu gibi yargıların karar vericisinin kimler olabileceği sorusu da yazar tarafından sorulmaktadır. Yazar, TRT Genel Müdürü’nün eserlerle ve ödüllerle ilgili açıklamalarının, görevin yetki sınırlarını aşır aştığı sorunsalını da beraberinde getirdiğini düşünmektedir.

Öngören, Veysel, “Ödüller Yüzünden”, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.5-6, (hbr.)

Yazıda, Öngören, çok konuşulan ve tartışılan 1971 yılı TRT Ödülleri ile “TRT Genel Müdürü Musa Öğün”(s.5)’ün ödüllerle ilgili eleştirilerini okurla paylaşmıştır. Yazara göre bu gibi problemlerin temel sebebi TRT’nin kurumlaşmamış olmasıdır. Öngören; “... ne kişilerin ne de görüşlerin birbirini suçlaması TRT’ye bir şey kazandırmayacaktır.”(s.6) sözleriyle haberi noktalamıştır.

Dost, “Büyük Bir Sanat Şöleni”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.1, (hbr.)

Yazıda, “Cumhuriyetin 50.yıldönümü olan 1973’de başlamak üzere İstanbul’da *İki Kıta Festivali* olarak anılacak büyük bir festival düzenlenecek, dünyanın en ünlü orkestra şefi Herbert Von Karayan başta olmak üzere büyük sanatçılar İstanbul’a davet edileceklerdir. Karayan, Topkapı Sarayı’nda *Saraydan Kız Kaçırma* operasının temsilinde orkestrayı yönetecektir.”(s.1) haberi paylaşılmıştır.

Dost, “Picasso 90 Yaşında”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.19, (hbr.)

Haberde, “Pablo Ruiz Picasso’nun”(s.19) 90 yaşına basması münasebetiyle “Fransız Devlet Başkanı Pompidou’nun emriyle...”(s.19) Louvre Müzesi’nde Picasso’nun eserlerinden oluşan bir sergi açıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Bunun, yaşayan bir sanatçı için Louvre’da açılan ilk sergi olduğu da vurgulanmaktadır.

Dost, “Sanatsevenler’in Tiyatro Ödülleri”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.29, (hbr.)

Yazıda, Sanatsevenler Tiyatro armağanlarının “Kültür Bakanı Talat Halman”(s.29)’ın katılımıyla sahiplerine verildiği haberi yer almıştır.

Dost, “Bela Bartok Türkiye’de”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.15, (hbr.)

Yazıda, Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi’nde 3 Kasım’da “...ünlü Macar besteci Bela Bartok’un doğumunun doksanıncı, ölümünün 26.yılı dolayısıyla hayatı ve sanatıyla ilgili...”(s.15) sergi düzenlendiği haberi paylaşılmıştır.

Gönenç, Turgay, “Faşizm ve Resim”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.16, (hbr.)

Haberde, yazar, sergiler üzerine yazı yazacağını ancak önünde duran gazete haberi yüzünden bunu yapamadığını söylemektedir. Gazete haberinde, Picasso’nun eserlerinin Madrid’de bazı kişiler tarafından üzerlerine asit dökülerek tahrip edildiği bilgisi yer almaktadır. Yazar da, bu haberi değerlendirmiştir.

Dost, “Haberler: Kültür Bakanlığı Danışma Kurulu”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.20, (hbr.)

Haberde, Kültür Bakan’lığı Danışma Kurulu’na seçilen üyelerin adları yer almaktadır.

Dost, “Haberler: Gutuso”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.20, (hbr.)

Haberde, kısaca “Gutuso”(s.20)’nun sanatsal yönü tarif edilmiştir.

Dost, “Haberler: Henri Matisse, Louis Aragon’un Romanı”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.20, (hbr.)

Haberde, “Gallimard Yayınları”(s.20)’nin Aragon’un romanıyla ilgili kapak yazısı yer almaktadır.

Dost, “Haberler: Leger- Gelecek Bir Çağın ‘Primitif’ i miydi?”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.23, (hbr.)

Haberde, “Grand Palais”(s.23)’te açılan retrospektif sergi konusu ele alınmıştır. Bu sergi sayesinde, “Ben gelecek bir çağın primitifiyim.”(s.23) diyen Leger’in sanata getirdiği farklılığın açıkça ortaya konulduğu ifade edilmektedir.

Dost, “Haberler: Poliakov”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.23, (hbr.)

Haberde, “Galerie Jacobe ve La Hune Yayınevi”(s.23)’nin geçen yıl “Musee de L’Art Moderne”(s.23)’de sergisi açılan Poliakov’un resimleri hakkında yaptıkları yorumlar yer almıştır.

Dost, “Haberler: Gaitis”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.23, (hbr.)

Haberde, ressam olarak “Gaitis”(s.23)’in halk yığınlarının öykülerini tuvaline nasıl işlediği aktarılmaktadır.

Dost, “Haberler: Borduas ve Otomatizm”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.23, (hbr.)

Haberde, “Grand Palais”(s.23)’in Borduas ve onun simgelediği otomatizm hakkındaki kısa bir tanıtımına yer verilmiştir.

Dost, “Haberler: Muhsin Ertuğrul ile Ninette De Valois’ya Devlet Kültür Ödülü Verildi”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.23, (hbr.)

Haberde, “Geçtiğimiz ay, iki ayrı törenle Muhsin Ertuğrul ile Ninette De Valois’ya Devlet Kültür ödülleri verildi.”(s.23) bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, “Yayın Dünyası: Ali Püsküllüoğlu’nun Şiirleri İngiltere’de Yayımlanan ’20. Yüzyıl Ozanları’ Antolojisine Alındı”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.29, (hbr.)

Yazıda, “Ali Püsküllüoğlu’nun *Türkü* adlı şiiri *Ballad*, *Çölde Ölen* adlı şiiri *In The Desert* ve *Kürdo* adlı şiiri de *Kurdi* adıyla İngilizceye çevrilmiş ve Regency Press Yayınevinde çıkarılan *20th Century Poets* (20. Yüzyıl Ozanları) adlı antolojiye alınmıştır.”(s.29) haberi yer almaktadır.

Dost, “Bir Duyuru”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.19, (hbr.)

Bir duyuru niteliğindeki bu haberde, Darüşşafaka Cemiyeti’nin 35 yaşını geçmemiş ressamlar arasında bir yarışma düzenleyeceği ve birinci olan sanatçının Avrupa ülkelerindeki müzeleri gezdirileceği bilgisi yer almaktadır.

Dost, “Yayın Dünyası: Behçet Necatigil’in Şiirleri Almanca’da”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.29, (hbr.)

Haberde, Behçet Necatigil’in üç aylığına çağrılı olarak Almanya’ya davet edildiği ve bu çağrı dolayısıyla da “Edition Hattusa (Hattuşa Yayınları)”(s.29)’nın şairin seçme şiirlerinden Türklçe Almanca olarak iki dilde yayımladığının bilgisi paylaşılmıştır.

Dost, “Yayın Dünyası: Haberler”, *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.29, (hbr.)

Haberde, Sanat Sevenler Derneği’nin 1971-1972 tiyatro armağanlarının hangi dalda kimlere verildiğine yer verilmiştir.

Dost, “Çağı İle Hesaplaşan Yazar: Heinrich Böll”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.1, (hbr.)

Yazıda, 1972 yılında Nobel Edebiyat Ödülü’nün “Heinrich Böll”(s.1)’e verildiği haberi yer almıştır. Heinrich’i ödüle taşıyan birçok özelliğinin olduğu ancak onun asıl olarak “Ve yine bugün, bir yazar, bir Heinrich Böll, çağı ile hesaplaştığı için Nobel ödülünü almıştır.”(s.1) özelliğinden dolayı bunu hak ettiği vurgulanmaktadır.

Dost, “Ivo Andriç’in 80. Doğum Günü Kutlandı”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.2, (hbr.)

Yazıda, “1961 yılı Nobel Edebiyat Ödülü’nü kazanan Yugoslav yazar Ivo Andriç’in 80.doğum günü Yugoslavya’da büyük törenle kutlandı.”(s.2) haberine yer verilmiştir. Haberin detayında dergi, yazarın kısaca hayatından ve edebiyat dünyasındaki etkilerinden bahsetmiştir.

Velidedeoğlu, H. V. Ord. Prof. Dr., “Geçen Ayın içinden: Bir Efsane Sona Erdi”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.2-13, (hbr.)

Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan ve daha sonra derginin sayfalarına taşındığı bu haberde, İsmet İnönü’nün Atatürk’ün kurduğu CHP’den tamamen ayrıldığı söylenmektedir. Velidedeoğlu, bu ayrılışa şaşmadığını ifade ederek İsmet İnönü realitesi ve efsanesini açıklığa kavuşturmaya çalışmıştır. “Kişisel olarak biz, lideri bu-

lunduğu partinin ilkeleriyle kendisinin zihniyet bakımından hiçbir zaman bağdaşacak yaratılıştaki olmadığı kanısını taşıdığımdan bu ayrılışa hiç şaşırmadık. Böylece İsmet İnönü realitesi, İsmet İnönü efsanesine son vermiş oldu. Efsanei kendisinin Türkiye’de her türlü devlet işini ve millet sorunlarını herkesten iyi bilen, herkesten iyi gören kişi olduğu konusunda, basit kafalarda yaratılan efsanedir. Realite ise, İsmet Paşa’nın bir Atatürk devrimcisi olmadığı, Türk halkını tanımadığı ve bugüne değin ‘Bir Osmanlı Paşası’ olarak kaldığıdır. Bu realite, geç de olsa efsaneyi yıktı sonunda.”(s.3)

Haberde, kronolojik olarak İsmet İnönü’nün hangi partilerde olduğu da yer almıştır.

İsimsiz, “Ankara’da Yeni Bir Tiyatro Topluluğu”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.29, (hbr.)

Haberde, yeni kurulan “Petek Oyuncuları”(s.29)’nın 25 Kasım cumartesi gününden itibaren “eski Mithatpaşa Tiyatrosu salonunda”(s.29) perdelerini halka açacakları ifade edilmiştir. Bu yeni topluluğun ilk oyununun “Dostoyevski’nin *Beyaz Geceler*”(s.29) adlı eseri olacağı söylenmiştir.

İsimsiz, “Sofya Solistlerinin Konseri”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.13, (hbr.)

Yazıda, “10 Ocak 1973 Çarşamba akşamı”(s.13) şef “Vassil Kazandjiyef”(s.13) yönetiminde Sofya Solistleri tarafından Ankara’da bir konser verildiği haberi paylaşılmıştır.

İsimsiz, “Orhan Kemal Roman Armağanına Katılan Romanlar Belli Oldu”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.5, (hbr.)

Haberde, Orhan Kemal Roman Ödülü’ne aday gösterilen romanların listesinin belli olduğu açıklanarak okurla paylaşılmıştır. Habere göre; “Çetin Altan *Büyük Gözaltı* (Bilgi Yayınevi), Yusuf Ziya Bahadanlı *Güllüceyi Sel Aldı* (Hür Yayınevi), Kemal Bilbaşar *Başka olur Ağaların Düğünü* (Cem Yayınevi), Talip Apaydın *Yoz Davar* (Cem Yayınevi), Burhan Günel *Ökse* (Remzi Kitabevi).”(s.5) eserleri aday olarak gösterilmiştir.

İsimsiz, “Ölüm Dansı”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.21, (hbr.)

Yazıda, “Müşerref Hekimoğlu'nun”(s.21) dilimize çevirdiği “F. Dürrenmart'ın iki bölümlük epik oyunu *Strinberg Oyunu* (Ölüm Dansı)”(s.21)'nin Yeni Sahne'de Devlet Tiyatrosu tarafından oynanmaya başladığı haberi yer almaktadır.

İsimsiz, “Petek Oyuncularının Yeni Oyunu Başladı”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.21, (hbr.)

Haberde, Petek Oyuncularının “Antigone Diye Bir Küçük Kız”(s.21) adlı oyunu 23 Şubat Cuma günü oynamaya başladıkları ifade edilmiştir. Jean Anouilh'in yazdığı oyunun dilimize Orhan Veli Kanık tarafından çevrildiği söylenmektedir.

İsimsiz, “Fahir Aksoy'un Davası Danıştay'da Sürüyor”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.21, (hbr.)

Yazıda, “31. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Kurulu'nun verdiği kararın iptal edilmesiyle ilgili olarak Fahir Aksoy'un Danıştay 12. Dairesinde açtığı davanın duruşması geçtiğimiz günlerde yapıldı.”(s.21) haberi yer almaktadır.

Yakında kararı verilecek olan davanın sonucunun merakla beklendiği ifade edilmiştir.

DEĞERLENDİRME

Edebiyat dergilerinde yer alan haberler, günlük gazete ve radyolarda çıkan haberlere göre daha derinlemesine işlenerek sosyal boyutlarıyla birlikte sunulan bilgi paylaşımlarıdır. Aylık dergilerde çıkan haberler, bir önceki ay ülkede gelişen sanatsal, ekonomik ve politik olayların toplumsal açıdan oluşan etkilerinin izlerini sürer. *Dost Dergisi*'nde de böyle bir hassasiyetin varlığı hemen göze çarpar. Derginin, *Sanat Sanatçılar* ve *Yayın Dünyası* başlığı altında sunduğu haberlerde, ülkede ve dünya genelinde sanatçıların eserleriyle birlikte kendileriyle çıkan haberlere yer verdiği görülür. Derginin, özellikle Türkiye'deki tiyatro faaliyetlerini takip ederek ilgili haberleri okurla paylaştığı dikkat çekmektedir.

Dergi, *Tunceli Olayları* (“Banda Tunceli Olayları”, 1969: 3-21) dolayısıyla özel bir sayı çıkartmış ve yurt genelinde gazetelerde çıkan haberleri derleyerek okur-

la buluşturmuştur. Bu anlamda dergi, sadece sanatsal faaliyetlerle ilgili haberlere değil aynı zamanda toplumsal haberlere de yer vermiştir.

Dergide yer alan haberlerde; Eşref Üren, İsmail Altınok, Salim Şengil, Turgay Gönenç, Tarık Dursun K., Abdi İpekçi, İlhan Selçuk, Orhan Seyfi Orhon, Advıye Fenike, Budak Gençosman, Mehmet Dinçer, T.D., Hayati Asilyazıcı, Galip Erdem, Bedii Fırat, Mehmet Kemal, Ahmet Kabaklı, İlhami Soysal, Lütfü Yüzbaşıgil, Fatay, Güzin Doğan, Refik Özdek, Şınası N. Berker, Yaşar Aysev, Çetin Altan, Halil Soyuer, H.V. Velidedeoğlu, Mehmet Mercan, Halil Uysal, Hasan Pulur, Cihad Baban, Haluk Aker, Metin And, Adalet Ağaoğlu ve Veysel Öngören'in birer yazısı yer almaktadır. Dergide, ondört tane isimsiz imzalı haber yer alırken diğer bütün haberlerde derginin imzası yer almıştır.

2. 13. Sohbet- Konuşma

İsimsiz, “Duerrenmatt: Amansız Gözlemci”, (Çev. Ulya Yalçın), *Dost Dergisi*, S.6, C.15, Nisan 1965, s.16-18, (soh.)

İsimzsiz olarak dergide yer alan bu çeviri sohbet yazısında Duerrenmatt'ın “Fizikçiler”(s.16) oyunu üzerine yapılan konuşma yer almaktadır. Sohbeti gerçekleştiren kişi Duerrenmatt'a söz konusu oyunun Londra ve Almanya'daki oynanışı üzerine ne gibi farklar olduğunu sormuş ve şu cevabı almıştır: “Garip, dedi. İngiliz oyuncularının Almanlardan veya İsviçrelilerden daha ağır bir oyun çıkaracaklarını düşünmüştüm. Oysaki hiç de öyle olmadı. Metrenin bazı parçalarına Almanlar kendilerinden çok şeyler kattılar, diğer bazı bölümleri de İngilizler çok daha duygulu ve etkili oynadılar.”(s.16)

Dueerenmatt oyun hakkındaki bu savını bir örnekle daha da kuvvetlendirmiştir. “ Örneğin Alman prodüksiyonlarının en iyilerinden birinde deli olan kadın doktor gösterişsiz, sakın bir şekilde divana oturarak, kısık bir sesle açıklamalarını yaptı. Bu, sahneye şaşılacak derecede çılgın bir etki verdi.”(s.16)

Sohbetten anlaşılacağı üzere Duerrenmatt tiyatro hakkında ve diğer birkaç oyunu hakkında da sorulan soruları cevaplandırmıştır. Son olarak sohbeti gerçekleştiren kişi Duerrenmatt'ı İsviçreli bir iş adamına benzeterek; onun saygı duyulan bir kişiliğe ve keskin gözlem gücüne sahip olduğunu ifade etmiştir.

Kemal, Yaşar, “Folklor Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.22, C.18, Ağustos 1966, s.3-4, (konuşma)

Yazıda, Yaşar Kemal'in Türkiye Milli Talebe Federasyonu tarafından düzenlenen XI. Uluslararası Kültür Şenliği'nin açılış töreninde yaptığı konuşma yer almaktadır. Konuşmanın ana konusu folklordur. Kemal, konuşmasında folkloru yeterince önem verilmediğini ifade etmektedir. Yeterince önem verilmeme konusunu biraz daha açan yazar, folklorun ana kültür meselesi olarak görülmediğinin altını çizmektedir.

Yazının ilerleyen bölümlerinde folklorun milletler için taşıdığı değere yer verilmiştir. Yaşar Kemal, konuşmasını şu cümlelerle bitirmektedir: “Folklor, insanlık kültürünün temel direklerinden birisi, belki birincisidir.”(s.4)

Dost, “Hasan Hüseyin İle Hoşbeş”, *Dost Dergisi*, S.24, C.18, Ekim 1966, s.19-20, (soh.)

Dergi, Hasan Hüseyin ile yaptığı bu sohbette genel olarak şiir ve çeviri şiir konusunu ele almıştır. Sohbetten anlaşıldığına göre Hasan Hüseyin çeviri şiir işine mesafeli durmaktadır. Bir kişinin illaki yabancı bir ozandan şiir çevirmesi gerekiyorsa kendi soyuna yakın birini seçmelidir Hasan Hüseyin'e göre. Öbür türlü, Hasan Hüseyin'in deyimleriyle “...bir pire bir mut tuzu yüklenmiş gider yola...”(s.20) demektir.

Hasan Hüseyin'e göre bir ozan şiirleriyle değil, hakkında yazılan biyografilerle hayat hikâyesiyle tanınır. Şiirlerini nasıl yazdığı sorusu sorulunca biraz sinirlenen şair, “Ben şiirlerimi, emekçi, halkımın kurtuluş savaşının bütün yükünü omuzlarımda duyarak yazarım.”(s.20) cümlesiyle cevap vermektedir.

Tükel, Selma, “Kemal Tahir’le Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.46, C.21, Ağustos 1968, s.10-11, (soh.)

Selma Tükel, Türk Dil Kurumu Armağanı’nın verileceği gün Kemal Tahir’le bu sohbeti yapmıştır. Kemal Tahir, Selma Tükel’in “Yorgun Savaşçı ve Devlet Ana’nın”(s.10) ilgiyi çektikten sonra ödül almasını nasıl yorumladığı sorusuna şöyle cevap vermiştir: “Bu iki ödül memleketimizde tarihsel gerçeklerimizin birinci plana geldiğini müjdeliyorsa önemlidir. Bir toplumun gerçekçi olabilmesi bence ancak kendi gerçeklerini merak etmesiyle başlayabilir...”(s.10)

Kemal Tahir, soruya verdiği cevabın devamında yanlış batılılaşma sebebiyle yanlış formüllere yöneldiğimizi ifade etmiştir. Ödül kazanan romanlarının okur profili nedir sorusuna Tahir; olaylara dar açıdan değil de geniş açıdan bakabilenlerin okurlarının başını çektiğini söyler.

Ödül konusu hakkında düşüncelerini paylaşan yazar, Devlet Ana’dan sonra “Batı Çıkmazı”(s.11) adlı bir romanı çıkartmayı düşündüğünü söylemektedir. Yeni romanının konusunun; “... Batı Çıkmazı adlı romanla da bu dünya imparatorluğunun hangi iç ve dış şartlar altında yıkıntıya doğru sürüklendiğini araştırmaya çalışıyorum.”(s.11) olacağını Tükel’le paylaşmıştır.

Cumali, Necati, “ “, *Dost Dergisi*, S.60, C.22, Ekim 1969, s.10-11, (konuşma)

Yazıda, Necati Cumali’nin Dil Bayramı ve ödüllerin dağıtılması gerekçesiyle yapılan toplantıda yaptığı konuşmaya yer verilmiştir.

Bu konuşmada Cumali, toplumumuzda şiirin yeri, önemi ve kendisine verilen ödülün değeri üzerine hissettiklerini misafirlerle paylaşmıştır. Cumali, bir sanatçının hissettiklerini aktarırken başvurduğu yegâne kaynak olan dil ve onun toplumlar için ne anlama geldiği üzerine de fikirlerini beyan etmiştir.

Bilen, “Tiyatro Seyirci İkilemi”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.11-12, (soh.)

Sohbette, genel olarak seyirci tiyatro ilişkisi ele alınmıştır. Sohbet, özellikle bir sorunsalın ön plana çıktığı görülmektedir; ana maddesi seyirci olan tiyatronun ondan nasıl etkilendiğini ya da onu nasıl etkilediği sorunsalı. Günay Akarsu, bu çe-

lişkinin yine seyirci tiyatro bütünlüğü içinde ortadan kalkabileceğini savunmaktadır. “Önemli olan hem seyirciye uzak düşmemek hem de onu aydınlatmaktır. Güç elbette, güç ama başka çıkar yol da yok...”(s.11)

Sunulan her oyunun biçim ve öz olarak parça parça da olsa bazı seyircilere yabancı olabileceği ve onları bilinçli olmasa bile yabancılaştırabileceği vurgulanır. Akarsu’ya göre amaç tiyatro ve seyircisinin iç çelişmeleriyle birlikte birbirini tamamlaması ve hatta birbirini değiştirmesi olmalıdır.

Dost, “Jak İhmalyan ile Bir Konuşma”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.14-16, (soh.)

Sohbette, Türkiye’li ressam Jak İhmalyan’ın Paris’te açılan sergisi üzerine yapılan konuşmaya yer verilmiştir. Kimliği üzerine sorulan soruya, “1922 doğumlu, doğma büyüme İstanbul’luyum.”(s.14) şeklinde cevap vermiştir. Resim sanatı üzerine düşüncelerini dile getiren ressam; “İster istemez söz dönüp dolaşıp soyutla somuta, anlamlıyla anlamsıza geleceğinden, bundan başlayayım. Bence resim soyutla somutun bir bütünüdür. En somut resmin bir soyut yanı bulunduğu gibi, bunun tersi de pek güzel olabilir...”(s.14)

Resim eğitimi üzerine de düşündüklerini dergiyle paylaşan ressam, gemç ressamı sevdiğini ama bu gençlik teriminin yaşla alakası olmadığını vurgular. Hangi resimleri sevdiği sorusunu ise şöyle cevaplar ressam: Hangi resimleri sevdiğime gelince: Bir sergiye girdiğimde çok uzaktan, konusunu daha kavrayamadan beni kendisine çeken ve bir türlü beni bırakmayanları. Baktıkça bakılanları ve tükenmeyenleri severim...”(s.16)

Dost, “Resim Üstüne Söyleşi”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.16-17, (soh.)

Yazıda, iki ressam olan Fahir Aksoy ile Metin Altıok’un ortak açtıkları bir sergide yaptıkları söyleşinin bir kısmı okurla paylaşılacak amacıyla dergi tarafından yayımlanmıştır.

Sohbetin genelinden anlaşılacağı üzere iki ressam da sanatsal açıdan öncelikle birbirleriyle kesiştikleri yerleri daha sonra da birbirlerinden ayrıldıkları noktaları vurgulayarak bir sanatsal çerçeve çizmeye çalışmışlardır. Sohbetinde iki ressamın da

resim anlayışlarını tartıştıkları görülür. İki ressamın da birleştiği nokta, ister ressam isterse başka sanatçı olsun ortaya koyduğu ürünün çoğunluğu temsil eden fikir etrafında şekillenmesi gerektiğidir. Bu iki ressam için de, sanatçının sorumlu ve yükümlü bir anlayıştan kaçması onun sonunu getireceğinin de kanıtı olarak görülmüştür.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde, sohbet ve konuşma türlerine çok az yer verilmiştir. Dergide, toplam altı tane sohbet yazısı ve iki tane de konuşma yazısı yer almıştır. Bu yazılarda genellikle tiyatro, resim, şiir ve Türk Dili Bayramı konuları ele alınmıştır.

Dost Dergisi'nde yayımlanan ilk sohbet, isimsiz olarak çıkan ve Ulya Yalçın tarafından çevirilen “Dürrenmatt: Amansız Gözlemci” (Dürrenmatt, 1965: 16-18) başlıklı çeviri yazıdır.

2. 14. Biyografi-Otobiyografi

Akbal, Oktay, “Duhamel Artık Yok”, *Dost Dergisi*, S.21, C.18, Temmuz 1966, s.5-6, (byg.)

Oktay Akbal, Georges Duhamel'in kısa bir biyografisini okurla paylaşmıştır. Yazara göre, uygarlık sözünü derinlemesine Duhamel kullanmıştır eserlerinde. “Duhamel'in ilk yapıtlarından <uygarlık> bu anlamı derinliğine işleyen öykülerle doludur.”(s.5)

Yazar, Duhamel'in güçlü sanatçılığı konusunda; “İlk yazılarından son yapıtlarına kadar güçlü bir insanlık sevgisini duyurdu, yaşattı. Kişiliğindeki duyguların zenginliği, aşırı acıma, şefkat romanlarına aynı güçle girdi...”(s.5)

Yazarın hayatından ve eserlerinden bahseden Akbal, Duhamel'in 1917'de “Kurbanların Hayatı”(s.6) ve 1918'de çıkan “Uygarlık”(s.6) adlı kitaplarında savaşın izlenimlerini yazdığını söyler. Romancı olarak Duhamel'in “Salavin”(s.6) serisiyle ün kazandığı ifade edilir. “Geceyarısı İtirafı, İlk Adam ve Salavin Günlüğü”(s.6) adlı

romanlarının dilimize çevrildiği aktarılır. Akbal, Duhamel'in en önemli yapıtının "Pasquier'ler"(s.6) olduğunu söyler. Yazar, "Duhamel'i insanlığa bir bildiri getiren yazarların başında sayabiliriz."(s.6) sözüyle yüceltmıştır.

Son olarak yazıda, Duhamel'in 82 yıllık hayatı boyunca özlem duyduğu uygarlığı bulamadığını, teknik ilerlemeler yüzünden gittikçe uygarlığın kaybolmaya başladığını gördüğü ifade edilmiştir. Duhamel'in tek cümlesiyle yazı bitirilmiştir. "Uygarlık insanoğlunun kalbindedir, orada değilse, hiçbir yerde değildir."(s.6)

Başaga, Nermin, "Türk Balesi'nin Kurucusu Dame Ninette De Valois", *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.10, (byg.)

Yazıda, "Dame Ninette de Valois"(s.10)'in kısa bir biyografisine yer verilmiştir. Başaga, yazısında "... 1947'de İngiliz Kraliyet Balesi'nin kurucusu ve önderi olan ünlü Dame Ninette Valois'i baleyi kurmak için ülkemize davet etti."(s.10) bilgisine yer vermiştir. Ninette'nin doğumu hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra onun ilk kez 1914'de sahneye çıktığı aktarılır. Sırasıyla, "1919'da Covent Garden, 1922'de Coliseum, 1923'de Diaghilev topluluğuna"(s.10) girdiği paylaşılmıştır.

Başaga, Türk Balesi'nin kurucusu olan Ninette'nin hangi balelerde dans ettiğini, hangi ünlü koreografilerde yer aldığını ve hangi ödülleri aldığını da kronolojik olarak okurla paylaşmıştır. Ninette'nin Türk Balesi için yaptıklarını ise Başaga şöyle aktarmaktadır: "Dame Ninette de Valois balemizin gelişmesinde her bakımdan rol oynamış Türkiye'ye koreograf ve eğitimciler göndermiş, dansçılarımıza burslar temin etmiştir..."(s.10)

Ünlü balerinin Türk Balesi için yaptıklarından çok memnun olduğunu ifade eden Başaga, geleceğe umutla baktıklarını ve Ninette'nin yaptıkları karşısında saygıyla eğildiklerini ifade etmiştir.

İsimsiz, "Walt Disney Kendini Anlatıyor", *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.16-17, (byg.)

İsimsiz olarak derginin sayfalarında yer alan bu biyografi yazısında ilk önce Walt Disney'in kendi ağzından kariyer öyküsüne yer verilmiştir. Walt Disney, Hollywood'a gelişini, ilk stüdyoyu kardeşiyle nasıl kurduğunu, en ünlü karakteri

olan Mickey Mouse’u nasıl oluşturduğunu, kazandıkları ilk parayı kendi ağzından anlatmaktadır.

Yazının son kısmında yazar, Walt Disney’in onbeş yaşında trenlerde dergi gazete satışından I. Dünya Savaşı’nda yaptığı ambulans şoförlüğüne ve oradan kurduğu karton film imparatorluğuna kadarki kısmı kısaca özetlemiştir. Disney’in, 1937’den itibaren hayat verdiği karakterlere değinilerek; aralarında efsane olmuş 600 küsür filmin altına imza attığı vurgusu yapılmıştır.

İsimsiz, “Cesar Vallejo’nun Sesi”, (Çev. Yıldırım Dağyeli), *Dost Dergisi*, S.29, C.19, Mart 1967, s.11-12, (byg.)

Yazıda, Peru’lu şair Cesar Vallejo’nun kısa bir biyografisine yer verilmiştir. Onbir kardeşin en küçüğü olan şairin annesinin Kızılderili, babasının İspanyol olduğu ve “Trujillo ve Lima’da edebiyat ve hukuk okudu.”(s.11) ifade edilmiştir. Şairin, ömrünün sonuna kadar bir otelde fakirlik içinde yaşayıp öldüğü söylenmiştir.

1918 yılında ilk yapıtını yayımladıktan sonra şair, talihsiz bir olay sonucu yüz gün tutuklanmış ve daha sonra ikinci yapıtı olan “Üç Güneş’i”(s.11) yayımlamıştır. Yazıda, şairin “Montparnasse’deki kahvelerde Picasso, Giris, Tzara, Huidobro ve Neruda’ya rastladı.”(s.11) bilgisi verilir. Paris’e geri döndüğünde Camus ve Sarte ile tanıştığı, bir müddet sonra hastalanarak Paris’te öldüğü okurlarla paylaşılmıştır.

Bu biyografi yazısının sonunda şairin beş tane şiirine yer verilmiştir. Biz bu şiirlere çalışmamızın <Şiir> başlıklı kısmında yer vererek kısaca konularına değindik.

Asena, Orhan, “Simavnalı Şeyh Bedrettin”, *Dost Dergisi*, S.61, C.22, Kasım 1969, s.5-11, (byg.)

Yazıda, “Simavnalı Şeyh Bedrettin’in” geniş bir biyografisi yer almıştır. Şeyh Bedrettin’in doğumu ve soyağacı hakkında Orhan şu bilgileri paylaşmıştır: “Simavnalı Şeyh Bedrettin’in doğum tarihi bugün kesin olarak bilinmemektedir. Bir takım savurmalarla bu tarihin 1354 yılı olduğu sanılmaktadır. Torunu İsmail oğlu Halilin de bildirdiği tarih budur. Gene torunu Halil’e göre soyu Selçuklu Sultanları’ndan İkinci İzzettin Keykavus’a dayanır...”(s.5)

Bedrettin'in soyu hakkında bazı tarihçilerin fikir ayrılığına düştüğünü ifade eden Orhan Asena, torun Halil'in verdiği bilgileri esas aldığını ifade eder. Asena, Simavnalı'nın ilk mederese eğitiminden tasavvufta geldiği en yüce makama kadar bilgileri okurla paylaşır. Hocası, Hüseyin Ahlati'yle birlikte girdiği çilehanede her defasında daha da zayıflayarak çıktığı ancak ruhsal gelişim açısından daha da olgunlaştığı anlaşılır. “Bu günlerden birinde onun cezbeye erişip tüm kitaplarını Nil'e döktüğünü görürüz. <Bana bunlar artık bir şey veremez, bundan sonra bana benden gelir, gelecek olan> diyerek.”(s.6)

Asena, bu bilgiden hareketle Bedrettin'in, “Bu belki de onun skolastiğe, alışılmış ilk başkaldırışı ve kendi sentezine erişidir.”(s.6) yorumunu yapar. Asena, O'nun bir mutasavvıftan öte bir sosyal devrimci bir diyalektisyen olduğunu o çilehanede geçirdiği cezbede aramak gerektiğinin altını çizer. Ölümü hakkında ise muğlak bilgiler olduğu ifade edilir. Kimin ölüm fetvasını verdiği tam belli değildir. Torunu Halil'in menakıbına göre ise; “... Şeyh Bedrettin'i mahkûm eden Molla Fahrettin ile Beyazıt Paşa olmuştur.”(s.8)

Orhan Asena Bedrettin'in fikri oluşumunu iki temel esas üzerine maddeleştirmiştir. “1- Bedrettin'in bilimsel ve zihni formasyonu. 2- Bedrettin'in içinde yaşadığı çağın ve ülkelerin sosyal, ekonomik ve tarihi formasyonu.”(s.8)

Asena, Şeyh Bedrettin'in eserleri hakkında ise şöyle demektedir: “Bedrettin çağının en büyük fıkıhçısı bilindir. Eserleri daha çok bu alandadır. Otuz sekiz parça olduğu söylenen eserleri arasında en önemlileri *Letaifü'l İşaret*, *Cami'ül Fusuleyh*, ve *Teshil'dir*.”(s.9) En önemli eseri olan *Varidat'ın* daha çok tasavvufa ait bir eser olduğu söylenmiştir.

Asena, Şeyh Bedrettin öğretisini dört maddede toplayarak biyografiyi bitirmiştir. “Öğretisini şu temel üstüne oturabiliriz:

- 1- Dinlerin mezheplerin ayrıcalığını reddetmek. Müslüman, Hristiyan, Yahudi, Putperest cümleyi bir büyük, bir kardeş insan topluluğu halinde toplamak. (Laisizm)
- 2- Padişahlık, paşalık, beylik, kulluk gibi doğaya aykırı ayrıcalıkları reddetmek. (Egalite)
- 3- Ortaklaşa mülkiyet. Kadın hariç. (Kollektivizm)

4- Yetkiyi zorbalığıyla onu ele geçirene değil, bilgeliğiyle ve olgunluğuyla o mertebeye erişene vermek. Yani bir tür seçim. (Cumhuriyet)”(s.11)

İnce, Ülker, “Janina Degutyte”, *Dost Dergisi*, S.62, C.22, Aralık 1969, s.26-27, (byg.)

Yazıda, Litvanya’lı şair Janina Degutyte’nin kısa bir biyografisine yer verilmiştir. 1928’de Kaunas’ta doğduğu söylenen şairin babası hakkında, “Almanların Litvanyayı işgali sırasında bir Gestapo subayı tarafından sokakta vurularak öldürüldü.”(s.26) bilgisi paylaşılmıştır. Vilnius Üniversitesi’nin felsefe ve tarih bölümünü bitiren şairin çeşitli illerde öğretmenlik yaptığı ifade edilmiştir. İlk şiirleri 1956 yılında yayımlanan şairin ilk şiir kitabının 1959 yılında yayımlanan “Alev Damla-lar”(s.26) adlı şiir kitabı olduğu söylenmiştir. Ülker İnce, şairin sanatı hakkında şu bilgileri vermiştir: “On yıllık edebiyat hayatında gerekli gelişmeyi göstermiş, ilk şiir-lerindeki o coşkulu, içinden geldiği gibi söyleme duygusallığı yerini felsefi düşünce-ye bırakmıştır. Şiirlerinin ana konusu doğa, anayurt, insan, insanın dramatik yazgısı, şiddet ve kötülüğe karşı yiğit savaştır.”(s.26)

Ülker İnce, adı geçen şaire ait olan “Ülkem, Yolun Başlangıcı, And İçin, Ek-mek ve Bal, Lituvanyalı Ana ve Antigone” adlı altı şiirini de Türkçe’ye çevirerek okurla paylaşmıştır.

Seyda, Mehmet, “Rasih Güran”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.4-7, (otobyg.)

Mehmet Seyda, “Edebiyat Dostları”(s.4) adlı biyografi kitabına koymak iste-diği Rasih Güran’a biyografisi ile ilgili sorular sormuş ve Güran’ın gönderdiği otobi-yografik yazıyı okurla paylaşmıştır. Rasih Güran’ın anlattıklarına göre anne ve baba-sının Osmanlı Bürokrat ailelerinden geldikleri anlaşılmaktadır. Çocuk denecek yaşta Meşrutiyet ailesi içinde büyüdüğünü ve o günleri unutmaya başladığını ifade eden çevirmen, aklında kalan çocukluğuna dair bazı ayrıntıları anı olarak paylaşmıştır.

Çeviri dünyasına girişini ve ilk çevirileri hakkında ise şunları söylemiştir: “İlk çevirilerim Jack London’un toplumcu hikâyeleridir ve Yarım Ay dergisinde çıkmış-tır.”(s.7)

Gazap Üzümlerini de çeviren yazar devamında şunları paylaşmıştır: “Gazap Üzümleri tutulunca gene Steinbeck’in Bitmeyen Kavga’sını çevirdim. Bunun nedeni de şuydu; Hayatımda hiçbir kitabı öyle elimden atmadan bir solukta okumamıştım. Hemen çevirmeye başladım.”(s.7)

Ondan sonra yıllarca çevirmenlik yapmadığını söyleyen Rasih Güran, “Ufak bir Steinbeck denemesinden sonra (IV Pipinin Kısa Süren Saltanatı) Albert Camus ve başkaldırma edebiyatı ile Faulkner’in Ses ve Öfke’sini çevirdim.”(s.7) demektedir.

Artık ekmeğini bu çevirmenlik işiyle kazandığını söyleyen Güran, son çevirilerini şöyle paylaşmaktadır: “Son yıllarda çevirdiğim kitaplar; Dünyayı Sarsan On Gün, Kerenski ve Rus İhtilali, Nazi İmparatorluğu, Troçki. Bunların çeviri nedenleri ise açık. Birtakım sorunlar iyice anlaşılmalıdır.”(s.7)

Şengil, Salim, “Şair Fethi Giray”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.7, (byg.)

Şengil, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nin* 1951 yılı özel sayısında yazdığı kısa bir biyografiyi *Dost Dergisi’ne* alarak şair Fethi Giray’ı ölümü dolayısıyla anmıştır.

1918 yılında Eskişehir’de doğan Fethi Giray’ın ilk ve ortaokulu aynı şehirde liseyi ise Ankara Erkek Lisesi’nde okuduğu ifade edilmiştir. Birçok memuriyette bulunan Giray’ın en son “Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı’ndaki işinden istifa ederek gazeteciliğe yeniden başlamıştır.”(s.7) bilgisi paylaşılır. Fethi Giray’ın, “1940 yılında *Sulha Selam*”(s.7) ilk şiir kitabını çıkarttığı ve “Suat Taşer’le birlikte *1943*”(s.7) adını taşıyan kitapları çıkarttığı aktarılmıştır. Sanatında memleket konularına yer veren, halk deyimlerinden ve motiflerinden yararlanmasını iyi bilen Giray’ın şiirle uğraşması yüzünden başına çok şey geldiğinin de altı çizilmiştir.

Yazının sonuna eklenen ve “Fethi Giray’dan 4 Şiir”(s.7) başlıklı yazıda yer alan şiirlere bu çalışmada yer alan *Şiir* ana başlıklı kısımda yer vererek kısaca konularına değindik. Bu yüzden şiirleri bu başlık altında ele almadık.

Bezirci, Asım, “Hasan Hüseyin”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.17-21, (byg.)

Yazıda, toplumcu şair olarak da bilinen Hasan Hüseyin Korkmazgil’in kısa bir biyografisine yer verilmiştir.

Asım bezirci, şairin doğum yılı ve yeri nerelerde tahsilini gördüğü, ailesinin genel durumunu yine şairin kendisine gönderdiği mektuplardan örnekler vererek göstermiştir. “... 927’de Gürün’de doğdum. Demiryolları işçiliğinden emekli Şükrü Ağa’nın Gülşandan olma sekiz çocuğunun üçüncüsüyüm. İki kıtlık 929 ve 939 arasında, zengin bir doğanın kucağında, yoksul bir sosyal çevrede, renkli bir çocukluk geçirdim. Bütün oyuncaklarımı kendim yaptım. Çok masal çok türkü dinledim. Gide-rek şiire yöneldim: 939 Erzincan depremine bir ağıt yaktım...”(s.17)

Mektubun devam eden satırlarında Korkmazgil’in, önce Niğde Ortaokulu’nda liseyi ise Adana Erkek Lisesi’nde okuduğu görülmektedir. Şair kendisini çok okuyan ve disiplinli bir öğrenci olarak ifade etmektedir. Asım Bezirci, şairin Gazi Eğitim Enstitüsü’nü bitirdikten sonra bir müddet Türkçe öğretmenliği yaptığını söyleyerek mektuptan şu satırları yazısına taşır: “... Yeniden tutuklandım. 142’den hüküm giydim. Herşeyimi yitirdim. Şiirlerim, denemelerim, kitaplarım, mesleğim, yedek su-baylığım... Hepsi gitti. Film ko-ptu. Aldılar beni halkın içinden, verdiler beni halkın içine. 954’ten 960’a kadar trenlerde, kahvelerde, otellerde karakalem portreler çizdim; tabelacılık, arzuhalcilik, hayvan bakıcılığı, toprak işçiliği yaptım. Folklorla uğ-raş-tım. Bol bol şiirler mizah hikâyeleri, radyo piyesleri yazdım. İlk şiirim ancak 959’da Dost dergisinde basıldı.”(s.17)

Asım Bezirci daha sonra şairin *Kavel*, *Temmuz Bildirisi* ve *Kızılırmak* adlı kitaplarından şiir örnekleri vermektedir. Bu örneklerden hareketle şairin sanatı ve dünya görüşü okurla paylaşılmaktadır. Şairin özellikle toplumcu gerçekçi yönünün ön plana çıkarılmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Yazıda, “Kavel”(s.17) şiirinde Hasan Hüseyin’in emekçi halka karşı duyduğu sevgi ve çevresindeki toplumsal olaylarla nasıl yakından ilgilendiği vurgusu yapılır. “Şapka”(s.18) şiirinde halkın ezilip aşağılandığı halde sesini çıkarmayışi yerilir. Bezirci, birkaç şiir örneği daha vererek Korkmazgil’in sanatçı portresini çizmeye çalışıp okurla şairi bu kısa yazısında buluşturmayı amaçlamıştır.

Özsezgin, Kaya, “Cihat Burak”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.10-12, (byg.)

Kaya Özsezgin, bu yazısında dönemin ünlü ressamlarından Cihat Burak'ın biyografisine yer vermiştir. Yazının ilk bölümünde Cihat Burak'ın hayatından bahsedilir. Galatasaray Lisesi'ni bitiren şairin mimarlık bölümünü okuyarak mimar olduğu zikredilir. “Galatasaray'ı bitirdikten sonra kendisinin de saptayamadığı bazı nedenlerden ötürü, akademinin mimarlık bölümüne girer. Oysa istediği ressam olmaktır. Mimarlık bölümünü bitirir ve iyi de bir mimar olur.”(s.11)

Yazının ilk bölümünde ressamın iki kere Paris'e gittiği ve orada yaptığı resimleri yurttan sergileme imkânını bulduğu aktarılır.

Özsezgin, yazının ikinci bölümünde ise ressamın sanatsal yönü üzerinde durur. Ressamın yağlı boya ve renkli renksiz gravürleri için Özsezgin şunları aktarmaktadır: “Gerek yağlı boya resimlerinde, gerek renkli ve renksiz gravürlerinde Cihat Burak, kendine özgü dünya görüşünü ve duyarlılığını biçimlendirirken, yüzey ve boya ilişkilerini kazanıla gelmiş deneylerin ışığı altında değerlendirmesini de biliyor. Bu deneylere bütünüyle açık olmasa bile evrensel bir beğenin, çağdaş insan duyarlığına açık bütün niteliklerini içermekten geri kalmıyor.”(s.12)

Özsezgin, ressamın temelde gerçekçi bir tutumla olaylara bakmaya çalıştığını ve böylece “belirli bir resim diline sahip çıkmaktadır.”(s.12) cümlesiyle yazısını sonlandırmaktadır.

Aşkın, Taner, “Irak'ta İlerici Bir Ozan”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.21, (byg.)

Yazıda, Irak'lı ozan “Abdüllatif Benderoğlu”(s.21)'nin biyografisine yer verilmiştir. 1937 doğumlu olduğu aktarılan şairin ilerici bir Türkmen ozanı olduğu ifade edilmektedir. Yine şairin; “İşçi sınıfı partisinden Kürdistan dağlarında peşmergeliğe oradan Bulgaristan'a, sonra yurttan ilerici Türkmen Hareketi yöneticiliğine, şimdi de Bağdat'ta Türk Kültür Müdürlüğüne...”(s.21) uzanan bir hayatı olduğu söylenmektedir.

Yazıda, şairin; “Gün Gelecek, Farkında ve Endimyon”(s.21) adlı üç şiirinden kısımlar halinde örnekler sunulmuştur.

İsimsiz, “Ante Popovski: Ayçiçeği”, (Çev. Necati Zekeriya), *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.14-15, (byg.)

Necati Zekeriya bu çeviri yazısında Makedon ozan “Ante Popovski”(s.14)’nin “Ayçiçeği”(s.14-15) adlı şiirine ve ozan hakkında kısa bir biyografiye yer vermiştir.

Zekeriya, Ante Popovski hakkında şunları söylemektedir: “Ante Popovski, Lazarapole köyünde doğdu. Lise öğrenimini Debre kentinde bitirdi. Üsküp tıp fakültesini bitirdi. Ama doktorluğu bırakıp uzun yıllar Üsküp Radyo-Televizyonunda, çeşitli sanat dergilerinde çalıştı, bakan oldu...”(s.15)

Şairin ilk şiir kitabının “Işık Yankıları”(s.15) adlı eser olduğu ve bu kitapla eleştirmenlerin dikkatini çekmeyi başardığı aktarılmıştır. “Boyun Eğemeyen”(s.15) adlı şiir yapıtında ise şair kendi şiir anlayışının felsefesini şöyle açıklamaktadır: “Şiir aslında kişiöglü ve doğadır, bunların ortak alın yazılarıdır. Ozan bu sonsuz uyumu yansıtmakla görevlidir.”(s.15)

Popovski’nin, “Dünyaya Açılan Pencere”(s.15) adlı şiir yapıtının “Türkiye”(s.15) dergisinde ve Üsküp’de yayımlanan “Sesler”(s.15) adlı dergide çıktığı aktarılmaktadır.

Özsezgin, Kaya, “Nedim Günsür”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1971, s.13-15, (byg.)

Yazıda, ressam “Nedim Günsür”(s.14)’ün biyografisine yer verilmiştir. Ressamın resim serüveni kendi otobiyografisinden şu sözlerle okurla buluşmuştur: “Okulda en mutlu anlarım resim dersinde geçiyordu. Amatör olarak akşamları lamba ışığında resim yapan babamı büyük bir hayranlıkla ve sabırla seyrediyordum... Orta-okulun son sınıfında, resim öğretmenimizin düzenlediği bir yarışmada aldığım bir armağan üzerine –bu, Güzel Sanatlar Akademisini ayrıntıları ile anlatan ve içinde okulla ilgili fotoğraflar bulunan bir broşürdü- ressam olmaya karar verdim.”(s.14)

Nedim Günsür’ün bir dönem Paris’e gidip orada çalışmalarını yürüttüğü söylenmiştir. Zonguldak’a resim öğretmeni olarak atanması ressamın sanatında bir dönüm noktası olmuştur. “... Denebilir ki, Nedim Günsür’ü Nedim Günsür yapan asıl

öğelerin oluşumu ve sürekliliği, Zonguldak dönemini kapsayan resimlerde doruk noktalarından birine ulaşır ve öylece devam eder.”(s.15)

Ayrıca ressamın, “Gecekondu ve Gurbetçiler”(s.15) adlı resim serisinde; “... gerçek bir arınma, yalınlaşma”(s.15) çabasında olduğu aktarılmıştır. Özellikle ressamın Zonguldak izlenimlerinden bu yana resimlerinde gözleme geniş yer veren bir duyarlılık içinde olduğu ifade edilmiştir.

Gökovalı, Şadan, “Türk Turizminde Balıkçı Ya Da Anadolu’nun Savunması”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.19-21, (byg.)

Yazıda, Cevat Şakir namı diğer Halikarnas Balıkçı’sının biyografisine yer verilmiştir. Balıkçı’nın ilk olarak çok eski ve ünlü bir tercüman olduğu vurgusu yapılarak bu konuda şunlar aktarılmaktadır: “Balıkçı’nın bu konudaki üstünlüğü yalnızca eskiliği değildir. O aynı zamanda ülkemizin en çok yabancı dil bilen, en geniş kültürlü rehberidir de... Söyledikleri bilgiye dayandığı için, kimse itiraz etme gücünü görmez kendisinde. Hatta Atina hayranı batılılar bile.”(s.19)

Yazıda, Balıkçı’nın nasıl yetiştiği de kısaca anlatılmıştır. “Robert Koleji”(s.19)’nde çok başarılı bir öğrenci olduğu ifade edilmiştir. Cevat Şakir’in, “Robert Kolej’den sonra Oxford Üniversitesi’ne gitti ve kendisinin bile bilmediği bir nedenle, Yeni Çağlar Tarihi bölümüne girdi.”(s.19) bilgisi paylaşılmaktadır. Yazıdan anlaşıldığına göre Cevat Şakir’in, Modern Yunanca, İngilizce, İtalyanca, Latince, Fransızca ve Almanca’yı o dillerde kitap çevirip konferans verecek kadar iyi bildiği anlaşılmaktadır.

Cevat Şakir’in, “Anadolu Efsaneleri, Anadolu Tanrıları, Anadolu’nun Sesi, Anadolu Uygarlığı, Asia Minor, Akdeniz Uygarlığı”(s.20-21) kitaplarına yer verilerek onlardan çok kısa bir şekilde bahsedilmiştir.

Yazı şu cümlelerle nihayete erdirilmiştir: “Şarabı eskisi makbulmüş... Homeros’un değeri, eskidikçe daha iyi anlaşılıyor. Halikarnas Balıkçısı’nın değeri de gün, yıl ve yüzyıllar geçtikçe daha iyi anlaşılacak. O’na, O’nun ünlü kelimesiyle seslenerek bitiriyoruz yazımızı: MERHABA!”(s.21)

Özsezgin, Kaya, “Neşet Günel”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.16-20, (byg.)

Yazıda, ressam Neşet Günel’in biyografisine yer verilmiştir. Özsezgin, yazının ilk bölümünde batıda Rönesans sanatı ve Barok Dönemini’nin tarihi gelişiminden bahsetmiştir. Yazının ikinci bölümünde ise Türk resminde toplumcu-gerçekçi resmin gelişimine yer verilmiştir.

Özsezgin, yazının üçüncü bölümünde ise Neşet Günel’in bu iki sentezi birleştirerek eserler vücuda getirdiğini ifade eder. “Neşet Günel’in resmini, bu perspektifin içinde değerlendirmek gerekir. Orta Anadolu insanının soluk alıp verir gibi yaşadığı bu resimler, her ne kadar kökenlerinde batılı üslup farklılaşmalarının tercih ilkelerini taşıyorlar da sonuçta yerel sanat kavgasını, toplumsal gerçeği sanat çabasının tipik ürünleri olarak asıl yerlerine konmalıdır.”(s.18) Bu ifadelerden hareketle denilebilir ki Özsezgin, ressamı toplumcu-gerçekçi bir sanat öncüsü olarak görür.

Yazıda, ressamın doğum yılı ve yerinden, ilk gençlik yıllarından da bahsedilmektedir. Ressamın 1946’dan beri yurtiçi ve yurtdışında birçok sergi açtığı ve “Ankara’da ilk özel sergisi 1955’de, İstanbul’daki ise 1958’dedir.”(s.18) ifade edilmiştir.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi’nde 3’ü çeviri 13 biyografi yazısına ve 1 tane de otobiyografi yazısına yer verilmiştir. Verilen biyografilerde Kaya Özsezgin’in alanında ün yapmış ressamlar hakkındaki biyografileri dikkatleri çekmektedir. Üç isimli biyografi yazısı yer alırken sırasıyla diğer biyografi yazıları; Oktay Akbal, Nermin Başağa, Orhan Asena, Ülker İnce, Mehmet Seyda, Salim Şengil, Asım Bezirci, Kaya Özsezgin, Şadan Gökovalı ve Aşkın Taner imzasını taşımaktadır.

2. 15. Derleme

Özerdim, Sami N., “Dünyanın Atatürk İçin Söyledikleri”, *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.26-29, (derleme)

Yazıda, dünya liderlerinin Atatürk’ün ölümünden sonra hakkında söyledikleri övgü dolu sözler derlenmiştir. Sırasıyla; “Franklin D. Roosevelt, General Douglas McArthur, General Charles H. Sherril, Walter L. Wright Jr, General Metaksas, Gladys Baker, Kojuhof, Awra M. Warren, Veli Han, Emil Ludwig, Krippel, Raymond Cartier, Sir Percy Lorraine, Charles De Chambrun, Gyula Kornis, Hans Froembgen, Herbert Melzig, Herbert Sidebotham, Carel Hautman, George Benneb, Hester D. Jenkins, Winston Churchill, Word Price, Arnold Toynbee, Bernard Lewis, Lord Kinross, Prof. Seton Lloyd ve H. C. Armstrong’un Atatürk için söyledikleri söylemlerine yer verilmiştir. Bunlardan birkaçını sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Franklin D. Roosevelt şunları aktarmaktadır: “Benim teessürüm iki türdür. Evvela böyle büyük bir adamın kaybindan dolayı bütün dünya gibi müteessirim. İkinci teessürüm ise onunla tanışmak hususundaki şiddetli arzumun husulüne artık imkan kalmamış olmasıdır.”(s.26)

Walter L. Wright Jr şunları yazmaktadır: “O; şahsi kazanç ve şöhret peşinde koşan basit bir diktatör değil, gelecek nesiller için sağlam temeller atmaya uğraşan bir adamdı.”(s.26)

Winston Churchill ise Atatürk’ü şu cümlelerle yâd etmiştir: “Türkiye’yi kurtarmış, Türk Milleti’ne rehberlik etmiş ve Türk Milleti’ni ihyâ etmiş olan Atatürk’ün ölümü hem Türk milleti, hem de Avrupa için mevsimsiz ve pek acı bir kayıptır.”(s.28)

Carel Hautman’ın sözleri ise şöyledir: “Sönmüş bir imparatorluğun küllerinden modern bir millet yaratan büyük asker ve devlet adamı, bu devrin Bismarck’ı ve Talleyrand’ı olan adam, Kemal Atatürk’tür.”(s.28)

Dost, “Balıkçı İçin Demişler ki”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.17, (derleme)

Yazıda, sırasıyla; Abdullah N. Karahan, İbrahim Ergin, Fransa'nın Eski Başbakanı Pompidu ve Short Story International'ın Balıkçı hakkındaki sözleri derlenmiştir. Bunlardan üç tanesi aşağıda şu şekilde verilmiştir.

İbrahim Ergin Balıkçı için şunları söylemiştir: “Gün gelecek Halikarnas Balıkcısı'nın çağında yaşadık, onunla tanıştık diye övünecek, mutlu olacağız.”(s.17)

Fransa'nın eski Başbakanı Pompidu ise şunları söylemektedir: “Bırakın protokolü mirotokolü, Halikarnas Balıkcısı bana ne zaman rehberlik edebileceyse, o zaman geleceğim Türkiye'ye.”(s.17)

Short Story International da Balıkçı için şu övgülü sözleri söylemiştir: “Her ünlü yazardan ancak bir tek hikâye yayınlarsınız. Bu prensibimizi Cevat Şakir için bozmuş olmakla gurur duyuyoruz.”(s.17)

Dost, “Balıkçı İçin Demişler ki”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.32, (derleme)

Yazıda, sırasıyla; Süreyya (İran'ın eski Melikesi), Attila İlhan, İsmet Kabağaçlı Noonan (Balıkçı'nın kızı), Şadan Gökovalı, Turgay Gönenç ve Edip Cansever'in Balıkçı için söyledikleri sözler derlenmiştir. Bunlardan birkaçı şu şekildedir.

Süreyya (İran'ın eski Melikesi) şunları söylemiştir: “Yalnızca ülkenizin güzelliklerini gördüğüm için değil, Halikarnas Balıkcısı bize rehberlik ettiği için sevinçliyim.”(s.32)

İsmet Kabağaçlı Noonan (Balıkçı'nın kızı) ise babası için şunları söylemiştir: “Şu Atina olmasaymış, babam pek rahat edecekmiş.”(s.32)

Şadan Gökovalı da Balıkçı için;

“Ne mutlu Balıkçı'ya ki Anadolu'su;

Ne mutlu Anadolu'ya ki Balıkçı'sı var...” sözlerini sarf etmektedir.

Dost, “Dökme Sözler”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.17, (derleme)

Yazıda, “Yeni Gazete, Ortam Dergisi ve İ. H. Baltacıoğlu’nun”(s.17) plastik sanatlar, figüratif-nonfigüratif resim hakkındaki sözleri derlenmiştir.

Dost, “Dökme Sözler”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.18, (derleme)

Yazıda, Nurullah Berk, Suut Kemal Yetkin, Cevat Memduh Altar ve Bedri Rahmi Eyüpoğlu’nun çeşitli yayım organlarında çıkan yazılarından derlenmiş sözlerle yer verilmiştir. Bunlardan birkaçı şu şekildedir.

“Sanat eseri yalnız hislerimize hitap eden, bizde birkaç saniyelik dezentere bir aksülamel yapan şey değil. (Nurullah Cemal Berk, Modern Sanat, Sahife 5)”(s.18)

“Sihirkâr maddede tecessüm eden bu idealize hayat ve tarih, bütün ruhları idealize eder. (Suut Kemal Yetkin, Güzel Sanatlar, Sahife 2)”(s.18)

“Bence cemiyet sanatkârı icabında bir limon gibi sıkılmazsa sanatkâr renginin, kokusunun ve usaresinin yarısından çoğunu kendisiyle beraber mezara götürecektir. (Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Açık Tabiat, Güzel Sanatlar, Sahife 61)”(s.18)

Dost, “Dökme Sözler”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.18, (derleme)

Yazıda, K. Ü.’nün “Ülkü, Şubat 1972”(s.18) tarihli sayısında çıkan “Ravena”(s.18) resmi hakkındaki sözlerine, Malik Aksel’in Bedri Rahmi hakkındaki düşüncelerine ve Arif Kaptan’ın Nazmi Ziya’dan aktardığı bir cümlesine yer verilmiştir.

Dost, “Dökme Sözler”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.19-21, (derleme)

Yazıda, Adnan Turani, Eşref üren, Suut Kemal Yetkin, Danyal Eriç, Ahmet Köksal ve Takiyettin Mengüşoğlu’nun sair yerlerde çıkan yazılarından alınan cümleler yer almaktadır.

“... 1830 tarihlerinden sonra Parleментар-Bilimsel-Endüstriyel-Teknoloji çağı başlayınca durum değişiyor. Çünkü yeni bir ekonomi çağı başlıyordu. (Adnan Turani, Dünya Sanat Tarihi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1972, Sa. 590)”(s.19)

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde toplam 7 tane derleme yazısı bulunmaktadır. Bu derlemelerden ilki ve en dikkat çekeni Sami N. Özerdim'in “Dünyanın Atatürk İçin Söyledikleri” (Özerdim, 1964: 26-29) başlıklı yazısıdır. Bu yazıda hem dünya liderlerinin hem de çok ünlü sanatçı, aydın, entellektüellerin Atatürk için düşünceleri yer almaktadır.

2. 16. Fıkra

Atay, Falih Rifkı, “Atatürk’e Hakaret Eden Köylü”, (nakl. Hikmet Feridun Es), *Dost Dergisi*, S.1, C.15, Kasım 1964, s.32

Yazıda, Atatürk’e hakaret eden ve hakkında tahkikat başlatılan köylü ve bunu duyan Atatürk’ün esprili tavrı fıkra olarak yer almıştır. Fıkrayı, yazıda olduğu gibi aynen aktarıyoruz.

“Atatürk’e hakareten sanık bir köylü hakkında takibat yapılıyordu. Durumu Ata’ya Arzettiler:

- Mahkemeye veriyoruz dediler, size küfür etmiş.

Ata sordu:

- Ben ne yapmışım ona?

Evrakı inceleyenler bilgi veriyorlar:

- Gazete kâğıdı ile sardığı sigarayı yakarken kâğıt tutuşmuş da ondan.

Atatürk'e bunu söyleyen bir vekildir. Ata sormuş:

- Siz hiç gazete kâğıdı ile sigara içtiniz mi?
- Hayır.
- Ben Trablus'ta iken içmiştim, bilirim. Pek berbat şey. Köylü bana az küfredmiş. Siz bunun için mahkemeye vereceğinize, ona insan gibi sigara içmeyi temin ediniz.”(s.32)

2. 17. Mektup

Berk, İlhan, “Yazışmalar”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.10, (mktp.)

Yazıda, İlhan Berk'in Nermin Menemencioğlu'na şiir ve İkinci Yeni hakkındaki düşüncelerini anlatan bir mektup yer almaktadır. Mektubun konusu ilk paragrafta okura sunulmuştur. “Önce neden kendimi çıkmazlara doğru zorladığımı soruyorsun. Sonra da İkinci Yeni'nin olmayacağı önceden belliydi diyorsun. Senin, Batı'ya vereceğini vermiş, Memet Fuat'ın da posası çıkmış dediği (Bugün dergisini o posası çıkmış şiirle dolduruyor) şiiri bırakıp, bu kez de <bizim çoktan tükettiğimiz bir şiirin çizgisinde yürümek> istediğimi soruyorsun. Anlatayım.”(s.10)

İlhan Berk, bu girişten sonra Nermin Menemencioğlu'na şiirle ilgili açıklamalarda bulunmaktadır. Kendisinin devamlı şiirle uğraştığını ifade ettikten sonra; şiiri enine boyuna araştırdığını vurgulamaktadır. Berk, hayatı boyunca devamlı şiiri aradığını söylemektedir. Bir dönem toplumcu ozan lafıyla şiirde özgürlük, toplumsallık gibi konulara yer vermek olduğunu ifade eden şair devamında şunları aktarmaktadır: “Batı şiiriyle ilgim atrrığı ölçüde şiirin bu olmadığını öğrendim. Şiiri kalıcı yapanın herşeyden önce kendi yapı özelliği olduğunu anladım. Batı şiiriyle alışverişim bana bunu öğretti, bu bakımdan da Batı şiirine borcum büyüktür.”(s.10)

İlhan Berk, kendisini çıkmaza attığını söyleyen Menemencioğlu'na son olarak şöyle cevap vermektedir: “... türkiye'de artık bağımsız siyasi bir ekonomi istiyor. Az gelişmiş ülkelerin kuracağı üçüncü dünyadaki yerini almak istiyor. Ben de ozan olarak böyle bir dünyada yerimi almak istiyorum, o kadar. Sen bunda çıkmazlık

buluyorsun. Benim yine kendimi bir çıkmaza attığımı söylüyorsun. Bence bunda bir yanlışlık yoktur, olsa olsa buraya gidişte, yani Batı şiirine karşın Batı şiirine yönelişte bir yanlışlık olabilir.”(s.10)

Menemencioğlu, Nermin, “Yazışmalar”, *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.11, (mktp.)

Yazıda, Menemencioğlu’nun ilk mektubuna yukarıda cevap veren mektuba verilmiş bir cevap yer almaktadır. Menemencioğlu, bu mektubunda Berk’in halen daha kendini çıkmazlara doğru niçin zorladığını anlayamadığını ileri sürmektedir. Menemencioğlu’na göre bizler artık hem Arap edebiyatını hem de Batı edebiyatını bırakmalı ve kendi özgün edebiyatımızı Batı edebiyatı formuna yaklaştırmalıyız. Kimseye benzemek zorunda olmadığımızın altı çizilmektedir; “bugün Türk şiirini yazmak o kadar zor değil sanırım. Sadece Türk hayatını yaşamalı, bütün sorunları ile, güzellik ce çirkinlikleri ile. Değişik olan, bize ait olan hayatımızdır, onu yansıtan şiir özgün bir şiir olur. O şiir de geleneğini kurar. Belki bunu yaparken geçmiş şiirimizin bazı özelliklerini yenilemek de mümkün – siz şairler denemesini yaparsınız.”(s.11)

Menemencioğlu, herşeyi okuyup bilmek zorunda olduklarının altını çizerek mektubuna son verir.

İsimsiz, “Yazışmalar: Henry Miller ile Lawrence Durrell Arasında”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.28-29, (mktp.)

Yazıda, İngiliz romancı “Lawrence Durrell”(s.28) ve “Henry Miller”(s.28)’in arasında geçen ve sonradan kitap olarak basılan yazışmalardan birkaçı yer almaktadır. Dört mektubun yer aldığı yazıda, iki önemli yazarın birbirlerinin yazıları ve kitapları hakkındaki düşüncelerini paylaştıkları görülmektedir. Durrell, Miller’in “Tropique of cancer”(s.28) adlı kitabını okuduktan sonra izlenimlerini mektupla dile getirmiştir. Miller da, Durrell’in “Le Carnet Noir”(s.29) adlı kitabı hakkındaki düşüncelerini aktaran bir mektup yazmıştır.

Edgü, Ferit, “Yüksel Arslan’a Üç Mektup”, *Dost Dergisi*, S.12, C.16, Ekim 1965, s.7-8, (mktp.)

Ferit Edgü, Yüksel Arslan’a farklı tarihlerde olmak üzere üç mektup göndermiştir. Bu mektuplar dergide bu yazıyla birlikte okurla buluşmuştur. İlk mektup,

“Degendorf, 19 Aralık 1958”(s.7) tarihini taşımaktadır. Bu mektupta Edgü, Münih’e geldiği ilk günlerde içinde taşıdığı duyguları Yüksel Arslan’a anlatmaya çalışmaktadır. Anlattıklarına göre, uzun zamandır otel odasından çıkmayan Edgü, tembellik içinde sadece sırtüstü uzanarak günlerini geçirmektedir. Bu günlerde kendisini “ilgisiz ve tekdüze”(s.7) olarak tanımlamaktadır.

İkinci mektup, “Paris 22 Haziran 60”(s.8) tarihini taşımaktadır. Devrimden sonra Yüksel Arslan’dan gelen ilk gönderiyi aldığını söyler Edgü. “Tatologie”(s.8)’yi selamladığını ve böyle bir kurumun lazım olduğunu ifade etmektedir. O günlerde Edgü, çıkmazlarda olduğunu ve ölümü iyice içinde hissettiğini aktarıyor.

Üçüncü mektup, “Paris Eylül 61 başları”(s.8) tarihini taşır. Bu mektupta ise Edgü artık çok hasta olduğunu söylemektedir. Yaşama lanet etmektedir. Hastalığının yanısıra evli olmaktan da son derece huzursuz olduğunu ifade etmektedir. Mektubun son cümlesi şöyledir;

“Sanıyorum ki elde olacak bir yaşam yok.

Ne de ekleyecek tek bir sözcük...”(s.8)

İsimsiz, “Başbakan’a Açık Mektup”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.18, (mktp.)

Bale sanatçılarının imzasıyla Başbakan’a gönderilen mektupta bir istek dile getirilmektedir. Devlet tiyatrosu içinde opera ile tiyatro bölümleri birbirinden ayrılırken bale bölümünün operaya bağlı kalacağı haberi balecileri üzmüş ve baleciler de bunun kendilerine çok zarar vereceğini bu yüzden kendilerinin de müstakil bir bölüm olmaları gerektiğini Başbakan’dan rica etmektedirler.

Ağaoğlu, Adalet, “Bay Adnan Ötüken’e”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.7, (mktp.)

Ağaoğlu, bu mektubunda dönemin Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken’e sitem dolu bir yazı kaleme almıştır. Ağaoğlu, Kültür Müsteşarı Ötüken’in, oyununda hoşuna gitmeyen yerleri çıkartmasına ve dahası “Bir de o tiyatrodan içeri bir daha oyununun girmeyeceğini buyurmuşsunuz.”(s.7) emrine açıkça meydan okuyarak mücadelesinden asla vazgeçmeyeceğinin altını çizmektedir.

Sümer, Güner, “Asaf’a Mektup”, *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.13, (mktp.)

Güner Sümer, Ankara Sanat Tiyatrosu’ndaki arkadaşları ve kendi adına Tiyatro’nun yöneticisi Asaf Çiyiltepe’yi kaybetmelerinin anısına kaleme aldığı mektubu dergide yayımlanmıştır. Mektupta Asaf’ı kaybetmekten dolayı duyulan derin üzüntü dile getirilmektedir. Sümer, Çiyiltepe’yi asla unutmayacaklarını ve onu yaşatmak için yaşamak zorunda olduklarını ifade eder mektubunda.

Bozdağ, İsmet, “İsmet Bozdağ Diyorki”, *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.11-15, (mktp.)

İsmet Bozdağ, *Dost Dergisi*’nin hazırladığı Kemal Tahir ve Devlet Ana özel sayısı için kendinden istenen yazıya bu mektupla karşılık vermektedir. Bozdağ, mektup yazma gerekçesini ise şöyle açıklamaktadır: “Benden, *Milliyet*’de çıkan yazımla *Dost* ve *Türk Dili* için hazırladığım yazıların toplu bir özetini özel sayı için istiyorsun. Bırakalım bu yazıları Şengil; onlar, Kemal Tahir’in sanat ve fikir adamı olarak bazı yanlarına ışık düşürüyorlarsa meraklıları, yazıldıkları sahifelerde bulup okunsunlar. Biz istersen, gel seninle KemalTahir’in acık kendisi, acık romanları üstünde söyleşelim.”(s.11)

Neden mektup yazma ihtiyacı hissettiğini bu satırlarla açıkladıktan sonra Bozdağ, Kemal Tahir’in romancılığı ve şahsiyeti hakkında bir değerlendirmede bulunmaktadır. Bu değerlendirmeyi de bir mektup olarak Salim Şengil’e dergide yayımlaması için göndermiştir.

Nesin, Aziz, “Muhtarın Mektubu”, *Dost Dergisi*, S.40, C.20, Şubat 1968, s.28, (mktp.)

Aziz Nesin bu yazısında, dostu Muhtar’ın mektubundan birkaç bölüme yer verdiğini söylemektedir. *Dost*’un bir sayısında “Nazım Hikmet için şiir yazmış dört Sovyet şairi için..”(s.28) küçük notlar yazan Nesin, dostu Muhtar tarafından bir mektupla eleştirildiğini söylemektedir. Muhtar’ın, mektubunu yazısına taşıyarak okurla paylaşan Nesin, Rus ve çağdaş Sovyet şiirini iyi bilmediklerini itiraf etmektedir.

Akbal, Oktay, “Şengil’e Açık Mektup”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.12, (mktp.)

Oktay Akbal, bu mektubunda Şengil’i Devlet Ana romanı hakkında açtığı soruşturma dolayısıyla eleştirmektedir. Akbal, öncelikle Şengil’in romanı beğenip beğenmediğini ifade etmeden başkalarından sütunlar dolusu yazı yazmalarını eleştirir. Yazılanlardan anlaşıldığına göre Akbal açıkça Kemal Tahir’i ve eserini beğenmemektedir. “Devlet Ana sıradan bir roman bile değil bence. Üzerinde soruşturma açılacak daha nice roman var. Niye onları söz konusu etmiyorsun?”(s.12)

Devlet Ana hakkında birkaç yazı yazdığını ve birileri tarafından beğenilmediğini söyleyen Akbal, bu soruşturmaya cevap vermeyeceğini ve isterse bu mektubu yayımlayabileceğini söylemektedir.

Şengil, Salim, “Oktay Akbal’a Cevabım”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.13, (mktp.)

Şengil, Oktay Akbal’ın Devlet Ana soruşturması için kendisinden istenilen yazıya gösterdiği siteme karşılık, soğukkanlılığını koruyan bir mektupla cevap vermiştir. Şengil, mektubunda Akbal’ın yanlış düşündüğünü, kendisinin bir dergici olarak ayırım yapmadan iddia taşıyan her eser için soruşturma açmasının normal olduğunu vurgulamaktadır. Dergiyi hareketli bir yöne çekerek okurun zevkle okuyacağı sayfaları çıkartma gayretini sarfettiğini söylemektedir. Bu yaptığı işlerden de kıvanç duyduğunu söyleyen Şengil böylece mektubunu bitirmektedir.

Şengil, Salim, “53 Yaş 53 Kitap”, *Dost Dergisi*, S.50, C.22, Aralık 1968, s.4, (mktp.)

Salim Şengil, *Dost Dergisi*’nin Aziz Nesin için üç sayı boyunca çıkacak özel sayıda; sanatçının en beğenilen hikâyeleri, biyografi ve bibliyografyası, anıları, kendisiyle yapılan konuşma ve fotoğraf albümün yer alacağı çalışmalarını bu mektupla ilgililere duyurmuştur. Konuları üç madde olarak belirleyen Şengil, cevapların en geç yirmi gün içinde teslim edilmesini mektup aracılığıyla rica etmektedir.

Bu mektuba gelen cevaplar türlerine göre tasnif yerlerine tarafımızca yerleştirilmiştir.

Kemal, Orhan, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri”, *Dost Dergisi*, S.52-53, C.22, Şubat-Mart 1969, S.17-18, (mktp.)

“Kardeşim Salim Şengil”(s.17) başlığıyla mektubuna başlayan Orhan Kemal, öncelikle böyle bir soruşturmanın neden yapıldığını anlamadığını aktarmaktadır. İkinci olarak Kemal, inceleme veya eleştiri yazısı yazmaya vaktinin olmadığını, Aziz Nesin’le herhangi bir anıyı da paylaşmadığını aktarmıştır. Aziz Nesin’in güçlü bir mizah yazarı olduğunu söyleyen Kemal mektubunu şu sözlerle bitirmektedir: “Bir Aziz Nesin vardı, var, elbette olacaktır.”(s.18)

Ağaoğlu, Adalet, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.7, (mktp.)

Ağaoğlu, bu mektubunda Dost’un açtığı soruşturma için kısa bir yazı yazmıştır. “Aziz Nesin’in 53 yaşı kutlu olsun. Umarım gelecekte bize 53 yapıtını daha okutur...”(s.7) temennileriyle mektup sonlandırılmaktadır.

Belli, Şemsi, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.8-9, (mktp.)

Şemsi Belli mektubuna sitemle başlamış ve sitemle bitirmiştir. Ona göre koskoca Aziz Nesin’i anlatmak için on günlük süre çok azdır. Mektubunda Aziz Nesin’in mizahi yönünden bahsettikten sonra onun sevdiği ve sevmediği yönlerini de aktarmıştır Belli. Mektubunu da şu satırlarla bitirmektedir: “Bir tek Aziz Nesin’i bir yazıda özetlemek bile mümkün değilken siz benden 53 yaşındaki 53 eser sahibi Aziz Nesinlerin tümünü anlatmamı istiyorsunuz. Olmaz ki sevgili Dost, olmaz ki.”(s.9)

Dosdoğru, Dr. M. Hulusi, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.9-10, (mktp.)

Dr. Hulusi Dosdoğru mektubuna *Dost Dergisi*’nin bu özverili çalışmasından dolayı tebriklerini sunarak başlamıştır. Daha sonra Aziz Nesin’in mizahi yönündeki derin yapısını okurla paylaşmıştır. Bu konuda şunları söylemektedir Dosdoğru: “Aziz Nesin gibi bir mizah dehâsı, piyes yazmaya başladığında, insanın ilk aklına gelen, komediyi seçmesi iken, o tersine yoğun drama yönelmiştir. Bu paradoks onun fıkra yazarlığında da göze çarpar.”(s.9)

Dosdoğru, Aziz Nesin'in yazarlığının geçirdiği evrelerden de bahsederek mektubunu sonlandırır.

Pazarkaya, Yüksel, “Aziz Nesin İçin İnceleme-Eleştiri”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.12, (mktp.)

Pazarkaya, “Benden istememenize karşı, Frankfurter Allgemeine Zeitung gazetesinin benden üç yıl önce isteyip, edebiyat bölümünde yayımladığı <Zübük> üzerine bir kısa eleştirisinin Türkçe çevirisini gönderiyorum ilişikte.”(s.12) diyerek mektubu göndermiştir. Yazıda da anlaşılacağı üzere Pazarkaya, <Zübük> adlı eseri incelemiştir. Ayrıca Pazarkaya, *Dost Dergisi'nin* bu çalışmasını eleştiren bazı yazarları da tutumlarından dolayı anlayamadını dile getirmektedir. Dergiyi bu çalışmasından dolayı da ayrıca kutlamaktadır.

Bektaş, Cengiz, “Sayın Salim Şengil'e Betik”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.16-17, (mktp.)

Yazıda, Cengiz Bektaş, Mimarlar Odası'nın “Expo 70”(s.16) yarışması özeğinde yurdun değişik yerlerinde düzenlenen proje tabanlı yarışmalara üyelerinin jüri olarak katılımlarına neden yasaklama getirdiğini bir mektupla Salim Şengil'e anlatmaktadır. Salim Şengil, Orhan Peker'le yapılan bir konuşmanın da bu çerçevede eleştirilmesinin söz konusu yasakla ilgili olduğunu ancak bu yasaktan haberleri olmadığını da mektubun başında okurla paylaşmıştır.

Avcıoğlu, Sevil, “Mayakovski'den Lili Brik'e Mektuplar”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, (mktp.)

Yazıda, iki sevgili olan Mayakovski ve Lili Brik'in; “... iki sevgilinin kendi istekleriyle kapandıkları hapisanelerinden..”(s.21) birbirlerine yazdıkları mektuplara yer verilmiştir.

Erişenler, Satı, “Acılı Kuşaktan Biri Daha”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.4, (mktp.)

Satı Erişenler, “Salim Amca”(s.4) diyerek başladığı mektubunda Salim Şengil vasıtasıyla tanıyıp derin bir dostluk kurduğu Fethi Giray'ın ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirmektedir. Mektubunda Fethi Giray'ın devamlı anlattığı “At Yürümüyor”(s.4) başlıklı fıkrayı anlatarak ona karşı olan saygısını vurgular.

İsimsiz, “Azra Erhat’ın Bodrum’dan Katkısı”, *Dost Dergisi*, S.80, C.23, Haziran 1971, s.10, (mktp.)

Yazıda, Bodrum Ortaokul öğrencilerinin bir mektupla sordukları sorularına Balıkçı’nın mektuba verdiği uzunca karşılığın bazı kısımları yer almaktadır. Yazıda, Balıkçı’nın mektubundan bazı soru ve cevapların yer aldığı görülmektedir.

Şengil, Salim, “Sayın Nihat Erim’e Açık Mektubumdur”, *Dost Dergisi*, S.83, C.23, Eylül 1971, s.2-15, (mktp.)

Mektupta, Salim Şengil, bir dönem kendisiyle uzun bir arkadaşlığı paylaştığı dönemin Başbakanı olan “Nihat Erim”(s.2)’e Türkiye genelinde dergilere ödenen ödeneğin kesilmesi üzerine bir şikayetname yer almaktadır. Genel kurul tarafından kesilen bu ödeneğin Danıştay yoluyla açılabilceğini ifade eden Şengil cümlesine şöyle devam etmektedir: “Oysa 195 sayılı kanunda açık olarak resmi ilanların mevkutelere verileceği –gazetelere değil- kesin olarak belirtilmiştir. Danıştay yoluyla bu kapının dergilerce –mevkute oldukları için- zorlanması mümkündür...”(s.15)

Şengil, dergilerin gazetelere nazaran daha fazla kültür hizmeti yaptıklarını söyleyerek mektubu şu sonuçla bitirmiştir: “Sonuç şu: Düşük kültür düşmanı iktidarın uygulamaları ortada ve hâlâ yürürlüktedir. Bunların ele alınması zamanı gelmiştir artık sanıyorum. Saygılarımla.”(s.15)

Uğurlu, Nurer, “ “, *Dost Dergisi*, S.84, C.23, Ekim 1971, s.14, (mktp.)

“Sayın Salim Şengil”(s.14) cümlesiyle başlayan mektupta Nurer Uğurlu, derginin geçen sayısında çıkan yazısının Kemal Tahir’le ilgili olan bazı kısımlarının çıkarılma sebebini öğrenmek istediğini rica etmektedir.

Gönenç, Turgay, “İçişleri Bakanı’na Açık Mektup”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.2-31, (mktp.)

Turgay Gönenç, bu mektubunda bir polis memurunu dönemin İçişleri Bakanı “Ferit Kubat”(s.2)’a şikâyet etmektedir. Yazar, mektubu yazma gerekçesini de şöyle açıklamaktadır: “Sayın Bakan, anlatacağım olayın son perdesinde, olayın kahramanı polis memuru, önemli bir ameliyat geçirdiğim ayağıma tekme atarken; <Git Ferit Kubat’a şikâyet et> dememiş olsaydı bu satırları yazmayı gereksiz bulacaktım.”(s.2)

Bu açıklamadan sonra yazar, Bakan'a başından geçen olayı anlatarak şikâyetini dile getirmektedir.

DEĞERLENDİRME

Diğer birçok tür gibi mektup türünün de *Dost Dergisi'nin* sayfalarında kendine yer bulduğu görülmektedir. Dergide toplam yirmibeş adet mektup yazısı tespit edilmiştir. Bu mektuplarda; şiir, roman, kişinin psikolojik durumu ve yalnızlığı, devlet ricaline şikâyet, anma ve sitem konuları ağır basmaktadır. Dergideki ilk mektup, İlhan Berk'in "Yazışmalar" (Berk, 1965: 10) başlıklı mektubudur. Son mektup ise "İçişleri Bakanı'na Açık Mektup" (Gönenç, 1972: 2-31) başlığıyla Turgay Gönenç imzasını taşımaktadır.

2. 18. Günlük

Beauvior, Simone De, "Simone De Beauvoir'in Bir Günlüğü", (Çev. Yüksel Sonku), *Dost Dergisi*, S.4, C.15, Şubat 1965, s.20, (günlük)

Yazıda, "Simone de Beauvior'un *La Force des Choses* adlı kitabından"(s.20) alınan iki bölümlük günlüğün İstanbulla olan kısmına yer verilmiştir. Günlükten anlaşıldığına göre Simone, İstanbul'u, kapalı çarşığı, mahalle aralarında olan insanları sevmemiştir. İstanbul'u çekici bulmadığını eklemektedir. "Çoğu erkek olan bu kalabalık, Doğuyu ve İslam dünyasını gösteriyordu; ama burada ne Afrika'nın renkleri ne de Çin'in çekiciliği vardı..."(s.20)

Herşeye rağmen Türkleri tanımak istediklerini ifade eden sanatçı, ihtilal olduğunu ve "Menderes"(s.20)'in ortadan kaldırıldığını ve şehirden ayrıldıklarını söylemektedir.

Berk, İlhan, "Yugoslavya Günlüğü", *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.10-12, (günlük)

Dergide, "Ozan İlhan Berk, çağrılı olarak Yugoslavya'ya gitmişti. Ora anılarını *Yugoslavya Günlüğü* olarak yazdı. Üç sayımızda okuyucularımıza sunacağız bu

günlüğü.”(s.10) kaydıyla yer alan bu günlüğün ilk bölümünün “Dubrovnik”(s.10) izlenimleri olduğu görülmektedir. Yazar, dört gün boyunca kaldığı şehirde izlenimlerini okurla paylaşmaktadır. İlk gün yazar, şehire girişini, parasını dövize çevirmek için dolaşırken gördüğü sokak manzaralarını, girdiği kiliseyi anlatmaktadır.

İkinci gün girdiği deniz hayvanları müzesinden bahsetmektedir. “Bir deniz hayvanları müzesi; Aqvarium. İlk bir ıstakozun önünde durdum. Ayaklarını, güzelim ayaklarını oynatıyor...”(s.11). “Od Pustijerne”(s.11) sokağını ve ardından akşam dolaşmaya çıktığı Dubrovnik şehrini anlatıyor İlhan Berk.

Üçüncü gün ise İlhan Berk’in, şehrin dışına çıktığı ve oraları anlatmaya çalıştığı görülmektedir.

Yazarın Dubrovnik’teki son gününde “Budva”(s.12) kasabasına gittiğini okumaktayız. “Budva, bir ortaçağ ilçesi. Dubrovnik gibi de surlarla çevrili. Dubrovnik’ten koparılmış buraya getirilmiş sanki. Büyük bir kapıdan Budva’ya giriyorum...”(s.12)

Berk’in, Yugoslavya izlenimlerini anlattığı günlüğünde şehirlere girişlerin büyük kapılardan sağlandığını görmek dikkatleri çeken bir unsur olarak durmaktadır.

Berk, İlhan, “Yugoslavya Günlüğü”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.16-18, (günlük)

İlki bir önceki sayıda okurla buluşan günlüğün bu ikinci kısmında İlhan Berk, Üsküp izlenimlerini aktarmaktadır. Dört gün burada kaldığı anlaşılan yazar, her güne bazı izlenimlerini ayırmıştır. Şehirin içinden akıp geçen évardar”(s.16)’ın piliğinden dem vuran yazar, sokak ve çarşı izlenimlerini de paylaşmaktadır. “... Bir sokak beni birdenbire bie çarşıya çıkardı. Bir Anadolu çarşısındayım sanki. Burasının eski Üsküp olduğunu sonradan anladım. Bir İstanbul, bir İzmir, bir Ankar çarşısından çok, Kayseri ya da Konya çarşılarını andırıyor...”(s.16). Üsküp’ün çarşılarını Berk, Klasik Anadolu şehirlerinde kurulan çarşılarla benzetmektedir.

İkinci günü ise yazar, gittiği “Türk-Arnavut”(s.17) tiyatrosundaki oyun izlediğini ve ardından “Vodno”(s.17) tepesinde kebab yediğini söylemektedir. Yazarın ayrıca, Makedon ozan “Mateya Matevski”(s.17) ve “Aço Sapov”(s.17) ile de görüştüğü anlaşılmaktadır.

Üçüncü günü yazarın, “Üsküp Resim Müzesi, İdadiye Parkı, Karpoş”(s.17) mintikalarını dolaştığını görmekteyiz.

Gezisinin son gününde “Tefeyyüz Okulu”(s.17)’nu ziyaret eden yazar, Üsküp’ten ayrılırken şu sözleri yazmaktadır: “Uçaktan Üsküp’e bakıyorum. Bırakılmış bir kent, diyorum Üsküp’e içimden. Gözümü Belgrat’a dikiyorum.”(s.18)

Berk, İlhan, “Yugoslavya Günlüğü”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.7-9, (günlük)

Yugoslavya gezisinin son bölümünü Belgrat’a ayıran İlhan Berk, günlüğüne şehiri tanıtarak başlamaktadır. “Belgrat’ı bu üçüncü görüşüm. 5’de uyandım, hemen de sokağa çıktım...”(s.7). İlhan Berk, Yugoslavya’nın ünlü ozanlarından da bahseder bu arada. Gece gittiği eğlence yerini şöyle anlatır Berk: “Büyük bir otelin kaberesi. Salonda striptiz yapılıyor. Üç Çek kızı oynuyor. Daha çok yabancılar var. İçi içe salonlar. Rulet, bakara, langırt salonları...”(8)

Berk, şehirden ayrılırken günlüğünün son satırlarına ise şu cümleleri ayırmıştır: “Hava alanı. Uçaktan Belgrat’a bakıyorum. Bir buçuk saat sonra İstanbul’dayım diyorum kendi kendime. Tuna ve Sava bulanık.”(s.9)

Otyam, Fikret, “Kınalarını Yaksınlar Gayrı”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.8-9, (günlük)

Fikret Otyam’ın, Sofya’da yazdığı bu günlüğü Orhan Kemal’e ithaf ettiğini görmekteyiz. Orhan Kemal’in son günlerini geçirdiği ve öldüğü “Otel Rila”(s.8)’da kaldığı birkaç günü günlük olarak tutan Otyam, arkadaşının ölümünden duyduğu sonsuz teessürü de okurla paylaşmaktadır.

Otelin temizlikçi kadınının Orhan Kemal için söylediklerini şu cümlelerle Otyam günlüğüne taşımıştır: “Grand Otel Bulgari’nin dördüncü katında 169 numara da kalıyoruz... Kat bakıcısı Emine Mustafa <çok yandık sizin romancıya.. Epten nafiyleydi son gün> diyor.”(s.8)

Otyam, Orhan Kemal için doktorlarının yaptığı fedâkarlıklarından bahsettikten sonra şunları kaydetmiştir: “Orhan, Sofya’da dost bir ülkede 2 Haziran 1970 saat 21.15’de yeniden yaşamaya başladı.”(s.9)

Otyam, Orhan Kemal'in ölümünden medet umanlar için de sitemlerini belirterek günlüğünü sonlandırmaktadır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde beş adet günlük yazısı yer almaktadır. Dergide; Simone de Beauvoir, İlhan Berk ve Fikret Otyam'ın günlükleri bulunmaktadır. Özellikle İlhan Berk'in Yugoslavya'yı tanıtan günlüğü ve Fikret Otyam'ın Orhan Kemal'in öldüğü otelde kalıp tuttuğu günlük dikkatleri çekmektedir.

2. 19. Takdim

Dost, “Sopaya Karşı Hikâye”, *Dost Dergisi*, S.8, C.16, Haziran 1965, s.1-20, (takdim)

Dergi, bu takdim yazısında neden hikâye cevaplarını okurla paylaşmaya çalışmaktadır. Bu yazının derginin hikâye özel sayısı için yazılmış olması da önemlidir. Dergiye göre toplumsal sorunların ağırlığı altında millet hikâyeye sırtını dönmüştür. İnsanların sorunların kucağında, dağınıklık içinde kendilerini kaybettikleri vurgulanmaktadır. İnsan özünü yeniden bulmak için sanata ve edebiyata dönmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. “Aradığımız insan özünün temelini edebiyata ve sanata döndüğümüz zaman görürüz...”(s.20)

Dergi, hikâyecilere şöyle seslenmektedir: “Hikâyeciye mütevâzi bir sesleniş; hikâyene dön. Okura mütevâzi bir sesleniş edebiyatı unutma...”(s.20)

Dergi, takdim yazısının amacını ise son cümleyle birlikte okura sunmaktadır: “Bu noktadan hareket eden *Dost Dergisi*, hikâyenin düzenli gelişmesine, daha iyi hizmet edecektir. Elinizdeki özel sayı bu düşüncenin küçük bir îâmâsıdır.”(s.20)

Dost, “İlk Adım”, *Dost Dergisi*, S.26, C.19, Aralık 1966, s.1, (takdim)

Derginin bu yazısında, edebiyata daha yeni ilk adımlarını atan hevesli ve bir o kadar da acemi gençlerden bahsedilmektedir. Genç sanatçılar için tanınmayan dergilerin onların sanat hayatlarında çok önemli bir yeri olduğu vurgulanmaktadır. Yazı-

da, bu genç sanatçılarının önünde en önemli engel olarak “kart mantarlar”(s.1) tabiriyle eleştirilenler görülmektedir. Bu insafsız yargılamalardan çok az genç sanatçının başarıyla çıkabildiği ve bu konuda herkesin sağduyulu olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Erdost, Muzaffer, “Bu Dağları Anlatmak İçin Hikâye”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.11-15, (takdim)

Yazıda aslında “Güzel Ahmet Kalesinde Efsane”(s.11) başlıklı bir hikâye anlatılmaktadır. Erdost, “Nehrili Abdullah Çiftçi”(s.11) adında Şemdinli’de yaşayan adamın ağzından anlatılan bir hikâyeyi nakletmiştir. Ayıllarla yaşayan ve aslen Adana’nın “Kazgan”(s.14) köyünden olduğunu söyleyen bir kadının hikâyesi yazıya konu edilmiştir.

Dergide yazının sonuna eklenen notta; “Muzaffer Erdost’un birgün yayınlamayı tasarladığı *Şemdinli Röportajı* adlı kitabının giriş yazısıdır.”(s.11) ibaresiyle yazının aslında takdim yazısı olduğu anlaşılmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bakış”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.29, (takdim)

Haluk Aker bu yazıda, irili ufaklı birçok edebiyat dergisinin olduğunu ve bunların arasından kaliteli olan eserlerin ayıklanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu noktadan sonra kendisinin artık böyle bir ayıklamaya gideceğini ve kaliteli sanatçı ve eserlerini ön plana alacağını açıklamaktadır.

Dost, “Bu Sayı İçin”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.2, (takdim)

Yazıda, hem takdim hem de teşekkür bulunmaktadır. Dergi, komşu ülkelerin sanatlarını tanıtmak için bu özel sayıyı çıkartmaya karar verdiğini okurla paylaşmaktadır. Yazıya göre, derginin “Bulgar Sanatı Sayısı”(s.2)’nda düşündüğünü yapamadığı anlaşılmaktadır. Son olarak yazıda, imzaları yayımlanmış ya da yayımlanmamış herkese teşekkür edilmiştir.

Dost, “1973’e Bakarken”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.1, (takdim)

Yazıda *Dost Dergisi*, sanat açısından çok kısır geçen 1972 yılına rağmen 1973 yılının daha verimli geçeceği umudunu taşıdığını bu sayfayla okuruna duyurmaktadır. Dergi, “1973’e boş bir deftere bakar gibi bakıyoruz...”(s.1) diyerek bu kısa takdim yazısını sonlandırmaktadır.

2. 20. Açık Oturum

Dost, “Ulusal Edebiyat İçin Açık Oturum”, *Dost Dergisi*, S.11, C.16, Eylül 1965, s.16-26, (a. o.)

“İlhan Berk, Orhan Duru, Muzaffer Erdost, Nezihe Meriç, Ceyhun Atuf Kansu, Bilge Karasu, Turgut Uyar”(s.16)’in davetli olarak katıldığı açık oturumda *Dost Dergisi*’nin konusunu belirlediği “Ulusal Edebiyat”(s.16) meselesi konuşulmuştur.

İlk konuşmacı olan Ceyhun Atuf Kansu; “Ulusal edebiyat sorununa (ulusal müzik, ulusal tiyatro diyoruz da bir yerde ulusal resim diyemiyoruz, Türk resmi diyoruz)...”(s.16) diyerek konuşmasına başlamıştır. Ulusal kavramını ilk önce açıklayan Kansu, daha sonra ulusal edebiyatın öğelerini üç madde de açıklamaya çalışmıştır.

İkinci konuşmacı Bilge Karasu ise; “Ulusal edebiyat diye birşeyin var olması için ulusal topluluk ister büyük olsun, ister küçük olsun, bir ulusal dilin varlığı gereklidir.”(s.18) diyerek meseleyi dil bağlamında ele almıştır. Karasu, aynı zamanda meseleyi geniş çerçevede ele almaktadır.

Üçüncü konuşmacı olan Turgut Uyar ise ulusal edebiyattan ne anladığını şöyle izah etmektedir: “Ulusal edebiyat nedir? Nitelikleri nelerdir? Ben bunu birtakım etki ve ilişkilere karşı olmaktan çok, içinde olduğu toplumun bütün duygusal ve düşünsel özlerini, birimlerini taşımak, davranışlarını ve eğilimlerini yansıtmak diye düşünüyorum.”(s.20)

Uyar, hiçbir ulusun tam olarak özgün bir edebiyata sahip olamayacağını da altını çizmektedir.

Dördüncü konuşmacı İlhan Berk, ulusal edebiyat sözünün genellikle az gelişmiş ülkelerde konuşulduğu söylemektedir. Bu bağlamda Berk, batılılaşmanın bize zarar verdiğini de düşünmektedir. “Batılaşmak, bizim yalnız ulus olmamıza engel olmakla kalmamış, bir sanatımızın yaratılmasına da engel olmuştur.”(s.21)

Beşinci konuşmacı Muzaffer Erdost, ulusal edebiyat sözünün nasıl ortaya çıktığından bahsetmektedir. Bizim çok fazla batıyı taklit etmemizden şikâyet eden Erdost aynı zamanda batının sanat adına emperyalizmi göklere çıkartmasına da karşı durmaktadır. Kendi ulusal edebiyat tezini şöyle açıklamaktadır: “Bizim ulusal edebiyat tezimiz, elbette nasıl bir edebiyat yapılacağını tarif etmiyor. Edebiyatı yapma metodunu telkin ediyor...”(s.22)

Açık oturumun ikinci bölümünde yine aynı sanatçıların söz aldıkları görülmektedir. Yazıdan anlaşıldığına göre bu ikinci kısımda sanatçılar, birbirlerinin ileri sürdükleri tezlerine katılımlarını ya da itirazlarını gerekçeleriyle sunmaya çalışmışlardır.

2. 21. Bildiri

Einstein, Albert, “Aydınlara Bir Bildiri”, *Dost Dergisi*, S.13, C.17, Kasım 1965, s.1-3, (bldr.)

Albert Einstein, bildirisine başlamadan önce bunu organize eden Fransız ve Polonya delegasyonuna teşekkür etmektedir. Bildirinin ana konusunu Einstein, hem bilim hem de teknik anlamda sonsuz başarılarla ulaşılmış insanoğlunun söz konusu uluslararası ilişkiler olduğunda ne kadar cılız kalmış olması olarak belirlemiştir. Einstein, bilimin sorunları çözmede tek başına yetersiz kaldığını ifade etmektedir: “Oysa birtakım acı deneyler bize, salt akla dayalı düşüncenin toplumsal hayatımızın sorunlarını çözümlenmede yetersiz olduğunu gösterdi.”(s.1)

Einstein, etkili ve korkunç yoketme yöntemlerinin trajik noktalarında yer alan bilim adamlarının başlıca görevinin; “insanlık dışı amaçlar için kullanılmasını var gücümüzle önlemeğe çalışmaktır.”(s.3) olması gerektiğinin altını çizmektedir.

Uluslararası ilişkilerde sonu genelde savaşla biten küçük anlaşmazlıkların önüne geçmenin yolunu ise Einstein şöyle açıklamaktadır: “Uluslarüstü bir kurum tek başına bu silahların üretimini ya da kullanılmasını denetleyebilecek güce eriştiği gün insanlık, bu akıl almaz körü körüne yok etmenin önüne geçebilecektir sanırım.”(s.3)

Einstein, her ne yapılırsa bir an önce yapılması gerektiğini söyleyerek sözlerini bitirmiştir.

Tuncel, Bedrettin, Prof. Dr., “Yücel ve Dünya Edebiyatından Tercüme-ler”, *Dost Dergisi*, S.17, C.17, Mart 1966, s.3-6, (bldr.)

Yazıda Bedrettin Tuncel, Yücel’in beşinci ölüm yıldönümü anısına bir bildiri sunmuştur. Bu vesileyle Yücel’in özellikle edebiyat eserlerinin çevirilerinde oynadığı rolden bahsedilmektedir. Yaptığı hizmetlerin asla küçümsenmeyecek kadar büyük ve kıymetli olduğu vurgulanmaktadır. Konuşmanın ikinci bölümünde Tuncel, Yücel’in kültür tarihimize yaptığı katkılardan ve kazandırdığı eserlerden bahsetmektedir.

Yazıda şöyle bir not yer almaktadır: “Yukarıdaki konuşma, 26 Şubat 1966 Cumartesi günü, Siyasal Bilgiler Fakültesi Konferans salonunda, saat 20.30’da Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu’na düzenlenen *Yücel’i Anma* gecesinde yapılmıştır.”(s.3)

Snow, C. P., “Bilimsel Tarafsızlığı Üzerine”, (Çev. Alaettin Bilgi), *Dost Dergisi*, S.39, C.20, Ocak 1968, s.31, (bldr.)

Yazıda, bilim adamı ve romancı İngiliz C. P. Snow’un, Amerikan Bilimsel Gelişme Enstitüsü’nde yaptığı konuşma yer almaktadır. Bildirinin konusu, dünyamızı tehdit eden tehlikelerin hızlanarak artmaya başlaması, gelişmiş silahlarla yol açılan toplu katliamlar ve bu noktada bilim adamlarının sorumlulukları olarak göze çarpmaktadır.

Dost, “Kültür Sarayı Yandı”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.5, (bldr.)

Bildiride, Kültür Sarayı’nda çıkan yangın üzerine açılan kovuşturmayla birlikte yangının çıkış sebebinin belirginleşeceği ifade edilmektedir. Bildiriyi yayımlayan “Türkiye Sanatçılar Birliği”(s.5) kovuşturmayla belirginleşecek olan sebepleri de sıralamışlardır. Sıralanan maddelerde defaten “Yanan Halkın Parasıdır.”(s.5) ibaresi dikkatlerden kaçmamaktadır.

Neruda, Pablo, “Pablo Neruda Diyorki”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.10, (bldr.)

Bildiride, iki farklı tiyatro oyunu izledikten sonra tiyatroya dönük eleştirilerini açıklayan Pablo Neruda’nın düşünceleri yer almaktadır. Hem absürd hem de eski tiyatro biçimlerinden sıkıldığını söyleyen Neruda; “Gerçekçilik devrini doldurmuş ve ölmüştür. Dirilip mezardan çıkmasını umalım!”(s.10) diyerek gerçekliğe duyduğu özlemin altını çizmektedir.

Yazının başında ise derginin; “Dünya Tiyatro haftası nedeniyle Pablo Neruda bir bildiri yayımlamıştır. Bu bildiriyi okuyucularımıza sunuyoruz.”(s.10) kaydı yer almaktadır.

İsimsiz, “Kitap Yasası”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.1-31, (bldr.)

Yazıda, bir bildiri niteliğinde olduğu anlaşılan “Unesco”(s.1)’nin kitap yasası okurla paylaşılmıştır. Dergi, bu paylaşımın sebebinin ise gittikçe artan kitap kâğıdı fiyatlarına, fikir ve sanat dergilerinin art arda kapanmaya başlamasına bağlamaktadır.

İsimsiz, “Oynanan Oyunlar İçin Görüşleri Olan Yazarlara Açık Mektup”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.27, (bldr.)

Yazıda, “Petek Oyuncuları”(s.27)’nin bildirisi yer almaktadır. Oyuncular, oyunlarını acımasızca ve kendi tabirleriyle “çalakalem”(s.27) bir şekilde eleştiren yazarlara seslenmektedirler. “Kolay eleştiri”(s.27) anlayışının artık ciddi bir tiyatro anlayışıyla bağdaşmadığı ifade edilmektedir.

Dergi, bu bildiriyi aynen sayfasına aktardığını bir notla beyan etmiştir.

DEĞERLENDİRME

Dergide, toplam yedi tane bildiri yazısı yer almaktadır. Bu yazılardan özellikle Albert Einstein'ın "Aydınlara Bir Bildiri"(Einstein, 1965: 1-3) ve C. P. Snow'un "Bilimsel Tarafsızlığı Üzerine"(Snow, 1968: 31) başlıklı bildiriler konuları bakımından dikkate değer niteliktedir. İki bildiride de insanların toplu ölümlerine sebep olan kitle imha silahları ve bilim adamlarının konumları irdelenmektedir.

2. 22. Nekroloji

Nutku, Özdemir, "Türk Tiyatrosu Bir Yakını Yitirdi", *Dost Dergisi*, S.16, C.17, Şubat 1966, s.25-30, (nek.)

Özdemir Nutku bu yazısında, kendisinden ders aldığı ve "25 Kasım 1965 gecesini, sık bir ormanlığın köşesine sıkışmış küçük kulübesinde, Prof. Grant Redford sessiz ve yapayalnız bir şekilde öldü."(s.25) şeklinde yâd ettiği hocası Prof. Grant Redford'un ölümünden duyduğu üzüntüyü dile getirmektedir.

Nutku, Redford'un Türk Tiyatrosu'na yaptığı katkılardan ve yetiştirdiği öğrencilerden de bahsederek yazısını sonlandırmıştır.

Dost, "İlhan Tarus'u Yitirdik", *Dost Dergisi*, S.28, C.19, Şubat 1967, s.29, (nek.)

Dergi, gezip gördüğü yerleri hikâye ve romanlarına konu edinen İlhan Tarus'u kayb ettiklerini söyleyerek sanatçıyı anma yazısını köşesine taşımıştır.

Ortaylı, İlber, "Yitirdiğimiz bir Asaf Çiyiltepe Değil", *Dost Dergisi*, S.32, C.19, Haziran 1967, s.12-13, (nek.)

Ortaylı, yazısında Türk Tiyatrosu'nun ustalarında Asaf Çiyiltepe'nin ölümünü ele almaktadır. Asaf'ın tiyatro için önemini şu sözlerle aktarır Ortaylı: "Asaf, hep-sinden ayrılıyordu ve özleneni yaratıyordu. Halk tiyatrosu yapıyorsun ama halk tiyatrosu yaptığını sanan bir budala, bir esnaf değildi. Öncü tiyatroyu getiriyordu ama kokuşmuş bir felsefenin, çağın sorunlarına ışık tutmaktan çok bir bunalımın ve çıkmazın kısır meyvalarıyla, uyutucu oyunlarla yapmıyordu bunu..."(s.12)

Ortaylı, Asaf'ı en olgun devresinde kaybetmenin üzüntüsü içinde olduğunu dile getirerek yazıyı sonlandırmaktadır.

Tuncel, Bedrettin, “Ahmet Kutsi Tecer”, *Dost Dergisi*, S.34, C.19, Ağustos 1967, s.3-5, (nek.)

Bedrettin Tuncel, Ahmet Kutsi Tecer'in ölümünden duyduğu derin üzüntüden dolayı bir yazı kaleme almıştır. “Zincirlikuyu'da son uykusuna dalan Kutsi'nin aramızdan ayrılmasıyla bir aydınlık, şiirimizin çok tatlı bir sesi söndü. Canlı, dipdiri, kır çiçeklerimiz kadar renkli, meyvelerimiz kadar lezzetli, pınarlar kadar duru bir dili vardı...”(s.3-4) cümleleriyle şair onure edilmeye çalışılmıştır.

Tuncel, şu cümlelerle yazısını bitirmiştir: “Memleketinin bağrında yeri olanlara, sevenlerinin derinden kalplerine yerleşenlere ne mutlu.”(s.5)

Soysal, İlhami, “Dursunoğlu Yok Artık”, *Dost Dergisi*, S.64, C.22, Şubat 1970, s.3-4, (nek.)

Yazı, Dursunoğlu'nun ölümü üzerine kaleme alınmıştır. Soysal, Dursunoğlu'nun öğrenim hayatından, “Ulusal Kurtuluş Savaşımıza”(s.3) verdiği katkılardan, Almanya'daki yükseköğrenim günlerinden sitayişle bahsetmektedir. Bu kayıptan dolayı Soysal, duyduğu üzüntüyü şöyle dile getirmektedir: “Dursunoğlu'nun kaybı sadece okuyan, yazan, toplumun her türlü sorunu ile candan ilgilenen bir aydının kaybı olarak değil. Türk kültürüne ve sanatına candan gönül vermiş, devrimcilik çizgisini hiç yitirmemiş bir Mustafa Kemalcinin de kaybı olarak değerlendirilmelidir ki bu yeri kolay doldurulamayacak bir kayıptır.”(s.4)

Soysal, İlhami, “Yaprak Dökümü”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.3-4, (nek.)

İlhami Soysal, ölüm haberini aniden aldığı dostu Fethi Giray'ı bu yazısında anmıştır. Onun gazetecilik, sanatçı yönünden bahsetmeye çalışmıştır. Son olarak üzüntüsünü şöyle dile getirmektedir: “Fethi Giray... Bir dost, bir iyi yürekli insan ve zamanın bir iyi şairini kaybettik. Cümlemizin başı sağolsun.”(s.4)

Taşer, Suat, “Ölüm, Sen, Ben”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.6, (nek.)

Suat Taşer, arkadaşı Fethi Giray’ın ölüm haberi üzerine duyduğu hüznü satırlara dökmüş ve arkadaşıyla olan bir anısını okurla paylaşmıştır.

Şengil, Salim, “Fethi Giray İçin”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.6-7, (nek.)

Salim Şengil, Fethi Giray’ın cenaze törenindeki yaşadıklarını anlatarak yazısına başlamaktadır. O esnada Fethi Giray’ın bir zamanlar “Cevat Baykal”(s.6)’ın mezarının başında söyledikleri gelir Şengil’in aklına. “Sen bizi bıraktın... Koruyucusuz kaldık!”(s.6)

Şengil, yazısında “Kürdün Meyhanesi”(s.6) günlerinden bazı anekdotları da okurla paylaşarak Fethi Giray’ı anmaya çalışmaktadır.

Mutluay, Rauf, “Geçen Ayın İçinden: M. Raşit Ögütçü Öldü Ama Orhan Kemal Yaşıyor”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.2-28, (nek.)

Rauf Mutluay, Orhan Kemal’in ölümü üzerine bu yazıyı kaleme almıştır. Yazar, ölümün getirdiği acı yerine Orhan Kemal’in bıraktığı eserlerin bizde uyandırdığı hazzı yazmak istediğini beyan etmektedir. Mutluay, Orhan Kemal’in hayatından kısaca bahsettikten sonra; bu büyük sanatçının hangi eserlere imza attığını yazısına taşımıştır.

Akbal, Oktay, “Geçen Ayın İçinden: Orhan Kemal İçin”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.29-30, (nek.)

Oktay Akbal, Orhan Kemal’in ölümü üzerine bu yazıyı kaleme almıştır. Akbal, Orhan Kemal’in hikâyeye nasıl başladığını şu cümlelerle aktarmaktadır: Önce Raşit Kemali idi adı, şiirler yazardı dergilerde. Nâzım Hikmet’le Bursa cezaevinde tanışmış, şiirlerini okumuş ona... Nâzım, <yırt bunları at> demiş, atmış mı bilmiyorum ama bir daha şiirler yayımlamadı...”(s.29)

Akbal, yazının devamında Orhan Kemal’le ilk nerede tanıştığını, romanındaki kişileri nasıl oluşturup yazdığından bahsetmektedir. Son olarak yazar, Orhan Ke-

mal'in kalıcı yapıtlar bırakan etkisi büyük bir sanatçı olduğunu söyleyerek satırlarına son vermektedir.

Selçuk, İlhan, "Geçen Ayın İçinden: Orhan Kemal'in Ardından Düşünürken", *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.30, (nek.)

"Orhan Kemal'in künyesinde adı Mehmet Raşit Öğütçü diye yazılı.

Doğumu: 15 Eylül 1914.

Doğum yeri: Ceyhan.

Tahsili: Orta

Geçirdiği Hastalıklar: Sürüsüne bereket.

Medeni Hali: Evli dört çocuk.

Sabıkası: Fikir suçundan beş yıl hapis.

Eserleri: 34 adet.

Yaşamı: Açlık, sefalet, baskı, zulüm, polis, adliye üzerine.

Ve Sonu: Ölüm."(s.30)

Orhan Kemal'in biyografisini böyle özetleyen İlhan Selçuk, sanatçının hastalanmasından sonra tedavi için gittiği yurt dışı serüveninden bahsetmektedir. Öfkeli olduğunu açıkça yazıda belirten Selçuk, "... Türkçe'nin anıtlarını milletin ortak yaşamına unutulmayacak güzellikle dikmiş bir canım yazarın cellatlarını, muteber zevat diye hala başımızda tutmaktayız..."(s.30) diyerek sitemlerini sunmuştur.

Soysal, İlhami, "Ardından", *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.3, (nek.)

İlhami Soysal, Orhan Kemal'in ölümünden duyduğu acıyı satırlarına taşıdıktan sonra bazı kişilerin riyakâr ve ikircikli tavırlara bürünmesinden şikâyet etmektedir. Bu gibi davranışları anlamakta güçlük çektiğini şöyle dile getirmiştir: "Ölümünden sonra Orhan Kemal için ağıt yakanları da, Orhan Kemal'i de, az da olsa bir ölçüde tanırdık. Ölümünden sonra ne anlatılan Orhan Kemal'i tanıyabildik ne de sağlığında onun ardından en ufalanmış dedikoduları yapanları, kıskançlıkları sürdürenleri... Birden bire herşey ak ile kara gibi birbirinden ayrılmıştı. En büyük düşmanlar,

en büyük hayranlar safına geçmişti. Şaştık şaştık kaldık. Zaten günümüz şaşmakla geçiyor.”(s.3)

Soysal kendisinin, Orhan Kemal’in hayatı boyunca adiliklerden, kıskançlıklardan, seviyesizliklerden, dedikodulardan kurtulup gitmesine sevinecek hale geldiğini söyleyerek yazısına son vermektedir.

Hüenalp, Ayhan, “Sanat Sanatçılar”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.17, (nek.)

Yazıda, “Faruk Çağlayan”(s.17)’in ölümü üzerine duyulan derin üzüntü ele alınmıştır. Hüenalp, arkadaşı Faruk Çağlayan’ın hayatından, kişiliğinden ve çalışmalarından bahseder. Onun hem çok iyi bir asker, hem öğretmen, hem de sanatçı kişiliğine vurgu yapılarak yazı sonlandırılmaktadır.

Hüenalp, Ayhan, “Sanat Sanatçılar: Bülent Erutku Öldü”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.17, (nek.)

Hüenalp Ayhan, “Çoğunuz tanımazsınız Bülent’i.”(s.17) diye başladığı yazısında, ölümüyle kendisini derinden sarsan Bülent Erutku için duyduğu üzüntüyü satırlara dökmüştür. Yazıda, Bülent Erutku’nun, ileri görüşlülüğünden ve entelektüel tarafından sitayişle bahsedildiği anlaşılmaktadır.

Hüenalp, Ayhan, “Mesut Özdemir İle Öbürlerinin Ölümü ya da Entelektüel Kıyımı”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.24, (nek.)

Ayhan Hüenalp, arkadaşı Mesut Özdemir’in ölümü ardından duyduğu hüznü, arkasından insanların takındığı vurdum duymaz tavırları karşısında hissettiği öfkeyi satırlarına taşımıştır.

Baykurt, Fakir, “Eyüboğlu’nun Ölümü Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.6-7, (nek.)

Fakir Baykurt, Sebahattin Eyüboğlu’nun üzerine bu yazıyı kaleme almıştır. Eyüboğlu’nun öncelikle bilinçli bir çevirmen olduğunu aktaran Baykurt; “Devlet, Oblomov, Cadı Kazanı, Ölü Canlar, La Fontaine, Hayyam, Moby Dick, Ütopya...”(s.6) başta olmak üzere birçok eseri Türkçe’ye kazandırdığını ifade etmiştir.

Eyüboğlu'nun aynı zamanda bir öğretici olduğu ifade edilmiş, halkın eğitimi konusunda çok çalıştığı vurgulanmıştır.

Baykurt, son olarak Eyüboğlu'nun cenazesine bir çiçek bile gönderilmediğini, sıradan bir insan gibi bu dünyadan uğurlandığını sitemkâr bir şekilde dile getirmiştir.

DEĞERLENDİRME

Nekroloji, alanında tanınmış yazar, şair ya da sanatçının ölümü sonrasında kaleme alınan yazılardır. Bu yazıların içeriği yazıldığı kişiyle alakalı inceleme, değerlendirme olabileceği gibi anı, deneme ya da öz yaşam öyküsü niteliğinde de olabilir.

Dost Dergisi'nin dokuz yıllık yayım süresi boyunca pekçok nekroloji yazısına yer verilmiştir. Dergide yayımlanan nekrolojilerde genellikle ölen sanatçının ölümünden duyulan üzüntü dile getirilmiştir. Öz yaşam öykülerinin, kimi anıların yer aldığı bu nekrolojiler, başka dergilerden alınmak suretiyle de *Dost Dergisi*'ndeki yerlerini almışlardır. *Dost Dergisi*'nde yayımlanan ilk nekroloji, Nutku Özdemir'in "Türk Tiyatrosu Bir Yakını Yitirdi" (Özdemir, 1966: 25-30) başlıklı yazısıdır.

Dost Dergisi'nde, Özdemir Nutku, İlber Ortaylı, Bedrettin Tuncel, İlhami Soysal, Suat Taşer, Salim Şengil, Rauf Mutluay, Oktay Akbal, İlhan Selçuk, Ayhan Hünalp ve Fakir Baykurt nekroloji yazıları kaleme almışlardır. Bu nekrolojiler, Prof. Grant Redford, İlhan Tarus, Asaf Çiyiltepe, Ahmet Kutsi Tecer, Dursunoğlu, Fethi Giray, Orhan Kemal, Faruk Çağlayan, Bülent Erutku, Mesut Özdemir ve Sebahattin Eyüboğlu'nun ölümü üzerine kaleme alınmıştır.

Dost Dergisi'nde ölümü üzerine en çok yazı yazılan yazar Orhan Kemal'dir. Dergi, 69. Sayısını "Orhan Kemal'in Anısına Saygı" ("Orhan Kemal'in Anısına Saygı", 1970) adı altında özel sayı olarak çıkartmıştır.

2. 23. Tiyatro oyunu

Şengil, Salim, “Oyuna Oyun”, *Dost Dergisi*, S.18, C.17, Nisan 1966, s.3-6, (tiyatro oyunu)

Yazıda, Salim Şengil, dönemin Kültür Bakan'lığı Müsteşarı Adnan Ötügen'in sansürlediği Adalet Ağaoğlu'na ait olan *Çatıdaki Çatlak* adlı oyununu merkeze almıştır. Biraz ironik bir dille, bu oyunun yasaklanması üzerine Ötügen'le yapılan konuşmalar tiyatro oyununa çevrilmiştir. Oyunun başında oyunun dört bölüm olduğu belirtilerek oyuncuların; Ötügen, Şengil, S. Kan, F. Güvenç ve N. Meriç oldukları ifade edilmiştir.

Nesin, Aziz, “Bir İnsan Başı Üstüne Üç Sesli Üzünc”, *Dost Dergisi*, S.68, C.22, Haziran 1970, s.6-13, (tiyatro oyunu)

Absürd tiyatro örneklerinden biri olarak sayılabilecek Aziz Nesin'in bu oyunu adından da anlaşılacağı üzere üç üzünc üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda oyundaki kişiler de “ Birinci Üzünc: Suçlu, İkinci Üzünc: Polis, Üçüncü Üzünc: Muhbir”(s.6) olarak verilmiştir. Birinci üzünc'te adı *Tarez* olan ve ne için polisten kaçtığı belli olmayan kahramanın serüveni ele alınır. İkinci üzünc'te ise *Tarez*'in kaçması üzerine yaptığı sorgulamada bir türlü kendini ifade edemeyen *Polis* ve diğeri de hayatta ne yapacağını tam olarak bilemeyen *Muhbir*'in durumları ele alınır.

“ Kaçmak, öldürememek, ihbar etmek arasında devinim kazanan oyunda, evrensel insan tipleri ile paralel olarak, yine evrensel olan yaşam kaygıları anlatılmaktadır” (Aslan, 2018: 141).

2. 24. Mizah

İsimsiz, “Bektaşî Dedikleri: Huri, Çoluk Çocuk, Domuz, Hamam”, *Dost Dergisi*, (Dizileştiren: Metin Eloğlu), S.18, C.17, Nisan 1966, s.32

Bu yazıda Metin Eloğlu, Bektaşîlerden derlenen fıkraları dizileştirerek derginin muhtelif sayılarında okurla buluşturmuştur. *Huri*, fıkrasında hocanın cennette

verileceği vaad edilen huri kızının tasviri eleştirilmiştir. *Çoluk Çocuk* fıkrasında, yaşı yetmişi geçmiş birinin torunu yaşında bir kızla evlenmesi ele alınmıştır. *Domuz* fıkrasında, camiye giren domuzu sopayla kovalayan müezzinin “Hiç bilmez miyiz domuzunu sofunun”(s.32) lafıyla Bektaşi dedesi tarafından eleştirilmesi yer alır. *Hammam* başlıklı son fıkrada ise, ironik bir dille tanrının maddi kudreti ti'ye alınmıştır.

İsimsiz, “Bektaşi Dedikleri: Yılan Öyküsü, Avanak, Bayramlık, Ak Savunma, Kabak Karpuz”, *Dost Dergisi*, (Dizileştiren: Oğuz Tansel), S.21, C.18, Haziran 1966, s.32

Oğuz Tansel'in dizileştirdiği bu fıkralarda yine Bektaşi'nin kıvrak zekâsı ve mizah anlayışı ele alınmıştır. *Yılan Öyküsünde*, Allah'a yalvarmanın boş olduğunu camideki insanlara anlatır. *Avanak* fıkrasında çalışmadan kazanmayı ummak eleştirilir. *Bayramlık* fıkrasında, bayramın getirdiği maddi külfet, *Ak Savunma*'da kıvrak zekâyla cezadan kaçış ve son fıkra olan *Kabak Karpuz*'da ise klasik şükür kavramı eleştirilir.

İsimsiz, “Bektaşi Dedikleri: Ayna, Böcek”, *Dost Dergisi*, (Dizileştiren: M. Eloğlu), S.34, C.19, Ağustos 1967, s.32

Sayfada yer alan ilk mizah yazısı olan *Ayna*'da Bektaşi, kendini oruç yediği için eleştiren saçı sakalı dağılmış kişiye kendisinin de aynaya bakmasını tavsiye eder. *Böcek* fıkrasında ise, Bektaşi babasının sevmediği bir adama verdiği hazır cevap konusu yer alır.

İsimsiz, “Bektaşi Dedikleri: Hülle, Yakışanı, Suçlu, Tüzesizler, Yordamsız”, *Dost Dergisi*, (Dizileştiren: Oğuz Tansel), S.46, C.21, Ağustos 1968, s.32

Bu yazıda da yine Bektaşi babasının komik durumları, hazır cevaplılığını içeren beş fıkrası derlenmiştir.

İsimsiz, “Bektaşi Dedikleri: Öylesine Yokum, Yanılığı, Haklı Öfke, Kelin Perçemi”, *Dost Dergisi*, (Dizileştiren: Oğuz Tansel), S.47-48, C.21, Eylül-Ekim 1968, s.32

Yazıda yer alan *Öylesine Yokum* adlı ilk fıkra, derginin 18.sayısındaki aynı sayfalarda verilen *Huri* fıkrasıyla aynıdır. *Yanılığı* fıkrasında yanışlıkla oruç tutan

Bektaşı'nın dayanamayıp gizli gizli orucunu yemesi anlatılır. Diğer iki fıkra *Haklı Öfke* ve *Kelin Perçemi*'nde Bektaşı'nın ilginç ve komik halleri anlatılmaktadır.

Yazının sonunda: “Şair Oğuz Tansel ile şair-ressam Metin Eloğlu'nun yakında çıkaracakları ‘Bektaşı Dedikleri’ adındaki kitapla ilgili ortak çalışmalarından”.(s.32) notu yer almaktadır.

İsimsiz, “Bektaşı Dedikleri: İncelik, Püsküllü Belâ, Boşunalık”, *Dost Dergisi*, (Dizileştiren: Oğuz Tansel), S.49, C.22, Kasım 1968, s.30

Yazıda verilen üç fıkrada yine Bektaşı babasının kıvrak yer alır. *Püsküllü Belâ* adlı fıkrada, oğlunun çok yalan söylediğinden dert yanan bir babaya, Bektaşı'nın onu siyasetçi yapmasını söylemesi ince bir gönderme içerir politika için. *Boşunalık* adlı fıkrada ise, çokça yaşlanan Bektaşı babasının namazdan kaçmak için ürettiği bahaneler yer alır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nin sayfalarında yer alan bu fıkraların genelinde dinden uzaklaşmış, ibadet etmekten kendini izole etmiş, hayatı istediği gibi yaşamak isteyen bir Bektaşı modeli çizilmektedir. Verilen fıkralarda dindar insanlar yobaz ve gerici diye nitelendirilmiştir.

2. 25. Fabl

Karas, Nursen, “Bulduk”, *Dost Dergisi*, S.30, C.19, Nisan 1967, s.20-23, (fabl)

Fabl türüne örnek teşkil edecek bu hikâyede, yavru bir kedinin sokağa atıldıktan sonra başından geçen olaylar anlatılmaktadır. Sahibi tarafından annesinden ayrılarak sokağa bırakılan kedi bir kız tarafından sahiplenilir. Yavru kediyi eve getiren kız ona *Bulduk* ismini koyar. Yavru kedi dışarıda kaldığı için çok hastalanmıştır ve yeni sahiplenildiği evde yanlış ilaç verilmesinden ötürü ölür.

Hikâye iki bölümden oluşur. Birinci bölümde annesinden koparılıp sahibi tarafından yavru kedinin sokağa bırakılması işlenir. İkinci bölümde ise, bir genç kız tarafından yavru kedinin sahiplenilmesi ve kedinin ölümü ele alınır. Karas, bu hikâyeye sadece bir sokak hayvanının hangi zor şartlar altında hayatta kalmaya çalıştığını değil, aynı zamanda acımasız ve duyarsız insanların da bu hayvanlara karşı tavırlarını eleştirmektedir.

2. 26. Masal

Dost, “Nazım Hikmet’ten Üç Masal: Sevdalı Bulut, Hızır, Allem-Kallem”, *Dost Dergisi*, S.42, C.20, Nisan 1968, s.6-20, (masal)

Yazıda yer alan üç masalın ilki olan *Sevdalı Bulut*’ta, sonsuz derecede beslenen umut konusu ele alınmaktadır. Masalın kötü karakteri Kara Seyfi, Ayşe’nin binbir emekle güzelleştirdiği bahçesini ele geçirmek ister. Kara Seyfi’nin bahçeyi ele geçirmek uğruna yaptığı kurnazlıklar her defasında Ayşe’nin iyi niyeti ve Ayşe’ye sevdalanan Bulut’un akli ve özverisiyle bertaraf edilir.

İkinci masal olan *Hızır*’da ise, çocuklarının selameti için ölümü göze alan babanın cesareti işlenmiştir. Masalda, padişah kim kendisine Hızır’ı getirirse ona ne dilerse vereceğini beyan eden sözünü dellallara bağirtmiş. Bunu duyan ve çok fakir olan bir adamcağız ne olursa olsun padişahın karşısına çıkmaya karar vermiş. Adam, Padişaha, kırk gün içinde Hızır’ı getireceğini bunun karşılığında da ailesinin ömürlerinin sonuna kadar açlıktan kurtulabilecekleri kadar parayı elde etmesi gerektiğini söylemiş. Padişah isteği kabul etmiş ve adamın ailesi altına boğulmuş. Kırk gün sonra padişahın karşısına çıkan adam Hızır’ı bulamadığını ve cezasına razı olduğunu beyan etmiş. Vezirlerine sırasıyla: “Padişahımı aldatan bu adama ne ceza kesmeli?”(s.12) sorusunu soran padişah her vezirinden kendi mesleklerine göre cevaplar almış. Verilen her cevabın sonrasında bir çocuk belirerek: “Herkes sanatına göre demiş”(s.12). Çocuk, kendisinin Hızır olduğunu ve fakir adama ceza vermemesini padişahıtan isteyerek: “... Ben Hızırım... Adamcağızı serbest bırak. Dediğini yaptı,

beni sana getirdi”(s.13) diyerek ellerini kollarını sallaya sallaya adamla birlikte saraydan çıkarlar.

Üçüncü masal olan *Allem Kallem*'de ise, insan öğrenmek isterse hayatta herşeyi yapabilir teması işlenmiştir. Masalda, padişahın kızıyla evlenmek isteyen fakir oğlanın, padişahın: “allem kallem oyununu öğrenirsen sana kızımı veririm”(s.15) sözü üzerine hiç bilmediği diyarlarda bir devle, bu oyunu öğrenmek uğruna girdiği mücadele anlatılmıştır. Bir insan isterse kuş iken tavşan, tavşan iken at, at iken geyik olabilir vurgusu da masalda yer almaktadır.

Nazım Hikmet, masalları anlatmaya başlamadan önce bir önsöz eklemiştir. Bununla ilgili olarak Nazım: “Bu kitapçıkta, büyük Türk folklorcusu Boratav'ın ve öğrencilerinin ağzından dinleyip topladıkları bazı masalları kendime göre işledim... Masal dinlemek okumaktan iyidir. Başlıyayım anlatmağa: Bir varmış, bir yokmuş...”(s.7).

Dost, “Nazım Hikmet'ten Masal”, *Dost Dergisi*, S.43, C.21, Mayıs 1968, s.24-28, (masal)

Bu masalda, kudretiyle fetihten fetihe koşan bir padişah günün birinde kör olur. Gözlerinin açılması ise atının ayak basmadığı bir toprak parçasının yüzüne sürülmesine bağlıdır. Padişahın üç oğlu bu toprağın peşine düşerler. Büyük ve ortanca oğlan hedeflerinden sapar. Küçük oğlan babasının hakkındaki söylentilere ilk başta kulak vermez ama o da çok geçmeden babasının gözleri açıldığında henüz hâkimiyeti altına almadığı bu toprağı da fethedeceğini öğrenir. Toprağı getirmekten vazgeçer. Padişah da ömrünün sonuna kadar kör kalır.

Masalda, Nazım Hikmet, dönemin eleştirisini de yapar. Her devrin ve her yöneticinin kulağına üfleyen ve babayı oğula düşüren birileri vardır.

Karasu, Bilge, “Yağmurlu Kentin Güneşçisi”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.14-15, (masal)

Kent ve insan hakkındaki masalımsı bu kısa öyküde yazar, sürekli yağmur yağan bir kentte yaşanan abartılı durumları yine kentlilerin kendi sıradan gerçeklikleriymiş gibi anlatmaktadır.

Karasu, Bilge, “Korkusuz Kirpiye Övgü”, *Dost Dergisi*, S.60, C.23, Ekim 1969, s.16-20, (masal)

Karasu'nun bu hikâyesinde bir kirpinin gözünden insanlara ve yaşanılan hayata dair durumlar ele alınmıştır. Karasu, farklı bir anlayış ve dil üslubuyla üç farklı kirpi versiyonu ortaya koyar. Yazar, hikâyenin farklı varyasyonlarıyla anlamın sınırlandırılmayacağını okura hissettirmek ister. Yazara göre her yeni anlatım farklı yorumlamaları beraberinde getirir.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde masal türüne çok az yer verilmiştir. Dergide verilen Bilge Karasu'nun “Yağmurlu Kentin Güneşçisi, Korkusuz Kirpiye Övgü”(Karasu, 1969: 14-15/16-20) adlı öyküleri masala yaklaşan anlatımlar olduğu için masal başlığı altında ele aldık. Dergide ilk masal ise Nazım Hikmet'in “Nazım Hikmet'ten Üç Masal: Sevdalı Bulut, Hızır, Allem Kallem”(Hikmet, 1968: 6-20) adlı masallarıdır.

2. 27. Eser Tanıtımı

Dost, “Bizim Yazarlarımız: İç Anadolu Efsanesi”, (Tan. Konur Ertop), *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.3-6, (eser tanıtımı)

Yazıda, Yaşar Kemal'in “İç Anadolu”(s.3) adlı folklorik çalışması tanıtılmıştır. Çalışmada *Köroğlu, Karacaoğlan ve Alageyik* adlı halk hikâyeleri anlatılmıştır. Yazının başında: “İÇ ANADOLU EFSANESİ (Köroğlu'nun meydana çıkışı, Karacaoğlan, Alageyik), Yaşar Kemal. Ararat yayınevi, 336 s. 10 Lira”(s.3) kaydı yer almaktadır.

Dost, “Bizim Yazarlarımız: Yusuf ile Menofis”, (Tan. Konur Ertop), *Dost Dergisi*, S.33, C.19, Temmuz 1967, s.6-7, (eser tanıtımı)

Bu yazıda ise Nazım Hikmet'in “Yusuf ile Züleyha”(s.7) kıssasından hareketle yeni bir form içerisinde “Yusuf ile Menofis” hikâyesini kaleme almıştır. Konur

Ertop, Nazım'ın bu çalışmasını bazı sebeplerden ötürü başarısız bulduğunu dile getirmektedir. "... Yusuf ve Züleyha hikâyesine dayandırdığı Yusuf ile Menofis'in Ferhat oyunu gibi başarılı bir uygulama olduğunu söylemek ise mümkün değildir. Bu eserde bilgi ve zekâyâ dayanan kurnaz bir ustalık vardır gerçi. Fakat Yusuf diye öyle bir canavar portresi çizilmiştir ki, Kur'anda kıssaların en güzeli diye adlandırılan hikâye öylesine değiştirilmiştir ki, mitosun bir yeni ağırlığı taşıma imkânı yok olup gitmiştir."(s.7)

Yazının başında: "YUSUF İLE MENOFİS Nazım Hikmet. İzlem yayınları, 80 s. 400 kuruş."(s.6) kaydı yer almaktadır.

Berk, İlhan, "Yabancı Dergiler: İngiliz Dergileri 'Encounter'", *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.30, (eser tanıtımı)

İlhan Berk, İngilizlerin önemli dergileri arasında bulunan "Encounter" adlı derginin son sayısında: "ünlü Alman düşünürü Walter Kaufmann'ın, Nietzsche'nin şimdiye dek yayımlanmamış dört mektubu ile ilgili bir yazısı var."(s.30) olduğundan bahsetmiştir. Bu dört yeni mektubun önemi üzerinde durulduğu bildirilmektedir. Berk, aynı zamanda bu dört mektubun konusundan da kısaca bahsetmiştir.

Berk, İlhan, "Yabancı Dergiler: İngiliz Dergileri 'London Magazine'", *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.30, (eser tanıtımı)

Yazıda, London Magazine'in 8.sayısında "...şair Apollinaire üzerinde uzun bir inceleme yazısı..."(s.30) olduğu söylenmiştir. Derginin diğer yazılarının: "Julian Symons'ın You'r in Army Now (Şimdi Ordudasın), Eugenio Montale'in The Paintings in the Cellar (Mahzendeki Resimler) ile D. M. Hthomas'ın şiirleridir."(s.30) olduğu ifade edilmiştir.

Berk, İlhan, "Yabancı Dergiler: Amerikan Dergileri 'American Literature'", *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.30-31, (eser tanıtımı)

Yazıda, "American Literature"(s.30) dergisinin son sayısında şair Edgar Allen Poe üstüne çıkardığı iki ilginç yazıdan bahsedilmiştir. Berk, bu iki yazıyı okura tanıtmıştır. Yazar, aynı zamanda dergide yer alan diğer yazıların da isimlerini zikretmiştir.

Berk, İlhan, “Yabancı Dergiler: Poetry”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.31, (eser tanıtımı)

Yazıda: “Yalnız şiir yayımlayan bir dergi olan Poetry’in bu 113.sayısında, James Schuyler, Harry Brown, Lewis, Elliot Colleman, Duğlas Lowder, Keith Wilson, Pames Tate ile Kenneth Burke’nin şiirleri yer alıyor.”(s.31) girişiyle derginin özellikle bu sayısında şiir çevirileri üzerinde durduğu yorumu yapılmaktadır.

Berk, İlhan, “Yabancı Dergiler: Modern Drama”, *Dost Dergisi*, S.54, C.22, Nisan 1969, s.31, (eser tanıtımı)

Berk, bu tanıtımında ise “Modern Drama”(s.31) dergisinin 4.sayısından bahsetmektedir. Derginin bu sayısında özellikle en dikkat çeken yazısının, ünlü bir tiyatro yazarı olan “Lady Gregory’nin G. B. Shaw’a yazdığı mektuplar”(s.31) olduğu ifade edilmektedir. Bu mektuplardan G. B. Shaw’ın özellikle İrlanda tiyatrosuna kuruluş aşamasında çok büyük katkı sunduğu anlaşılmaktadır. Berk, dergide yer alan diğer yazılardan da bahsederek tanıtımını sonlandırmaktadır.

Şahan, Halil, “Türk Şiiri Almanyada”, *Dost Dergisi*, S.57, C.22, Temmuz 1969, s.23, (eser tanıtımı)

Yazıda, Batı Berlin’de yayım hayatını sürdüren “Luchterhand”(s.23) yayınevini, şiir dizisinin 18.dosyasını “Türk Şiirine”(s.23) ayırdığı bilgisi verilmiştir. Aynı diziden daha önce de şiir dosyalarının yayımlandığı ifade edilen yazıda Nazım Hikmet, Orhan Veli gibi bazı şairlerimize yer verildiği söylenmektedir. Şimdi yayımlanan 18.dosyada ise; “Melih Cevdet Anday’ın, Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın, Metin Eloğlu’nun, Nazım Hikmet’in, Orhan Veli Kanık’ın, Mehmet Kemal’in ve Oktay Rıfat’ın birer şiirlerini kapsıyor.”(s.23) bilgisi paylaşılmıştır.

Dosyadaki şiirlerin Sezer Duru, Yüksel Pazarkaya ve Annemarie Bostroem’in çevirdiği söylenmiştir. Yazının sonunda toplumsal konulara gittikçe eğilen yeni Türk şiirinin Almanya’ya tanıtılmasında başarılı bir yayım olduğu vurgulanmıştır.

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: İki Öykü Kitabı”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.25-27, (eser tanıtımı)

Yazıda, ilk olarak Oktay Akbal’ın “Tarzan Öldü”(s.25) adlı öyküsü tanıtılmıştır. Kitaba da adını veren bu öyküde, yaşlılık kompleksinin itkisiyle yazar,

“...mazoşist kızgınlığını kendini öldürmeye vardırmaktadır...”(s.25) yorumu yapılmıştır. İnam, öykünün mantıksal işleyişinden, kaynağını Sait Faik’ten aldığından bahsetmektedir. Yazının başında: “Oktay Akbal, Tarzan Öldü, E yayınları, 1969.”(s.25) kaydı yer almaktadır.

İkinci öykü kitabı ise, Necati Cumalı’nın “Ay Büyürken Uyuyamam” adlı kitabıdır. Kitabın konusunun ilginç olduğunu aktaran İnam: “Cumalı’nın ele aldığı konu oldukça ilginç; Anadolu insanının cinsel yaşamı...”(s.26) yorumunu yapmaktadır. İnam, bu olguyu anlayabilmek için ise kitabı okumadan önce bazı birikimlerin edinilmesi gerektiğini okura salık vermektedir. 1969 yılında yayımlanan öykü kitabının “İmbat Yayınları”(s.27) basmıştır.

Turan, Güven, “Yayın Dünyası”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.27, (eser tanıtımı)

Yazıda, Güner Ener’in ilk öykü kitabı olan “Eylül Yorgunu”(s.27)’nin tanıtımına yer verilmiştir. Güner Ener’in çok eser vermediği için adının fazla duyulmadığını aktaran Turan, ilk öykü kitabında da acemi tedirginlikler olduğu yorumunu yapmıştır. Öykücüyü bekleyen önemli tehlikelerden birisinin, öykülerinin tek düze olması ve çeşitliliğe kapalı olması olarak belirtilmektedir.

Dost, “Yayın Dünyası: Yapı”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.28, (eser tanıtımı)

Yazıda, *Yeni Dergi*’nin 65.sayısında çıkan Sevgi Sabuncu’nun “Yapı”(s.28) adlı öyküsünün son iki ayda dergilerde çıkmış en iyi öykü olduğu belirtilmektedir. Hikâyenin konusu ise şöyle açıklanmıştır: “Nedir *Yapı*’da anlatılan; insanın bütün bir ömür boyu durması, ya birşeyi yapmaya, kurmaya çabalaması, işin sonuna geldiğinde yeniden yapma, kurma eylemini sürdürmek istemesi mi?..”(s.28)

Her ne şekilde olursa olsun asıl önemli olanın öykünün içindeki küçük yarın-
tılarda gizli olduğu vurgulanarak yazı sonlandırılmaktadır.

Dost, “Yayın Dünyası: Kurban”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.28, (eser tanıtımı)

Yazıda, farklı bir köy öyküsü anlayışıyla kaleme alınan Tomris Uyar’ın “Kurban”(s.28) adlı öyküsü tanıtılmıştır. Yeterince çarpıcı, iyi işlenmemiş olsa da edebiyat düşünülerek farklı bir bakış ortaya koyması açısından öykü beğenilmiştir.

Dost, “Yayın Dünyası: Diğer Öyküler”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.28, (eser tanıtımı)

Bu yazıda ise, Selim İleri’nin “Cumartesi Yalnızlığı”(s.28), Afet Muhteremoğlu’nun “Yol’u”(s.28) ve Erdal Öz’ün “Masa”(s.28) adlı öyküleri kısa bir tanıtım- la okurla buluşturulmuştur. Son öykünün beğenilmediği açıkça dile getirilmiştir.

Dinamo, Hasan İzzettin, “Yayın Dünyası: Kiraz Zamanı”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.24-26, (eser tanıtımı)

Yazıda, Özdemir İnce’nin “Kiraz Zamanı”(s.24) adlı şiir kitabı tanıtılmıştır. Dinamo, Özdemir İnce’nin şiir kitabında yer alan “Kavun Acısı, Uzun Hava ve Elmanın Tarihi”(s.25) şiirlerinden örnekler vererek şairin toplumcu gerçekçi yönüne vurgu yapmaktadır.

Dinamo, son birkaç yıldır şiirde güçlü bir toplumcu kuşağı yetişmeye başladığını ifade ederek; “Bu genç şairler yirmi yedi mayısın demir çiçekler açan bahçelerinden geçerek gelmişlerdir. Şiir yazabilme özgürlüğünü 27 Mayıs’ın araladığı demir kapının estirdiği çiçek rüzgarında bulmuşlardır..”(s.24) diyerek aslında 27 Mayıs’ın olumlu bir ortam oluşturduğunu da savunmuştur.

Dinamo, son olarak şunları kaydetmiştir: “Rasgele seçtiğim parçalardan da anlaşılacağı gibi, Özdemir İnce, büyük şiire yönelmiş, yolculuğuna gerekli bütün kültür ve sanat malzemesine de sahip. Genç toplumcu ozanlar kuşağına eski bir ağabeyleri olarak şunu salıklarım: Büyük kültüre, büyük şiire, büyük şairliğe el atmaktan korkmasınlar...”(s.26)

Öngören, Veysel, “Yayın Dünyası: Yattığın Ranza Aşkına”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.26-27, (eser tanıtımı)

Yazıda, Ahmed Arif’in devrimci duygularla kapitalizm karşıtı olarak yazdığı bir şiiri ele alınmıştır. “... Ahmed Arif, süregiden kapitalist düzende, devrim savaşçısının şiirini yazmıştır. Bu, bizim olan hayattan bizim olan dünyadan gelen şiirdir.”(s.27)

Aynı zamanda Ahmed Arif’in bu şiirinin gerçekçi şiire de örnek bir yapıt olduğunun altı çizilmektedir. Şiirde kapitalizm şöyle anlatılmaktadır:

“Gün kimin hesabına tutar akşamı,
Rahmetinden kim demlenir bulutun
Hayırlı evlat makine
Nasıl canavar kesilir.
Kurdun, karıncanın rızkını veren
Toprak nasıl ayartılır,
Yüz vermez topal öküze,
Ve almaz koynuna kara sapanı.”(s.27)

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Halkın Dostları”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.29-30, (eser tanıtımı)

Yazıda, “Halkın Dostları”(s.29) adlı derginin yayım hayatına bir sürü reklamdan sonra başlamış olduğu bilgisi yer almaktadır. Derginin yayım mottosunun toplumcu bir edebiyat anlayışı olduğu vurgulanmaktadır. Aker, derginin yazılarından kısaca bahsederek kendileri için yenilikçi denebilecek birşeyin olmadığını okurla paylaşıyor. Eleştirilerine şöyle devam eder Aker: “Bir akım dergisi görünüşünde değil Halkın Dostları, bir şiir akımı peşinde koşmuyor, peşinde koştuğu şey, günümüz için önemli, çok önemli bir şey; zor yol –çünkü sözlerine bakılırsa sanat sınırları içinde kalarak toplumcu sanatı kuracaklar- ama işte bizim de görevimiz burada ortaya çıkıyor, onları edebiyattan kaçtıkları, kolaya sarıldıkları yerlerde edebiyata çekmek, biraz da edebiyat hazırlığına geçmelerini sağlamak.”(s.30)

Son olarak Aker, iyi dileklerini bildirerek yazısını sonlandırır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Öyküler”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.30, (eser tanıtımı)

Yazıda, Bilge Karasu'nun “Dehlizde Giden Adam (Türk Dili, sayı 222)” maaşının üzerinde önemle durulması gerektiği savunulmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Bir Karşılaştırma”, *Dost Dergisi*, S.66, C.22, Nisan 1970, s.30, (eser tanıtımı)

Yazıda, “Bilgin Adalı'nın *Anıt* adlı öyküsü (Dost, sayı 65) ile Erdal Öz'ün *Taş* adlı öyküsü (Papirüs, sayı 43) son yılların öğrenci devinimlerinden esinlenilerek kurulmuş öykülerdi.”(s.30) diyilerek iki öykü kısaca tanıtılmıştır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Öyküler”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.27, (eser tanıtımı)

Yazıda, Aker, Nedim Gürsel'in öyküsünün üstünde durulabileceğini söylemektedir. Nedim Gürsel'in, “Camlar Buğulandı (Yeni Dergi, sayı 71)”(s.27) adlı öyküsünde, gecekondulu hayatı yaşayan yoksul bir ailenin yine o ailenin çocuğunun gözünden sergilendiği ifade edilmiştir. Aker, yazarın öykücülük işinde direnerek başarılı olabileceğinin altını çizmektedir.

Oral, Zeynep, “Abidin Dino Film Çekmek Üzere Yurda Geliyor”, *Dost Dergisi*, S.71, C.22, Eylül 1970, s.27, (eser tanıtımı)

Yazıda, Abidin Dino'nun yurda dönüş sebebinin resim sergisi açmak olmadığı aksine film çekmek için geldiği bilgisi paylaşılmıştır. “Senaryosunu Yaşar Kemal ve Abidin Dino'nun birlikte yazdıkları, rejisini Abidin Dino'nun yapacağı bu film, ‘tarihi bir düş dünyasıyla gerçek dünyanın çarpışmasını’ ele alacaktır.”(s.27) değerlendirmesi yapılmıştır.

Uysal, Halil, “Yayın Dünyası: Kendimle Konuşmaların Kenar Boşluklarına Düşürülen Notlar”, *Dost Dergisi*, S.72, C.22, Ekim 1970, s.22-24, (eser tanıtımı)

Yazıda, Halil Uysal, Salah Birsal'in “Kendimle Konuşmalar”(s.22) adlı kitabının tanıtımını yapmaktadır. Kitabın bir deneme eseri olduğu anlaşılmaktadır. Uy-

sal, kitabın kapak baskısından dizgisine kadar detayları kısa kısa geçtikten sonra kitabın içinde yer alan “Akasyalar Açarken, Kızılderililerin Dönüşü..”(s.23) gibi denemeler için okurla notlarını paylaşmıştır.

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Yılkı Atı”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.27, (eser tanıtımı)

Yazıda, Abbas Sayar’ın “Yılkı Atı”(s.27) adlı kitabı ele alınmıştır. Kitabın en dikkat çekici özelliğinin, konusunun özgün ve daha önce hiç dokunulmamış bir konu olmasından ileri geldiği belirtilmiştir. Kitabın on bölümden oluştuğu, dilinin rahat olduğu da ifade edilmiştir. Yazarın ilk kitabı olmasından dolayı İnam, yazar için temkinli konuşmaktadır. Yazardan umutlu olup olunamayacağını zamanın göstereceği belirtilerek tanıtım sonlandırılmıştır.

İnam, Ahmet, “Yayın Dünyası: Bir Olayın Başlangıcı”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.27-28, (eser tanıtımı)

Yazıda, Muzaffer Buyrukçu’nun “Bir Olayın Başlangıcı”(s.27) adlı romanı tanıtılmaktadır. İnam, kitap ve tanıtım için şunları söylemektedir: “Buyrukçu, olayların, anlattığının içinden gelen bir romancı. Doğan’ı anlatıyor. Tartışmasını, irdelemesini yapmıyor.”(s.27)

İnam, kitap hakkındaki olumsuz eleştirilerini de okurla paylaşmaktadır. “Olayları verirken onların altındaki ilişkileri ortaya çıkarabiliyor mu? Somutun arkasındaki düşünce görünür olabiliyor mu? Sanmıyorum. Buyrukçu, bütün yaşantı zenginliğiyle çıkarıyor Doğan’ı karşımıza. Kitabın böylesi genişliğini ilginç, anlamlı kılacak derinliği olduğu kanısını taşıyamıyorum ben...(s.27-28)

Yazının devamında kitap hakkında birkaç değerlendirme yapılmış ve yazı sonlandırılmıştır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: 71 Yıllıkları”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.28, (eser tanıtımı)

Yazıda, ülkemizin ilk edebiyat yıllığının yayımlandığı haberi verilmiştir. Bu yıllıkların “Memet Fuat’ın Seçtikleri ile Varlık Yıllığı”(s.28) olduğu belirtilmiştir. Yazar, her iki yıllığa da mesafeli yaklaşmasını okurundan istemektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Ocak Dergileri”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.28, (eser tanıtımı)

Yazıda, “Aziz Nesin Özeleştirisini Yapıyor (Yeni Edebiyat, sayı 3, 1971)” başlıklı Aziz Nesin’in yazısı ele alınmaktadır. Alt başlıklarından neler olduğunu sıralayan Aker, bu yazının kendisini çok etkilediğini de eklemiştir.

Yazıda, kendi eleştirisini, sanatının eleştirisini yapmıştır Aziz Nesin. Aker ise, bu noktadan hareketle Türk yazarının büyük sorunlarının olduğunu, Türk edebiyatının kapatılması gereken büyük gediklere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu gediği doldurmakta Türk aydını Aker’e göre yetersiz kalmıştır. Bu yetersizlik birkaç kuşak daha devam edecektir. Aker, yazıyı herkesin okumasını tavsiye etmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Kötü Okuyucu ve Edebiyat”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.29, (eser tanıtımı)

Yazıda, Mehmed Doğan’ın “Kötü Okuyucu ve Edebiyat (Yeni Dergi, sayı 76)”(s.29) adlı yazısı ele alınmaktadır. Yazıda, bilinen şeylerin tekrar edildiği ifade edilmiştir. Aker, kötü okuyucu-edebiyat ikilisinden en suçsuz olanının okurlar olduğunu söylemektedir. Yazarın amacının okurun seviyesini hiç saymadan daha olumlu eserler vermeye çalışması gerektiğinin altı çizilmektedir.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Yeni Bir Dergi”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.29, (eser tanıtımı)

Yazıda, politik bir dergi olan “Sosyalist Parti İçin Teori-Pratik Birliği”(s.29) adlı dergi tanıtılmıştır. Yazar, derginin sorunlara ağırbaşlılıkla eğilme görünümünde olduğunu ifade etmektedir. Sonraki sayıların da aynı ciddiyetle olması umulmaktadır.

Emin, İlhami, “Gorki’nin Yeni Bulunan Bir Masal”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.21, (eser tanıtımı)

Yazıda, Gorki’nin bir masalının bulunduğu bilgisi yer almaktadır. “9 Eylül 1970 tarihli ‘Literaturnaya Gazeta’ Maksim Gorki’nin hiçbir yerde yayımlanmamış olan bir masalını yayımladı. L. A. Evstigneeva’nının ortaya çıkardığı masalın 1911 ya da 1912 yılının başlangıcında yazıldığı tasarlanıyor..”(s.21)

İlhami, bu çok kısa masalın tamamını köşesine taşıyarak okurla paylaşmıştır. Yayınlanan bu eserin aslında masalın hiçbir teknik özelliğini yansıtmadığı ancak Gorki'nin özgün bir eseri olarak değerlendirilebileceği vurgusu yapılmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Batıda ve Doğuda Yayın Hayatı”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.30, (eser tanıtımı)

Yazıda, Ferit Edgü'nün *Yeni Ufuklar* 226.sayıda Batıda ve Doğuda yayın hayatını anlattığı yazısı ele alınmaktadır. Söz konusu incelemede, yayınevleriyle yazar ilişkileri, yayın hayatının düzenleniş biçimi, nasıl işlediği rakamlarla verildiği ifade edilmektedir. İncelemede Ferit Edgü'nün, doğudaki ve bizdeki yayınevlerinin yeni sanatçılara verdiği değer noktasında bir karşılaştırma yaptığı anlaşılmaktadır.

Aker, Haluk, “Yayın Dünyası: Köylülük Sorunu”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.30, (eser tanıtımı)

“Sosyalist Parti İçin Teori-Pratik Birliği”(s.30) dergisinin 3.sayısında çıkan ve ağırlıklı olarak köylü sorununun ele alındığı dört inceleme yazısının olduğu ifade edilmektedir. Yazar, derginin konuya ağırbaşlılıkla eğildiğini konuyla ilgilenenlere duyurduğunu söyleyerek tanıtımını bitirmiştir.

Aker, Oya, “Yayın Dünyası: Bu Ayın Öykü ve Şiirleri”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.30-31, (eser tanıtımı)

Yazıda, Ferit Edgü'nün *Soyut* dergisinin 34.sayısında çıkan “O-tan-tik”(s.30) başlıklı yazısının dikkat çektiği bildirilmektedir. Ayın iyi öykülerinden birinin Necati Tosuner'in *Penceresizler*'i verilmiştir. *Dost Dergisi*'nde çıkan Güven Turan'ın *Bozgunlarla* adlı şiiri de bu ayın öne çıkan şiiri olarak okurla paylaşılmıştır. *Tütünler Islak*'la Turgut Uyar, *Yeni Dergi*'de yayımlanan *Geleneğin Yalama Olmuş Dişlisine Bir Yazıt* ile Egemen Berköz, *Liseli* adlı şiirle Atılay Arsan ayın öne çıkan şairleri arasında gösterilmiştir. Son olarak Salah Birsal'in *Ulus* gazetesinde çıkan şiiri *Karalar*'dan bahsedilerek yazı sonlandırılmıştır.

Adalı, Bilgin, “Yayın Dünyası: Dergiler”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.30-31, (eser tanıtımı)

Yazıda, geçtiğimiz ayın dergilerinde yayımlanan ve dikkat çeken yazılar bahis konsu edilmiştir. *Dost Dergisi*'nde çıkan Ahmed İnam'ın “Karasu'nun Dünyasına

Doğru”(s.30) başlıklı yazısı, Atilla Özkırımı’nın *Türk Dili*’nde çıkan ve Bilge Karasu’nun son yapıtı “Uzun Sürmüş Bir Günün Akşamı”(s.30) üstüne yazdığı yazısı, *Yeni Edebiyatta* çıkan Necati Tosuner’in “Edi ile BÜdü”(s.31) öyküsünün ayın öne çıkan yapıtlar olduğu ifade edilmektedir.

Adalı, Bilgin, “Yayın Dünyası: Yahya Kemal’den İsmet Özel’e 52 Türk Şairi Almandada”, *Dost Dergisi*, S.82, C.23, Ağustos 1971, s.31, (eser tanıtımı)

Yazıda, “Alman Horst Erdman”(s.31) yayınevının Türk şiirinin son elli yılını (1920-1970) kapsayan “Modern Türk Şiiri Antolojisi”(s.31) adlı bir çalışma çıkarttığı bilgisi verilmiştir. Adalı, antolojiye alınan şairlerin isimlerini de okurla paylaşmıştır.

Şahan, Halil, “Yayın Dünyası: Şafağın Demircisi”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.28, (eser tanıtımı)

Yazıda, Tekin Sönmez’in “Şafağın Demircisi”(s.28) adlı şiir kitabı tanıtılmaktadır. Şahan, kendisini vuran ve hatta kendisine aşık eden tek şiirin “Sarıkamış”(s.28) başlıklı şiir olduğunun altını çizmektedir. Yazar, şair için şu son değerlendirmeyi yapmaktadır: “... Bütün bunlarla birlikte 960 kuşağı içinde birçok başarılı yanları olan bir ozan Tekin Sönmez. Yeni sayılabilecek bir deneyiş içinde. Demirci’ye çağdaş bir yorum getirmeye çalışıyor. Onu, ülkenin toplumsal oluşumuna simge yaparak umudu ve aydın geleceği vurguluyor.”(s.28)

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: Anadolu’nun Sesi”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.28-29, (eser tanıtımı)

Yazıda, Halikarnas Balıkcı’sının son eseri “Anadolu’nun Sesi”(s.28) tanıtılmaktadır. Yazıcı, Balıkcı’nın bu eserde “İlkçağ tarihini özümleyen yazar, bu tarih içinde Anadolu’nun yerini saptamaya çalışır.”(s.28) yapmaya çalıştığını dile getirmektedir. Elli sayfa olan bu küçük kitabın altı yazıya ev sahipliği yaptığı dile getirilmektedir. Eser, “Yeditepe Yayınları”(s.28)’ndan çıkmıştır.

Gökovalı, Şadan, “Yayın Dünyası”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.30, (eser tanıtımı)

Yazıda, genel olarak Halikarnas Balıkcısı’nın Türk edebiyatındaki yerinden ve eserlerinin içeriğinden kısaca bahsedilmiştir.

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Yayın Dünyası: Adanın Yolları Taşlık”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.26-27, (eser tanıtımı)

Yazıda, Reşat Enis’in, Çukurovayı anlattığı “Kara Toprak”(s.26) adlı romanı tanıtılmaktadır. Yazar, “Toprak, Ağa-Irgat İlişkileri”(s.26), “Köylü-Esnaf, Toprak İşçisi-Namus, Elçi”(s.27) kavramlarının söz konusu romanda nasıl ele alındığını anlatmaktadır. Yazar, amacının eleştirmek olmadığını ve sadece kitabı tanıtmak olduğunu vurgular.

Hacıhasanoğlu, Muzaffer, “Yayın Dünyası: Boynu Bükük Öldüler”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.26-27, (eser tanıtımı)

Yazıda, Yılmaz Güney’in “Boynu Bükük Öldüler”(s.27) adlı romanı ele alınmaktadır. Bu romanda “Romanın ana konusunun ezenlerle ezilenler arasındaki ilişkiler meydana getiriyor.”(s.27) olduğu görülmektedir. Yazar, çoğu kimsenin Yılmaz Güney’in bu yazarlık yönünü bilmediğinin altını çimektedir. Roman genel anlamda yazar tarafından başarılı bulunmuştur.

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: Dost Mektuplar”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.29, (eser tanıtımı)

Yazıda, Yaşar Nabi’nin “Dost Mektuplar”(s.29) adlı kitabı ele alınmaktadır. Yazıcı, Yaşar Nabi’nin dostlarından aldığı mektuplar yitip kaybolmasın diye böyle bir yola başvurduğunu ifade etmektedir.

Yazıcı, Vedat, “Yayın Dünyası: İş Dönüşü”, *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.28-29, (eser tanıtımı)

Yazıda, Fethi Savaşçı’nın “İş Dönüşü”(s.28) adlı öykü kitabı ele alınmıştır. 104 sayfa olan kitapta yer alan “Recebin Anası, Uzun Yola Çıkacak Kadın, Birinci Kata İnemem, Su Gibi Bira Akarken”(s.29) başlıklı bölümler verilerek Savaşçı’nın sanatı ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Kitabın “Yeditepe Yayınevi”(s.28)’nden çıktığı bilgisi de yer almaktadır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde toplam 41 adet eser tanıtımı yazısı yer almaktadır. Bu yazıların geneline bakıldığında; yabancı dergilerde çıkan önemli yazılar, Türk Edebiyatı'nda önemli yeri olan ve Türkiye'de yayın hayatını sürdüren dergilerde öne çıkan yazılar, alanlarında yetkin olan şair, öykücü, romancı gibi kişilerin çıkan son eserlerinin tanıtımlarına yer ayrıldığı görülmektedir. Yayın Dünyası başlıklı köşede yer alan bu tanıtım yazılarında çoğunlukla; İlhan Berk, Halil Şahan, Ahmed İnam, Haluk Aker ve Vedat Yazıcı imzaları yer almaktadır.

2.28. Muhtelif Yazılar

Şengil, Salim, “Özel Sayılar Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.55, C.22, Mayıs 1969, s.4-5, (muhtelif yazılar)

Yazıda, Salim Şengil dergide çıkarttıkları özel sayılar üzerine bir yanlış anlaşılmayı düzeltmek için açıklamalarına yer vermektedir. “Devlet Ana, 53 Yaş 53 kitap”(s.4) gibi hazırlanan özel sayıların amaçlarını birkaç maddede sıralayan Şengil, iyi niyetlerinin kuşkuyla karşılandığını beyan etmiştir. Ancak bütün olumsuzluklara rağmen derginin bu özel sayıları çıkartmaya devam edeceği söylenerek yazı sonlandırılmaktadır.

Dost, “Okur İçin Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.85, C.24, Kasım 1971, s.20, (muhtelif yazılar)

“Okur İçin Resim Notları”(s.20) adlı bu köşede *Dost Dergisi*, okurları için resim hakkında teknik bilgiler paylaşmıştır. Bu yazı özelinde ise, resim sanatı, çizgi, renk, ton, biçim gibi resmi oluşturan öğelerin tanımlarına yer verilmiştir.

Taylan, Orhan, “Estek Köstek Hani Bize Destek”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.18, (muhtelif yazılar)

Yazıda genel anlamda hem dünya genelinde hem de Türkiye'de sanatçıların yeterince ilgi görmedikleri ön plana çıkartılmaktadır.

Dost, “Okur İçin Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.86, C.24, Aralık 1971, s.22, (muhtelif yazılar)

Yazıda, grafik sanatının, “Genel olarak çizgiye dayanan, kazılarak ya da oyularak yapılan resimlere grafik resimler adı verilir.”(s.22) şeklinde tanımı yapıldıktan sonra dünyada ve bizde özellikle Gravür türünün gelişimi kısaca anlatılmaktadır.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.88, C.24, Şubat 1972, s.27, (muhtelif yazılar)

Yazıda, öncelikle müzeler hakkında genel bir bilgi verildikten sonra özelde ise Atatürk tarafından kurulan “İstanbul Resim ve Heykel Müzesi”(s.27)’nin mevcut yerinin hiç iyi olmadığı ve bir an önce yeni bir yere taşınmasının beklenildiği ifade edilmektedir. Yazıda, bu tarz müzelerin ülkeler ve milletleri için ne anlam ifade ettiğine de değinilmektedir.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.89, C.24, Mart 1972, s.19, (muhtelif yazılar)

Yazıda, mozaik sanatının “Mozaik, küçük renkli taşların, belirli bir kompozisyon meydana getirecek biçimde bir yüzey üzerine dizilmesiyle yapılır.”(s.19) şeklinde tanımının ardından genellikle uygulanan iki teknikten bilgiler verilmektedir. Son olarak bu sanatın tarihinden bilgiler paylaşılmıştır.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.90, C.24, Nisan 1972, s.19, (muhtelif yazılar)

Yazıda, Karikatür sanatının tarihi gelişimi yer almaktadır. Türkiyede ise ilk mizah dergisinin, “1870’de ‘Diyojen’ adıyla Teodor Kasap”(s.19) tarafından çıkarıldığı ifade edilmektedir.

1960 kuşağı içinde ise; “Turhan Selçuk, Ferruh Doğan, Nehar Tüblek, Semih Balcıoğlu, Eflatun Nuri ve Tonguç..”(s.19) gibi isimlerin yetişmiş önemli karikatüristler oldukları vurgulanmaktadır.

Dost, “Dost’tan Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.91, C.24, Mayıs 1972, s.24, (muhtelif yazılar)

Yazıda, seramik sanatı hakkında bilgiler paylaşılmıştır. Seramik sözcüğünün Yunanca’dan geldiği ifade edilmektedir. Seramiğin gelişiminden bahsedildikten sonra “Retrospektif Sergi ve Fantastik Gerçekçilik”(s.24) kavramları da açıklanmıştır.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.92, C.24, Haziran 1972, s.20, (muhtelif yazılar)

Yazıda, “Arkaizm, Aztek Sanatı, İnka Sanatı ve İllüstrasyon”(s.20) kavramları hakkında bilgiler okurla paylaşılmaktadır. Çok köklü olan Aztek ve İnka sanatlarının İspanyol hâkimiyeti altında geliştikleri ifade edilmektedir.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.93, C.24, Temmuz 1972, s.18, (muhtelif yazılar)

Dergi, bu yazıda okurlarına “Natürmort, Dizayn ve Peyzaj”(s.18) hakkında bilgiler vermektedir.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.20, (muhtelif yazılar)

Yazıda, Amerikan Sanatı hakkında bilgi verilmektedir. Amerikan Sanatı’nı, “Kolomb Öncesi ve Kolomb Sonrası”(s.20) diye iki bölümde incelemenin uygun olacağı belirtilmiştir. Kolombdan önce “Aztek, İnka ve Mayalar”(s.20) özelinde gelişen sanatın Kolombdan sonra Avrupalıların kıtayı keşfiyle birlikte farklı bir mecraya girdiği ifade edilmektedir. 20.yüzyılın ortalarına gelindiğinde ise, özel kurumların ve müzelerin arttığı, “De kooning, Kline, Tobey ve Rotko, nonfigüratif eğilimlerin geçerlik sağlamasında öncü olurlarken, 1960’lardan sonra Pop-Art ve Op-Art, çağdaş Amerikan sanatının temel niteliklerini belirleyen başlıca akımlar olarak dikkatleri üzerlerinde topladılar.”(s.20) gelişmelerinin yaşandığı yazıdan anlaşılmaktadır.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.19, (muhtelif yazılar)

Yazıda, resimde “İçtenlik (Sincerite)”(s.19) konusu ele alınmıştır. Bu bağlamda, Millet, Degas, Gauguin, Lautrec, Picasso ve Modigliani..”(s.19) gibi ressamların resimlerinde içtenlik örneklerine rastlanabileceği ifade edilmiştir.

Şengil, Salim, “Yayınlanmayan Bir Yanıt Üzerine”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.3, (muhtelif yazılar)

Yazıda, kendisinden *Varlık Dergisi*’nin 40 yıllık yaşamı üzerine övücü, *Dost Dergisi* için de yerici bir yazı kaleme almasını rica eden “Milliyet Sanat Dergisi”(s.3)’nin bu tutumundan rahatsız olan Şengil, kendi isteğine göre yazıyı oluşturduğunu beyan etmektedir. Bu yüzden yayımlanmayan yazıyı Şengil, *Dost Dergisi*’nde yazının tamamını okurla paylaşmıştır.

Dost, “Dost’tan okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.21-22, (muhtelif yazılar)

Yazıda, “Yugoslav Sanatı”(s.21) hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. “Op-Art ve Pop-Art”(s.22) sanatından da bahsedilen yazıda, “Pop sanatının başlıca öncüleri, Jim Dine, Oldenburg, Rauschenberg ve Lichtenstein’dir.”(s.22) ifade edilmektedir.

Dost, “Ömer Faruk Toprak ‘Orhan Kemal’ Adıyla İlgili Bir Açıklama Yaptı”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.11, (muhtelif yazılar)

Yazıda, Ömer Faruk Toprak bir yanlışlığı düzeltmeye çalışmaktadır. Nurer Uğurlu’nun *Dost Dergisi*’nde yayınladığı Orhan Kemal’le ilgili anılarında takma ismiyle alakalı bir yanlışlığa düştüğü vurgulanmaktadır. Faruk’a göre Orhan Kemal’in asıl adı Mehmet Raşit Ögütçü’dür. Faruk, Orhan Kemal’in bu takma adı almasının hikâyesinin daha farklı bir şekilde olduğunu ifade ederek olayın aslını dergi vasıtasıyla okurlara duyurmuştur.

Aksoy, Fahir, “Bir Değınme”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.14, (muhtelif yazılar)

Fahir Aksoy, bir önceki ay insite sanatla ilgili yapmış olduğu açıklamaların işlevini yerine getirmiş olması hasebiyle duyduğu memnuniyeti okurla paylaşmak istediğini beyan eden kısa bir yazı kaleme almıştır.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.100, C.24, Şubat 1973, s.19, (muhtelif yazılar)

Yazıda, “Sovyet Sanatı, Reyonizm ve Süprematizm”(s.19) kavramları açıklanmaktadır. Reyonizm: “Sözcük anlamı ‘ışınılıktır’tır. Havadaki ışınları resimde kullanarak yeni bir boyut elde etme amacı güder.”(s.19) diye tanımlanmaktadır. Süprematizm ise: “Resimde ‘en yüce anlatım biçimi’ demek olan süprematizmin bayraktarı, aynı zamanda Rus kübist sanatının da öncüsü sayılan Casimir Malevitch’dir.”(s.19) diye tanımlanmaktadır.

Dost, “Leyla Erbil’in Bir Açıklaması”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.11, (muhtelif yazılar)

Leyla Erbil, *Varlık Dergisi*’nde yazan Emin Özdemir ve bazı yazılarıyla kendisini anlamsız bir şekilde eleştiren Selim İleri’nin sataşmalarından dolayı bir açıklama gereği duymuştur. Hassasiyetini, okura yanlış tanıtılma konusundaki gösterdiği titizliğin herkes tarafından saygıyla karşılanması gerektiğinin altını çizmektedir Leyla Erbil.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.18, (muhtelif yazılar)

Yazıda, “Meksika Sanatı”(s.18)’nin tarihi gelişimi kısaca verilmiş ve modern dönemlerde Meksika’nın en ünlü ressamlarından bahsedilmiştir. “Diego Rivera, David Alfaro Siqueros, Jose Clemente Orozcoi Jean Charlot gibi modern Meksika sanatının temsilcileridir...”(s.18)

Gravür sanatında “J. G. Posada”(s.18), resim sanatında ise “Rufino Tamayo”(s.18)’nin sanatlarının öncüleri oldukları ifade edilmektedir.

Dost, “Dost’tan Okurlarına Resim Notları”, *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.17, (muhtelif yazılar)

Yazıda, “Kinetik Sanat” konusu ele alınmaktadır. Söz konusu sanatın kinetik ve sanatla arada bir köprü vazifesi kurarak yeni bir akım oluşturduğu vurgulanmaktadır. Öncülüğünü, “çağdaş Amerikan heykeltıraşlarından Alexander Calder..”(s.17)’in yaptığı söylenmiştir.

Bu akıma bağlı kalan sanatçıların, sanayi ve endüstriyle sıkı bağlar kurdukları, bilimsel araştırmalara ilgi gösterdikleri ifade edilmektedir.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi’nde toplam 22 adet muhtelif yazı yer almaktadır. Yazıların içeriklerinden dolayı herhangi bir yazım türüne girmediklerinden bu sınıflandırma tarafımızca yapılmıştır. Yazılarda özellikle derginin kendi imzasıyla çıkardığı *Okurlar İçin Resim Notları* bölümü ilgi çekicidir. Bu sayfalarda Dergi, okurlarını resim sanatı hakkında bilgilendirmeyi amaçlamıştır. Bu yazılarda; resim sanatı, çizgi, renk, ton, biçim, figüratif sanat, kübizm, pop-art ve op-art sanatı, kinetik sanatı gibi resim ve plastik sanatlara ait kavramlar açıklanmaktadır. Ayrıca Yugoslav sanatı, Meksika sanatı, Çağdaş Amerikan sanatı, Aztek-İnka medeniyetlerinin sanatı ve Bulgar sanatının tarihsel gelişimleri okurla buluşturulmuştur.

2. 29. Antoloji

Necatigil, Behçet, “Şiirimizin Ustaları”, (Hazırlayan: Turgay Gönenç), *Dost Dergisi*, S.94-95, C.24, Ağustos-Eylül 1972, s.13-32, (antoloji)

Yazıda Behçet Necatigil’in “Kır Şarkısı, Ağıt, Barbaros Meydanı I, Barbaros Meydanı II, Travers, Solgun Bir Gül Dokununca, Kuğulu Göl, Gülüşleri, Şimdi Değil Sonra, Dönme Dolap”(s.13-32) adlı şiirleri okurla buluşturulmuştur. Şiirimizin Ustaları başlıklı bu köşe için ilk yazıda şöyle bir de not düşülmüştür: “Bundan böyle

‘Şiirimizin Ustaları’ adlı bir şiir antolojisine başlıyoruz. Usta ozanlarımızın en güzel şiirlerini burada sergilemeye çalışacağız. Bu seçimi Turgay Gönenç yapacak.”(s.32)

Rıfat, Oktay, “Şiirimizin Ustaları”, (Hazırlayan: Turgay Gönenç), *Dost Dergisi*, S.96, C.25, Ekim 1972, s.12-32, (antoloji)

Bu bölümde şair Oktay Rıfat’ın “Tomurcuk, Hayranlık, Zafer, Tecelli, Anış, Kuş Dili, İstanbul Türküsü, Uludağ Sokak Satıcıları, Aydınlık, Telefon, Pembe Yalı, Âşık Merdiveni, Değirmi, Gece Gündüz, Her Akşam, Gündüzle Geceye Özlem, Yan Yana Başlarımız, Ovaya Doğru”(s.12-32) adlı şiirlerine yer verilmiştir.

Turgay Gönenç bu sayfaları hazırlamadaki amacının “Günümüz usta ozanlarının gelişim çizgilerini göstermek..”(s.32) olduğunu dile getirmektedir.

Anday, Melih Cevdet, “Şiirimizin Ustaları”, (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç), *Dost Dergisi*, S.97, C.25, Kasım 1972, s.26-32, (antoloji)

Şiirimizin Ustaları köşesinde, bu sayıda, Melih Cevdet Anday’ın “Ağız Mızıkası, Bir Misafirlige, Rahatı Kaçan Ağaç, Alaturka, Bir İlkbahar Şiirine Başlangıç, Tohum, Düzenli Dünya, Uyuyamayacaksın, Yanyana, Kapı, Anı, Ant, Olsun da Gör, Dördüncü Bölüm, Şiir Yazmak, Sokağa Çıkıyorum, Ses, Sessizlik Taşları, Gelgit, Bakır Çağı”(s.26-32) adlı şiirleri yer almaktadır.

Aksal, Sabahattin Kudret, “Şiirimizin Ustaları”, (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç), *Dost Dergisi*, S.98, C.25, Aralık 1972, s.10-32, (antoloji)

Bu bölümde ise, Sabahattin Kudret Aksal’ın “Başlamasaydı Bu Masal, Ne Tuhaf, Bir Sabah Uyanmak, Böcek, Aile, Kış Geceleri, Gecedен Gelen Çiçek, Kör Işık, Tomurcuk, Elinle, Adına, Haziranla, Eşik, Ve Gece Uzattı, Kara, Sözcükler, Geceyle Gelen, Bu Sağanakta, Bir Kadın Her Gece, Pencерemde, Ölü”(s.10-32) adlı şiirleri yer almaktadır.

Külebi, Cahit, “Şiirimizin Ustaları”, (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç), *Dost Dergisi*, S.99, C.24, Ocak 1973, s.25-32, (antoloji)

Yazıda, usta şair Cahit Külebi’nin “İstanbul, Hasret, Hikâye, Sivas Yollarında, Otobüs, Hürriyet, Yurdumuz, Tabanca, Rüzgâr, Cebeci Köprüsü, Bir Yılbaşı Ge-

cesi, Çare, Kadınlar III, Temmuz I, Çocuklar I, Çocuklar II, Zerdali Ağacı I, Zerdali Ağacı II, Dostlara Türkü, Tokat'a Doğru”(25-32) adlı şiirleri yer almaktadır.

Uyar, Turgut, “Şiirimizin Ustaları”, (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç), *Dost Dergisi*, S.101, C.24, Mart 1973, s.27-32, (antoloji)

Yazıda, Turgut Uyar'ın “Arz-ı Hal, Uzak Kaderler İçin, Göğe Bakma Durağı, Büyük Kavrulmuş, Çok Üşümek, Hemofili, Münacat, Biten Bir Yaz'a”(s.27-32) adlı şiirleri yer almaktadır.

Dağlarca, Fazıl Hüsnü, “Şiirimizin Ustaları”, (Hazırlayan: Mehmet Doğan, Turgay Gönenç), *Dost Dergisi*, S.102, C.24, Nisan 1973, s.26-32, (antoloji)

Bu bölümde ise, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın “Havaya Çizilen Dünya, Ağır Hasta, Çocuklar Korkunç Allahım, Ninnisiz, Rabbim Bir Gök Verdin ki Bizlere, Kabul, Ölü, Çakırın Destanı'ndan, Mustafa Kemal, Kara Bakırın Dövülüşü, Madımak, Bu Gece, Geçen Şey, Söyle Sevda İçinde Türkümüzü, Sivaslı Karınca, Kavaklar, Bitmez Sessizlik, Ağıt, Oyдум Oyдум Toprağı, Işıltı, Yürüyen Yeşile Yetişmek”(s.26-32) adlı şiirleri yer almaktadır.

DEĞERLENDİRME

Dost Dergisi'nde toplam 7 adet antoloji yer almaktadır. Turgay Gönenç ve Mehmet Doğan'ın hazırladığı bu antolojilerde; Behçet Necatigil, Oktay Rıfat, Melih Cevdet Anday, Sabahattin Kudret Aksal, Cahit Külebi, Turgut Uyar ve Fazıl Hüsnü Dağlarca'dan seçme şiirlere yer verilmiştir.

2. 30. Manzume

Bektaş, Cengiz, “Safranbolu Derken..”, *Dost Dergisi*, S.49, C.22, Kasım 1968, s.24-27, (manzume)

Bektaş, şiirsel bir anlatımla Safranbolu evlerini ve o evlerin kendinde bıraktığı izleri anlatmaktadır. Eski Safranbolu evlerinin odasından mimarisine kadar bir medeniyeti yansıttığı bu yazıdan anlaşılmaktadır. Yine yazıdan anlaşıldığına göre bu medeniyet tasavvuru evler yerlerini beton yığınlarına bırakma tehlikesiyle karşı karşıya gelmişlerdir.

Başat, Mert, “Yardım Afişinin Önünde Acıkan Çocuk”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.7, (manzume)

Mert Başat, bu manzumede birşeyi yapıyormuş gibi görünüp aslında hiçbirşey yapmamak konusunu ele almıştır.

Başat, Mert, “Sevgiliye Mektuptan”, *Dost Dergisi*, S.65, C.22, Mart 1970, s.7, (manzume)

Yazıda, sevgiliye duyulan özlemle birlikte sevenle sevilenin arasındaki ilişki bağı vurgulanmaktadır.

Şengil, Salim, “Arkadaşım Orhan Kemal”, *Dost Dergisi*, S.69, C.22, Temmuz 1970, s.9, (manzume)

Yazıda, Salim Şengil, arkadaşı Orhan Kemal için aforizmalar yazmıştır. “Savarsa göğün karanlığında ışık yüklü bir yıldız, düşüncesidir Orhan Kemal’in bu, yolumuzu aydınlatan.”(s.9)

“Uzanırsa bir el, fakirliği içinde cömert, büyük varlığı içinde küçük, ama sıcak, Orhan Kemal’in elidir bu, dostça elimizi sıkın.”(s.9)

2. 31. Gezi

Weiss, Peter, “Auschwitz Kampı”, (Çev. Alattin Bilgi), *Dost Dergisi*, S.14, C.17, Aralık 1965, s.23-25, (gezi)

Bu çeviri yazıda, Peter Weiss, kendisinin de gönderilmekten kıl patı kurtulduğu “Auschwitz Kampı”(s.23) izlenimlerini anlatmaktadır. Yazar, hayatında birçok yeri gezdiğini ancak hiçbirinin kendisinde bir yer edinmediğini vurgulamaktadır. Bu geziye gelişini şöyle açıklamaktadır Weiss: “Buray ben kendi isteğimle gelmiştim. Bir yük vagonundan boşaltılmamıştım. Sopa yiye yiye gelmemiştim buraya. Yirmi yıllık bir gecikmeyle gelmiştim..”(s.23)

Yazar adım adım gezdiği kampta gördüğü her detayı okurla paylaşarak adeta okura orada yaşamış hissi vermeyi de başarmıştır.

Menemencioğlu, Nermin, “İspanya Gençliğimiz”, *Dost Dergisi*, S.67, C.22, Mayıs 1970, s.4-6, (gezi)

Yazıda, Nermin Menemencioğlu, İspanya izlenimlerini aktarmaktadır. Yazar, İspanyol ve Osmanlılar arasındaki farkı şöyle anlatıyor: “İki önemli fark: din davasında ve toprak davasında. Osmanlılar, vergilerin düzenli ödenmesi koşuluyla başka dinlere hoşgörü gösteriyor, İslâm dinini kabul edenleri çabuk benimsiyor, hatta bazı- larını kendileri yetiştirerek onlardan ordu ve devlet elitleri yaratıyorlar... Oysa İspanyollar yalnız bedenlerin değil, ruhların da dine ve dolayısıyla devlete teslim olmasını sağlamak istiyorlar.”(s.5)

Madrid’de “Ritz Otel”(s.5)’de kalan Menemencioğlu, otelin de tasvirini yapmaktan geri kalmıyor. Madriddeki plazalardan, “Guadarrama”(s.6) dağlarından ve saraylardan bahsedilerek yazı sonlandırılmaktadır.

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan: İki Ünlü Ozan İki Ünlü Müze”, *Dost Dergisi*, S.74, C.23, Aralık 1970, s.31-32, (gezi)

Salim Şengil Bulgaristan gezisini okurlarıyla paylaşmaktadır. İlik duraklarının “Çırpan”(s.31) olduğunu aktaran Şengil: “Ünlü Bulgar ozanlarının babası sayılan P. K. Yavorof’un müze haline getirilmiş evine geldik.”(s.31) diyerek söz konusu

ozan hakkında bilgiler vermektedir. İkinci olarak “Geo Milef”(s.31)’in müzesini gezdiklerini ifade etmektedir Şengil. Bu iki ozan hakkında gezi vesilesiyle doyurucu bilgiler aktarılmaktadır.

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan”, *Dost Dergisi*, S.75, C.23, Ocak 1971, s.22-23, (gezi)

Şengil, Bulgaristan gezisinde edindiği izlenimleri okurla paylaşmaya bu yazısında da devam etmektedir. Öncelikle “eskiden Kral Boris’in dinlenme”(s.22) yeri olan Borovest anlatılmaktadır. Daha sonra Şengil, “Plovdif”(s.23) bölgesindeki izlenimlerini paylaşır. Sonrasında ise, Plovdif’e 86 km uzaklıkta olduğu söylenen “Rodof” dağlarının içinden geçerek ulaşılan “Panporova”(s.23) bölgesi anlatılmıştır.

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan”, *Dost Dergisi*, S.76, C.23, Şubat 1971, s.20-21, (gezi)

Gezinin bu bölümünde Şengil, özellikle götürülmek için rica ettiği “Kuklen Kooperatifi”(s.20) izlenimlerini anlatmaktadır.

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan”, *Dost Dergisi*, S.77, C.23, Mart 1971, s.24-25, (gezi)

Bu bölümde ise Şengil, çok hoşuna giden “Altın Kum”(s.24) plajını anlatmaktadır. Yazıdan anlaşıldığına göre plaj çok büyüktür. Şengil, plajda yaşanan günlük insan manzaralarını da okurla paylaşmaktadır.

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan”, *Dost Dergisi*, S.78, C.23, Nisan 1971, s.18-19, (gezi)

Şengil, bu bölümde, “Burgaz-Varna, Altın Kum”(s.18) izlenimlerini aktarmaktadır. Yazar, Altın Kum’da gittikleri bir lokantada çalışan Türk aşçıyla konuşmasını da paylaşmaktadır.

Şengil, Salim, “Komşumuz Bulgaristan”, *Dost Dergisi*, S.79, C.23, Mayıs 1973, s.10-11, (gezi)

Şengil, “İster kendi yurdunda, ister yabancı bir ülkede olsun, birkaç gün kaldığım yerden ayrılırken bir garipseme çöküyor içime. Ben bunu en çok Altın Kum’dan ayrılırken duydum.”(s.10) cümlesiyle ayrılık gününde hissettiklerini yazı-

rak başlamıştır yazısına. Çağrılısı olarak gittiği “Sofya Basın Ajansı”(s.10)’nı anlatan Şengil, ajansın amacının “.. Bulgar halkının ekonomik, toplumsal kültürel hayatını yabancı ülkelere tanıtmak ve Bulgar halkını da başka ülkeler hakkında aydınlatmaktadır.”(s.11) olduğunu ifade etmektedir.

Dönüş yoluna da kısa bir başlık açan Şengil *Komşumuz Bulgarıdan* başlıklı gezi yazısı serisini böylelikle bitirmiştir.

DEĞERLENDİRME

Geziliş görülen ülke ya da yörelerle ilgili bilgi, gözlem, izlenim ve anıların edebi bir dille anlatıldığı yazılara gezi yazısı denir.

Dost Dergisi'nde biri yabancı imzalı sekiz tane gezi yazısı bulunmaktadır. Peter Weiss'in bir, Nermin Menemencioğlu'nun bir yazısının olduğu bu türde, diğer yazılar Salim Şengil imzasını taşımaktadır. Peter Weiss, Auswitchz Kampı'ndaki gözlemlerini, Nermin Menemencioğlu ise İspanyol izlenimlerini aktarmıştır. Salim Şengil ise altı sayı boyunca *Komşumuz Bulgaristan* başlığıyla Bulgaristan gezisini okurla paylaşmıştır.

SONUÇ

Dost Dergisi, yayın hayatı boyunca; Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, ilerici-
ciliği, devrimciliği, çağdaşlığı kendisine ilke edinen bir dergi olarak varlığını sür-
dürmüştür.

Türk edebiyatında sanatı ve görüşleriyle ön plâna çıkmış pek çok yazar ve şa-
irin, *Dost Dergisi*'nde yazı ve şiirleri yayımlanmıştır.

Salim Şengil tarafından aylık olarak çıkartılan *Dost Dergisi*, Kasım 1964-
Nisan 1973 yılları arasından toplam 102 sayı olarak çıkmıştır. *Dost Dergisi*'nde, sa-
nat ve edebiyat konularının yanısıra siyasal ve sosyal konular da ele alınmıştır. Bu
yazılarda, pekçok yazar, şair, bilim adamı, ressam, siyasetçi ve müzisyenin şiir, yazı
ve eserleri yayımlanmıştır.

Dost Dergisi'nin yayım hayatı boyunca gerek siyasi içerikli yazıların olduğu
sayfalarda gerekse edebi yazıların değerlendirildiği sayfalarda şu isimler ön plâna
çıkmıştır: İlhan Selçuk, Çetin Altan, Nâdir Nâdi, Abdi İpekçi, Şakir Altay, Prof. Dr.
H. N. Kubalı, Baha Arıkan, Prof. Dr. Muammer Aksoy, Cihad Baban, Oktay Akbal,
Prof. Dr. H. V. Velidedeoğlu, Hasan Pulur, Oktay Sönmez, Rauf Mutluay, Rüksan
Güneysu, Fakir Baykurt, Recep Bilgineri, Prof. Dr. Faruk Erem, İsmail Cem, Orhan
Apaydın, Bülent Ecevit, Necati Cumalı, Muzaffer Erdost, İlber Ortaylı, Nurer Uğur-
lu, Mehmed Kemal, Kaya Özsezgin, Özdemir Nutku, Nermin Başağa, Aziz Nesin,
Mustafa Şerif Onaran, Oben Güney, Tahir Alangu, Nuri İyem.

Dost Dergisi, hem DP hem de AP hükümetleri döneminde yayım yapmıştır.
1960-1970 yıllarının hiç şüphesiz en önemli olguları modernleşme, yabancılaşma-
yalnızlık, halen devam eden köyden kente göç, üniversite gençleri ve öğrenci olayla-
rıyla birlikte 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi'dir. Kapitalizmin gittikçe ağırlığını art-
tırması da bir diğer önemli olgudur. Dergide, Haziran-Temmuz 1968 döneminde
çıkartılan 44-45. birleştirilmiş sayısında Suphi Karaman'ın "27 Mayıs ve Getirdikle-
ri" başlıklı yazısında darbeden olumlu bir olgu olarak bahsedilmesi ilgi çekicidir.
Yine dergide, Nisan 1970 66. sayısında Hasan İzzettin Dinamo'nun "Yayın Dünyası:
Kiraz Zamanı" başlıklı yazısında Özdemir İnce'nin sanatından bahsederken 27 MA-

yıs'ın şiir yazabilme özgürlüğünü getirdiğini söylemesi de *Dost Dergisi*'nin siyasal tavrını belirlemek açısından son derece önemlidir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında yürütülen Devletçi politikalar, İnönü hükümeti tarafından bir süre devam ettirilmiş; 1960'lı yıllara gelindiğinde ise hızlı bir kapitalist ekonomi anlayışı belirmeye başlamıştır.

1950'lilerin bakiyesi 1960'lı yılların çehresini de değiştirmiştir. Köyden kente devam eden kontrolsüz göç, şehirlerde nüfusun hızlı bir şekilde artmasına sebep olmuş; bunun sonucunda da şehirlerde kenar mahalle, gecekondu olguları ortaya çıkmıştır. Göç eden insanların eğitimsiz olmaları işsizlik ve beraberinde sosyolojik problemleri getirmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan küresel kıtlık, Türkiye'nin Sovyetler karşısında Amerika Birleşik Devletleri'ne yaklaşması ve dışardan alınan krediler 20.yüzyılın ikinci yarısında Türk Siyasi tarihine damga vurmuştur.

1960-1975 yılları arasında oluşan dengesiz kalkınma, beraberinde birtakım önemli siyasi, ekonomik ve toplumsal sorunları ortaya çıkartmıştır. Bu sorunların ana nedeni olarak hükümetin ekonomi programından taviz vererek özel sektöre ayrıcalıklar tanıması olmuştur.

1960-1970 yılları arasındaki sanat ve edebiyatımız her yönüyle değerlendirildiğinde, dönemin sanat eserlerinin biçimini ve özünü etkileyen faktörlerin; dönemin baskıcı yönetimi, marksizmin şairler tarafından benimsenmeye başlaması, varoluşçuluk felsefesinin döneme hâkim felsefe olmaya başlaması, modernleşme sürecinde toplumsal, siyasi ve ekonomik olgularla birlikte batı sanatının etkilerinin başat unsurlar olduğu anlaşılır.

Dost Dergisi'nde siyasal perspektif açısından Kemalist görüş benimsenmiş ve buna uygun düşüncelere yer verilmiştir. *Dost Dergisi*'nin yayım politikasının belirlenmesinde sahibi Salim Şengil'in ve Kemalist sol görüşü benimsemiş yazarların yazıları etkili olmuştur. *Dost Dergisi*'nin sahibi Salim Şengil, dergiyi, özellikle genç şair ve yazarları okurla buluşturmak, Tanzimattan günümüze kadar maruz kaldığımız batı sanatı etkisini tersine çevirerek kendi özgün sanatımıza ulaşmak, Atatürk'ün laik devlet anlayışının ve Devletçilik ilkesinin benimsetilmesini sağlamak, gericiliğe, yobazlığa karşı her türlü mücadeleyi vermek için çıkarttığını dile getirmektedir.

Dost Dergisi'ndeki günlük siyasal yazılarda AP'nin yanlış politikaları eleştirilmiştir. Dış politika yazılarında derginin net tavrı, kapitalist ve faşist Amerika düzeninin karşısında olmak şeklindedir.

Dost Dergisi, yayım hayatına başladığı Kasım 1964'ten Nisan 1973 yılına kadar, Atatürk ilke ve devrimlerine bağlılığını her zaman beyan etmiş, AP iktidarına da devamlı eleştirel yaklaşmıştır. *Dost Dergisi*'nin siyasal tavrının belirlenmesinde kurucusu Salim Şengil'in yanında, İlhan Berk, İlhami Soysal, İlhan Selçuk, Çetin Altan, Abdi İpekçi, Oktay Akbal, Prof. Dr. H. N. Kubalı, Prof. Dr. Yavuz Abadan etkili olan başlıca yazarlar arasında sayılır.

Dost Dergisi'nde yayımlanan şiirlere bakıldığında yoğun bir şekilde dönemin Marksist etkileri görülmektedir. Toplumcu gerçekçi şiirler yoğun bir şekilde derginin sayfalarında yerlerini almışlardır. Ele alınan toplumsal konular ise; devrim, özgürlük, ülke insanının uyanışı, ülkenin kalkınması, sömürü, yoksulluk, makineleşme ve makineleşmenin etkileri, savaş ve barıştır. Dönemin şiir anlayışını inceleyen yazılara, bazı şairlerin şiir anlayışlarının değerlendirilmesine de dergide yer verilmiştir.

Dergide, şiirle alakalı dikkat çeken bir diğer husus; komşu ülke edebiyatlarından şairlerin tanıtılması ve onların şiirlerine yer verilmesidir. Bulgar, Yugoslav vs. gibi ülkelerin edebiyatları ele alınmıştır.

Dost Dergisi'nin Türk edebiyatında, sanat ve edebiyat alanında önemli bir katkısı öykü türünde olmuştur. Dergi, iki önemli öykücüyü; Nezihe Meriç ve Tarık Dursun Kakinç'ı edebiyat dünyasına kazandırmıştır.

Dost Dergisi'nde yayımlanan öykülerde aşk temasıyla birlikte yalnızlık, ölüm, kendinden kaçış, yabancılaşma, ötekileşme, batıl inanç gibi bireysel konuların yanında toplumsal konulara da yer verildiğini görmekteyiz. Özellikle Anadolu insanının saflığı, temizliği, gelenek ve göreneklere bağlılığının yanında köylerde çekilen türlü sıkıntılar ve ağalığın getirdiği sıkıntılar üzerinde durulmaktadır. Varoluşçuluk akımının etkisiyle yazılmış birkaç öykü de dikkatlerden kaçmamaktadır. *Dost Dergisi*'nde yayımlanan öykülerde dikkatleri çeken bir diğer husus ise klâsik öykücülük anlayışının değişmeye başlamasıdır. Kentleşmenin birey hayatında bıraktığı derin izler, bireyin kendinden ve toplumdan kaçışı, yabancılaşma, bilinçaltının dışa vur-

mu öykülerde işlenmeye başlamıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında yayılan karamsarlık, yabancılaşma gibi fikirler Türk öykücülüğünü de etkilemiştir.

Dost Dergisi'nde üzerinde durulan bir diğer konu ise resim ve plastik sanatlarıdır. Dergide Kaya Özsezgin imzasıyla çıkan eleştiri yazılarının çoğunda dönemin resim ve plastik sanatları hakkında gelişmeler ele alınmıştır. Resim sanatı konusunda dönem itibariyle daha fazla tercih edilen soyut ve non-figüratif resim sanatı üzerinde durulmuştur. Dergi, aynı zamanda haber türü başlığı altında devamlı olarak tiyatro oyunları ve sanat galerilerinin sergi duyurularını paylaşmıştır.

Dost Dergisi'nde bir diğer önemli konu özel sayılardır. Özel sayılarda yapılan araştırmalarla çok geniş bir yazar, akademisyen, araştırmacı, şair kitlesine ulaşmak amaçlanmış ve bu kişilerin yazıları okurla buluşturulmuştur. Atatürk, Aziz Nesin, Orhan Kemal, Halikarnas Balıkcısı, Kemal Tahir, Fethi Giray için hazırlanan özel sayılarla hem söz konusu kişiler anılmış hem de bunlarla alakalı çok değerli anı, makale, inceleme, eleştiri yazıları dergi sayfalarında okurla buluşturulmuştur.

Dost Dergisi, kendi döneminde yayımlanan diğer sanat edebiyat dergileri gibi adından uzun yıllar bahsettirmeyi başarmıştır. Özellikle yeni yetişen genç sanatçı ve öykücülere ev sahipliği yapan *Dost Dergisi*, Türk edebiyatındaki, özelde ise öykücülüğündeki belirgin yerini kazanmıştır.

KAYNAKLAR

- Ahmad, F. (2007). *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*. (Üçüncü Baskı). İstanbul: Hil Yayın, 577.
- Armaoğlu, F. (2009). *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*. (On Sekizinci Baskı). İstanbul: Alkım Yayınevi, 1200.
- Aslan, E. U. (2018). “İletişimsizliğin Absürd Tiyatrodaki Temsili: Aziz Nesin’in ‘Bir İnsan Baş Üstüne Üç Sesli Üzüncü’ Adlı Kısa Oyunu”. *International Journal of Social Science*, (67), 137-148.
- Atnur, G. (2007). “Kazan Tatarlarında ‘Şahsenem ve Garip’ Hikâyesi”. *Milli Folklor Dergisi*, 76, 149-156
- Basında Tunceli Olayları. (Eylül 1969). *Dost Dergisi*, 22(59), 3-21.
- Banarlı, N., (2004). *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi II*. İstanbul: MEB Yayınevi, 1200.
- Berk, İ. (1965). “Yazışmalar”. *Dost Dergisi*, 15(4), 10.
- Dempster, R. T. (1964). “Bir Afrikalının Savunusu”. (Çev. Coşkun Zengin). *Dost Dergisi*, 15(2), 20.
- Dost Dergisi*, Kasım 1964- Nisan 1973
- Duerrenmatt: Amansız Gözlemci. (Nisan 1965). (Çev. Ulya Yalçın). *Dost Dergisi*, 15(6), 16-18.
- Orhan Kemal’in Anısına Saygı. (1970). *Dost Dergisi*, 22(69).
- Einstein, A. (1965). “Aydınlara Bir Bildiri”. *Dost Dergisi*, 17(13), 1-3.
- Gönenç, T. (1972). “İçişleri Bakanı’na Açık Mektup”. *Dost Dergisi*, 24(90), 2-31.
- Hikmet, N. (1968). “Nazım Hikmet’ten Üç Masal: Sevdalı Bulut, Hızır, Allem Kallem”. *Dost Dergisi*, 20(42), 6-20.
- İnam, A. (1972). “İki Şiir İki Dünya”. *Dost Dergisi*, 24(97), 14.
- İnönü, İ. (1964). “Atatürk’ün Rüyası”. *Dost Dergisi*, 15(1), 11.
- Karasu, B. (1969). “Yağmurlu Kentin Güneşçisi”. *Dost Dergisi*, 23(60), 14-15.
- Karasu, B. (1969). “Korkusuz Kirpiye Övgü”. *Dost Dergisi*, 23(60), 16-20.
- Nesin, A. (1964). “Atatürk’e Mektup”. *Dost Dergisi*, 15(1), 1.
- Nutku, S. (1964). “Bırakın Yoksulları Düşünsünler, Gelir Yoksul Oyunlar Akıllarına”. *Dost Dergisi*, 15(2), 13-14.
- Özdemir, N. (1966). “Türk Tiyatrosu Bir Yakını Yitirdi”. *Dost Dergisi*, 17(16), 25-30.
- Özerdim, S. (1964). “Dünyanın Atatürk İçin Söyledikleri”. *Dost Dergisi*, 15(1), 26-29.
- Snow, C. P. (1968). “Bilimsel Tarafsızlığı Üzerine”. (Çev. Alaettin Bilgi). *Dost Dergisi*, 20(39), 28-31.
- Karaca, A., (2010). *İkinci Yeni Poetikası*. (İkinci Baskı). Ankara: Hece Yayınları, 528
- Karpat, K., (2012). *Türk Dış Politikası Tarihi*. (Çev. G. Ayaz). İstanbul: Timaş Yayınları, 398
- Kolcu, A., (2013). *Türk Romanı El Kitabı*. (Birinci Baskı). Erzurum: Salkım Söğüt Yayınevi, 829.
- Kolcu, A., (2015). *Cumhuriyet Edebiyatı II-Hikâye ve Roman*. (Dördüncü Baskı). Erzurum: Salkım Söğüt Yayınevi, 480.

- Kolcu, A., (2015). *Cumhuriyet Edebiyatı I-Şiir*. (Dördüncü Baskı). Erzurum: Salkım Söğüt Yayınevi, 500.
- Korkmaz, F., (2007). *Pazar Postası'nun Türk Edebiyatındaki Yeri ve Önemi*, Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 1945.
- Tunçay, M., Koçak, C., Özdemir, H., Boratav, K., Hilav, S., Katoğlu, M., Ödekan, A. (2000) *Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye 1908-1980*. (Altıncı Baskı). İstanbul: Umut Matbaası, 633
- Turan, Ş., (2002). *Türk Devrim Tarihi V*. (Birinci Baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi, 559.

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

Tez Başlığı / Konusu:

...../...../2019

DOST DERGİSİNİN SİSTEMATİK TAHLİLİ
(1964-1973)

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 726 sayfalık kısmına ilişkin,/...../..... tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından TURNİTİN mintihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 2 (iki) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal İçmediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

...../...../2019

İmza

Adı Soyadı : HACİ İBRAHİM GÜNEY

Öğrenci No :

Anabilim Dalı : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Programı :

Statüsü : Y. Lisans X Doktora

DANIŞMAN

Doç. Dr. R.MELİH ERZEN

...../...../201.....

ENSTİTÜ ONAYI

UYGUNDUR

16.08.2019

Doç. Dr. Bekir KOÇLAR

Enstitü Müdürü